

**İLKÖĞRETİM 100 TEMEL ESER LİSTESİNDEKİ KİTAPLARIN
HEDEF KİTLENİN DÜZEYİNE UYGUNLUĞU**

Mustafa ULUTAŞ

Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Doç. Dr. Musa ÇİFCİ

Uşak

Haziran, 2011

**İLKÖĞRETİM 100 TEMEL ESER LİSTESİNDEKİ KİTAPLARIN
HEDEF KİTLENİN DÜZEYİNE UYGUNLUĞU**

Mustafa ULUTAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı

Danışman: Doç. Dr. Musa ÇİFCİ

Uşak

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Haziran, 2011

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ
İLKÖĞRETİM 100 TEMEL ESER LİSTESİNDEKİ KİTAPLARIN
HEDEF KİTLENİN DÜZEYİNE UYGUNLUĞU

Mustafa ULUTAŞ

Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı

Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Haziran 2011

Danışman: Doç. Dr. Musa ÇİFCİ

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 4.8.2005 tarih, 2005 / 70 sayılı genelge ile 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'na atıfta bulunularak ilköğretim 5-8. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığı kazanması ve düşünen, düşündüğünü açık bir şekilde ifade edebilen; kültürlü, millî ve manevi değerlere sahip bireyler olarak yetişmesi amacıyla 100 Temel Eser Listesi oluşturulmuş ve proje 2005 yılı eğitim-öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlamıştır.

Yayımlanan genelgede hedef kitle 5-8. sınıflardaki öğrenciler olarak belirtilmiş, eserlerin sınıf düzeylerine uygun olarak seçimi öğretmenlere bırakılmıştır. 100 Temel Eser Listesi'ndeki kitapların belirlenmesinde hangi ölçütlerin dikkate alındığı kamuoyuyla paylaşılmamış, sadece oluşturulan kurulun bu eserleri uygun gördüğü belirtilmiştir. Bu durum listedeki kitapların hedef kitleye uygunluğu konusunda pek çok tartışmayı da beraberinde getirmiştir.

Ortak duyuş, düşünüş ve kültürel değerlerin oluşmasında temel eser listelerinin önemli işlevi bulunmaktadır. 100 Temel Eser Listesi'yle kazandırılacak becerilerin ortaya çıkması için çocukların ilgi düzeylerinin dikkate alınarak kalıcı okuma alışkanlığının oluşmasına özen gösterilmelidir.

İlköğretim öğrencileri için tavsiye edilen 100 Temel Eser Listesi'nin hedef kitlenin okuma ve ilgi düzeylerine uygunluğunu mevcut literatürdeki bilgiler ve uzman görüşlerine başvurarak oluşturulan kriterlere göre tespit etmek amacıyla yapılan çalışmada 39 farklı yayınevinden çıkan 94 adet kitap taranmış, elde edilen bulgulardan hareketle bu kitaplardan hiçbirinin eğitsel, sosyolojik açıdan; dil ve basım açısından hedef kitlenin ilgi ve okuma düzeyine bütünüyle uymadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: *100 Temel Eser, Çocuk Kitapları, Okuma Alışkanlığı*

ABSTRACT**THE CONVENIENCE OF TARGET GROUP'S LEVEL OF BOOKS IN 100
ESSENTIAL BOOKS LIST FOR PRIMARY EDUCATION**

Mustafa ULUTAŞ

Department of Turkish Language Education

Institute of Social Sciences Uşak University, June 2011

Advisor: Assoc. Prof. Dr. Musa ÇİFCİ

Citing to National Education Law No.1739 with a circular No. 2005/ 70 issued by Ministry of National Education on 4.8.2005, 100 Essential Book list on students' reading habits which aims to help students express themselves freely and grow the students as a person who has national and moral values in 5th, 6th, 7th and 8th grade made and a Project beginning from the first term of 2005 was utilized.

In this circular issued by Ministry of National Education, the target group was indicated as 5th, 6th, 7th and 8th grade students and it is pointed out that these books will be read under teachers' guidance. It is not shared with public opinion about which criteria is considered for choosing books in 100 Essential Books list, it is indicated that just the created commission approve these books. This case brings about so many debates about the convenience of these books for target group.

The list of 100 essential books is important for creating common sense, thinking and cultural values. To gain desirable behavior by the help of 100 essential books list, students' permanent reading habits should occur according to students' concern level.

The purpose of this study is to determine the convenience of the list of 100 essential books for target group's reading and concern level according to criteria chosen by experts opinion and knowledge in literature. 94 books published by 39 different publishing companies were scanned. According to the findings, none of these books are absolutely suitable for students' reading and concern level in terms of educational and sociological sides, language and press.

Key words: *100 Essential Books, Children's Books, Reading Habit*

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencisi

.....
başlıklı tezi tarihinde, aşağıdaki jüri tarafından Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Sınav Yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca, Yüksek Lisans tezi olarak değerlendirilerek kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ**İmza**

Üye (Tez Danışmanı) : Doç. Dr. Musa ÇİFCİ
Üye : Yrd. Doç. Dr. Zekerya Batur
Üye : Yrd. Doç. Dr. Erol Duran

Enstitü Müdürü

Doç. Dr. Musa ÇİFCİ

ÖNSÖZ

Okuma becerisi, bireyin bilgiye kendi başına ulaşma ihtiyacını karşılayan önemli bir araçtır. İlköğretim çağında kazanılan okuma becerisinin gelişmesinde ve çocuğun okuma alışkanlığı kazanmasında çocuk kitaplarının önemli bir rol oynadığı bilinmektedir.

Ortaöğretime devam eden öğrenciler için 2004 yılında hayata geçirilen 100 Temel Eser projesi, bir yıl sonra, hazırlanan yeni bir listeye ilköğretim düzeyinde de uygulanmaya başlamıştır. İlköğretim 100 Temel Eser Listesi'nin hazırlanışından uygulamaya konması sürecinde yaşananlar ve uygulama sonrası dönemde yapılan eleştiriler, bu çalışmaya yön veren önemli etkenlerden biridir.

İlköğretim öğrencilerine tavsiye niteliği taşımasına karşın öğretmenlerin öğrencilerine okutmakta tercih ettiği ilk kitaplar arasında yer alan ve tavsiyeden çok zorunluluk gibi algılanan 100 Temel Eser'in eğitsel, sosyolojik, dil ve anlatım ve biçimsel özellikleri açısından hitap ettiği hedef kitlenin ilgi ve okuma düzeylerine uygunluğunun tespit edilmesi büyük önem taşımaktadır. Çünkü öğrencilerin düzeylerine uygun olmayan eserlerle karşı karşıya kalmasının okuma alışkanlığı kazandırmaya katkı sağlamaktan ziyade, bu sürece zarar vereceği düşünülmektedir.

Bu tezi hazırlamamda emeğini, eşsiz tecrübelerini ve değerli zamanını hiçbir şekilde esirgemeyen, beni sürekli destekleyip motive ederek bana yol gösteren saygıdeğer danışmanım Doç. Dr. Musa ÇİFCİ'ye sonsuz teşekkür ederim.

Tezimi hazırlarken her zaman yanımda olan Yrd. Doç. Dr. Zekerya BATUR'a, ilgi ve yardımlarından ötürü Yrd. Doç. Dr. Erol DURAN'a teşekkürü bir borç bilirim. Çalışmalarımın her aşamasına tanık olan ve beni destekleyen arkadaş ve dostlarıma, teknik konularda yardımını esirgemeyen Ebru KARATAŞ'a teşekkür ederim.

Hayatımın her aşamasında yanımda olan, beni bugünlere getiren anneme, babama ve ağabeyime; çalışma sürecinde benden manevi desteğini esirgemeyen kıymetli eşim Selcen ÖZYURT'a gösterdiği sabır ve anlayıştan dolayı teşekkür ederim.

Mustafa ULUTAŞ

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Mustafa ULUTAŞ
Doğum Yeri ve Tarihi : Taşova/Amasya, 30.04.1985
Lisans Öğretimi : Uşak Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi
Bölümü
Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

İş Denevimi

2010- : Araştırma Görevlisi, Uşak Üniversitesi Eğitim
Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü
2009-2010 : Türkçe Öğretmeni, Recep Dinç İlköğretim Okulu
Sivaslı/Uşak
2008-2009 : Türkçe Öğretmeni, Yunuslar İlköğretim Okulu
Gediz/Kütahya

İletişim

e-posta adresi : mustafaulutas@gmail.com

İÇİNDEKİLER

YÜKSEK LİSANS TEZ ÖZETİ	iii
ABSTRACT.....	iv
JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAYI	v
ÖNSÖZ	vi
ÖZGEÇMİŞ	vii
İÇİNDEKİLER	viii
GİRİŞ	1
Problem Durumu	1
Araştırmanın Önemi	4
İlgili Çalışmalar	5
Araştırmanın Amacı	9
BİRİNCİ BÖLÜM	
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	10
İlköğretim 5-8. Sınıf Öğrencilerine Yönelik Kitaplarda Bulunması Gereken Özellikler	10
Boyut.....	10
Kâğıt Kalitesi	11
Sayfa Düzeni.....	12
Harf Büyüklüğü	12
Görseller.....	13
Kapak	15
Ciltleme.....	15
Yazım ve Noktalama.....	16
Dil ve Anlatım.....	17
Atasözleri ve Deyimler	18
Tema	19
Konu.....	21
Kahramanlar.....	23
Plan	25
Çevre.....	26

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM	28
--------------	----

Araştırmanın Evreni	28
---------------------------	----

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi	28
--	----

Verilerin Toplanması.....	29
---------------------------	----

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR.....	30
---------------------------	----

Kitap İncelemeleri	30
--------------------------	----

80 Günde Dünya Turu.....	30
--------------------------	----

87 Oğuz	34
---------------	----

Akın.....	39
-----------	----

Aldı Sözü Anadolu.....	43
------------------------	----

Alice Harikalar Diyarında	47
---------------------------------	----

Al'lı İle Fırfırı (2 Cilt).....	51
---------------------------------	----

Altın Işık	56
------------------	----

Andersen Masalları	61
--------------------------	----

Arif Nihat Asya'dan Seçme Şiirler ve Yazılar.....	68
---	----

Arılar Ordusu	71
---------------------	----

Aritmetik İyi Kuşlar Pekiyi	75
-----------------------------------	----

Az Gittik Uz Gittik.....	79
--------------------------	----

Bağrı Yanık Ömer	82
------------------------	----

Balım Kız Dalım Oğul	87
----------------------------	----

Barbaros Hayrettin Geliyor	91
----------------------------------	----

Benim Küçük Dostlarım	96
-----------------------------	----

Beyaz Yele	99
------------------	----

Billur Köşk Hikâyeleri	103
------------------------------	-----

Bir Gemi Yelken Açtı	109
----------------------------	-----

Bir Küçük Osmancık Vardı.....	112
-------------------------------	-----

Bitmeyen Gece	115
---------------------	-----

Cumhuriyet Öncesi Doğumlu Yazarlardan Hikâyeler	119
---	-----

Çocuk Şiirleri	124
----------------------	-----

Çocuklara Şiirler	127
-------------------------	-----

Damla Damla	131
-------------------	-----

Dede Korkut Hikâyeleri	133
------------------------------	-----

Define Adası.....	139
Değirmenimden Mektuplar	143
Domaniç Dağlarının Yolcusu.....	146
Eşref Saat	151
Evvel Zaman İçinde	153
Ezop Masalları	157
Falaka	161
Göl Çocukları.....	164
Guliver'in Seyahatleri	168
Gulyabani	173
Gururlu Peri.....	177
Gümüş Kanat.....	182
Halime Kaptan	187
Havaya Uçan At.....	191
Heidi	197
Hep O Şarkı.....	202
İnci.....	206
İnci'nin Maceraları.....	210
İnsan Ne İle Yaşar?	214
Karagöz ile Hacivat.....	219
Keloğlan Masalları	223
Koçyiğit Köroğlu	227
Kuklacı	230
La Fontaine'den Masallar	235
Mehmet Akif'ten Seçmeler	238
Memleket Şiirleri Antolojisi	241
Mevlana'nın Mesnevisinden Seçmeler	245
Miskinler Tekkesi.....	248
Momo	253
Mutlu Prens	257
Nasrettin Hoca Hikâyeleri.....	260
Oliver Twist	264
Osmancık	268

Ölümsüz Aile	272
Ömer'in Çocukluğu.....	276
Ötleğen Kuşu.....	280
Peri Kızıyla Çoban Hikâyesi	284
Peter Pan.....	288
Pinokyo	292
Pollyanna.....	296
Robin Hood	300
Seçme Hikâyeler	305
Seçme Öyküler	309
Serçekuş	313
Sevdalı Bulut.....	318
Sol Ayağım	321
Şamatalı Köy.....	325
Şeker Portakalı	328
Şermin	332
Tanrı Misafiri	335
Tom Sawyer	340
Türk Manilerinden Seçmeler.....	344
Türk Ninnilerinden Seçmeler	347
Türkülerden Seçmeler	350
Uç Minik Serçem	353
Uçan Sınıf	357
Uluç Reis.....	362
Üç Silahşorlar.....	366
Ülkemin Efsaneleri.....	370
Vatan Toprağı.....	373
Vatan Yahut Silistre	378
Yağmur Yağdıran Kedi	381
Yalnız Efe.....	386
Yankılı Kayalar	396
Yaşlı Adam ve Deniz	399
Yeraltında Bir Şehir	403

Yonca Kız.....	408
Yürekdede İle Padişah.....	412
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
TARTIŞMALAR.....	418
BEŞİNCİ BÖLÜM	
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	423
KAYNAKÇA.....	426
İLKÖĞRETİM 100 TEMEL ESER LİSTESİ	437

GİRİŞ

Problem Durumu

Genel anlamda duygu ve düşünce eğitimi süreci olarak nitelendirilen Türkçe öğretiminin amacının, temel dil becerilerinin kazanılmasına olanak sağlamak; öğrencilerin anlama, anlatma ve düşünme becerilerini geliştirmek (Öz, 2003; Karakuş, 2005; Özbay, 2006); düzeylerine uygun metinlerle onları hayata hazırlamak ve onlarda anadili bilinci oluşturmak (Sever, 2006) olduğu söylenebilir. Bu amaçların gerçekleşmesindeki en önemli unsur, öğrencilere okuma alışkanlığı ve okuma zevki kazandırmaktır.

Okuma alışkanlığı ve zevkinin oluşmasında çocuk edebiyatı ürünleri oldukça önemli bir yere sahiptir. Çünkü çocukları, hedef kitlenin gelişimine uygun, nitelikli kitaplarla buluşturmak, onlarda kitaba karşı sevgi ve ilgiyi artıracaktır (Gürel, Temizyürek ve Şahbaz, 2007; Sınar Çılgın, 2007).

Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) 2005 yılında yayınladığı 2005/70 no'lu genelgeyle* ilköğretim okullarında okutulacak 100 Temel Eser Listesi'nin oluşturulduğunu ve bu listenin amacının “öğrencilere okuma alışkanlığı kazandırmak ... onları düşünen, düşündüğünü açık ve doğru bir şekilde ifade edebilen ... güzellik ve estetik anlayışı gelişmiş, kültürlü, millî ve manevî değere sahip, yüksek karakterli bireyler yetiştirmek” olduğunu kamuoyuna duyurmuştur.

MEB, tarafından yayınlanan genelgede (2005), 100 Temel Eser Listesi'ndeki eserlerin çocuk ve gençlik edebiyatı alanlarında uzman kişiler tarafından belirlenmiş olduğu, listedeki eserlerin ilköğretim 5-8. sınıf öğrencilerine yönelik olduğu belirtilmektedir.

İlköğretime yönelik eserlerin belirlenmesinde, 2004 yılında ortaöğretim için hazırlanan listedeki yolun aynısı izlenmiştir. Hayatta olan yazarların eserleri listeye alınmamıştır, Yaşayan yazarların da önemli eserleri bulunduğu, ancak bu eserlerin arasından tercih yapmanın zor olduğu vurgulanmıştır (MEB, 2005). Yayımlanan genelgede ayrıca, 100 Temel Eser Listesi'nde bulunan kitapların öğrencilere kaynak

* <http://iogm.meb.gov.tr/files/mevzuat/45.pdf>

eserler olarak tavsiye edilmesi; tavsiyelerin öğrencilerin sınıf seviyelerine göre zümre öğretmenler kurulu tarafından yapılması; eserlerin Türkçe dersi öğretim programıyla ilişkilendirilerek okutulması; çoğunu okuyan öğrencilerin ödüllendirilmesi ve son olarak bu eserlerin tanıtımı için münazara, dinleti programlarının düzenlenmesi ve dramaların hazırlanması hususunda özen gösterilmesi gerektiği ifade edilmiştir (MEB, 2005).

İlköğretim için 100 Temel Eser Listesi'nin oluşturulmasına yönelik çalışmalar, 2004 yılında MEB Çocuk Yayınları Danışma ve Yayın Kurulu'nun başkanlığında başlatılmıştır. Üç aşamalı olan çalışmaların ilk aşamasında çocuk ve gençlik kitabı yazarı, eleştirmen, editör, yayıncı, akademisyen, kütüphaneci, okul aile birlikleri, öğretmen, pedagoğ, çocuk gelişimci ve uzman sivil toplum kuruluşlarına önerilerini almak üzere dönemin Millî Eğitim Bakanı imzasıyla mektup gönderilmiştir. İkinci aşamada Bakanlık Müsteşarı imzasıyla gönderilen mektupla ilköğretim öğrencilerine yönelik kitapların ne tür kitaplar olduğunun belirlenmesi istenmiş, Bakanlıkça hazırlanan eserler Kurulun incelemesi sunulmuş ve son aşamada da Çocuk Yayınları Danışma ve Yayın Kurulu, kendilerine sunulan 4 bin 700 eser arasından 58'i yaşayan yazarlara ait 94'ü yerli, dünya edebiyatından çevirmeni belirlenmiş 29 klasik olmak üzere toplam 123 kitap belirlemiştir. Kurulun listesinde yaşayan yazarlara yer vermesi nedeniyle ortaya çıkan görüş ayrılığı giderilememiş ve bunun üzerine bakanlık müsteşarının başkanlığında yeni bir komisyon kurulmuştur. Oluşturulan yeni komisyonun düzenlediği "İlköğretim Öğrencileri İçin 100 Temel Eser" listesi açıklandığında listedeki kitapların bir önceki kurulun belirlediğinden çok farklı olduğu görülmüştür (radikal.com1).

MEB'in kamuoyuna duyurduğu listenin ilkin 8'i hazırlatılacak eserler olmak üzere, 70 yerli ve 30 yabancı edebiyata ait eserlerden oluştuğu bilinmektedir. Daha sonra İbrahim Zeki Burdurlu'nun "Anılarda Öyküler" ve A. S. Exupery'nin "Küçük Prens" adlı eserleri listeden çıkarılarak bunların yerine "Mehmet Akif Ersoy'dan Seçmeler" ve "Necip Fazıl Kısakürek'ten Seçmeler" adlı, çocukların seviyesine uygun parçalardan oluşacağı ifade edilen eserler dahil edilmiştir (zaman.com.tr).

Önceleri iyi niyetli bir proje olduğu düşünülen 100 Temel Eser'in (hurriyet.com.1) daha sonraları birçok eleştiriye maruz kaldığı; akademisyenler, yazarlar ve gazetecilerin yazmış oldukları yazılarla 100 Temel Eser uygulaması, uygulamanın yanlış yönleri ve listedeki eserlerin niteliği gibi konularda düşüncelerini ortaya koyduğu görülmektedir.

Dilidüzgün (2006: 23), 100 Temel Eser listesindeki eserlerin birçoğunun ilköğretim öğrencilerinin okuma kültürüne katkı sağlayacak niteliğe ve kurgu, dil, baskı ve içerik açısından yeterliğe sahip kitaplar olmadığını ifade etmiş ve uygulamanın tartışılmasına neden olan özelliklerini şu şekilde sıralamıştır:

- a) seçilen kitapların niteliği,
- b) liste oluşturma anlayışı,
- c) seçilen kitapların ticari bir anlayışla metalaşması,
- d) bu kitapların eğitim sürecinde yanlış kullanımı.

Ural (milliyet.com), MEB'in yaşayan yazarların eserlerinin listeye alınmamış olmasının yanlış bir davranış olduğunu ve listedeki eserlerin çoğunun uzmanlar tarafından dil, içerik ve pedagojik açıdan ilköğretim birinci kademe öğrencilerine uygun bulmadıklarını belirtmektedir. Şirin (radikal.com.1), Adalı (radikal.com.2), Aktaş Salman (radikal.com.3), Hızlan (hurriyet.com.2), Kotan (hurriyet.com.3), , Berkan (radikal.com.4), Neydim (radikal.com.5), Yılmaz (radikal.com.6), 100 Temel Eser'le ilgili olarak kaleme aldıkları yazılarda bu liste için MEB tarafından oluşturulmuş kuruldaki bazı üyelerin kitap seçimleri konusundaki görüş farkları dolayısıyla istifa ettiğini, MEB'in oluşturduğu listede hedef kitleye uygun olmayan kitapların bulunduğunu, bandrol zorunluluğu bulunmayan eserlerin paket halinde basıldığını ve çeviri eserlerin yayınevleri tarafından ideolojik çarpıtmaya maruz kaldığını, çevirmen adları belirtilmediği için çeviri eserlerde tahrifat yapıldığını, listedeki eserlerin bazılarında argo sözcükler bulunduğunu, yayınevlerinin projeyi ticari sömürü hâline getirdiğini ve bakanlık tarafından denetlenmediği için biçimsel açıdan niteliksiz ve içeriği değiştirilmiş, kısaltılmış eserlerin basıldığını dile getirmektedirler.

Çocuk edebiyatı ürünlerinin hitap ettiği kitleye okuma zevki tattırabilmesi ve kitaba karşı ilgi uyandırarak okuma alışkanlığı kazanılmasında etkin bir rol oynayabilmesi için çocuk kitaplarının biçimsel ve içerik özellikleriyle bir bütün olduğunun (Sever, 1995) unutulmaması; kitaptaki konuların resimlerle desteklenmesi, biçimsel ve içeriksel özelliklerinin yazar-çizer-yayınevi koordinasyonu ile oluşturulması (Özdemir, 2000; Aral ve Gürsoy, 2000; Sever, 2010); yazım, çizim, baskı açılarından kaliteli olması (Baykurt, 1977) gerektiği bilinmektedir. Bu bağlamda, nitelikli çocuk kitaplarının okuyucuya ulaştırılmasında yayınevlerine önemli görevler düştüğünü söylemek mümkündür. Ancak ülkemizde, çocuk kitaplarının genel durumu ele alındığında, çocuklara nitelikli kitaplar

oluşturma noktasında yayınevlerinden kaynaklanan birçok sorunun olduğu görülmektedir. Konuyla ilgili olarak Sezgin (2006), yaptığı çalışmada yayınevlerinin üstlendikleri misyonun farkında olmadıkları, kaliteden çok kazanca önem verdikleri sonucuna ulaşmaktadır. Ayrıca, yayınevlerinin pedagojik formasyona sahip danışmanlar ve editörlerle çalışmadığını, dilimizi rastgele kullanan çevirmenlerin büyük bir sorun olduğunu, yayınevi sahiplerinin politik ve dini ideolojilerini çocuklara aktarma çabaları güttüklerini ve yayınevleri tarafından bilhassa baskı kalitesi çok düşük, dış yapı özellikleri çocuğa uygun olmaktan uzak eserlerin basıldığını belirtmektedir.

İlköğretim öğrencilerine okutulması açısından tavsiye niteliği taşıyan 100 Temel Eser Listesi'ndeki kitaplar, ilgili genelgenin yayınladığı tarihten günümüze birçok yayınevi tarafından basılmakta ve okullarda öğrencilere okutulmaktadır. Bakanlığın 100 Temel Eser Listesi'ne alınan eserlerin basımı ve dağıtımını üstlenecek yayınevleri için ölçütler belirlememiş ve bir denetim mekanizması oluşturmamış olması sebebiyle kitapların çocukların ilgisini çekecek, onların seviyesine uygun baskı kalitesine sahip olmadığı ve birçoğu hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı iddia edilen eserlerin her yıl binlerce çocuk tarafından okunduğu görülmektedir. Çocuk Vakfı tarafından 2009 yılında yayınlanmış olan 100 Temel Eser Raporu'nda uygulama ile ilgili olarak yazar ve uzman görüşlerine yer verilmekte ve uygulamanın çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmaktan uzak, çocuğun yararını ve gelişme hakkını engelleyen bir proje olması sebebiyle ilgili genelgenin iptal edilmesi gerektiği açıkça belirtilmektedir (cocukvakfi.org.tr)*.

“...Çocuk edebiyatı içerisinde değerlendirdiğimiz eserlerin meydana getirilmesinde her şeyden önce ‘hedef kitleye görelilik ilkesi’ ile hareket edilmelidir.” (Temizyürek, 2003: 165). Genel olarak bakıldığında, akademisyenler ve uzmanlar tarafından kabul görmemiş olan 100 Temel Eser uygulaması ve buna bağlı olarak bu listedeki kitapların tavsiye edildikleri hedef kitlenin seviyesine uygun olup olmadığı problemi, çalışmaya yön vermektedir.

Araştırmanın Önemi

Günümüzde çocukların birçok bilgiye kitle iletişim araçlarından görme ve işitme yoluyla kolaylıkla ulaşabildiği görülmektedir. Ancak çocukların yetişmesi için

* <http://www.cocukvakfi.org.tr/Rapor/100temeleser.pdf>

bu durum yeterli değildir. Dört temel dil becerisinden biri olan okuma, çocuklara daha geniş ve zengin bilgi kaynaklarına kendi başlarına ulaşmalarına olanak sağlaması açısından büyük bir rol oynamaktadır (Kavcar, Oğuzkan ve Sever,1995).

Okuma becerisinin gelişmesinde çocuğun okuma alışkanlığı kazanmış ve okumadan zevk alır hale gelmiş olması gerektiğini söylemek mümkündür. Çocukta okuma alışkanlığı oluşmasında ise nitelikli çocuk kitaplarının göz ardı edilemeyecek derecede büyük önem taşıdığı düşünülmektedir. Çocuklara nitelikli kitaplar sunmak, onlara okuma alışkanlığı kazandırmak ve ortak kültüre ait eserlerin tüm öğrenciler tarafından okunmasını sağlamak amacıyla hazırlanmış olan 100 Temel Eser ile ilgili olarak çeşitli çalışmalar yapılmıştır.

100 Temel Eser ve çocuk kitaplarına yönelik yapılan çalışmalar, alanla ilgili birçok soruya cevap vermektedir. Ancak bu çalışmalarda kitapların iç ve dış yapı unsurları ve 5-8. sınıf öğrencilerine uygun kitapların taşınması gereken özellikler bütünüyle incelenmemiştir. Çalışma, bu yönüyle belirtilen eksikliği giderici niteliktedir.

İlgili Çalışmalar

Okur (2007), okuma becerisinin sözcük hazinesi ve kavram gelişimindeki etkisini Türkçe kaynaklara dayalı uygulamalarla belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada 100 Temel Eser Listesi'nden üç yerli roman seçmiş, uzman görüşleri doğrultusunda belirlediği 300 adet sözcük ve sözcük grubunu çeşitli test teknikleriyle öğrencilere sormuştur.

Araştırmacı, yedinci sınıf öğrencilerinden oluşturduğu deney ve kontrol gruplarıyla yürüttüğü çalışmasında ön test-son test kontrol gruplu deneme modelini kullanmış, beş aylık uygulama sürecinde elde ettiği bulguların analizinde okuma etkinliğinin sözcük hazinesi ve kavram gelişimini etkilediği; ilköğretim okullarında okuma alışkanlığı kazandıracak bir proje bulunmadığı; 100 Temel Eser'in sadece okumayı gözettiği, bu kitaplarda çocukların sözcük ve kavram gelişimine katkı sağlayacak bir sistem düşünülmediği; ilköğretim okulları için hazırlanan sözlüklerde birlik olmadığı, sözlüklerin öğrencilerin ihtiyacını karşılayabilecek içerik ve biçimde olmadığı sonuçlarına ulaşmıştır.

Şen (2007: 62), 100 Temel Eser Listesi'nde yer alan kitaplarda “adil olma, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, duyarlılık, dayanışma, dürüstlük, estetik, hoşgörü, özgürlük, sevgi, saygı, sorumluluk,

yardımsızlık, vatanseverlik, temizlik, sağlıklı olmaya önem verme” değerlerini tespit etmek ve Türkçe dersinde değer öğretiminin nasıl olması gerektiğini ortaya koymak amacıyla yaptığı çalışmada yansız seçtiği 58 eserde işlenen değerleri fişlemiştir. Verilerin analizinden 100 Temel Eser Listesi’ndeki kitaplarda sevgi değerinin ilk sırada yer aldığı; bunu duyarlılık, yardımsızlık, saygı, sorumluluk değerlerinin takip ettiği; sağlıklı olmaya önem verme, barış, özgürlük, bilimsellik değerlerinin çok az yer aldığı; bağımsızlık değerine ise hiç yer verilmediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Birkan Baydan (2008: 2), “(1) kaşıt grupların veya birbiriyle rekabet halindeki ideolojilerin kültürel planlama mücadelelerinde çevirinin oynadığı role örnek olarak bir vakayı aydınlatmak ve (2) çevirinin görünürlüğü konusuna başka bir perspektiften yaklaşmak” amacıyla yaptığı çalışmada 100 Temel Eser Listesi’nde yer alan çeviri eserlerin belirli bir denetim mekanizması ve telif problemi bulunmadığından bir ideoloji malzemesi haline getirildiğini belirtmektedir. Bu durumun 2006 yılı Haziran ayında yayımlanan ulusal bir gazetede gündeme taşındığının ifade edildiği çalışmada, 100 Temel Eser’deki ideolojik çevirilerin Türkiye’deki iki farklı görüşü ortaya koyduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İnce (2008), 100 Temel Eser’i çocuk edebiyatının temel ilkeleri yönünden incelemek amacıyla yaptığı çalışmada rastgele seçtiği 20 eserin içinden sadece 5’inin çocuk edebiyatının temel ilkelerine uygun olduğunu tespit etmiştir.

Çalışmada, çocuk edebiyatının temel ilkeleri olan tema, konu, dil ve anlatım, kahramanlar, ileti, çevre, eğitsel ilkeler yönünden tek tek yorumlanan 20 eserden 15’inin belirtilen ilkeler dikkate alındığında, çocuklara tavsiye edilebilecek nitelikte olmadığı belirtilmektedir. Araştırmacı 100 Temel Eser Listesi’nin hazırlanmasında gözlenen yanlışları da sıraladığı çalışmasında, hazırlanan listenin en kısa sürede uygulamadan kaldırılması gerektiğini ifade etmektedir.

İnan Kılıç (2009), yaptığı çalışmada 373 öğrenciye uyguladığı anket verilerine göre belirlediği 100 Temel Eser Listesi’nde bulunan 10 kitabı dini ve ahlaki değerler açısından incelemiş, eserlere olumluların yanında olumsuz ahlaki niteliklerin de bulunduğu ve eserlerin çoğunda yer alan dini ve ahlaki değerlerin çocuklar için yeterli olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmacı, çalışmasında incelediği eserlerin en çok okunan 10 kitap olduğunu belirtmekte; hemen hepsinde doğrudan ya da dolaylı olarak ahlaki değerlere yer verildiğini tespit ettiği eserlerde açık sözlülük, adalet, affedici olmak,

alçakgönüllülük, cesaret, cömertlik, çalışkanlık, diğerkâmlık, doğruluk, dostluk, fedakârlık, izzet, öğüt, sabır, sadakat, saygılı olmak, sevgi, sorumluluk sahibi olmak, şefkat, tokgözlülük, ümit var olmak ve yardımseverlik olumlu ahlaki değerleri ile; aldatmak, başkalarının sırtından geçinmek, başkalarına özenmek, bencillik, cimrilik, dalkavukluk, dedikodu, dış görünüşe göre değerlendirme, gösteriş yapmak, hırsızlık, kıskançlık, kibir, korkaklık, tamahkârlık olumsuz ahlaki değerlerine yer verildiğini ifade etmektedir. Buna göre, çocukların kendisiyle özdeşim kuracağı, kendisine örnek alabileceği kahramanların olumsuz ahlaki değerler içeren davranışlar sergilemesi ve eserlerde çocuklara kötü örnek olabilecek argo ifadeler kullanılması uygunsuz bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Tozoğlu (2009), 100 Temel Eser Listesi'nde yer alan romanlarda kullanılan atasözleri ve deyimlerin tespit edilmesi amacıyla yaptığı çalışmada, 9 eser incelemiş ve incelenen romanlarda deyimlerin sıkça kullanılmasına rağmen atasözlerinden çok az yararlandığını tespit etmiştir. Çalışmanın birinci bölümünde incelenen eserlerde tespit edilen deyim ve atasözleri yer almakta; ikinci bölümünde tespit edilen deyim ve atasözleri anlam ve yapı bakımından sınıflandırılmaktadır. Üçüncü bölümde ise incelenen romanlarda yer alan deyim ve atasözleri ile ilgili bulgular ve yorumlara yer verilmektedir. Çalışmada elde edilen bulgulara göre incelenen eserlerde toplam 2190 farklı deyim ile 23 farklı atasözü yer almaktadır. Tozoğlu, TDK'nin elektronik sözlüğünde 11.209 deyim 2.396 atasözü bulunduğunu belirtmekte, incelenen eserleri okuyan öğrencilerin deyimlerin beşte birini, atasözlerinin ise sadece yüzde birini öğrenebileceğini ifade etmektedir. Çalışma, 100 Temel Eser Listesi'nde yer alan romanlarda atasözlerinden yeterince yararlanılmadığını net bir biçimde ortaya koymaktadır.

Akçay (2009)'ın yaptığı çalışmanın amacı 100 Temel Eser'in kelime kazanımı açısından değerlendirilmesidir. Bu amaçla rastgele seçilen altıncı sınıflardan ikisi deney ikisi de kontrol grubunu oluşturmuş, ön test- son test kontrol gruplu deneysel desen modeli kullanılmıştır. Yapılan çalışmada 100 Temel Eser Listesi'nden beş eser rastgele seçilmiş, bu eserlerin içinden uygulamayı yapan öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda yüz elli kelime ve kelime grubu tespit edilmiş ve bunlar çeşitli test teknikleriyle öğrencilere sorulmuştur. On aylık uygulama sürecinde ulaşılan verilerin analizinde 100 Temel Eser'in okuma becerisi kazanımının geliştirilmesinde etkili olduğu; öğrencilerin sözlük kullanma

alışkanlığının olmadığı, öğrencilerde serbest okuma alışkanlığının geliştirilmesi gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Yıldız (2009), ilköğretim öğrencilerinin çocuk kitaplarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada, 4 ve 5. sınıf öğrencilerinin çocuk kitaplarının boyutunu, sayfa yapısını ve cümle yapısını olumlu buldukları; kitapları kapak, cilt, kâğıt, resim, yazı ve baskı kalitesi özellikleri yönüyle çok fazla olumlu bulmadıkları sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca, aynı öğrencilerin kitapların konu, ana fikir, kurgu, ileti, dil ve anlatım özelliklerini olumlu buldukları; konuların yaşamla ilişkilendirilmesi, şiddet içeren konular ile argo, bilinmeyen kelime, deyim ve atasözlerine yer verilmesi, kahramanların yaşamla ilişkilendirilmesi, kurgulanan olaylar arasında gereksiz ayrıntılara yer verilmesi gibi durumları fazla olumlu bulmadıklarını tespit etmiştir.

Yıldız, 4. ve 5. sınıflara devam etmekte olan toplam 923 öğrenciyle yaptığı çalışmasında genel olarak öğrencilerin sıkıcı, şiddet içeren, aşırı üzücü, kötü, basit ve gerçekçi olmayan temaları içeren; abartılı ifadelerin yer aldığı, çocuk seviyesine uymayan, gereksiz detaylara giren türde; argo sözlerin yer aldığı, yazım ve noktalama yanlışı bulunan, anlamı bilinmeyen ve yabancı kelimelerin yer aldığı, anlatımın kötü olduğu; çocuk karakterleri iyi yansıtılmayan ve kahramanları iyi tanıtılmayan, karakter isimleri yabancı olan, kötü karakterleri bulunan; resimlere yeterince yer vermeyen, resim kalitesi iyi olmayan, siyah beyaz resimleri bulunan ve resimleri konuyla ilişkili olmayan; cilt baskısı ve kâğıdı kalitesiz, silik baskılı ve okumaya elverişsiz yazıları olan kitapları beğenmedikleri sonucuna ulaşmaktadır.

Baş (2010a)'ın 100 Temel Eser Listesi'nde yer alan kitapların ana tema ve alt temalarını incelemek amacıyla yaptığı çalışmada, listede bulunan 84 kitabın tarandığı, ulaşılan bulguların ve 100 Temel Eser'e yönelik eleştirilerin değerlendirmeye alındığı ve önerilere yer verildiği görülmektedir.

Araştırmacı çalışmasında İlköğretim Türkçe dersi öğretim programının 6-8. sınıflarına yönelik ana ve alt temaları dikkate almış, bunları İlköğretim 100 Temel Eser içerisinde belirlenen kitaplarda aramış ve tespit etmiştir. Toplanan verilerden hareketle öğrencilere eser tavsiye ederken seviyelendirme yapılması ve listedeki seçme eserlerin ne şekilde sınırlandırılacağına belirtilmesi gerektiği; yabancı eserlerdeki bazı alt temalar çeviri hacimlerinden dolayı kitaplardan çıkarıldığından bu eserlerin çevirilerinin ve çevirmenlerinin sınırlandırılmasının uygun olacağı; 100

Temel Eser'in alt tema açısından zengin bir birikime sahip olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Sivrikaya (2010), 100 Temel Eser Listesi'nde yer alan küresel değerleri incelemek amacıyla yaptığı çalışmada, rastgele seçilen 40 kitapta işlenen değerleri fişlemiştir.

Çalışmanın bulguları nitel açıdan sınıflandırılarak nicel olarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulguların analizinden 100 Temel Eser Listesi'ndeki kitaplarda demokrasi değerinin işlenme sıklığı bakımından ilk sırada yer aldığı; bunu etik, bireysel gelişim, hürriyet, empati, bilgi, toplam kalite, ve verimlilik değerlerinin izlediği; en az işlenen değer çağdaşlaşma olduğu; Avrupa Birliği değerinin yer almadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Arıcan (2010), 100 Temel Eser uygulamasının öğrencilerin kitap okuma alışkanlığı üzerindeki etkilerini incelemek ve uygulamanın aksaklıklarını ortaya koymak amacıyla yaptığı çalışmada, 141 öğretmene anket soruları yönelmiş ve anket yoluyla elde edilen bulgulardan yola çıkarak, 100 Temel Eser uygulamasının okuma alışkanlığı kazandırmak açısından çok başarılı olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Öğretmenler, 100 Temel Eser Uygulaması'nın nedenlerini MEB'in öğretim programında okuma alışkanlığını yerleştirmeyi amaçlaması, öğrencilerin hangi kitabı okuyacağını bilmemesi ve okuma alışkanlığına sahip olmaması, ailelerin kitap seçimi konusunda bilgili olmaması, öğretmenlerin öğrencilere kitap tavsiye etme hususunda yetersiz kalması şeklinde belirtmektedir. Araştırmada elde edilen bulgulara göre, 100 Temel Eser öğrencilerin kitap okuma alışkanlığını orta seviyede geliştirdiği ifade edilmektedir. Öğretmenler, öğrencilerin okudukları eserleri okuma, anlama ve irdeleme konusunda genel olarak başarılı bulmaktadır. 100 Temel Eser uygulamasının zorunluluk olarak görülmesinin okuma alışkanlığı kazandırmada olumsuz sonuçlar doğurabileceği uyarısında bulunan öğretmenler, buna karşılık 100 Temel Eser'i genel olarak olumlu bulmakta ancak uygulamanın büyük eksiklerinin bulunduğunu da dile getirmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı ilköğretim öğrencileri için tavsiye edilen 100 Temel Eser Listesi'nin hedef kitlenin okuma ve ilgi düzeylerine uygunluğunu, mevcut literatürdeki ölçütlere ve uzman görüşlerine göre belirlemektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Çocuk kitaplarında biçim ve içerik yönünden çocukların yaş, ilgi, cinsiyet ve eğitim düzeyleri dikkate alınarak oluşturulacak birtakım özelliklerin bulunması gerekmektedir. Bu özelliklerin çocukların seviyelerine uygunluğu, onlarda kitaplara karşı ilgi oluşturmak ve okuma alışkanlığı kazandırmak açısından çok önemlidir. Çocukların seviyeleri dikkate alınmadan hazırlanacak ve onlara sunulacak kitaplar, istenmeyen bazı sonuçlara yol açabilir. Bu bakımdan çocuklara birçok çalışma ve uygulama sonucunda tespit edilen standart özellikleri taşıyan eserlerin ulaştırılması ve tavsiye edilmesi büyük önem taşımaktadır (Oğuzkan, 1987; Kıbrıs, 2006).

Çocuklara kitap tavsiye ederken dikkat edilmesi gereken özellikler, İlköğretim Türkçe Dersi (1-5. sınıflar) Öğretim Programı'nda (MEB, 2005: 416-417) içeriğin öğrencinin düzeyine uygun olması, basitten karmaşığa doğru verilmesi ve yazarın dili ile öğelerin sunulmasının öğrencinin ilgisine yönelik olması; kitabın çocuğun gerçek yaşamla bağ kurabilmesine olanak sağlar ve onu yaşama hazırlar nitelikte konular işleme; metinlerdeki sözcük türlerinin, cümle yapıları ile cümle ve buna bağlı olarak paragraf uzunluklarının çocuğun düzeyine uygun olması; kitabın sayfa sayısı, sayfa düzeni, kitap boyutu, kitap kapağı, kâğıt kalitesi, harf büyüklüğü, ciltleme ve resimleme özelliklerinin çocuğa uygun olması, kitabı çocuk için çekici hâle getirebilecek ve onda okuma alışkanlığının oluşmasında rol oynayacak özellikler olarak belirtilmektedir.

İlköğretim 5-8. Sınıf Öğrencilerine Yönelik Kitaplarda Bulunması Gereken Özellikler

Boyut

Çocuklar için hazırlanmış kitap boyutlarının büyüklüğü onların yaşlarına uygun olmalıdır. Genel olarak çocukların sürekli aynı boyuttaki kitapları okumaktan hoşlanmadıklarının (Demiray, 1953; Sever, 1995; Gürel vd. 2007; Seven, 2010) belirtilmesine karşın, kitap boyutunun belli bir standardının bulunmasının çocuklara

olumlu etki edeceği bilinmektedir. Oğuzkan (1987: 304)'a göre, “Belli bir dizide çıkan kitapların aynı boyda ve hacimde olması, evlerinde kişisel kitaplık kurmaya çalışan çocuklar için çok önemlidir.”

Çocuk kitapları hacim ve ağırlık yönünden taşınabilir, kolay elde tutulabilen, ilgi çekici ve kullanmaya elverişli biçimde olmalıdır (Kantemir, 1979; Oğuzkan, 1987; Sever, 1995; Ciravoğlu, 2000; Yılar ve Celepoğlu, 2007; Gürel vd., 2007, Seven, 2010). Çocuklar için hazırlanan kitapların boyutunun ne olması gerektiği konusunda farklı görüşlerin bulunduğu görülmektedir. Güteryüz (2006: 160)' e göre, “ana sınıflarında kitaplar A4 (21x29), diğer sınıflarda B5 (14x21) boyutunda olabilir.”, Kıbrıs (2006), okul öncesi çocukları için hazırlanan kitapların A4 boyutunda (21x29) veya A5 boyutunda (14x21) olabileceğini, ancak 4. sınıftan sonra 14x21 (A5) boyutunun tercih edilmesi gerektiğini belirtmektedir, Yılar ve Celepoğlu (2007) ise, 4. sınıftan sonra B5 (14x21) boyutunun tercih edilebileceğini ifade etmektedir. Ayrıca, okul çağı çocukları (7-12/14 yaş) için hazırlanan kitaplarla ilgili olarak Kantemir (1979), Oğuzkan (1987), Ciravoğlu (2000), Gürel vd. (2007), çocuk kitaplarının 16x23 cm. büyüklüğünde olmasının normal ve en uygun olanı olduğunu kabul etmektedirler.

Ölçüt: Bu bilgilerden hareketle 100 Temel Eser listesinin tavsiye edildiği 11-14 yaş aralığındaki çocuklar için hazırlanacak kitapların 14x21 boyutundan daha küçük ve 16x23 boyutundan daha büyük olmaması gerektiği sonucunu çıkarmak mümkün görünmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Çocuk kitaplarında kullanılan kâğıdın mat, kalın, parlamayan (Erkul, Başöncül ve Sezer, 2006); dayanıklı ve kaliteli, ışığı emmeyen cinsten olması gerekmektedir. Genellikle 1. hamur olması tercih edilmelidir, eğer kaliteliyse 2. hamur da kullanılabilir. Buna karşın ışığı yansıtıp gözü yorduğu için kuşe kâğıt kesinlikle kullanılmamalıdır (Demiray, 1953; Kantemir, 1979; Oğuzkan, 1987; Oğuzkan, 1998; Gönen, 2000; Güneş, 2000; Nas, 2002; Güteryüz, 2006; Kıbrıs, 2006; Tosunoğlu ve Kayadibi, 2006; Gürel vd., 2007; Yılar ve Celepoğlu, 2007; Zengin ve Zengin, 2009; Seven, 2010). Ayrıca kullanılan kâğıt mürekkebi dağıtmayan, kolay yırtılmayan, cinsten olmalıdır. Belirtilen kaliteye sahip olmayan, renkleri değişen, iyi okunmayan, dayanıksız kitaplar çocuklar tarafından sevilmez ve onları okuma isteksizliğine itebilir (Sever, 1995; Sınar Çılgın, 2007; Seven, 2010).

Kaliteli kâğıdın kullanılıp kullanılmadığını anlamak için kitaptaki herhangi bir resmin arka sayfasına bakmak gerekir. Eğer resim arka sayfadan da görülebiliyorsa, bu durum iyi bir kâğıt kullanılmadığını ve kitabın baskısının iyi olmadığını gösterir (Ciravoğlu, 2000).

Ölçüt: Çocuklar için hazırlanan kitaplarda kullanılan kâğıdın en az 2. kalite hamurdan olması gerekmektedir. Bunun yanında ışığı yansıttığı ve gözü yorduğu bilinen kuşe kâğıt, çocuk kitaplarında tercih edilmemelidir. Kitapta kullanılan kâğıdın kalitesinin tespiti için kâğıdın mat olmasına ve seçilen herhangi bir sayfanın arka yüzünün görünmemesine dikkat edilmelidir.

Sayfa Düzeni

Çocuk kitaplarında sayfa düzeninin nasıl olması gerektiği konusunda birçok benzer görüş dile getirilmiştir. Güteryüz (2006: 161)' e göre, "kitapların sayfa düzenlemesi yapılırken sayfanın boğucu olmaması, resimler yerleştirilirken akıcılığın kesilmemesi, aksine desteklemesi gerekir. Resimler daha çok, metnin üstüne, kenarında ya da sol tarafta bir sayfa olarak düşünülebilir. Yine ara başlıklarda sayfa ortasından başlamak, ara başlıklar atmak, değişik puntolarla seçilmiş cümleleri giriş başlığı yapmak mümkündür." Çocuk kitaplarının sayfa kenarlarında geniş boşluklar bırakılmalı, okumayı zorlaştırabileceği için sayfalar çift sütun olarak düzenlenmemelidir. Satır aralıkları çocukların satırları rahat görebileceği aralıkta (normal ya da normalden biraz daha fazla) olmalı, sayfalarda resim-yazı uyumu sağlanmalı, görsel araçlarla ilgili yazı birbirine yakın, sayfa içindeki ilişkisiz unsurlar birbirinden uzak olmalıdır (Demiray, 1953; Oğuzkan, 1987; Sever, 1995; Oğuzkan, 1998; Ataseven ve İnandı, 2000; Ciravoğlu, 2000; Güneş, 2000; Nas, 2002; Kıbrıs, 2006; Tosunoğlu ve Kayadibi, 2006; Sınar Çılgın, 2007; Gürel vd. 2007; Yılar ve Celepoğlu, 2007; Zengin ve Zengin, 2009; Seven, 2010).

Ölçüt: 100 Temel Eser listesinin önerildiği hedef kitle olan 5-8. sınıflarda en az tek satır aralığı tercih edilmelidir. Sayfalar tek sütun olarak düzenlenmelidir. Sayfaların kenarlarında uygun ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşluklar bırakılmalı ve resim-yazı uyumu sağlanmalıdır.

Harf Büyüklüğü

Çocuk kitaplarında kullanılan harflerin büyüklüğünün (punto) yaş seviyesine uygun bir şekilde düzenlenmiş olması çok büyük bir öneme sahiptir. Çocuk

kitaplarındaki harf büyüklüğünün yaş gruplarına göre nasıl olması gerektiği konusunda uzmanların farklı görüşlere sahip oldukları dikkat çekmektedir. Güteryüz (2006), Karakuş (2006), Kıbrıs (2006), Sınar Çılgın (2007), Gürel vd. (2007) 4 ve 5. sınıf seviyesindeki çocuklar için hazırlanan kitaplarda puntunun 12 olmasının uygun olacağını belirtirken Kantemir (1979), Oğuzkan (1987) ve Sever (1995), belirtilen seviyelerdeki öğrenciler için 10 puntunun daha uygun olacağını ifade etmişlerdir. Ayrıca Yılar ve Celepoğlu (2007), 5. sınıf seviyesindeki çocuklar için hazırlanacak kitaplarda 11 punto büyüklüğündeki harflerin kullanılması gerektiğini belirtmiştir.

İlköğretim ikinci kademe seviyesindeki öğrenciler için hazırlanacak kitapların harf büyüklüğüyle ilgili olarak Kıbrıs (2006), 10 puntodan daha küçük olmaması gerektiğini, yine Oğuzkan (1998) ve Güteryüz (2006) 10 puntunun bu seviyedeki çocuklar için yeterli büyüklük olduğunu belirtmişlerdir.

Ölçüt: Uzmanların bu görüşlerinden hareketle 100 Temel Eser listesinin hedef kitlesi için uygun olan harf büyüklüğünün en az 10 en fazla 12 punto olması gerektiği sonucuna ulaşmak mümkün görünmektedir.

Görseller

“İyi bir kitapta, iyi bir metnin yanında iyi bir resimleme gereklidir. Uyumlu bir resimleme, metinde anlama ve kavramayı kolaylaştırır...” (Sürmeli, 2006: 554). Çocuk kitaplarında yer alan resimlerin metni süsleyici, açıklayıcı, yorumlayıcı ve tamamlayıcı olmaları açısından farklı işlevlere sahip olduğu bilinmektedir (Kantemir, 1979; Oğuzkan, 1987; Kıbrıs, 2006). Başarılı bir metin-görsel bileşiminde bu öğelerin bir bütün olarak algılanması, birbirlerini yorumlar nitelikte olması gerekmektedir (Mardi, 2006). Bu bakımdan çocuk kitaplarında resimler çok önemli bir yer tutmaktadır. “Resimleme, metin ve dil yanlışlarını görselliği ile örtmektedir. Aynı zamanda kitap tercihinde hemen hemen birinci derecede rol oynamaktadır. Çünkü talibin ilk karşılaştığı görselliklerdir” (Bozdağ, 2000: 376).

Çocuklar için hazırlanan kitaplar için çizilen resimler uzman kişiler tarafından yazarla görüşülerek, üzerinde beraber düşünerek oluşturulmalıdır. Resimler sade açık ve konuya uygun, yazılı olarak anlatılanları açıklayıcı nitelikte olmalıdır (Oğuzkan, 1987; Sever, 1995; Güneş, 2000; Kaplan, 2000; Erdal, 2006; Güteryüz, 2006; Karakuş, 2006; Mardi, 2006; Tosunoğlu ve Kayadibi, 2006; Sürmeli, 2006; Gürel vd. ,2007; Yılar ve Celepoğlu, 2007; Seven, 2010; Sever, 2010). “Çocuk resimlerinde, 12 yaşına kadar birebir benzetme kaygısı yoktur. O halde yapılan resimler

benzetmeye çalışılmamalı, yani fotoğraflık bir yaklaşımla yapılmamalıdır. Zevkle incelenebilecek, güzel şeyler yapmaya yönelik olmalıdır” (Özünel, 2000: 175). “Çocuğun günlük yaşamından kesitler sunmalı, aşırı çizgi ve ayrıntı içermemelidir” (Güneş, 2000: 346).

Çocuk kitaplarında kullanılacak resimler metinle sayfa düzeni bakımından bir bütünlük oluşturmalı, sayfada resimlere ayrılacak yer, yaş ve düzeye uygun olarak ayarlanmalıdır (Azak, 1987; Oğuzkan, 1987; Ciravoğlu, 2000; Gürel vd. 2007;). Seven (2010: 106)’e göre, “5. sınıfta çocuklara yönelik bir kitabın, dörtte birinin resim, dörtte üçünün de yazı olması önerilir.” Kıbrıs (2006), 4. sınıftan itibaren kitaplarda 1/4 oranında bulunan resimlerin azaltılmasının, metni açıklayıcı nitelikte olmadıkça da 7 ve 8. sınıf seviyesindeki çocuk kitaplarına resim konulmamasının uygun olacağını belirtmektedir. Oğuzkan (1987: 306)’a göre, “ Okul öncesi çağında bulunan çocuklarla okumaya yeni başlayan çocuklar için hazırlanan kitaplarda her bir sayfanın dörtte üçünün resme ve dörtte birinin yazıya ayrılması uygun olur. Başka türlü kitaplarda ise eserin üçte birinin veya yarısının resimlendirilmesiyle çocuklar için çekiciliği veya öğreticiliği arttıran bir durum yaratılmış olur.” Konuyla ilgili olarak Sever (1995: 14) ise, “10 yaşın üzerindeki çocuklara yönelik bir kitabın, dörtte birinin resim, dörtte üçünün de yazı olması gerekir. İlköğretim 6. sınıftaki öğrenciye verilecek bir kitapta; resmin yerini yazıya bırakması uygun olur.” şeklinde görüş belirtmektedir.

100 Temel Eser listesinin önerildiği hedef kitlenin okuyacağı çocuk edebiyatı eserlerinde resimlemenin nasıl olması gerektiği edinilen bilgiler ışığında belirlenebilmektedir.

Ölçüt: Resimler yazılı olarak anlatılanları açıklayıcı nitelikte olmalıdır. 5. sınıf seviyesi için, resimlerde bire bir benzetme zorunluluğu bulunmadığı, ancak 6, 7 ve 8. sınıf seviyesindeki resimlerin gerçeğe yakın bir biçimde olması gerektiği düşünülmektedir. 5. sınıf seviyesindeki çocuklara yönelik kitaplarda resimler sayfayı 1/4 oranında kaplamalı, daha üst seviyedeki sınıflara çıkıldıkça, özellikle 7 ve 8. sınıflarda, bu oran daha da azaltılmalı ve genellikle açıklayıcı resimlere yer verilmelidir. Resimler, metnin ilişkilendirildiği bölümüyle aynı yüzde yer almalı, metnin içeriğine uygun olarak çizilmelidir. Ayrıca resimler çocukların anlamayacağı ölçüde karışık olmamalı, bakıldığında ilişkilendirildiği metnin özetini verici nitelikte olmalıdır.

Kapak

Çocuk kitaplarında kapak, çocuğun eline aldığı kitapta gördüğü ilk şey olması bakımından önem taşımaktadır. Bu bakımdan çekici bir şekilde tasarlanmış kitap kapağı, çocukta uyandıracığı ilk izlenim bakımından oldukça etkilidir (Seven, 2010).

İyi bir çocuk kitabının kapağında hangi yaş için olursa olsun, çocukların ilgisini çekecek, kitabın içeriğini etkili bir şekilde yansıtabilecek resimlere yer verilmelidir. Çünkü çocuklar kitabın içeriğini bilmeden kapaktaki resimler sayesinde kitap hakkında fikir edinecektir. Etkili kapak resmi, çocukları kitapla ilgili merakla sürükleyecektir. Kapaktaki resimler ve yazılar çocukları etkilemiş ve onların dünyasına seslenmişse o kitap başarılı olacak demektir (Sever, 1995; Ciravoğlu, 2000; Güleriyüz, 2006; Karakuş, 2006; Kıbrıs, 2006; Sinar Çılgın, 2007; Yılar ve Celepoğlu, 2007; Batur, 2010; Seven, 2010).

Çocuklar için çekici bir şekilde hazırlanması gereken kapak, tasarımı açısından kitabın hitap ettiği yaş grubuna da uygun özellikler taşımalıdır (Sinar Çılgın, 2007). Ayrıca kitabın hangi yaş grubuna uygun olarak hazırlandığı da kapakta açıkça belirtilmelidir (Tosunoğlu ve Kayadibi; 2006). Küçük yaştaki çocuklar için hazırlanan kapaklar onların ilgisini çekmek için daha renkli ve süslü olabilir ve resimlere daha fazla yer ayrılabilir. Büyük yaştaki çocuklar için hazırlanacak kapaklarda ise resmin yanında, okuyucuya yazar ve resimleyici ile ilgili birtakım bilgiler de bulunmalıdır. “Kapakta, resmin dışında yazı olarak kitabın adı, yazarın adı ve yayınevinin adı verilmelidir. Resimleyenin adı da kapakta veya iç kapakta verilebilir. Kitabın arka kapağında gerekirse kitabın yazarı üstüne bilgiler verilir. Bu bilgiler yazarın fotoğraflarıyla süslenebilir. Bu yapılmamışsa kitap üstüne bir özet bilgi veya bir alıntı yerleştirilebilir” (Ciravoğlu, 2000: 188).

Ölçüt: Hangi yaş seviyesine hitap ederse etsin, çocuklar için hazırlanan kitapların kapağında eserin içeriğine uygun bir resim bulunmalıdır. Bu resim, çocuğu kitabın içeriğine çekebilmelidir. Kapakta, kitabın adı, yazarın adı, yayınevinin adı; Kitabın arka kapağında veya iç tarafındaki ilk sayfada yazar ile ilgili özet bilgi bulunmalı ve kitabın hangi yaş seviyesi için hazırlandığı kapakta belirtilmelidir. Ayrıca kitabın sırtında da yazarın ve kitabın adı bulunmalıdır.

Ciltleme

Çocuk kitaplarında bulunması gereken özelliklerden biri de kitabın sağlam ve dayanıklılığıdır. Çocuk kitaplarını sağlamlaştırmak için mutlaka iyi ciltleme

yapılmalıdır. Çocuğun hoşuna gidecek şekilde iyi ciltlenmiş dayanıklı bir kapak, eserin okunma ve uzun bir süre saklanma şansını çoğaltır (Oğuzkan, 1987). “Çabuk dağılan, yıpranan bir kitap şüphesiz çocuğun kitaba duyduğu ilgiyi azaltır, bu kitabı kütüphanesinde saklama şansı ortadan kalkar. Bekli de şahsi kitaplığını kurma arzusu engellenmiş olur” (Sinar Çılgın, 2007: 79).

Hangi seviyeye hitap ederse etsin tüm çocuk kitaplarında dikişli ciltleme, dayanıklılık yönünden önemlidir. Çocuk kitapları, telle ya da sadece yapıştırma yöntemiyle ciltlenmemeli, mutlaka iplikle dikilmeli ve dikiş tutkalla desteklenmelidir. Tek sayfa ciltleme yöntemi değil, formalama yöntemi kullanılmalıdır. Küçük yaştaki çocuklar için kalın mukavva veya bezden olması gereken cilt kapağı, büyük yaştakiler için kalın karton veya mukavvadan olmalıdır. Zarif bir cilt çocuğun okuma şevkini artırır. Kitabı kendine ait bir eşya olarak gören çocukta estetik duygular uyandırarak, onun kitaba olumlu yaklaşmasına vesile olur (Demiray, 1953; Gönen, 2000; Nas, 2002; Tosunoğlu ve Kayadibi, 2006; Kıbrıs, 2006; Yılar ve Celepoğlu, 2007; Zengin ve Zengin, 2009).

Ölçüt: Kitabın ciltlenmesinde tek sayfa ciltleme yöntemi değil, formalama yöntemi kullanılmalıdır. Cilt kapağı kalın karton veya mukavvadan; iplikle dikilmiş ve dikiş, tutkalla desteklenmiş olmalıdır.

Yazım ve Noktalama

Çocuk kitaplarının yazım ve noktalama bakımından hatasız olması gerekmektedir. Sözcükler, güncel yazım kılavuzunda belirtildiği gibi yazılmalı, noktalama işaretleri kitabın bütününde tutarlılık göstermelidir (Baymur ve Demiray; Akt: Oy, 1958; Kantemir, 1979; Sever, 1995; Oğuzkan, 1998; Kıbrıs, 2006; Sinar Çılgın, 2007; Yılar ve Celepoğlu, 2007).

“Hazırlanan çocuk kitaplarında en küçük bir yazım yanlışlığı, düşünemeyeceğimiz olumsuz sonuçlara yol açar. Küçük yaşlarda yanlış öğrendiğimiz bir konu veya bir sözcük, olgun yaşlara kadar bizi bırakmaz. Bu nedenle çocuk kitapları birkaç kez düzeltme yapılarak kontrol edilmelidir” (Ciravoğlu, 2000: 188). Özellikle ilköğretim öğrencilerinin kitaplardaki bilgileri doğru bilgi olarak algıladıkları gerçeği göz önüne alındığında, çocuk kitaplarında anadilimiz doğru kullanılmalı, yazım ve noktalama yanlışları bulunmalıdır (Erdal, 2008). “Böylece, çocuğa sunulan, dil hatalarından arınmış çocuk kitapları, çocuğun

beğenisini kazanacak, çocuğa büyük yararlar sağlayacak olan okuma alışkanlığı kazanmanın da temellerini atacaktır” (Özkan ve Yılmaz, 2006: 767).

Ölçüt: Çocuk kitaplarında noktalama işaretleri kitabın tamamında tutarlı bir şekilde kullanılmalıdır. Kitaptaki sözcükler güncel yazım kılavuzundaki yazılışlarına uygun olmalı; kesinlikle yazım ve noktalama yanlışları yapılmamalıdır.

Dil ve Anlatım

Dil ve anlatım, çocuk yayınlarında göz ardı edilmemesi gereken, hedef kitlenin ilgileri, ihtiyaçları, kavrayış düzeyi, sözcük dağarcığı dikkate alınarak şekillenmesi gereken önemli hususlardan biridir (Kantermir, 1979; Oğuzkan, 1987; Kaplan, 2000, Güleryüz, 2006; Mardi, 2006; Seven, 2010). “Edebiyatın çocuk için her şeyden önce dil olduğu gerçeği göz önünde bulundurulacaksa eğer, çocuk edebiyatı ürünlerinde dil ve buna bağlı olarak üslubun çocuğa göre olması gerekmektedir” (Demirel, 2010: 54).

Çocuk yayınlarında dil açısından akıcı, açık ve anlaşılır bir dil kullanmaya dikkat edilmelidir (Demiray, 1953; Kantemir, 1979; Ataseven ve İnandı, 2000; Karakuş, 2006; Tosunoğlu ve Kayadibi, 2006; Lüle, 2007; Zengin ve Zengin, 2009; Seven, 2010). Anlatımın akıcı ve açık olması kitapların ele aldığı konu, olay, yer ve kahraman ilişkisini daha anlaşılır hale getirecektir. Bu sebeple özellikle çocuklar için hazırlanan kitaplarda yüklü ve yoğun anlatımdan kaçınılmalıdır. Bununla birlikte her çocuk kitabında çocuğun anlamını bilmediği ancak cümlenin gidişatından yararlanarak çağrışım yoluyla anlamlandırabileceği belli sayıda bilinmeyen sözcüğe yer verilmelidir (Yalçın ve Aytas, 2008). Ayrıca, metindeki her cümle bir yargı bildirmeli, cümle tek yüklemliler ve tek özneler olmalıdır (Kıbrıs, 2006).

Çocuk edebiyatı ürünlerinde standart Türkçe kullanımına özen gösterilmelidir. Yöresel ağız ve deyimleri kullanmaktan mümkün olduğunca kaçınılmalıdır. Çünkü “yöresel ve çevresel deyimler de kimi okurlar için bir anlam gücü doğurabilir” (Oğuzkan, 1987: 310). Yoğun anlatımdan uzak durulmalı, çocukların kafasını karıştırabilecek, uzun paragraflar kullanılmamalı, gereksiz tasvir ve benzetmelere yer verilmemelidir (Karakuş, 2006; Tosunoğlu ve Kayadibi, 2006). Paragraflar ilköğretimin ilk üç sınıfında üç cümleyi geçmeyecek biçimde; 4. ve 5. sınıflardaysa daha uzun (6-7 cümle) olmalıdır (Kıbrıs, 2006; Yılar ve Celepoğlu, 2007).

Ayrıca, “aynen yazılması gereken yabancı sözcüklerin ve özel isimlerin orijinal şekli ile yazılmasına ve bunların Türkçe okunuşlarının parantez içerisinde gösterilmesine dikkat edilmelidir” (Ataseven ve İnandı, 2000: 198).

Ölçüt: Çocuk kitaplarında akıcı ve anlaşılır bir dil kullanmaya dikkat edilmelidir. İlköğretim birinci kademe öğrencileri için hazırlanan kitaplarda paragrafların kısa tutulması, cümlelerin tek özne ve yüklemli olması ve devrik cümlelerden olabildiğince kaçınılması, yüklü ve yoğun bir anlatımdan kaçınılması gerektiği sonucuna ulaşmanın mümkün olduğu görülmektedir. Paragraf uzunluğunun 5. sınıflarda en fazla 6-7 cümle, daha büyük sınıflardaysa daha fazla olabileceğini söylemek mümkün olabilmektedir. İlköğretim ikinci kademedeki öğrencilere önerilecek kitapların anlatımında, birleşik ve girişik cümlelere yer vermenin, çocuklara şiirsel söyleyiş zevki tattıracak devrik cümleler kullanmanın uygun olabileceğini söylemek yanlış olmayacaktır. Ayrıca, çocuk yayınlarında standart Türkçe kullanılmalı, yöresel ağız ve deyişler ile argo ve küfürsüz sözcükler kullanılmamalıdır. Ayrıca 100 Temel Eser Listesi'nin hitap ettiği yaş grubu için önerilen çeviri kitaplarda, yabancı yer, kişi vb. adları özgün şekliyle yazılmalı ve sözcüğün Türkçe okunuşu ayrıca içinde verilmelidir.

Atasözleri ve Deyimler

Atasözleri ve deyimler söz varlığının alt dallarını oluşturan iki önemli unsur olarak, çocuklar için hazırlanan eserlerin meydana getirilmesinde ve eserler de bu unsurların oluşumu ve gelişiminde önemli bir rol oynamaktadır (Baş, 2010b).

Genel bir ifadeyle atasözleri ve deyimler, yazılı ve sözlü edebiyatın önemli birer elemanı olarak, atalarımızın yüzyıllar içindeki tecrübelerine dayalı olarak oluşmuş düşüncelerini öğüt ve yargı şeklinde aktaran söz varlığı unsurlarıdır (turkoloji.cu.edu.tr)*. Atasözleri, toplumun inanışlarını, gelenek ve göreneklerini, töresini, dünyaya bakışını yansıtan kalıplaşmış sözlerdir (Apaydın, 2010). Aynı şekilde deyimler de atalarımızdan kalmış olan, en değerli armağanlardandır. Deyimler, bir kişi tarafından söylendikten sonra anlamı ya da dil özellikleri beğenildiği, kullanıldığı yerde sözün etkileyici bir şekilde ifade edilmesine olanak verdiği için halk tarafından benimsenmiş ve günümüze değin ulaşabilmiş söz gruplarıdır (Kutlu, 2006).

* http://turkoloji.cu.edu.tr/halkbilim/erman_artun_ortak_turk_kulturu_cocuk_edebiyatina_katkilari.pdf

Çocuklar için hazırlanan eserler yoluyla edinilecek, söz varlığının iki önemli unsuru atasözleri ve deyimler, farklı unsurlara aktarımda bulunarak, çocuğun çağrışım alanını zenginleştirir ve anlatım becerilerinin daha doğru, güzel ve etkili kullanımında kolaylık sağlayarak katkıda bulunur (Baş, 2010a). “Çocuk edebiyatı kapsamında oluşturulacak eserlerde akışa uygun olarak atasözleri ve deyimlerimizin kullanılması, metne hem bir anlatım zenginliği ve estetiği katacak hem de çocuklara anlama ve ifade etme zenginliği kazandıracaktır” (turkoloji.cu.edu.tr).

Ölçüt: 100 Temel Eser listesindeki kitapların tavsiye edilme amaçlarından birinin de dilin inceliklerini öğrenmek olduğu ve eserlerin önerildiği yaş grubundaki öğrencilerin soyut düşünme becerisini kazanmış olması gerektiği dikkate alındığında, bu eserlerdeki metinlerde, dilimizin temel zenginliklerinden olan atasözleri ve deyimlerden yararlanılması gerektiği düşünülmektedir.

Tema

Tema kavramı, TDK (<http://tdkterim.gov.tr/bts/>)’da “...2. ed. Öğretici veya edebî bir eserde işlenen konu, düşünce, görüş, tem, ana konu...” olarak ifade edilmektedir. Ciravoğlu (2000: 189), temayı “Bir eserin temaları demek, o eserde dile getirilen sürekli vurgulanmaya çalışılan düşünceler toplamıdır.” şeklinde ifade etmektedir. Uludağ (2010: 83) ise, “yazılı anlatı türlerinin yaşam kaynağı temalardır. Bir başka ifadeyle tema edebi metinlerin ortaya çıkma, yazılma nedenidir, diyebiliriz. Özellikle çocuk edebiyatı ürünlerinde çocuğa kazandırılmaya çalışılan duyuşsal becerilerin temelini temalar oluşturur” ifadeleriyle temanın tanımını yapmaktadır.

Tema, edebî bir eserin tamamında geçerli bir kavramdır, sanatçının yapıtında yer verdiği her kelime o yapıtın ele aldığı temanın küçük bir parçasını oluşturmaktadır. Bir eserde bütünü kapsamayan ifadelerin tema (ana fikir) olduğu söylenemez (Yalçın ve Aytaş, 2008; Seven, 2010).

Çocuk kitaplarındaki tema, çocuğun yaşına, anlama ve kavrayış düzeyine uygun olmalıdır (Seuling, 2005; Sınar Çılgın, 2007; Gürel vd., 2007). İyi bir çocuk edebiyatı ürünü, yazarının üzerinde durduğu ve vurgulamaya çalıştığı temayı açık ve seçik bir biçimde yansıtabilmelidir; aksi takdirde çocuklar, teması belirsiz olan ve değişik yorumlara açık eserler yüzünden kararsızlığa düşüp yanlış anlamalara sürüklenebilirler (Kantemir, 1979; Oğuzkan, 1987; Oğuzkan, 1998; Sever, 1995; Gönen, 1998; Kıbrıs, 2006; Tosunoğlu ve Kayadibi, 2006; Sınar Çılgın, 2007).

Çocuk kitapları farklı ideolojilerin yansıtıldığı, herhangi bir düşüncenin propagandasının yapıldığı bir araç olarak görülmemeli, yazarlar eserlerini oluştururken politik ve ideolojik güdümlülüğe yönelmemelidir (Demiray,1953; Kantermir, 1979; Sever,1995; Dilidüzgün, 1996; Sınar Çılgın, 2007).

“Çocuğu katı gerçeklerle yüz yüze getirici ve ona doğrudan doğruya nasihat verici tarzda hazırlanan kitaplar çocuğun edebiyattan zevk almasını önler” (Çılgın, 2007: 80). Bu sebeple doğrudan ders, öğüt verici ifadelere yer verilmemeli, verilmek istenen mesajlar eserin içine yedirilerek çocuğun çıkarımında bulunabilmesine ve mesaja kendi başına ulaşabilmesine imkân verilmelidir (Brown ve Tomlinson, 1999; Tekin, 2000; Güteryüz, 2006, Çılgın, 2007).

Çocuk kitaplarındaki temalar, çocuğa evrensel ahlaki doğruları kazandıracak, çocuğu kişilik ve kimlik yönünden geliştirecek ve toplumda başarılı bir birey olmasını sağlayacak özellikte olmalıdır (Yalçın ve Aytas, 2008). Çocuk kitaplarındaki temaların hangi duyguları ve erdemleri aşılması gerektiği ile ilgili olarak birçok görüş bulunmaktadır.

Bu görüşleri genel olarak dikkate aldığımızda çocuk kitaplarında şu temaların işlenmesinin uygun olduğu görülmektedir:

- Sevgi
- Saygı
- Hoşgörü
- Sempati
- Arkadaşlık
- Çalışkanlık
- Vatanseverlik
- Yardımseverlik
- Kahramanlık
- Özgürlük
- Dürüstlük
- Doğa
- Çevre bilinci
- Sorumluluk
- Duyarlılık
- İyilik

- Fedakârlık
- Medeni cesaret
- Güven
- Aile
- Dayanışma
- Özveri
- Atatürkçülük
- Milli tarih
- Demokratik toplum yaşayışı
- Kültüre bağlılık
- Yaratıcılık
- Girişimcilik (Baymur ve Demiray; Akt: Oy, 1958; Kantemir, 1979;

Sever, 1995; Azak, 1987; Oğuzkan, 1998; Ataseven ve İnandı, 2000; Ciravoğlu, 2000; Kıbrıs, 2006; Sınar Çılgın, 2007; Gürel vd., 2007; Yalçın ve Aytaş, 2008; Zengin ve Zengin, 2009; Seven, 2010). Çocuk kitaplarında bunların yanında, çocuk gerçekliğiyle örtüşen ve onların seviyesine uygun farklı temaların da işlenebileceği düşünülmektedir.

Ölçüt: Çocuk kitaplarında temalar doğrudan bir mesaj olarak verilmemeli, bunlar eserin geneline yayılarak çocuğun verilmek istenen iletiye kendi başına ulaşması sağlanmalıdır. Çocuklara ders veren, onlara ne yapması ya da ne yapmaması gerektiğini bildiren cümlelerin bulunması, çocuğun okuma isteğine olumsuz etki edebileceğinden çocuk yayınlarında bu tarz yaklaşımlara başvurulmamalıdır. Tema açık ve anlaşılır bir biçimde ele alınmalı ve okuyucu bu temayı kolaylıkla algılayabilmelidir. Okuyucuya verilecek iletilerde, belirli bir ideolojinin propagandası yapılmamalı, politik söylemlere yer verilmemelidir. Okuyucu olumsuz etkileyecek fikirler işlenmemeli; kitap, çocuklara bir düşünceyi dikte etme aracı olarak görülmemelidir.

Konu

Çocuk yayınlarında konu seçimi çok önemli ve başlı başına bir iştir. Öncelikle konular, hedef kitlenin yaşantılarıyla ilgili, onların gelişim seviyesine uygun olmalı ve çocukların gereksinimleri dikkate alınarak seçilmelidir (Kantemir, 1979; Sever, 1995; Dilidüzgün, 1996, Ciravoğlu, 2000; Çakmak Güleç ve Geçgel,

2006; Güteryüz, 2006; Kıbrıs, 2006; Tosunoğlu ve Kayadibi, 2006; Yılar ve Celepoğlu, 2007; Yalçın ve Aytas, 2008).

Kitapların konularını seçerken bilinenden bilinmeyene, somuttan soyuta, basitten karmaşığa ve yakından uzağa ilkeleri göz önünde bulundurulmalıdır (Gürel vd., 2007). Öğrencilerin hem ulusal hem de evrensel düzeyde kişilik kazanmalarını hedefleyen, yaşadıkları toplumun benimsediği ahlak kurallarının, gelenek ve göreneklerinin dikkate alındığı konuların seçilmesi çok önemlidir (Atalay, 1976; Oğuzkan, 1987; Oğuzkan, 1998; Sınar Çılgın, 2007; Kıbrıs, 2006; Gürel vd. 2007). “Konular, çocukta korku, acı, şiddet, kötülük, kin ve nefret gibi duyguları aşırı boyutta işlememelidir” (Demirel, 2010: 56).

Konu ile tema arasında sıkı bir ilişki olduğunu savunan Sınar Çılgın (2007: 80)’a göre, “konunun telkin edilen fikirle bağlantısını koruyarak gelişmesi gerekir, fikir ve konu ilişkisi zayıf veya belirsiz eserlerden çocuk ne sanat ne de eğitim açısından yararlanabilirler.” “Konular, yazılan yapının türüne göre; didaktik-öğretici bakış açısı kazandıran ve estetik yaşantılar sunmayı hedefleyen nitelikte olabilir. Ancak bunun yeri, ortamı ve süresi çok iyi düzenlenmelidir. Bu öğeler; kitapta gereksiz bir yama gibi durmamalı, içerikle uyum içinde olmalıdır” (Kıbrıs, 2006: 27).

Çocuk yayınlarında genellikle eğlendirici, dinlendirici, düşünmeyi ve hayal etmeyi sağlayan, ilgi çekici ve merak uyandıran konular işlenmelidir (Demiray, 1953; Yörükoğlu, 1976; Kantemir, 1979; Oğuzkan, 1987; Sever, 1995; Gönen, 1998; Kaplan, 2000; Seuling, 2005; Çakmak Güleç ve Geçgel, 2006; Güteryüz, 2006; Kıbrıs, 2006; Tosunoğlu ve Kayadibi, 2006; Çılgın, 2007; Gürel vd., 2007).

“Çocuk yayınlarında konu ne olursa olsun imkân ölçüsünde hareket unsuruna önem verilmelidir. Çocuklar bir düşünce veya görüşün tekrar tekrar anlatıldığı, açıklandığı ve örneklerle ispatlanmaya çalışıldığı eserlerden çok, hareketli olayların ve hayat durumlarının tasvir edildiği eserleri okumaktan zevk duyarlar” (Oğuzkan, 1987: 308).

100 Temel Eser listesinin hitap ettiği yaş grubuna giren çocuklarda eleştiri duygusunun gelişmeye, adalet duygusunun ise ana hatlarıyla oluşmaya başladığı söylenebilir. Bu bakımdan bu yaş grubundaki çocuklar için seçilecek konularda bu kavramlar dikkate alınmalıdır. Ayrıca bu gruplar için hazırlanacak kitapların çocuksuluktan biraz daha uzak, eleştirel düşünme becerisini geliştirici, hayal ve imgelere yer veren, olağanüstü bilgilerden ziyade gerçekçi bilgilerin işlendiği

konulardan seçilmesi uygun olacaktır (Yalçın ve Aytaş, 2008). Hedef kitlenin seviyelerini tek tek ele aldığımızda 5. sınıf öğrencileri için günlük hayattan alınma gerçekçi hikâyeler, başka ülkelerin gelenek ve göreneklerini anlatan eserler, basit makinelerin çalışma düzeni, vahşi doğayı anlatan hikâyelerin konu edildiği kitapların ve hayal gücünü besleyen konuların seçilmesi doğru olacaktır. 6 ve 7. sınıf öğrencilerinin okuma arzusu doruktadır, bu öğrenciler için konu seçilirken onların tarih, biyografi, hayvan hikâyeleri, efsaneler, doğa ve fen kitaplarına ilgi duydukları unutulmamalıdır. 8. sınıf seviyesindeki öğrenciler artık çocukluktan yetişkinliğe geçiş evresindedir. Bu dönemdeki çocuklar için spor, fen, macera, romantik ve polisiye türünde kitapları okumayı tercih ederler. Ayrıca realist eserler, tarihi romanlar ve mizahi eserleri okumaktan zevk alırlar. Bu bakımdan konu seçiminde belirtilen tercihlerin dikkate alınması büyük önem taşımaktadır (Tuncer, 1998, Zengin ve Zengin, 2009).

Ölçüt: Konular, toplumun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine uygun olmalıdır. Bir düşünce veya görüşün tekrar tekrar anlatıldığı, bir ideolojinin empoze edilmeye çalışıldığı konular, kesinlikle seçilmemelidir. Çocuk hangi yaşta olursa olsun, onun hayal gücünü ve eleştirel düşünme becerisini geliştirecek konuların çocuk kitaplarında işlenmesinin uygun olduğu söylenebilir. Konu, çocuğu yaşama hazırlayıcı nitelikte olmalıdır. Konular, çocukta korku, acı, şiddet, kötülük, kin ve nefret duyguları oluşturmamalıdır.

Kahramanlar

Çocuk yayınlarındaki kahramanlar (masal ve masalımsı türler dışında), çocuğun dünyasında olabilecek varlıklardan seçilmeli ve gerçeğe yakın olmalıdır. Çünkü çocuklar okudukları kitaptaki kahramanlarla özdeşim kurarlar, onları örnek alırlar. Bu bakımdan kahramanların düşündükleri ve yaptıkları doğal olmalıdır. Buna karşın kahramanlar, idealize edilmiş, karşılaşılması zor, uç tipler olmamalıdır (Oğuzkan, 1987; Sever, 1995; Ciravoğlu, 2000; Güteryüz, 2006; Kıbrıs, 2006; Sınar Çılgın, 2007; Gürel vd., 2007; Seven, 2010). “Çünkü çocuk dünyasının erişemeyeceği düzeyde kimi olumsuz kahramanlar, yanlış güdülenmeye yol açabilirler. Bu yanlış güdülenme sonu belli olmayan sonuçlar doğurabilir” (Ciravoğlu, 2000: 191).

Çocuk yayınlarında yer alan kahramanların çocuğun gelişim düzeyine uygun düşmesi gerektiği gerçeği göz ardı edilmemelidir. Zira “anaokulu ya da ilköğretim

birinci kademedeki çok bilimsel çalışmalar ağır ve sıkıcı geleceği gibi, ilköğretim ikinci kademe çocukları için bir tavşanın lahanaya yemesinde başından geçenler ilginç olmayabilir” (Gülyüz, 2006: 163). Okul dönemindeki çocukların seviyesine uygun kitaplardaki kahramanlar daha çok karakter özellikleriyle ön plana çıkarlar. Bu dönemdeki çocuklara hitap eden kahramanların, fiziksel özelliklerinden ziyade karakter yapısı çocuk için önem taşımaktadır (Zivtci, 2006). Öyleyse bu özellikler dikkate alınmalı, kitaptaki kahramanların önerilecek yaş grubundaki çocukların ilgisini çekecek nitelikte olmasına özen gösterilmelidir.

“İlköğretim dönemindeki çocuklara hitap eden kitaplardaki kahramanlar artık okulöncesi döneme hitap eden hayvan figürleri veya çevredeki tanıdık nesnelere olmaktan çıkmıştır. Tüm karakterlerin yerine başkahraman olarak genellikle ‘çocuk’ figürü kullanılmalıdır” (Demirel, 2010: 64). Çocukların özdeşim kuracağı kahramanların kendi yaşlıları olacağı dikkate alındığında, bir çocuk kitabındaki ana kahramanın da çocuk olması sürpriz olmamalıdır. Çocuğun kendinden bir şeyler bulacağı, örnek alabileceği kahramanın kendisine benzer nitelikleri taşıması gerekmektedir (Gamble ve Yates, 2002). Çocuklar için hazırlanan kitaplardaki olayların, yetişkin kitaplarındaki olaylarla benzerlik gösterdiği görülmektedir, ancak çocuk yayınlarında kahramanlar genellikle gençlerdir (Seuling, 2005).

Çocuk kitaplarında kahramanların sayısının fazla olmaması çocuğun dikkatini dağıtmamak, konuya odaklanmasına engel olmamak bakımından önemlidir (Oğuzkan, 1987; Sever, 1995; Kaplan, 2000; Kıbrıs, 2006; Tosunoğlu ve Kayadibi, 2006; Sınar Çılgın, 2007; Yılar ve Celepoğlu, 2007; Yalçın ve Aytaş, 2008; Seven, 2010). Kitaptaki diğer kahramanlar, ana kahraman çevresinde açık tanımlarla ilişkilendirilerek anlatılmalıdır (Yalçın ve Aytaş, 2008; Seven, 2010). Ayrıca önemli kahramanlar dışındaki karakterlerin isimle anılmaması, bu karakterlerin daha geri planda kalarak, kitapta daha önemli rolü olan kahramanların ön plana çıkması bakımından önemlidir (Seuling, 2005).

Çeviri eserlerdeki kahramanların adları Türkçeleştirilmektedir. Bu uygulama ilköğretim ilk basamaktaki çocuklara yönelik kitaplar için uygun olabilir. Ancak bu konuda aşırılığa kaçılmamalı, sadece söyleniş gücü adların yerine Türkçe adlar kullanılmalıdır. Öte yandan 4. sınıf ve daha üst seviyelerdeki çocuklara yönelik eserlerde bu uygulamanın yerine yabancı isim doğrudan verilmeli ve parantez içinde Türkçe okunuşu yazılmalıdır (Oğuzkan, 1987; Kıbrıs, 2006). Kaplan (2000: 559)’a göre ise, “yabancı yapıtların Türkçeleştirilmesi sırasında başkışilerin gerçek adlarının

yazılması yerine (yaşlı adam), (huysuz kadın), (yiğit çocuk), (fırıncı), (terzi) gibi tamlama ve meslek adlarını kullanmak daha uygun olur.”

Ölçüt: Başkahramanlarda okuyucunun kendisiyle özdeşleştirebileceği ve örnek alabileceği olumlu yönlerin bulunmasına dikkat edilmelidir. Kahramanlar idealize edilmiş, uç tipler olmamalıdır. Bilhassa ilköğretim ikinci kademedeki çocuklar için yazılan kitaplarda, herhangi bir sorunun çözümünün genç kahraman tarafından bulunması daha uygundur. İlköğretim dönemindeki çocuklara hitap eden eserlerde kahramanların hayvan figürleri veya çevredeki tanıdık nesnelere çok, özdeşim kurulabilmesi açısından insan olması gerektiği düşünülmektedir. Bu durum özellikle ikinci kademedeki öğrencilerin metinden sıkılmaması, metinde kendinden bir şeyler bulabilmesi adına önemlidir. Kitaplarda olayların odağında bulunan kahramanlar dışındaki karakterler, isimle anılmamalı; böylelikle çocuğun çok fazla ismi aklında tutmaya çalışarak, eserin vermek istediği iletiyi anlayamaması gibi olumsuz durumların önüne geçilmelidir.

Plan

Plan, bir eser yazılmadan önce onun konu, kahraman, temaya bağlı olarak yapısını ve iç düzenini oluşturan düşüncelerin ve duyguların tasarlanması ve böylelikle yazma işinin disipline bağlanması sürecidir (Oğuzkan, 1987; Yalçın ve Aytas, 2008).

Çocuk kitaplarında plan dikkatle hazırlanmalı; tema, olay ve kahramanlar arasındaki tutarlılığa özen gösterilmelidir. Eserin ana fikri anlaşılır bir şekilde işlenmeli, kahramanlarla ilgili dikkat dağıtacak ölçüde gereksiz bilgilere yer verilmemeli, gereksiz betimleme ve çözümlenmelerden kaçınılmalı; okuyucunun kitaba karşı ilgisini canlı tutacak şekilde düzenlenmelidir (Demiray, 1953; Oğuzkan, 1987; Sever, 1995; Ciravoğlu, 2000; Yılar ve Celepoğlu, 2007; Yalçın ve Aytas, 2008; Seven, 2010).

“Çocuk kitaplarında olay örgüsünün çocuklar tarafından beğenilmesi en önemli unsurdur. Çocuk beğenirse okur ya da dinler. Ve bir başka kitap okuma isteği duyar” (Sınar Çılgın, 2007: 83). Bu bakımdan eserin planı hitap ettiği grubun yaşı, ilgileri ve sınıf düzeyi göz önüne alınarak düzenlenmelidir. Roman ve öykü planlarının yalın olmasına özen gösterilmelidir. 6-12 yaş grubundaki çocuklara açık ve anlaşılır bir ana düşüncesi olan, klasik olay öyküsü tipinde, çocuğu

etkileyebilecek şekilde sonuçlanan kitaplar; 12 yaşından büyük çocuklara ise şematik bir planları olmayan kitaplar önerilebilir (Kıbrıs, 2006).

Ölçüt: Kitaplarda ne olursa olsun mantık hatalarının, gereksiz geri dönüşlerin yapılmaması; olayların, kitabın bütünlüğünü bozmayacak şekilde sıralanması gerekmektedir. Özellikle 5 ve 6. sınıf öğrencilerinin düzeyine uygun eserlerde ana düşünce açık ve anlaşılır olmalıdır. Ayrıca çocuk kitaplarında, kahramanlarla ilgili dikkat dağıtacak ölçüde fazla bilgilere yer verilmemeli, çocuğu sıkacak, onun ilgisini dağıtacak betimleme ve çözümlenmelerden kaçınılmalıdır.

Çevre

Bir hikâyenin ya da olayın çevresi, onun meydana geldiği yer ve zaman demektir. Çevrenin bir eserdeki fonksiyonu olayın geçtiği türün özelliklerine bağlı olarak azalır ya da çoğalır (Brown ve Tomlinson, 1999).

Tarihsel kurgularda, zamanın otantik havasını teneffüs edebilmek, hikâyedeki olayların daha anlaşılır kılınması bakımından önemlidir. Yine fantastik eserlerde de çevrenin fonksiyonu, ikinci bir dünya yaratmaya ve başarılı bir şekilde oluşturulmuş fütüristik çevreye gereksinim duyulan bilim kurgunun inandırıcı ve ilgi çekici hale getirilmesine bağlı olarak önem kazanmaktadır (Gamble ve Yates, 2002). Böyle durumlarda çevre; zaman ve mekânın tamamıyla tarif edildiği bütünleyici çevre (integral setting) olarak ifade edilmektedir. Olayın içeriğine uygun olmayan çevre oluşturulursa, verilmek istenen mesaj desteklenemeyebilir (Brown ve Tomlinson, 1999). Dikkatle oluşturulan çevre, yer ve zamanla ilgili detayları aktaran ipuçlarına bağlı olarak, okuyucunun olayları daha iyi anlamasına olanak sağlar (Gamble ve Yates, 2002).

Buna karşın, halk masallarındaki çevre, sıklıkla belirsiz ve geneldir. Örneğin, “uzun zaman önce ormanın derinliklerindeki bir kulübede” ifadesi, herhangi bir yerde günümüz ya da geçmişteki bir zamanda yaşanabilecek bir olayı ifade etmektedir. Bu tip çevre; zemin çevre (backdrop setting) olarak adlandırılır ve bu tarzdaki çevreye sahne ve duygular kolaylıkla yerleştirilebilir (Brown ve Tomlinson, 1999). Olaylar öncelikle, karakterin çevreye göre değişmeyen düşünce ve fikirleriyle ilgilidir. Bununla birlikte, çevrenin sıklıkla karakterin ruh halinin yansıtılmasında ya da içsel kargaşalarının dışı vurumunda araç olarak kullanıldığına rastlanmaktadır (Gamble ve Yates, 2002).

Ölçüt: Romanlar ve hikâye kitapları çocuk yazınında yer alan türler içerisindeki oranı bakımından önemli bir yere sahiptir. Bu tür eserlerde olay; yer, zaman ve kahramanların dikkatle oluşturulduğu uygun bir çevrede oluşturulmalıdır. Çevre, kitaptaki olay ve kahraman unsurlarını desteklemeli, zaman ve mekânı doğru bir şekilde yansıtmalıdır. Ayrıca yer ve zamanla ilgili detayları aktaran ipuçları bulunmalıdır. Masallar ve masalımsı eserlerde çevrenin genellikle belirsiz ve genel olduğu dikkate alındığında bu tür eserlerde çevre unsurunun aranmaması gerektiği düşünülmektedir. Bu durumun kurgusuz metinler için de geçerli olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

YÖNTEM

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. “Tarama modelleri, geçmişte ya da halen varolan bir durumu varolduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır” (Karasar, 2008: 77). 100 Temel Eser Listesi’ndeki kitaplar tek tek okunarak taranmıştır. Tarama sonucunda elde edilen bulgular, mevcut literatür ve uzman görüşleriyle desteklenerek oluşturulan kitap düzeyi ölçütlerine göre analiz edilmiştir.

Araştırmanın Evreni

Araştırmanın evrenini 100 Temel Eser Listesi’nde bulunan kitaplar oluşturmaktadır. 100 Temel Eser içerisinde yer alan “hazırlanacak eserler” başlığı altındaki “Tekerlemeler, Türkçede Deyimler, Türk Atasözlerinden Seçmeler, Türk Bilmecelerinden Seçmeler” ile özdeyişlerden oluşan Tiryaki Sözlüğü (Cenap Şahabettin) adlı eserler birçok ölçüt açısından değerlendirilmesi mümkün olmayan derlemeler olduğu; Necip Fazıl Kısakürek’ten adlı eser ise baskısı olmadığı ve ulaşılamadığı için çalışmaya dahil edilmemiştir.

Listede farklı yayınevlerinden çıkan ve bandrol uygulaması dışında kalan telifli eserler haricindeki kitapların birçoğunun set halinde satıldığı, bir sette çıkan kitapların aynı baskı kalitesine sahip olduğu tespit edilmiştir. Çalışmada yayıncı çeşitliliği sağlamak ve yayınevlerinin baskı farkını ortadan kaldırmak amacıyla çeşitli baskısı bulunan kitaplar 25 yayınevinden rastgele seçilmiştir.

Veri Toplama Aracının Geliştirilmesi

Demircan (2006), TÜBİTAK tarafından yayımlanan Çocuk Kitaplığı Dizisinde yer alan kitapların çocuk kitaplarında bulunması gereken iç ve dış yapı özelliklerini ne ölçüde taşıdığını ortaya koymak; Üzel (2007), Serpil Ural’ın çocuk kitaplarının biçimsel, dil ve içerik özelliklerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada, çocuk kitaplarının biçimsel ve içerik özelliklerine ilişkin literatür taraması yapmış ve bu kitapları belirtilen ölçütler doğrultusunda incelemiştir. Aynı şekilde

Gönen, Kantarcı, Uygun ve Uçuş (2011), yaptıkları çalışmada ilköğretim birinci kademe öğrencilerine yönelik çocuk kitaplarının içerik, resimleme ve fiziksel özellikleri bakımından durum tespitinin yapılmasını amaçlamış, bu amaçla rastgele seçtikleri 100 çocuk kitabını çocuk edebiyatı alanında yayımlanmış yerli ve yabancı kaynak, kitap ve yayınların taranması sonucunda oluşturulan ve alan uzman görüşleri de alınarak hazırlanan kontrol listesine uygun olarak incelemişlerdir.

2005 yılında uygulamaya konulan ilköğretim öğrencileri için hazırlanmış 100 Temel Eser listesinin ilköğretim 5-8. sınıflara yönelik olduğu bilinmektedir. Bu çalışmada 100 Temel Eser Listesi'nin, hedef kitlenin ilgi ve okuma düzeyine uygunluğunu tespit etmek amaçlanmaktadır. Bu amaçla, öncelikle 5-8. sınıf seviyesindeki çocuklara uygun kitapların biçim ve içerik açısından nasıl olması gerektiği sorusunun cevaplanması gerektiği düşünülmüş ve bu noktadan hareketle literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması sonucunda hedef kitlenin seviyesine uygun kitaplarda bulunması gereken özelliklerin belirtildiği ölçütler listesi oluşturulmuş ve belirlenen ölçütlerle ilgili olarak uzman görüşlerine başvurulmuştur.

Verilerin Toplanması

Literatür taraması ve uzman görüşlerine göre ortaya çıkan kitap düzeyi ölçütleri doğrultusunda, araştırmanın evrenindeki kitaplar tek tek okunmuş, fişlemeler yapılmış, ölçüt uygunluklarına göre veriler toplanmıştır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

BULGULAR VE YORUMLAR

Kitap İncelemeleri

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: 80 Günde Dünya Turu

Yazar: Jules Verne

Yayınevi: Timaş Yayınları

Basım Tarihi: Şubat 2011

Sayfa Sayısı: 96

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olan kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında yer almadığı, bu nedenle seviyeye uygun olmadığı görülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Kitabın basımında kullanılan 2. hamur kâğıdın mat olmadığı ve arka sayfadaki yazıların okuma esnasında gözü yorduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle kâğıt kalitesinin seviyeye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı ve sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir. Kitabın bu yönüyle belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğü 11 punto olarak belirlenmiştir.

Görseller

Kitapta, ön kapakta bulunanın haricinde görsele yer verilmemekte; bu durum, kitabın resimleme ölçütü açısından 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğunu düşündürmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında metnin başkahramanları ile bir dünya haritasının resmedildiği görülmektedir. Resmin ilgi çekici ve kitapla ilişkili olduğunu söylemek mümkündür. Ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adı; arka kapakta, yayınevinden çıkan diğer çocuk kitaplarının listesi bulunmaktadır.

Kitabın kapağında eserin hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlanmış olduğunu belirten bilgiye yer verilmemekte, ancak ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu belirten bir ibare ve ön kapağın iç kısmında yazara ait özet bilgi bulunmaktadır.

Genel olarak ele alındığında kitap kapağının belirlenen ölçütler açısından uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Ciltleme

Kitap, tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiş, ciltlemede dikiş kullanılmamış, sayfalar birbirine tutkalla yapıştırılmıştır. Kitap kapağının karton olduğu görülmekte ancak yeterince sağlam olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta Güncel Yazım Kılavuzu (<http://www.tdk.gov.tr>)*'na uygun olmayan yazımların ve noktalama yanlışlarının bulunduğu tespit edilmiştir:

“-*Böylesi daha iyi, dedi Bay Fog. Tekrar görüşene dek hoşçakalın...*” (s. 12)

Yukarıdaki cümlede “hoşça kalın” sözcüklerinin yanlış bir biçimde bitişik yazıldığı görülmektedir.

“*Bay Fog nasıllar, diye sordu.*” (s. 16)

Bu cümlede soru ifadesinin bulunduğu, ancak soru işaretinin bulunmadığı göze çarpmaktadır.

“*İngiliz hükümeti bu büyük Ama ülkenin büyük kısmı, İngiltere Kraliçesinin emrinde değildi.*” (s. 18)

Yukarıdaki örnekte ise baskı hatasından kaynaklandığı düşünülen bir yazım ve ifade yanlışı bulunmaktadır.

“*Bir çoğu silahlı olan yolcular, hemen bu atışlara karşılık vermeye başladılar.*” (s. 69)

* <http://www.tdk.gov.tr/TR/Genel/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFFAAAF6AA849816B2EF9DAC10DE3DF29AC6>. Bundan sonraki bölümlerde ilgili adres için sadece “Güncel Yazım Kılavuzu” ifadesi kullanılacak ve adres tekrar verilmeyecektir.

Bu örnekte de “birçok” sözcüğünün ayrı yazılarak yazım yanlışı yapıldığı dikkat çekmekte; yazım, noktalama ve baskı hatalarının bulunduğu kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Dil ve Anlatım

Kitaptaki cümle yapılarının genellikle basit, cümlelerin tek özne ve yüklemli olduğu; paragraf uzunluklarının ise 5-6 cümleyi geçmediği görülmektedir. Eserin dil ve anlatım yönüyle daha çok ilköğretim birinci kademe öğrencilerine hitap ettiği düşünülmektedir.

Çeviri eser türündeki kitapta yabancı kişi ve yer adlarının özgün şekliyle verildiği, ancak bunların Türkçe okunuşlarının yer almadığı dikkate alındığında eserin dil ve anlatım ölçütlerine uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Yabancı dilden çeviri olan metinde “*söze karışmak, üstüne bir bardak soğuk su içmek, yola çıkmak, gözlerini fal taşı gibi açmak, akla gelmek, selam vermek, yol almak, dolup taşmak, demir almak, eline geçmek, gözden kaybolmak, gözlerine inanmamak, yüzünü buruşturmak, söz vermek, sona ermek, gözlerini dört açmak, ortadan kaybolmak, zindan etmek, nöbet tutmak, gözleri parlamak, söze başlamak, kaşları çatılmak, yerinde yeller esmek, kafasını karıştırmak, göz kırpmak, göz kulak olmak, gözü takılmak, yere yığılmak, avazı çıktığı kadar bağırarak, burun buruna gelmek, ayak basmak, yola koyulmak, yol açmak, öç almak, bembeyaz kesilmek, pabuç bırakmamak, esir düşmek, soluğunu kesmek, göze almak, kıpkırmızı kesilmek, ele geçirmek, elden çıkarmak, vicdan azabı çekmek, çıt çıkmamak*” deyimlerinin anlatımı zenginleştirmek adına kullanıldığı görülmektedir.

Tema

Kitapta macera teması işlenmektedir. Arkadaşlarıyla iddiaya giren Bay Fog’un uşağıyla birlikte atıldığı macera, eserin tümünde kendini göstermektedir.

Kitapta, temanın açık ve anlaşılır bir biçimde ele alındığını söylemek mümkündür. Doğrudan ders veya öğüt veren ifadeler içermeyen, ideolojik ve politik söylemlere yer verilmeyen kitabın tema ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

Metinde sürekli gittiği bir kulüpte dünya turu hakkında konuşan Phileas Fog’un arkadaşlarına dünyayı 80 günde dolaşabileceğini söylemesi, bu sözü gerçekçi

bulmayan arkadaşlarıyla 20 bin sterlin karşılığında iddiaya girmesi, sonra bu yolculuğu gerçekleştirmek için yeni uşağı Passepartout ile yola çıkması ve yolculuk boyunca başlarından geçen olaylar konu edilmektedir.

Phileas Fog yola çıkmadan evvel bir bankanın soyulması, yanına aldığı yüklü miktardaki parayla uzun bir yolculuğa çıkan bu kişinin şüpheli duruma düşmesine yol açar. Fog'un uşağıyla yaptığı zorlu yolculuk boyunca onların peşinde olan Fix adlı dedektif, Fog'u tutuklamak için gerekli emrin gelmesini beklemektedir. Önceleri Fog'un işini zorlaştıran Fix, daha sonra İngiltere sınırlarına bir an önce girmeleri için ona yardımcı olur. Zira Fix, Fog'u ancak İngiltere'de tutuklayabilecektir. Türlü zorluklarla dünya türünü tamamlayan Phileas Fog, iddiayı 5 dakika ile kaybettiğini sanarak doğruca evine dinlenmeye gider. Bu arada yanında yakılmak üzereyken kurtardığı bir bayan vardır, ayrıca Fog, yolculuk boyunca tüm parasını harcamıştır. Bankada kalan son parasını da iddiaya girdiği arkadaşına verecektir.

Bay Fog, sürekli doğuya doğru yaptığı yolculuğunda bir ayrıntıyı atlamıştır, zira o dünyayı dolaşırken her bir meridyende 4 dakika zaman kazanmış ve böylece dünya turunu bir gün önce tamamlamıştır, ancak bunun farkında değildir. Fog'un uşağı bu durumu kendisine bildirir ve Fog arkadaşlarıyla, kararlaştırılan saatte buluşarak iddiayı kazanır.

Metnin konusunda, ilk bakışta olumsuz unsurlar yokmuş gibi görünmektedir. Ancak, Phileas Fog'un yolculuğunu zamanında tamamlamak için Henrietta adlı gemiyi kaçırdığı ve geminin kaptanını da hapsedtiği bilinmektedir. Kişisel amaçlar uğruna insanların hapsedildiği ve mallarının gasp edildiği metnin konu ölçütlerine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kahramanlar

Metnin başkahramanı Phileas Fog'tur. Diğer önemli kahramanlar Passepartout, Fix ve Auda'dır.

Cömert, yardımsever ve cesur bir adam olan Phileas Fog, konu ölçütlerinde değinildiği üzere bir gemiyi kendi amacını gerçekleştirmek için kaçırmaktadır. Her ne kadar karaya çıkma amacına ulaştıktan sonra gemi için büyük bir ödeme yapmış olsa da gayri kanuni bir tutum sergilemiş olması olumsuz bir örnek olarak değerlendirilmektedir. Bu sebeple, metnin kahraman ölçütlerine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Plan

Metinde mantık hatalarının bulunmadığı, olayların metnin bütünlüğünü bozmayacak şekilde sıralandığı görülmektedir. Çocuğu sıkacak, onun ilgisini dağıtacak betimleme ve çözümlmelerin yer almadığı metnin planının belirlenen ölçütlere uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Çevre

Metinde mekân, zaman ve kahramanların özellikleriyle ilgili detaylı bilgilere rastlanmaktadır. Örneğin daha kitabın başında çevre unsuruna ilişkin şu cümleler yer almaktadır:

“1872 yılında PhileasFog; Burlington’daki Saville Row adresinde oturuyordu. İngiltere’nin en iyi eğitim görmüş kişilerinden olan Bay Fog, anlaşılması zor bir adamdı.

Çünkü geçmişi hakkında bilinmeyen çok şey vardı. Fog’un sınırsız bir serveti vardı ve bu servetin muhasebesini bankacı Baring kardeşler tutuyorlardı.” (s. 5)

Yukarıdaki paragraflar, Fog’un dünya turuna nasıl çıkabildiği ve soyulan bankayla ilgili neden şüpheli durumunda olduğu konusunda ipuçları vermesi bakımından da önemli görülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım, konu ve kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı görülmektedir.

İçerisinde görsel bulunmayan kitabın bu yönüyle ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine uygun olarak hazırlanmış olduğu düşünülmektedir.

Yabancı dilden çeviri bir eser olmasına rağmen metinde birçok deyim yer alması, öne çıkan olumlu bir özelliktir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: 87 Oğuz

Yazar: Rakım Çalapala ve Nimet Çalapala

Yayına Hazırlayan: Osman Sevim

Yayınevi: Bilge Kültür Sanat

Basım Tarihi: Şubat 2006

Sayfa Sayısı: 144

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olarak belirlenen kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında olmadığı tespit edilmiştir.

Kâğıt Kalitesi

2. kalite hamurdan olan kitap kâğıdının mat olmadığı ve arka sayfadaki yazıların rahatlıkla görünerek gözü yorduğu görülmekte, bu nedenle kâğıt kalitesinin seviyeye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde normalden fazla satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta kapak resmiyle birlikte toplam 27 resim yer almaktadır. Açıklayıcı özellik taşıyan görsellerin bir tam sayfayı kapladığı; çoğunlukla ilişkilendirildiği bölümle aynı sayfada yer almadığı, resmin metinden sonra geldiği ve altında açıklama bulunduğu görülmektedir. Bu durum, okuyucunun önce resmi görerek gördüklerini anlamlandırmaya çalışmasına, düşünmeye sevk ederek metinle ilgili tahminde bulunmasına engel olmaktadır.

Görsellerde bire bir benzetme yapılmadığı, metnin başkahramanı Oğuz'un neredeyse her resimde farklı çizildiği, bu görsellerin birbiriyle tutarsızlık gösterdiği göze çarpmaktadır.

Görsellerin ilişkili oldukları metin bölümleriyle farklı sayfalarda yer aldığı ve görsellerde tutarlılığının sağlanamadığı dikkate alındığında kitabın resimleme ölçütleri yönüyle belirlenen ölçütlere uygun olmadığı görülmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında ve sırtta kitap, yazar ve yayınevinin adı, ön kapakta İlköğretim 100 Temel Eser Listesi'nde bulunduğu ilişkin bir ibare; arka kapağın iç tarafındaki sayfada yazarlar hakkında özet bilgi yer almaktadır. Arka kapağında içeriğiyle ilgili bir paragraflık özete yer verilen kitabın ön kapağında bir erkek

öğrenci resmedilmektedir. Bu resim, okuyucunun ilgisini kitaba çekebilecek nitelikte ve metnin içeriyle uyum içindedir.

Kitabın hangi yaş seviyesi için hazırlandığına ilişkin net bir bilgi bulunmayan kapağının genel itibarıyla ölçütlere uyduğu düşünülmektedir.

Ciltleme

Kitabın ciltlenmesinde formalama yöntemi kullanılmıştır. Cilt kapağının karton olduğu; kitabın ciltlenmesinde iplik kullanılmadığı, sayfaların sadece tutkalla yapıştırıldığı görülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yanlış öğrenmelere yol açacak yazım ve noktalama yanlışları bulunmamaktadır. Bu yönüyle eserin seviyeye uygun olduğu görülmektedir.

Dil ve Anlatım

Kitabın dilinin açık ve anlaşılır olduğu, anlatımın 3. kişinin ağzından yapıldığı; paragrafların kitabın genelinde 6-7 cümleyi geçmeyecek şekilde düzenlenmiş, cümlelerin ise oldukça sade ve karmaşıklıktan uzak olduğu görülmektedir.

Eserde ilköğretim öğrencilerinin anlamını cümleden çıkaramayacağı sözcüklerin bulunduğu, bu sözcüklerin tanımlarının dipnotlarla bildirildiği dikkat çekmektedir. Kitabın belirli yerlerinde çocuk şarkıları ve marşların yer aldığı düşünülürse eserin bu yönüyle şiirsel söyleyiş zevkini de tattırdığını söylemek mümkündür.

Belirtilen özellikler dikkat alındığında eserin dil ve anlatım yönüyle seviyeye uygun olduğu söylenebilmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Metinde “*mahalleyi ayağa kaldırmak, rahat yüzü görmemek, suya düşmek, içi içine sığmamak, aşağı görmek, senli benli olmak, akıl erdirememek, avazı çıktığı kadar, ateş kesilmek, gözden geçirmek, kendinden geçmek, gözünü dört açmak, göz gezdirmek, düşüp kalkmak, göze çarpmak, gözünden kaçmak, sinirine dokunmak, inadı tutmak, gözüne ilişmek, el ele vermek, beti benzi kül kesilmek, ödü kopmak, esir düşmek, etek öpmek, yol vermek, kafası kazan gibi olmak, hayran kalmak, bir dediği iki olmamak, dağlar kadar, gözünü ayırmamak, ümidini kesmek, elden geçirmek, kendini yemek, gönlü olmak, surat asmak*” deyimleri ile “*Sayıllı günler çabuk geçer.*” atasözünden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Birçok deyimın bulunduğu eserde atasözlerinden çok az yararlanılmasının olumsuz bir özellik olduğu düşünülmektedir.

Tema

Eserde birçok fikrin birlikte ele alındığı görülmekte; sevgi, saygı, arkadaşlık, çalışkanlık, vatanseverlik, yardımseverlik, dürüstlük, sorumluluk, dayanışma, Atatürkçülük, millî tarih ile ilgili düşüncelerin metinde etkili bir şekilde işlendiği göze çarpmaktadır.

Metindeki öğretmen Nezihe Hanım tüm öğrencilerine büyük bir sevgi duymakta ve bu duygu metnin başından sonuna kadar ele alınmaktadır. Nezihe Hanım'ın öğrencileri, kendisine duydukları saygıyı davranışlarıyla göstermekte metinde öğrencilerin hocalarına saygısızlık yaptığına dair hiçbir işaret bulunmamaktadır. Oğuz ve sınıfındaki öğrenciler bazen anlaşamaları da metnin sonuna kadar birbirleriyle arkadaşlıklarını olumlu bir şekilde yürütmektedirler. 5. sınıfa geçmek isteyen Oğuz ve arkadaşları tüm sene boyunca büyük çaba sarf etmekte ve var güçleriyle çalışmaktadırlar.

Selim'in babasının vefat ettiğini öğrenen Oğuz, ilk başlarda kendisinden hoşlanmasa da arkadaşına babasının ölümünü unutturmak ve derslerinde başarılı olmasını sağlamak için yardım etmektedir. Bu amaçla her akşam arkadaşının evine giderek onu çalıştırmakta ve okulda da yalnız bırakmamaktadır.

Selim okula ilk geldiğinde üzerinde parlak kadifeden güzel bir kıyafet vardır. Oğuz, arkadaşı Fatin'in elindeki topu almaya çalışırken, top çamurlu suya düşer ve Selim'in giysisi kirlenir. Öğretmen sınıfa geldiğinde Selim'in kıyafetini kimin kirlettiğini sorar. Yalan söylemekten hoşlanmayan Oğuz, tereddütsüz yaptığını anlatır. Metin boyunca Oğuz'un yalanı sevmeyen, dürüst bir çocuk olduğu vurgulanmaktadır.

Oğuz ve sınıf arkadaşları okul sonunda yapacakları müsamere için görevleri paylaşırlar ve bu sorumluluğun bilinciyle yapacakları gösteriye en iyi şekilde hazırlanırlar. Etkinliklerini hazırlayan Oğuz ve arkadaşları birbirlerine yardımcı olarak tam bir dayanışma örneği sergilerler.

Metinde Atatürk'ün liderliği, ülkeye hizmetleri ve inkılâpları sık sık vurgulanmaktadır.

Çocuklara yönelik birçok iletinin yer aldığı metinde doğrudan mesaj kaygısı güden, politik olduğu düşünülen ifadelerin bulunduğu tespit edilmiştir. Örneğin, Osmanlı Devleti ile Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin eserin başkahramanı tarafından

kıyaslandığı ifadeler çocuk gerçekliğiyle bağdaşmamaktadır. Bu cümleler metinde şu şekliyle yer almaktadır:

...Uzaktan bir deve katarı görünmüştü. İki küçük çuvalı taşıyan bu koca vücutlu hayvanlar ağır ağır, başını, kuyruğunu sallayarak uyuz bir eşeğin arkasından yürüyorlardı. Yumuşak tabanlarının iz bırakmayan yayvanlığı, mahmur gözlerini büsbütün süzdürmüştü. Bu sırada köşeden kocaman bir kamyon çıktı. Balat'taki kumaş fabrikasından gelen bu ev büyüklüğündeki yük otomobili yüzlerce top taşıyordu. Arkasından mavi bir duman ve iki uzun top çizgisi bırakarak geçip gitti.

Kamyonun gürültüsünü duyan deveçiler hayvanları yolun bir kenarında durdurmuşlardı. Oğuz kamyonun arkasına takılmayı bir an için aklından geçirdi. Fakat nedense yapmadı.

Bu iki katar onu düşündürmüştü. Develer eski Osmanlı Devleti'ne, kamyon da yeni Türkiye'ye ne kadar benziyordu!.. (s. 57)

Eser, cumhuriyetin onuncu yılında yazılmış bir çocuk romanıdır. Ancak eserde çocuklara verilmek istenen iletilerin doğrudan ifade edilmeye çalışıldığı birçok bölüm bulunduğu dikkat çekmekte, eserin bu yönüyle belirlenen ölçütlere uygun olmadığı düşünülmektedir.

Konu

Metinde yoksul bir ailenin tek çocuğu olan Oğuz'un okul hayatı, arkadaşları ve öğretmenleriyle olan ilişkisi ve sorumsuz bir çocukken nasıl duyarlı ve sorumluluk sahibi bir kişi haline geldiği konu edilmektedir.

Çok zeki olmasına rağmen tembelliğiyle ünlenmiş bir öğrenci olan Oğuz, sınıflarına yeni gelen Selim'in babasını kaybetmesi üzerine ona destek vermek için büyük çaba sarf eder ve bu süreçte bambaşka bir kişiliğe bürünerek daha önce kendisini eleştiren herkesin büyük takdirini kazanır.

Kahramanlar

Kitabın başkahramanı Oğuz'dur. Diğer önemli kahramanlar Selim, Nezihe Hanım, Fatin, Oğuz'un anne ve babası Hanife Hanım ile Hamdi Efendi ve Selim'in annesidir.

Kahraman kadrosunun okuyucuyu zorlayacak derecede kalabalık olmadığı görülen eserin başkahramanı Oğuz dürüstlüğü, yardımseverliği ve çalışkanlığı ile okuyucuya iyi bir örnektir. Kitap, kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygunluk göstermektedir.

Plan

Metinde mantık hatalarının bulunmadığı; giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin uygun bir biçimde ele alındığı göze çarpmaktadır. Plan bakımından bütünlük gösteren metin, bu yönüyle hedef kitleye uygundur.

Çevre

Kitapta cumhuriyetin ilk yılları anlatılmaktadır. Bu bakımdan eserdeki çevrenin bu döneme uygun olarak oluşturulduğu görülmektedir. Metinde kahraman, mekân ve zaman uyumunun sağlandığı, kitabın bu yönüyle belirlenen ölçütlerle paralellik gösterdiği söylenebilir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, görseller, ciltleme, atasözleri ve tema ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Çocuklara tavsiye edilmiş bir eser olma özelliği taşımasına rağmen metinde, çocuğa temel dil zenginliklerimizden atasözlerimizi öğretmek, onlara söyleyiş zevki tattırmak kaygısının güdülmemiş olduğu dikkat çekmektedir.

Konusu itibarıyla hedef kitlenin ilgisini çekebilecek, onları yaşama hazırlayabilecek ve eleştirel düşünme becerilerine katkıda bulunabilecek nitelikte olan kitabın resimleme ölçütleri yönüyle birçok eksikliğin bulunduğu tespit edilmiştir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Akın

Yazar: Faruk Nazif Çamlıbel

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

Basım Tarihi: Ekim 2010

Sayfa Sayısı: 80

Kitap İncelemesi**Boyut**

13,5 x 19,5 olan kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında bulunmadığı tespit edilmiştir.

Kâğıt Kalitesi

Kullanılan kâğıt 1. kalite hamurdandır, mat ve kalın olduğu tespit edilen kâğıdın ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde normalden fazla satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, sayfaları tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir. Kitabın sayfa düzeni özellikleri bakımından belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görsellere yer verilmediği görülmekte, eserin resimleme ölçütleri açısından ilköğretim 7 ve 8. sınıf öğrencilerine yönelik olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında bir at fotoğrafı bulunmakta ve arka fonda eski Türklere has kıyafetler giymiş bir kişinin resmedildiği görülmektedir. Bu görsellerin ilgi çekici olduğunu söylemek mümkündür.

Ön kapakta ve sırtta kitabın ve yazarın adıyla yayınevinin logosu; arka kapakta kitabın bir bölümünden alıntı yer almakta, ön kapağın içindeki ilk sayfada yazara ait özet bilgilere yer verilmektedir. Hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlandığına ilişkin net bir bilgi bulunmayan kitabın, kapak ölçütleri yönüyle eksikliklerinin bulunduğu düşünülmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin kullanıldığı kitabın cilt kapağının kalın kartondan olduğu ve tutkalla yapıştırıldığı görülmekte, bu özelliğiyle eserin ciltleme ölçütlerine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yazım yanlışlarının yapıldığı tespit edilmiştir. Bu yanlışlardan birkaç örnek şunlardır:

“Gene hiçbir yiğidin olmadı, olmıyacak...” (s. 18)

“Soy kızını, demek ki, binbir dua sesiyle...” (s. 51)

“Vuralla Kuday.” (s. 53)

Birinci örnekte olumsuz eki “ma”, ikinci örnekte “bin bir” sayısının Güncel Yazım Kılavuzu’na uygun olmayan bir biçimde yanlış yazıldığı görülmekte, üçüncü örnekte ise özel isimle bitişik yazılan bağlacın kesme işaretiyle ayrılmayarak yazım yanlışı yapıldığı göze çarpmaktadır.

Dil ve Anlatım

Manzum destanın, türünün de etkisiyle akıcı ve anlaşılır olduğu, dizelerin birbirleriyle kafiyeli olmasının şiirsel söyleyiş zevki tattırdığı görülmektedir. Aşağıdaki dizeler bu durumu örnekleemektedir:

“Sen ayrılсан da bizden

Kalır bizimle yasın:

Sen bizim kalbimizden

Kopan birer parçasın!” (s. 50)

Yöresel ağız ve deyişlerin yer almadığı, standart Türkçenin kullanıldığı metnin dil ve anlatım ölçütlerine uygun olduğu düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Manzum eserde atasözleri ve deyimlerin yer almamasının bir eksiklik olarak değerlendirilmemesi gerektiği düşünülmektedir. Bunun yanında, metinde “*can sıkılmak, göze almak, elden gelmemek, kendinden geçmek, hasret çekmek, can çekişmek, yüz sürmek, boy ölçüşmek, yola düşmek, can atmak, cansız düşmek, kurban vermek, tasa çekmek, içi sızlamak, gün görmemek, boyun eğmek, önünü almak, yerini tutmak, yolunu kesmek, ah etmek, sel götürmek, eli böğründe kalmak, canını bağışlamak, yola çıkmak, elden gitmek, göz göze gelmek, baş eğmek, taş kesilmek, dile gelmek, diş bilemek, göz koymak, göç etmek*” deyimlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Tema

Destanın teması millî tarihtir. Bunun yanında eserde sevgi, kahramanlık ve hırs fikirleri de ele alınmaktadır.

Türk tarihine ilişkin bir dönemin kurgulanmış olduğu metinde kuraklığa kurban edilecek olan İstemi Han yerine kızının kurban edilmesi için entrikalar çeviren Vural, Kuday ve Doğan gözlerini bürüyen makam hırsının bedelini canlarıyla öderler. Doğan’ın oğlu babası ve diğer başbuğların oyununu ortaya çıkarmak için büyük bir fedakârlık yapar ve kahramanlık örneği sergiler.

Metnin sonunda, birbirlerini seven Suna ve Demir evlenerek başka yerleri yurt edinmek için akına çıkarlar.

Metindeki temaların işlenişinde olumsuz herhangi bir durumun bulunmadığı görülmekte, metnin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

Metinde, on iki yıldır kuraklık yaşıyan Türk yurdunun hakanı İstemi Han'ın tahttan indirilmesi için kendisine oynanan oyun ve bu hakanın yeni bir yurt edinmek için kafasında tasarladığı akın hayali konu edilmektedir.

Türk yurdunda on iki yıldır kuraklık yaşanmaktadır ve töre gereği hükümdarın Gök Tanrı'ya kurban edilmesi ve halkın bu kuraklıktan kurtarılması icap etmektedir. İstemi Han'a kurban edileceği haberini vermek üzere gelen başbuğlar, Vural, Kuday ve Doğan, Gök Tanrı'nın kendisini bağışladığını, ancak kızını kurban etmesi gerektiğini bildirirler. Bu haber üzerine, İstemi Han'ın kızı Suna kurban edilecektir. Ancak Vural'ın oğlu Demir, Suna'yı sevmektedir ve onu kurtarmak için her şeyi göze alması gerektiğini bilmektedir. Başbakıcı'ya giderek onu sorguya çeken Demir, babasıyla birlikte diğer başbuğların oynadığı oyunu öğrenir. Buna göre Başbuğlar, İstemi Han'ın kurban edilmesinin doğru olmadığını, kuraklık devam ederse onun yerine geçen yeni hakanın da aynı şekilde kurban edileceğini düşünerek Gök Tanrı'nın Suna'yı kurban istediği yalanını uydururlar. Zira Suna öldükten sonra, babasının da onun acısına dayanamayıp öleceğini ve içlerinden birinin yeni hakan olması gerektiğini kararlaştırırlar.

Demir, bu üç başbuğun oyununu bozar, başbuğlar yaptıkları kötülüğün bedeli canlarıyla öderler ve Türk gençleri yeni bir yurt edinmek için akına çıkar.

Millî tarihin kurgulanarak işlendiği metnin konusunun ilgi çekici olduğu düşünülmektedir. Bu bakımdan konunun hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Kahramanlar

Metnin kahramanları İstemi Han, Demir, Suna, Bumin, Bayan, Vural, Kuday, Doğan, Ulcay ve Çinli Köle'dir.

Kahraman kadrosunun oldukça dar olduğu görülen metinde olayların odağındaki kahramanlar Demir, İstemi Han ve Suna'dır. Demir, kahramanlığıyla, İstemi Han içindeki evlat sevgisiyle ve Suna da yaptığı fedakârlıklarla örnek karakterlerdir.

Kahramanların idealize edilmiş uç karakterler olmadığı görülen metnin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Plan

Metinde ana düşüncenin açık ve anlaşılır olduğu, olayların metnin bütünlüğünü bozmayacak şekilde sıralandığı görülmektedir.

Çevre

Tarihî bir destan niteliğindeki eser, bir tiyatro metni özelliği taşımaktadır. Olayların geçtiği mekânlar, perdelerin başında etkili bir şekilde tasvir edilmektedir.

Yazar metnin başındaki bir bölümde, eserin genel olarak geçtiği yerlere ilişkin bilgiler vermektedir:

“İşte şu Ortaasya... Türklerin anayurdu...

Türk ilk medeniyeti Altay-Ural’da kurdu.

Sonra, alıp sazını, resmini, heykelini,

Dolaştı baştanbaşa doğu, batı elini.” (s. 8)

Metinde mekâna ve yaşayış tarzına ilişkin ipuçlarının bulunduğu görülmekte, metnin çevre ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın kapak, ciltleme ve yazım ve noktalama ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Eseri hedef kitle için uygunsuz kılan unsurların daha çok kitabın dış yapı özellikleriyle ilgili olduğu; metnin konusu, ele aldığı fikirler ve vermek istediği mesajlar açısından hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Aldı Sözü Anadolu

Yazar: Mehmet Önder

Yayınevi: Elips Kitap

Basım Tarihi: Kasım 2007

Sayfa Sayısı: 144

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 21,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçütlerin alt sınırında bulunduğu görülmekte ve bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Kitapta kullanılan 2. kalite hamur kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar, ön yüzden rahatlıkla görülmekte ve bu durum okuyucunun gözünün yorulmasına yol açmaktadır. Bu sebeple, kitabın kâğıt kalitesi yönünden hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde normalden az satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir.

Satır aralığının normalden az olması yazıların birbirine çok yakın olmasına ve bu durumun da gözü yormasına neden olduğu görülmektedir. Bu bakımdan kitabın hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 13 punto olduğu tespit edilmiştir. Harflerin büyüklüğünün belirlenen ölçüt aralığında bulunmadığını ve kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Görseller

Kitapta görsel bulunmamakta, eserin bu yönüyle ilköğretim 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitap kapağında bir orman fotoğrafı bulunmakta; ön kapak ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adı; arka kapakta 100 Temel Eser uygulamasının önemine ilişkin bilgi yer almaktadır.

Ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu bildiren bir ibare bulunmaktadır, ancak kitapta eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten bilgiye ve yazara ilişkin bilgiye rastlanmamaktadır.

Kitabın kapak ölçütleri yönüyle eksikleri bulunduğu, bu bakımdan hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin kullanılmış olduğu kitapta dikiş bulunmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri bakımından eksiklikleri bulunan kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta Güncel Yazım Kılavuzu'ndaki bir yazım kuralının ihlal edildiği görülmektedir. Metinde, “-a, -e, -ı, -i, -u, -ü zarf-fiil ekleriyle bilmek, vermek, kalmak, durmak, gelmek, görmek ve yazmak fiilleriyle yapılan tasvirî fiiller bitişik yazılır...” maddesine aykırı yazılan sözcükler bulunduğu tespit edilmiştir:

“Onlar öyle söyleye dursunlar.” (s. 14)

“Bu ilkel değil, geçmişin derinliklerinden günümüze değin süzüle gelen olgun bir zevkin, katkısız, saf bir sanat anlayışının ifadesidir.” (s. 21)

Yukarıdaki örneklerde de görüldüğü şekilde bitişik yazılması gereken tasvirî fiillerin eserin tamamında ayrı yazıldığı göze çarpmaktadır. Bu bakımdan, kitabın yazım ölçütlerine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde paragrafların genel olarak 7-8 cümleyi geçmeyecek şekilde düzenlenmiş; yazarın üslubunun çocuklara hitap edebilecek şekilde sade ve açık olduğu görülmektedir. Okuyucuyu sıkmayan, sürükleyici bir dilin kullanıldığı kitabın cümlelerinin ve paragraflarının uzunluğu bakımından ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin seviyesine daha uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta “siper olmak, göçüp gitmek, söze başlamak, hasret çekmek, dile getirmek, içine ateş düşmek, içini dökmek, göz alabildiğine, yüreği sızlamak, söz vermek, dili çözülmek, gönül vermek, yola düşmek, muradına ermek, ele avuca sığmamak, ele almak, yüreği ağzına gelmek, kök salmak, filiz vermek, dikkatini çekmek, göz dikmek, farkına varmak, yolcu etmek, derdine derman olmak, davet etmek, dillere destan olmak, gönül almak, can vermek, el pençe divan, önüne çıkmak, boyun eğmek, canını almak, oralı olmamak, bir ayağı çukurda olmak, yüreği kabarmak, gözü açık gitmek, kasıp kavurmak, kan ter içinde, kısıvrak yakalamak, ses vermek, akıl almamak, karar vermek, içini dökmek, arı kovarı gibi işlemek, kulağına gelmek, gönlünü kaptırmak, hayrete düşmek, baş göz etmek, görücüye çıkmak, iki çift söz etmek, akli başına gelmek, çile doldurmak, çileden çıkmak, göz göze gelmek, alkış tufanı kopmak, elde etmek, dilden düşürmemek, yola düzülme, her derde deva olmak, göz açıp kapayıncaya kadar” deyimleri ile “Çok naz âşık usandırır.”, “Derdini söylemeyen derman bulamaz.”, “Gönül ferman dinlemez.”, “Gün ola harman ola.”, “Davulun sesi uzaktan hoş gelir.”, “Gülü seven dikenine katlanır.”, “Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur.”, “Ayağını yorganına göre uzat.”, “Sürüden ayrılanı kurt kapar.”, “Ağaç yaş iken eğilir.”, “Kabahat samur kürk olsa kimse sırtına almaz.”, “Ne ekersen onu biçersin.”, “Taşıma su ile değirmen dönmez.”, “Keskin sirke küpüne zarar.”, “Üzüm üzümüne baka baka kararır.”, “Bülbülün çektiği dili belası.” atasözlerinin kullanıldığı görülmektedir.

Kitabın atasözleri ve deyimlerden yararlanma yönüyle oldukça zengin olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Tema

Birçok bölümden meydana gelmiş eserin birçok düşünceyi işlediğini söylemek mümkün görünmektedir. Örneğin, “Bir Devirde Anadolu” adlı bölümde milli tarih; “Anadolu’da Konukseverlik Gelenekseldir”, “Konuğa İkrâm”, “Bir Sıcak Çorbada Anadolu”, “Bir Fincan Kahve” bölümlerinde misafirperverlik; “Keklik Konduran Ozanlar”, “Anadolu’da Pınarlar Vardır”, “Anadolu Bir Destanlar Ülkesidir”, “Anadolu Manilerde” adlı bölümlerde millî kültür temaları ele alınmaktadır.

Temaların açık ve anlaşılır bir biçimde ele alındığının görüldüğü kitabın bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

Kitaptaki konuların toplumun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine uygun olduğu görülmektedir.

Örneğin, “Anadolu Üstüne” adlı bölümün, yaşadığımız toprakların ‘Anadolu’ olarak adlandırılmasının konu edildiği bir efsane olduğu göze çarpmaktadır. “Dağlardan Ağrı Dağı” adlı bölümde Nuh Peygamber’in yaptığı gemiyle kendisine inanları tufandan kurtarması ve Ağrı Dağı adının konulması, “Bir Devirde Anadolu” bölümünde de Malazgirt Savaşı ve Türklerin Anadolu’yu yurt edinmeleri konu edilmektedir.

Konuların millî tarihimize ve millî kültürümüze ışık tuttuğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Çocuklarda millî tarihimize, gelenek ve göreneklerimize ilişkin ilgi oluşturabileceği düşünülen konuların hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Kahramanlar

Kitapta hikâye, roman ya da masal türünde kurgulanmış metinlerin yer almadığı göze çarpmaktadır. Kısa efsaneler ve destanların yer aldığı bazı bölümlerin bulunduğu kitapta, öne çıkan kahraman özelliklerinden bahsetmek pek mümkün görülmemektedir.

Özetle şunu söyleyebiliriz ki metnin kahramanları, Anadolu insanıdır. Kitabın bölümlerinde Anadolu insanının misafirperverliği, vatanına sevgisi, cömertliği, yiğitliği önemli yer tuttuğu; olumlu yönleriyle ele alındığı kitabın kahraman ölçütlerine aykırı bir yönünün olmadığı düşünülmektedir.

Plan

Millî tarihin konu edildiği bölümlerde tarihî kronolojinin doğru bir şekilde sıralandığı görülmektedir. Metin bütünlüğünü bozacak unsurların bulunmadığı kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Çevre

Anadolu ve Anadolu insanının ele alındığı kitapta anlatılan mekânlar doğal olarak Anadolu toprağıdır. Yazarın ele aldığı mekânlar ve zamanla ilgili detayları verdiği görülmektedir. Örneğin “Bir Devirde Anadolu” bölümünün giriş kısmı şu şekildedir:

Selçukluların 30 Ağustos 1071 Malazgirt Zaferi’nden sonra, Anadolu kapıları Türk akıncılarına açılmıştı artık.

Türk Oğuz boyları Anadolu’da köyler, kasabalar kuruyor; Anadolu Türklüğü kök salıyor, filiz veriyor, Anadolu Türkleşiyordu. Şehirler büyüyor, kaleler yeniden yapıyor, her şehir Türk mimari eserleriyle süsleniyordu. Camiler, mescitler, medreseler, türbeler, hanlar, kervansaraylar, hamamlar, köprüleriyle Anadolu yeniden imar ediliyordu...(s. 36)

Sonuç: Kitabın kâğıt kalitesi, sayfa düzeni, harf büyüklüğü, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

İçerisinde görsel bulunmayan, uzun cümleler ve paragraflardan oluşmuş bölümleri bulunan kitabın bu yönüyle ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine daha uygun olduğu düşünülmektedir. Görsellerin yer almadığı kitabın, birinci kademe öğrencilerinin ilgisini çekmeyeceği, sıralı ve birleşik cümlelerin bulunduğu uzun paragrafların da bu öğrencilerin ilgisini dağıtıp onları sıkabileceğini söylemek mümkün görünmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Alice Harikalar Diyarında

Yazar: Lewis Carrol

Çeviren: Sinan Ezber

Editör: Nevin Avan Özdemir

Yayınevi: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

Basım Tarihi: Ağustos 2009

Sayfa Sayısı: 128

Kitap İncelemesi

Boyut

13 x 19,5 olduğu tespit edilen kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında bulunmamaktadır.

Kâğıt Kalitesi

2. kalite hamurdan olan kitap kâğıdının mat olmadığı ve arka sayfadaki yazıların rahatlıkla görünerek gözü yorduğu dikkat çekmektedir. Bu nedenle kâğıt kalitesinin belirlenen ölçütlere ve dolayısıyla hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta kapağın dışında, 89. sayfada bir önceki sayfada adı geçen Griffin adlı yaratığın resmedildiği; resmin, açıklayıcı özellikte olduğu ve hareket unsuru içerdiği görülmektedir. Bu resim haricinde metinle ilişkili açıklayıcı görsellerin yer almadığı kitabın bu yönüyle ilköğretim 7 ve 8. sınıf öğrencilerine uygun olarak hazırlanmış olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitabın kapağında Alice olduğunu tahmin ettiğimiz bir kız resmedilmektedir. Kitapta Alice'in maceralarının anlatıldığı göz önüne alındığında resmin küçük bir kıza ait olmasının uygun olduğu düşünülmektedir.

Ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde bulunduğuna ilişkin bir ibareye, eserin, yazarın, çevirenin ve yayınevinin adına; ayrıca sırtta da eser ve yazar adına; arka kapakta, Alice'in başından geçenlerin kısaca anlatıldığı, okuyucuyu kitaba çekecek bir özet ve yazarın eseri nasıl meydana getirdiğine ilişkin bilgilendirici bir paragrafa yer verilmektedir.

Kitabın arka kapağında önceki sayfada yazara ait özet bilgi yer almaktadır. Eserin kapağındaki tek olumsuz unsur, kitabın hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlandığına ilişkin bilginin bulunmamasıdır.

Genel olarak ele alındığında kapağın, belirlenen ölçütlere uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Ciltleme

Kitabın ciltlenmesinde tek sayfa ciltleme yönteminin kullanıldığı; kartondan olan kitap kapağının ciltlenmesinde iplik kullanılmadığı, sadece tutkalla yapıştırıldığı görülmektedir. Kitabın ciltlenmesinin, belirlenen ölçütlere tam olarak uymadığı, bu durumun kitabın hitap ettiği öğrenciler açısından olumsuzluk yaratabileceği söylenebilir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta hedef kitlede yanlış öğrenmelere yol açacak, olumsuzluk ortaya çıkaracak yazım ve noktalama yanlışlarına rastlanmamaktadır.

Dil ve Anlatım

Kitabın dilinin açık ve anlaşılır olduğu, anlatımın 3. kişinin ağzından yapıldığı görülmektedir. Ancak eserde 6-7 cümleyi geçen, uzun paragrafların sayısının fazla olduğu göz önünde bulundurulduğunda kitabın 5. sınıf öğrencileri için zor ve gözü yorucu bir paragraf yapısına sahip olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca çeviri eser niteliğindeki kitapta kişi adlarının özgün dilde yazıldığı, araç içinde bu adların Türkçe okunuşunun verilmediği görülmektedir.

Eserin dil ve anlatım yönünden hedef kitleye uygun olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Atasözleri ve Deyimler

Kitap, çeviri bir eser olduğu için Türk dilinin zenginliğini ortaya koyacak deyim ve atasözlerinin aranmaması gerektiği düşünülmektedir. Bununla birlikte, eserde “göz gezdirmek, göz atmak, kafasını karıştırmak, ters tarafından kalkmak, gözden kaybolmak, yerden göğe kadar, tepesi atmak, kavgaya tutuşmak, yerin dibine batmak, başının altından çıkmak, ağız bir karış açık kalmak” deyimlerinin yer aldığı tespit edilmiştir.

Tema

Metinde empati, medeni cesaret ve duyarlılık fikirlerinin ağır bastığını söylemek mümkündür.

Alice kitabın başından sonuna kadar sürekli bir büyüyüp bir küçülerek çeşitli boyutlara bürünmektedir. Bu büyüme ve küçülme olayları Alice’in kendini bazen büyük bazen de küçük canlıların yerine koymasına ve dünyayı onların gözünden ayrı ayrı görmesine olanak sağlamaktadır.

Alice, Harikalar Diyarı'na adım attığı ilk andan itibaren orada gördüğü canlılarla konuşma, sosyalleşme kaygısı güderek medeni cesaret örneği sergilemektedir. Ayrıca Alice, Harikalar Diyarı'ndaki canlıların dertlerini dinleyerek, onların sıkıntılarına ortak olmaya çalışarak duyarlı davranmaya çalışmaktadır. Örneğin, farenin kedi ve köpeklerden dertli olduğunu öğrenen Alice, onun yanında bu hayvanlardan bahsetmemeye çalışmaktadır.

Yukarıdaki fikirlerin metnin geneline yayıldığı ve açık bir mesaj kaygısı güdülmeden işlenmeye çalışıldığı görülmektedir. Bu yönüyle metindeki temaların ele alınış biçiminin hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Konu

Alice'in beyaz bir tavşanın peşine takılarak Harikalar Diyarı'na gittiği, orada insana has özellikler sergileyen canlılarla tanıştığı ve bu canlılarla yaşadıklarının konu edildiği kitap, çocukların hayal gücünü geliştirici özellikler taşıması bakımından önemlidir.

Kitap boyunca Alice'in büyüüp küçülmesi, Harikalar Diyarı'ndaki hayvanlarla ve diğer varlıklarla konuşması ve sürekli sorular sorarak çevresindekileri anlamlandırmaya çalışması ele alınmakta; kitabın sonunda, tüm yaşananların bir rüya olduğu, kitapta anlatılan her şeyin Alice'in hayal dünyasının ürünü olduğu ortaya çıkmaktadır.

Kitabın konusu, çocukların hayal dünyasına hitap etmesi ve onlara eleştirel bakış açısı kazandırabilecek nitelikte olması sebebiyle belirlenen ölçütlere uygunluk göstermektedir.

Kahramanlar

Eserin başkahramanı Alice'tir. Metinde Alice'in yanında birçok kahramana yer verilmektedir. En çok adı geçen kahramanların Tavşan, Şapkacı, Fare, Düşes, Kedi, Kraliçe ve Kral olduğu göze çarpmaktadır. Eserde özel isimden çok, hayvan adlarının yer alması, çok sayıda karakterin bulunduğu eser için olumlu bir durumdur.

Başkahraman Alice'in karşılaştığı canlılara karşı tutunduğu tavır, sorgulayıcı yapısı ve sınırsız hayal gücü olumlu örnek oluşturabilecek bir kahraman olduğunu göstermektedir.

Kitabın kahramanların özelliği bakımından ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Plan

Metnin türü masal olduğundan mantık hatalarının dikkate alınmaması gerektiği düşünülmektedir. Metinde giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin uygun bir biçimde ele alındığı göze çarpmaktadır. Plan bakımından bütünlük gösteren metin, bu yönüyle hedef kitleye uygundur.

Çevre

Metin masal türünde olduğundan zaman kavramı bulunmamakta, olayların geçtiği mekânlar da gerçeklikten uzak bir görüntü çizmektedir. Bu bakımdan eserde olay, yer, zaman ve kahramanların bütünlük sağladığı uygun bir çevrenin aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, ciltleme, dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı görülmektedir.

İlköğretim birinci kademe öğrencileri için hazırlanan eserlerde görsel bulunması gerektiği göz önüne alındığında, kitabın resimleme ölçütleri yönüyle 5. sınıf öğrencilerine uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Eserin bilhassa baskı özellikleri açısından belirlenen ölçütlere uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Al'lı İle Fırfırı (2 Cilt)

Yazar: Oğuz Tansel

Yayınevi: Elips Kitap

Basım Tarihi: Nisan 2009

Sayfa Sayısı: 1. Cilt 192, 2. Cilt 208

Kitap İncelemesi**Boyut**

13,5 x 21,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçütlerin alt sınırında bulunduğu görülmekte ve bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Kitapta kullanılan 2. kalite hamur kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar ön yüzden net bir biçimde görülmekte ve bu durum

okuyucunun gözünün yorulmasına yol açmaktadır. Bu sebeple, kitabın kâğıt kalitesi yönünden hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde normalden az satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir.

Satır aralığının normalden az olması yazıların birbirine çok yakın olmasına ve bu durumun da gözü yormasına neden olduğu görülmekte, bu bakımdan kitabın hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 13 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Eserde açıklayıcı resimlerin yanında süsleyici resimlerin de yer aldığı görülmektedir. Bire bir benzetme yapılmaması, görsellerin gerçekten uzak olmasına yol açmaktadır. Bu durum da eserdeki görsellerin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin seviyesine uygun olmadığını göstermektedir. Her iki ciltte de yer alan bazı resimlerin oldukça karmaşık olması bu görsellerin anlaşılmasına engel olmaktadır.

Resimlerin eserde tam sayfa şeklinde yer alması, bu görsellerin kapladığı alan açısından hedef kitlenin seviyesinin altında kaldığını göstermektedir.

Her iki ciltte de ilişkili oldukları metin bölümleriyle farklı sayfalarda yer alan görsellerin olduğu görülmektedir. Örneğin birinci cildin 61. sayfasındaki resmin ilişkili olduğu bölüm 59. sayfada, 101. sayfada yer alan resmin ilişkili olduğu bölüm 106. sayfada, 143. sayfadaki resmin ilişkili olduğu bölüm 145. sayfada; ikinci cildin 27. sayfasındaki resmin ilişkili olduğu bölüm 31 ve 51. sayfasındaki resmin ilişkili olduğu bölüm de 61. sayfada yer almaktadır.

Kapak

Birinci cildin kapağında ikinci ciltte yer alan “Avcı Oğlu” metne ait resme, ikinci cildin kapağında ise birinci ciltte yer alan “Balıkçı” adlı metne ait resme yer verilmektedir. Kapaklardaki görsellerin farklı ciltlerdeki metinlere ait olması olumsuz bir durum olarak düşünülmektedir.

Kitabın ön kapağında ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına yer verilmektedir. Arka kapakta, ön kapaktaki resmin küçültülmüş bir hali ve 100 Temel Eser uygulamasının önemine ilişkin bilgi yer almaktadır.

Ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu bildiren bir ibare bulunmaktadır, ancak eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten bilgiye rastlanmamaktadır. Ön kapağın iç sayfalarında yazarın hayatına ve eserine ilişkin bilgilerin bulunduğu görülmektedir.

Kitabın kapak ölçütlerine uygun olduğu, ancak kapak görsellerinin ilişkili olduğu metinlerin farklı ciltte yer almasının olumsuz bir durum olduğu düşünülmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin kullanılmış olduğu kitapta dikiş bulunmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri bakımından eksiklikleri bulunan kitabın, bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Yazım ve Noktalama

Eserde yazım yanlışlarının bulunduğu tespit edilmiştir:

“*Sana da yazık olacak, gel bu seviden vaz geç...*” (c. II, s. 35)

“*Hiç bir şey yemiyormuş.*” (c. II, s.60)

“*Hatun, der, arasıra ocağa bakıver, tavuk yanmasın.*” (c. I, s. 48)

Yukarıdaki altı çizili sözcüklerin Güncel Yazım Kılavuzu'na uygun şekliyle yazılmadığı ve bu sebeple eserin yazım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Dil ve Anlatım

Eserde akıcı ve anlaşılır bir üslubun hakim olduğu görülmektedir. Ancak metinlerde birçok sıralı ve bağlı cümle ile buna bağlı olarak oldukça uzun ve gözü yoran paragrafların bulunduğu dikkate alındığında eserin dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Eserde “*dert yanmak, oralı bile olmamak, gözlerini fal taşı gibi açmak, yola düşmek, küçük dilini yutmak, gözleri dolmak, gözüne kestirmek, ele avuca sığmamak, can çekişmek, gözlerinin içi gülmek, gözden kaybolmak, gözüne ilişmek, yol vermek, ödü kopmak, canını almak, kol gezmek, har vurup harman savurmak, içi içini yemek, kulak kabartmak, benzi sararmak, dizlerinin bağı çözülmek, yan gözle bakmak, içine kurt düşmek, yüreğine su serpmek, ayak diremek, gözünü dört açmak, gözleri parlamak, yas tutmak, iki yakası bir araya gelmemek, gönül vermek, söz vermek,*

gönlü düşmek, içi içine sığmamak, yollara düşmek, yol almak, gözleri yuvalarından fırlamak, soluk soluğa kalmak, iki dirhem bir çekirdek, iple çekmek, kulak asmak, başının etini yemek, söz geçirmek, göz gezdirmek, ayın on dördü gibi, muradına ermek, parmağı ağzında kalmak, buyur etmek, gözü kalmak, kulak kesilmek, ele geçmek, kanı kaynamak, göç etmek, kaşla göz arasında, söz kesmek, canı sıkılmak, yola vurmak, umudunu kesmek, gözlerine inanmamak, sözü geçmek, elden ne gelir, dil dökmek, ant içmek, gözdağı vermek, başının etini yemek, canı burnundan çıkmak, yüzünden düşen bin parça olmak, dermanı kesilmek, gözüne çarpmak, yüreğine ateş düşmek, ayak diremek, yolunu tutmak, taş kesilmek, ağzı açık kalmak, göz açıp kapayana kadar, başını alıp gitmek, gözden geçirmek, içi kan ağlamak, gözlerine inanmamak” deyimleriyle “Yolcu yolunda gerek.” atasözünden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Atasözlerinden yeterince yararlanılmadığı görülen eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Tema

Eserdeki metinlerin, temaların işlenişi yönüyle çocuğun okuma isteğine olumsuz etki edebilecek unsurlar içermediği görülmektedir. Metnin geneline yayılmış fikirlerin ele alındığı masallarda çocuklara ders veren, onlara doğrudan mesajlar veren ifadeler bulunmamaktadır.

Birinci ciltte yer alan “Üç Peri Kızı”, “Al’lı ile Fırfırı”, “Naz Kız” adlı masallarda insan sevgisi; ikinci ciltteki “Hotlu Kız” ile “Üç Kardeşler” masallarında kıskançlık ve kıskanç kişilerin çevrelerine verdiği zarar, “At, Tilki, Kurt” masalında ise arkadaşlık fikirlerinin ele alındığı tespit edilmiştir.

Eserde yer alan “Avcıoğlu” masalında, doğadaki zararsız hayvanların yok yere öldürülmemesi gerektiği yönündeki mesaj şu şekilde ifade edilmektedir:

“...Kimseye kötülüğü dokunmayan yaratıkları avlayarak öldürdükçe, içim kanla dolar, yüreğimin başı sızlardı. Her öldürdüğüm avla bir kez de ben öldürdüm.”
(c. II, s. 67)

Konu

Eserde yer alan masallarda çocuğun hayal gücünü ve eleştirel düşünme becerisini geliştirebilecek nitelikte konular işlenmektedir. Kitaba adını veren “Al’lı ile Fırfırı” adlı metinde bir padişahın kızı olan Fırfırı’nın evlenme çağına gelmiş olmasına rağmen kimseyi beğenip de evlenmemesi; babasının ısrarlarına dayanamayarak evlenmeye karar vermesi; evleneceği kişiyi seçmeyip, yoldan geçen

ilk erkekle evlenmeye karar vererek işini şansa bırakması; evlendiği Al'ının bir büyücü çıkması; Fırfırı'nın bunun sonucunda yaşadığı macera ve gerçek aşkı bulması konu edilmektedir. Bu metinden, insanların işini şansa bırakmaması, kendileriyle ilgili verecekleri kararlarda dikkatli olmaları gerektiği fikrini çıkarmanın mümkün olduğu düşünülmektedir.

Kahramanlar

Masallardan oluşan eserde kahramanlar gerçek kişiler değildir. Masal kahramanlarının olağanüstü özellikler göstermesi yanında okuyucuya olumlu örnek olabilecek davranışlar da sergilediği görülmektedir. “Avcıoğlu” metnindeki avcının kimseye zararı dokunmayan hayvanları öldürdüğünü söyleyerek bundan pişman olması ve oğlunun bu işi yapmamasını karısına vasiyet etmesi, “Üç Kardeşler” adlı masaldaki küçük kardeşin kendisini kıskanana, ona birçok kötülük yapan ağabeylerinden öç almak yerine, onları affetmesi kahramanların sergilediği örnek davranışlar olarak dikkat çekmektedir.

Çocuğun kafasında karışıklığa yol açacak derecede çok ismin yer almadığı masalların kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Plan

Kitaptaki masalarda olayların bütünlüğü bozmayacak şekilde sıralandığı, ana düşüncenin açık ve anlaşılır olduğu görülmektedir.

Çevre

Gerçek zaman, mekân ve kahramanların bulunmadığı metinlerden oluşan kitapta çevre ölçütlerinin aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç: Eserin kâğıt kalitesi, sayfa düzeni, harf büyüklüğü, görseller, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım ve atasözleri ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı görülmektedir.

Görsellerin ilişkili oldukları metin bölümünden çok önce ya da çok sonra yer alması, bazı görsellerin oldukça karmaşık ve anlaşılmaz olması eserin resimleme ölçütleri yönüyle oldukça eksikleri bulunduğunu göstermektedir.

İki ciltten oluşan ve toplam 26 metin içeren kitapta sadece bir atasözünden yararlanılmış olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, eserin Türk dilinin zenginliklerinden ve söz varlığı unsurlarından olan atasözlerinin çocuğa öğretilmesine, ona dil estetiği kazandırılmasına yeterince katkı yapmadığını göstermektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Altın Işık

Yazar: Ziya Gökalp

Yayınevi: Mors Yayınevi

Yayına Hazırlayan: Anıl S. Türer

Basım Tarihi: Mart 2006

Sayfa Sayısı: 120

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

Kullanılan kâğıt 1. kalite hamurdandır, ancak yeterince kaliteli, kalın ve mat değildir. Bu sebeple, arka sayfadaki yazıların ön sayfadan görünerek okuma esnasında gözü yorduğu tespit edilmiş; kâğıt kalitesinin belirlenen ölçütlere uygun olmadığı görülmüştür.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Kitabın sayfaları tek sütun olarak düzenlenmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görsellere yer verilmemekte, bu durum eserin resim ölçütü açısından 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğunu düşündürmektedir.

Kapak

Kitap kapağında Ziya Gökalp resmedilmektedir. Bu resim, kitabın içeriğiyle ilişkili olmamasının yanında hedef kitlenin ilgisini çekebilecek nitelikte de değildir. Ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına yer verilmekte, ön kapağın iç kısmında yazara ait özet bilgi bulunmaktadır. Arka kapakta eserin konusuna dair özet bilgiye yer verildiği görülmektedir. Tüm bunların yanında eserin hangi yaş grubuna hitap ettiğine dair bilgi bulunmamaktadır.

Belirlenen ölçütler açısından eksiklikleri bulunan kitap kapağının hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Ciltleme

Kitap, tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiştir. Ciltlemede dikiş olmadığı, formaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı; kitap kapağının karton olduğu ancak yeterince sağlam olmadığı görülmektedir. Kitabın ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitabın 7 ve 11. sayfalarında bağlaç olan “de” nin yanlış bir biçimde bitişik yazılmış olduğu 24. sayfada “hiçbirisi” sözcüğünün, “hiç birisi” şeklinde yazılmış olduğu, 25. sayfada “gözyaşı” sözcüğünün de yine Güncel Yazım Kılavuzu’na aykırı olarak yanlış bir biçimde “göz yaşı” şeklinde yazılmış olduğu dikkat çekmektedir. İlerleyen sayfalarda bu tip yanlışların sayısının arttığı görülmektedir.

Birçok yazım yanlışının bulunduğu eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde paragrafların uzun olmadığı, genel olarak 7-8 cümleyi geçmediği görülmektedir. Ancak, metinde devrik ve birleşik yapıları cümlelerin çokça yer aldığı da bir gerçektir. Bu bakımdan, kitabın ilköğretim ikinci kademe öğrencileri için daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Metinde “*yola düşmek, canına kıymak, ümide düşmek, gözünü duman bürümek, sözünde durmak, canı yakmak, gönül vermek, gönlünü almak, aklını başından almak, bel bağlamak, bağına basmak, emanet etmek, esir etmek, dışından tırnağından artırmak, veda etmek, ziyafet çekmek, gözüne ilişmek, iz sürmek, can atmak, kan akıtmak, esir düşmek, gözü kararmak, muradına ermek, benzi solmak, yere sermek, yas tutmak, gözleri kamaşmak*” deyimlerinin yer aldığı görülmektedir. Türk Halk edebiyatı ürünü olan kitapta atasözlerine yer verilmemesi olumsuz bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Deyimlerden yararlanıldığı görülen eserde, atasözlerinin yer almaması kitabın bu ölçüt yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını düşündürmektedir.

Tema

Kitapta 3 manzum, 6 nesir şeklinde masal ve bir de tiyatro metni bulunmaktadır. “Küçük Hemşire” masalında demokrasi, kadın-erkek eşitliği ve

kahramanlık fikirlerinin ele alındığı, iletilerin mesaj kaygısı gütmeyen seviyeye uygun bir şekilde işlendiği görülmektedir.

“Nar Tanesi” adlı masalda sevgi temasının uygun bir şekilde ele alınmakta ve bu tema metnin geneline yayılmaktadır.

“Kolsuz Hanım” metninde sevgi, vatanseverlik ve kahramanlık fikirleri işlenmekte, iyi ile kötü çatışması ele alınmaktadır. Metinde politik mesajlar olduğu göze çarpmaktadır. Öyle ki, metindeki kahramanların devletlerle ilişkilendirildiği ve masalda geçen olayların bu minval üzere gerçekleştiği, son bölümdeki mısralarda bunun açıklamasının yapıldığı görülmektedir:

Şerh edeyim size, dinleyin beni:
 Ay Hanım, Türkiye; İslam'dır Yıldız.
 Üvey anne ise hain İngiliz.
 Siyaset şahına evvelki zevce
 Hamiyet Hanım'dı, öldü bir gece...
 Sonradan bu Misis oldu Kadın,
 Verildi mühür ona, mülkün yarısı...
 İstedi İslam'ı hükmüne almak,
 Gaflet şarabı ile gönlünü çalmak?..
 İslam yüklenmedi bu esareti,
 Zindanda asılırdı onun hiddeti...
 Kardeşi İslam'a, Türk etti yardım.
 Türk'e karşı bundan oldu müntakim,
 Türk'ün kollarıydı; İzmir, Edirne!
 Bunları kopardı şu üvey anne...(s. 48)

Metnin son bölümünden alınan yukarıdaki mısralarda politik söylemlerin yer aldığı açık bir şekilde görülmekte ve belirlenen ölçütler dikkate alındığında, temanın işleniş yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

“Pekmezci Anne” adlı masalda sevgi temasının işlendiği, metinde iletilerin seviyeye uygun bir şekilde verilmeye çalışıldığı görülmektedir.

“Keşiş Ne Gördün?” masasında da yine sevgi teması işlenmekte ve okuma isteğine olumsuz etki edecek ders verici ifadeler yer verilmemektedir.

“Alparslan: Malazgirt Savaşı” adlı tiyatro metninde, kahramanlık teması belirlenen ölçütlere uygun bir şekilde ele alınmaktadır.

“Deli Dumrul” masasında kahramanlık ve fedakârlık temaları işlenmektedir. İşlenen bu temaların eserin bütününe yayıldığı görülmektedir. Bu durum, temanın işleniş biçiminin hedef kitleye uygun olduğunu göstermektedir.

“Tembel Ahmet” metninde işlenen temalar sevgi, tembellik ve çalışkanlıktır, belirlenen ölçütlere uymayan bir durum göze çarpmamaktadır.

Evlat sevgisi ve fedakârlık temalarının ele alındığı “Yılan Bey İle Peltan Bey” metninin bu temaların işlenişi yönüyle belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Kitabın üçüncü metni “Kolsuz Hanım”da bulunan politik söylemler, kitabın tema açısından hedef kitleye uygun olmadığını düşündürmektedir. Sadece bir metinde bulunan bu durum, okuyucuyu olumsuz etkileyebileceğinden, kitabın temanın ele alınışı yönüyle belirlenen ölçütlere uygun olmadığı söylenebilir.

Konu

Kitapta yer alan “Küçük Hemşire” adlı masalda, padişahın bir isteği üzerine erkek kılığına girerek Kıpçak ülkesine giden ve bu isteği yerine getirmek için çabalayan vezir kızının başından geçenler konu edilmektedir.

“Nar Tanesi”nde, evlenmek üzere olduğu şehzadenin kaba biri olduğunu düşünerek evlenmekten vazgeçen Gülsün Sultan’ın başından geçenler konu edilmektedir. Bu masalda, Gülsün Sultan’dan öç almak isteyen şehzade Keloğlan kılığını girerek sultanı kendine âşık etmekte ve daha sonra Gülsün Sultan’ın ona yaptıklarının acısını çıkarmaktadır. Masal, mutlu sonla bitmektedir.

“Kolsuz Hanım” masalında padişahın kızı Ay Sultan ve şehzade Yıldız’ın başından geçenler anlatılmaktadır. Karısı ölen padişah başka biriyle evlenmektedir. Padişahın Hac vazifesini yerine getirmek üzere yola çıkmasından sonra şehzadeye ilgisini belli etmeye başlayan üvey anne, şehzadeden karşılık bulamayınca ona eziyet etmeye başlar. Kardeşine yardım etmek isteyen sultanın da iki kolunu birden kestirir. Masalın sonunda kötüyü temsil eden üvey anne ölür; padişah, sultan ve şehzade birbirlerine kavuşurlar. Metnin konusu ilgi çekicidir. Ancak konunun işlenişinde bir düşüncenin empoze edilmeye çalışıldığı son bölümlerde ortaya çıkmaktadır. Yazar, metindeki kahramanların ülkeleri temsil ettiğini, kötülük yapan karakterlerin Türk milletine düşman ülkeler olduklarını dile getirmektedir. Bu görüşlerin ifade edilmeye çalışıldığı metnin konusu hedef kitleye uygun görünmemektedir.

“Pekmezci Anne” adlı masalda Ak Çiçek adlı kız, hacca gidecek babasına yola çıkmadan önce kendilerine bir yıl yetecek yiyecek bırakmasını ve kapıyı taşla ördürmesini söyler. Çünkü babasının içi ancak öyle rahat edecektir. Babası gittikten sonra, Ak Çiçek’in evde kapalı olduğunu öğrenen şehzade, onu uzaktan görür ve âşık olur. Bunun üzerine her gün Pekmezci Anne kılığında gelerek onlara pekmez getirir.

Masalın sonunda, padişahın tanımadığı oğluyla evleneceğini sanan Ak Çiçek, bu kişinin aslında çok sevdiği Pekmezci Anne olduğunu öğrenince çok mutlu olur.

“Keloğlan” masalında babası tarafından dışlanan Keloğlan’ın kendi çabası ve zekâsıyla bir devi alt etmesi ve o devin hazinelerine sahip olarak zengin olması konu edilmektedir.

“Keşiş Ne Gördün?” metninde kardeşleriyle pamuk eğirerek geçinen ve fakir babalarıyla yaşayan kızlardan en küçüğünün, bir gün satın aldığı tavuğun ormana kaçması ve onun peşinden ormana girmesi üzerine yaşadıkları konu edilmektedir. Ormanın hiç bilinmeyen yerlerine gelen kız, orada üç tane şehzade çadırı görür, şehzadeler çadırdan çıktıktan sonra bu çadırların içini siler, süpürür ve şehzadelere yemek yapar. Bunu yapanın kim olduğunu sadece küçük şehzade öğrenir. Bu durum böyle devam eder ve kız, küçük şehzadenin çadırında kalırken bir gün şehzadeler ormanı terk eder. Şehzadesiz yaşayamayacağını anlayan kız keşiş kılığında onun peşinden gider. Masalın sonunda şehzade ve kız evlenir ve mutlu olurlar.

“Alparslan: Malazgirt Savaşı” adlı tiyatro metninde Selçuk Sultanı Alp Arslan’ın Malazgirt Savaşı konu edilmektedir.

“Deli Dumrul” adlı destanda Azrail’e meydan okuyan Deli Dumrul’un bu meleğin canını almaya gelmesi üzerine yaşadığı pişmanlık ve canının ancak yerine başka birinin kendi canını bağışlaması üzerine kurtulacağını öğrenmesinden sonra yaşadıkları konu edilmektedir.

“Tembel Ahmet” masalında, en küçük kızına ceza vermek isteyen padişahın, bu kızını tembelliğiyle tanınan Ahmet’le evlendirmesi, tembel olan Ahmet’in karısından korkması üzerine çalışmaya başlaması ve bundan sonra yaşadığı maceralar konu edilmektedir.

“Yılan Bey İle Peltan Bey” metninde Allah’a: “Allah’ım, bana bir evlat ver. Hanım Sultan bil yılan doğursa bile razıyım.” Şeklinde dua eden padişahın karısının bir yılan doğurması, adı Yılan Bey olan bu şehzade ile fakir bir adamın kızı Ayşe’nin evliliği ve başından geçenler konu edilmektedir. Ayrıca peri padişahı tarafından büyülenerik bir türbede yaşamaya mahkûm olan Peltan Bey ile Ayşe’nin yaşadıkları da masalda ele alınmaktadır.

Genel olarak masallardan meydana gelen kitapta “Kolsuz Hanım” adlı masal, politik olan konusu yönüyle belirlenen ölçütlere uymamaktadır.

Kahramanlar

Kitapta yer alan masalların başkahramanları genellikle padişahın oğlu ya da kızı, fakir veya zengin bir adamın kızıdır. Bunun yanında “Tembel Ahmet” metninin başkahramanı Ahmet, “Alparslan: Malazgirt Savaşı” metninin başkahramanı Alp Arslan ve “Deli Dumrul” metninin başkahramanı da Deli Dumrul’un kendisidir. Metinler genel olarak ele alındığında, iyiyi temsil eden başkahramanların başta olumsuz bile olsa daha sonra olumlu olan yönleriyle okuyucuya örnek olabilecek bir durumda karşımıza çıktığı görülmektedir.

Metinlerde kahraman kadrosu karışıklığa yol açabilecek oranda kalabalık değildir. Bu bakımdan eserdeki metinlerde yer alan kahramanların hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Plan

Çoğunlukla masal türündeki metinlerden oluşan kitapta mantık hataları aranmamıştır.

Çevre

Genellikle masallardan oluşan eserde, çevre unsuru aranmamıştır.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, atasözleri ve deyimler, tema ve konu ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı görülmektedir.

Hedef kitle için belirlenen ölçütler açısından birçok eksikliği bulunan eserin seviyeye uygunluğundan bahsetmenin mümkün olmadığı düşünülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Andersen Masalları

Yazar: Hans Christian Andersen

Yayınevi: Zambak Yayınları

Yayına Hazırlayan: Üstün Demirhan

Basım Tarihi: Aralık 2009

Sayfa Sayısı: 144

Kitap İncelemesi

Boyut

13 x 19,5 olduğu tespit edilen kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

2. hamurdan olan kitap kâğıdının ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar net bir şekilde görülmekte ve bu durum okuyucunun gözünü yormaktadır. Bu bakımdan, kitabın kâğıt kalitesi yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde bir buçuk satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Kitabın sayfaları tek sütun olarak düzenlenmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

İçerisinde görsel bulunmayan kitabın bu yönüyle 7 ve 8. sınıflar için daha uygun olduğu düşünülmektedir. Zira belirlenen ölçütlere göre, ilköğretim birinci kademe öğrencileri için hazırlanan kitaplarda mutlaka görsel bulunmalıdır.

Kapak

Kitap kapağında Uzak Doğulu bir kadın, arkasında bir manzarayla resmedilmekte ve bu resmin ilgi çekici olduğu düşünülmektedir. Kitabın ön kapağında ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına yer verilmekte; arka kapakta, ön kapaktaki resmin küçültülmüş bir hali ve kitabın yazarına ait özet bilgi bulunmaktadır.

Ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu bildiren bir ibare bulunmakta, ancak eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten bilgiye rastlanmamaktadır.

Kitap kapağının genel itibariyle belirlenen ölçütlere uyduğu görülmekte ve hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin kullanıldığı kitapta dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir.

Genel olarak ciltleme ölçütleri yönüyle eksiklikleri bulunan kitabın, ciltleme ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Aralık 2009 basımı kitabın ilk sayfasında, “Bu kitap Türk Dil Kurumu İmla Kılavuzu esas alınarak hazırlanmıştır.” ibaresi bulunmaktadır. Ancak Güncel Yazım Kılavuzu’na göre, kalıplaşmış olduğu için bitişik yazılması gereken bağlaç olan “ki”, metnin tamamında “tabi ki” şekliyle yer almaktadır. Ayrıca metnin 102. sayfasında yine bağlaç olan “de” ayrı yazılması gerekirken “yada” şekliyle yanlış bir şekilde karşımıza çıkmaktadır.

Yukarıda verilen örneklerden anlaşılacağı üzere kitapta “Güncel Yazım Kılavuzu”na uymayan yazım biçimleri bulunmaktadır. Bu bakımdan kitabın yazım ve noktalama ölçütü yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde paragraf uzunluklarının genel olarak 5-6 cümleyi geçmediği, devrik ve birleşik cümlelere fazla yer verilmediği görülmektedir. Eserin bu yönüyle ilköğretim birinci kademe öğrencileri için daha uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Atasözleri ve Deyimler

Eserde “*dilinden düşürmemek, söz etmek, hayrete düşmek, yola koyulmak, boynunu bükmek, canını almak, renk gelmek, gözünü almak, göze almak, güçlük çekmek, burun kıvrırmak, kulağında çınlamak, canına tak demek, dehşete kapılmak, gözden kaybolmak, ümidini kesmek, akli yatmak, gözüne ilişmek, yüzüne kan gelmek, razı olmak, gözlerini dikmek, canı sıkılmak, bir dediğini iki etmemek, yüreği hop etmek, aklının ucundan bile geçirmemek, yüreğinin yağı erimek, ağzı sulanmak, gözleri kamaşmak, yol almak, yolunu tutmak, boyun eğmek*” deyimlerinden yararlandığı tespit edilmiştir.

Çeviri türündeki kitapta deyimlerden yararlanılmasının anlatımı zenginleştirmek adına olumlu olduğunu söylemek mümkündür. Eserin yabancı menşeli bir kitap olduğu göz önüne alındığında Türk atasözlerine rastlanmamasının olumsuz bir durum olarak görülmemesi gerektiği düşünülmektedir. Eserin bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Tema

Eserin ilk masalı olan “Bülbül” metninde işlenen fikirler özgürlük ve vefakârlıktır. İmparator tarafından saraya getirilerek burada altından bir kafeste yaşamaya mahkûm edilen bülbül, özgürlüğüne düşkün olduğu ve saraya aynı kendisi gibi öttüğü düşünülen oyuncak bir bülbül getirildiği için kaçırmaktadır. Oyuncak

bülbülün de gerçeği gibi öttüğünü düşünen imparator canlı bülbülü unutmaktadır ancak, imparator yatağa düştüğünde kendisini ayağa kaldıran canlı bülbülün billur sesi olacaktır. Burada bülbülün vefakârlığı imparatoru bulunduğu durumdan kurtarmaktadır.

“Çirkin Ördek Yavrusu” masalında aile ve sevgiye duyulan ihtiyaç ile kıskançlık fikirleri ele alınmaktadır. Bir ördeğin kuluçkasından çıkan Çirkin Ördek Yavrusu, diğer ördekler tarafından sürekli dışlanmakta ve aileye kabul edilmemektedir. Diğer insanlar tarafından sevilmeyen Çirkin Ördek Yavrusu sevgiye hasret bir şekilde yaşayarak büyür ve bu duygunun eksikliğini duyar.

“Kar Kraliçesi” adlı metinde sevgi teması işlenmekte ve iyi-kötü çatışması ele alınmaktadır. Metinde birbirlerini çok seven iki arkadaş, Kay ve Gerda iyiyi, Kar Kraliçesi ise kötüyü temsil etmektedir.

“Kibritçi Kız” masalında yoksulluk, “Kralın Elbisesi” masalında ise dalkavukluk ve kurnazlık temaları işlenmektedir.

“Küçük Deniz Kızı” adlı metinde sevgi teması ele alınmaktadır. Zira Küçük Deniz Kızı sevdiği prens kavuşabilmek için ölümü göze almaktadır.

“Kurşun Asker” masalının teması sevgidir. Bulunduğu evdeki oyuncaklardan başka biri olan mukavvadan yapılmış bir kızı seven Kurşun Asker, sevdiği kızla birlikte gözden düşmekte ve ateşe atılmaktadır.

“Parmak Kız” metninde zor durumlara düşen Parmak Kız’ı bu durumlardan kurtaran Kırlangıç’tır. Metinde yardımseverlik ve iyilik temalarının işlendiği görülmektedir.

Genel olarak ele almak gerekirse kitaptaki metinlerin temalarının hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür. Temaların doğrudan bir mesaj olarak verilmediği, bunların metinlerin geneline yayılarak, okuyucunun verilmek istenen iletiye kendi başına ulaşmasına olanak sağlandığı görülmektedir.

Konu

“Bülbül” adlı metinde çok güzel öttüğü bilinen ve ötüşü kitaplara konu edilen Bülbül’ün imparatorun sarayına çağırılması, burada her gün belli aralıklarla imparatorun huzurunda şarkılar söyleyen Bülbül’ün saraya oyuncak bir bülbül gelmesi ve doğayı özlemesi üzerine buradan kaçması ve bundan sonra yaşananlar konu edilmektedir. Bülbül’ün gittiğini duyan imparator hiddetlenir ancak, elindeki oyuncak bülbülün onun yerini tutacağını düşünür. Zaman geçtikçe oyuncak bülbül bozulmaya başlar ve imparator bu oyuncuğu ancak yılda bir kez çalıştırabilir. Yıllar

birbirini kovalar ve imparator yaşlanır, yatağa düşer. İmparatoru ölümden kurtaran o güzel sesiyle şarkılar söylemek için geri dönen Bülbül olur.

“Çirkin Ördek Yavrusu” masalının konusu bir ördeğin kuluçkasından çıkan Çirkin Ördek Yavrusu’nun ailesi ve çevresi tarafından dışlanmasıdır. Diğer ördekler tarafından çirkin olarak sürekli hor görülen Çirkin Ördek Yavrusu, bir gün suda yüzen güzel kuğuları görür ve kendisinin onlardan biri olduğunu anlar.

“Kar Kraliçesi” adlı masalda Kral Kraliçesi’nin büyülü aynasının etkisiyle insanları çirkin görmeye ve onlardan nefret etmeye başlayan Kay ile onu Kraliçe’nin elinden kurtaran Greda’nın başından geçenler konu edilmektedir.

“Kibritçi Kız” masalında bir yılbaşı gecesi dondurucu soğukta kibrit satmaya çalışan, ısınmak için sattığı kibritlerden yakan ve her yaktığı kibritte yeni hayaller kuran ve bu soğuğa dayanamayıp donarak ölen Kibritçi Kız’ın yaşadıkları konu edilmektedir.

“Kralın Elbisesi” adlı metinde, giyim kuşama meraklı olan bir kralın başka bir ülkeden gelen ve benzersiz bir kumaş dokuyabileceklerini iddia eden kişiler tarafından aldatılması konu edilmektedir. Kurnaz dokumacılar, dokuyacakları kumaşın eşsiz olduğunu ve aptalların bu kumaşını göremeyeceğini, ancak çok akıllı insanların görebileceğini söyleyerek kralın altınlarını alırlar ve çalışıyormuş gibi yaparak aslında var olmayan bir kumaş dokurlar. Kralın etrafındaki dalkavuklar, kral tarafından aptal görünmekten korktukları ve krallarına yaranmak için hiç görmedikleri ve aslında olmayan kumaşın benzersiz olduğunu söylerler. Elbisesi dikildikten sonra kral bunu giyerek halkının karşısına çıkar ve halktan bir çocuk aslında herkesin görüp de söyleyemediği şeyi, kralın çıplak olduğu gerçeğini haykırır.

“Küçük Deniz Kızı” masalında, dokuz yaşındaki Küçük Deniz Kızı’nın büyükannesinden dinlediği yeryüzünü çok merak etmesi ve on beş yaşına geldiğinde yeryüzüne çıktığında yaşadıkları konu edilmektedir. Küçük Deniz Kızı bir gemide gördüğü ve hayatını kurtardığı prens aşık olur ve bu prens kavuşmak için güzel sesini feda eder, ayrıca prens şayet kendisiyle değil de başkasıyla evlenirse deniz köpüğüne dönüşecektir. Masalın sonunda prens hayatını kurtaran kişi sandığı başka bir kızla evlenir ve Küçük Deniz Kızı köpüğe dönüşür.

“Kurşun Asker” adlı metinde bir çocuğa hediye olarak satın alınan ancak tek bacağı olmayan Kurşun Asker’in başına gelenler konu edilmektedir. Kurşun Asker bu evde gördüğü mukavvadan bir kıza aşık olur, talihsizlik sonucu pencereden evin

dışına düşen Kurşun Asker türlü sıkıntılar yaşadktan sonra eve geri döner. Ancak sahibi olan çocuk Kurşun Asker'in onu terk edip gittiğini düşündüğünden Kurşun Asker'i ateşe atarak yakar. Kurşun Asker kendisiyle birlikte ateşe düşen sevgilisi ile yanarak yok olur.

“Parmak Kız” da, çocuğu olmayan bir kadının bir büyücüden aldığı arpa tohumlarını bir saksıya dikmesi ve çiçek veren bu arpanın tomurcuğundan parmak büyüklüğünde bir kız çocuğunun çıkması ve sonrasında bu Parmak Kız'ın başından gelenler konu edilmektedir. Küçüklüğü sebebiyle türlü zorluklar çeken Parmak Kız masalın sonunda kendisi gibi küçük olan çiçek perisi bir prensle evlenerek çok mutlu olur.

Kitapta yer alan masalarda işlenen konuların toplumun gelenek ve göreneklerine uygunsuz bir yanının olmadığı görülmektedir. Okuyucunun hayal gücüne hitap edebilecek nitelikte olduğu düşünülen masalların, konu itibariyle daha çok 5 ve 6. sınıf seviyesindeki çocukların ilgisini çekeceğini söylemek mümkündür.

Kahramanlar

“Bülbül” masalının başkahramanları Bülbül ve İmparator'dur. Metinde kahraman kadrosunun geniş olmadığı, başkahramanlar dışındaki karakterlerin isimleriyle anılmadığı görülmektedir.

“Çirkin Ördek Yavrusu” masalında başkahraman Çirkin Ördek Yavrusu; “Kar Kraliçesi” adlı metinde ise Greda, Kay ve Kar Kraliçesidir. Çok sevdiği arkadaşı Kay'ı kurtarmak için birçok tehlikeyi göze alarak yollara düşen Greda, yardımseverliği ve içinde bulunan insan sevgisiyle okuyucuya olumlu örnek olabilecek nitelikte bir kahramandır.

“Kibritçi Kız” masalında başkahraman Kibritçi Kız; “Kralın Elbisesi” adlı metinde ise Kral'dır. Düşkün olduğu zevkler yüzünden gözü bir şey görmeyen Kral'ın yaşadıkları okuyucuya ibret olabilecek niteliktedir.

“Küçük Deniz Kızı”nın başkahramanı Küçük Deniz Kızı; “Kurşun Asker” metninin başkahramanı Kurşun Asker; “Parmak Kız” adlı masalın başkahramanı da Parmak Kız'dır.

Kitapta yer alan masalların kahramanlarının genellikle insan dışı varlıklar olduğu dikkat çekmektedir. Ancak, her ne kadar insan olmasalar da bu kahramanların metinlerin işlenişinde üstlendikleri ve iletilerin ulaştırılmasında oynadıkları roller göz ardı edilmemelidir. Genel itibariyle metinlerde yer alan başkahramanların okuyucuya bir mesajın iletilmesinde olumlu rol oynadığı göz önüne alındığında

kitabın kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Plan

Masallardan meydana gelen kitapta metinlerdeki olayların genel olarak bütünlüğü bozmayacak şekilde sıralandığını söylemek mümkündür. Metinlerin masal özelliği taşıması yönüyle, mantık hatalarının aranmaması gerektiği düşünülmektedir. Ancak “Küçük Deniz Kızı” adlı masalda bir hatanın okuyucuyu olumsuz etkileyecek bir şekilde yer aldığı görülmektedir. 114. sayfada Küçük Deniz Kızı’nın dilini kaybettiğini şu ifadelerden anlıyoruz:

“Prens ona kim olduğunu ve nereden geldiğini sordu. Ama o bunlara cevap veremiyordu. Çünkü dili olmadığından konuşamıyordu.”

Fakat bir sonraki sayfa olan 115. sayfada şu ifadeler yer almaktadır:

“Bir gece kardeşlerinin denizin üstüne çıktıklarını gördü. Yüzerken hüüzünlü bir şarkı söylüyorlardı. Prenses onlara el salladı. Ablaları onu tanıdı. Çektiği acıları anlattı.”

Yukarıdan anlaşılacağı gibi dilini kaybeden Küçük Deniz Kızı’nın tekrar konuşma yeteneğini kazandığına ilişkin hiçbir bilgi yer almazken bir sonraki sayfada konuştuğu görülmektedir. Bu durum, bu metinde bir mantık hatasının olduğunu göstermektedir.

Çevre

Olağanüstülük, zaman ve mekânsızlık özelliğine bağlı olarak masallardan oluşmuş olan kitapta, çevre unsurlarının uygunluğunun dikkate alınmaması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, ciltleme, yazım ve noktalama ve plan ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı görülmektedir.

Masallardan oluşan kitabın basımında kalitesiz kâğıt kullanıldığı; sağlam ciltleme yapılmadığı; çocuklara tavsiye edilen bir eser olmasına rağmen yazım yanlışlarının bulunduğu tespit edilmiştir. Belirlenen ölçütler açısından birçok eksikliğin göze çarptığı kitabın hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Arif Nihat Asya'dan Seçme Şiirler ve Yazılar

Hazırlayan: Cengizhan Orakçı

Yayınevi: Elips Kitap

Basım Tarihi: Ocak 2010

Sayfa Sayısı: 192

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 21,5 olan kitap boyutunun belirlenen ölçütlerin alt sınırında bulunduğu görülmekte ve bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Kitapta kullanılan 2. kalite hamur kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar ön yüzden net bir biçimde görülmekte ve bu durum okuyucunun gözünün yorulmasına yol açmaktadır. Bu sebeple, kitabın kâğıt kalitesi yönünden hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde normalden az satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir.

Satır aralığının normalden az olması yazıların birbirine çok yakın olmasına ve bu durumun da gözü yormasına neden olduğu görülmektedir. Bu bakımdan kitabın hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 13 punto olduğu tespit edilmiştir. Harflerin büyüklüğünün belirlenen ölçüt aralığında bulunmadığını ve kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Görseller

Kitapta görsel bulunmamaktadır. Şiir kitabı olan eserde görsel bulunmamasının bir olumsuzluk olarak değerlendirilmemesi gerektiği düşünülmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında arka fondaki bir resmin içinde yazara ait fotoğrafa; kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevini adına yer verilmektedir. Arka kapakta, 100 Temel Eser uygulamasının önemine ilişkin bilgi yer almaktadır. Ön

kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu bildiren bir ibare bulunmaktadır, ancak eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten bilgiye rastlanmamaktadır. Kitabın iç kısmında yazarın hayatına ilişkin bilgi bulunmaktadır. Genel olarak ele alındığında, kitabın kapak özellikleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin kullanılmış olduğu kitapta dikiş bulunmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri bakımından eksiklikleri bulunan kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta tespit edilen yazım yanlışlarından birkaçı şu şekilde örneklendirilebilir:

“*Yıllar yığın yığın o gündemberi*” (s. 46)

“*Benim dedemle yanyana*” (s. 48)

“*Mihrabın önünde elpençe duran*” (s. 96)

“*Ve birgün, ki gaflet*” (s. 105)

“*Bu vesileyle bir takım çocuklar, deste deste büyük kâğıtlar gezdirip bunları yirmi beş kuruşa satarlar.*” (s. 138)

Güncel Yazım Kılavuzu'na uygun olmayan yazımların bulunduğu eserin hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı görülmektedir.

Dil ve Anlatım

Kitapta hece ölçüsünün ve serbest ölçünün kullanıldığı şiirlerin yanında düz yazılara da yer verilmektedir. Şiir ve yazılarda kullanılan dilin yalın ve duru olduğu, eserde yüklü ve yoğun anlatımdan kaçınıldığı görülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Eserde, “*gönül vermek, hor görmek, yol kesmek, haraç almak, yüz vermek, el atmak, yola çıkmak, el ele vermek, el pençe, canı çekmek, yola dizilmek, yüzüne vurmak, söz açmak, alet etmek, iç çekmek, söze başlamak, yüz yüze getirmek, canını vermek, çile çekmek, göze almak, dile getirmek, elden gitmek, canı istemek, tadını çıkarmak, akla karayı seçmek, yol vermek, sabrı taşmak, boyun eğmek, kulak vermek*” deyimlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir. Düşünce yazılarının da

bulunduğu kitabın atasözlerine yer verilmemesi sebebiyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Tema

Arif Nihat Asya'nın şiir ve yazılarından seçilen eserlerin bir araya getirilerek oluşturulan kitapta vatan, millet, bayrak sevgisi, kahramanlık fikirlerini işleyen; millî tarih ve millî kültür düşüncelerini ele alan metinler bulunmaktadır.

Örneğin, "Destan" adlı şiirde kahramanlık, "Selimler şiirinde millî tarih, "Bayrak" şiirinde bayrak sevgisi; "Türkçe" adlı metinde millî dil, "Çeşmeler" metninde de millî kültür fikirlerinin işlendiği görülmektedir. Ana düşüncenin açık ve anlaşılır bir biçimde ele alındığı metinlerden oluşan eserde, çocuklara ders ya da öğüt veren ifadeler bulunmamakta, kitap bu yönüyle hedef kitleye uygun görünmektedir.

Konu

Kitapta yer alan metinlerde olaylardan ziyade fikirlerin ve millî tarih ile millî kültüre ait unsurların ele alındığı, "Selimiye" şiirinde Selimiye Camisi'nin, "Bayrak" şiirinde Türk bayrağının, "At" adlı metinde ise Türk kültüründe ve tarihinde önemli bir yere sahip olan atın konu edildiği görülmektedir.

Çocuğa birtakım duyguları kazandırabilecek nitelikte olan, güncelliğini bugün de yitirmemiş konuların işlendiği metinlerden oluşan kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Kahramanlar

Belli bir olay örgüsü bulunmayan metinlerden oluşan kitapta kahraman ölçütlerinin aranmaması gerektiğini söylemek mümkündür.

Plan

Kitaptaki metinlerde ana düşüncenin çocukların düzeyine uygun olarak açık ve anlaşılır olduğu görülmektedir.

Çevre

Kahraman, olay ve mekân unsurlarının bulunmadığı metinlerde çevre ölçütlerinin aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın kâğıt kalitesi, sayfa düzeni, harf büyüklüğü, ciltleme, yazım ve noktalama ile atasözleri ve deyimler ölçütleri bakımından hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Kitapta yer alan metinlerin bilhassa temaları yönüyle hedef kitle için önemli özellikler taşıdığı, ele aldığı düşünceler yönüyle çocuğa birtakım duyguları kazandırabilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Eserde yazım yanlışlarının oldukça fazla olması, nesir metinlerin bulunmasına rağmen atasözlerinden yararlanılmaması kitap açısından olumsuz bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Arılar Ordusu

Yazar: Bekir Yıldız

Yayınevi: Özyürek Yayınevi

Basım Tarihi: 2010

Sayfa Sayısı: 64

Kitap İncelemesi

Boyut

13 x 19,5 olduğu görülen kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında olmadığı tespit edilmiştir.

Kâğıt Kalitesi

1. kalite hamurdan olduğu görülen kâğıdın mat olmadığı ve sayfanın arka yüzündeki yazı ve görselleri okuyucunun okumasını olumsuz etkileyecek şekilde yansıttığı dikkat çekmektedir. Kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde bir buçuk aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 13 punto olduğu tespit edilmiştir. Harflerin büyüklüğünün belirlenen ölçüt aralığında bulunmadığını ve kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Görseller

Metinde anlatılanları açıklayıcı nitelikte olan resimlerde bire bir benzetme kaygısı güdülmediği, görsellerdeki arıların insanla oranlandığında oldukça büyük olduğu ve insana has mimiklere sahip olduğu görülmektedir. Bu durum, görsellerin 5

ve 6. sınıf seviyesindeki çocuklara uygun olarak çizilmiş olduğunu düşündürmektedir.

Görseller, kitapta tam bir sayfa şeklinde yer almakta, bu yönüyle hedef kitlenin seviyesinin altında kalmakta; kitabın 13, 36, 38 ve 48. sayfasında yer alan görseller, ilişkili oldukları metin bölümleriyle aynı yüzde yer almamaktadır.

Genel itibariyle görsellerin sayfada kapladığı yer açısından ölçütlere uymaması ve ilişkili oldukları bölümlerle aynı yüzde yer almayan görseller bulunması, eserin resimleme ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını göstermektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında bir çocuğun resmedildiği ve arka fonda da birçok arının fotoğrafına yer verildiği; resim ve fotoğrafların ilgi çekici olduğu görülmektedir. Ön kapakta kitabın, yazarın ve yayınevinin adı; sırtta ise kitabın ve yazarın adı ile yayınevinin logosu yer almakta; arka kapakta 100 Temel Eser Listesi'nde bulunup yayınevinden çıkan diğer kitapların listesi bulunmakta ve ön kapağın içindeki ilk sayfada yazarın hayatına ve eserlerine ilişkin bilgilere yer verilmektedir.

Kitabın hangi yaş seviyesine uygun olduğunu belirten net bir bilgi bulunmamasına karşın, 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu belirten bir ibare yer almaktadır.

Genel olarak ele alındığında eserin kapak ölçütleri açısından hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin kullanıldığı eserde cilt kapağının kartondan, ancak dayanıksız olduğu ve iplik kullanılmadığı, sayfaların tutkalla yapıştırılmış olduğu dikkat çekmektedir. Eserin ciltleme ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta noktalama işaretlerinin tutarlı ve doğru bir şekilde kullanıldığı ve sözcüklerin yazımında Güncel Yazım Kılavuzu'na uyulduğu görülmüştür. Eserin yazım ve noktalama ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Dil ve Anlatım

Eserde dil ve anlatımın akıcı olduğu, yüklü ve yoğun ifadeler bulunmadığı; cümlelerin genel olarak basit ve kurallı olduğu; paragrafların oldukça kısa olduğu genelde 4-5 cümle uzunluğunu geçmediği görülmektedir.

Yöresel söyleyişlerin yer almadığı kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

“Gözlerine inanmamamak, diz çökmek, ağzı süt kokmak, kılıçtan geçirmek, yorgun düşmek, un ufak olmak, yas tutmak, kulağına küpe olmak, gözü kamaşmak, boyun eğmek, aklına yatmak, kin duymak, dişini sıkmak, deliye dönmek” deyimleri ile “Akıl yaşta değil, baştadır.”, “Bir elin nesi var, iki elin sesi var.” atasözlerinin metinde geçtiği tespit edilmiştir.

Dilimizin temel zenginliklerinden olan atasözleri ve deyimlerden metinde yararlanıldığı görülmekte ve eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Tema

Hükümdar Nemrud ile Bilge'nin hikâyesinin anlatıldığı eserde zulüm ve zulmedenlerin karşılaştıkları son fikri işlenmektedir.

Zalim bir hükümdar olan Nemrud'un kendini ölümsüz bir tanrı olarak görmesi ve halkına zulmetmesi sonucunda başına gelenler ile Nemrud'un sonunu hazırlayan olaylarda başrol oynayan Bilge'nin yaşadıkları metnin genelinde ele alınmaktadır.

Metinde zalimlerin mutlaka yaptıklarının cezasını çektikleri mesajı verilmekte, bu mesajın metnin genelinde uygun bir şekilde ele alındığı görülmektedir. Temanın oldukça açık ve anlaşılır bir biçimde işlendiği eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

Metinde Nemrud ile onun hükümlerine son veren Bilge'nin başından geçenler konu edilmektedir. Efsane türündeki metinde konunun hedef kitlenin ilgisini çekecek bir biçimde ele alındığı görülmektedir. Toplumun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine aykırı bir durum tespit edilmemiştir.

Metinde işlenen konunun okuyucunun hayal gücüne hitap edebilecek, onda eleştirel düşünme becerisi oluşturacak nitelikte olduğu düşünülmektedir. Eserin konusunun hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Kahramanlar

Metnin başkahramanları Bilge, Nemrud ve Arı'dır. Bilge ve Arı'nın arasındaki dostluk dikkat çekmektedir. Arı'nın, Bilge'nin Nemrud tarafından yakılmak üzere ateşe atılması üzerine kendisini de feda ederek ateşin içine dalmak istemesi bu iki dost arasındaki bağın ne kadar güçlü olduğunu kanıtlamaktadır.

Zalimliğe boyun eğmeyen, doğru bildiği yoldan şaşmayan ve yaşamını doğruluk üzerine sürdürmekte olan Bilge, okuyucuya olumlu örnek olabilecek bir kahraman olarak göze çarpmaktadır.

Metnin başkahramanının genç olması ve metindeki sorunların çözümünde başrol oynaması, okuyucunun kendisiyle özdeşim kurabilmesi bakımından büyük önem taşımaktadır; ancak başkahraman Bilge'nin sergilediği davranışlar onun çocuklara örnek gösterilemeyecek uç bir karakter olduğunun delilidir.

Metindeki kahraman kadrosunun geniş olmaması, iletilerin okuyucu tarafından daha iyi anlaşılmasına yardımcı olmakta, okuyucunun dikkatinin kahramanların özelliklerine yönelmesinin de öne geçmektedir. Genel olarak ele alındığında metnin kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Plan

Efsane türündeki eserde Bilge'nin bir ceylan tarafından büyütülmesi, ateşte yanmaması gibi olağanüstülükler yer almaktadır. Ancak, metnin türü yönüyle bu durumun bir mantık hatası ve olumsuzluk olarak görülmemesi gerektiği düşünülmektedir. Bunun dışında metinde ana düşüncenin açık ve anlaşılır bir biçimde ele alındığı görülmektedir.

Çevre

Harran'da geçtiği belirtilen olayların hangi zamanda gerçekleştiği açık bir biçimde ifade edilmemektedir. Ancak, bir ülkeye tek başına egemen olan Hükümdar Nemrud'dan bahsedilmesi olayların çok eskilerde geçtiğini göstermektedir. Metindeki çevre unsurlarını yazar tarafından tasvir edilerek, okuyucunun gözünde canlandırılmak istendiği görülmektedir. Ayrıca, kitapta bulunan açıklayıcı görsellerde mekânların ve insanların resmedilmesinden yola çıkılarak metindeki çevre unsurlarının tutarlı bir şekilde ele alındığını söylemek mümkün olmaktadır.

Çevrenin metindeki olay ve kahraman unsurlarını desteklediği, zaman ve mekânı doğru bir şekilde yansıttığı, bu yönüyle de hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, görseller ve ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir. Bununla birlikte, zalim insanların nasıl bir sonla karşı karşıya kalabileceğinin etkili bir şekilde ele alındığı eserde, verilmek istenen iletilerin hedef kitle için son derece önem taşıyan kavramları ihtiva ettiği dikkat çekmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Aritmetik İyi Kuşlar Pekiye

Yazar: Cemal Süreya

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

Basım Tarihi: Şubat 2011

Sayfa Sayısı: 216

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olan kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında bulunmadığı görülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Mat ve kalın olduğu görülen 1. hamur kâğıdın ölçütlere uygun olduğu tespit edilmiştir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı ve sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitaptaki resimlerde bire bir benzetme yapılmadığı dikkat çekmekte ve kitapta süsleyici resimlere de yer verilmektedir.

Açıklayıcı resimlerin sayfaları 1/2 oranında kapladığı ya da tam sayfada yer aldığı, süsleyici resimlerin oldukça az bir yer kapladığı ve bu görsellerin ilişkili oldukları metin bölümleriyle aynı yüzde olduğu görülmektedir.

Kitaptaki görsellerin sayfada kapladığı alan ve ayrıca kitapta süsleyici görsellerin de yer alması açısından ilköğretim birinci kademe öğrencilerine daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında ders çalışan ve resim çizen iki farklı çocuk resmedilmekte ve resmin ilgi çekici olduğu düşünülmektedir. Ön kapakta ve sırtta kitabın ve yazarın adıyla yayınevinin logosu; arka kapakta kitabın içeriğiyle ilgili kısa bilgi bulunmaktadır. Ön kapağın içindeki ilk sayfada kitabın yazarına ait özet bilgilere yer verilmekte, kapakta eserin hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlandığına ilişkin net bir bilgi bulunmamaktadır.

Genel olarak ele alındığında kitabın kapak ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu görülmektedir.

Ciltleme

Kitabın formalama yöntemiyle ciltlendiği ve cilt kapağının kartondan olduğu görülmektedir. Dikiş kullanılmayan ciltlemede, formalar sadece tutkalla yapıştırılmıştır. Kitabın ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyelerine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta bulunan yazım ve noktalama yanlışlarına eserin 57. sayfasında yer alan şu bölüm örnek olarak gösterilebilir:

“-*Ressam kime denir?*

-*Renklerle yaşayan kimseye?*

-*Şair?*

-*Şair de sözcüklerle yaşa.*

-*Demirci?*

-*Demir döger...*”

Yukarıdaki bölümde altı çizili olan noktalama işareti ile sözcüğün Güncel Yazım Kılavuzu'na aykırı şekilde yazılmış olduğu görülmekte ve eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde yöresel ağız ve deyişlere rastlanmamakta; yüklü ve yoğun anlatımdan kaçınıldığının görüldüğü kitapta paragrafların kısa, cümlelerin basit olduğu göze çarpmakta, kitabın dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta “*el üstünde tutmak, gönlünü almak, söz etmek, aklına esmek, eline geçmek, canı sıkılmak, gözden geçirmek, yola çıkmak, akla gelmek, ortaya koymak, aklından çıkmak, kulak asmak*” deyimlerinin yer aldığı görülmektedir. Eserde atasözlerinden yararlanılmamaktadır. Bununla birlikte genel olarak kurgusal olmayan metinlerin yer aldığı kitabın bu yönüyle olumsuz değerlendirilmemesi gerektiği düşünülmektedir.

Tema

Kitaptaki metinler, yazarın Çocukça adlı derginin “Aritmetik İyi Kuşlar Pekiyi” sütununa yazdığı on iki yazıdır. Kurgusal olmayan metinler için yazar şu ifadeleri kullanmaktadır:

İki ay olmuş Çocukça dergisinden kovulalı. Oysa ben oradaki “Aritmetik İyi, Kuşlar Pekiyi” başlıklı sütunumu çok seviyorum. On iki yazı yazmışım. Orhan Alkaya'nın isteği üzerine girdiğim bu işte, başta bayağı zorlandım. Kolay değil, yedi sekiz yaş düzeyindeki çocuklara, onların öğrenci olmayan yanlarına seslenmek...(s. 7)

Yukarıdaki ifadelerde de görüldüğü gibi yazar kendi hedef kitlesini açıkça ortaya koymaktadır. Metinlerde çocuğu sıkmadan, niyetini belli etmeden ona bir şeyler öğretme kaygısı güdüldüğü görülmektedir:

- Ressam kime denir?
- Renklerle yaşayan kimseye?
- Şair?
- Şair de sözcüklerle yaşar.
- Demirci?
- Demir döger.
- Kuş?
- Uçar. Bazen de konar.
- Çarşamba?
- Çarşaf dokur.
- Üç ressam adı sayar mısınız?
- Leonardo Da Vinci, Raffaello, Picasso.
- Üç Türk Ressamı?
- Şeker Ahmet Paşa, Bedri Rahmi Eyüboğlu, Cihat Burak... (s. 57)

Genellikle bilgi ve öğüt verici metinlerden oluşan kitabın tema yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Konu

Kitapta yer alan “Altı Kitap” atlı metinde, yazarın altı kitap hakkında bilgi verdiği, okuyucularına bu kitapları tavsiye ettiği ve okumayı öğütlediği görülmektedir. Yazarın çocuklara tavsiye ettiği ve içeriği hakkında bilgi verdiği kitaplardan birinin de “Küçük Prens” olduğu dikkat çekmektedir. “Küçük Prens” adlı kitabın içerisinde yer alan ifadeler (zaman.com.tr) sebebiyle 100 Temel Eser Listesi’nden çıkarıldığı göz önüne alındığında bu tavsiyenin 100 Temel Eser Listesi’yle çeliştiğini söylemek mümkün görünmektedir.

Kitapta yer alan metinlerin bazılarında güncelliğini yitirmiş bilgilerin bulunduğu göze çarpmakta ve bu durum konu ölçütleri yönüyle olumsuz olarak değerlendirilmektedir:

“-Doğru. Çocuklar da dünyanın bir parçası değil mi? Bu yıl ilkokula başlayan çocukların sayısı 1 milyona yaklaşıyor.”

-Bilemedin, 2 milyona yaklaşıyor. Türkiye nüfusunun yüzde 60’ını 18 yaşından küçük yurttaşlar oluşturur. Ne demek bu, bilir misin? Türkiye genç bir ülke demek...” (s. 26)

“-Başbakan Turgut Özal dedi ki, ben zayıflamak için Amerika’ya gitmiş adamım.” (s. 65)

Kahramanlar

Kurgusuz metinlerin yer aldığı eserde kahraman ölçütlerinin aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Plan

Kitapta, metinlerin türü nedeniyle plan ve mantık hataları aranmamıştır.

Çevre

Kahraman ölçütlerinin aranmadığı ve kurgulu metinlerin yer almadığı kitapta, çevre unsurunun da aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, ciltleme, yazım ve noktalama, tema ve konu ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı görülmektedir.

Bire bir benzetme yapılmadığı görülen görsellerin sayfalarda kapladığı alan yönüyle de ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Metinde işlenen temaların yazarın da kitabın başında açıkça ifade ettiği gibi, ilköğretim birinci kademenin ilk basamaklarındaki öğrenciler için daha uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Az Gittik Uz Gittik

Yazar: Pertev Naili Boratav

Yayınevi: İmge Kitabevi Yayınları

Basım Tarihi: Mart 2011

Sayfa Sayısı: 368

Kitap İncelemesi

Boyut

13 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında yer almadığı görülmekte, bu nedenle seviyeye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

2. kalite hamur kâğıdın mat olmadığı ve bu sebeple arka sayfadaki yazıların net bir biçimde görülerek gözü yorduğu tespit edilmiştir. Bu bakımdan kâğıt kalitesinin uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, sayfaların tek sütun olarak düzenlenmiş olduğu tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta, ön kapakta bulunanın haricinde görsele yer verilmemektedir. Bu durum, kitabın resim ölçütü açısından 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğunu düşündürmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağındaki resmin ilgi çekici ve kitapla ilişkili olduğunu söylemek mümkündür.

Ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevini adı; arka kapakta kitaba ilişkin bilgiler bulunmaktadır. Kitabın kapağında, eserin hangi yaş seviyesine uygun

olarak hazırlanmış olduğunu belirten net bir bilgiye yer verilmemekte, bunun yanında kitapta yazar ve onun çalışmalarıyla ilgili detaylı bilgiler yer almaktadır.

Genel olarak ele alındığında kitap kapağında belirlenen ölçütler açısından eksik unsurlar bulunduğu, böylelikle kapağın seviyeye uygun olduğu düşünülmektedir.

Ciltleme

Formalama yönteminin tercih edilmiş olduğu kitabın ciltlemesinde dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı; kitap kapağının karton olduğu görülmekte ancak yeterince sağlam olmadığı düşünülmektedir. Kitabın, ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Yazım ve Noktalama

Kitapta tespit edilen yazım yanlışlarından bazıları şunlardır:

“*Ayşem ile Fatmam öldü.*” (s. 34)

“*Keloğlan eve geliyor, anasına arapla rastlaştığını anlatıyor.*” (s.210)

“*Herkes duymuş Halep Paşasının pek iriyarı bir çocuğu olduğunu.*” (s. 260)

Güncel Yazım Kılavuzu'na uygun olmadığı tespit edilen sözcüklerin bulunması, eserin yazım ve noktalama ölçütlerine uymadığını göstermektedir.

Dil ve Anlatım

Kitapta sade ve anlaşılır bir dil kullanıldığı, ancak oldukça uzun cümleler ve buna bağlı olarak paragraflara yer verildiği görülmekte, eserin tavsiye edildiği hedef kitleye uygun olmayan kaba sözler içerdiği dikkat çekmektedir:

‘ “*Öyleyse gir g.tüme,*” demiş. *Onu g.tüne sokmuş, yoluna devam etmiş.*’ (s. 26)

“*Ey anasını bellediğimin kafası!*” (s. 40)

“*Seni anacığını bellediğimin seni!*” (s. 41)

“*Eğer sinekler ağızından girip g.tünden çıkıyorsa uyuyor, g.tünden girip ağızından çıkıyorsa uyanıktır.*” (s. 111)

“*Ben s.çayım, sen yu.*” (. 168)

Tespit edilen unsurlar, kitabın dil ve anlatım ölçütlerine uygun olmadığını göstermektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta “*canına tak demek, kafası şişmek, bir yol tutturmak, yola düşmek, razı olmak, yola koyulmak, deliye dönmek, farkına varmak, elden gitmek, göz kırpmak, yakayı kurtarmak, canı çıkmak, alıp başını gitmek, yas tutmak, umudunu kesmek,*

bayram etmek, muradına ermek, el pençe divan, göz kamaştırmak, akıl erdirememek, içini çekmek, aklına gelmek, gözüne ilişmek, dile gelmek, gözden çıkarmak, boynunu vurmak, ocağına düşmek, yola düzülme, ele geçirmek, el üstünde tutmak, elini eteğini çekmek, kulağına gitmek, bağına basmak, ayaklarına kapanmak, canı sıkılmak, iki gözü iki çeşme ağlamak, ayın on dördü gibi, dört gözle beklemek, kaşlarını çatmak, aldırış etmemek, yol almak, eline su dökemez, ortadan kaybolmak, yan gelip yatmak, göze almak, göz dikmek, söz geçirmek, gözden düşmek, gücüne gitmek, kanı kaynamak, yolu düşmek, istifini bozmamak, çile çekmek, yatağa düşmek, iş işten geçmek, işi tatlıya bağlamak, göz gezdirmek” deyimlerinden yararlandığı, ancak atasözlerinin bulunmadığı tespit edilmiştir.

Tema

7 bölümden oluşan kitabın ilk 6 bölümünde 48 masal ve son bölümünde de “Karatepeli Hikâyeleri” yer almaktadır. Masallarda temanın doğrudan bir mesaj olarak verilmediği, ana fikrin metnin geneline yayıldığı görülmektedir. Kitapta yer alan “Yolcu İle Yılan” metninde güven, “Dünya Güzeli”nde sevgi, “Tilki İle Yılan” metninde ise arkadaşlık temaları işlenmekte, kitaptaki tüm masalların çocuğa yönelik bir mesajının bulunduğu dikkat çekmektedir. Kitaptaki metinlerde temaların açık ve anlaşılır olduğu, okuyucuyu olumsuz etkileyecek fikirlerin işlenmediği, eserin tema ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu tespit edilmiştir.

Konu

Masalların çocukta korku, acı, şiddet, korku, kin ve nefret duyguları oluşturacak öğeler taşımadığı, okuyucuya eleştirel düşünme fırsatı tanıdığı görülmektedir. Örneğin “Tilki İle Yılan” adlı metinde arkadaş olan tilki ile yılan bir çaydan geçmektedirler, yılan karşıya geçmek için tilkiden yardım ister ve onun boynuna dolanır. Bu ikili tam çayın ortasındaiken yılan tilkinin boynunu sıkmaya başlar ve tilki can havliyle onu ısırır. Metinde arkadaşının güvenini sarsmak, onu yarı yolda bırakmak konusu ele alınmakta, masal okuyucuya arkadaşlık üzerine düşünme fırsatı vermektedir.

Kahramanlar

Kitapta masalların sayısına bağlı olarak kahraman sayısının fazla ve çeşitli olduğu; ancak Keloğlan, Padişah, Şehzade, Tilki ve Yılan gibi kahramanların birçok metinde rol aldığı görülmektedir. İlköğretim dönemindeki çocuklara hitap eden eserlerde kahramanların hayvan figürlerinden çok insan olmasının özdeşim kurulabilmesi ve örnek alınabilmesi açısından önemli olduğu dikkate alındığında,

kitabın kahraman ölçütleri yönüyle ilköğretimin ilk basamaklarındaki öğrencilere hitap edebileceği düşünülmektedir.

Plan

Metinlerdeki olağanüstülük özelliğine bağlı olarak mantık hatalarının ve plan kusurlarının aranmaması gerektiği düşünülmekte, bunun yanında masallarda ana düşüncenin açık ve anlaşılır olduğu görülmektedir.

Çevre

Zaman ve mekânın gerçeklikten uzak, olağanüstü olayların işlendiği masallardan oluşan kitapta çevre ölçütlerinin aranmaması gerektiği düşünülmekte, ancak metinlerin Türk halk edebiyatına ait eserler olması sebebiyle Türklere ait şehir adlarının yer aldığı görülmektedir:

“Mısır Sultanı, İstanbul Padişahına bir büyük harp açmış.” (s. 125)

“Bir varmış, bir yokmuş... İstanbul’da eskiden bir ihtiyar berber varmış.” (s. 214)

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım ile atasözleri ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Pertev Naili Boratav’ın kendi ailesinden ve Anadolu’nun çeşitli yerlerindeki insanlardan dinleyerek derlediği masallardan oluşan kitabın muhtevası yönüyle daha ziyade akademik bir eser olduğu görülmektedir. Zira kitaptaki “Notlar ve Açıklamalar” bölümünde Boratav, masalların menşei hakkında bilgi vermekte ve ayrıca kitapta yazarın “Türk Masalı Üzerine” bir de makalesi yer almaktadır.

Eserde ilköğretim birinci kademe öğrencilerine uygun olarak görsellere yer verilmediği, çocuklara uygun olmayan kaba sözler bulunduğu, atasözlerinden yararlanılmadığı ve eserin baskı ölçütleri yönüyle hedef kitleye hitap edebilecek nitelikte olmadığı görülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Bağrı Yanık Ömer

Yazar: Mahmut Yesari

Yayına Hazırlayan: Yasemin Meyva

Yayınevi: Meram Yayıncılık

Basım Tarihi: Aralık 2005

Sayfa Sayısı: 175

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olduğu görülen kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında olmadığı tespit edilmiştir.

Kâğıt Kalitesi

Kitapta kullanılan 2. kalite hamur kâğıdın mat olmadığı ve arka sayfadaki yazıların ön yüzden net bir biçimde görünerek okuyucuyu yorduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle kâğıt kalitesinin uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 13 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta kapağın üzerindeki resim dışında görsel bulunmamaktadır. Bu durum eserin resimleme ölçütleri yönüyle ilköğretim 7 ve 8. sınıf seviyelerine uygun olduğunu göstermektedir.

Kapak

Kitabın kapağında üzüm yiyen bir çocuk ve arka planda da köy evi resmedilmektedir. Çocuğa ait resim oldukça gerçekçi ve hareket unsuru taşımaktadır, ancak arka plandaki ev oldukça karışık bir şekilde çizilmiştir, öyle ki evin kapı ve penceresinin birbirine girdiği görülmektedir.

Ön kapakta ve sırtta kitabın adı, yazarın adı ile yayınevının logosu; arka kapakta metinden alınmış iki paragraflık bir bölüm bulunmaktadır. Kapakta kitabın hangi sınıf seviyesine uygun olduğunu belirten herhangi bir ibare bulunmamakta ve yazara ait özet bilgiye yer verilmektedir.

Genel olarak bakıldığında kapağın tasarımında olumsuz yönler bulunduğunu ve belirlenen ölçütlere bütünüyle uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin kullanıldığı kitabın cilt kapağı kartondandır. Kitabın ciltlenmesinde iplik kullanılmadığı, sayfaların sadece tutkalla yapıştırıldığı görülmekte; ciltlemenin, belirlenen ölçütlere tam olarak uymadığı, bu durumun kitabın hitap ettiği öğrenciler açısından olumsuzluk yaratabileceği düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitabın geneline bakıldığında, noktalama işaretlerinin kullanımının tutarlılık gösterdiği ve sözcüklerin yazılışlarında yanlışlık bulunmadığı görülmektedir. Sadece kitabın 32. sayfasında yer alan bir paragrafta ayrı yazılması gereken iki sözcüğün bitişik yazıldığı tespit edilmiştir. Bu paragraf aşağıdaki gibidir:

“Sarı Süleyman, bu soruyu özellikle sormuştu. Bundan da mutlak bir amacı olmalıydı. Yoksa o boşunayorulmaz, bir fesat kokusu almadan kendini sıkıya koymazdı. Sarı Süleyman yutkunuyor, eğilip bükülüyordu.”

Dil ve Anlatım

Metnin dilinin açık ve anlaşılır olduğu, 3. kişili anlatımın tercih edildiği; cümlelerin uzun ve boğucu olmadığı; kitabın geneline bakıldığında paragrafların 6-7 cümleyi geçmeyecek şekilde düzenlendiği görülmekte ve bu durumun hedef kitlenin tamamı için uygun olduğu düşünülmektedir.

Kitapta olaylar bir kasabada geçmesine rağmen yazar, öğrencinin anlamakta güçlük çekeceği yöresel deyişlere yer vermemiş, standart Türkçe kullanmıştır.

Genel olarak ele alındığında kitabın dil ve anlatım açısından hedef kitlenin tüm seviyelerine uygun olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Atasözleri ve Deyimler

Eserin atasözleri ve deyimler açısından oldukça zengin olduğunu söylemek mümkündür. Yazar, eserinde okuyucuya dilimizin zenginliğini ve güzelliğini tattıracak birçok atasözü ve deyime yer vermiştir. *“İç çekmek, bahtı kara olmak, karnı tok sırtı pek olmak, taş taş üstünde kalmamak, gözü kararmak, bağına basmak, yüzünden düşen bin parça olmak, diş bilemek, yerden göge kadar, yüz çevirmek, başında kavak yelleri esmek, gemi aزیya almak, gözlerinin içi gülmek, boy ölçüşmek, meydan okumak, göz boyamak, ağızda bakla ıslanmamak, kan beynine sıçramak, göz yummak, har vurup harman savurmak, gözünün yaşına bakmamak, ağızdan çıkan kulağı duymamak, gözüne uyku girmemek, bağına taş basmak, şeytana pabucu ters giydirmek, iki eli kızıl kanda olsa, göz gezdirmek, düşman kesilmek, omuz silmek, dişini tırnağına takmak, başından atmak, kabına sığmamak, göz kulak olmak, yola getirmek, taşı gediğine koymak, bir arpa boyu yol gitmemek, lafi ağızına tıkmak, parmağı ağızda kalmak, kanı kaynamak, ağızının suyu akmak, nispet yapmak, gönül almak, etekleri zil çalmak”* deyimleri, bizim eserin içerisinde tespit ettiğimiz deyimlerdir.

Ayrıca metinde, “Elin ağzı torba değil ki büzesin.”, “Hangi dağda kurt öldü?”, “Söz ağızdan çıkar.”, “Değirmenin suyu nereden geliyor?”, “Her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır.”, “Kanı kanla yumazlar, kanı suyla yurlar.”, “Köprüyü geçinceye kadar ayıya dayı derler.”, “Kol kırılır yen içinde kalır.”, “Bakarsan bağ, bakmazsan dağ olur.” atasözlerinin yer aldığı görülmüştür.

Metinde atasözleri ve deyimlere oldukça fazla yer verildiği görülmüştür. Bu bakımdan metnin belirtilen ölçüte uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Tema

Metinde sevgi, aile ve fedakârlık fikirlerinin bir arada işlendiği göze çarpmaktadır. Ömer’in babası Bakır Efe ve annesi Emine ayrılmayı düşünmekte ancak Ömer’e olan sevgilerinden dolayı bunu ertelemektedirler. İkisi de Ömer’e büyük bir sevgi duymaktadır ve bu duygu metin boyunca hissedilmektedir. Ayrıca metnin önemli karakterlerinden biri olan Hacı Hafız da, Ömer’e duyduğu sevgiyi metin boyunca yaptıklarıyla belli etmektedir.

Metnin başından sonuna kadar aile kavramının çocukların gelişimindeki önemini ortaya koyan olaylar cereyan etmektedir. Öyle ki Ömer, anne ve babasının arasındaki ilişkiden olumsuz etkilenmekte ve anne ile babasının birlikte olduğu mutlu ve huzurlu bir aile ortamının hasretini çekmektedir.

Metnin en fedakâr kahramanı kuşkusuz Ömer’dir. Metin boyunca kâh anne kâh babasından mahrum kalarak yalnızlık çeken Ömer, boşanmalarının ardından farklı kişilerle evlenen anne ve babasını üzmemek için üvey anne ve babasının kendine karşı tutumlarını sineye çekmekte, anne ve babası mutlu olsun diye fedakârlık yapmaktadır.

Yukarıda belirtilen temaların eserin geneline yayıldığı görülmektedir. Ayrıca eserde verilmek istenen iletilerin doğrudan bir ders gibi verilmediği, bunların eserin tamamına yayılarak verildiği göze çarpmaktadır. Bu yönüyle eserin hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Konu

Metinde, anne ve babasının arasındaki ilişkiden olumsuz etkilenen Ömer’in hikâyesi anlatılmaktadır.

Ömer’in babası Bakır Efe ile Emine varlıklı ailelere mensup kişilerdir. Birbirleriyle anlaşamayan bu çift boşanmak istemekte ancak bu isteklerini eyleme dönüştürmekten çekinmektedirler. Ömer, henüz 5 yaşındadır. Hem Bakır Efe hem de Emine çocuğu kendi velayetine almak istemektedir. Bakır Efe, Ömer henüz 5

yaşında olduğu için Kadı Habip Molla'nın çocuğu annesine vereceğini düşünmekte, bunun aksinin gerçekleşmesi için planlar yapmaktadır. Böylece, bir süre sonra Emine'nin kasabada adı çıkmış kadınlarla birlikte gezmesini ve bu kadınları evine almasını fırsat bilen Bakır Efe, bir gece Emine'yi ağabeylerinin Çiftliğine göndermiş ve Ömer'i başka bir çiftlikte saklamaya başlamıştır.

Emine'nin ağabeylerinin yanına yerleşmesi ve Ömer'in bir çiftlik evinde saklanması üzerine, boşanma ve velayet davası açılmış ve bu dava uzun zaman devam etmiştir.

Sonuçta birbirinden boşanan Bakır Efe ile Emine farklı kişilerle evlenmiş, bu süreçte Ömer hem anne hem de baba hasretini yoğun bir şekilde yaşamıştır.

Metnin sonunda Ömer, hem üvey annesi hem de üvey babasının hakaretlerine daha fazla dayanamamış, kendini pınara atarak canına kıymıştır.

Metindeki konular Türk toplumunun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine uygun olarak ele alınmaktadır. Ancak metnin sonunda eserin başkahramanı Ömer'in kendini pınara atarak intihar etmesi olumsuz bir durumdur ve ilköğretim öğrencilerine önerilecek bir kitapta böyle bir sonun bulunması uygunsuzdur.

Kahramanlar

Metnin başkahramanı Ömer'dir. Ayrıca Hacı Hafız, Bakır Efe, Emine, Sarı Süleyman, Tekeli Mehmet Efe metnin diğer önemli kahramanlarıdır.

Metindeki kahraman sayısının çok olmadığı, önemsiz kahramanların üzerinde çok fazla durularak kafa karışıklığına yol açacak durumlardan kaçınıldığı görülmektedir.

Metnin başkahramanı Ömer'in, çevresindeki insanları sevmesi, büyüklerine saygı göstermesi, bencil davranmayarak başka insanları da düşünmesi, hayvanlara sevgi göstermesi ve şefkatle yaklaşması okuyucuya örnek olması bakımından olumlu davranışlardır. Bununla birlikte üvey anne ve babasının kendisine karşı tutumuna dayanamayarak kendisini pınara atması hedef kitleye hitap edecek kitabın başkahramanının yapmaması gereken bir davranış olarak düşünülmektedir.

Plan

Kitapta mantık hatalarına rastlanmamıştır. Olaylar, metnin bütünlüğünü bozmayacak şekilde sıralanmaktadır. Zamanın hızlı geçirildiği bölümlerin arasına yıldız (*) işaretinin konulduğu görülmüş, ancak bazı bölümlerde bu işaretin

kullanılmayarak zamanın çok ileri gitmiş olduğunun okudukça anlaşıldığı tespit edilmiştir. Bu durumun bazı yerlerde karışıklığa yol açabileceği düşünülmektedir.

Çevre

Eserdeki olaylar Anadolu’da, cumhuriyet döneminden önceki bir zamanda geçmektedir. İnsanların tarımla uğraştığı, mal mülk sahibi insanlar için “ağa” ifadesinin kullanıldığı, ağaların çiftliklerinde yavaşmaların çalıştığı ve kasabadaki hukuk işlerinden “kadı”nın sorumlu olduğu göze çarpan hususlardan bazılarıdır.

Tüm bunların ışığında eserdeki olay, yer, zaman ve kahraman unsurlarının dikkatle oluşturulduğu ve dönemi etkili bir şekilde yansıttığı söylenebilir. Bu açıdan eserin hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, harf büyüklüğü, kapak, ciltleme, konu ve kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Baskı kalitesi yönüyle eksikleri bulunan eserdeki en önemli sorunun konu ve kahraman ölçütlerinde olduğu tespit edilmiştir. Çocuklara tavsiye edilen bir kitapta, anne ve babasının boşanmasından sonra ailesinden gerekli desteği göremeyen çocuk kahramanın bu duruma daha fazla dayanamayarak çözümü intiharda araması ve bu olayın çocukların okuyacağı bir kitapta konu edilmesi oldukça sakıncalı bir durum olarak değerlendirilmektedir. Bu bakımdan, kitabın baskı kalitesi ile konu ve kahraman ölçütleri açısından hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Balım Kız Dalım Oğul

Yazar: Ceyhun Atuf Kansu

Yayınevi: Bilgi Yayınevi

Basım Tarihi: Mayıs 2010

Sayfa Sayısı: 168

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olduğu tespit edilen kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

2. kalite hamur kâğıdın mat olduğu ve gözü yormadığı görülmekte, bu durum kâğıt kalitesinin belirlenen ölçütlere uygun olduğunu göstermektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı ve sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

İçerisinde görsellere yer verilmeyen kitabın bu yönüyle ilköğretim 7 ve 8. sınıf öğrencileri için daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında eserin içeriğine uygun bir resim bulunmadığı görülmekte; ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevini adı; arka kapakta yazarın bir fotoğrafı yer almakta ve yazarla ilgili kısa bilgiye yer verilmektedir. Ayrıca arka kapağın iç kısmında yazarın hayatına ve eserlerine dair özet bilgiler de yer almaktadır. Kitabın hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlanmış olduğuna dair bilgiye yer verilmeyen kapakta, eserin 100 Temel Eser Listesi'nde yer aldığını belirten ibare bulunmaktadır.

Kitap kapağının genel olarak ele alındığında hedef kitleye uygun olarak hazırlanmış olduğunu söylemek mümkündür. Ancak kapakta okuyucunun ilgisini kitaba çekebilecek bir resme yer verilmemesi olumsuz bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin kullanıldığı kitapta dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın kartondan olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri açısından birtakım eksiklikleri bulunan eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yazım yanlışlarının bulunduğu tespit edilmiştir. 36. sayfada “*ilk önce*” sözcüklerinin “*ilkönce*”, 60. sayfada “*mademki*” sözcüğünün “*madem ki*”, 74.

sayfada “baş başa” sözcüklerinin “başbaşa”, 77. sayfada da “yaban ördeği” sözcüklerinin “yabanördeği” şekliyle Güncel Yazım Kılavuzu’na aykırı bir biçimde yer aldığı görülmektedir. Ayrıca metnin 66. sayfasında yer alan bir yazım yanlışı da şu şekildedir:

“Güzel İzmirimizin baktığı o güzel denizden doğmuştur ilk bilgiler, sevgili Balım Kız, Dalım Oğul.” (s. 66)

Yukarıdaki bölümde de görüldüğü gibi özel bir isme gelen çekim eklerinin kesme işaretiyle ayrılması gerektiğinin bilinmesine rağmen (<http://www.tdk.gov.tr>), bu kural ihlal edilmiştir.

Yazım yanlışlarının bulunduğu kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Dil ve Anlatım

Karşılıklı konuşuyormuşçasına içten ve samimi bir dilin kullandığı eserin cümle yapıları itibarıyla kolay okunabilen bir metin olduğunu söylemek güç görünmektedir. Eserde yüklü ve yoğun bir anlatım bulunmamasına karşın sıralı cümlelere oldukça fazla yer verildiği ve bu durumun okuyucuyu olumsuz etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu durum şu şekilde örneklendirilebilir:

Bu suyu görmekle, suyun başında bir kayaya kazılmış Eti kabartmasını görmek de bir olur ki, keçe külah ve de deri çarıklı bolluk Tanrısı, eti halkına bir eliyle başak, bir eliyle salkım sunmaktadır, bir yanda güneşin kızı su, bir yanda güneşin oğlu toprak, bu kabartmaya bakıp, üzüm de güneştir, buğday da güneştir, hamdolsun güneşi yaratan evrenler Tanrısına dememek olmaz. (s. 57)

Yukarıda tek bir cümle bulunmaktadır ve bu bölümden cümlelerin oldukça uzun olduğunu çıkarmak mümkündür. Ayrıca kitaptaki paragrafların cümle sayılarının da oldukça fazla olduğu, öyle ki birçok sayfanın sadece tek bir paragraftan oluştuğu görülmektedir. Tüm bu bilgilerin ışığında, kitabın dil ve anlatım ölçütleri açısından ilköğretim ikinci kademe öğrencileri için daha uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta “gögüs germek, gücü yetmek, akli ermek, dile gelmek, yola düşmek, yurt tutmak, başa çıkmak, kolları sıvamak, çile çekmek, gönli kalmak, yüzü suyu hürmetine, el vermek, yüz tutmak, yüz sürmek, canı yanmak, kol gezmek, çile çekmek, gözünü dikmek, baş eğmek, boy atmak, ele geçirmek, yola çıkmak, kulak kesilmek, yüreğine ateş düşmek, söz açmak, yüreği ağzına gelmek, tozu dumana katmak, el

etmek, kök salmak, astığı astık kestiği kestik, yol almak, göz kulak olmak, çile çekmek, kulak vermek, gönül yıkmak, gönül almak, selam durmak, kolları sıvamak, el koymak, kulak asmak, kulak asmak, hor görmek, yol vermek,” deyimleri ile “*Ya devlet başa ya kuzgun leşe*” atasözü ve “*Su gelir gül biter, su gider bostan yatar.*” deyişinden anlatımı güçlendirmek adına yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Eserin atasözleri ve deyimler ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Tema

Kurgulu bir metnin bulunmadığı kitapta yazar, okuyucusuna Anadolu’yu tanıtmaktadır. Kitapta anlatılanlar dikkate alındığında metinde işlenen temaların millî tarih, vatan ve millet sevgisi olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Örneğin, “Söğüt Kışlağı” başlığı altında millî tarihe ilişkin unsurlar göze çarpmaktadır:

Adı, Gündüz Alp oğlu Ertuğrul Gazi’dir ki, 400 çadır halkıyla gelip buraları yurt tutmuş, yurtlak edinmiştir. Hani gözlerimizi kapasak ve de çınar kokusuyla deniz kokusunu birbirine katıp düş içkisini içsek, atları, davarları kıra sarıp ve Oğuzlu halkının işe sarılıp kardeş bacı, kıl oba çadırlarını Söğüt topraklarına diktikleri ilk günü göreceğiz. (s. 41-42)

Yazarın vatan ve millet sevgisine ilişkin duygularını da şu bölümden anlamak mümkündür:

Gezimiz bitiyor, he ya Balım Kız, he ya Dalım Oğul, Geyve Boğazının başında Geyve istasyonuna vardık ya, burada Mahmut Bey’in bağımsızlık çayından içmeden olmaz: Tavşan kanı, sıcak ve orman kokulu. Kuvayı Milliye’dir içtiğimiz, nisan gülüdür açtığımız ve de gezdik, gördük, dolaştık, sorana, durana Geyve dağlarından kekiktir saçtığımız: Koklayana bu yurttur, verilesi değil; insan bir sevdi mi, Anadolu anadır, kardaştır, yardır hiç ayrılması değil! (s. 166-167)

Bu örneklerden hareketle kitapta ele alınan temaların hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir

Konu

Yazar, eserinde okuyucuyu adeta yurt gezisine çıkarmaktadır. Ülkemizin zenginliklerini, tariî öneme sahip yönlerini geçmişten anekdotlar da vererek ele alan yazar, okuyucuyu hem bilgilendirmekte hem de bu yerleri onun gözünde canlandırmaktadır. Kısaca, metnin konusu Anadolu’dur ve bu konu okuyucunun hayal gücüne hitap edecek bir şekilde ele alınmaktadır. Bu bakımdan konunun ilgi çekici ve hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Kahramanlar

Belli bir kurgunun ve olay örgüsünün bulunmadığı eserde doğal olarak kahramanlardan da bahsetmek mümkün olmamaktadır. Bununla birlikte yazar, eserin içerisinde kâh Yunus Emre'den kâh Nasrettin Hoca'dan bahsetmekte, bu kahramanların Türk tarihindeki önemine değinmekte ve yine bu kahramanların ağzından mesajlar vermektedir.

Plan

Kurgusuz bir eser olan kitapta mantık hatalarının aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Çevre

Eserde kurgulu bir metin bulunmaması sebebiyle çevre unsurundan bahsetmenin mümkün olmadığı düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, ciltleme, yazım ve noktalama ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Eserde görsellere yer verilmemiş olması, onun bu yönüyle 7 ve 8. sınıf seviyeleri için daha uygun olduğunu düşündürmektedir. Ayrıca cümle yapıları ve paragraf uzunlukları yönüyle de eserin ikinci kademe öğrencilerinin seviyesine uygun olduğu görülmektedir. Böylelikle kitabın, ilköğretim 5. sınıf öğrencilerine uygun olmadığını söylemek mümkün olabilmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Barbaros Hayrettin Geliyor

Yayına Hazırlayan: Feridun Fazıl Tülbentçi

Yayınevi: İnkılâp Kitabevi

Basım Tarihi: 2010

Sayfa Sayısı: 496

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında yer almadığı görülmekte, bu nedenle seviyeye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

2. kalite hamur olduğu belirlenen kâğıdın mat olmadığı ve arka sayfadaki yazıların net bir biçimde seçilerek gözü yorduğu görülmektedir. Bu nedenle kâğıt kalitesinin uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Kitabın sayfaları tek sütun olarak düzenlenmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta ön kapakta bulunan resmin haricinde görsele yer verilmemektedir. Bu durum, kitabın resim ölçütü açısından 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğunu göstermektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında bir denizci ile denizde yol alan iki geminin resmedildiği, bu resmin kitabın içeriğiyle ilişkili olduğu görülmektedir. Ön kapakta kitabın, yazarın ve yayınevinin adı; sırtta kitabın adı, yazarın adı ve yayınevinin logosuna yer verilmekte, kitabın ilk sayfalarında yazarın hayatına ve eserlerine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Ön kapağında 100 Temel Eser ibaresi bulunan kitabın kapağında eserin hangi yaş seviyesine uygun olduğunu net bir şekilde belirten bilgiye yer verilmemektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin kullanıldığı kitap kapağının kalın kartondan olduğu; ciltlemede dikiş bulunmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı görülmektedir. Kitabın, ciltleme ölçütleri yönüyle eksiklerinin bulunduğunu ve hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Yazım ve Noktalama

Kitapta tespit edilen yazım yanlışlarından bazıları şunlardır:

“Yelkeni, yıllarca denizde geçmiş, binbir varta atlatmış bir korsan kadar güzel idare edebiliyorlardı.” (s. 12)

“- Bu adam bir deniz kurdundan farksız. Kimbilir intikamı ne korkunç olur?” (s. 15)

“İbrahim Kaptan, Preveze'nin alıkıran başkeseni idi.” (s. 25)

Altı çizili sözcüklerin Güncel Yazım Kılavuzu'na uygun şekliyle yazılmadıkları görülmekte, bu durum eserin yazım ölçütlerine uygun olmadığını göstermektedir.

Dil ve Anlatım

Kitapta çok uzun cümlelerin ve buna bağlı olarak uzun paragrafların bulunduğu görülmektedir. Öyle ki eserin birçok sayfası tek bir paragraftan oluşmaktadır. Metinde denizcilik ile ilgili birçok terim yer almakta, bu terimlerin sözcük anlamları, sayfaların altında dipnotlarla verilmektedir. Bu sözcüklerin sayısının bir hayli fazla olması ile Türk tarihinin bir bölümünün ele alındığı eserde çok fazla yer, unvan ve şahıs ismine yer verilmesi anlatımın akıcılığını ve anlaşılabilirliğini olumsuz yönde etkilemektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Kitabın ilk elli sayfasında *“ızdırıp çekmek, rıza göstermek, söz etmek, gözünü dört açmak, kendini alamamak, oralı olmamak, sözünü kesmek, parmakla gösterilmek, bir ayağı çukurda olmak, esir düşmek, canına tak demek, göz açtırmamak, boyun eğmek, kulak kesilmek, ağzı bir karış açık kalmak, hak vermek, kalbini kırmak, kanı kaynamak, gözlerinin içi gülmek, iple çekmek, hayran olmak, göz hapsine almak, denizden çıkmış balığa dönmek, kafa tutmak, esir düşmek, ün salmak, baştan çıkarmak, ele geçirmek, elden çıkarmak, gözüne kestirmek, kendini ağır satmak, diş geçirmek, kuyusunu kazmak, yüz vermemek, canını sıkmak, meydan okumak, başa çıkmak, renk vermemek, düşman kesilmek, dereyi görmeden paçaları sıvamak, gözünden düşmek, farkına varmak, kulak kabartmak”* deyimlerinden yararlandığı, metinde sadece *“El elden üstündür.”* atasözünün bulunduğu tespit edilmiştir.

Tema

Teması millî tarih olan metinde kahramanlık, sevgi, saygı, hoşgörü, arkadaşlık, özgürlük, sorumluluk, aile gibi kavramların da işlendiği bunlara yönelik iletilerin bulunduğu görülmektedir:

“-Servet her zaman bulunur Murat, fakat ben sizi gibi dostları nereden bulurum?” (s. 19)

Temanın doğrudan, çocuklara dikte edici biçimde verilmediği, iletilerin metnin geneline yayıldığı metnin temanın işleniş yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

Türk denizcilik tarihinde çok önemli bir yere sahip olan Barbaros kardeşlerin kahramanlıklarının konu edildiği ve Barbaros Hayrettin (Hızır)'in tarih sahnesine çıkışının işlendiği metinde ahlak kurallarına aykırı, hedef kitlenin seviyesine uygun düşmeyecek konuların da bulundu tespit edilmiştir. Metinde, kahramanların cinsel yaşamının açık bir şekilde konu edildiği, ayrıca metnin önemli kahramanlarından olan Aydın'ın Peron adlı bir şahısla evli İzabella'yla yaşadığı yasak aşkın sıradan bir durummuş gibi ele alındığı dikkat çekmektedir:

- Sen ne kadar güzelsin.
- Sen de ne kadar erkek ve kuvvetli.

İzabella bir anda kendisini Türk levendinin demirden bir çemberi andıran kolları arasında buldu. Macera ve ihtiras dolu hayatının en zevkli dakikalarını yaşıyordu. Dudakları Aydın'ın kalın dudakları arasında adeta eriyordu. (s. 171)

Hızır, genç kızı kolları arasına aldı. İri kalın dudaklarıyla burnundan ve dudaklarından öptü. Bu uzun boylu, incecik belli, muhteşem vücutlu İtalyan dilberi hayatının en mesut dakikalarını geçiriyordu. Bir dişi kaplan gibi soluyor:

- Kır kemiklerimi, daha kuvvetli sık, kopar dudaklarımı, diye adeta inliyor ve bağıırıyordu. (s. 271)

Metinde hedef kitlenin seviyesine uygun düşmeyecek konuların da işlendiği görülmekte, eserin konu ölçütleri yönüyle uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kahramanlar

Metnin başkahramanları Barbaros kardeşler (Oruç ve Hızır)'dir. Diğer önemli kahramanlardan bazıları Aydın, Murat, Salih, Naksoslu Hasan, Deli Cafer, Kurdoğlu, Danilo, Yakup, Emir Şahap, Ayşe, Maria, İzabella, Peron, Şolok Mehmet, Karolina ve Turgut'tur. Metinde birçok kahraman olduğu ve bu kahramanların hemen hemen hepsinin olayların akışında önemli rolleri bulunduğu görülmektedir.

Türk tarihinden kesitler sunan ve tarih sahnesinde önemli yeri bulunan gerçek kahramanların başkişi olarak karşımıza çıktığı eserde, kahraman kadrosunun geniş, sayfa sayısının da oldukça fazla olması dolayısıyla, olayların ve temanın iyi anlaşılabilmesine engel olabilecek bir sorun olarak değerlendirilmektedir.

Plan

Mantık hatalarının bulunmadığı eserde sık sık geri dönüşlerin yapıldığı tespit edilmiştir. Olay akışının kesilip daha önceki tarihlere dönülerek, olayların başının ayrıntılı bir biçimde aktarılmaya çalışıldığı metinde, bu durumun hedef kitle, bilhassa ilköğretim 5. sınıf öğrencileri, için zorlayıcı bir unsur olabileceği düşünülmektedir.

Ayrıca, kahramanlarla ilgili çok fazla bilgiye yer verilmesi çocuğu sıkabilecek bir özellik olarak görülmektedir.

Çevre

Tarihî bir roman olan metinde çevre unsurlarına dair birçok bilginin detaylı bir biçimde yer aldığı tespit edilmiştir:

“1512 yılı bağbozumu mevsiminin ilk pazarında açılan Naksos panayırı fevkalade güzel olmuştu...” (s. 5)

“Çok eski bir tarihi olan Naksos Adası on altıncı yüzyıl başlarında Akdeniz’in tanınmış uğrak yerlerinden biriydi...” (s. 9)

“Osmanlı İmparatorluğu’nda olaylar süratle gelişmeye başlamıştı. Şehzade Selim, babasının gönül rızasıyla terk etmediği tahtı zorla, 25 Nisan 1512’de padişah olmuştu.” (s. 17)

“Yedinci yüzyılın ortalarında başlayan İslam akını sırasında Tunus da Emevi orduları tarafından işgal olunmuştu. Meşhur kumandan Musa bin Nasir tarafından İslamlıların Afrika vilayetine merkez olmak üzere kurulan Kirvan şehrine bağlanmıştı...” (s. 77-78)

“1515 yılı sonları ile 1516 yılı başları Avrupa ve Asya için önemli olaylarla dolu idi. Büyük Türk Hakanı Yavuz Sultan Selim, muzaffer kılıcını Doğu’da şerefle dolaştırıyor, yeni zaferler için ordularını seferber ediyordu...” (s. 285)

“Yavuz Sultan Selim 23 Ağustos 1516’da tarihin en büyük meydan savaşlarından birini Mercidabık’ta kazandıktan sonra, süratle Mısır’a doğru yürümüştü...” (s. 424)

Sonuç: Eserin boyut, kâğıt kalitesi, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım, atasözleri ve deyimler, konu, kahramanlar ve plan ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

İçerisinde görsel bulunmayan kitabın bu yönüyle ilköğretim 5. sınıf öğrencilerine; cinsellik ve yasak aşk unsurlarının işlenmesi, yazım yanlışlarının bulunması, çocuklara uygun bir dilin kullanılmaması, atasözlerine yeterince yer verilmemesi, kahraman kadrosunun konu ve iletilerin anlaşılmasına engel olacak şekilde geniş olması sebebiyle hedef kitleye hitap edemeyecek bir eser olduğu görülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Benim Küçük Dostlarım

Yazar: Halide Nusret Zorlutuna

Yayınevi: Timaş Yayınları

Basım Tarihi: Eylül 2010

Sayfa Sayısı: 144

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olduğu tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında yer almadığı görülmekte, bu nedenle seviyeye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Kitapta kullanılan 2. kalite hamur kâğıdın mat olmadığı ve arka sayfadaki yazıların rahatlıkla görünerek gözü yorduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle kâğıt kalitesinin uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde normalden fazla aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı ve sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Otobiyografik özellik taşıyan kitapta yazarın kendisi, ailesi ve öğrencilerine ait fotoğraflar bulunmaktadır. Yazarın hayatından kesitler sunan eserde hatıraların fotoğraflarla desteklenmiş olması olumlu karşılanmaktadır.

Kapak

Kitabın ön kapağında yazarın öğrencileriyle birlikte olduğu bir fotoğraf bulunmakta, fotoğrafın kitabın içeriğine ve amacına uygun olduğu düşünülmektedir. Ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adı bulunmakta; arka kapakta kitabın içeriğine ilişkin bilgi ve ön kapakta fotoğrafın küçültülmüş bir haline yer verilmektedir. Ön kapağın iç sayfalarında yazarın hayatına ve eserlerine ilişkin detaylı bilgi yer almaktadır, ancak kapakta eserin hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlanmış olduğunu belirten bilgi bulunmamaktadır.

Genel olarak ölçütlere uygun olduğu görülen kitap kapağında eserin hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlanmış olduğunu belirten bilgi bulunmaması olumsuz bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin kullanıldığı kitapta dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı; kitap kapağının karton olduğu, ancak yeterince sağlam olmadığı görülmektedir. Bu özellikleri açısından kitabın, ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yazım yanlışlarına rastlanmaktadır:

“*Madem ki öyledir, ben de inadıma kolay şeyler soracağım.*” (s. 80)

“*Bunu zamanında anlamış olsaydım, dilbilgisini, onlara tahtasız öğretmenin yolunu arar bulurdum.*” (s. 81)

“*Filânın kızkardeşi hakkında acaba ne düşünüyordum?*” (s. 94)

Yukarıdaki cümlelerde altı çizili olan sözcüklerin Güncel Yazım Kılavuzu'na uygun olarak yazılmamış olduğu tespit edilmiş, kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Dil ve Anlatım

Kitapta oldukça akıcı ve anlaşılır bir dil kullanıldığını söylemek mümkündür. Paragraf uzunluklarının genellikle 5-6 cümleyi geçmediği görülmektedir. Yazıldığı dönem göz önünde bulundurulduğunda eserin dilinin günümüzde rahatlıkla okunabilecek derecede sade olması olumlu bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Yöresel söyleyişlerin yer almadığı kitabın dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta “*gözden geçirmek, canını vermek, aklına getirmek, yüz çevirmek, gözlerinden yaş boşanmak, canı istemek, acı çekmek, açığa vurmak, toz kondurmamak, söz etmek, aklına gelmemek, akli kesmemek, ödü kopmak, içi çekmek, kulak asmak, razı olmak, canı yanmak, gözü korkmak, içini çekmek, söz vermek, ayak basmak, göz kırpmak, can vermek, üstüne titremek, kalbini kırmak, sabrı tükenmek, gözleri kararmak, çileden çıkarmak, el birliği etmek, kıpkırmızı kesilmek, dili dolaşmak, elde etmek, göz önünde tutmak, göze çarpmak, etekleri zil çalmak, göğsünü gere gere, beti benzi atmak, açığa vurmak, kulağına çalınmak, cana can katmak, gözden kaçırmak, ayak diremek, eziyet çekmek, yollara düşmek, devede*

kulak kalmak” deyimleriyle “*Kusursuz güzel olmaz.*” atasözünden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Metnin türü de dikkate alındığında, atasözleri ve deyimler ölçütüne uygun olduğu düşünülmektedir.

Tema

Yazarın kendi öğrencileriyle yaşadıklarının anlatıldığı eserin her bir bölümünde farklı temalar ele alınmakta, ancak tüm metinlerde sevgi temasına ilişkin düşünceler yer almaktadır.

Kitapta öğretmen ile öğrenci ilişkisi ele alınırken sevgi, saygı, yardımseverlik, çalışkanlık, arkadaşlık, dürüstlük, Atatürkçülük, hoşgörü temalarının işlendiği göze çarpmakta; yazarın, iletileri yaşadığı olaylar yoluyla okuyucuya ulaştırma çabası içerisinde olduğu düşünülmektedir.

Eserde çocuklara ders veren, onlara ne yapması ya da ne yapmaması gerektiğini bildiren ifadelere yer verilmemekte, kitabın temaların ele alınışı yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Konu

Kitapta yazarın çalıştığı farklı okullardaki öğrencileriyle başından geçen olaylar konu edilmektedir. Konuların öğretmen-öğrenci ilişkisini ele aldığı düşünüldüğünde hedef kitlenin ilgisini çekebilecek nitelikte olduğu söylenebilmektedir.

Okuyucuyu hayata hazırlayabilecek, belki de öğretmene ve okula bakış açısını değiştirmede etkili olabilecek nitelikteki konuların hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kahramanlar

Kitabın kahramanları yazarın öğrencileri ve kendisidir. Kahramanların gerçek olduğu kitapta hedef kitlenin kendisiyle özdeşleştirebileceği ve örnek alabileceği birçok karakter bulunduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Okuyucunun kendinden bir şeyler bulabileceği kahramanların yer aldığı kitabın kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Plan

Yazarın hatıralarının anlatıldığı eserde mantık hatalarının aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Çevre

Kitapta yer alan fotoğraflar ve yazarın kullandığı net ifadeler çevreyle ilgili detaylı bilgiler vermektedir. Kitaptaki olayların gerçek olduğu da düşünüldüğünde çevre ölçütleri yönüyle kusur aranmaması gerektiğini söylemek yanlış olmayacaktır.

Sonuç: Kitabın ciltleme ile yazım ve noktalama ölçütlerine uygunluk sağlamadığı görülmektedir. Ayrıca kitap kapağında eserin hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlandığına ve “100 Temel Eser Listesi”nde bulunduğuna ilişkin net bir bilgi bulunmamaktadır.

Kitabın dilin sade ve konularının hedef kitlenin ilgisini çekecek, onlara yol gösterecek nitelikte olması olumlu bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Beyaz Yele

Yazar: Rene Guillot

Yayınevi: Tomurcuk Yayınları

Basım Tarihi: Haziran 2005

Sayfa Sayısı: 160

Kitap İncelemesi

Boyut

12,5 x 19,5 olan kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında olmadığı tespit edilmiştir.

Kâğıt Kalitesi

2. kalite hamurdan kâğıdın kullanıldığı kitapta yaprakların ince olduğu; bu durumun, arka yüzdeki yazıların ön yüzdeki yazıların okunmasını güçleştirdiği ve gözü yorduğu dikkate alındığında, kâğıt kalitesinin hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir. Bu büyüklük, belirlenen ölçüt aralığında olduğundan hedef kitlenin seviyesine uygundur.

Görseller

Eserde, kitap kapağı dışında bulunan resmin dışında görsel yer verilmemektedir. Kitaptaki görsellerin kullanılma oranları göze alındığında, eserin resim ölçütleri yönüyle 7 ve 8. öğrencilerinin seviyelerine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında beyaz bir at ile bir çocuğun resmedildiği, kitabın içeriyle uyumlu olan resmin ilgi çekici olduğu görülmektedir. Ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına; arka kapakta, yine kitabın ve yayınevinin adına, ayrıca kitabın içeriğiyle ilgili özet bilgiye yer verilmektedir.

Kitapta, eserin hangi yaş seviyesine uygun olduğuna ve yazara ilişkin bilgilere yer verilmemektedir. Genel olarak ele alındığında kitap kapağının ölçütlere ve hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Ciltleme

Formalama yönteminin kullanıldığı kitabın cilt kapağı kartondandır; ciltlemede dikiş kullanılmadığı, yaprakların tutkalla yapıştırıldığı görülmektedir. Cildi sağlam olmayan kitabın, bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yazım yanlışlarının bulunduğu tespit edilmiştir. Yazım yanlışlarından bazıları şunlardır:

“- Her hâlde bacak kadar bir çocuktan korkmuyorsundur, Pedro?” (s. 12)

“Evet, yüreği öfke doluydu ama şahidi olduklarına karşı da elinden hiç bir şey gelmiyordu.” (s. 17)

“Aynı boyda oldukları o çağda, su kıyısındaki o ilk karşılaşma ve bağlanmayı anımsadığı düşünülebilir miydi? Kimbilir!” (s. 53)

“Haranın sahibi de onun kaçacağını anladığı için böyle can hıraş bağırıyordu adamlarına.” (s. 60)

Yukarıdaki örneklerde altı çizili olarak gösterilen sözcüklerin Güncel Yazım Kılavuzu'na uygun olarak kullanılmadığı görülmektedir. Bu bakımdan eserin yazım ve noktalama ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Dil ve Anlatım

Olayların yazarın ağzından anlatıldığı eserde, paragrafların boğucu ve gözü yoracak şekilde uzun olmadığı; sade ve akıcı bir dilin kullanıldığı; paragraflardaki cümle sayısının genel olarak 6-7'yi geçmediği görülmektedir.

Yabancı dilden çeviri bir kitap olan eserde, yabancı kişi ve yer adlarının Türkçe okunuşlarıyla verildiği görülmektedir.

Çeviri bir eser olan kitapta, İslamiyet'in etkisiyle Türk diline yerleşmiş ve yaygın bir şekilde kullanılan kalıpların yer aldığı tespit edilmiştir. Yabancı eserlerin Türkçe çevrilmesi aşamasında dilimize ait atasözleri ve deyimlerin yer alması ne kadar olumlu ise, eserin özgün halinde bulunmayan dini söz kalıplarının yer almasının da o kadar olumsuz olduğu düşünülmektedir. “*Allah nazardan saklasın* (s. 51), *Allah işinizi rast getirsin!* (s. 127), *Allah'a emanet ol.* (s. 127), *İnşallah, Allah yardım eder de...* (s. 137)” sözleri kitapta yer alan bazı dini söz kalıplarına örnek olarak gösterilebilir. Bu örneklerden hareketle, eserin dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Metinde “*avucunun içi gibi bilmek, göz gözü görmemek, gözlerine inanmamak, can atmak, ödü kopmak, çıt çıkarmamak, gözünü dikmek, kan ter içinde, çileden çıkmak, taş kesilmek, göze almak, dört gözle beklemek, göz atmak, yüzünü buruşturmak, tadını çıkarmak, canı sıkılmak, yollara düşmek, içini çekmek, razı olmak, içine doğmak, yola koyulmak, görmezden gelmek, yorgun düşmek, gözüne uyku girmemek, baş eğmek, yurt edinmek, iş çıkırından çıkmak, nal toplamak, kan ter içinde, ele geçirmek, canı yanmak, deliye dönmek, gözü dönmek, burnundan solumak, yola getirmek, kafasına koymak, aklının ucundan bile geçirmemek, kayıplara karışmak, göz koymak, göz gezdirmek, küçük dilini yutmak, aklını oynatmak, gözü korkmak, boyun eğmek, yemeden içmeden kesilmek, göğsü kabarmak, yüz yüze gelmek, aklından çıkmamak, kulak kesilmek, yola çıkmak, iş başa düşmek, gam yememek, hayretler içinde kalmak, kan beynine çıkmak, içini kemirmek, hoş tutmak, soluk almak, yolu düşmek, eline su dökemez, yüreği burkulmak, göze çarpmak, bir kaşık suda boğmak, tabanları yağlamak, yüreği ağzına gelmek, aklını başından almak, gözünü dört açmak, gözleri kamaşmak, şaşkına dönmek, dili tutulmak, kulak vermek, ağzını bıçak açmamak, kafa tutmak, öfkesi kabarmak, hevesi kursağında kalmak, avazı çıktığı kadar, göz açıp kapayıncaya kadar, ağzı bir karış açık kalmak, canını dişine takmak” deyimleri ile “*Kurt kocayınca köpeğin maskarası**

olur.”, “*Hangi rüzgâr attı?*”, “*Eğri oturup doğru konuşalım.*” atasözlerinden yararlanıldığı görülmektedir.

Kitabın atasözleri ve deyimler ölçütü yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Tema

Metinde sevgi teması altında hayvan sevgisi ele alınmaktadır. Kitapta çocuğa ders veren cümleler ile doğrudan mesaj kaygısının güdüldüğü ifadeler bulunmadığı görülmektedir. Temanın açık ve anlaşılır bir biçimde ele alındığı eserde politik ve ideolojik söylemler de bulunmamaktadır. Kitabın tema ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Konu

Kitapta balıkçılıkla geçinen dedesi ve kardeşiyle birlikte yaşayan Folko ile henüz bir tayken görüp adeta âşık olduğu Beyaz Yele adlı atın başından geçenler konu edilmektedir.

Yabani bir at olan Beyaz Yele, özgürlüğüne düşkündür ve kimsenin kendisini yakalamasına izin vermez. Ancak Folko'nun kendisine olan sevgisini hisseden havyan, bu çocuğun kendisine yaklaşmasına karşı çıkmaz. Bununla birlikte Folko'nun üzerine binmek istemesi Beyaz Yele'nin kaçmasıyla neticelenir. Bir hara sahibinin Beyaz Yele'yi yakalayıp bir sirke satmak istediğini öğrenen Folko bu atı aramaya çıkar. Beyaz Yele'yi bulan Folko, onu bu adamdan kaçırmak isterken atla birlikte göle düşer.

Metnin konusunda hedef kitlenin seviyesine uygun düşmeyen unsurlara rastlanmamıştır.

Kahramanlar

Metnin başkahramanları Folko ile Beyaz Yele, diğer önemli kahramanlar Ösebyo, Antonyo ve Antonyo'nun patronudur. Başkahraman Folko, hem yaşı hem de kişiliği itibarıyla hedef kitlenin kendisiyle özdeşleştirebileceği ve örnek alabileceği özelliklere sahiptir. Folko, çalışkan, saygılı, yardımsever ve hayvan sever bir karakterdir.

Eserde olayların odağında bulunan kahramanlar dışındaki karakterlerin isimle anılmadığı; böylelikle okuyucunun çok fazla ismi aklında tutmaya çalışarak eserin vermek istediği iletiyi anlayamaması gibi olumsuz durumların önüne geçilebildiği görülmektedir.

Eserin kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Plan

Metinde olayların, kitabın bütünlüğünü bozmayacak şekilde sıralandığı ve ana düşüncenin açık ve anlaşılır olduğu görülmektedir.

Çevre

Metindeki kahramanların balıkçılıkla geçindiği bilinmektedir. Eserde, bu kahramanların hayat tarzlarını açıklayıcı bilgilere ve mekânlarla ilgili detayları aktaran ipuçlarına rastlanmaktadır:

İşleri bitip de ağları topladıkları vakit, akşamı geçirmek üzere ada sayılabilecek bir kara parçasına çıkarlardı. Irmağın değişik yerlerinde yükselen birkaç tane vardı bu adacıklardan. Üzerinde küçük ağaççıkların ve değişik türde otların yeşerdiği bir balıkçı barınağıydı burası. Balıkçı tekneleri her akşam yanaşırdı bu kıyıya. Bu adacık, sulara kapılmış gibi ağır ağır denize sürüklenirdi sanki. (s. 55)

Olayların bir köyde geçtiği metinde insanların yaşayış tarzlarından olayların günümüzden bir hayli eski bir zamanda geçtiğini anlamak mümkündür.

Çevrenin, kitaptaki olay ve kahraman unsurlarını desteklediğinin görüldüğü eserin bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı resimleme ölçütleri yönüyle ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin seviyesine uygun olduğu görülmektedir.

Yabancı dilden Türkçeye çevrilmiş olan metinde atasözleri ve deyimlerden oldukça fazla yararlanılmasının olumlu; ancak özgün şeklinde bulunmadığı düşünülen dini söz kalıplarının yer almasının metnin özgün halinden uzaklaştırılması açısından olumsuz olduğu savunulmaktadır.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Billur Köşk Hikâyeleri

Yayına Hazırlayan: Elif Konar

Yayınevi: Timaş Yayınları

Basım Tarihi: Şubat 2011

Sayfa Sayısı: 96

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında yer almadığı görülmekte, bu nedenle seviyeye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

2. kalite hamur kâğıdın mat olmadığı ve arka sayfadaki yazıların net bir biçimde görünerek gözü yorduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle kâğıt kalitesinin uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı ve sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir. Ancak masalların birer sayfa boşluk bırakmadan biten masalın hemen arkasından başlaması, okuyucunun metinleri birbirine karıştırmasına yol açabilecek bir olumsuzluk olarak dikkat çekmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta ön kapakta bulunan resmin haricinde görsele yer verilmemektedir. Bu durum, kitabın görseller ölçütü açısından 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğunu düşündürmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında kitap okuyan bir çocuk ve bir kuşun resmedildiği; fotoğrafik özellik taşımayan resmin ilgi çekici olduğu görülmektedir.

Ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adı; arka kapakta, yayınevinden çıkan diğer çocuk kitaplarının listesi bulunmaktadır. Kitabın ön kapağında eserin 100 Temel Eser Listesi'nde yer aldığını belirten bir ibare yer almakta, ancak eserin hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlanmış olduğunu belirten bilgiye yer verilmemekte ve yazara ait bilgi yer almamaktadır.

Genel olarak ele alındığında kitap kapağında belirlenen ölçütler açısından eksik unsurlar bulunduğu, böylelikle kapağın seviyeye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Ciltleme

Kitap, formalama yöntemiyle ciltlenmiştir. Ciltlemede dikiş olmadığı, formaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı; kitap kapağının karton olduğu, ancak yeterince sağlam olmadığı görülmekte; kitabın ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yanlış öğrenmelere yol açacak yazım ve noktalama yanlışları bulunmamaktadır. Eserin bu yönüyle, hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Dil ve Anlatım

Kitaptaki cümle yapılarının genellikle basit, cümlelerin tek özne ve yüklemli olduğu; paragraf uzunluklarının genellikle 6-7 cümleyi geçmediği görülmektedir. Eserin dil ve anlatım yönüyle daha çok 5. sınıf öğrencilerine hitap ettiği düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

“*Canı sıkılmak, gözleri kamaşmak, yola çıkmak, ayın on dördü gibi, gönül vermek, akli başından gitmek, hal hatır sormak, aklından geçirmek, kendinden geçmek, gözünü ayırmamak, haber salmak, gözüne uyku girmemek, gönlünü kaptırmak, hor görmek, eli ayağına dolaşmak, gözüne girmek, yemeden içmeden kesilmek, gözden kaybolmak, dil dökmek, yas tutmak, boynunu bükmek, sesi soluğu kesilmek, yeri göğü inletmek, dili damağı kurumak, ayak diremek, can alıp can vermek, göz açıp kapayıncaya kadar, ağzı kulaklarına varmak, muradına ermek, yola çıkmak*” deyimleri ile “*Akşamın hayrından sabahın şerri iyidir.*” ve “*Derdini söylemeyen derman bulamaz.*” atasözlerinin kitapta yer aldığı görülmektedir.

Eserin atasözleri ve deyimlerden yararlanılması açısından belirlenen ölçütlere uyduğu görülmektedir.

Tema

“Billur Köşk ve Elmas Gemi” metninin teması sevgidir. Metinde evlat sevgisi ile karşı cinse duyulan sevgi yoğun bir şekilde işlenmektedir. Zira uzun bir bekleyişten sonra evlat sahibi olan padişah kızına, padişahın kızı Yemen padişahının oğluna, Yemen padişahının oğlu da padişahın kızına büyük bir sevgi duymaktadır.

“Ağlayan Nar Gülen Ayva” metninde cesaret ve sevgi temaları ele alınmaktadır. Metinde erkek-kız evlat ayrımı yapılması olumsuz bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Mercan Kız” masalında sevgi ve kıskançlık temaları birlikte ele alınmaktadır. Temaların metnin geneline yayılarak iletilerin uygun bir şekilde verilmeye çalışıldığı görülmektedir.

“Alicengiz Oyunu” metninin teması kurnazlıktır. Bu temanın, metinde uygun bir şekilde işlendiği görülmektedir.

“Zümrüdüanka Kuşu” masalında cesaret, kahramanlık ve kıskançlık temaları birlikte işlenmektedir. Temaların ele alınışında olumsuz bir durum göze çarpmamaktadır.

“Vakitsiz Açan Gül” adlı metinde sevgi teması işlenmekte, iyi-kötü çekişmesi ele alınmaktadır.

Kitaptaki metinlerin temalarına bakıldığında, genel olarak okuyucuya ders veren, ona ne yapması ya da ne yapmaması gerektiğini bildiren cümlelere rastlanmamakta, bu temalar doğrudan bir mesaj olarak verilmeden, bunların eserin geneline yayılarak okuyucunun verilmek istenen iletiye kendi başına ulaşmasına olanak sağlanmaktadır. Ancak “Ağlayan Nar Gülen Ayva” metninde, erkek evlat sahibi olamayan padişaha ait görüşlerin, bu metnin temasına ilişkin olumsuz durumlar ortaya çıkardığı görüşü de savunulmaktadır.

Konu

“Billur Köşk ve Elmas Gemi” metninde çocuğu olmayan padişahın uzun yıllardan sonra bir kız evlat olması ancak bu evladının da bir rahatsızlıktan ötürü güneş görmeden yerin altında yaşamak zorunda kalması, hastalığı geçince yaşadığı yerden çıkıp gördüğü bir şehzadeye âşık olması ve şehzadeyle aralarında geçen aşk hikâyesi konu edilmektedir.

“Ağlayan Nar Gülen Ayva” metninin konusu, dokuz kız çocuğu olan padişahın eşinin onuncu kızını dünyaya getirip kendisinden korkması nedeniyle bu çocuğun erkek olduğunu söylemesi, bunun üzerine bu kızın erkek gibi yetişmesi, sünnet zamanı gelince kendisini ve annesini kurtarmak için evden kaçması, bundan sonra yaşadığı maceralar ve sonunda bir büyüyle gerçekten erkek olması ve sevdiği sultanla evlenmesidir.

“Mercan Kız” masalında, yaşlı bir kadınının bedduasını alan şehzadenin Mercan Kız’a âşık olması, yüzünü görmeden âşık olduğu bu kızı her yerde araması, bir dev anasıyla yaşayan bu kızı devin yanından kaçırmaması, bunun üzerine bu devin beddualarını almaları ve uzun süre kavuşamamaları, Mercan Kız’ı kıskanan Kara Kız’ın bu sevgililerin birleşmelerini engelleyerek şehzadeyle evlenmesi, ancak

sonunda iyi yürekli şehzade ve Mercan Kız'ın birbirlerine kavuşması konu edilmektedir.

“Alicengiz Oyunu” metninde bir padişahın canının sıkılması ve Alicengiz oyununu öğrenip kendisine sergileyeni ihya edeceğini söylemesi üzerine padişaha hizmet eden bir gencin bu görevi üstlenmesi, gencin uzun bir arayıştan sonra kendisini kandırmak isteyen bir seyyahın bu oyunu öğrenmesi, bu oyunu kendinden başkasının bilmesini istemeyen seyyahın bu gencin peşine düşmesi ve bu iki kişinin Alicengiz oyununu padişahın huzurunda sergilemesi konu edilmektedir.

“Zümrüdüanka Kuşu” masalında, bir padişaha ait sarayın bahçesindeki elma ağacının yılda bir kez meyve vermesi, her sene bahçeye gelerek bu meyveleri kimseye bırakmadan yiyen bir dev ve bu devi öldürmeye çalışan şehzadelerin başlarından geçenler konu edilmektedir. Babası bu meyvelerden yiyemeden devin hepsini bitirmesine üzülen büyük şehzade devin bahçeye geleceği gece saklanarak onu öldürmek ister ancak, korkar ve başarısız olur. Ortanca şehzadenin de başına aynı şey gelir. Fakat küçük şehzade devi yaralayıp kaçırmayı başarır ve kendince yarım bıraktığı işi tamamlamak için devin peşine düşer. Metnin devamında küçük şehzade kendisini kıskanan ağabeylerinin ihanetine uğrasa da masal mutlu sonla biter.

“Vakitsiz Açan Gül” adlı metinde fakir bir adamla karısının dünyaya gelen kızlarının adının insan dışı bir varlık tarafından Muradına Ermeyen Dilber konması, bu kızın başından su döküldüğünde suyun altına, ağladığında gözyaşlarının inciye dönüşmesi ve güldüğündeyse yüzünde güller açması ve bu kızla ailesinin başından geçenler konu edilmektedir. Muradına Ermeyen Dilber evlenecekken sütannesinin kıskançlığı yüzünden büyük zorluklar yaşar, evleneceği şehzadeyle sütannesinin kızı evlense de masalın sonunda Muradına Ermeyen Dilber muradına erer.

Genel olarak ele alındığında metinlerde işlenen konuların okuyucunun hayal gücüne hitap ettiği söylenebilir. Konuların, daha çok 5 ve 6. sınıf öğrencilerinin seviyesine uygun olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Kahramanlar

“Billur Köşk ve Elmas Gemi” metninin başkahramanı padişahın kızı Banu ile Yemen padişahının oğludur. Bu metindeki başkahramanların okuyucuya olumsuz örnek olacak davranışları bulunmamaktadır.

“Ağlayan Nar Gülen Ayva” metninde başkahramanı olan padişahın kızı cesareti ve zekâsıyla okuyucunun kendisiyle özdeşleştirmekten hoşlanacağı örnek bir karakterdir.

“Mercan Kız” masalında başkahramanlar Şehzade ile Mercan Kız’dır. Başkahramanların olumsuz örnek oluşturacak davranışları bulunmamaktadır.

“Alicengiz Oyunu” metninin başkahramanı padişahın hizmetindeki oğlandır. Bu oğlan kurnazlığı ve zekâsıyla okuyucunun kendisiyle özdeşleştirebileceği bir karakterdir.

“Zümrüdüanka Kuşu” masalında başkahraman küçük şehzadedir. Küçük şehzade cesareti ve yardımseverliği örnek bir karakterdir.

“Vakitsiz Açan Gül” adlı metnin başkahramanı Muradına Ermeyen Dilber’in olumsuz örnek oluşturacak davranışları olmadığı görülmektedir.

Kitapta bulunan masalların başkahramanları, genel olarak ilköğretim seviyesindeki öğrencilere olumlu örnek olabilecek nitelikte karakterlerdir. Metinlerdeki başkahramanların kötü örnek olacak davranış ve düşünceleri bulunmamaktadır.

Metinlerdeki kahraman kadrosunun oldukça kısıtlı olduğu görülmektedir. Ayrıca, başkahramanların genel olarak kendilerine ait özel isimlerinin bulunmadığı görülmektedir. Bu durum, başkahramanı diğer karakterlerden ayırmakta güçlük çekilmesine yol açan olumsuz bir durumdur. Bununla birlikte eserin genel anlamda, kahramanların ele alınışı yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Plan

Kitaptaki metinlerin masal olması sebebiyle mantık hatalarının aranmaması gerektiği düşünülmektedir. Bununla birlikte masallardaki olaylar, kitabın bütünlüğünü bozmayacak şekilde sıralanmaktadır.

Çevre

Masalların yer aldığı kitapta çevre unsurunun dikkate alınmaması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, sayfa düzeni, kapak, ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Çocuklara tavsiye edilen eserin baskı kalitesi açısından eksikliklerinin bulunduğu, bu açıdan hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı görülmektedir.

Çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmada çocuk kitaplarının dış yapı özelliklerinin de büyük öneme sahip olduğu düşünüldüğünde, eserin belirlenen ölçütlere neden uygun olmadığı konusu açıklık kazanmaktadır.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Bir Gemi Yelken Açtı

Yazar: Ali Mümtaz Arolat

Yayınevi: Dünya Yayıncılık

Basım Tarihi: Şubat 2011

Sayfa Sayısı: 152

Kitap İncelemesi

Boyut

11,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında bulunmadığından hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Mat ve kalın olan 1. hamur kâğıdın ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görsel bulunmamaktadır.

Kapak

Kitap kapağında fotoğrafik özellik taşımayan bir yelkenin resmedildiği, ön kapakta kitabın ve yazarın; sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına yer verildiği görülmektedir. Kitabın arka kapağında şairin şiir anlayışına ilişkin bilgiler yer almaktadır. Eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten bilgiye rastlanmamakta ve şairin hayatına ilişkin bilgi bulunmamaktadır.

Kitabın kapak özellikleri yönüyle eksiklerinin bulunduğu, bu bakımdan hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenen kitapta dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir. Ciltleme ölçütleri yönüyle eksiklikleri bulunan kitabın, bu açıdan hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Yazım ve Noktalama

Eserde az sayıda da olsa yazım yanlışı bulunmaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır:

“*Belki de içimizden hiç biri ayak basmaz,*” (s. 12)

“*Havuz binbir yaprağın bir mezarı gibidir.*” (s. 30)

“*Mehtap onbeşindedir.*” (s. 128)

Güncel Yazım Kılavuzu’na aykırı yazılmış sözcüklerin bulunduğu dikkate alındığında, eserin yazım ölçütlerine uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Dil ve Anlatım

Şiirlerde hece ölçüsünün kullanıldığı, ölçünün kitaptaki şiirlere göre farklılık gösterdiği görülmektedir. “Bir Gemi Yelken Açtı” şiirinde 14’lü hece ölçüsü bulunmaktadır.

Eserin üslubunun çocuklara göre olmadığı, şiirlerin çocuk okuyucular için yazılmadığı düşünülmektedir. Örneğin, “Zambaklar” adlı şiirin son kıtası şu şekildedir:

“*İncitmekten korkarak koklanmaz, el sürülmez*

Zambaklar, sizi sefih bir hayat, ihtiramlar,

Teessüflerle mel’un uzaklardan selâmlar.” (s. 46)

Kitabın dil ve anlatım ölçütlerine uygun olmadığı ve çocuklara uygun bir üsluba sahip olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Şiir kitabı olan eserde, “*can vermek, iç çekmek, baş eğmek, başa çıkmak, boynunu bükmek, yollara düşmek, benzi kül gibi olmak, karşı gelmek, dudak bükmek, derdi başından aşkın olmak, gözü dalmak, gözleri kararmak, yol almak, derde düşmek, kulak vermek*” deyimleri ile “*Huyly huyundan vazgeçmez.*” Atasözünden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Tema

Kitaptaki birçok şiirin ana fikrinin açık ve anlaşılır olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Ayrıca, “Sonbahar”, “Fani Türküler”, “İhtiyarların Türküsü”, “Akşamın Ufkunda” şiirlerinin ölüm temasını işlediği görülmektedir.

Kitabın “Tunç Madalya” bölümünde millî tarih temasının işlendiği, bunların dışındaki metinlerde çocuğa uygun bir temanın işlenmediği ve iletilerin yer almadığını söylemek mümkündür. Eserin tema ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Konu

Kitaptaki “Tunç Madalya” adlı bölümdeki şiirlerde, Cem Sultan, Barbaros Hayrettin, Turgut Reis ve Tiryaki Hasan Paşa’nın; “Çoban ve Yolcu” adlı bölümde bir yolcuyla karşılaşan çobanın konuşmalarının konu edildiği görülmektedir.

Kahramanlar

Kurgulu metinlerden oluşmayan kitapta kahraman ölçütlerinin aranmasının güç olduğu açıktır. Bununla birlikte, “Tunç Madalya” adlı bölümdeki kahramanların Cem Sultan, Barbaros Hayrettin Paşa, Turgut Reis ve Tiryaki Hasan Paşa, “Çoban ve Yolcu” adlı bölümdeki kahramanların da çoban ile yolcu olduğu görülmektedir.

Plan

Kitaptaki birçok şiirde ana düşüncenin hedef kitlenin anlayabileceği türde açık ve anlaşılır olmadığı düşünülmektedir. Bu bakımdan, kitabın plan ölçütü yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Çevre

Eserin türü yönüyle çevre unsurlarının aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım, tema ve plan ölçütleri bakımından hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Kitaptaki şiirlerin ana düşünceleri ile dil ve anlatım özellikleri dikkate alındığında, eserin çocuklar için hazırlanmamış olduğunu ve hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Bir Küçük Osmancık Vardı

Yazar: Hasan Nail Canat

Yayınevi: Timaş Yayınları

Basım Tarihi: Mart 2011

Sayfa Sayısı: 128

Kitap İncelemesi

Boyut

12,5 x 19,5 olan kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında yer almadığı görülmekte, bu nedenle seviyeye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

2. hamurdan kâğıdın mat olmadığı ve arka sayfadaki yazıların ön yüzden net bir biçimde görünerek gözü yorduğu, bu sebeple kâğıt kalitesinin seviyeye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta ön kapakta bulunanın haricinde resme yer verilmemektedir. Bu durum, kitabın resim ölçütü açısından 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğunu göstermektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında İstanbul manzarası içinde bir çocuğun resmedildiği, resmin ilgi çekici ve kitapla ilişkili olduğu görülmektedir. Ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adı; arka kapakta kitabın içeriğiyle ilgili kısa bilgi bulunmaktadır.

Kitabın kapağında, eserin hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlanmış olduğunu belirten net bir bilgiye yer verilmemekte, ancak kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde yer aldığını belirten bir ibare bulunmaktadır. Ayrıca ön kapağın iç

kısımında yazara ait özet bilgi bulunmaktadır. Genel olarak ele alındığında kitap kapağının belirlenen ölçütler uygun olmadığı görülmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin kullanıldığı kitabın ciltlemesinde dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı görülmekte, karton olan kitap kapağının yeterince sağlam olmadığı düşünülmektedir. Bu nedenle kitabın ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta Güncel Yazım Kılavuzu'na uygun yazılmamış sözcüklerin bulunduğu tespit edilmiştir. Bunlardan bazıları şunlardır:

“-Öyleyse O’nu da götürürüm.” (s. 21)

“Hava almak bahanesiyle dışarı çıktığı zaman, saat onikiyi de geçiyordu. Ümidi iyice kesilmişti.” (s. 39)

“Bu yaralı aileyi dertleriyle başbaşa bırakmak doğru değildi, ama nasıl olsa gideceklerdi.” (s. 52)

Dil ve Anlatım

Kitaptaki cümle yapılarının genellikle basit, cümlelerin tek özne ve yüklemli olduğu, paragraf uzunluklarının genellikle 5-6 cümleyi geçmediği görülmekte, eserin dil ve anlatım yönüyle daha çok ilköğretim birinci kademe öğrencilerine hitap ettiği düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Eserde “gözü ilişmek, tuzağa düşmek, gözleri yuvalarından fırlamak, aklına getirmek, fark etmek, renkten renge girmek, dudağını ısırma, acı çekmek, acı çekmek, feryat etmek, dili çözülmek, göğüs germek, bağına basmak, tepeden tırnağa süzmek, başından savmak, gözlerini dikmek, paniğe kapılmak, gözden çıkarmak, fikir yürütmek, elde etmek, dermanı kesilmek, aklından çıkmak, iş sarpa sarmak, kafası bozulmak, suya düşmek, gözden kaybolmak, yolunu tutmak, kestirip atmak, ümidini kesmek, dili tutulmak, acı çekmek, uyku tutmamak, yola koyulmak, gözünü kırpmadan, kıpkırmızı olmak, yola çıkmak, yol almak, aldırış etmemek, hasret gidermek, gözleri parlamak, hasret çekmek, buyur etmek, öfkeye kapılmak, razı olmak, gözleri kan çanağına dönmek, aklına gelmek, söze karışmak, canı sıkılmak, gözleri dolmak, göç etmek, göz atmak, yoluna koymak, yerin dibine geçmek, dudak bükme, omuz silmek, göz ucuyla bakmak, bir dediğini iki etmemek, gözüne

kestirmek, taş kesilmek, içini çekmek, dikkat kesilmek, söz vermek” deyimlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Deyimlerin oldukça fazla yer aldığı kitapta, atasözlerine yer verilmemiş olması, eserin bu yönüyle ölçütlere uygun olmadığını göstermektedir.

Tema

Kitabın geneline yayılmış fikrin özlem olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Eserde çocukları kaçırılmış olan bir çiftin tam on beş yıl çektikleri evlat hasreti ele alınmakta, ayrıca sevgi ve iyilik temalarına ilişkin iletilerin bulunduğu görülmekte, iyi-kötü çatışması ve kötülerin hak ettikleri cezayı almaları da işlenen diğer fikirler olarak dikkat çekmektedir.

Eserin geneline yayıldığı görülen temanın hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Konu

Kitapta zengin bir işadamı olan Abdullah Bey ile eşi Fatma Hanım’ın iki yaşındaki çocukları Osman’ın bahçıvanlarının da yardımıyla kötü kişiler tarafından kaçırılması ve oğullarını geri alamayan bu çiftin onun öldüğünü düşünerek çektikleri evlat hasreti ve bu süreçte Osman’ın başından geçenler konu edilmektedir.

Ölüme terk edildiği virane evde kamyon şoförü Ali’nin yanında çalışan Garip tarafından bulunan Osman, çocuğu olmayan zengin bir ailenin elinde büyür ve onları gerçek ailesi zanneder. Üvey babasının ölümünden sonra üvey annesi ve ağabeyiyle İstanbul’a taşınan Osman, burada tesadüf eseri üvey evlat olduğunu öğrenir. Edebiyat öğretmeni, öz akrabası olan Osman, bir yarışma için yazdığı hikâyede kendi hayatını anlatır. Bunu fark eden öğretmeni Osman’ı tanır ve Osman ailesine kavuşur.

Eserin konusunda, toplumun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine aykırı unsurlar bulunmamaktadır. Çocuğu yaşama hazırlayıcı nitelikte olduğu düşünülen konunun hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Kahramanlar

Metnin başkahramanı Osman, diğer önemli kahramanlar ise Abdullah Bey, Fatma Hanım, Garip, Şerife Hanım, Ayşe Kadın, Apo, Zevzek, Romantik, Bahçıvan ve Ali’dir.

Başkahramanın çocuk olduğu metinde bu karakterin çalışkan, saygılı ve efendi kişiliği okuyucunun kendisiyle özdeşleştirebileceği ve örnek alabileceği özellikler olarak görülmektedir.

Plan

Mantık hatalarının bulunmadığı eserde ana düşüncenin açık ve anlaşılır bir biçimde ele alındığı görülmektedir.

Çevre

Metinde tarihi net bir şekilde belirten bilgi bulunmamaktadır. Ancak şahıslar ve mekânlarla ilgili detaylar, hayat standartları ve kahramanların yaşam tarzlarından olayların günümüze yakın bir gelecekte geçmiş olduğunu çıkarmak mümkün görünmektedir:

“Abdullah Bey, inşaat çivisi imal eden bir fabrikanın sahibiydi. İstanbul’un önemli semtlerinde, toptan inşaat malzemesi satan üç büyük mağazası vardı.” (s. 11)

“Pendik’te, bahçe içinde tek katlı harabe bir evin bahçe kapısında Osman’ın kaçırıldığı beyaz Mercedes araba duruyordu.” (s. 18)

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, atasözleri ve deyimler ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Görsellere yer verilmeyen eserin belirlenen ölçütler ışığında, resimleme özelliği yönüyle ilköğretim birinci kademe öğrencilerine uygun olmadığı düşünülmektedir. Bunun yanında, metnin dil ve anlatım bakımından oldukça sade olması, basit ve kısa cümle ve paragraflardan oluşması, tam tersine kitabın ilköğretim birinci kademe öğrencilerine uygun olarak hazırlandığı şeklinde değerlendirilmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Bitmeyen Gece

Yazar: Mitat Enç

Yayınevi: Ötüken Neşriyat A.Ş.

Basım Tarihi: Haziran 2010

Sayfa Sayısı: 344

Kitap İncelemesi

Boyut

12 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

Kitapta kullanılan 2. kalite hamur kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar, ön yüzden rahatlıkla görülmekte ve bu durum okuyucunun gözünün yorulmasına yol açmaktadır. Bu sebeple, kitabın kâğıt kalitesi yönünden hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Kitabın sayfaları tek sütun olarak düzenlenmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir. Harflerin büyüklüğü belirlenen ölçüt aralığında bulunduğundan hedef kitlenin seviyesine uygundur.

Görseller

Kitapta görsellere yer verilmemektedir. Bu durum, kitabın resim ölçütü açısından 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğunu göstermektedir.

Kapak

Kitap kapağında karanlıkta yanmakta olan bir mum fotoğrafı bulunmakta; ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına; kitabın ilk sayfalarında yazarın hayatına ait bilgilere yer verilmektedir. Tek yayınevinden çıkan telifli eserin hangi yaş grubuna hitap ettiğine dair bilgi bulunmamaktadır.

Kapak özelliklerine bakıldığında kitabın daha çok yetişkinlere hitap edebilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir. Bu yönüyle eserin, kapak ölçütü yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin kullanılmış olduğu kitapta dikiş bulunmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri bakımından eksiklikleri bulunan kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta birçok yazım ve noktalama yanlışının bulunduğu tespit edilmiştir. Bunlardan birkaçı şu şekildedir:

“Koridoru daima keskin kenef kokan bu otel bozuntusundan ayrılamayışımızın nedeni her halde odamızın dile getirilmesi zor güzelliğiydi.” (s. 15)

“İşte o günlerde büyükler sağ gözümün pek işe yaramadığını fark edip Ermeni doktora baş vurmışlardı.” (s. 16)

“Ertesi gün onbeş, yirmi kişilik göz koğuşunun kapısı dibindeki bir yatağa yerleştim.” (s. 23)

Yukarıdaki örneklerde altı çizili sözcüklerin Güncel Yazım Kılavuzu’na uygun şekilde yazılmadığı görülmekte, eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Dil ve Anlatım

Yazarın hayatının romanlaştırıldığı eserde, cümlelerin ve buna bağlı olarak paragrafların uzun olduğu, öyle ki kitaptaki bazı sayfaların tek bir paragraftan oluştuğu; ayrıca metinde yöresel konuşma dilinin kullanıldığı bölümlerin bulunduğu ve özgün şekliyle yer alan yabancı isimlerin Türkçe karşılıklarının bulunmadığı görülmektedir. Bu özellikler dikkate alındığında kitabın dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Atasözleri ve Deyimler

Metinde *“pes etmek, göz atmak, yolunu tutmak, tozu dumana katmak, yola koyulmak, söz etmek, kanı ısınmak, yola dizilmek, baş göstermek, yoluna girmek, boğazına dizilmek, canına kıymak, fark etmek, yol almak, baklayı ağızından çıkarmak, kolu kanadı kırılmak, ele geçirmek, yüz tutmak, çileden çıkmak, kulak kesilmek, el koymak, suya düşmek, sözü ağızından almak, canı yanmak, içi içine sığmamak, kulağına inanmamak, aklından geçmek, ayıkla pirincin taşını, hasret çekmek, burnunu sokmak, içini çekmek, içine sinmek, göğsünü kabartmak, dil dökmek, gözünü doyurmak, buz kesilmek, işin ucundan tutmak, kanı kaynamak, göz önünde tutmak, diline pelesenk etmek, yol almak, kolları sıvamak, el atmak, hayrete düşmek, bir baltaya sap olamamak, görmezden gelmek, kulak asmamak, kök salmak, yüz tutmak, yeğ tutmak, yakayı ele vermek, göz açıp kapayıncaya kadar, burnunda tütme, göz*

ardı etmek, karşı çıkmak, kolları sıvamak, yüz yüze gelmek” deyimleri ile “*Koyunun bulunmadığı yerde keçiye Abdurrahman Çelebi derler.*” atasözünden yararlanıldığı tespit edilmiştir. Kitabın atasözleri ölçütü yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Tema

Üniversitede öğrenim görmekteyken yanlış tedavi uygulanması sebebiyle görme duyusunu kaybeden yazarın hayatının ele alındığı eserde yoğun olarak azim fikrinin işlendiğini söylemek mümkündür.

Gözlerini kaybetmiş olmasına rağmen, hiç yılmadan çalışan ve zorluklara karşı mücadele eden yazar; çalışkanlık, cesaret, özgüven fikirlerini de eserinde etkili bir şekilde yansıtmaktadır.

Okuyucuyu olumsuz etkileyebilecek fikirlerin işlenmediği, doğrudan mesaj verme kaygısı güden ifadelerin yer almadığı düşünüldüğünde, eserin tema ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu görülmektedir.

Konu

Metinde genç yaşta gözlerini kaybeden Mitat Enç’in büyük ümitlerle sürdürülen tedavi süreci; peş peşe geçirdiği operasyonlar sonucunda bir daha göremeyeceğinin anlaşılması üzerine hayata tutunmak adına verdiği mücadele; burslu öğrenci olarak gittiği Amerika’da elde ettiği başarılar; Mitat Enç’in gözünden batı ile doğu arasındaki kültür ve yaşam tarzı farklılıkları ve onun Türkiye’ye dönüşte özel eğitim kurumları açmak adına sarf ettiği çaba ile verdiği uğraşlar konu edilmektedir.

Metinde eğitim ve ruhbilime dair unsurların yer aldığı, yazarın otobiyografisinin çocuk okuyucudan çok yetişkinlere yönelik konuları işlediği dikkat çekmektedir. Kitabın çocukları yaşama hazırlayıcı nitelikte olduğu, ancak onların ilgisini çekebilecek ve onların seviyesine hitap edecek özellikte olmadığı düşünülmektedir.

Kahramanlar

Belli bir kurgusu olmayan, yazarın kendi hayatının işlendiği eserin başkahramanı da yazarın kendisidir. Eserin yazarı olan Mitat Enç’in azmi, özgüveni, çalışkanlığı ve girişimciliği ile çocuklara olumlu örnek olabilecek bir kişi olduğu görülmektedir.

Plan

Yazarın hayatının ele alındığı eserde mantık hatalarının ve plan ölçütlerinin aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Çevre

Metinde olaylar, kahramanlar, mekânlar ve zamanın gerçek olduğu görülmekte, bu sebeple eserin çevre ölçütlerine uygunluğunun aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım, atasözleri ve konu ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Görsellere ya da yazara ait fotoğraflara yer verilmeyen; Türk siyasi tarihi ve eğitim sistemine yönelik konuların yer aldığı eserin bu yönüyle hedef kitlenin seviyesinin üstünde olduğu düşünülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Cumhuriyet Öncesi Doğumlu Yazarlardan Hikâyeler

Hazırlayan: Bilge Ekinci

Yayınevi: Elips Kitap

Basım Tarihi: Ocak 2011

Sayfa Sayısı: 190

Kitap İncelemesi**Boyut**

13,5 x 21,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçütlerin alt sınırında bulunduğu görülmekte ve bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Kitapta kullanılan 2. kalite hamur kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar, ön yüzden net bir biçimde okunmakta ve bu durum okuyucunun gözünün yorulmasına yol açmaktadır. Bu sebeple, kitabın kâğıt kalitesi yönünden hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde normalden az satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir.

Satır aralığının normalden az olması yazıların birbirine çok yakın olmasına ve bu durumun da gözü yormasına neden olduğu görülmektedir. Bu bakımdan kitabın hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 13 punto olduğu tespit edilmiştir. Harflerin büyüklüğünün belirlenen ölçüt aralığında bulunmadığını ve kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Görseller

Kitapta görsel bulunmamaktadır. Eserin bu yönüyle ilköğretim 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitap kapağında oldukça karmaşık bir resim bulunmaktadır. Neden bahsettiği tam olarak anlaşılmayan resmin ilgi çekici olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Kitabın ön kapağında ve sırtta kitabın ve yayınevinin adına; arka kapakta 100 Temel Eser uygulamasının önemine ilişkin bilgiye yer verilmektedir.

Ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu bildiren bir ibare bulunmaktadır ancak, eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten bilgi ve ayrıca birçok yazara ait metnin bir araya getirildiği eserde, yayına hazırlayan kişi hakkında bilgiye rastlanmamaktadır.

Kapak ölçütleri açısından birtakım eksiklikleri bulunan kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin kullanılmış olduğu kitapta dikiş bulunmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri bakımından eksiklikleri bulunan kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Yazım ve Noktalama

Yazım yanlışlarının tespit edildiği eserde bu yanlışlardan birkaçı şunlardır:

“Zira dünya da hiçbir şey, karşısındakini kandırıldığını sanan bir budalanın sevinci kadar komik değildir.” (s. 35)

“Mustafaya doğru bir iki adım attı.” (s. 48)

“Mustafa tepeden turnağa öyle bir ürperdiki soğuk soğuk terler döktü.” (s. 53)

Yukarıdaki örneklerin ilkinde bulunma hal eki olan “-de”nin bitişik yazılması gerekirken (<http://www.tdk.gov.tr>) ayrı yazıldığı, ikinci örnekte özel isme gelen çekim ekinin kesme işaretiyle ayrılmadığı ve son örnekte de “ki” bağlacının yanlış bir biçimde bitişik yazıldığı görülmektedir.

Birçok yazım yanlışının bulunduğu eserin yazım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Dil ve Anlatım

Kitaptaki her metnin yazarın farklı olduğu dikkate alındığında, metinlerdeki dil ve anlatım özelliklerinin yazarın üslubuna göre farklılık gösterdiği söylemek yanlış olmayacaktır.

Metinlerdeki dilin genel olarak sadeleştirilmiş, açık ve anlaşılır olduğu görülmektedir. Kitaptaki paragrafların hedef kitleye uygun olacak şekilde çok uzun ve yorucu olmadığı dikkat çekmektedir.

Eserde yabancı dilde ifadeler bulunduğu, bu ifadelerin Türkçe karşılığına yer verilmediği tespit edilmiştir: “*Voyons voyons. II ne s’agit pas de ça. Tenez: Si x tend vers zero, y tendra vers l’infini. N’est ce pas?*” (s. 37).

Kitaptaki bir metinde de küfür içeren ifadelerin yer aldığı görülmektedir:

“*Sonra Mustafa ’ya, ‘Ulan piç kurusu,’ dedi, ‘Sen ocak yakmak bilir misin?’*

‘Bilirim ya.’

‘Ulan it oğlu it, üç gün, üç gece...

‘Bilirim...’

‘Ulan o... çocuğu, sen ananın karnında mı öğrendin bu işi? Üç gece dayanabilir misin?’ Mustafa sustu.” (s. 48-49)

Yukarıdaki bilgilerin ışığında kitabın dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta “*yer öpmek, kaşla göz arasında, dil uzatmak, ayak diremek, parmağı ağzında kalmak, canı sıkılmak, başını alıp gitmek, bel bağlamak, gözünü alamamak, göz atmak, ya herrü ya merrü, pabuç bırakmamak, taş çıkarmak, gözüne girmek, el ele vermek, canı istemek, akli kesmemek, canını dişine takmak, kan ter içinde, yola*

düşmek, bir deri bir kemik, kulak kesilmek, dudak bükmek, dili damağı kurumak, yüreğine su serpilmek, gözden kaybetmek, içi sıkılmak, yüreği ağzına gelmek, akli ermek, hasta düşmek, canını almak, gözünü korkutmak, can vermek, yüz bulmak, razı olmak, hasret kalmak, bir taşla iki kuş vurmak, kozunu paylaşmak, ağzını açıp gözünü yummak, yola koyulmak, gözü açık olmak, azar işitmek, başına kakmak, ağzının tadı kaçmak, içine kurt düşmek, oralı bile olmamak, canına yetmek, yerden yere vurmak, akli başına gelmek, kulak kesilmek, göz kulak olmak, göze almak, gözünü dört açmak, gözüne ilişmek, devele kulak gibi kalmak, gözden kaybolmak” deyimleriyle, “*Aşağı tükürsem sakal, yukarı tükürsem bıyık.*” atasözünden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Birçok metnin yer aldığı kitapta deyimlerden oldukça yararlanıldığı görülmektedir. Ancak sadece bir atasözünün yer alması, olumsuz bir durum olarak değerlendirilmektedir. Bu bakımdan kitabın atasözleri ölçütü yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Tema

Toplamda 16 metnin bulunduğu kitapta “Abdal Han’ın Pehlivanı”, “Ana Kız-İki Kız”, “Coğrafya Dersi” ve “Okula Başlıyorum” adlı metinlerin temalarının açık ve anlaşılır bir biçimde ele alınmadığı görülmektedir. Ayrıca bu eserlerde ilköğretim öğrencilerine yönelik hangi iletilerin bulunduğunu tespit etmek de güçtür. Metinlerde hedef kitleye uygun iletilerin yer almadığı dikkat çekmekte, dolayısıyla bu metinlerin çocuklar için kaleme alınmadığı düşünülmektedir.

Kitapta yer alan diğer metinlerde temaların açık ve anlaşılır bir biçimde ele alındığının, bu temalarda olumsuz unsurların bulunmadığının görülmesine rağmen, bu dört metnin temasının açık ve anlaşılır olmaması sebebiyle, kitabın tema ölçütlerine uygunluk göstermediği görülmektedir.

Konu

Kitaptaki metinlerin toplumun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine uygunsuzluk gösteren herhangi bir özellik taşımadığı görülmektedir.

Metinlerde ilgi çekici olay ve konuların işlendiği düşünülmektedir. Örneğin, “Eskici” adlı metinde ailesini kaybeden Hasan’ın Arabistan’daki halasının yanına gönderilmesi, burada yaşamaya başlaması, bir gün evlerine gelen bir ayakkabı tamircisinin Türk olduğunu anlaması üzerine onunla uzun uzun Türkçe konuşması ve bu adamın işinin bitip gitmek üzere olduğunu görmesi üzerine bir daha anadilini

konuşacak kimseyi bulamayacak olmanın korkusuyla çok üzülüp ağlaması konu edilmektedir.

“Beyaz Pantolon” adlı metinde ise bir ayakkabı tamircisinin yanında çıraklık yapan Mustafa’nın, kendisine üç gün üç gece sürecek bir başka iş teklif edilmesi üzerine çok sevinmesi, bu işten kazanacağı parayla ayakkabı ve beyaz pantolon almayı hayal etmesi, işe başladıktan sonra çok çalışıp yorgun düşmesi, beraber çalıştığı kişi olan Cumali’nin patrona Mustafa’nın hiç çalışmadığını, sürekli uyuduğunu söylemesi üzerine parasını tam alamaması, bunun üzerine ayakkabı ustasının Mustafa’ya acıyarak ona zam yapması konu edilmektedir.

Genel olarak konuların okuyucunun hayal dünyasına ve eleştirel düşünme becerisine hitap ettiğini söylemek mümkündür. Bu bakımdan kitabın, konu ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Kahramanlar

Kitaptaki metinlerin tamamında çocuğun kendisiyle özdeşleştirebileceği ve örnek alabileceği başkahramanların bulunduğunu söylemek güçtür. Örneğin, “Kuduz Düğünü” adlı metnin başkahramanı Kaşıkçioğlu Rasim Ağa, köpek ısırın oğlunu doktora götürmek yerine birtakım batıl inançlara kapılarak bir üfürükçüye teslim eder ve oğlu kudurarak can verir. Şüphesiz, bu metindeki başkahramanın cahilliğinin örnek alınacak bir tarafı yoktur. Zira metinde de kahramanlardan çok insanlardaki batıl inançlar ve bu inançların yol açtığı olumsuzluklar ön plana çıkmaktadır.

Metinlerin genelinde, çocukların örnek alabileceği kahramanların yer almadığı görülmektedir. Bu bakımdan, eserin kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Plan

Metinlerde konu bütünlüğünü bozacak unsurların bulunmadığı kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Çevre

Metinlerde çevre unsurlarına uygun olarak, detayları aktaran ipuçlarının bulunduğu görülmektedir. Örneğin, “Eskici” metninde Hasan’ın Arabistan’a gittiği bilinmektedir. Metinde yer alan bilgiler, buranın özelliklerini etkili bir şekilde yansıtmaktadır:

Bunlar da bitti. Göz alabildiğine uzanan bir düzlüğe çıkmışlardı, ne ağaç vardı, ne dere, ne ev! Yalnız ara sıra kocaman kocaman hayvanlara rast geliyorlardı; çok uzun bacaklı, çok uzun boylu, sırtları kabarık, kambur hayvanlar trene

bakmıyorlardı bile... Ağzlarında beyazımsı bir köpük çiğneyerek dalgın ve küskün arka arkaya, ağır ağır, yumuşak yumuşak, iz bırakmadan ve toz çıkarmadan gidiyorlardı. (s. 114)

Kitapta yer alan metinlerde genel olarak çevre unsuruna ilişkin ipuçlarının bulunduğu göze çarpmaktadır. Çevrenin, olay ve kahraman unsurlarını desteklediği, zaman ve mekânı doğru bir şekilde yansıttığı düşünülmektedir. Kitabın çevre ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Sonuç: Kitabın kâğıt kalitesi, sayfa düzeni, harf büyüklüğü, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım, atasözleri, tema ve kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı görülmektedir.

Görsellerin yer almadığı eserin bu yönüyle ilköğretim 7 ve 8. sınıf seviyelerindeki öğrenciler için uygun olduğu düşünülmektedir. Bazı metinlerde temaların açık ve anlaşılır olmadığı ve çocuklara yönelik iletilerin bulunmadığı görülmüş, bu durum kitabın bu yönüyle, hedef kitleye uygun olmadığı şeklinde değerlendirilmesine neden olmuştur.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Çocuk Şiirleri

Yazar: İbrahim Alaettin Gövsa

Yayınevi: Elips Kitap

Basım Tarihi: Nisan 2009

Sayfa Sayısı: 112

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 21,5 olan kitap boyutunun belirlenen ölçütlerin alt sınırında bulunduğu görülmekte ve bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Kitapta kullanılan 2. kalite hamur kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar ön yüzden görülmekte ve bu durum okuyucunun gözünün yorulmasına yol açmaktadır. Bu sebeple, kitabın kâğıt kalitesi yönünden hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde normalden az satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir.

Satır aralığının normalden az olması yazıların birbirine çok yakın olmasına ve bu durumun da gözü yormasına neden olduğu görülmektedir. Bu bakımdan kitabın hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 13 punto olduğu tespit edilmiştir. Harflerin büyüklüğünün belirlenen ölçüt aralığında bulunmadığını ve kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Görseller

Kitapta görsel bulunmamaktadır.

Kapak

Kitap kapağında karmaşık bir resmin içinde el yazısı bulunmakta, görselin kitabın içeriğiyle ilişkili ve ilgi çekici olmadığı düşünülmektedir. Ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına; arka kapakta, 100 Temel Eser uygulamasının önemine ilişkin bilgiye yer verilmekte ve ön kapağın iç sayfalarında yazarın hayatına ve eserine ilişkin bilgilerin bulunduğu görülmektedir.

Ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu bildiren bir ibare bulunmaktadır, ancak eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten bilgiye rastlanmamaktadır.

Kitabın kapak özellikleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür, ancak resme yer verilmemesi bir eksiklik olarak görülmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin kullanılmış olduğu kitapta dikiş bulunmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir. Ciltleme ölçütleri bakımından eksiklikleri bulunan kitabın, bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Yazım ve Noktalama

Eserde öğrencilerde yanlış öğrenmelere yol açacak yazım ve noktalama yanlışlarına rastlanmamıştır. Kitabın yazım ve noktalama ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olduğu görülmektedir.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde, şairin üslubunun çocuklara hitap edebilecek şekilde sade ve açık olduğu dikkat çekmektedir.

Hece ölçüsüyle yazılmış şiirlerin bulunduğu kitapta, ölçününün çeşitlilik gösterdiği, eserlerin kafiyeli olduğu görülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Şiirlerden oluşan kitapta atasözleri ve deyimler ölçütüne uygunluk aranmaması gerektiği düşünülmektedir. Bunun yanında eserde “acı çekmek, kan dökmek, can vermek, kulak vermek, kalbi sızlamak, adını ağzına almamak” deyimleri ile “Haydan gelen huya gider.” ve “Ekmeden biçilmez.” atasözlerinin yer aldığı görülmektedir.

Tema

Kitaptaki şiirlerde vatan sevgisi, millet sevgisi, anne sevgisi, bayrak sevgisi, kahramanlık, iyilik, çalışkanlık, doğa, sadakat, sorumluluk, özgürlük ve Atatürkçülük temalarının işlendiği görülmektedir.

Konu

Kitaptaki “Allah Sevgisi” ve “Din” adlı şiirlerde din, “Padişah” şiirinde padişah, “Osmanlı Bayrağı” adlı şiirde Osmanlı bayrağı konu edilmektedir.

“Allah Sevgisi” ve “Din” şiirlerinde Müslümanlığın konu edilmesinin ideolojik olduğu, diğer şiirlerin konusunun da güncel olmadığı düşünülmektedir. Güncel olmayan konuların işlendiği şiirlerde çocuğu hayata hazırlayıcı unsurların bulunmadığı dikkate alındığında kitabın konu ölçütlerine uygun olmayan metinler içerdiği görülmektedir.

Kahramanlar

Şiirlerde genel olarak belli bir olayın ele alınmadığı görülmektedir. Bir olayın işlendiği metinlerden “Tilkinin Vaadi”, “Kurt Masalı” şiirlerinde ise kahramanların insan olmadığı göze çarpmaktadır.

İlköğretim çağındaki çocuklara yönelik eserlerde kahramanların okuyucunun kendisiyle özdeşleştirebileceği, kendine örnek alabileceği karakterler olması hususu göz önünde bulundurulduğunda, kitabın kahraman ölçütlerine uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Plan

Şiirlerde mantık hataları aranmamıştır. Bunun yanında, metinlerde ana düşüncenin açık ve anlaşılır olduğu görülmektedir.

Çevre

Tarihi kahramanların ele alındığı şiirlerde, kahramanların özelliklerine ilişkin bilgiler verildiği görülmektedir. Bu şiirlerde, bahsi geçen şahsın yaşadığı döneme ilişkin detayları veren ipuçları bulunmaktadır:

Ertuğrul'un Büyüklüğü

İlk padişah Osman Bey'in Pederi

Ertuğrul Bey yanında refikleri

Bir gün kırdı gezerlerken dövüşen

İki ordu görülür ta öteden

Harp olur da uzak durur mu erler?

Dizgin vurup bârgirleri sürerler;

Bakarlar ki iki ordu çatışmış;

Kargı, kılıç, balta, topuz karışmış (s. 42)

Sonuç: Kitabın kâğıt kalitesi, harf büyüklüğü, ciltleme, konu ve kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir. Eserin kapağında uygun bir resim bulunmaması bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir. Kitapta, güncelliğini yitirmiş şiirlerin konu edilmesi de olumsuz bir durum olarak düşünülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Çocuklara Şiirler

Yazar: Vehbi Cem Aşkun

Yayınevi: Elips Kitap

Basım Tarihi: Aralık 2010

Sayfa Sayısı: 144

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 21,5 olduğu tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçütlerin alt sınırında bulunduğu görülmekte ve bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Kitapta kullanılan 2. kalite hamur kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar, çok net görülmekte ve bu durum okuyucunun

gözünün yorulmasına yol açmaktadır. Bu sebeple, kitabın kâğıt kalitesi yönünden hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde normalden az satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir.

Satır aralığının normalden az olması yazıların birbirine çok yakın olmasına ve bu durumun da gözü yormasına neden olduğu görülmektedir. Bu bakımdan kitabın hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 13 punto olduğu tespit edilmiştir. Harflerin büyüklüğünün belirlenen ölçüt aralığında bulunmadığını ve kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Görseller

Kitapta görsel bulunmamaktadır.

Kapak

Kitap kapağında çiçeğe konmuş bir kelebek fotoğrafı bulunmaktadır. Kapakta fotoğraf kullanılması ve fotoğrafın kitabın içeriğiyle ilgili olmaması olumsuz görülmektedir.

Kitabın ön kapağında ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevının adına; arka kapakta 100 Temel Eser uygulamasının önemine ilişkin bilgiye yer verilmektedir.

Ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu bildiren bir ibare bulunmaktadır, ancak eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten bilgi ile yazarın hayatını ve eserlerini özetleyen kısa bilgi bulunmamaktadır.

Kitabın kapak özellikleri yönüyle eksiklerinin bulunduğu, bu bakımdan hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin kullanılmış olduğu kitapta dikiş bulunmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri bakımından eksiklikleri bulunan kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Yazım ve Noktalama

Eserde öğrencilerde yanlış öğrenmelere yol açacak yazım ve noktalama yanlışlarına rastlanmamıştır. Kitabın yazım ve noktalama ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olduğu görülmektedir.

Dil ve Anlatım

Şiirlerde hece ölçüsünün kullanıldığı, ölçünün kitaptaki şiirlere göre farklılık gösterdiği görülmektedir.

Sade ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı kitapta, şairin üslubunun çocuklara hitap edebilecek nitelikte akıcı ve duru olduğu, şiirlerde kafiyenin bulunduğu göze çarpmaktadır.

Atasözleri ve Deyimler

Şiir kitabı olan eserde, “dört gözle beklemek, can vermek, el bağlamak, yola çıkmak, kulak kesilmek, dile gelmek, gurur duymak, kendinden geçmek, boyun eğmek, yüzüne kan gelmek, hasret çekmek, yolunu gözlemek, yasını tutmak, gözleri dolmak, zapt etmek, yas tutmak, karalar, bağlamak, yüreğini dağlamak, yolunu tutmak, derde düşmek, içine ateş düşmek, gözleri kamaşmak, kanı kaynamak, sözünü tutmak, bağrına basmak, emek vermek, sözünü kesmek, canı çekmek” deyimlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Tema

Kitaptaki şiirlerde bayrak sevgisi, sağlık, temizlik, millî tarih, doğa, vatan sevgisi, millet sevgisi, Atatürkçülük temaları işlenmektedir.

Örneğin, “Bayrak Şiiri” adlı şiirde bayrak sevgisi, “Fetih Destanı” şiirinde millî tarih, “Bugün” adlı şiirde Atatürkçülük temaları ele alınmaktadır. Temaların açık ve anlaşılır bir biçimde ele alındığı kitapta, çocuğa ders veren, onu olumsuz etkileyecek fikirleri aşılamanın amaçlandığı ifadelerin bulunmadığı görülmektedir. Kitapta ele alınan temaların hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

Kitapta işlenen konularda genel olarak millî tarihin ele alındığı görülmektedir. Örneğin “Fetih Destanı” adlı şiirde İstanbul’un fethi konu edilmektedir:

*“Boğaziçi sırtları üstünden bir gün sabah
İstanbul surlarını inceledi Padişah.*

*İstanbul, güzel şehir, baktı heyecanlandı;
Ona kavuşmak aşkı gözlerinde canlandı” (s. 33)*

Şiirlerin konularının toplumun gelenek ve göreneklerine uygun ve çocukların ilgisini çekebilecek nitelikte olduğunu söylemek mümkündür. Bu bakımdan kitabın konu ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Kahramanlar

Kurgulu metinlerden oluşmayan kitapta kahraman ölçütlerinin aranmasının güç olduğu açıktır. Bununla birlikte, “Ata’ma Ağıt” ve “Ölüm’süz Ata’mız” bölümlerinde Mustafa Kemal Atatürk’ün, “Koca Sinan” şiirinde Mimar Sinan’ın, “Fetih Destanı” adlı şiirde de Fatih Sultan Mehmet’in özelliklerine değinilmesi, bu şiirlerde yer alması, milli tarihimizde önemli yere sahip bu kahramanların çocuklara örnek olması bakımından olumlu bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Plan

Şiirlerde ana düşüncenin açık ve anlaşılır olduğu görülmektedir.

Çevre

Millî tarihimizin işlendiği şiirlerde, şairin konu edilen zaman ve mekânı doğru bir biçimde yansıtmaya çalıştığı dikkat çekmektedir:

19 Mayıs

Bugün Türk’e bir şeref, tarihlere bir ündür,
Tutsaklıktan Türklüğün kurtulduğu ilk gündür.

Bugün ezdik öz yurda ecel olan başları,
Bugün çıktı ağızından Ata’mın son kararı.

Neydi ah... O karanlık, o günlerdeki acı,
Sarmıştı dört yanını yurdun yüz bin umacı.

Padişah saltanatı kurtarmak davasında,
Memleket kendi başına kalmış kendi yasında...(s. 69)

Sonuç: Kitabın kâğıt kalitesi, sayfa düzeni, harf büyüklüğü, kapak ve ciltleme ölçütleri bakımından hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

İçerisinde görsel bulunmayan kitabın bu yönüyle ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine uygun olarak hazırlandığı düşünülmektedir.

Kitaptaki şiirlerin temaların çeşidi ve işlenişi yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Damla Damla

Yazar: Ruşen Eşref Ünaydın

Yayınevi: Mola Kitap

Basım Tarihi: Ekim 2010

Sayfa Sayısı: 61

Kitap İncelemesi

Boyut

14 x 19,5 olan kitap boyutunun belirlenen ölçütlere uymadığı görülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Kitabın sayfalarına bakıldığında arkadaki sayfada bulunan yazıların net bir şekilde görüldüğü dikkat çekmektedir. Bu durum, arka sayfadaki yazıların dikkati dağıtmasına ve gözü yormasına yol açmaktadır.

Sayfa Düzeni

Tek satır aralığının tercih edildiği eserde sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği ve sayfa kenarlarında kitabın tamamında tutarlık gösteren boşluklar bırakıldığı görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görsel bulunmamakta, bu durum eserin ilköğretim birinci kademe öğrencileri için uygun olmadığını göstermektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında yazara ait bir resim, yazarın, kitabın ve yayınevinin adı; içinde yazarın hayatına ve eserlerine dair bilgiler; sırtta da yine yazar ve kitabın adına yer verilmektedir. Kapakta, kitabın hangi yaş grubuna hitap ettiğine dair bilgiye rastlanmamaktadır. Kapağın tasarım açısından çocuklara yönelik olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin kullanıldığı kitabın kapağı kartondur; ciltlemede dikiş kullanılmadığı, sayfaların ve kapağın tutkalla yapıştırıldığı görülmektedir. Bu bakımdan kitabın ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Yazım ve Noktalama

Kitapta birçok yazım ve noktalama yanlışı bulunmaktadır:

“*Bunu anlamıyan hiç bilmeyecek güzel saç, berrak ten, duygulu dudak nedir.!*” (s. 1)

“*Güneş Huzurunda ahtım olsun, milyonlarca defa uyanıp sabahı seyr etsem ona hep ilk sabahımın yıpranmamış isteğiyle bakacağım.*” (s. 4)

“*Dudaklarında hiç bir yanağın tadı kaldı mı?*” (s. 10)

Örneklerden hareketle kitabın yazım ve noktalama ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Dil ve Anlatım

Kitabın çok kısa metinlerde olduğu, dilinin hedef kitlenin anlayamayacağı şekilde ağır ve anlaşılmaz olduğu görülmektedir:

“*Erişip behara bülbül yenilendi sohbeti gül*” (s. 3)

“*Bir şulesi var ki şem’i canın*” (s. 6)

“*Kertenkele koğuşunu andıran kıvrım kıvrım yarıklar surların böğrüne ölüm yüdirimini saplamış... Burçlar şerha şerha (parça)...*” (s. 12)

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta “*gözleri kamaşmak, boyun eğmek, hasret çekmek, farkına varmak, göz göz olmak, içini çekmek*” deyimlerinden yararlanıldığı, atasözlerine yer verilmediği tespit edilmiştir.

Tema

Kısa metinlerden oluşan kitapta bu durumun sonucu olarak birçok temanın işlendiği görülmektedir. Eserde ölüm, sevgi, hasret, sanat, hayat gibi daha birçok kavramın ele alındığı, ancak metinlerin dilinin ağır olması, yüklü ve yoğun bir anlatımın bulunması işlenen temaların anlaşılabilirliğini güçleştirmektedir. Bu sebeple metinlerin hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Konu

Kitapta, Mustafa Kemal Atatürk’ün övgüsünü kazanmış bir yazar olan Ruşen Eşref’in içinden gelen, yüreğinden kopan duyguları kaleme aldığı kısa metinler bulunmakta ve bu metinlerde hedef kitlenin anlayabileceği, onların ilgisi çekebilecek konuların ele alındığını söylemek güçtür.

Kahramanlar

Belli bir kurgu ve olayın yer almadığı metinlerden oluşan kitapta kahraman ölçütlerinin aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Plan

Kitap, plan ölçütleri yönüyle değerlendirmeye alınmamıştır.

Çevre

Eserde çevre ölçütleri aranmamıştır.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım, atasözleri ve deyimler, tema ve konu ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Birçok ölçüt açısından eksiklikleri bulunan kitapta resim bulunmaması, eserin bu yönüyle ilköğretim 5 ve 6. sınıf seviyesindeki öğrenciler için uygun olmadığını göstermektedir. 100 Temel Eser Listesi'nde yer alan kitapta yazım ve noktalama yanlışlarının bulunması, dilin ağır, ana fikirlerin çocuk için oldukça zor anlaşılır olması ve atasözlerinden yararlanılmaması olumsuz durumlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca kitabın baskı kalitesi yönüyle de hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Dede Korkut Hikâyeleri

Hazırlayan: Ahmet Ramazan

Yayınevi: Parıltı Yayıncılık

Basım Tarihi: 2005

Sayfa Sayısı: 135

Kitap İncelemesi**Boyut**

13,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçütlere uymadığı görülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Kitabın sayfalarına bakıldığında arkadaki sayfada bulunan yazıların net bir şekilde görüldüğü dikkat çekmekte, bu durum, arka sayfadaki yazıların dikkati dağıtmasına ve gözü yormasına yol açmaktadır.

Sayfa Düzeni

Tek satır aralığının tercih edildiği eserde sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği ve sayfa kenarlarında kitabın tamamında tutarlık gösteren boşluklar bırakıldığı görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Dirse Han Oğlu Boğaç Han adlı hikâyeye ait resim 8. sayfada tam sayfa olarak yer almaktadır. Resmin tam sayfa olarak verilmesinin daha çok ilköğretimin ilk sınıflarındaki öğrenciler için uygun olacağını söylemek mümkündür. Metnin resim ile ilişkili bölümü kitabın 12. sayfasındadır. Bu durum görsellerin metnin ilişkili oldukları bölümle aynı sayfalarda olması gerektiği ölçütüne uymamaktadır. Resim siyah beyaz olup hareket unsuru içermektedir.

İlişkili oldukları metin bölümleriyle farklı sayfalarda yer alan görsellerin bulunması ve bu görsellerin sayfada kapladığı alanın belirlenen ölçütlerin seviye olarak altında kalması, kitabın resimleme tekniği yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını göstermektedir.

Kapak

Kapakta “Basat’ın Tepegöz’ü Öldürüşü” metni resmedilmektedir. Ancak bu metnin kitap içindeki resimlemesi daha farklıdır. Eserin adının yer aldığı, fakat yayına hazırlayanın adına yer verilmediği görülmektedir. Kitabın sırtında da kitabın adının bulunması olumlu, yayına hazırlayanın adının bulunmaması olumsuz bir durumdur. Kitabın ne kapağında ne de iç kısmında yayına hazırlayan ile ilgili bilgi yer verilmiştir. Ayrıca kapakta, eserin hangi yaş grubuna hitap ettiğine ilişkin bilgi de bulunmamaktadır.

Genel olarak bakıldığında kitap kapağının belirlenen ölçütlere uymadığı düşünülmektedir.

Ciltleme

Formalama yönteminin kullanıldığı kitabın kapağı kartondur; ciltlemede dikiş kullanılmadığı, formaların ve kapağın tutkalla yapıştırıldığı görülmektedir. Kitabın ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitabın 31. sayfasında yer alan aynı yapıdaki iki cümlede noktalama işaretlerinin farklılık gösterdiği göze çarpmaktadır. “*Su nereden haber verebilir ki.*” ve “*Kurt nasıl haber verebilir ki?*” cümlelerinde, görüldüğü üzere noktalama işaretinin kullanımı bakımından tutarsızlık olduğu dikkat çekmektedir.

Kitabın 47. sayfasında “gündüz”, sözcüğü “gün düz”, 48. sayfada “gözlüleri” sözcüğü “gözüleri” şeklinde yanlış yazılmışlardır, ayrıca kitapta yazılış bakımından tutarsızlık gösteren bir deyim olduğu tespit edilmiştir. Buna göre, metnin 95. sayfasında “terketmek” şeklinde yazılmış olan deyim, aynı sayfanın bir sonraki paragrafında doğru yazılış şekli olan “terk etmek” şekliyle bulunmaktadır. Yine eserin 100. sayfasında “başvurmak” sözcüğünün, “baş vurmak” şekliyle yanlış yazıldığı tespit edilmiştir.

Kitapta çok sayıda yazım yanlışının tespit edilmesi, eserin yazım ve noktalama ölçütleri açısından hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını göstermektedir.

Dil ve Anlatım

Kitapta akıcı ve anlaşılır bir dil kullanıldığı, basit ve kurallı cümlelere yer verildiği ve paragrafların 6-7 cümleyi geçmeyecek biçimde düzenlendiği tespit edilmiştir. Manzum bölümlerin bulunduğu eserde yüklü ve yoğun anlatımların bulunmadığı, üslubun hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu görülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta “hor görmek, gebe kalmak, göz gezdirmek, kılıç kuşanmak, şehit olmak, esir etmek, gözü korkmak, dünya gözüne zindan olmak, yola koyulmak, yere çalmak, arka çıkmak, fırsat vermek, sormak ayıp olmasın, kanı kaynamak, gayrete gelmek, terk etmek, ziyafet vermek, telef olmak, kan kusturmak, ödü patlamak, can vermek, güçsüz düşmek, kerem eylemek, nara atmak, hasta düşmek, yas tutmak, hamle yapmak, gözünü korkutmak, elinden bir şey gelmemek, yurt tutmak, baş kaldırmak, esir etmek, yüreğini dağlamak, tutsak etmek, ayın on dördüne benzemek, tuzak kurmak, gözü tutmak ” deyimlerini ile “Otuz iki dişten çıkan otuz iki mahalleye yayılır.” atasözünden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Sadece bir atasözünün yer aldığı eserin bu yönüyle atasözleri ölçütüne uygun olmadığı görülmektedir.

Tema

Kitapta yer alan “Dirse Han Oğlu Boğaç Han” adlı metin kahramanlık temasını işlemektedir. Metnin Türklerin geçmişteki yaşayışlarını yansıtması, milli tarih temasının da işlendiğini göstermektedir. Aynı zamanda sevgi ve saygı yardımcı fikirlerinin de ele alındığı göze çarpmaktadır. “Salur Kazan’ın Evinin Yağmalanması” metninde yine kahramanlık teması işlenmektedir. Ayrıca Türk beylerinin Salur Kazan’ın mücadelesinde yardımcı olması dayanışma temasının da

ele alındığını göstermektedir. “Kam Büre Bey Oğlu Bamsı Beyrek” adlı metinde kahramanlık teması ağır basmakta; ahde vefa, arkadaşlık, sevgi vefa, fedakârlık fikirleri de işlemektedir. “Duha Kocaoğlu Deli Dumrul”da ise kahramanlık ve fedakârlık fikirlerinin ele alındığı görülmektedir.

Müslüman Türklerle Hıristiyanların mücadelesini anlatan metinlerde kullanılan bazı ifadeler şöyledir:

*“Saçma sapan söyleme, bre azgın kâfir,
Köpeğimle bir çeşmede su içen kâfir” (s. 28)*

“Çoban şehit olan kardeşlerinin intikamını aldı. Kâfirlerin leşlerinden üst süte yığıdı.” (s. 28)

“ Kâfir;

-Bre varın! Kazan'ın oğlu Uruz'u çengele asın! Kıyma kıyma ak etinden kesin, etini kavurma yapıp, kadınların kırkına da yedirin! Her kim yemezse, onu alıp getirin, içki dağıtsın, dedi.” (s. 29)

Yukarıda metinden nakledilen alıntılarda, Müslüman olmayanlara “azgın” diye hitap edildiği ve gayrimüslimlerin köpekle bir çeşmeden su içtiği söylenerek aşağılandıkları görülmektedir. Ayrıca, *kokmuş hayvan ölüsü* (<http://tdkterim.gov.tr/bts/>)* anlamına gelen “leş” sözcüğü Müslüman olmayanların cesetlerini nitelerek için kullanılarak bu insanlar hayvanlaştırılmıştır. Ayrıca metnin 35. sayfasında yer alan son bölümde, bir insanın vahşice kesilmesi, etinin kavurma yapılıp bir başka insana yedirilmesinden bahsedilmesi de, çocuk kitapları için sakıncalı düşünceler olarak görülmektedir.

Konu

“Dirse Han Oğlu Boğaç Han” adlı metinde çocuğu olmayan Dirse Han’ın, Bayındır Han tarafından itibar görmemesi üzerine adaklar adaması; bu adakları sayesinde bir erkek çocuğunun dünyaya gelmesi; bu çocuğun babasının adamlarının kıskançlıkları ve babasını ona karşı kışkırtmaları üzerine başına gelenler; çocuğun gücü ve kuvveti, aynı zamanda annesinin yardımıyla yiğitlik göstererek zorlukların üstesinden gelmesi konu edilmiştir.

“Salur Kazan’ın Evinin Yağmalanması” metninde, Salur Kazan’ın ava çıkarak obasını terk etmesi üzerine Şöklı Melik’in onun obasına saldırması; askerlerini öldürmesi, hanımını ve obadaki kızları esir alması; hayvanları ve kıymetli

* <http://tdkterim.gov.tr/bts/>

eşyaları alarak obayı yağmalaması ve bunun üzerine Salur Kazan'ın kaybettiklerini geri almak için verdiği mücadele konu edilmektedir.

“Kam Büre Bey Oğlu Bamsı Beyrek”te oğlu olmayan Han Bayındır'ın bir erkek çocuğunun dünyaya gelmesi, yiğitlik göstererek Bamsı Beyrek adını alan bu çocuğun beşik kurtması Banuçiçek'le evlenmek üzereyken düşmanlar tarafından kaçırılıp tutsak edilmesi, aradan geçen zamanda Banuçiçek'in başkasıyla evlendirileceğini haber alması üzerine tutsak edildiği yerden kaçması ve bunun üzerine düğünün bozulması, son olarak Bamsı Beyrek'in Banuçiçek'le evlenmesi konu edilmektedir.

“Duha Kocaoğlu Deli Dumrul” metninin konusu, bir köprü yaptırarak buradan geçenlerden para alan Deli Dumrul'un, gençlerin canını alan Azrail'i öldürerek bu duruma bir son vermek istemesi üzerine Azrail'e meydan okuması, bunun sonucunda Allah'ın Azrail'e Deli Dumrul'un canını almasını emretmesi ve Deli Dumrul'un bundan sonra başından geçenlerdir.

“Basat'ın Tepegözü Öldürüşü” metninde Aruz'un oğlu Basat'ın çocukken kaybolarak bir aslan tarafından yetiştirilmesi, daha sonra bulunarak babası tarafından eğitilmesi; Aruz'un çobanlarından birinin, bir gün pınar başında oynaşan bir peri kızını rahatsız etmesi ve bunun üzerine lanetlenmesi, bu lanetin tam bir yıl sonra Tepegöz olarak ortaya çıkması, Tepegöz Oğuz halkına zarar vermesi ve bunun üzerine akından gelen Basat'ın Tepegöz'ü öldürmesi konu edilmektedir.

“Begil Oğlu Emre” adlı hikâyede, Gürcistan sınırını yurt edinip orada Hıristiyanların Türk yurduna girmesi ve saldırmasını önleyen Begil'in kahramanlığı, bir zaman sonra Begil'in Bayındır Han'ın gözünden düşmesi, yaralandığı bir avdan sonra yatağa düşmesi, bunu duyan düşmanın Türk yurduna saldırıya geçmesi ve Begil'in oğlu Emren'in babasından izin isteyip düşmana karşı gelerek, onu mağlup etmesi konu edilmektedir.

“Uşun Koca Oğlu Seyrek” metninin konusu ise Uşun Koca oğlu Eğrek'in savaşa çıkması, bu savaşlardan birinde düşmana esir düşmesi, Seyrek'in uzun süre esir kalan kardeşi Eğrek'i kurtarmak için evi terk etmesi ve abisini düşmanın elinden kurtarmasıdır.

Eserde Türk toplumunun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine aykırı bir durumun konu edilmediği, ilköğretim öğrencilerinin ilgisini çekecek, hayal gücünü geliştirecek konuların ele alındığı söylenebilir. Bu bakımdan konunun, hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu söylenebilir.

Kahramanlar

“Dirse Han Oğlu Boğaç Han” metninin başkahramanları Dirse Han, Boğaç Han ve Dirse Han’ın hanımıdır. Eserde Kamgan oğlu Bayındır Han ve kırk yiğidin de adı geçmektedir. Başkahramanların sayısının az oluşu, genç yaştaki karakterin yiğitlik ve ataya saygı göstermesi okuyucuya olumlu örnek olması bakımından, metindeki kahramanların olumlu bir şekilde oluşturulduğunu göstermektedir.

“Salur Kazan’ın Evinin Yağmalanması” metnindeki başkahramanlar Salur Kazan, Şöklı Melik ve Karacuk Çoban’dır. Yardımcı karakter sayısının fazla olduğu eserde, çok sayıda isme yer verilmesi ilköğretim öğrencilerinin dikkatinin dağılmasına yol açabilecek bir durumdur. Metinde geçen isimlerden bazıları şunlardır: Selçuk Oğlu Deli Dünder, Kara Güne Oğlu Kara Budak, Kazan Bey’in kardeşi Kara Güne, Burla Hatun, Han Kazan’ın Oğlu Uruz Bey, Eylik Koca Oğlu Sarı Kulmaş, Kıyangücü, Demirgücü.

Hikâyedeki başkahraman Salur Kazan, yiğitlik göstererek okuyucuya örnek kahraman tipi sunmaktadır. Yurdu, ailesi ve arkadaşları için yaptıkları, öğrenciler için olumlu örnek olacak niteliktedir.

“Kam Büre Bey Oğlu Bamsı Beyrek” metnin başkahramanları Bamsı Beyrek ve Banuçiçek’tir. Ancak çok fazla yardımcı kahraman bulunmaktadır. Bunun yanında eserde çok fazla isme yer verilmiş olması olumsuz bir durumdur. Zira metin, kısa bir hikâye olmasına karşın isimler akılda tutulamamakta ve karıştırılmaktadır.

Genel olarak ele alındığında, Türk destanlarının yer aldığı kitapta metinlerdeki kahramanların örnek davranışlar sergilediği görölmektedir. Ancak hikâyelerdeki kahraman kadrolarının oldukça kalabalık olmasının okuyucuda kafa karışıklığına yol açacağı düşünölmektedir.

Plan

Destanlardan oluşan kitapta olağanüstü unsurların da yer alması sebebiyle mantık hatalarının aramaması gerektiği düşünölmektedir.

Çevre

Oğuzların ilk destanlarından olan eserin Oğuz Türklerinin hayat anlayışını, yaşam tarzını yansıtmaması bakımından önemlidir. Türklerin konar-göçer kültürüne uygun olarak çadırlardan, boylardan oluşan toplumu temsil eden beylerden vb. bahsedilmesi, metnin bahsi geçen dönemi yansıttığı düşüncesini oluşturmaktadır. Bu yönüyle kitapta kahraman, zaman ve mekân uyumunun olduğu görölmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, görseller, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, atasözleri ve tema ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı görülmektedir.

Çocuklara tavsiye edilen temel eserlerden bir olarak belirlenmiş olan kitabın baskı özellikleri bakımından belirlenen ölçütlere uygunluk göstermediği, çocukların görsel okumalarına katkı yapması gereken görsellerin sayfalara uygun yerleştirilmediği görülmektedir. Ayrıca kitapta gayrimüslimlerle mücadelenin konu edildiği metinlerde Hıristiyanlar ile ilgili fikirlerin ve bölümlerin eserin vermek istediği mesajlar yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını göstermektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Define Adası

Yazar: R. L. Stevenson

Çeviren: Nurettin Elhüseyni

Yayınevi: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

Basım Tarihi: Nisan 2008

Sayfa Sayısı: 256

Kitap İncelemesi

Boyut

13 x 19,5 olan kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında olmadığı tespit edilmiştir.

Kâğıt Kalitesi

2. kalite hamur kâğıdın mat olmadığı ve arka sayfadaki yazıların rahatlıkla görünerek gözü yorduğu görülmektedir. Bu nedenle kâğıt kalitesinin uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitabın iç sayfalarında görsele yer verilmediği görülmektedir. Bu durum, kitabın görseller açısından daha çok 7 ve 8. sınıf öğrencilerine göre hazırlanmış olduğunu göstermektedir.

Kapak

Kitabın kapağında okuyucunun ilgisini çekebilecek nitelikte bir resim; ön kapakta kitabın, yazarın, çevirmenin ve yayınevinin adı; sırtta kitabın ve yazarın adı, ayrıca yayınevi logosu yer almaktadır. Arka kapakta eserle alakalı ön bilginin yer aldığı kısa bir özete yer verildiği, arka kapaktan bir önceki sayfada kitabın yazarına ait bilgilerin bulunduğu görülmektedir.

Hangi yaş seviyesine hitap ettiği bilgisinin bulunmadığı kitap kapağında eserin 100 Temel Eser Listesi'nde bulunduğunu bildiren bir ibare yer almaktadır.

Genel olarak ele alındığında kitabın kapak ölçütü yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin tercih edildiği kitabın kapağı kartondandır; kitabın ciltlenmesinde iplik kullanılmadığı, sayfaların ve kapağın tutkalla yapıştırıldığı görülmektedir. Kitabın ciltlemesinin, belirlenen ölçütlere uymadığı, bu durumun kitabın hitap ettiği öğrenciler açısından olumsuzluk yaratabileceği düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yanlış öğrenmelere yol açacak belirgin yazım ve noktalama yanlışlarına rastlanmamaktadır.

Dil ve Anlatım

Kitabın dilinin açık ve anlaşılır olduğu, anlatımın 1. kişinin ağzından yapıldığı; kitaptaki paragrafların genel olarak 6-7 cümleden daha uzun olacak biçimde düzenlenmiş olduğu; yabancı dilden çeviri olan eserde yabancı yer ve kişi adlarının özgün haliyle verildiği, ancak bu adların Türkçe okunuşlarına yer verilmediği görülmektedir.

Dil ve anlatım ölçütleri bakımından eksiklikleri bulunan eserin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Eserde, “göz gezdirmek, gözünü dört açmak, can kulağıyla dinlemek, ayağını kesmek, kafayı bulmak, pes etmek, başına sarmak, göz atmak, kulak kabartmak,

tabanları yağlamak, kulak vermek, yola koyulmak, yol açmak, altını üstüne getirmek, dehşete düşmek, gözden kaybolmak, baş koymak, yerin dibine batmak, çene çalmak, görüş birliğine varmak, gözü kesmek, yüz göz olmak, sözü ağzına tıkmak, dünyanın kaç bucak olduğunu göstermek, elden geçirmek, pestili çıkmak, volta atmak, kulak misafiri olmak, canından bezmek, imanı gevremek, canı çekmek, icabına bakmak, cascavlak ortada kalmak, keyif çatmak, öbür dünyayı boylamak, mim koymak, kafa kafaya vermek, dolap çevirmek, yüreği ağzına gelmek, kulağına çalınmak, kafa tutmak, gözüne ilişmek, üstesinden gelmek, kolaçan etmek, can çekişmek, içini dökmek, aklını başından almak, yüreğini sızlatmak, elini kolunu bağlamak, ince eleyip sık dokumak, kol gezmek, yere yığılmak, ağzını yoklamak, azar işitmek, ele geçirmek, canından bezmek, teslim bayrağı çekmek” deyimleri ile “*Anca beraber kanca beraber.*” atasözünden yararlandığı tespit edilmiştir. Çeviri türündeki metinde, anlatımı zenginleştiren bu unsurlara bolca yer verilmiş olması olumlu bir durumdur. Bu yönüyle eser, belirlenen ölçütlere uygun görünmektedir.

Tema

Metinde macera temasının yoğun olarak ele alındığı görülmektedir. Kitabın genelinde, başkahraman Jim’in yaşadığı maceralar işlenmektedir.

Kitapta verilmek istenen iletilerin metnin bütününe yayıldığı, doğrudan bir mesaj kaygısı güdülmediği görülmektedir. Zira eserde ikiyüzlü insanların ve kötülük yapanların başına nelerin geleceği, dürüstlüğü ve dayanışmanın önemini belirten iletiler metin boyunca etkili bir şekilde vurgulanmakta ve yaşanan olaylarla ele alınmaktadır.

Konu

Jim, anne ve babasıyla birlikte Amiral Benbow adında bir han işletmektedir. Metindeki olaylar silsilesi, bu hana eski bir denizci olan Billy’nin yerleşmesiyle başlar.

Billy’de bulunan bir hazine haritasının onun eski dostları tarafından alınmak istenmesi, Billy’nin buna karşı koymak için hazırlanırken aniden ölmesi, Jim’in bu olaylar üzerine, Billy’nin haritasını bulup handan kaçması, Şövalye Trelawney ve Dr. Livesey’den yardım alarak hazineyi bulmak için harekete geçmesi metnin başında geçen hadiselerdir.

Hazineyi bulmak için denize açılan Jim, Trelawney, Livesey ve Trelawney’in işe aldığı kaptan ve gemi tayfasının başından geçen olaylar metnin konusunu oluşturmaktadır. Metinde iyi ve kötü çatışmasının ele alındığı göze çarpmaktadır.

Metnin konusu hedef kitleye hitap edecek, çocukların hayal gücüne katkı yapabilecek niteliktedir. Eser, bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun görünmektedir.

Kahramanlar

Kitabın başkahramanı akıllı, dürüst ve cesur bir çocuk olan Jim'dir. Jim, metin boyunca yaptıklarıyla ve yansıttığı düşüncelerle hedef kitleye örnek davranışlar sergileyen bir kahramandır. Zor durumlar karşısında gösterdiği cesaret ve sorunların çözümünde üstlendiği rol ile okuyucunun kendisiyle özdeşleştirmekten keyfi alacağı bir kahraman olarak görülmektedir.

Metnin diğer önemli kahramanları, Şövalye Trelawney, Dr. Livesey, Billy, Silver ve Kaptan Smolett ve Gray'dir. Bunun yanında, eserde geçen tüm karakterler adlarıyla yer almakta ve bu durum bazı yerlerde kafa karışıklığına yol açarak dikkati dağıtmaktadır. Eserin bu yönüyle ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine daha uygun olabileceği düşünülmektedir.

Plan

Metinde mantık hatalarının bulunmadığı; giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin uygun bir biçimde ele alındığı göze çarpmaktadır. Plan bakımından bütünlük gösteren metin, bu yönüyle hedef kitleye uygundur.

Çevre

Metindeki mekânların etkili bir şekilde tasvir edildiği, olayların geçtiği zamana göre düzenlenmiş olduğu görülmektedir. Ayrıca kahramanlar, zaman ve mekânının içerisinde yaşadıkları döneme uygun bir şekilde ele alınmaktadır.

Kitabın çevre ölçütü yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, ciltleme ve dil ve anlatım ölçütleri bakımından hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

İç yapı özellikleri yönüyle genel olarak uygun olduğu tespit edilen eserin baskı kalitesi bakımından hedef kitleye uygun olmadığı göze çarpmaktadır. Sağlam bir ciltlemeye sahip olmayan, kâğıdın okuma esnasında gözün yorulmasına yol açtığı kitapta, yabancı yer ve kişi adlarının Türkçe karşılıklarının verilmemesi ilköğretim öğrencilerinin seviyesine uygunluk açısından olumsuz özellikler olarak değerlendirilmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Değirmenimden Mektuplar

Yazar: Alphonse Daudet

Yayınevi: Menekşe Yayınları

Basım Tarihi: 2011

Sayfa Sayısı: 96

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olan kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında olmadığı görülmekte ve bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

1. kalite hamur kâğıdın mat olduğu ve arka yüzdeki yazıların ön yüzden görünmediği, okuma esnasında gözün yorulmasına yol açmadığı görülmektedir. Kâğıt kalitesinin belirlenen ölçütlere uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı ve sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği; bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

İçerisinde resim bulunmayan kitabın bu yönüyle ilköğretim 7 ve 8. sınıf öğrencileri için daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitap kapağında bir değirmenin resmedildiği görülmekte, resmin, kitabın içeriğine uygun ve ilgi çekici olduğu düşünülmektedir.

Kitabın ön kapağında kitabın, yazarın ve yayınevini adına; sırtta ise kitabın ve yazarın adına yer verilmekte; arka kapakta yayınevinden çıkan ve 100 Temel Eser Listesi'nde yer alan diğer kitapların kapak görseller bulunmaktadır. Ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu bildiren bir ibare bulunmaktadır, ancak eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten bilgiye rastlanmamakta, yazarla ilgili bilgilere de yer verilmemektedir.

Sonuç olarak kitabın kapak özellikleri yönüyle eksikleri bulunduğunu ve hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Ciltleme

Kitabın tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlendiği; ciltlemede dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri yönüyle eksiklikleri bulunan kitabın ciltleme ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yazım, noktalama ve baskı yanlışlarının bulunduğu görülmektedir. Bunlardan birkaçını şu şekilde örneklendirmek mümkündür:

“Henüz yerleşeli sekiz gün oldu, ama içim coşkuyla dolup taşıyor... bakın daha dün akşam, yamacın eteğindeki bir çiftliğe sürülerin dönüşünü seyrettim.” (s. 6)

“Önceleri ayakta kalma çalıştılar, ama buhar daha üstün çıktı ve değirmenler birer birer kapandı.” (s. 9)

“Bunlar, her halde ne pahasına olursa olsun, açık havayı ve başıboş gezmeyi seven bağımsız ruhlu keçilerdi.” (s. 16)

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü üzere kitapta okuyucuda yanlış öğrenmelere yol açacak yazım ve noktalama yanlışlarının bulunduğu görülmekte ve bu yönüyle eserin hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde paragrafların genel olarak 5-6 cümleyi geçmeyecek şekilde düzenlenmiş olduğu görülmektedir. Yazarın üslubunun çocuklara hitap edebilecek şekilde sade ve açık olduğu dikkat çekmektedir.

Okuyucu sıkmayan, sürükleyici bir dilin kullanıldığı ve genellikle basit cümlelerin tercih edildiği eserde belirlenen ölçütlere aykırı olarak özgün şekliyle verilmiş olan yabancı isim ve yer adlarının Türkçe karşılıklarına yer verilmediği görülmekte, eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Yabancı dilden çeviri olan kitapta “hasret çekmek, hak vermek, çılgına dönmek, razı olmak, kulak asmak, farkına varmak, işi yoluna koymak, kan beynine sıçramak, yola düzülme, yem olmak, canı sıkılmak, gözden kaybolmak, içi burkulmak, can vermek, fark etmek, yola çıkmak, gözüne çarpmak, içi sıkılmak, göz atmak, kıpkırmızı olmak, yola düşmek, eline geçmek, gözden geçirmek, tüyleri diken

diken olmak, içini çekmek, dizlerinin bağı çözülmek, hayrete düşmek, sözünü kesmek, söze karışmak, söz vermek, gözü kamaşmak, şeytana uymak, benzi solmak, göç etmek, bir deri bir kemik kalmak” deyimlerinden ve “*Hangi rüzgâr attı?*” atasözünden yararlanıldığı görülmektedir. Kitabın bu yönüyle ölçütler uygun olduğu düşünülmektedir.

Tema

Kitaptaki birçok metinde temaların doğrudan bir mesaj olarak verilmediği, bunların eserin geneline yayılarak okuyucunun verilmek istenen iletiye kendi başına ulaşmasının sağlandığı dikkat çekmektedir.

Temaların açık ve anlaşılır bir biçimde ele alındığı, genel olarak okuyucuyu olumsuz etkileyecek fikirlerin işlenmediği görülmektedir. Ancak, “Arles’li Kız” adlı metinde bu özelliğin tam tersi bir durumla karşılaşmaktadır. Zira sevdiğine kavuşamayan başkahramanın onsuz yaşayamayacağını söyleyerek intihar ettiği görülmektedir. Bu metin işlediği bu fikir yönüyle hedef kitleye olumsuz örnek olabileceğinden olumsuz olarak değerlendirilmektedir.

Kitapta çocuklar için sakıncalı bir fikrin işlendiği metne yer verildiği gerçeği göz önünde bulundurulduğunda, eserin tema ölçütlerine uygun olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Konu

Kitapta genel olarak gelenek ve göreneklere aykırı ve bir ideolojinin dayatılmaya çalışıldığı konular işlenmemektedir. Ancak tema ölçütlerinde de değinildiği gibi sevdiği kıza kavuşamayan başkahramanın bu acıya dayanamayarak intihar etmesinin konu edildiği “Arles’li Kız” metninin yer aldığı kitabın, konu ölçütlerine bütün olarak uymadığı düşünülmektedir.

Kahramanlar

Metinlerdeki kahraman kadrosu hikâyelerin kısa olması sebebiyle oldukça dar ve sınırlıdır. “Arles’li Kız” hikâyesindeki Jan karakteri dışındaki metinlerde yer alan kahramanların olumlu davranışlar sergilediklerini söylemek mümkündür. Örneğin, “Cucugnan Şehri” adlı metninin başkahramanı Rahip Martin, cemaatini kötülük yapmaktan vazgeçirmeye, insanlara yardım etmeye teşvik eden bir karakter olarak çıkmaktadır. Ancak “Arles’li Kız” metninin başkahramanı Jan’ın sevdiğine kavuşamaması üzerine intihar etmesi, olumsuz bir davranış olarak değerlendirilmekte ve tema ile konu ölçütleri açısından olduğu gibi kitabın kahraman ölçütleri yönünden de hedef kitleye uygun olmadığını düşündürmektedir.

Plan

Kısa hikâyelerden oluşan eserde mantık hatalarına rastlanmamaktadır. Ayrıca metinlerdeki olayların kitabın bütünlüğünü bozmayacak şekilde sıralandığı ve ana düşüncenin açık ve anlaşılır olduğu görülmektedir.

Çevre

Kitaptaki metinlerde mekânlara ve kahraman özelliklerine ilişkin detayları aktaran ipuçlarının bulunduğu göze çarpmaktadır:

“Cornille Usta, altmış senden beri un içinde yaşamış bir değirmenciydi. Fabrikaların kurulması onu deliye çevirmişti. Halkı başına topladı ve Fabrika unuyla Provence halkını zehirlemek istediklerini bağıra çağıra söyledi durdu.” (s. 9)

“Luberon dağlarında hayvanları otlattığım zamanlarda, haftalarca bir tek insana rastlamadan, yalnız köpeğim Labri ve koyunlarımla otlakta kalırdı.” (s. 23)

“Her sene, Chandeleur bayarında, Avingnon’da Provençeli şairler, güzel şiirler ve nefis hikâyelerle dolu, küçük ve neşeli bir kitap neşrederler.” (s. 35)

Sonuç: Kitabın boyut, kapak, ciltleme, dil ve anlatım, yazım ve noktalama, tema, konu ve kahraman ölçütlerine uygun olmadığı görülmektedir.

Bir metinde yer alan bir intihar olayının kitabın tema, konu ve kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitleye olumsuz örnek olabileceği düşünülmektedir.

İçerisinde resim bulunmayan kitabın bu yönüyle ilköğretim birinci kademeye uygun olmayacağını söylemek mümkün görünmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Domaniç Dağlarının Yolcusu

Yazar: Şükûfe Nihal

Yayınevi: Leyla İle Mecnun Yayıncılık

Basım Tarihi: Eylül 2005

Sayfa Sayısı: 96

Kitap İncelemesi**Boyut**

13,5 x 19,5 olan kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

Mat ve gözü yorucu olmadığı görülen 2. hamur kâğıdın belirlenen ölçütlere uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Kitabın sayfalarının tek sütun olarak düzenlendiği, bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Yazarın iki gazete yazısı ve bir de gezi yazısından oluşan kitabın 16. sayfasında yazara ve 20. sayfasında da yazar ve ailesine ilişkin fotoğraflar bulunmaktadır. Bu fotoğrafların kitaptaki metinlerle herhangi bir ilişkisi yoktur. Bu yüzden bu fotoğrafları metinle ilişkili görsel olarak değerlendirmemek gerektiği düşünülmektedir. Böylece, kitapta metinlerle ilgili resim kullanılmadığı görülmekte, bu durum da eserin daha çok ilköğretim 7 ve 8. sınıf öğrencilerine uygun olduğunu göstermektedir.

Kapak

Kitabın kapağında yazara ait bir fotoğraf ile bir doğa fotoğrafı yer almakta; ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevini adı bulunmakta ve arka kapakta yayınevine ait diğer yayınların kapak fotoğrafları ve isimleri yer almaktadır. Ön kapağın iç kısmında yazarın hayatına ve eserlerine dair kapsamlı bilgilere yer verilmektedir. Kitabın hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlanmış olduğuna dair bilgiye yer verilmeyen kapakta, eserin 100 Temel Eser Listesi'nde yer aldığını belirten ibare bulunmaktadır.

Kitap kapağının genel olarak ele alındığında, hedef kitleye uygun olarak hazırlanmış olduğunu söylemek mümkündür.

Ciltleme

Tek sayfa ciltlemede dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın kartondan olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri açısından birtakım eksiklikleri bulunan eserin, bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Eserde yazım ve noktalama yanlışlarının bulunmadığı görülmekte, bu bakımdan eserin yazım ve noktalama ölçütlerine uygun olduğu düşünülmektedir.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde paragrafların okuyucu yormayacak, sıkımayacak şekilde düzenlendiği ve uzunluğunun ortalama 6-7 cümleyi geçmediği görülmektedir.

Kitabın başında yazarın iki farklı gazete yazısına yer verilmektedir. Özgün adı “İnas Mektepleri Hakkında” olan ilk yazı önce yazarın kaleme aldığı şekliyle yer almaktadır. Sonraki sayfalarda da metnin sadeleştirilmiş hali ve “Kız Okulları Hakkında” adıyla yer aldığı görülmektedir. Bu yazının sadeleştirilmiş halinin de açık ve anlaşılır olduğu dikkat çekmektedir.

Gezi yazısı olması sebebiyle içten ve doğal bir dilin tercih edildiğinin gördüğü Domaniç Dağları'nın Yolcusu adlı eserin bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Atasözleri ve Deyimler

Gezi yazısı olan eserde yazarın gördükleri ve yaşadıklarının konuşma diline yakın bir şekilde ifade edildiği görülmektedir. Genel itibariyle kurgulu bir metin olmadığı görülen eserde atasözleri ve deyimlerden çok fazla yararlanılmadığı görülmektedir. Ancak bu durumun eser açısından olumsuz bir durum olarak değerlendirilmemesi gerektiği düşünülmektedir.

Eserde yararlanılan söz varlığı unsurları “*yol göstermek, dillerde dolaşmak, yola düşmek, canı sıkılmak, yola koyulmak, yol almak, içini çekmek, yere sermek, aklına gelmek, hasret çekmek, bağına basmak, göz ucuyla bakmak, elden gelmemek, aklına esmek, gözleri dolmak, içinden geçmek, içini yakmak, gücüne gitmek, içine dokunmak, deliye dönmek, sırtından geçinmek, yüzü kızarmak, azap çekmek, söz açmak, kendinden geçmek*” deyimleridir.

Tema

Eserde vatan sevgisi, millet sevgisi ile kahramanlık temalarının işlendiği görülmektedir. Ayrıca, yazar kadın-erkek eşitliği fikrini de yoğun bir şekilde ele almaktadır.

“Kız Okulları Hakkında” ve “Kadın... Ne mi Yapar?” yazılarında yazar, kadınlara hak ettiği değerin verilmesi gerektiğinden, kadınların da erkeklerin sahip olduğu her şeyden yararlanması gerektiğinden bahsetmektedir. “Domaniç Dağlarının

Yolcusu” adlı metinde de gezdiği yerlerde gördüğü kadınlar hakkında yorumlarını dile getirilen yazar, kadınların ikinci sınıf vatandaş muamelesi gördüğünü, erkeklerin kadınlarını gerekli özeni göstermediğini, bunun yanlış olduğunu, kadınların kabuğundan çıkarak bir an önce bu durumdan sıyrılmaları gerektiğini ifade eder.

“Domaniç Dağlarının Yolcusu” adlı gezi yazısında belirtildiği üzere, yazarın buraya gelmesinin sebebi, İstiklal Savaşı’nda oğlunun vatan haini olduğunu öğrenen bir kadının evladını vurması ve yazarın bir arkadaşından öğrendiği bu efsaneyi gidip yerinde dinlemek ve öğrenmek istemesidir. Yazara göre bu kadın içi vatan ve millet sevgisiyle dolu biridir ve bu yüce değerler uğruna biricik oğlunu gözünü kırpmadan öldürebilmiştir.

Vatan ve millet sevgisinin yoğun bir şekilde ele alındığı metinde yazar memleketimiz insanı hakkında eleştiriler de yapmaktadır. Yazara göre, Türk köylüsü ve bilhassa Türk kadını kendini geliştirememektedir. İnsanların cahilliği ve millî tarihlerine karşı ilgisizliği yazarın dikkatinden kaçmamaktadır.

Eserde ele alınan temalarda ideolojik öğeler ve ders ya da öğüt verici unsurlar bulunmamaktadır. İletilerin eserin geneline yayılarak uygun bir şekilde verilmeye çalışıldığı eserin tema ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu görülmektedir.

Konu

“Domaniç Dağlarının Yolcusu” adlı metinde bir arkadaşından duyduğu bir kahramanlık hikâyesini yerinde araştırmak isteyen yazarın olayın geçtiği iddia edilen yere gittikten sonra başından geçenler konu edilmektedir.

Şükûfe Nihal, Domaniç’te yaşamış olduğunu duyduğu kahraman kadının öyküsünü dinlemek için önce İnegöl’e gider ve burada bir otele yerleşir. Domaniç’e ulaşmak güç olduğundan İnegöl kaymakamının yardımıyla Domaniç’teki kadından haber almak ister. Şükûfe Nihal, bu kahramanlık hikâyesini herkesin bildiğini düşünmektedir. Ancak İnegöl’de bu hikâyeyi bilen bir kişiye bile rastlamaz.

Hikâyeyi bilen birileriyle konuşmak umuduyla Domaniç’ten İnegöl pazarına gelecek halkı beklemeye karar veren yazar, bu süre zarfında İnegöl’deki bir köy evine misafir olur ve buradaki izlenimlerini okuyucuya aktarır.

Domaniçlilerin pazara geleceği gün yorgunluktan uyuya kaldığı bir anda bu kahraman kadını rüyasında gören Şükûfe Nihal, bu hikâyeyi bilen birini bulamayacağını düşünerek İnegöl’den ayrılmaya karar verir.

Metinde işlenen konunun oldukça ilgi çekici olması ve yazarın başından geçenlerin okuyucuya millî tarihimizden önemli kesitler sunması yönüyle önemli olduğu düşünülmektedir. Bu bakımdan, eserin konusunun hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kahramanlar

“Domaniç Dağlarının Yolcusu” adlı metinde yazarın başından geçenler anlatılmakta, dolayısıyla başkahraman olarak karşımıza yazarın bizzat kendisi çıkmaktadır.

Yazar gezdiği yerlerde gördüğü insanlar hakkında da bilgi vermektedir. Kahramanların gerçek olduğu eserde, köy ağasının kadınlara karşı tutumu olumsuz karşılanmaktadır. Zira ağa köyde beğendiği tüm kadınlarla evlenebileceğini söylemekte ve buna hakkı olduğunu düşünmektedir. Eski eşinin yeni biriyle evlenmesine nasıl yaklaşacağı sorulduğunda, “Eskisi istemezse gitsin” ifadesini kullanmaktadır. Yazar, ağanın bu tutumuna karşı hissettiklerini ve düşüncelerini etkili bir şekilde yansıtarak ve bu durumun yanlışlığına vurgu yaparak örnek bir davranış sergilemektedir.

Eserin, kahraman ölçütü yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Plan

Yazarın yaşadıklarından kesitler sunan eserde mantık hatası aramamak gerektiği düşünülmektedir.

Çevre

Kurgulu bir metin olmayan “Domaniç Dağlarının Yolcusu” adlı metinde çevre unsurunun kurgulanması da mümkün olmadığından eserde bu ölçütün aranılmaması gerektiğini söylemek mümkündür. Zira eserdeki kişi, mekân ve olaylar gerçektir.

Sonuç: Kitabın boyut ve ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir. Bir gezi yazısı olan ve dönem eseri olma özelliği taşıyan kitapta, yazarın yaşadığı yıllardaki yaşayış ve düşünce tarzını yansıtmaması oldukça önemlidir. Her ne kadar zamanımızdan bir hayli öncesinin işlendiği görülse de Şukufe Nihal’in fikirlerinin ve gözlemlerinin günümüz toplumuna da ayna tuttuğu düşünülmektedir.

İncelenen pek çok kitapta olduğu gibi bu kitapta da baskı kalitesi açısından uygunsuzluklar olduğu, eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Eşref Saat

Yazar: Şevket Rado

Yayınevi: Bilge Kültür Sanat

Basım Tarihi: Ocak 2011

Sayfa Sayısı: 144

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olduğu tespit edilen kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

Kullanılan kâğıt 2. kalite hamurdandır, ancak kâğıdın oldukça ince olduğu ve arka sayfadaki yazıların ön sayfanın okunmasını güçleştirdiği görülmektedir. Bu bakımdan, kâğıt kalitesinin uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde normalden fazla satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir. Bu büyüklük, belirlenen ölçüt aralığında bulunduğundan hedef kitlenin seviyesine uygundur.

Görseller

Kitapta görsel bulunmamaktadır.

Kapak

Kitabın ön kapağında metnin yazarına ait bir fotoğrafın bulunduğu görülmektedir. Ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevini adı bulunmaktadır. Arka kapakta kitapla ilgili kısa bir bilgiye yer verilmektedir. Bununla birlikte, ne kapakta ne de kapağın iç tarafında yazarı okuyucuya tanıtan, yazarın hayatına ve eserlerine dair özet bilgiler yer almaktadır. Kapakta kitabın hangi yaş seviyesi için hazırlanmış olduğunu belirten bilgiye de rastlanmamaktadır.

Genel olarak kapak ölçütleri yönüyle önemli eksikleri bulunan kitabın bu bakımdan hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Ciltleme

Kitap, tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiştir. Ciltlemede dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı; kitap kapağının kalın kartondan olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri açısından birtakım eksiklikleri bulunan eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yazım ve noktalama yanlışlarına rastlanmamaktadır.

Dil ve Anlatım

Kitapta sıralı ve birleşik cümlelerin oldukça fazla olduğu dikkat çekmektedir. Cümle uzunluklarının dolayısıyla da paragrafların uzun olduğunu söylemek mümkündür. Kitaptaki metinlerin deneme olması neticesinde eserde yüklü ve yoğun bir anlatımın hâkim olduğu görülmektedir.

Dilin sade ve akıcı olduğu görülse de bilhassa 5. sınıf öğrencilerinin yoğun anlamlar taşıyan metinleri anlamada güçlük çekebileceği düşünülmektedir. Bu bakımdan, eserin daha çok ilköğretimin ikinci kademe son sınıfları için daha uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta “*iple çekmek, tereyağından kıl çeker gibi, damdan düşer gibi, çileden çıkmak, cinleri başına toplanmak, deliye dönmek, iş işten geçmek, pot kırmak, dert yanmak, kulak asmak, razı olmak, elde etmek, yüreği sızlamak, kafasına koymak, ayak diremek, kulak kabartmak, el etek çekmek, dibine darı ekmek, kaşlarını çatmak, can atmak, can yakmak, kalp kırmak, ağızından bal akmak, foyası meydana çıkmak, eli ekmek tutmak, fark etmek, gönül almak, canı sıkılmak, feleğin çemberinden geçmek, göğüs germek, üzerine titremek, gözüne ilişmek, har vurup harman savurmak, göze almak, yola çıkmak, bıyık altından gülmek, kafasına dank etmek, nevri dönmek, eline düşmek, yüz yüze gelmek, göçüp gitmek*” deyimleri ile “*Tatlı dil yılanı deliğinden çıkarır.*”, “*El elden üstündür.*”, “*Bu kadar kusur kadı kızında da bulunur.*” atasözlerinden yararlandığı görülmektedir.

Eserin atasözleri ve deyimler ölçütüne uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Tema

Kitap, yazarın İstanbul Radyosu'ndaki konuşmaların bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş bir eserdir. Denemelerden meydana gelen kitaptaki her bir metinde ayrı bir tema ele alınmaktadır. Örneğin, “Eşref Saat”te sabır, “Dünyadan ve İnsanlardan Şikâyet” adlı metinde yardımseverlik, “Gönül Zenginliğine Dair” adlı metinde de cömertlik temasına ilişkin iletiler bulunmaktadır.

Okuyucuyu olumsuz etkileyecek fikirlerin işlenmediği, tam tersine çocuklara faydalı olabilecek iletilerin bulunduğu kitabın tema ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

Belli bir kurgunun bulunmadığı, olayların yer almadığı metinlerden oluşan kitabın konu ölçütleri yönüyle değerlendirilmemesi gerektiği düşünülmektedir.

Kahramanlar

Kurgulu metinlerin yer almadığı kitapta kahraman özelliklerinin değerlendirilmesi mümkün görünmemektedir.

Plan

Olayların yer almadığı kitapta plan ölçütleri aranmamaktadır.

Çevre

Kahraman, zaman ve mekân unsurlarının bulunmadığı eserin çevre ölçütleri açısından değerlendirilmesi mümkün görünmemektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, kapak ve ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Yazarın İstanbul Radyosu'ndaki konuşmalarından oluşan eserin dilinin sade ve akıcı olduğu, ancak metinlerin yoğun anlamları taşıması nedeniyle ilköğretim son sınıf öğrencilerinin seviyesine uygun olabileceği düşünülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Evvel Zaman İçinde

Yazar: Eflatun Cem Güney

Yayınevi: Nehir Yayınları

Basım Tarihi: Kasım 2005

Sayfa Sayısı: 95

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olan kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında olmadığı tespit edilmiştir.

Kâğıt Kalitesi

Kitapta 2. kalite hamur kâğıt kullanılmakta, ancak kâğıdın mat olmadığı ve arka sayfadaki yazıların net bir biçimde görünerek gözü yorduğu görülmektedir. Bu nedenle kâğıt kalitesinin uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görseller, bir tam sayfayı kaplayacak şekilde yer almaktadır. Bu durum, resim boyutunun hedef kitlenin seviyesinin altında kalacak şekilde düzenlenmiş olduğunu göstermektedir.

Görsellerde bire bir benzetme yapılmadığı; bazı görsellerin metnin ilişkili bölümüyle aynı sayfalarda yer almadığı görülmektedir. Bu duruma 30. sayfada yer alan bölüm ile bu bölüme ilişkin resmin 33. sayfada yer alması örnek gösterilebilir. Aynı durum 10. sayfadaki bölüm ile 13. sayfadaki resim, 23. sayfadaki bölüm ile 25. sayfadaki resim için de geçerlidir.

Genel itibarıyla, görsellerin hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında kitap, yazar ve yayınevinin adı bulunmaktadır. Sırtta da aynı bilgileri bulmak mümkündür. Yine ön kapakta, karşısında oturan üç çocuğa kitap okuyan yaşlı bir bayanın resmedildiği görülmektedir. Bu resim, çocukların ilgisini kitaba çekebilecek niteliktedir.

Ne kapakta ne de kapağın iç sayfalarında yazara ait özet bilgi bulunmaktadır. Ayrıca kitabın hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten bilgiye de rastlanmamıştır.

Kitap kapağının belirlenen ölçütler ele alındığında eksiklerinin bulunduğu ve durumun uygunsuz olduğu düşünülmektedir.

Ciltleme

Kitabın ciltlenmesinde formalama yöntemi kullanılmıştır. Cilt kapağının karton olduğu; kitabın ciltlenmesinde iplik kullanılmadığı, sayfaların sadece tutkalla yapıştırıldığı görülmektedir.

Kitabın ciltlemesinin belirlenen ölçütlere tam olarak uymadığını, bu durumun kitabın hitap ettiği öğrenciler açısından olumsuzluk yaratabileceğini söylemek mümkündür.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yanlış öğrenmelere yol açabilecek yazım ve noktalama yanlışlarının bulunmadığı, sözcüklerin Güncel Yazım Kılavuzu'na uygun olarak kullanıldığı görülmüştür. Bu yönüyle belirlenen ölçütlere uygun olduğu düşünülmektedir.

Dil ve Anlatım

Kitaptaki metinlerin masal olması yönüyle dilin akıcı, açık ve anlaşılır olduğu göze çarpmaktadır. Anlatım, 3. kişinin ağzından yapılmakta; yöresel ağız ve söyleyişlerin yer almadığı eserde standart Türkçe kullanılmaktadır.

Cümle uzunluklarının uygun olduğu, ancak paragrafların 6-7 cümleyi geçecek şekilde düzenlendiği görülmektedir. Bu yönüyle eserin ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta atasözleri ve deyimlerden bolca yararlandığı tespit edilmiştir. Eserde, “kara kara düşünmek, güvendiği dağlara kar yağmak, derdine yanmak, parmağı ağzında kalmak, taş taş üstünde bırakmamak, yüzüne gülmek, saman altından su yürütmek, kırk dereden su getirmek, gözünden düşmek, dert yanmak, başına çorap örmek, gözüne uyku girmemek, sözü ağzından almak, laf ola beri gele, kellesini koltuğuna almak, canı ağzına gelmek, dilinde tüy bitmek, taşı gediğine koymak, göz gezdirmek, ağzı süt kokmak, tereyağından kıl çeker gibi, bir dediğini iki etmemek, ağzı kulaklarına varmak, gözü gönlü açılmak, yüreğine ateş düşmek, ince eleyip sık dokumak, gözünde tütmek, gözü arkada kalmak, kesenin ağzını açmak, vakit öldürmek, yollara düşmek, kanı kaynamak, dünyayı zindan etmek, boynu kıldan ince olmak, canından bezmek, nevri dönmek, ayağını kesmek” deyimleri ile “Derdini söylemeyen derman bulamaz.”, “Sükut ikrardan gelir.”, “Azıcık aşım ağrısız başım.”, “Akıl yaşta değil baştadır.”, “Her kuşun eti yenmez.”, “Mal canın yongasıdır.”

atasözlerinin anlatıma zenginlik kattığı görülmüştür. Eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Tema

Kitapta farklı 8 masalın yer aldığı görülmektedir. Masalların tümünde sevgi temasının ele alındığını söylemek mümkündür. Ancak masallarda işlenen temalar çeşitlilik de göstermektedir. Buna göre, “Üç Elma” adlı masalda evlat özlemi ve sevgisi, “Sedef Bacı” masalında kardeş sevgisi, “Gelincik Günü” masalında karşı cinse olan sevgi, “Hamur Bebek” masalında evlat özlemi, evlat sevgisi ve duyarlılığın önemi, “Tasa Kuşu” masalında iyimserliğin önemi, “Köse Dağı” masalında misafirperverlik, saygı ve akıllılık, “Ak Gün Kara Gün” masalında karşı cinse olan sevgi, anne ve evlat sevgisi, “Perili El” masalında da iyilik temaları işlenmektedir.

Kitaptaki masallarda doğrudan mesaj kaygısı güdülmemekte, iletilerin metinlerin içerisinde uygun şekilde verildiği görülmektedir. Bu yönüyle kitabın hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

Kitaptaki ilk masal “Üç Elma”nın konusu çocuk sahibi olamayan bir padişah ile eşinin çocuk sahibi olmak için yaptıkları ve bu dileklerinin yerine gelmesidir. “Sedef Bacı” da, erkek kardeşlerine üvey anneleri tarafından kara büyü yapılan Sedef Bacı’nın bu büyüyü bozmak için verdiği çabalar; “Gelincik Günü”nde Germen Beyi’nin oğlunun, rüyasında gördüğü bir güzele âşık olması üzerine dertlenmesi ve babasının bu derdine çare bulması; “Hamur Bebek”te çocuk sahibi olamayan karı kocanın bu dileklerinin Keloğlan’ı evlatlık alarak yerine gelmesi; “Tasa Kuşu”nda her şeye karamsar yaklaşan Sülün kızın bu tutumunun ne kadar yanlış olduğunun farkına varması; “Köse Dağı”nda Türkmen Beyi’ne kahya olmak isteyen Köse’nin başından geçenler; “Ak Gün Kara Gün” de Allahverdioğlu adındaki zatın tüm malını, eşini ve oğullarını kaybedişi, iyi bir insan olduğu için bunları tekrar kazanması ve bulması; “Perili El”de ise evlenip koca evine giden, ancak ev işlerinden anlamayan Gül Kız’ın iyiliksever biri olduğu için periler tarafından ödüllendirilerek, hamarat biri haline gelişi konu edilmektedir.

Konuların çocukların hayal gücünü geliştirecek öğeler içerdiği görülmektedir. Toplumun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine uygun olan konuların hedef kitlenin ilgileri dikkate alındığında 5 ve 6. sınıflara hitap edebileceği düşünülmektedir.

Kahramanlar

Başkahramanlar “Üç Elma” masalında padişah ve eşi, “Sedef Bacı”da Sedef Kız ve erkek kardeşleri, “Gelincik Günü”nde Germen Beyi’nin oğlu ile kocakarı, “Hamur Bebek”te çocuğu olmayan karı koca ve Keloğlan, “Tasa Kuşu”nda Sülün kız ve annesi, “Köse Dağı”nda Türkmen Beyi, Köse ve Ese kızı, “Ak Gün Kara Gün”de Allahverdioğlu, Kurdoğlu, Seloğlu ve anneleri, “Perili El”de ise Gül Kız’dır.

Masallardaki kahraman kadrosunun kalabalık olmadığı ve başkahramanlar dışındaki karakterlerin adlarıyla yer almadığı görülmektedir. Kitap, kahramanlar yönüyle belirlenen ölçütlere uygun görünmektedir.

Plan

Kitaptaki metinlerin masal olması sebebiyle mantık hatalarının aranmaması gerektiği düşünülmektedir. Bununla birlikte masallardaki olaylar, kitabın bütünlüğünü bozmayacak şekilde sıralanmaktadır.

Çevre

Masalların yer aldığı kitapta çevre unsurunun dikkate alınmaması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, kapak ve ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Genel olarak baskı kalitesi yönüyle eksiklikleri bulunan kitapta resim bulunmaması eserin ilköğretim birinci kademe öğrencilerine uygun olarak hazırlanmamış olduğunu düşündürmektedir.

Masallardan oluşan kitapta basit ve eğlendirici konuların işlendiği düşünüldüğünde, kitabın ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin ilgisini daha çok çekeceği dikkat çekmekte, bu durum da resimleme ve konu ölçütlerinin birbirleriyle tezat oluşturduğunu göstermektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Ezop Masalları

Yazar: Ezop

Yayınevi: Elips Kitap

Basım Tarihi: Ocak 2010

Sayfa Sayısı: 48

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 21,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun ölçütler açısından alt sınırdaki bulunduğunu ve seviyeye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Kâğıt Kalitesi

Kitapta kullanılan 2. kalite hamur kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar ön yüzden rahatlıkla görülmekte ve bu durum okuyucunun gözünün yorulmasına yol açmaktadır. Bu sebeple, kitabın kâğıt kalitesi yönünden hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde normalden az satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir.

Satır aralığının normalden az olması yazıların birbirine çok yakın olmasına ve bu durumun da gözü yormasına neden olduğu görülmektedir. Bu bakımdan kitabın hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 13 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görsele yer verilmemektedir. Bu durum, kitabın resim ölçütü açısından 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğunu düşündürmektedir.

Kapak

Kitap kapağında resim bulunmaktadır, resmin okuyucunun ilgisini çekecek nitelikte olduğu düşünülmektedir. Ön ve arka kapak ile sırtta kitabın ve yayınevinin adı yer almakta; arka kapakta 100 Temel Eser uygulamasının gerekliliği ile ilgili kısa bir yazı bulunmaktadır. Kitabın son sayfasında yazara ait özet bilgiye yer verilmekte; ön kapağında 100 Temel Eser dizisinde yer aldığı belirtilen kitabın ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlanmış olduğuna ilişkin bilgi bulunmamaktadır.

Kapak ölçütleri açısından kitabın hedef kitleye uygun olduğu söylenebilir.

Ciltleme

Kapağı karton olan kitap, tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiştir. Ciltlemede dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı görülmekte, bu bakımdan kitabın ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Eserde, yazım ve noktalama yanlışına rastlanmamıştır.

Dil ve Anlatım

Kitapta akıcı ve anlaşılır bir dil kullanılmaktadır. Kısa metinlerden oluşan eserde yüklü ve yoğun bir anlatımın bulunmadığı görülmektedir. Öğrencilerin sıkılmadan ve yorulmadan okuyabileceğinin düşünüldüğü kitabın dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Atasözleri ve Deyimler

Yabancı dilden çeviri olan eserde “*yerinde yeller esmek, şaşkına döndü, canı sıkılmak, fark etmek, tuzağa düşmek, dudak bükmek, yolunu tutmak, yüz vermemek, sabrı tükenmek, gözden kaybolmak, sırt sırta vermek, oç almak, yol almak, razı olmak, gülmekten katılmak, ağız sulanmak, haddini bilmek, iş işten geçmek, kismetini ayağına gelmek*” deyimleri ile “*Öfke ile kalkan zararlar oturur.*”, “*Ağaç yaş iken eğilir.*”, “*Az tamah çok ziyan getirir.*”, “*Son pişmanlık fayda etmez.*”, “*İyilik eden iyilik bulur.*” ve “*Dost kara günde belli olur.*” atasözlerinden yararlandığı tespit edilmiştir.

Tema

Kitapta 42 farklı masal bulunmaktadır. Temaların açık ve anlaşılır bir biçimde ele alındığı kitaptaki “İki Arkadaş İle Ayı” metninde arkadaşlık, “Eşeğin Beyni”nde kurnazlık, “Aslan İle Fare” metninde iyilik, “Aslanın Aşkı”nda kurnazlık temaları işlenmektedir. Aynı şekilde, diğer metinlerde de işlenen temaların ve verilmek istenen iletilerin çocuğa göre olduğunu söylemek mümkün görünmektedir. Ancak birçok metinde iletinin metnin içinde verilmiş olmasına rağmen metin bittikten sonra bir cümleyle açıklandığı görülmektedir. Bu durum, çocuğun verilmek istenen iletiye kendi başına ulaşmasını engelleyen bir unsur olarak dikkat çekmektedir.

İletilerin okuyucuya doğrudan açıklandığı metinlerden oluşan eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Konu

Çocuğun hayal gücünü ve eleştirel düşünme becerisini geliştirecek konuların işlendiği metinlerden oluşan kitaptaki “Çoban İle Kurtlar” masalında sürüye kurtların saldırdığı yalanıyla köylüyü birçok defa kandıran çobana, kurtların gerçekten saldırdığı bir günde kimsenin inanmaması konu edilmektedir. “Şehir Faresi İle Köy Faresi” adlı masalda, kendi köyünde az da olsa sahip olduğu yiyeceklerle özgürce geçinen köy faresinin davet üzerine gittiği şehirde daha güzel yemeklerin olduğunu

ama bunlara sahip olmanın çok tehlikeli olduğunu görmesi üzerine kıt kanaat geçindiği köyüne geri dönmesi; “Hırsız İle Annesi” adlı masalda ise idam edilmekte olan bir hırsızın görmek istediğini söylediği annesini çağırarak, yanına gelen kadının kulağını koparıp, küçükken yaptığı küçük hırsızlıklara göz yumduğu için onu cezalandırması konu edilmektedir.

Kitaptaki metinlerde işlenen konuların ilgi çekici ve çocuğu yaşama hazırlayıcı nitelikte olduğu görülmekte, eserin konu ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Kahramanlar

Masallar ve fabllardan oluşan kitaptaki kahramanların gerçek dışı varlıklar olduğu görülmektedir. Kahramanların başından geçen olayların ibretlik olaylar olduğu ve metinlerdeki kahramanların bu olaylardan ders çıkardığı dikkat çekmektedir.

Kahramanlarının insan dışı varlıklar, hayvanları olduğu masalların bulunduğu kitabın kahraman ölçütleri yönüyle ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin ilgisini çekebilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Plan

Kitaptaki masallarda olayların bütünlüğü bozmayacak şekilde sıralandığı, ana düşüncenin açık ve anlaşılır olduğu görülmektedir.

Çevre

Gerçek zaman, mekân ve kahramanların bulunmadığı metinlerden oluşan kitapta, çevre ölçütlerinin aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç: Eserin kâğıt kalitesi, harf büyüklüğü, ciltleme ve tema ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı görülmektedir.

Görsellerin yer almadığı kitabın bu yönüyle ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine, kahraman ölçütleri yönüyle ise ilköğretim birinci kademeye uygun olduğu düşünülmektedir.

Yabancı dilden çeviri olan eserde deyimler ve atasözlerinin yer alması olumlu bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Metinlerde, iletilere okuyucunun kendi başına ulaşmasını engelleyen açıklamaların bulunması ise, eserin tema ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını göstermektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Falaka

Yazar: Ahmet Rasim

Yayınevi: Elips Kitap

Basım Tarihi: Ekim 2005

Sayfa Sayısı: 112

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 21,5 olan kitap boyutunun belirlenen ölçütlerin alt sınırında olduğu görülmektedir. Bu bakımdan, bu özelliğin seviyeye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Kâğıt Kalitesi

Kitapta kullanılan 2. kalite hamur kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar, ön yüzden net bir biçimde görülmekte ve bu durum okuyucunun gözünün yorulmasına yol açmaktadır. Bu sebeple, kitabın kâğıt kalitesi yönünden hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde normalden az satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir.

Satır aralığının normalden az olması yazıların birbirine çok yakın olmasına ve bu durumun da gözü yormasına neden olduğu görülmektedir. Bu bakımdan kitabın hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 13 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta, ön kapaktaki resmin dışında görsel ögeye rastlanmamıştır. Bu durumun eserin 7 ve 8. sınıf seviyelerine uygun olarak hazırlanmış olabileceğini düşündürmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında ve sırtta kitap, yazar ve yayınevinin adı bulunmaktadır. Ön kapakta bir resme yer verildiği; fotoğrafik özellik taşıyan resmin metinle ilişkisiz olduğu görülmektedir. Bu bakımdan kapak resmi, çocuğu kitabın içeriğine çekebilecek nitelikte değildir.

Kitapta yazar ile ilgili özet bilgi bulunmamakta, kitabın hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlandığına ilişkin bilgi yer almamaktadır. Arka kapakta “100 Temel Eser” listesinin hazırlanış amacını ve önemine değinen iki paragraflık yazıya yer verilmektedir. Burada baskı hatalarının olduğu, “100 Temel Eser” ibaresinin bulunması gerektiği yerlerin boş bırakıldığı göze çarpmaktadır.

Genel itibarıyla ele alındığında, kitap kapağının belirlenen ölçütlere uymadığı görülmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin kullanılmış olduğu kitapta dikiş bulunmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri bakımından eksiklikleri bulunan kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta “*birdenbire*” sözcüğünün yazılışında tutarsızlık olduğu tespit edilmiştir. Örneğin 32. sayfada “*birden bire*” şeklinde yanlış yazılmış olan sözcüğün 33. sayfada “*birdenbire*” olarak doğru şekliyle kullanıldığı görülmektedir. Bu tutarsızlık kitabın ilerleyen sayfalarında da devam etmektedir. Bununla birlikte kitapta bu olumsuzluk dışında dikkate değer bir yazım ve noktalama yanlışı bulunmamaktadır. Ancak bu örneğin yanlış öğrenmelere yol açacağı dikkate alındığında, eserin bu yönüyle ölçütlere uymadığını söylemek mümkün olabilmektedir.

Dil ve Anlatım

Eser samimi bir dilde yazılmış olup akıcı ve anlaşılır bir özelliğe sahiptir. Ancak kitapta neredeyse bir tam sayfayı kaplayan paragrafların bulunduğu dikkat çekmektedir. Bu uzunluk, bazı yerlerde gözü yormaktadır. Bu yönüyle eserin ikinci kademe öğrencilere daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Eserde Türk dilinin zenginliğini ortaya koyan ve anlatımı güçlendiren deyim ve atasözlerine yer verildiği görülmektedir. “*Eti senin, kemiği benim.*”, “*Her kuşun eti yenmez.*”, “*Dağ dağ üstüne olur, ev ev üstüne olmaz.*” atasözleri ile “*gözdağı vermek, boyun eğmek, iğne atsan yere düşmez, yüz tutmak, gözünü almak, başına dikilmek, kendine gelmek, yolunu tutmak, burnunu sokmak, kedi ciğere bakar gibi bakmak, baklayı ağzından çıkarmak, gönül almak, kendinden geçmek, kulak*

kesilmek, inim inim inlemek, yola düzölmek, bini bir paraya, gözlerine inanmamak, incir çekirdeği doldurmamak, yüz bulmak, fit vermek, dikine gitmek, yüreği ağzına gelmek, mahrum kalmak, dizlerinin bağı çözülmek” deyimlerinin metinde kullanıldığı tespit edilmiştir. Eserin bu yönüyle, ölçütlere uygun olduğu söylenebilir.

Tema

Eser, yazarın çocukluk anlarından oluşması nedeniyle otobiyografik bir özellik taşımaktadır. Bu sebeple metinde belirgin bir tema aranmamaktadır. Bununla birlikte eserin bütününe korku temasının hâkim olduğu söylenebilmektedir. Zira yazar, eserinde çok sık değiştirmek zorunda kaldığı mekteplerden, bu mekteplerdeki hocalardan ve onlara karşı içinde bulunan korkudan bahsetmektedir. Dolayısıyla bu duygu eserin tamamında kendini gösteren tema olarak karşımıza çıkmaktadır.

Hedef kitleye yönelik ve onların seviyesine uygun iletilerin yer almadığı eserin tema ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görölmektedir.

Konu

Kitapta yazarın çocukluğunun belli bir bölümünü yansıtan mektep anıları konu edilmektedir. Yaşı geldiğinde mahalle mektebine başlayan yazar, farklı sebeplerle birçok okul ve hoca değiştirmek zorunda kalmıştır. Son gittiği mektepte hocanın öğrencileri falakaya yatırdığı ve onları öldüresiye cezalandırdığından bahsetmekte ve bu durumun çocuklarda olumsuz etkiler ortaya çıkarabileceğini ifade etmektedir.

Konu, toplumun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine uygun olarak görölebilir. Ancak, günümüz öğrencilerinin hayal gücünü geliştirecek, onlara hayata hazırlayacak nitelikte olmadığı da bir gerçektir. Zira kitabın konusu günümüzle örtüşmemekte, geçmişteki eğitim sistemini yansıtmaktadır.

Kitabın son sayfalarında yazar, mahalle mekteplerinde çocukların yaşamış oldukları tecrübelerin onların bilhassa eğitim hayatını olumsuz etkilediğinden, bu denli şiddete maruz kalan çocukların okuldan soğuyacağından bahsetmektedir. Bu yönüyle eserin çocuklardan çok, yetişkinlere hitap ettiği düşünölmektedir.

Kahramanlar

Eserin başkahramanı Rasim, yani yazarın kendisidir. Rasim, korkularıyla, sevinçleriyle, üzüntüleriyle çocukluğu en iyi şekilde temsil eden bir karakterdir. Çalışkanlığı, büyüklerine saygısı ve ailesine olan bağlılığıyla okuyucuya iyi örnek teşkil edecek bir kahramandır.

Eserdeki diğerkahramanlar Rasim'in annesi, sütannesi, büyükannesi, eniştesi halası ve annesinin yardımcısıdır. Kahramanların kafa karışıklığına yol açmayacak şekilde sınırlı ve uygun bir şekilde verildiği görülmektedir. Bu yönüyle, eserin belirlenen ölçütlere uyduğu söylenebilir.

Plan

Metin otobiyografik özellik taşımakta ve yazarın başından geçenler kronolojik bir biçimde ele alınmaktadır. Bu bakımdan, eserin planında herhangi bir uygunsuzluğun bulunmadığı düşünülmektedir.

Çevre

Eserdeki mekânlar, yazarın çocukluğunun geçtiği yerlerdir. Yazar, yaşadığı dönemin İstanbul'unu etkili bir şekilde tasvir etmekte ve dönemi iyi bir şekilde yansıtmaktadır. Metindeki kahraman, mekân ve olayların gerçek olduğu düşünüldüğünde metindeki çevrenin uygunsuz bir durumunun olmadığını söylemek mümkündür.

Sonuç: Kitabın kâğıt kalitesi, sayfa düzeni, harf büyüklüğü, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, tema ve konu ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Baskı kalitesi yönüyle birçok eksikliği bulunan eserin, konusunun çocukları hayata hazırlayıcı öğeler barındırmaktan uzak olması ve eserde çocuklara yönelik iletilerin bulunmaması kitabın hedef kitleye uygun olmadığını göstermektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Göl Çocukları

Yazar: İbrahim Örs

Yayınevi: Şimşek Yayınları

Basım Tarihi:

Sayfa Sayısı: 96

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

Mat ve gözü yorucu olmadığı görülen 2. hamur kâğıdın belirlenen ölçütlere uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde bir buçuk satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Kitabın sayfaları tek sütun olarak düzenlendiği, bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitaptaki görsellerin açıklayıcı resimler olduğunu, gerçeğe yakın bir şekilde çizilmiş olan görsellerde benzetme amacı güdüldüğünü söylemek yanlış olmayacaktır. İlişkilendirildikleri metin bölümüyle aynı yüzde yer alan görsellerin sayfada kapladığı alanın seviyenin altında olduğu dikkat çekmektedir.

Kitabın resimleme ölçütleri yönüyle ilköğretim birinci kademe seviyesine daha uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Kapak

Kitabın kapağında metinde geçen olaylara ait bir resim yer almaktadır. Ön kapakta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına; sırtta kitabın ve yazarın yer verilmekte, arka kapakta kitabın içeriğine ilişkin kısa bilgi bulunmaktadır.

Ön kapağın iç tarafında yazarın hayatına ve yayınlarına yer veren özet bilgiye yer verilmektedir. Kapakta kitabın hangi yaş seviyesine uygun olduğu belirten bilgiye rastlanmamakta, bununla birlikte kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde bulunduğu dair bir ibare bulunmaktadır. Bu bilgilerden hareketle kitap kapağının ölçütlere uygun olduğu düşünülmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin tercih edildiği kitapta dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı; kapağın karton olduğu görülmekte ancak yeterince sağlam olmadığı tespit edilmiştir. Kitabın, ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yazım yanlışlarının bulunduğu görülmektedir. Bu yanlışlardan bazıları şunlardır:

“Arasıra yolu düşen turistler gelirler, alabildiğine uzanan kumsalın herhangi bir yerinde kamp kurarlar; bol bol yüzer, bol bol güneşlenirler, günlerce kalırlardı.”

(s. 26)

“*Kimbilir bu mavi, duru suların altında ne değerli yapıtlar yatıyordu!..* (s. 38)

“*Onların, hırsızlık amacıyla Almanın çadırına girmeleri olanaksızdı.*” (s. 47)

Yukarıdaki cümlelerde geçen altı çizili sözcüklerin Güncel Yazım Kılavuzu’na uygun şekilde yazılmamış olduğu tespit edilmiştir. Kitabın yazım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Dil ve Anlatım

Metinde akıcı ve anlaşılır bir dil kullanıldığı, genel olarak devrik ve birleşik cümlelere yer verilmediği; paragraflardaki cümle sayısının genel olarak 5-6 cümleyi geçmeyecek şekilde düzenlenmiş olduğu görülmektedir. Standart Türkçenin etkili bir şekilde kullanıldığı metnin dil ve anlatım ölçütü yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Atasözleri ve Deyimler

Metinde, “*ilgi görmek, iş düşmek, gözlerini dikmek, yüz tutmak, ağzı bir karış açık kalmak, karşı koymak, kendini naza çekmek, kendinden geçmek, el çırpma, şaşkına dönmek, dile getirmek, kesenin ağzını açmak, el açmak, söz vermek, içini çekmek, akan sular durmak, imdadına yetişmek, açığa vurma, kendini alamamak, göz gezdirmek, güçlük çekmek, iş işten geçmek, söz etmek, canı sıkılmak, gözden geçirmek, ağına gitmek, günahını almak, akli kalmak, gözünden kaçmak, şeytana uymak, söze karışmak, kulağını çekmek, kıpkırmızı kesilmek, kalbi yerinden fırlamak, göze almak, açığa vurma, gözünden kaçmak, renk vermemek, söz geçirmek, gözünün önüne gelmek, el ayak çekilmek, gözüne uyku girmemek, göz göre göre, başına iş açmak, gözleri kamaşmak, el ele vermek, süt dökmüş kedi gibi”* deyimlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir. Atasözlerinin bulunmadığı metnin, bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Tema

Metinde millî servet teması işlenmekte, ülkemizin sahip olduğu kültür mirasına sahip çıkılması hususunda iletilere yer verilmektedir. Ayrıca, misafirperverlik, yardımseverlik, hayvan sevgisi, duyarlılık ve vatandaşlık görevine ilişkin iletilerin de yer aldığı dikkat çekmektedir. Örneğin, vatandaşlık göreviyle ilgili iletilerin bulunduğu bir bölüm şu şekildedir:

“- *Bana sorarsan, dedi. Kurt Goldman’ın bizi kurtarması bir insanlık göreviydi. Biz de buna karşılık kendisine teşekkür ettik. Ama bu iş bitti. Şimdi birt yurt göreviyle karşı karşıya bulunuyorsak, bu görev kime karşı olursa olsun yapılmalı. Öyle değil mi?*” (s. 40)

Eserde temanın açık ve anlaşılır bir biçimde ele alındığı, temanın doğrudan bir mesaj olarak verilmediği, çocuğun verilmek istenen iletiye kendi başına ulaşmasının amaçlandığı görülmektedir. Bu yönüyle eserin hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Konu

Metinde, Gölüstü Köyü'ne kamp yapmak için gelen Alman turist Kurt Goldman'ın sempatik tavırlarıyla köylüye kendini sevdirmesi, bu turistin davranışlarından şüphelenen Selçuk ve Duygu adlı iki arkadaşın adamın aslında, aramakta olduğu tarihi eserleri yurt dışına kaçırmak niyetinde olduğunu ortaya çıkarması konu edilmektedir.

Metnin konusunun kültür mirasına sahip çıkılması hususunda önemli mesajlar içerdiği görülmektedir. Çocuğu yaşama hazırlayıcı, onda olumlu duygular oluşturabilecek nitelikte olan konunun hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Kahramanlar

Metnin başkahramanları Selçuk ve Duygu'dur. Diğer önemli kahramanlar, Kurt Goldman, Muhtar Rüstem ve Selami Çavuş'tur. Kitaptaki kahraman kadrosunun çok geniş olmadığı görülmektedir.

Metnin başkahramanları Selçuk ve Duygu'nun sorumluluk sahibi ve duyarlı karakterler olmaları yönüyle, okuyucunun kendisiyle özdeşleştirebileceği ve onlara örnek olabilecek kahramanlar oldukları düşünülmektedir.

Plan

Kitapta olayların bütünlüğünü bozacak gereksiz geri dönüşlere ve kusurlara rastlanmamaktadır. Ana düşüncenin açık ve anlaşılır olduğu eserde olayların kitabın bütünlüğünü bozmayacak şekilde sıralandığı görülmektedir.

Çevre

Metinde kahramanlarla ve mekânla ilgili detaylı bilgilerin yer aldığı dikkat çekmektedir:

“Selçuk, yoksul sayılabilecek bir ailenin çocuğu idi. Köyde, kulübeden farksız küçük, kerpiç evlerinin çevresinde üç dönüm kadar toprakları vardı. İki de inekleri. Topraklarından aldıkları ürün, ineklerinden sağdıkları süt, geçimlerine yetmezdi...”

(s. 18)

Gölüstü köyü için yıllardan beri hala ortaokulun gerçekleşmemesi, doğrusu bir kara yazıydı. Gölüstü, bölgenin en büyük köyüydü. Üç bini aşkın nüfusu vardı.

Çevredeki köylerden daha zengin sayılabilirdi. Su, elektrik gibi sorunlarını çözümlenmişti de, nedense şu ortaokul işini bir türlü gerçekleştirememiştir. (s. 21)

Metnin başkahramanlarından Selçuk'un bir yarışmada kazandığı parayı Ortaokul Yaptırma Derneği'ne bağışladığı görülmektedir. Bu kahramanla ilgili yukarıda yer alan bilgiler onun bu zor durumuna rağmen ne kadar duyarlı biri olduğuna vurgu yapmaktadır. Yine köyle ilgili bilgiler, metnin sonunda gerçekleşecek olaylar için ipuçları vermektedir.

Metnin çevre ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Sonuç: Kitabın boyut, ciltleme, yazım ve noktalama ile atasözleri ve deyimler ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Kitabın sayfalarında belirlenen ölçüt aralığındaki boyutlarda yer almayan görsellerin bu yönüyle ilköğretim birinci kademenin alt basamaklarına daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Metnin tema ve konusu yönüyle oldukça önemli mesajlar içerdiğini söylemek mümkün görünmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Guliver'in Seyahatleri

Yazar: J. Swift

Yayınevi: Zambak Yayınları

Yayına Hazırlayan: Murat Mat

Basım Tarihi: Mayıs 2010

Sayfa Sayısı: 144

Kitap İncelemesi

Boyut

13 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

2. hamur kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar ön yüzden görülmekte ve bu durum okuyucunun gözünün yorulmasına neden olmaktadır. Bu bakımdan, kitabın kâğıt kalitesi yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde bir buçuk satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Sayfaları tek sütun olarak düzenlenmiş olan kitabın sayfa düzeni yönüyle belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta bulunan görsellerin tam sayfayı kapladıkları görülmektedir. Bu oranın hedef kitlenin seviyesinin altında olduğunu söylemek mümkündür. Açıklayıcı özellikteki resimler, metnin ilişkilendirildikleri bölümüyle yan yana yer almaktadır. Benzetme amacının güdüldüğü görsellerin ilişkilendirildiği metnin özetini verici nitelikte olduğu görülmektedir.

Kitapta yer alan görsellerin sayfayı kaplama oranı bakımından hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kapak

Kitap kapağında metinle ilgili bir bölüm resmedilmektedir. Resmin okuyucunun ilgisini çekebilecek nitelikte olduğunu söylemek mümkündür. Kitabın ön kapağında ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına yer verilmekte; arka kapakta, ön kapaktaki resmin küçültülmüş bir hali ve kitabın içeriğine ilişkin kısa bilgi bulunmaktadır.

Ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu bildiren bir ibare bulunmaktadır, ancak eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten bilgiye rastlanmamaktadır.

Kitabın yazarıyla ilgili bilgilerin de bulunmadığı kitabın kapak ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Ciltleme

Dikiş bulunmayan ciltte tek sayfa ciltleme yönteminin tercih edildiği, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir.

Genel olarak ciltleme ölçütleri yönüyle eksiklikleri bulunan kitabın ciltleme ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Eserde öğrencilerde yanlış öğrenmelere yol açacak yazım ve noktalama yanlışlarına rastlanmamıştır.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde oldukça uzun paragrafların da bulunduğu göze çarpmaktadır. Ancak genel olarak basit ve karmaşık olmayan cümlelerin kullanıldığı metnin dil ve anlatım özellikleri yönüyle olumsuz bir yönünün bulunmadığı, kitapta hedef kitlenin tüm seviyelerindeki öğrencilerin zorlanmadan ve sıkılmadan okuyabilecekleri bir üslubun kullanıldığı görülmektedir. Bununla birlikte, çeviri bir metin olan eserde yer ve kişi adlarının özgün şekliyle verildiği ancak bu isimlerin Türkçe okunuşlarının belirtilmediği görülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta, “*razı olmak, yola çıkmak, can derdine düşmek, gözleri kamaşmak, avazı çıktığı kadar, önünü almak, gözden geçirmek, gözden düşmek, düşman kesilmek, aklına gelmek, gözünü hırs bürümek, dile getirmek, alt etmek, yol almak, gözüne ilişmek, yola koyulmak, göz alabildiğine, dizlerinin bağı çözülmek, canı acımak, rahat yüzü görmemek, dillerde dolaşmak, pürdikkat kesilmek, can atmak, gözü takılmak, hasret gidermek*” deyimlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Yabancı dilden çeviri olan kitapta deyimlerden yararlanılmasının anlatımı zenginleştirmek adına olumlu olduğunu söylemek mümkündür. Eserin yabancı menşeli bir kitap olduğu göz önüne alındığında Türk atasözlerine rastlanmamasının olumsuz bir durum olarak görülmemesi gerektiği düşünülmektedir.

Eserin bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Tema

Metinde adalet ve demokratik toplum yaşayışı fikirlerinin ele alındığı görülmektedir. Guliver’in ziyaret ettiği ilk ülke Cüceler Ülkesi’nde ve daha sonra ziyaret ettiği Devler Ülkesi’nde yöneticilerin kendine yönelik ilk soruları Guliver’in ülkesinde toplum içinde adaletin nasıl sağlandığı ve ne tür kanunların bulunduğudır. Cüceler’in yaşadığı Lilliput İmparatorluğu hakkında Guliver’in verdiği bilgiler şu şekildedir:

Lilliput’ta buna benzer birtakım garip yasa ve töreler vardı. En büyük ceza devlete karşı işlenen suçlara veriliyordu. İftiralar ve yalancı şahitlikler büyük

suçlardan kabul edilip asla affedilmiyordu. Dolandırıcılık, hırsızlıktan daha büyük bir suç sayılırdı.

Bu ülkede yönetim sadece cezaya dayanmıyordu. Lilliput'ta bir kimse, yetmiş üç ay boyunca kanunlara uygun davranır ve hiçbir suç işlemediğini ispat ederse çeşitli şekillerde ödüllendiriliyordu. Aynı zamanda bu kişiler "kanuni" unvanını alarak birtakım ayrıcalıklar elde ediyordu.

Bu sırada bana, ülkemdeki kanunların işlerliliğini sordular. Ben de, yasalarımızı sadece cezayla korkutarak uyguladığımızı anlattım. Bizim yasalarımızda, çok büyük kusurlar olduğunu ve adaletli olmadığını söylediler. (s. 43)

Metninin özgün halinde yer alıp almadığı bilinmeyen bir paragrafta ideolojik olduğu düşünülen ifadeler yer almaktadır. Şöyle ki, kitabın 44. sayfasında Lilliput İmparatorluğu'na ilişkin bilgiler verilirken Allah'a inanmayanların karşılaştıkları olumsuz bir durum dile getirilmektedir:

"Hükümdarların en önemli görevinin Allah'a hizmet etmek olduğuna inanıyorlar. Bunun için Allah'a inanmayanlara iş verilmiyor."

Yukarıdaki bölümde, inançlı olmayanların, bir bakıma, cezalandırıldığı ifade edilmektedir. Bu durum, şahısların inanç özgürlüğüne aykırı bir durumdur ve ideolojik öğeler barındırdığından çocuklar için hazırlanan bir eserde yer almaması gerektiği düşünülmektedir.

Temaların, eserin geneline yayılarak, çocuğun verilmek istenen iletiye kendi başına ulaşmasının amaçlandığı eserde ideolojik olduğu düşünülen mesajların yer alması kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşüncesini oluşturmaktadır.

Konu

Metinde doktor olan Guliver'in işlerinin gittikçe bozulması üzerine seyahat gemilerinde doktorluk yapmaya başlaması ve çıktığı bir seyahatte gemilerinin fırtına batması üzerine düştüğü bir adada başına gelenler ve sonrası konu edilmektedir.

Guliver, batan gemiden kurtulan tek kişidir ve cüce insanların yaşadığı Lilliput Ülkesi'ne düşer. Burada, önceleri cüce insanların imparatoru tarafından el üstünde tutulan Guliver, imparatorun hırsı yüzünden gözden düşer ve başına gelecek kötülüklerden kurtulmak için adadan kaçmak zorunda kalır.

Adadan kurtularak evine dönen Guliver, Lilliput Ülkesi'nden götürdüğü cüce hayvanları sergileyerek çok para kazanır ve zengin olur. Eşinin ve çocuklarının geleceğini garantiye aldığını düşünen Guliver, tekrar seyahate çıkar.

Bu seyahatte de Guliver ve beraberindekiler, geminin rotasının sapması üzerine dev insanların yaşadığı Brobdignag Ülkesi'ne düşerler. Devleri gören diğer

insanlar korkarak, Guliver'i orada bırakıp kaçarlar. Bu ülkede de kendinden kat be kat insanlarla karşılaşan Guliver, kralın himayesinde yaşamaya başlar. Evini çok özleyen Guliver, bir fırsatını bulur ve bu dev insanların elinden kurtularak evşne geri döner.

Metinde ele alınan konu, okuyucunun hayal gücünü ve eleştirel düşünme becerisini geliştirecek niteliktedir. Konunun ilgi çekici olduğu görülmektedir, bu bakımdan eserin konu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Kahramanlar

Eserin başkahramanı Guliver, yardımcı kahramanlar ise Lilliput Ülkesi'nin imparatoru, Brobdignag Ülkesi'nin kralı ve kraliçesidir.

Metindeki başkahraman Guliver, ilk seyahatinde düştüğü Lilliput Ülkesi'nde kendinden küçük olan insanlara elinde fırsat olmasına rağmen zarar vermemektedir. Hatta imparatorun yardımcılarının oyununa gelerek kendini cezalandıracağını öğrendiğinde, bu ülkedeki tüm insanları öldürebilecek güce sahip olmasına rağmen, insanlara zarar vermemek adına buradan kaçmayı tercih etmektedir. Guliver'in bu yönüyle okuyucuya örnek olabilecek davranışlar sergilediği dikkat çekmektedir.

Kahraman sayısının oldukça az olduğunun görüldüğü eserin kahramanlarının özellikleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Plan

Metnin planında aksaklıklar bulunmamaktadır. Olayların kitabın bütünlüğünü bozmayacak şekilde sıralandığının görüldüğü eserin, bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Çevre

Metinde anlatılan olayların 17. yüzyılın sonu ile 18. yüzyılın başlarında geçtiği görülmektedir. Fantastik hikâyeye türündeki eserde adı geçen mekânların hayal ürünü olduğu görülmektedir.

Başkahraman dışındaki karakterlerin fiziksel özellikleri gerçeklikle bağdaşmamaktadır. Haliyle metinde ele alınan olaylar da olağandışıdır.

Eserde fantastik bir hikâyenin işlendiği dikkate alındığında kahraman, mekân ve olay unsurlarının gerçeklikle bağdaşmamasının olumsuz bir durum olarak değerlendirilmemesi ve çevre unsurlarında uygunluk aranılmaması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, görseller, kapak, ciltleme, dil ve anlatım ve tema ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Hedef kitleye okuma alışkanlığı kazandırmada büyük role sahip olan ve tavsiye edilmiş bir kitap olma özelliği taşıyan eserde baskı kalitesinin çok düşük olduğu, hedef kitlenin seviyesine uygun görsellerin bulunmadığı tespit edilmiştir. Bir kitabın kalitesinin tüm özellikleriyle değerlendirildiği gerçeği dikkate alındığında eserin ilköğretim 5.-8. sınıf öğrencilerine uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Gulyabani

Yazar: Hüseyin Rahmi Gürpınar

Yayınevi: Everest Yayınları

Basım Tarihi: Aralık 2007

Sayfa Sayısı: 274

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olan kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

Mat olduğu görülen ve gözün yorulmasına neden olacak olumsuzluklar taşımayan kâğıt kalitesinin belirlenen ölçütlere uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Kitabın sayfalarının tek sütun olarak düzenlendiği, bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

İçerisinde resim bulunmayan kitabın bu yönüyle ilköğretim 7 ve 8. sınıf öğrencileri için daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında eserin içeriğine uygun olduğu düşünülen bir maske ve bu maskenin arkasında da bir insan yüzü resmedilmektedir.

Ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın adı ve yayınevinin logosu bulunmaktadır. Arka kapakta yazarın bir fotoğrafı yer almaktadır. Burada yazarla ilgili kısa bir bilgiye de yer verilmektedir. Ayrıca arka kapağın iç kısmında yazarın hayatına ve eserlerine dair özet bilgiler de yer almaktadır.

Kitabın hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlanmış olduğuna dair bilgiye yer verilmeyen kapakta, eserin 100 Temel Eser Listesi'nde yer aldığını belirten ibare bulunmaktadır.

Kitap kapağının genel olarak ele alındığında, hedef kitleye uygun olarak hazırlanmış olduğunu söylemek mümkündür.

Ciltleme

Kitabın tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlendiği, ciltlemede dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı, bununla birlikte kitap kapağının kalın kartondan olduğu tespit edilmiştir.

Ciltleme ölçütleri açısından birtakım eksiklikleri bulunan eserin, bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Eserde yanlış öğrenmelere yol açacak yazım ve noktalama yanlışlarına rastlanmamıştır.

Dil ve Anlatım

Kitabın yetişkinlere yönelik olduğu 3 ve 7. sayfalar arasında yer alan yazar-okuyucu yazışmalarından anlaşılmaktadır. Yazıldığı dönemi yansıtan metinlerin yer aldığı kitapta, o dönemin üslubunun kullanıldığı görülmektedir.

Kitapta uzun cümlelerden oluşan oldukça uzun paragrafların olduğu dikkat çekmektedir. Dil ve anlatım ölçütlerine uygunluk göstermeyen kitabın bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine göre hazırlanmamış bir eser olduğunu söylemek mümkündür.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta “*dört gözle beklemek, ümidini kesmek, canı yanmak, kahrını çekmek, canına tak demek, can vermek, tası tarağı toplamak, iki eli böğründe kalmak, açıkta kalmak, yerden göge kadar, dişini sıkamak, ağzını sıkı tutmak, yüreğine su serpmek, boyun eğmek, soluğu kesilmek, ağız yapmak, beti benzi kül kesilmek, yüreği hop*

etmek, yüz tutmak, kulak kabartmak, göze almak, kulak vermek, aklını başına toplamak, göz gezdirmek, suyuna gitmek, çile doldurmak, ödü kopmak, iyi saatte olsunlar, söz açmak, gözden kaybolmak, göz ucuyla görmek, sinirleri boşanmak, cana kıymak, ağza düşmek, yüz bulunca astar istemek, dizlerinin bağı çözülmek, ağzından çıkan kulağı işitmek, akli ermek, yüz göz olmak, canına okumak, akli başından gitmek, gözüne dizine dursun, har vurup harman savurmak, gözleri parlamak, ağzını aramak, gönlü bulanmak, yüreği daralmak, taş kesilmek, açığa vurmak, göz koymak, diş bilemek, göz göze gelmek, can vermek, çileden çıkmak, gözünü kan bürümek, yüreği sızlamak, nur topu gibi, gözünü kan bürümek, göze almak, dert yanmak, yenik düşmek, yüz çevirmek, kırk dereden su getirmek” deyimleriyle, “*Merhametten maraz doğar.*”, “*Akıl var, ızan var.*”, “*Denize düşen yılan sarılır.*”, “*İğneyi kendine çuvaldızı başkasına batır.*”, “*Gönül kimi severse güzel odur.*”, “*Açtı ağzını, yumdu gözünü.*” atasözlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Eserin atasözleri ve deyimler ölçütü yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Tema

Kitabın başında yazar ile yaşlı bir okuyucusu arasındaki yazışmaya yer verilmektedir. Okuyucu mektubunda yazardan cinli, perili, gulyabanili; kendilerini meraklandırarak, heyecanlandırarak ve böylelikle eğlendirecek bir eser beklediğini dile getirmektedir. Yazar da cevabında bu eseri, bu yaşlı ninenin isteği üzerine kaleme aldığını mektubunda belirtmektedir. Bu mektupların bir üst kurgu olma ihtimali de bulunmaktadır, ancak her şeye rağmen yazarı eserini niçin ve ne amaçla yazmış olduğunu belirtmesi açısından önem taşımaktadır.

Kitapta yer alan “Gulyabani” metninde sahtekârlık ve batıl inanç, “Gönül Ticareti” adlı metinde ihanet ve aldatılma, yine “Uçurumun Kenarında” metninde de aynı şekilde ihanet temaları işlenmektedir. Kitaptaki diğer metinlerde de genel olarak yasak aşk ve ihanet temalarının ele alındığı görülmektedir.

Metinlerde çocuk okuyuculara ileti vermek kaygısı bulunmadığı dikkat çekmektedir. Kitabın başında da belirtildiği üzere, eserin çocuklar için kaleme alınmadığı açıkça ortadadır. Bu bakımdan kitabın tema ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Konu

Kitapta konuları uygunsuz olduğu düşünölen birçok metin bulunmaktadır. Örneğın, “Gönöl Ticareti” metninde Nihat adlı karakterin karısı tarafından aldatılması konu edilmektedir.

Uzun süredir görmediğı bir ahbabıyla karşılaşan Nihat, bu şahsın sorması üzerine karısından nasıl boşandığını anlatır. Buna göre, Nihat’la eşinin bir çocukları olur. Nihat bu çocuğun ne karısına ne de kendisine benzediğini görür ve şüphelenir. Uzun zaman karısının ağzına arayan Nihat, bu kadının ağzından laf alamaz.

Bir gün, yaşadıkları yerde çok zengin bir zat vefat eder ve tüm mirasını meşru ve gayrimeşru çocuklarına bağışlar. Nihat, bu zatın karısına da epeyce miras bıraktığını görünce meselenin aslı anlaşılır.

Yukarıdaki konunun benzerlerinin kitaptaki diğeri metinlerde de işlendiğı görölmektedir. Aldatılma, yasak aşk, ihanet temalarının işlendiğı ve konuların bu temalar üzerinde oluşturulduğı birçok metin bulunan kitabın, bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Kahramanlar

Kitapta yer alan metinlerde işlenen tema ve konular dikkate alındığında, çocukların kendileriyle özdeşleştirebileceğı ve örnek alabileceğı kahramanların metinlerde yer almadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Plan

Hikâyelerde mantık hatalarına, okuyucuyu sıkacak gereksiz detaylara rastlanmamaktadır.

Çevre

Kitaptaki metinlerde yer ve zamanla ilgili detayları aktaran ipuçlarının bulunduğı görölmektedir:

“Ben, Üsküdar’ı ömrümde ilk defa görüyordum. Çarşıya geçtik. Etrafı kırılık, mezarlık, uzun bir yoldan gidiyorduk. Bir çeşmeye rastladık. Zincirli bakır tastaan doya doya su içtik. Araba bir yokuşa saldırdı. Git git bitmez, git git bitmez...” (s. 14)

Ayrıca, kahramanların yaşayış tarzının da zamanı yansıttığı göze çarpmaktadır. Bu bakımdan kitabın çevre ölçütleri yönüyle uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Sonuç: Boyut, ciltleme, dil ve anlatım, tema, konu ve kahraman ölçütleri yönüyle eserin hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Kitabın henüz başında çocuklar için yazılmamış olduğunu ispatlayan deliller olmasına rağmen bu eserin hedef kitleye tavsiye edilmesine anlam vermek güçtür. Ne baskı kalitesi ne de iç yapı özellikleriyle çocuğa göre unsurlar taşıyan kitabın hedef kitleye uygun olmadığı açıktır.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Gururlu Peri

Yazar: Mehmet Seyda

Yayınevi: Elips Kitap

Basım Tarihi: Ekim 2008

Sayfa Sayısı: 208

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 21,5 olarak belirlenen ve ölçütler açısından alt sınırdaki bulunan kitap boyutunun uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Kâğıt Kalitesi

Kitapta kullanılan 2. kalite hamur kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar, ön yüzden kolaylıkla okunacak biçimde görülmekte ve bu durum okuyucunun gözünün yorulmasına yol açmaktadır. Bu sebeple, kitabın kâğıt kalitesi yönünden hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde normalden az satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir.

Satır aralığının normalden az olması yazıların birbirine çok yakın olmasına ve bu durumun da gözü yormasına neden olduğu görülmektedir. Bu bakımdan kitabın hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 13 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görsellere yer verilmemektedir. Bu durum, kitabın resim ölçütü açısından 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğunu düşündürmektedir.

Kapak

Kitap kapağında resim bulunmaktadır, ancak resmin kitabın içeriğiyle ilişkili ve okuyucunun ilgisini çekecek nitelikte olmadığı düşünülmektedir. Ön ve arka kapak ile sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adı yer almakta; arka kapakta 100 Temel Eser uygulamasının gerekliliği ile ilgili kısa bir yazı bulunmaktadır.

Kitapta yazara ait bilgiler yer almamakta; ön kapakta 100 Temel Eser dizisinde yer aldığı belirtilen kitabın ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlanmış olduğuna ilişkin bilgi bulunmamaktadır.

Kapak ölçütleri açısından eksiklikleri bulunan kitabın bu şekliyle hedef kitleye uygun olmadığı söylenebilir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin kullanılmış olduğu kitapta dikiş bulunmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri bakımından eksiklikleri bulunan kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Yazım ve Noktalama

Eserde, yanlış öğrenmelere yol açacak yazım ve noktalama yanlışına rastlanmamıştır.

Dil ve Anlatım

Metinde daha çok diyalogların yer aldığı dikkat çekmektedir. Uzun paragrafların olmayışı, kitabın okuyucuyu sıkıması bakımından olumlu görülmektedir. Genellikle standart Türkçenin kullanıldığı metnin bazı bölümlerinde yöresel söyleyişlerin yer aldığı, ancak bunlara sadece metindeki ilçenin yerlilerinin konuşturulduğu bölümlerde yer verildiği göz önüne alındığında, bu durumun olumsuzluk olarak görülemeyeceği düşünülmektedir.

Genel olarak ele alındığında, metindeki dil ve anlatımın hedef kitlenin tüm seviyelerine uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Eserde söz varlığı unsurlarından atasözleri ve deyimlerin yer aldığı, bu unsurların anlatımı zenginleştirdiği görülmektedir. Metinde, “iğne atsan yere

düşmez, içi kabarmak, yüreği sızlamak, nasır bağlamak, görmezlikten gelmek, baş edememek, söz almak, yaka silmek, bıyık altından gülmek, kulak kabartmak, önüne düşmek, baklayı ağzından çıkarmak, kulak asmak, gözleri parlamak, içini çekmek, gözden geçirmek, gözleri kan çanağına dönmek, gözlerini kaçırmak, boğazında düğümlemek, taşı gediğine koymak, pişmiş aşa su katmak, işi yokuşa sürmek, avucunu yalamak, bin dereden su getirmek, ayaklarına kara sular inmek, göze almak, cin çarpmışa dönmek, toz kondurmamak, şeytana pabucu ters giydirmek, yüreği ağzına gelmek, göğüs geçirmek, yolunu gözlemek, bir ayağı çukurda olmak, tepeden tırnağa süzmek, bağına taş basmak, gözlerinin içi gülmek, gönlünden kopmak, gözü arkada kalmak, başı sıkışmak, duymazlıktan gelmek, bin pişman olmak, göz kırpmak, canı istemek, boynunu bükmek, yüzünü ekşitme, ödü kopmak, beyninden vurulmuşa dönmek, gözlerini kaçırmak, ok yaydan çıkmak, sol tarafından kalkmak, dudak bükmek, çenesinin bağı çözülme, yüreği parçalanmak, canı yanmak, tepesi, atmak, can atmak, sapsarı kesilmek, el etmek, ağız aramak, kestirip atmak, dert yanmak, ağzı açık kalmak, benzi uçmak, ele avuca sığmamak, göz göre göre, kafasına dank etmek, göz ucuyla süzmek” deyimleri ile “Kurt dumanlı havayı sever.”, “Her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır.”, “Can boğazdan gelir.”, “Eti senin, kemiği benim.”, “Sütten ağzı yanan yoğurdu üfleyerek yer.” atasözlerinden yararlandığı tespit edilmiştir. Metin bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygundur.

Tema

Metinde sevgi teması ele alınmaktadır. Bu temanın olaylarla bir bütün olarak işlendiği, iletilerin metnin içinde uygun bir verilmeye çalışıldığı şekilde görülmektedir. Metnin son bölümlerindeki şu ifadeler, işlenen temayı ortaya koymaktadır:

-Ben yazdım benimkini, derken Ayşe bayağı gururluydu. Hem de Niyazi’yi görmeye gelmeden biraz önce yazıp bitirdim. Bir şey dank etti kafama. – Hepsini göz ucuyla süzdü bir.- Siz daha birbirinize sorular sorun. Ben buldum işin aslını. Yazımı, “Hayvanlar arasında orman yasası geçerlidir. Oysa insanlar arasında yalnız sevgi yasası geçerlidir.” diyerek bitirdim. (s. 198)

Sevgi temasının işlendiği metinde ideolojik bir yönün olduğu da görülmektedir. Günümüzde ideolojik bir kavram olarak farklı düşüncelere sahip grupların tartışma konusu olan “Evrin Teorisi” metinde net bir biçimde ele alınmaktadır. İnsanın hayvandan türediğinin varsayıldığı bölüm şöyledir:

- Övülecek bir şey yaptıktan sonra övülmesinden utanıp sıkılan tek canlı varlık da insandır, çocuklar. İnsan hayvandan türemiştir, diyelim, maymunların bir

kolundan türemiştir; ama aklıyla ve duygularıyla hayvanlardan başkadır, çok başka! Onlardan ayrı, onlardan farklı bir varlık olmuştur. Bunu burada belirtmekte yarar görüyorum. (s.196)

Evrin teorisi, insanın tüm canlılarla aynı kökten olduğunu ve hayvandan türediğini ileri süren bir öğretilerdir. İnsanın yaratıldığı fikrini savunanlar ve insanın hayvanların evrime uğramış hali olduğunu savunanlar şeklinde iki farklı kutup bulunmaktadır. İnsanın yaratıldığına inanan grup, evrim teorisine net bir biçimde karşı çıkmaktadır (www.atilbulu.okan.edu.tr/Evrin.pdf)*.

Metnin 196. sayfasındaki paragrafta insanların kökenine ilişkin ifadeler, bu konuya ilişkin farklı görüşlerin bulunması ve yine bu konunun ideoloji malzemesi olarak kullanılması yönüyle olumsuz bir durumdur. Bu bakımdan metnin işlenişinde bulunan ideolojik unsurlar, temanın hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını düşündürmektedir.

Konu

Metinde, ilkokul 4. sınıf öğretmeni olan Salim Bey'in bir akşam kahvehaneden eve dönerken kibrit ve çatal iğne satan küçük bir kız görmesi, bu kızın eve götürmesi sonrasında yaşananlar konu edilmektedir. Salim Bey, dondurucu havada ekmek parası kazanmaya çalıştığını öğrendiği küçük kızın sahiplenir ve onunla kendi kızımı gibi ilgilenir. Salim Bey'in yaşlı annesi de bu kızın torunu gibi görmektedir. Küçük kıza Peri adını koyarlar. Bundan sonra, Peri'nin öz annesi ortaya çıkar, kızına bakamayacak durumda olduğunu söylemesi üzerine Peri, Salim Bey'in nüfusuna geçirilir. Bir gün annesine ilaç götürmek için evden çıkar, sokakta üç çocuk kendisine saldırır, paniğe kapılan Peri, kaçarken nehre düşer, ancak Salim Bey'in bir öğrencisi tarafından kurtarılır.

Metinde ayrıca, Salim Bey'in işlediği dersler de konu edilmektedir. Salim Bey öğrencilerini düşünmeye zorlamayı seven, onların yaratıcı yönünü ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeye çalışan bir yöntem izlemektedir. Yaptığı dersler sonunda Salim Bey, insanlar arasındaki en önemli duygunun sevgi olduğunu öğrencilerine kazandırmaktadır.

Eserde işlenen konuların toplumun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine uygun olduğu görülmektedir. Bilhassa okuyucunun eleştirel düşünme becerisini geliştirecek ve onu yaşama hazırlayıcı nitelikte olan konuların hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu görülmektedir.

* <http://www.atilbulu.okan.edu.tr/Evrin.pdf>

Kahramanlar

Eserde belirgin bir şekilde öne çıkan tek bir başkahraman olduğunu söylemek güçtür. Zira metinde Salim Bey, Peri ve Salim Bey'in öğrencileri ayrı ayrı önemli roller üstlenmektedir.

Salim Bey, insanlara ve hayata bakış açısıyla okuyucuya olumlu örnek olabilecek bir karakterdir. Diğer bir kahraman Peri'nin ise gururlu kişiliği ön plana çıkmaktadır. Metnin farklı bölümlerinde öne çıkan Selim Bey'in öğrencileri ise sorgulayıcı ve eleştirel düşünme becerisine sahip çocuklardır. Her ne kadar yaramaz öğrenciler olarak bilinseler de öğretmenlerine ve çevrelerine karşı tutundukları tavır, okuyucunun kendisiyle özdeşleştirebileceği ve kendisine örnek alabileceği yönlerinin olduğunu göstermektedir.

Genel olarak ele alındığında, kahramanlarının örnek karakterler olduğu ve kahraman kadrosunun fazla kalabalık olmadığı görülen metnin bu yönüyle, hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Plan

Kitapta olayların bütünlüğünü bozacak gereksiz geri dönüşlere ve kusurlara rastlanmamıştır. Bu bakımdan, belirlenen ölçütlere uygun olduğu düşünülmektedir.

Çevre

Metin, Anadolu'da küçük bir ilçede geçmektedir. Eserde kâh bir kahvehane, kâh bir ırmak kenarı kâh hastane odası okuyucunun zihninde canlandırılmaya çalışılmaktadır. Olayın içeriğiyle uygunluk gösteren çevre unsurlarının verilmek istenen iletilerin anlaşılmasında etkili olduğu görülmektedir.

Eserde olaylar; yer, zaman ve kahramanların uyum sağladığı uygun bir çevrede geçmektedir. Yazarın, yansıttığı çevre kitaptaki kahraman ve olay unsurlarını desteklemekte, zaman ve mekânı doğru bir şekilde yansıtmaktadır. Örneğin, yazar, ilçenin ancak bir kasaba olacak büyüklükte olduğunu vurgulamakta ve mekânları da ona göre tarif etmektedir.

Tüm bunların ışığında kitabın çevre ölçütü yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Sonuç: Kitabın kâğıt kalitesi, sayfa düzeni, harf büyüklüğü, kapak, ciltleme ve tema ölçütlerine uygun olmadığı görülmektedir.

Baskı kalitesi yönüyle eksikleri olduğu tespit edilen eserin temasında da ideolojik unsurların bulunduğu dikkat çekmektedir. Çocukları olumsuz etkileyecek fikirlerin işlendiği eserin hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Gümüş Kanat

Yazar: Cahit Uçuk

Yayınevi: Bilge Kültür Sanat

Basım Tarihi: Ekim 2006

Sayfa Sayısı: 208

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

Kullanılan kâğıt 2. kalite hamurdandır, ancak kâğıdın oldukça ince olduğu ve arka sayfadaki yazıların ön sayfanın okunmasını güçleştirdiği görülmektedir. Bu bakımdan, kâğıt kalitesinin uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde bir buçuk satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Kitap sayfalarının tek sütun olarak düzenlendiği, bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta bulunan görsellerin sayfaları 1/2 oranında kapladığı ya da tam sayfa şeklinde yer aldığı görülmektedir. Bu oran, belirlenen ölçütlere göre hedef kitlenin seviyesinin altında kalmaktadır. Genel itibariyle görsellerin metnin ilişkilendirildiği bölümleriyle aynı sayfada ya da yan yana olduğu tespit edilmiştir.

Metinle ilişkilendirilmesi bakımından uygun olan ve açıklayıcı görsel özelliği taşıyan görsellerin sayfayı kaplama oranları yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında elinde fener bulunan ve bir dehlizi araştıran erkek bir çocuğun resmedildiği görülmektedir. Bu resmin metni bir bölümünü özetlediği görülmektedir. Zira metnin başkahramanı Kemal'in başından böyle bir olay geçmektedir. İlgi çekici olduğu düşünülen ve fotoğraflık özellikler taşımayan resmin kitabın içeriğine de uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adı bulunmaktadır. Arka kapakta kitapla ilgili kısa bir bilgiye yer verilmektedir. Bununla birlikte, ne kapakta ne de kapağın iç tarafında yazarı okuyucuya tanıtan, yazarın hayatına ve eserlerine dair özet bilgiler yer almaktadır. Ayrıca, kapakta kitabın hangi yaş seviyesi için hazırlanmış olduğunu belirten bilgiye rastlanmamaktadır.

Genel olarak kapak ölçütleri yönüyle önemli eksikleri bulunan kitabın bu bakımdan hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Ciltleme

Kitabın tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlendiği, ciltlemede dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı, bunun yanında kitap kapağının kalın kartondan olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri açısından birtakım eksiklikleri bulunan eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yazım yanlışlarının bulunduğu tespit edilmiştir. Güncel Yazım Kılavuzu'nda “*sanat, neşe, katiyen, mesut*” şeklinde yer alan sözcüklerin kitabın 16. sayfasında “*san'at, neş'e*” 17. sayfasında “*kat'iyen*” 22. sayfasında *mes'ut* biçiminde yer aldığı görülmektedir. Arapça kökenli olan sözcüklerin kitapta yanlış yazıldığı göze çarpmaktadır. Bu sözcüklerin kitabın tamamında bu şekilleriyle yer aldığı görülmektedir.

Yine kitabın 20. sayfasında “*Mutfağın kapısını omuzu ile itti.*” cümlesindeki “*omuzu*” sözcüğünde yazım yanlışı yapıldığı göze çarpmaktadır. Burada, “İkinci hecesinde dar ünlü bulunan iki heceli kelimeler ünlüyle başlayan bir ek aldıklarında ikinci hecelerindeki dar ünlüler genellikle düşer...” (<http://www.tdk.gov.tr>) kuralına aykırı hareket edildiği tespit edilmiştir.

Kitabın 25. sayfasında “*her şey*” sözcüklerinin yanlış bir şekilde “*herşey*” biçimiyle yer aldığı görülmekte ve bu tarz yazım yanlışlarının ilerleyen sayfalarda da yer aldığı dikkat çekmektedir.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde paragrafların okuyucu yormayacak, sıkılmayacak şekilde düzenlendiği ve uzunluğunun ortalama 7-8 cümleyi geçmediği görülmektedir.

Hedef kitlenin tüm seviyelerindeki öğrencilerin rahatlıkla ve keyifle okuyabileceğinin düşünüldüğü eserin dil ve anlatım ölçütleri yönüyle uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

“*Soluğu kesilmek, razı olmak, aslan kesilmek, yüreğine su serpmek, gözleri parlamak, canını vermek, söz atmak, içi ısınmak, ümitsizliğe düşmek, gücüne gitmek, ele vermek, gözlerini dikmek, göz göze gelmek, göğsü kabarmak, soluğu kesilmek, göz atmak, akli ermek, göç etmek, gözden geçirmek, taş kesilmek, gözüne çarpmak, el pençe divan, dikkat kesilmek, ellerin dert görmesin, baş eğmek, kulak vermek, kol gezmek, bayram havası esmek, içi içine sığmamak, ateş kesilmek, göğüs germek, dem vurmak, kabına sığmamak, yola koyulmak, boğazına bir yumru tıkanmak, gözleri yaşarmak*” deyimleri ile “*Ölümden öte köy yoktur.*”, “*Derdini söylemeyen derman bulamaz.*” atasözlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Tema

Metinde aile ve sevgi fikirleri işlenmektedir. Ayrıca, çalışkanlık, vatanseverlik, merhamet, yardımseverlik, dürüstlük, sorumluluk, iyilik, fedakârlık, dayanışma, sabır, Atatürkçülük temalarıyla ilgili birçok iletinin de eserde yer aldığını görmek mümkündür. Sevgi teması altında insan sevgisi, hayvan sevgisi, doğa sevgisi temalarının ele alındığı görülmektedir.

Verilmek istenen iletiler yönüyle eserin oldukça zengin olduğu görülmektedir. Kitabın 114. sayfasında yer alan bir bölüm şöyledir:

“*Rüzgârlı sokaklardan, caddelerden taşıtlara dikkat ederek –ki çok zamanlar polisin yol vermesini beklerdi –şimşek hızıyla gidip gelmek çok keyifli idi.*”

Yukarıdaki cümlelerde sorumluluk sahibi bir vatandaş örneğiyle trafik kurallarına uyulması gerektiği fikri vurgulanmaktadır.

Metinde işlenen fikirleri aşağıdaki paragraftan çıkarmak mümkündür:

-Ya... evlat! Senin ailenin temeli güzel ve tertemiz bir sevgi ile atılmıştır. Sevginin yaşaması için, eşsiz bir çiçeğe gösterilen bakım gibi özeniş lazımdır. Annenle ben birbirimize saygı, muhabbet ve şefkatle muamele ederiz. En ufak fikir ayrılığımızda bile seslerimiz normal tonundan fazla yükselmez. Birbirimizin gönlünü

kıracak münakaşalardan kaçır, gönlü hoş edecek vesileler ararız. Birbirimizin yükünü, ıstırabını paylaşıyoruz. Böylece evlenmemiz on iki seneyi buldu. Allah bize senin gibi akıllı, ciddi, aynı zamanda neş'eli ve çalışkan bir evlat bağısladı. Verdiğimiz terbiyeyi aldım... Tam manasıyla bizim çocuğumuzsun... (s. 160)

Temaların eserin geneline yayılarak, çocuğun verilmek istenen iletiye kendi başına ulaşmasının amaçlanmış olduğu eserin, ideolojik veya politik öğeler içermediği görülmektedir.

Oldukça fazla iletinin yer aldığı eserin temalarının işlenişi yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu görülmektedir.

Konu

Metinde Kemal'in babası, bir matbaada ustabaşı olarak çalışmaktayken çırağını kurtarmak için kendini feda eder ve geçirdiği kazayla bir elinin dört parmağını kaybeder. Eserde Kemal ve ailesinin bundan sonra yaşadıkları konu edilmektedir.

Babası çalışamayacak durumda olan Kemal'in rüyasında gördüğü gümüş kanatlı kuş, onu babasının eskiden çalıştığı matbaaya götürür ve kendisine, "*Şimdi gir matbaaya çalış.*" der. Rüyadan uyanan Kemal annesine durumu açar ve ailesine destek olmak için okulu bırakıp çalışmaya başlar. Okulu gitmemesine rağmen, her hafta sonu öğretmeniyle bir araya gelerek ders çalışan Kemal, imtihanlara girmeye devam etmektedir.

Çalışkanlığı, dürüstlüğü ve iyilikseverliğiyle tanınan Kemal, bir gün sokakta kitap satan Nevzat Bey'den çok istediği eski bir kitabı alır. Bu kitabın içinden çok değerli bir pul çıkar. Pulun kendilerine ait olmadığını düşünen Kemal ve ailesi oğullarından onu Nevzat Bey'e geri iade etmesini söyler. Nevzat Bey'i bir hastanede ölüm döşeginde bulan Kemal, bu yaşlı adamdan o pulun bilerek kendilerine verildiğini, bir hediye olduğunu öğrenir.

Metnin sonunda, büyük sıkıntılar yaşayan Kemal ve ailesi bu pulu satarak rahata kavuşurlar. Aldıkları parayla hem çevresindeki insanlara yardım ederler hem de Kemal'in geleceği için yatırım yaparlar.

Eserde ele alınan konu oldukça ilgi çekicidir, bu yönüyle sürükleyici olan metin, okuyucunun hayal gücüne de hitap etmektedir. Metnin konusu bakımından hedef kitleye uygun olduğu görülmektedir.

Kahramanlar

Metnin başkahramanı Kemal, diğer önemli kahramanlar ise Kemal'in babası Celil, annesi Süzen ve Nevzat Bey'dir.

Metindeki başkahraman ile adı geçen diğer karakterlerin hiçbirinin olumsuz örnek olacak davranışları bulunmamaktadır. Başkahraman Kemal, yüreği sevgiyle dolu, çalışkan, dürüst bir çocuktur. Yaptığı fedakârlıklar ve örnek davranışlarla okuyucuya örnek olabilecek ve okuyucunun kendisiyle özdeşleştirebileceği bir karakterdir.

Eserdeki ailenin yaşadığı sorunların çocuk kahraman olan Kemal tarafından çözüme kavuşturulması da metnin diğer olumlu yönüdür.

Kahraman kadrosunun çocukları sıkmayacak, onların iletileri almalarına engel olmayacak biçimde oluşturulduğunun görüldüğü eserin, bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Plan

Kitapta, olayların bütünlüğünü bozacak gereksiz geri dönüşlere ve kusurlara rastlanmamıştır. Bu bakımdan, belirlenen ölçütlere uygun olduğu düşünülmektedir.

Çevre

Metindeki olaylar, günümüze yakın bir zamanda İstanbul'da geçmektedir. Yazarın yaptığı tasvirlerle olayların geçtiği mekânları okuyucuya etkili bir şekilde canlandırdığı dikkat çekmektedir. Örneğin, kitabın 56. sayfasındaki paragraflar şöyledir:

Kuşlar yemlerini yiyip havalanınca Köprüye yürüdü. Solda Süleymaniye Camisi heybetle, kurumla tahtına oturmuştu. Camiler, çeşmeler, ata yadigârı eserler Kemal'e heyecan verirdi. Üzerlerinde altın hilal parlayan kubbelere baktıkça göğsünde sıcak bir kaynama başladı.

Köprünün sağ yanı deniz, sol tarafı Haliç'ti. Orasını deniz saymıyordu. Sağlı sollu vapurlar gidip geliyorlardı. Al bayrakları dalgalanan vapurlar. (s. 56)

Görüldüğü üzere, gerçek mekânların etkili bir şekilde yansıtıldığı eserde, çevrenin, olay ve kahraman unsurlarını desteklediği ayrıca zaman ve mekânı da doğru bir şekilde yansıttığı düşünülmektedir. Bu yönüyle eserin hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, görseller, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama ve atasözleri ölçütlerine uygun olmadığı görülmektedir.

Hedef kitleye okutulacak bir Türk edebiyatı eserinde atasözlerinden oldukça az faydalanılmış olması kitabın olumsuz bir yönü olarak değerlendirilmekte ve baskı kalitesinin oldukça düşük olduğu, bu bakımdan kitabın hedef kitleye uygunluk göstermediği düşünülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Halime Kaptan

Yazar: Rıfat Ilgaz

Yayınevi: Çınar Yayınları

Basım Tarihi: Eylül 2007

Sayfa Sayısı: 144

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19 olan kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

Kalın ve mat olan 2. hamur kâğıdın belirlenen ölçütlere uygun olduğu tespit edilmiştir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı ve sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görsele yer verilmemektedir. Bu durum, kitabın görseller ölçütü açısından 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğunu düşündürmektedir.

Kapak

Kitabın kapağında Halime'ye ait olduğu düşünülen bir resim bulunmaktadır, bu resim, metnin içeriğini yansıtmaktadır ve ilgi çekicidir. Ön kapakta ve kitabın sırtında eserin, yazarın ve yayınevinin adı bulunmakta; arka kapakta yazarın bir

resmine ve eserle ilgili kısa bilgiye yer verilmektedir. Ayrıca ön kapağın iç tarafında yazarla ilgili bilgiler bulunmaktadır.

Kitabın ön kapağında eserin 100 Temel Eser Listesi'nde olduğu belirtilmekte, ancak hangi yaş seviyesi için hazırlandığına ilişkin bilgi bulunmamaktadır. Genel olarak ele alındığında kitabın kapak ölçütü yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu görülmektedir.

Ciltleme

Kitabın tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlendiği, ciltlemede dikiş olmadığı, formaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir.

Genel olarak ciltleme ölçütleri yönüyle eksiklikleri bulunan kitabın ciltleme ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Metinde birçok yazım yanlışının bulunduğu tespit edilmiştir. Bu yanlışlar şu şekilde örneklendirilebilmektedir:

“Oğul Sabrim benim, bi türlü sevediydi denizi. Hele barış olsun bi gelsin. İkimiz genede çok bile geliriz Karadeniz’e. Çıkar aklından kayık satmayı.” (s. 14)

“Bekir, erken erken yola çıkmış, Kadıköy’den iki saatte almıştı Gebeşkøy’ü. Onüç yaşında bir delikanlıydı artık.”(s. 33)

“‘Dur sen!’ diye seslenmişti ardından, ‘Kızkardeşinden sonra sıra sana da gelecek’...” (s. 33)

Yukarıdaki birinci örnekte, özel isme gelen çekim ekinin tırnak işaretiyle ayrılması gerekirken (<http://tdk.org.tr>) bu ekin ayrılmadığı, ayrıca bağlaç olan “de”nin de bitişik yazıldığı görülmektedir. Yine konuşma dilinin yazı diline aynen aktarıldığı dikkat çekmektedir. İkinci örnekte ayrı yazılması gereken (<http://tdk.org.tr>) sayıların bitişik yazıldığı, üçüncü örnekte de ayrı yazılması gereken iki sözcüğün yine bitişik yazılarak yazım yanlışlığı yapıldığı göze çarpmaktadır.

Yukarıdaki yazım yanlışlarına benzer hataları kitabın ileriki sayfalarında da görmek mümkündür. Bu bakımdan metnin yazım ve noktalama ölçütü yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde paragrafların uzun olmadığı, bu uzunluğun genel olarak 6-7 cümleyi geçmediği; metinde devrik ve birleşik yapıdaki cümlelere de yer verildiği, ancak bu cümlelerin 5. sınıf öğrencilerini zorlayacak

nitelikte olmadığı görülmektedir. Ancak metinde genel olarak standart Türkçe kullanılmadığı, yerel bir dilin eserin bütününe hâkim olduğu dikkat çekmektedir. Örneğin kitaptan rastgele seçilen 32. sayfada yer alan ifadeler şöyledir:

Bu tür ayakkapları köy yerinde giyecek hiç kimse yoktu. Okulu kapatıp da askere gitmeden önce öğretmen giyerdi bunlardan. Köy Muhtarının bile çarık vardı ayağında. Karakol çok uzaktaydı. Candarmaların çoğu da çarık giyerdi ya. Postal, ya da çapula giyenler de bulunurdu. (s. 32)

Yukarıda görülen örnekte konuşma dilinin yazıya da aynen nakledildiği görülmektedir. Bu bakımdan standart Türkçenin kullanılmadığı metnin dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Metinde, “*dilinin ucuna gelmek, yüz bulmak, yola düzülme, gözden geçirmek, göz kulak olmak, göz önüne sermek, canı çıkmak, başına bela olmak, kılı kıpırdamamak, sözünü tutmak, göz atmak, ayağa kaldırmak, gözden kaybolmak, kırdığı ceviz kırkı aşmak, şeytana uymak, dört gözle bakmak, göz dikmek, akıl etmek, kendine gelmek, emanet etmek, hak etmek, elinden düşürmemek, dört ayak üstüne düşmek, gözüne ilişmek, kan ter içinde, kulak vermek, gözü takılmak, buyur etmek, kulak asmak, damdan düşer gibi, göz göre göre, el koymak, kafasına takılmak, bir eli yağda bir eli balda olmak, tepeden turnağa süzmek, bıçak kemiğe dayanmak, göz yummak, göz açıp kapayıncaya kadar, kol gezmek aklına yatmak*” deyimleriyle, sadece “*Evli evine, köylü köyüne.*” atasözünden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Tema

Metinde vatanseverlik ve kahramanlık fikirleri yoğun bir şekilde ele alınmaktadır. Öyle ki Halime'nin asker kaçağı kocasının yüzünün bile görmek istememesi ve onu eve almaması, bu kadının vatanına hizmetten kaçanlara karşı tavrını ortaya koymakta ve onun içindeki vatan sevgisini gün yüzüne çıkarmaktadır.

Önceleri kendisi ve çocuğunun ihtiyaçlarını karşılamak için denize açılan Halime daha sonra vatana hizmetin daha önemli olduğunu düşünerek, sandalını bu amaç için kullanmaya başlamaktadır. Halime Kaptan, vatani düşmana karşı savunan Türk askerine cephaneye yetiştirmek için kendini ve tayfasını tehlikeye atmaktan kaçınmamakta, Yunan ve İngiliz devriyeleriyle çatışmaktan da geri kalmamaktadır.

Metinde verilmek istenen iletilerin metnin tamamına yayılarak olaylarla bütünlük içerisinde, okuyucuya ulaştırılmaya çalışıldığı görülmektedir. Kitabın, bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Konu

Metinde, kocası askerdeyken kayınpederi vefat eden Halime'nin bu olaydan sonra başına gelenler konu edilmektedir.

Tük milleti, topraklarını tamamen ele geçirmeye çalışan düşmanlarla mücadele etmektedir. Halime'nin kayınpederi bir gün köydeki gençleri de alarak birtakım ihtiyaçları giderebilmek umuduyla denize açılır ve bu seyahatte hastalanarak hayatını kaybeder. Halime'nin kocası bir asker kaçağıdır. Babasının öldüğünü duyar ve Halime'nin durumunu yoklamak için eve gelir. Halime, kaçak olan kocasını eve almaz. Bunun üzerine kocası, yakalanmamak için köyü terk eder. Halime küçük oğlu ve kendisinin ihtiyaçları için sandalla nakliye işine başlar, ancak ilk seferinde sandal tayfasıyla birlikte korsanlar tarafından kaçırılır. Daha sonra korsanların elinden kurtulan Halime ve tayfası sandalı vatana hizmet etmek için kullanmaya başlar.

Metnin konusu öğrencilerin ilgisi çekebilecek niteliktedir. Metinde, toplumun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine aykırı herhangi bir unsur bulunmamaktadır. Çocukların hayal gücüne de hitap eden konunun hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu görülmektedir.

Kahramanlar

Metnin başkahramanı Halime'dir. İçi vatan sevgisiyle dolu olan Halime, yaptığı fedakârlıklarla okuyucuya iyi örnek olabilecek bir kişiliktir.

Kahraman kadrosunun geniş olmadığı görülen metnin, kahramanların özellikleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Plan

Kitapta yer alan hikâyelerde mantık hatalarına rastlanmamıştır. Eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu görülmektedir.

Çevre

Metnin geçtiği mekânlar Karadeniz kıyısıdır. Metinde, deniz ve denizcilik unsurlarının oldukça fazla yer aldığı dikkat çekmektedir. Yazarın denizcilik terminolojisine hâkim olduğu, oluşturduğu çevre unsurlarını da yakından tanıdığı tahmin edilmektedir.

Kitabın konusuna uygun olarak, çoğunlukla denizde geçen ve denizci karakterlerden oluşturulan metnin çevresinin, kitaptaki olay ve kahraman unsurlarını desteklediği, zaman ve mekânı doğru bir şekilde yansıttığı görülmektedir.

Kitabın çevre ölçütü yönüyle, hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Sonuç: Kitabın boyut, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım ve atasözleri ölçütlerine uygun olmadığı görülmektedir.

Yöresel konuşma dilinin bire bir yazıya aktarıldığı eserde birçok yazım yanlışının bulunması ve baskı kalitesinin düşük olması kitabın hedef kitleye uygun olmadığını göstermektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Havaya Uçan At

Yazar: Peyami Safa

Yayınevi: Akvaryum Yayınevi

Basım Tarihi: Ekim 2007

Sayfa Sayısı: 128

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 21,5 olarak belirlenen kitap boyutunun belirlenen ölçütlerin alt sınırında olduğu görülmektedir. Bu bakımdan, bu özelliğin seviyeye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Kâğıt Kalitesi

2. kalite hamur kâğıdın mat olmadığı ve sayfaların arka yüzündeki yazıların ön yüzden rahatlıkla okunacak dereceden görüldüğü ve bu durumun gözü yorduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle kâğıt kalitesinin uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Kitabın sayfaları tek sütun olarak düzenlenmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta, ön kapakta bulunanın haricinde resme yer verilmemektedir. Bu durum, kitabın görseller ölçütü açısından 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğunu düşündürmektedir.

Kapak

Kitabın kapağında koşmakta olan bir at resmedilmektedir. Kitaptaki metinlerle ilişkili olmayan resmin çocuğu kitaba çekebileceği düşünülmemektedir.

Ön kapakta kitabın yazarın ve yayınevinin adı, arka kapakta yayınevinden çıkan 100 Temel Eser Listesi'ndeki kitapların adı yer almakta; kitabın sırtında da yazar ve eserin adı ile yayınevinin logosu bulunmaktadır. Kitabın ilk sayfasında yazar ile ilgili özet bilgiye yer verilmekte, ancak kapakta, eserin hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten bilgi bulunmamaktadır.

Genel olarak ele alındığında kitap kapağının birtakım eksiklerinin bulunduğu, bu durumun da belirlenen ölçütlere uymadığı görülmektedir.

Ciltleme

Formalama yöntemiyle ciltlenmiş olan kitabın kapağında dikiş olmadığı, formaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı görülmüştür. Kitap kapağının karton olduğu, ancak yeterince sağlam olmadığı düşünülmektedir. Kitabın, ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yanlış öğrenmelere yol açabilecek çok sayıda yazım yanlışının olduğu görülmektedir. “Gökyüzü” sözcüğünün 10. sayfada “gök yüzü”, “birkaç” sözcüğünün 14. sayfada “bir kaç”, “bir gün” sözcüklerinin 23. sayfada “birgün” , “birdenbire” sözcüğünün 29. sayfada “birden bire”, “kız kardeş sözcüklerinin 63. sayfada “kızkardeş”, “yan yana” ikilemesi 80. sayfada “yan yana”, “baş başa” ikilemesi 84. sayfada “başbaşa”, “akşamüzeri” sözcüğünün 93. sayfada “akşamüzeri”, “akşamüstü” sözcüğünün 106. sayfada “akşam üstü”, “mademki” sözcüğünün 123. sayfada “madem ki”, “birtakım” sözcüğünün de 125. sayfada “bir takım” şeklinde yanlış yazıldıkları görülmektedir. Bu yazım şekillerinin Güncel Yazım Kılavuzu'na uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Ayrıca, kitapta baskı hatasından kaynaklanan birçok yazım yanlışının bulunduğu da dikkat çekmektedir. Güncel Yazım Kılavuzu'na aykırı yazılmış birçok sözcüğün bulunduğu kitabın yazım ve noktalama ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Dil ve Anlatım

Kitapta kullanılan dilin, metinlerin masal olmasının da etkisiyle akıcı ve anlaşılır olduğu; paragrafların, hedef kitlenin tüm seviyelerine uygun olacak şekilde düzenlenmiş olduğu tespit edilmiştir. Kitapta, okuyuculara şiirsel söyleyiş zevki tattırabilecek devrik cümleler bulunmaktadır. Bu cümleler, 5. sınıf öğrencilerini de zorlamayacak niteliktedir.

Kitabın dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitlenin tüm seviyeleri için uygun olduğu düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Eserde, “*gözden kaybolmak, yüz çevirmek, canı sıkılmak, altüst etmek, razı olmak, kalbi parçalanmak, teselli etmek, yatağa düşmek, elinden bir şey gelmemek, hayretler içinde kalmak, akıl etmek, kaşları çatılmak*”, deyimlerinden yararlanıldığı görülmektedir. Ancak, Türk edebiyatı yapıtlarından biri olan kitapta, atasözlerinden yararlanılmaması olumsuz bir durum olarak düşünülmektedir.

Masallardan oluşan kitapta, söz varlığımızın temel taşlarından atasözlerine yer verilmemesi, deyimlerin de az sayıda yer alması bu eserin, atasözleri ve deyimlerle ilgili ölçütler yönünden seviyeye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Tema

Kitabın birinci masalı “Havaya Uçan At” ta, sevgi temasının ele alındığı ve bu temanın eserin bütününe yayıldığı görülmektedir. Masalda verilmek istenen iletiler doğrudan değil, metin yoluyla okuyucuya ulaştırılmaya çalışılmaktadır.

“Hasan’ın Rüyası” adlı masalda iyilik ve dürüstlük fikirleri işlenmekte, bu iki erdeme sahip olanların mükâfatlandırılacağı düşüncesi vurgulanmaktadır. Bu metinde de temaların, eserin bütününde uygun bir şekilde ele alındığı görülmektedir.

“Ayıların Evi” masalında sorumlu olmanın önemi vurgulanmakta, sorumluluk teması metinde yoğun bir şekilde ele alınmaktadır. Masalda, mesaj kaygısı güden cümleler bulunmadığı, temanın eserde uygun bir şekilde ele alındığı görülmektedir.

“Cesur Gemici”de iyilik ve cesaret kavramlarının ele alındığı, bu fikirlerin işleniş şeklinde uygunsuz bir durum olmadığı görülmektedir.

“İnsan mı Yılan mı?” adlı masalda, sevgi temasının işlendiği ve iyi ile kötü çatışmasının ele alındığı görülmektedir. Metinde verilmek istenen iletiler uygun bir şekilde karşımıza çıkmaktadır.

“İki Öksüz Arkadaş” masalında öksüzlük ve yoksulluğun zorlukları ile iyilik ve dürüstlük düşünceleri ele alınmaktadır. Öksüz ve yoksul olan iki küçük çocuk dürüstlükleri, iyi yürekli olmaları ve sabretmeleri sebebiyle mutluluğu yakalamaktadır. Eserde doğrudan mesaj kaygısının güdüldüğü ve çocuklara öğüt veren ifadeler olduğu tespit edilmiştir.

“Ey bu hikâyeyi okuyan küçük arkadaşlar, kardeşler. Öksüzleri düşününüz, onlara acıyınız. Her saat, binlerce öksüzün yalnız başına ağladığını unutmayınız!... (s. 87)

“Mavi Sakallı Adam” adlı masalda iyi ile kötü çatışması işlenmekte, kötülük yapanların sonunun da kötü olduğu vurgulanmaktadır. Masalda, temanın metnin geneline uygun bir şekil yayıldığı ve mesajların uygun bir şekilde iletmeye çalışıldığı görülmektedir.

“Paşa Kızı İle Köylü Çocuğu” masalında iyilik, dürüstlük ve kurnazlık kavramlarının birlikte işlendiği, bu fikirlerin metnin tamamında uygun bir şekilde ele alındığı görülmektedir.

“Falcının Lambası” adlı masalda sevgi teması ile iyi kötü çatışması ele alınmaktadır. Bilhassa iyi insan olmanın önemi masalın tamamında işlenmektedir.

“İhtiyarın Esrarı” metninde sevgi teması altında evlat sevgisinin işlendiği, masalda mesaj verme kaygısıyla okuyucuya öğüt verici olumsuz yaklaşımlara başvurulmadığı görülmektedir.

Kitabın geneline bakıldığında masalarda işlenen temaların bu masalların tamamında okuyucunun iletiye kendi başına ulaşabileceği şekilde işlendiği, sadece bir masalda mesaj vermek kaygısıyla öğüt verici ifadelere yer verildiği görülmektedir. Bu masal haricindeki metinlerin tema ölçütü açısından hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

Kitapta yer alan masalların konu itibarıyla toplumun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine uygun olduğu görülmektedir. Konular, okuyucunun hayal gücünü geliştirecek niteliktedir.

“Havaya Uçan At” masalında, tahta bir atla Hint padişahına gelen bir Japon, atının uçabildiğini ancak bunun sırrının kendinde saklı olduğunu söyleyerek padişahın kızını istemektedir. Japon, atının uçtuğu ispat etmek için padişahın oğlunu bu ata bindirir ve oğlanı gittiği yerden geri döndüremez. Masalda olaylar bu konu üzerine devam eder ve masal mutlu sonla biter.

“Hasan’ın Rüyası” adlı metinde halife Harun Reşid’in zamanında yaşayan Hasan’ın, bir günlüğüne halife olması ve kötülere cezalandırması konu edilmektedir.

“Ayıların Evi” adlı masalda, gezmeye çıktığı bir günde ayıların olduğunu bilmediği bir eve giren küçük Nazan’ın, ayıların düzen ve tertipli yaşayışlarını ve çalışkanlıklarını gördükten sonra daha sorumlu davranmaya karar vermesi konu edilmektedir.

“Cesur Gemici” masalının konusu, Sendabat adındaki tüccarın gençliğinde yaşadığı deniz seyahatlerinden birinde cesurca davranarak karşı karşıya kaldığı tehlikeleri atlatması, iyi bir insan olduğu için mükâfatlandırılarak zengin olmasıdır.

“İnsan mı Yılan mı?” masalı, padişahla evlenerek Hatice ve Hasan adlı kardeşlere üvey anne olan Hacer’in, Hatice’ye büyü yaparak onu yılanla dönüştürmesi; Hatice’nin bu durumdan ancak 10 yıldır dünyayı dolaşan kardeşi Hasan’ın kendisini 3 kez kucaklamasıyla kurtulabileceği konusunu işlemektedir. Olaylar bu çerçevede gelişir ve masal mutlu sonla biter.

“İki Öksüz Arkadaş” adlı metnin konusu, annesi ve babası hayatta olmayan Sabiha’nın kendisine bakan yaşlı kadının yaşlanması üzerine çiçek satarak hem ona hem de kendine bakması, babası ve kardeşiyle yaşayan Ali’nin de aynı şekilde ailesini geçindirmek için gazete satması ve bu çocukların yollarının bir yerde kesişmesidir. Metinde, yalnız başlarına kalarak birlikte bir evde yaşamak zorunda kalan ve kışın gelmesiyle kendilerini doyuracak parayı dahi kazanamayan Ali ve Sabiha’nın çaresiz kalarak padişaha mektup yazdıkları görülmektedir. Ali’nin masalın bu bölümünde, padişahın çok iyi bir insan olduğunu iki farklı yerde söylemesi dikkat çekmektedir. Bu durum, yazarın görüşlerinin, eserde kahramanların ağzından tekrar tekrar söylenilerek metnin ideolojik öğeler taşımasına yol açmaktadır.

“Mavi Sakallı Adam” masalında, çevresi tarafından kötü bir insan olarak bilinen hatta daha önce evlendiği kadınları öldürdüğü söylenen ve oldukça zengin biri olan Mavi Sakallı Adam’ın Süleyman Efendi adlı bir zatın kızı Fatma’yla evlenmesi ve karısının onun sözünü dinlemeyerek yasakladığı odaya girmesi üzerine Mavi Sakallı’nın karısını öldürmeye teşebbüs etmesi konu edilmektedir.

“Paşa Kızı İle Köylü Çocuğu” adlı masalda, her gece rüyasında padişahı öldürerek bir paşanın kızıyla evlendiğini gören Mahmut’un bu rüyalarını babasından saklaması; babasının bu duruma çok sinirlenerek Mahmut’u bir paşaya evlat olarak vermesi; paşanın, babasının ona neden bu kadar kızdığını sorması üzerine Mahmut’un gördüğü rüyayı anlatması ve paşanın bu duruma çok sinirlenerek

Mahmut'u yaptırdığı taştan kaleye hapsedmesi; paşaları küçük düşürmeyi seven, onlara içinden çıkamayacağı oyunlar edip daha sonra da öldüren padişahın bu paşaya da oyunlar yapması; padişahın oyunlarını çözemeyen ve ölüm korkusu yaşayan paşanın yardımına öldüğü sandığı Mahmut'un yetişerek padişahı alt etmesi ve öldürmesi daha sonra da paşanın kızıyla evlenmesi konu edilmektedir.

“Falcının Lambası” metninin konusu annesiyle fakir bir hayat yaşayan Alaaddin'e bir gün bir falcının gelerek ondan yardım istemesi; yardımı kabul ederek falcının çok istediği sihirli lambayı gizli yerinden çıkaran Alaaddin'in falcı tarafından kandırılmak istemesi, bu durumu anlayan Alaaddin'in lambayı falcıya vermeyerek kendi istekleri için kullanması, falcının Alaaddin'i bularak onu cezalandırmak istemesi, ancak Alaaddin'in falcıyı alt etmesidir.

“İhtiyarın Esrarı” adlı masalda çocukları kaybolan Ahmet Efendi ile Emine'nin bir dilenci çocuğa iyilik etmeleri ve bunun üzerine kaybolan kızlarını bulmaları konu edilmektedir.

Kitapta yer alan “İki Öksüz Arkadaş” masalının konusu dışında hiçbir metnin konusunda uygunsuz unsurlar bulunmamaktadır. Genel olarak ele alındığında, kitaptaki masalların konusu daha çok 5 ve 6. sınıf öğrencilerine hitap edecek niteliktedir.

Kahramanlar

Kitapta yer alan başkahramanlar okuyucunun kendisine örnek alabileceği özelliklere sahiptir. “Havaya Uçan At” masalındaki şehzade zekâsıyla, “Hasan'ın Rüyası” masalındaki Hasan, temiz kalpliliği ve iyi bir çocuk olmasıyla, “Ayların Evi” masalındaki Nazan metnin sonunda kazandığı sorumluluk duygusuyla, “Cesur Gemici” masalındaki Sendabat cesurluğu ve iyi bir insan oluşuyla, “İnsan mı Yılan mı?” masalındaki Hatice tüm canlılara olan sevgisiyle, “Paşa Kızı İle Köylü Çocuğu” masalındaki Mahmut zekâsı, cesareti ve kahramanlığıyla, “Falcının Lambası” masalındaki Alaaddin zekâsı ve cesaretiyle, “İhtiyarın Esrarı” adlı masaldaki karı koca ise yardımseverliği ve iyi birer insan oluşlarıyla iyi birer örnek ve bilhassa genç kahramanlar okuyucunun kendisiyle özdeşleştirebileceği karakterlerdir.

Kitapta geçen masalarda kahraman kadrosunun hedef kitleyi olumsuz etkileyecek, metnin anlaşılmasında güçlük çıkaracak denli kalabalık olmadığı görülmektedir.

Kitabın kahramanların özellikleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Plan

Eser, masal türündeki metinlerin toplandığı bir kitap olduğundan, mantık hataları aranmamıştır. Bununla birlikte olaylar, metinlerin bütünlüğünü bozmayacak şekilde sıralanmaktadır.

Çevre

Kitaptaki masalların olağanüstülük, zaman ve mekân belirsizliği gibi özellikleri dikkate alındığında eserin çevre ölçütleri açısından değerlendirilmemesi uygun görülmüştür.

Sonuç: Kitabın kâğıt kalitesi, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, atasözleri ölçütlerine uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Türk masallarının yer aldığı kitapta Türk dilinin zenginliğini ortaya koyan atasözlerinin yer almaması; birçok yazım yanlışının bulunması ve baskı kalitesinin düşük olması hedef kitleye uygun olmayan unsurlar olarak görülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Heidi

Yazar: Johanne Spyri

Türkçesi: Harun Yılmaz

Yayınevi: Parıltı Yayıncılık

Basım Tarihi: Eylül 2005

Sayfa Sayısı: 160

Kitap İncelemesi**Boyut**

13,5 x 19,5 olan kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında bulunmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

2. hamur kâğıdın kalınlığı, arka sayfadaki yazıların görünmesini ve okuyucunun olumsuz etkilenmesini engelleyici niteliktedir. Bu bakımdan, kâğıt kalitesinin seviyeye uygun olduğu düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir.

Kitabın sayfaları tek sütun olarak düzenlendiği, bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta, ön kapakta bulunanın haricinde görsele yer verilmemektedir. Bu durum, kitabın görseller ölçütü açısından 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğunu düşündürmektedir.

Kapak

Kitabın kapağında bulunan resmin hareket unsuru taşıdığı ve eserin içeriğine uygun olduğunu söylemek mümkündür. Küçük bir kız ve köpeğin resmedildiği ve bu resmin çocuğun ilgisini çekebilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevini adına yer verilmektedir. Ancak ne kapakta ne de kapağın iç tarafında yazara ait özel bilgi bulunmaktadır. Arka kapakta da ön kapaktaki resmin küçültülmüş halinin bulunduğu kitabın hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlanmış olduğunu belirten bilgiye rastlanmamaktadır.

Kapak tasarımında eksiklikler bulunan kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Ciltleme

Formalama yöntemiyle ciltlenmiş olan kitabın ciltlemesinde dikiş olmadığı, formaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının karton olduğu görülmekte ancak yeterince sağlam olmadığı düşünülmektedir. Kitabın ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta noktalama bakımından yanlış öğrenmelere yol açacak hata ve tutarsızlıklara rastlanmamış ancak, metnin birçok yerinde yazım yanlışlarının olduğu tespit edilmiştir. Örneğin, 33. sayfada “gözyaşı” sözcüğü yanlış bir biçimde “göz yaşı” olarak, 40. sayfada “vazgeçmeyeceğim” sözcüğü olumsuzluk ekinin yanlış yazılması sonucu “vazgeçmiyeceğim” olarak, 60. sayfadaki mademki bağlacında ayrı yazılmaması gereken “ki” yanlış bir biçimde “madem ki” olarak, 70. sayfada “tenbih” şeklinde yanlış yazılan sözcüğün, 71. sayfada “tembih” olarak geçtiği ve tutarsızlığa ve yanlış öğrenmeye yol açtığı görülmektedir. Benzer yanlışlara ilerleyen

sayfalarda da rastlamak mümkündür. Kitabın belirtilen yönleriyle, hedef kitleye uygun olmadığını söylemek yanlış bir değerlendirme olmayacaktır.

Dil ve Anlatım

Eserde kullanılan dilin akıcı, açık ve anlaşılır olduğu; kitabın genelinde 5-6 cümle uzunluğunu geçmeyen paragrafların kısa tutulduğu, tek öznel ve genellikle kurallı cümlelerin bulunduğu eserin bu yönüyle bilhassa 5. sınıf öğrencilerine hitap ettiği düşünülmektedir.

Çeviri türündeki eserde Türk diline ait kalıpların sıkça yer aldığı dikkat çekmektedir. Öyle ki İslamiyetin de etkisiyle Türkçede yer alan “*Allah aşına, Allaha ısmarladık, Allah senden razı olsun, Allah izin verirse, evelallah, Allah’ın yardımıyla*” gibi kalıp sözlerin metnin birçok yerinde kullanıldığı görülmektedir. Bu durum, eserin dil ve anlatım bakımından özgün halinden bir hayli uzaklaştırıldığını düşündürmektedir. Zira metnin yazarı ne Türk ne de Müslümandır. Eserde kiliseye gitmekten ve Pazar ayininden bahsedilmektedir. Yukarıdaki kalıpların eserde sıkça kullanılması, Hristiyanlık ve İslamiyet dinlerinin arasındaki farkı ortadan kaldırmakta ve bu iki dini neredeyse aynileştirmektedir. Bu durum, kitabı okuyan çocuğun iki din arasında fark olmadığını düşünmesine ve onun farklı fikirlere yönelmesine yol açabilir. Ayrıca eserde kişi ve yer adları özgün haliyle verilmiş, ancak bu adların Türkçe okunuşları belirtilmemiştir.

Yukarıda değinilen özellikler dikkate alındığında kitabın dil ve anlatım ölçütü açısından hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Çeviri türündeki metinde “*gözlerini fal taşı gibi açmak, göz gezdirmek, göz açıp kapayıncaya kadar, ağzı açık kalmak, sözünü kesmek, kulak kabartmak, yola çıkmak, söz almak, ağzı sulanmak, ağzı kulaklarına varmak, gözden kaybolmak, işi tatlıya bağlamak, uykuya dalmak, göz göze gelmek*” deyimlerinin yer aldığı tespit edilmiştir. Eserde atasözlerine rastlanmamış bu durum, kitabın çeviri olması yönüyle bir eksiklik olarak düşünülmeyeceğinden eserin belirlenen ölçüte uygun olduğu söylenebilir.

Tema

Kitapta sevgi, özgürlük, doğa fikirlerinin metin boyunca birlikte ele alındığını söylemek mümkündür.

Küçük Heidi, çevresindeki insanları sevmekte ve onlara karşı hiçbir olumsuz duygu beslememektedir. Herkes tarafından aksi bir ihtiyar olarak nitelendirilen

Heidi'nin büyükbabası, Heidi'yi tanıdıktan sonra bir sevgi timsali haline gelmektedir. Heidi'ye çok alışan ve onu çok seven büyükbabası tüm sevgisini ona vererek, eski yaşam tarzından vazgeçmektedir.

Metnin büyük bir bölümü Alpler'in eteklerinde geçmekte ve doğa tasvirleri yapılmaktadır. Birçok yerde kırların, yaylaların ve dağların güzelliklerinden bahsedilmekte, buralar şehirle kıyaslanmaktadır. İnsan elinin değmediği, doğal haline bırakılan tabiatın insana faydalı ve şifa verici özelliği vurgulanmaktadır.

Teyzesi tarafından dedesinden alınan ve Frankfurt'ta bir eve giden Heidi, zaman geçtikçe burada hapis hayatı yaşadığını düşünmekte ve Alpler'de özgürce dolaştığı günlerini özlemektedir. Penceresinden bakıldığında dağları göremediği Frankfurt'taki ev, adeta Heidi'nin özgürlüğünü elinden almış bir hapishanedir.

Yukarıda ele alınan temaların yanında, metinde dini motiflerin de yer aldığı görülmektedir. Eserde sık sık Allah'a güvenmeyen ve ona dua etmeyenlerin Allah tarafından unutulacağı ve isteklerinin gerçekleşmeyeceği vurgusu yapılmaktadır. Heidi'nin başına gelen tüm iyi şeyler Allah'ın bir mucizesi gibi gösterilmektedir. İletilerin genellikle din üzerine olduğu dikkat çekmektedir. Metinde geçen şu bölüm dikkat çekicidir:

“Heidi’ciğim, Allah’a inanmak ve güvenmek lazımdır. Bunu da, daima ona dua etmekle göstereceğiz. Biz O’nu hatırlamazsak, O da bizi unuttur. O zaman insanlar da: “Onu Allah bile unutmuş, biz ne yapabiliriz?” derler.” (s. 77)

Görüldüğü gibi Allah'a dua etmeyenlerin insanlar tarafından da unutulacağı vurgusu yapılmaktadır. Bu yönüyle eserin ideolojik öğeler taşıdığı görülmekte ve seviyeye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Konu

Metnin konusunu anne ve babası ölen Heidi'nin, 4 yıl teyzesiyle kaldıktan sonra teyzesi tarafından, aksi bir ihtiyar olarak bilinen büyükbabasının yayına getirilmesi ve bundan sonra yaşadıkları oluşturmaktadır.

Çevresi tarafından Alp'in ihtiyarı olarak bilinen ve insanlarla iletişime girmekten hoşlanmayan büyükbaba Heidi'nin hayatına girmesinden sonra bu huyundan vazgeçmekte ve daha sosyal bir insan olmaktadır.

Metin, Heidi'nin Frankfurt'ta evlerinde kaldığı Klara'nın sakat olan bacaklarının iyileşmesiyle sona ermektedir.

Eser, yukarıda anlatılanlar dikkate alındığında seviyeye uygun gibi görülmektedir. Ancak, metinde dini motiflerin çokça yer aldığı, Allah'ın kendisine

dua etmeyen kullarını unutarak ve onların isteklerini yerine getirmeyerek cezalandıracağı görüşünün tekrar tekrar ifade edildiği dikkate alınır, kitabın hedef kitle için uygun olmadığı görülecektir.

Kahramanlar

Metnin başkahramanı Heidi, yardımcı kahramanlar ise, Heidi'nin büyükbabası, Piyer, Klara, Piyer'in büyükannesi ve Matmazel Rotenmayer'dir.

Başkahraman Heidi'nin iyiliksever, sevgi dolu kişiliği okuyucuya örnek olabilecek özellikler olarak karşımıza çıkmaktadır. Kahraman kadrosunun, metnin anlaşılmasını güçleştirecek derecede kalabalık olmadığı görülmektedir.

Kitabın, kahramanların özellikleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Plan

Kitapta mantık hatalarının olduğu tespit edilmiştir. Örneğin, Heidi'nin 1 yaşında anne ve babasının ölümü üzerine teyzesiyle kalmaya başladığı ve teyzesinin Heidi'yi 5 yaşındayken büyükbabasına götürdüğü bilinmektedir. Heidi, büyükbabasının yanında bir yıldan biraz fazla kalmış ve Frankfurt'a gitmiştir. Bu sırada 6 ya da en fazla 7 yaşında olması gereken Heidi 'nin 8 yaşında olduğu dikkat çekmektedir.

Diğer bir hata da Heidi'nin Frankfurt'tan büyükanneye ne getireceğini düşünürken köyde yaşamayan teyzesinin ona beyaz ekmeği almasını, çünkü büyükanne'nin beyaz ekmeği çok sevdiğini söylemesidir. Oysa Alpler'de yaşamayan teyzesinin bunu bilmesi mümkün görünmemektedir.

Olayların sıralanışı bakımından sorun bulunmayan metinde, tespit edilen mantık hatalarının belirlenen ölçütlere uymadığı, kitabın bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Çevre

Metinde olayların; yer, zaman ve kahramanların dikkatle oluşturulduğu bir çevrede geçtiği görülmektedir. Metnin çevresi, zaman ve mekânı etkili bir şekilde yansıtarak olay ve kahraman unsurlarını desteklemektedir. Bu yönüyle eserin, çevre ölçütüne uygun olduğu görülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım, tema, konu ve plan ölçütlerine uygun olmadığı görülmektedir.

Çocuk kitabı olmasına rağmen görsellere yer verilmediği görülen kitapta baskı kalitesinin oldukça düşük olduğu dikkat çekmektedir. Çocuklara yönelik eserlerde yazım ve noktalama yanlışlarının bulunmaması, ideolojik fikirlerin işlenmemesi ve mantık hatalarının bulunmaması gerektiği düşünüldüğünde kitabın hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı açıkça ortaya çıkmaktadır.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Hep O Şarkı

Yayına Hazırlayan: Yakup Kadri Karaosmanoğlu

Yayınevi: İletişim Yayınları

Basım Tarihi: 2008

Sayfa Sayısı: 192

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olan kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında yer almadığı görülmekte, bu nedenle seviyeye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Kalın ve mat olan 2. hamur kâğıdın ölçütlere uygun olduğu tespit edilmiştir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Kitabın sayfaları tek sütun olarak düzenlendiği, bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görsellere yer verilmemektedir. Bu durum, kitabın görseller ölçütü açısından 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğunu düşündürmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında yazara ait bir fotoğraf bulunmaktadır. Kitabın içeriğine uygun bir resmin bulunmaması olumsuz bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adı; arka kapakta yazarın hayatına ve eserlerine ilişkin bilgiler yer almaktadır. Kitabın kapağında, eserin hangi yaş seviyesine uygun olduğunu belirten bilgiye yer verilmemektedir.

Kitabın kapağında belirlenen ölçütlere göre birtakım eksiklikler bulunduğu görülmekte ve eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Ciltleme

Kitap, tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiştir. Kapağı karton olan kitabın ciltlemesinde dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı görülmektedir. Kitabın, ciltleme ölçütleri yönüyle eksiklerinin bulunduğunu ve hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Yazım ve Noktalama

Kitapta birçok yazım yanlışının bulunduğu tespit edilmiştir. Bunlardan birkaçı şu şekildedir:

“*Evvela hiç bir şey göremedi.*” (s. 13),

“*Oniki yaşıma kadar hep annemin koynunda yatmışımdır.*” (s. 14)

“*Ondan sonra da, dadım Ferhunde Kalfa ile yataklarımız hemen yan yana denilecek kadar birbirine yakındı...*” (s. 14)

Yukarıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin yazılışının Güncel Yazım Kılavuzu’na uygun olmadığı görülmekte ve eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Dil ve Anlatım

Kitapta oldukça yüklü ve yoğun bir anlatımın tercih edildiği görülmektedir. Cümlelerin ve buna bağlı olarak paragrafların oldukça uzun ve yorucu olduğu dikkat çekmekte, metnin bazı paragraflarının bir tam sayfayı kaplayacak şekilde düzenlendiği göze çarpmaktadır.

İlköğretim seviyesindeki öğrencilerin bilemeyeceğinin düşünüldüğü çok sayıda sözcük yer almaktadır. Ayrıca eserin bazı bölümlerinde yabancı yer adlarına özgün biçimleriyle yer verilmekte ve bun sözcüklerin Türkçe okunuşları bulunmamaktadır.

Kitabın dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Atasözleri ve Deyimler

Metinde “*dile gelmek, derdini dökmek, can vermek, kendinden geçmek, kulak kabartmak, taş kesilmek, aklından geçirmek, çil yavrusu gibi dağılmak, ödü kopmak, gönül kırmak, üstüne gül koklamamak, can atmak, tepeden tırnağa süzmek, el ayak çekilmek, yol almak, iple çekmek, göz göze gelmek, açığa vurmak, göz hapsine almak, imdadına yetişmek, ipin ucunu kaçırmak, kendini alamamak, kaşlarını*

çatmak, yerin dibine geçmek, yüz yüze gelmek, boyun eğmek, içini çekmek, yola getirmek, dert yanmak, dili dönmek, çileden çıkarmak, göz gezdirmek, çene çalmak, kulak misafiri olmak, kılı kıpırdamamak, dikkat kesilmek, aklına gelmek, el ele vermek, yüreğine inmek, içli dışlı olmak, göze çarpmak, kolları sıvamak, bin dereden su getirmek, iş çığırından çıkmak, yolunu tutmak, içi içine sığmamak, küçük dilini yutmak, aklını başından almak, burnundan solumak, göz atmak, can gelmek, sözünü kesmek, gözden düşmek, nutku tutulmak, göz yummak, gözüne ilişmek, dişini sıkmak, hayrete düşmek, canına can katmak, gözü gönü açılmak, bin dereden su getirmek, içini yemek, dişini sıkmak, göz göze gelmek, sözü geçmek, kulağına çarpmak, canını dişine almak, yatağa düşmek, el sürmemek, alıcı gözüyle bakmak, yas tutmak, dizlerini dövmek, dil dökmek, canı ağzına gelmek, damdan düşercesine, eli ayağı buz kesilmek, bağına basmak, feleğin çemberinden geçmek, dünyaya gözlerini kapamak, alı al moru mor, bir kulağından girip öbür kulağından çıkmak, zihnini toplamak, acı duymak, göğüs germek, beyninden vurulmuşa dönmek, iç etmek, dört gözle beklemek, dilinin ucuna gelmek” deyimleriyle, “Demir tavında dövülür.”, “Kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla.” atasözlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Tema

Aşk acısının ele alındığı metinde ayrıca ihanet temasının işlendiği görülmektedir. Münire Hanım, başka birisiyle evli olmasına rağmen, çocukluk aşkı olan Cemil Bey’le görüşmektedir. Ayrıca Münire Hanım’ın eşi de kendisini evdeki bir hizmetçiyle aldatmaktadır.

Metnin çocuklar için yazılmadığı gayet açıktır. Çocuklara yönelik iletilerin bulunmadığı kitabın tema yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Konu

Komşuları Hakkı Paşa’nın oğlu Cemil Bey’e âşık olan Münire’nin babası tarafından bu kişiyle evlenmesine izin verilmemesi, Münire Hanım’ın bir zaman sonra babasının uygun gördüğü başka biriyle evlenmesi ve bundan sonra Münire ile Cemil Bey’in arasında yaşanan ilişki metnin konusunu oluşturmaktadır.

Münire Hanım’ın kocasını sevmemesi, çocukluğundan beri âşık olduğu Cemil Bey’le gizlice görüşmesi, metnin konusunun toplumun ahlak kurallarının dışında olduğunu göstermektedir.

Metnin konusunun çocuğun hayal dünyasına hitap etmediği ve ilgisini çekebilecek nitelikte olmadığı düşünüldüğünde, eserin konu ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Kahramanlar

Metnin başkahramanları Münire Hanım ve Cemil Bey'dir. Bu kahramanların birbirlerine duyduğu aşkı Münire Hanım'ın başka biriyle evlendikten sonra da sürdürmesi bu karakterlerin özellikleri bakımından olumsuz bir durumdur.

Başkahramanların çocuğun kendisiyle özdeşleştirebileceği ve örnek alabileceği davranışlarının bulunmadığı görülmektedir. Bu bakımdan eserin kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Plan

Olayların metin bütünlüğünü bozmayacak şekilde sıralandığı ve mantık hatalarının bulunmadığı görülmektedir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu söylenebilir.

Çevre

Metinde olayların geçtiği zaman ve mekâna ilişkin bilgiler bulunmaktadır:

“İlk genç kızlık devirlerinden şu satırları yazdığım 1310 tarihine kadar geçen otuz yıl boyunca dinlediğim nice meşhur hanendelerin beni böylesine bir sihir ve keramet karşısında bıraktığını asla hatırlamıyorum.” (s. 32)

“Kış demedim yaz demedim, hep civarınızda dolaştım durdum. Laleli ile Vefa arasındaki sokakların taşı toprağı bir dile gelse de söylese.” (s. 69)

Yukarıdaki ilk bölümde geçen 1310 tarihi için kitapta Miladi 1892 veya 1894 açıklaması bulunmaktadır. Yer ve zamanla ilgili detayları bildiren bilgilerin yer aldığı metinde yaşayış biçiminin dönemi yansıttığı görülmektedir. Bu bakımdan, eserin çevre ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım, atasözleri, tema, konu ve kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

İçerisinde resme yer verilmeyen kitabın bu yönüyle 7 ve 8. sınıf seviyesindeki öğrencilere uygun olabileceği düşünülmektedir.

Metnin temasının yasak aşk ve ihanet üzerine olduğu dikkate alındığında eserin çocuklar için hazırlanmamış olduğu açık bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Ayrıca kitapta atasözlerinden oldukça az yararlanılmış olduğu ve kitabın baskısı kalitesinin düşük olduğu görülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: İnci

Yazar: John Steinbeck

Yayınevi: Remzi Kitabevi

Basım Tarihi: Ocak 2011

Sayfa Sayısı: 96

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

Mat ve gözü yorucu olmadığı görülen 2. hamur kâğıdın belirlenen ölçütlere uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde bir buçuk satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı ve sayfaların tek sütun olarak düzenlenmiş olduğu tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

İçerisinde görsel bulunmayan kitabın bu yönüyle ilköğretim 7 ve 8. sınıf öğrencileri için daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitabın kapağında, denizde yüzen bir sandal ve sandalın yanında bir balıkçının bulunduğu fotoğrafa yer verilmekte, fotoğrafın metnin içeriğiyle uyum sağladığı görülmektedir. Ön kapakta kitabın, yazarın ve yayınevinin adı, sırtta da kitabın, yazarın adı ile yayınevinin logosu yer almakta; arka kapakta ise, kitabın

içeriğiyle ilgili kısa bilgiye yer verilmektedir. Ön kapaktan sonraki ilk sayfada yazarın hayatına ve eserlerine ilişkin özet bilgi bulunmaktadır.

Kitabın ön kapağında eserin 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu belirten bir ibare yer almakta, ancak hangi yaş seviyesi için uygun olduğuna ilişkin bilgi bulunmamaktadır.

Genel olarak ele alındığında kitap kapağının ilgi çekici olduğu ve hedef kitleye uygun olduğu söylenebilir.

Ciltleme

Kitabın ciltlenmesinde tek sayfa yönteminin tercih edildiği, ciltlemede dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın kartondan olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri açısından eksiklikleri bulunan eserin, bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta okuyucuyu olumsuz etkileyecek yazım ve noktalama yanlışına rastlanmamaktadır.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde paragrafların okuyucu yormayacak, sıkılmayacak şekilde düzenlendiği ve uzunluğunun ortalama 7-8 cümleyi geçmediği görülmektedir. Ancak çeviri türündeki kitapta yer ve kişi adlarının özgün şekliyle verildiği, bu adların Türkçe okunuşlarının yer almadığı dikkat çekmektedir.

Hedef kitlenin tüm seviyelerindeki öğrencilerin rahatlıkla ve keyifle okuyabileceğinin düşünüldüğü eserin dil ve anlatım ölçütleri yönüyle uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Yabancı dilden çeviri olan eserde “gözden kaçmak, göz atmak, gözlerini dikmek, kulak vermek, boğazı düğümlenmek, göz kamaştırmak, akıl sır ermemek, göz açıp kapayıncaya kadar, razı gelmek, düşman kesilmek, nefesini tutup beklemek, gözleri parlamak, göze almak, eli kolu bağlı olmak, kol gezmek, yolunu tutmak, kulak kabartmak, kaşlarını çatmak, aklını çelmek, göz önünde bulundurmak, kulağını bükmek, kayıplara karışmak, dikkat kesilmek, gözden kaybolmak, sinirleri gerilmek, dudak bükme, bindiği dalı kesmek, yüzünden düşen bin parça olmak, yola çıkmak, gözlerini fal taşı gibi açmak, akli başına gelmek, burnundan solumak, kulak asmak, kolağan etmek, ateşe vermek, yatağa düşmek, uykuya dalmak, baş vermek, nefes

nefese kalmak, yol açmak, kulak kesilmek” deyimlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Metinde deyimlerin oldukça fazla yer aldığı görülmekte, ancak atasözlerinden yararlanılmadığı dikkat çekmektedir. Eserin çeviri bir kitap olması sebebiyle bu durumun olumsuz olarak görülmemesi gerektiği ve kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Tema

Metinde yoksulluk teması işlenmektedir. Meksika'nın yerlilerinden olan inci avcısı Kino'nun ailesini geçindirmek için gösterdiği mücadelede insanların kıskançlığı ve insan benliğinin olaylar karşısında gösterdiği değişim fikirleri de etkili bir biçimde ele alınmaktadır.

Metinde okuyucuya ders veren cümlelerin bulunmadığı, temanın bir mesaj olarak verilmeden eserin geneline yayılarak okuyucunun verilmek istenen iletiye kendi başına ulaşmasının amaçlandığı görülmektedir.

Metnin temasının ele alınışı yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Konu

Eserde yoksul bir inci avcısı olan Kino ile Juana'nın küçük bebeklerini bir sabah akrep sokması, bebeklerini tedavi etmek için paraya ihtiyaç duymaları, aynı gün çok büyük bir inci bulmaları ve bu olaydan sonra başlarından geçenler konu edilmektedir.

Kino, dünyanın en büyük incisini bulduğuna ve bu inciyle tüm sıkıntılarından kurtulacağına inanmaktadır. Kino'nun inciyi bulmasıyla oğlu tedavi etmek istemeyen doktor bir anda Kino'nun bebeğiyle ilgilenmeye başlar ve gözünü para hırsı bürümüş insanlar bu inciyi Kino'dan çalmak için harekete geçer.

Kino, ertesi gün inciyi satmak için bir aracıya gider, ancak aracı incinin çok büyük olmasına rağmen değersiz olduğunu söyleyerek Kino'yu kandırmak ister. Aracıya inanmayan Kino, başka aracılardan da dükkâna gelerek aynı şeyleri söylemesi üzerine bu adamların aralarında anlaşmış olduklarını anlar ve inciyi onlara satmayacağını başkente götürceğini söyler.

İnciyi başkentte satma kararı alan Kino ve ailesi aynı akşam incisini çalmak isteyen kişiler tarafından saldırıya uğrar ve Kino kendini savunurken saldırganlardan birini öldürür. Bu olay üzerine yaşadığı kulübe de kundaklanan Kino, ailesiyle birlikte hemen yola çıkar.

Kino, başkente ulaşmak için karısı ve çocuğuyla birlikte zor bir yolculuk geçirmektedir. Mola verdikleri bir anda iz sürücülerin peşlerinde olduğunu anlayan Kino, karısı ve çocuğunu saklanabilecekleri bir yere götürür.

İz sürücüler, gece olduğunda Kino ve ailesine çok yaklaşırlar, bunu gören Kino, karısı ve çocuğunu bir mağaraya saklar ve havanın karanlığından istifade ederek iz sürücüleri etkisiz hale getirmeye karar verir.

Kino tam adamlara saldırıcağken, bir bebeğin ağlama sesi duyulur, bu sesin çakal yavrularına ait olduğunu düşünen iz sürücülerden biri sesin geldiği yere ateş eder. Tam o sırada Kino harekete geçer ve adamları etkisiz hale getirir, ancak mağaraya döndüğünde atılan merminin bebeğine isabet ettiğini ve bebeğin oracıkta can verdiğini görür.

Metnin sonunda, Kino ve Juana yaşadıkları köye geri döner ve kendilerine uğursuzluk getirdiğini düşündükleri inciye denize fırlatırlar.

Metinde ele alınan konunun ilgi çekici, çocukların hayal gücüne hitap edecek ve onlara eleştirel düşünme becerisi kazandıracak nitelikte olduğu düşünülmektedir. Metnin konu yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Kahramanlar

Metnin başkahramanı Kino ve diğer önemli kahraman da eşi Juana'dır. Kino, mücadeleci ruhu ve içinde barındırdığı evlat sevgisiyle örnek bir karakterdir. Metnin kahraman kadrosunun geniş olmadığı, olayların birkaç kişi etrafında döndüğü görünmektedir.

Okuyucunun kendisiyle özdeşleştirebileceği ve örnek alabileceği bir başkahraman bulunan eserin bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Plan

Kitapta olayların bütünlüğünü bozacak gereksiz geri dönüşlere ve kusurlara rastlanmamıştır. Bu bakımdan, belirlenen ölçütlere uygun olduğu düşünülmektedir.

Çevre

Metindeki olaylar Meksika kıyılarındaki küçük bir köyde geçmektedir. Bu köyde yaşayan insanların inci avcısı olduğu ve bu şekilde geçinmeye çalıştığı görülmektedir. Yazar, bu insanların yaşadığı yerleri buralarla ilgili bilgilerine dayanarak yansıtmakta ve okuyucunun gözünde canlandırmaya çalışmaktadır.

Metindeki olay, mekân, zaman ve kahramanların yazar tarafından etkili bir şekilde yansıtıldığı ve çevrenin olay ve kahraman unsurlarını desteklediği düşünülmektedir. Eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Sonuç: Kitabın boyut ve ciltleme ölçütlerine uygun olmadığı görülmektedir. Eserin dil ve anlatım ölçütlerine uygun olduğu fikri savunulmasına rağmen, özgün şekliyle verilen kişi ve yer adlarının Türkçe okunuşlarının belirtilmemiş olması metinle ilgili olumsuz bir özellik olarak değerlendirilmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: İnci'nin Maceraları

Yazar: Orhan Kemal

Yayınevi: Büyülü Fener

Basım Tarihi: Ekim 2010

Sayfa Sayısı: 72

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında olmadığı görülmekte ve bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

1. kalite hamur kâğıdın mat ve kâğıt kalitesinin belirlenen ölçütlere uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden fazla satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Kitabın sayfaları tek sütun olarak düzenlenmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Görseller, kitapta tam ve yarım sayfa şeklinde yer almakta, bu durum görsellerin sayfada kapladığı yerin hedef kitlenin seviyesinin altında olduğunu göstermektedir.

Kitaptaki görsellerin açıklayıcı nitelikte olduğu, ancak bire bir benzetme kaygısı güdülmediği dikkat çeken görsellerin bu yönüyle 5 ve 6. sınıf seviyesindeki çocuklar için uygun olduğu düşünülmektedir. Açıklayıcı özellik taşıyan görsellerin ilişkilendirildikleri metin bölümleriyle aynı yüzde olduğu görülmektedir.

Kitabın sayfalarında kapladığı yer bakımından hedef kitlenin seviyesinin altında kalan görsellerin bire bir benzetme kaygısı güdülmeden çizilmiş olması yönüyle 5 ve 6. sınıf seviyesindeki öğrencilere uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Kapak

Kitap kapağında başkahraman İnci'nin resmedildiği görülmektedir. Fotoğrafik özellik taşımayan resmin kitabın içeriğine uygun ve ilgi çekici olduğu düşünülmektedir. Ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevının adına yer verilmekte; arka kapakta, kitabın içinden bir resmi, yazarın kitaplarında ele aldığı konularla ilgili özet bilgi ve yayınevinden çıkan diğer çocuk kitaplarının kapak bilgilerinin bulunduğu görülmektedir.

Ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu bildiren bir ibare bulunmaktadır ancak, eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten bilgiye rastlanmamaktadır. Ön kapağın iç sayfalarında yazarın hayatına ve eserine ilişkin bilgilerin bulunduğu görülmektedir.

Sonuç olarak kitabın kapak özellikleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Ciltleme

Formalama yönteminin kullanıldığı kitabın ciltlemesinde dikiş olmadığı, formaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir. Ciltleme ölçütleri yönüyle eksiklikleri bulunan kitabın, ciltleme ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta okuyucuyu olumsuz etkileyecek yazım ve noktalama yanlışlarına rastlanmamaktadır. Bununla birlikte eserde konuşma dilinin yazıya olduğu gibi aktarıldığı görülmektedir.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde genellikle konuşma bölümleri yer alması nedeniyle paragrafların oldukça kısa olduğu, yazarın üslubunun çocuklara hitap edebilecek şekilde sade ve açık olduğu görülmektedir.

Kitapta konuşma dilinin yazıya olduğu gibi aktarıldığı, böylelikle sözcüklerin yazılışında standart Türkçe kullanılmadığı göze çarpmaktadır:

“*Bizim sofada top oynicaz!*” (s. 12)

“*Ne yapıyorsun benim mutfağında bakiim?*” (s. 20)

“*Eee, ne yapacaz?*” (s. 33)

“*Beni buya attılaa. Domuzlaa mısıyla peyişan edecek!*” (s. 67)

Yukarıdaki örneklerden hareketle, dil ve anlatım ölçütleri açısından olumsuz özellikleri bulunan kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı söylemek mümkün görünmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta “*kulak kabartmak, dudak bükmek, aklından geçirmek, kulak kesilmek, göz kırpmak, dişe dokunur, burnunu sokmak, orali olmamak, aldırış etmemek, kan ter içinde, taban tepmek, kulak vermek, ters ters bakmak, göç etmek, tepeden turnağa süzmek, gözden geçirmek, gözü dalmak, içi daralmak, kolaçan etmek, göz etmek, kaşları çatılmak, akli gitmek, tuşa getirmek, gözleri dolmak, yüzü kireç kesilmek, karşı gelmek, hiçe saymak, gözünden geçmek, tahtalıköyü boylamak, yan gözle bakmak, gözleri dolmak, içini çekmek, kulağına gitmek, gözleri yaşarmak*” deyimlerinden ve “*Atlar tepişir, arada eşekler ezilir.*” atasözünden yararlanıldığı tespit edilmiştir. Birçok deyim yer aldığı eserde atasözlerinin yeterince yer almaması olumsuz bir durum olarak görülmektedir.

Tema

Genel olarak yoksul insanların başından geçen olayların yer aldığı kitapta, işlenen temanın da yoksulluk olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Çocuklara ne yapması ya da ne yapmaması gerektiğini bildiren cümlelere rastlanmayan eserde, çocuklar için faydalı olduğu ve onlara olumlu örnek teşkil edebileceği düşünülen iletilerin metinlerin içinde uygun bir şekilde ele alındığı görülmektedir:

“*Olsun anneciğim. Ben büyüdüm artık, koca kız oldum. Terbiyesiz çocuklar gibi kaldırımdan inip koşmam ki. Kaldırımın kenarından, terbiyeli terbiyeli yürürüm. Sokak çocuklarına da uymam.*” (s. 14)

Kitapta yer alan iletilerin yukarıdaki örnekte de görüldüğü gibi kahramanların ağzından verildiği dikkat çekmekte ve bu iletilerin içerik olarak daha çok ilköğretim birinci kademe öğrencilerine hitap edecek nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Konu

Kitapta yer alan metinlerde ideolojik konuların yer almadığı, genel olarak yoksul insanların günlük hayatlarından birer kesitin konu edildiği görülmektedir.

“İnci’nin Babası” adlı metinde İnci’nin babasının iş bulmak için sarf ettiği çaba konu edilmektedir. Metnin konu itibariyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülebilir, ancak metinde yer alan bir bölüm, hem metin hem de kitap ile ilgili olarak olumsuz düşüncülerin oluşmasına neden olmaktadır. Bu bölüm şu şekildedir:

Avukat, İnci’nin babasını gözden geçirdi. Saçları makineyle kesilmiş iri bir baş. Kuru ve sakalı uzamış yanaklar. İlk bakışta insana hiç de güven vermiyordu. Avukat, bir bayan ‘daktilo’ arıyordu. O’nun, bir kâtime ihtiyaç duyulacak kadar işi yoktu ki. Bir bayan ‘kâtip’ alırsa... Yazihane çok elverişliydi de. Yan yana şu iki pencerenin kanadını çektin mi...(s. 30)

Kitaptan alınmış olan yukarıdaki bölümde avukat karakteri işe bir erkek almayı düşünmemekte, bir bayan eleman aramakta ve bayan elemana da farklı bir gözle bakmaktadır. Bu durum, bir erkeğin çalışan bir kadına bakışını olumsuz bir şekilde yansıtmakta ve cinsellik içermektedir.

Ahlak kurallarına aykırı bölümler içeren bir konunun yer aldığı kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Kahramanlar

“İnci’nin Maceraları” serisinin başkahramanı İnci’dir. İnci, akıllı bir çocuktur. İnci’nin annesini sevdiği, arkadaşlarıyla iyi anlaştığı ve hayvanları sevdiği görülmektedir. Çocuk karakter olması yönüyle okuyucunun kendisiyle özdeşleştirebilecek bir kahraman olduğunu söylemek mümkündür.

Kitapta yer alan “Yeni Arkadaş”, “Bir Öksüz Kız”, “Çocuk Ali” metinlerinde de başkahramanların çocuk olduğu görülmektedir. Başkahramanlarının olumsuz davranışları bulunmadığının görüldüğü kitabın kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Plan

Kitaptaki metinlerde, olayların bütünlüğü bozmayacak şekilde sıralandığı görülmekte ve mantık hatalarına rastlanmamaktadır.

Çevre

Kitapta, olayların geçtiği zamanın olayların içinde açık bir biçimde belirtildiği ve çevreye ilişkin ipuçlarının da verildiği görülmektedir:

“Dünyasından, özellikle İnci’den memnun Sürmeli, tokluğun tatlı yorgunluğu içinde, yavrularının yanına kıvrılmış, hafif bir mırıltıyla uyuyordu. 1944 yılının mutfak kapıları eskisi gibi aralık bırakılmadığı, çöp tenekelerinde de dişe dokunur bir şeyler bulmak zor olduğundan, zavallı hayvan iyice zayıflamıştı.” (s. 18-20)

Yukarıdaki bölümden de anlaşıldığı gibi olaylar 1944 yılında geçmektedir. Yoksul insanların hayatının ele alındığı kitapta bu bölümün yoksulluğu açık bir şekilde ortaya koyduğu dikkat çekmektedir.

Çevre unsurunun zaman ve mekânı doğru bir şekilde yansıttığı, bu yönüyle ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Sonuç: Boyut, ciltleme, dil ve anlatım, atasözleri ve deyimler, konu ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülen kitabın resimleme ölçütleri yönüyle de ilköğretim birinci kademe öğrencilerine hitap ettiği görülmektedir.

Kitabın, özellikle “İnci’nin Babası” adlı metinde yer alan cinsel unsurlar bakımından uygunsuz olduğu düşünülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: İnsan Ne İle Yaşar?

Yazar: Tolstoy

Yayınevi: Zambak Yayınları

Yayına Hazırlayan: Murat Mat-Nurhayat Mat

Basım Tarihi: Ocak 2011

Sayfa Sayısı: 152

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19 olarak tespit edilen kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

2. kalite hamur kâğıt yeterince kalın ve mat değildir. Bu sebeple, arka sayfadaki yazıların ön sayfadan görünerek okuma esnasında gözü yorduğu tespit edilmiştir. Kullanılan kâğıt cinsinin belirlenen ölçütlere uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde bir buçuk satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Sayfaları tek sütun olarak düzenlenmiş olan kitabın bu yönüyle belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görsellere yer verilmemektedir. Bu durum, kitabın görseller ölçütü açısından 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğunu düşündürmektedir.

Kapak

Kitap kapağında “İnsan Ne İle Yaşar?” metniyle ilişkili olduğu düşünülen bir resim bulunmaktadır. Resim ilgi çekicidir ve hareket unsuru taşımaktadır. Ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına yer verilmekte; arka kapakta kitabın neden okunması gerektiğini belirten kısa bir yazı bulunmaktadır.

Kitapta yazara ait özet bilgi yer almamakta; ön kapakta kitabın 100 Temel Eser listesinde olduğunu belirten bir yazı bulunmakta, ancak kitabın hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlandığına ilişkin bilgiye yer verilmemektedir.

Kitap kapağının taşınması gereken özellikler bakımından eksikleri bulunduğu, bu bakımdan hedef kitleye uygun olmadığı söylenebilir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin tercih edildiği kitapta dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kapağın kalın karton olduğu görülmektedir. Genel itibarıyla kitabın ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Türk Dil Kurumu İmla Kılavuzu esas alınarak hazırlandığı belirtilen kitapta yazım ve noktalama yanlışlarına rastlanmamıştır.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde paragrafların uzun olmadığı, genel olarak 5-6 cümleyi geçmediği görülmektedir. Ayrıca standart Türkçenin kullanıldığı, yöresel söyleyişlerin yer almadığı eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir. Ancak metinde kişi ve yer adlarının özgün şekliyle verildiği, ancak Türkçe okunuşlarının belirtilmediği görülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Çeviri türündeki eserde birçok deyim ve atasözünün yer aldığı görülmektedir. Eserde “*canı sıkılmak, yola koyulmak, burnunu sokmak, başı belaya girmek, har vurup harman savurmak, görmezlikten gelmek, dilinin ucuna gelmek, dilini tutmak, gözüne uyku girmemek, göz gezdirmek, gözlerini dikmek, ruhunu teslim etmek, bağrına basmak, can vermek, kulak vermek, kendine gelmek, sözü geçmek, can atmak, gözleri parlamak, gözden kaybolmak, dilini yutmak, gözü korkmak, ün salmak, gözü yememek, kabına sığmamak, öbür dünyayı boylamak*” deyimleri ile “*Birlikten kuvvet doğar.*”, “*Bir elin nesi var, iki elin sesi var.*”, “*Hangi rüzgâr attı?*”, “*Yolcu yolunda gerek.*” atasözlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Tema

Kitap üç kısa hikâyeden oluşmaktadır. Birinci hikâyeye olan “İnsan Ne İle Yaşar?” metninde sevgi, yardımseverlik ve merhamet temaları ele alınmaktadır. Fakir bir kunduracı olan Simon, bir türbenin önünde gördüğü gence acıyarak onu eve götürür. Karısı ve çocuklarıyla zor geçinen yoksul biri olmasına rağmen bu gence yardım eder. Simon’un karısı Matryona, kocasının eve getirdiği bu gence önceleri olumsuz yaklaşır ancak kalbindeki merhamet onun genci kabullenmesine ve sevmesine vesile olur. Metindeki temaların metnin geneline yayıldığını söylemek mümkündür.

“Üç Soru” adlı hikâyenin teması iyiliktir. İyilik yapmanın önemi, işlenen konuyla okuyucuya kavratılmaya çalışılmakta ve metnin sonunda da iyilik yapmanın erdemli bir davranış olduğunu bildiren ifadeler yer verilmektedir. Bu ifadelerin kullanılması olumsuz gibi gözükse de metinde işlenen konunun temayı destekler nitelikte olması sebebiyle salt mesaj verme kaygısının güdülmediği düşünülmektedir. Bu yönüyle temanın ele alınışının hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

“Efendi İle Uşak” adlı metinde hırs, bencillik ve buna bağlı olarak pişmanlık temaları ele alınmaktadır. Metnin başkahramanlarında Vasili, gözünü para hırsı bürümüş bir tüccardır. Vasili’nin mal mülk konusunda ne kadar hırslı olduğunu şu paragraftan anlamak mümkündür:

Gözüne uyku girmiyordu. Kafasında hep aynı düşünceler birbirini kovalıyordu. Hep, yaşamının tek amacı, varlığının tek anlamı, tek sevinci, tek gururu olan kazandığı ve ileride kazanacağı paraları düşünüyordu. Ne kadar kazanmış, bundan sonra ne kadar kazanacaktı? Tanıdığı adamların malını, mülkünü, bunları nasıl

kazandıklarını, kendisinin de onlar gibi kazanmak için neler yapması gerektiğini düşünyordu. (s. 118)

Ayrıca, Vasili'nin bencilliği de metin boyunca ele alınmaktadır. Bunu da şu bölümden çıkarmak mümkündür:

“Nikita'ya gelince yaşamak için ne sebebi var ki! Ölmek de kalmak da onun için birdir; ama ben onun gibi değilim, hayatımın bir değeri var.” (s. 127)

Yukarıdaki örneklerde yer alan fikirler metnin tamamında yer almaktadır. Metnin son bölümünde ise Vasili'nin yaşadığı pişmanlık ve canını feda ederek yaptığı iyilik ele alınmakta, böylelikle her insanın içinde iyilik duygusunun olabileceği fikrinin işlenmeye çalışıldığı görülmektedir.

Genel olarak ele alındığında eserdeki temaların metinlerde uygun bir şekilde ele alındığı, iletilerin metnin bütününe yayılarak okuyucuya verilmesinin amaçlandığı görülmektedir. Bu bakımdan kitabın temaların işlenişi yoluyla hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Konu

“İnsan Ne İle Yaşar?” metninde yoksul bir kunduracı olan Simon'un karısı ve çocuklarıyla birlikte yaşadığı geçim sıkıntısı; kendisine koyun derisinden bir palto yaptırmak için evden çıktığı gün rastladığı yardıma muhtaç bir genci eve getirmesi ve bunun akabinde yaşananlar konu edilmektedir. Simon'un eve getirdiği bir genç aslında Allah tarafından cezalandırılmış bir melektir ve bu melek Simon'un yanında kaldığı süre içerisinde cezasını doldurur ve kafasındaki soruların cevabını bulur. Metnin konusunun toplumun ahlak kurallarına gelenek ve göreneklerine aykırı bir tarafı olmadığı görülmektedir. Herhangi bir ideolojinin güdülmediği metnin konusunun işlenişi bakımından hedef kitlenin tüm seviyelerine uygun olduğu düşünülmektedir.

“Üç Soru” adlı metinde bir padişah, “Bir işe başlamanın en doğru zamanı nedir?”, “Kimin sözüne kulak verip, kimden uzak durulmalıdır?”, “Yapılması gereken en önemli iş nedir?” sorularına yanıt aramakta, ancak bulamamaktadır. Bu amaçla kendisine gelen herkesin fikrini almakta fakat bu fikirler aklına yatmamaktadır. Bir gün kendisine tavsiye edilen bir bilginin yanına gider ve orada yaşadığı olaylar aradığı sorulara cevap bulmasını sağlar. Bu yönüyle ilgi çekici ve hayata hazırlayıcı nitelikte olan konunun hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

“Efendi İle Uşak” metninde, gözünü para hırsı bürümüş ve bencil biri olan Vasili, yakın civardaki bir araziyi satın almak istemektedir. Bu amaçla, yoğun kar yağışına aldırmadan uşağı Nikita ile birlikte bu araziyi satın almak için yola çıkan Vasili bir an önce varmak istediği yere ulaşmak için acele eder, bu yüzden de bu iki yolcu yollarını sürekli kaybederler. Metnin sonunda gecenin ayazında mahsur kalan Vasili ve Nikita, son kayboldukları yerde geceyi geçirmek zorunda kalırlar. Dondurucu soğuk ve kazanacağı paraların düşüncesi Vasili’yi bir türlü uyutmaz. Kendi başına kurtulmak için atına atlayıp Nikita’yı kaderine terk eden Vasili, atının yolu şaşırıp aynı yere dönmesi üzerine yaptığı hatayı fark eder ve büyük pişmanlık duyar. Daha sonra da uşağı Nikita’yı soğuktan korumak için kendini feda eder ve donarak can verir.

Kitapta yer alan metinlerin konularının ilgi çekici olduğu görülmektedir. Genel olarak ele alındığında işlenen konuların hedef kitledeki tüm yaş gruplarının seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Kahramanlar

“İnsan Ne İle Yaşar?” metninin başkahramanları Simon, Mikael ve Matryona’dır. Bu kahramanların okuyucuya örnek davranışlarının olduğu düşünülmektedir. Öyle ki Simon kendi ailesine bile bakacak gücü olmamasına rağmen iyi kalpli ve yardımsever bir kişilik olması hasebiyle sokakta gördüğü çaresiz bir genci evine almaktadır.

Mikael, kendisine iyilik yapan Simon ve ailesine saygıda kusur etmemekte ve onlara borçlu kalmamak için yardım etmektedir.

Matryona ise, kocasına ne kadar kızsada içindeki merhamet duygusunun ağır basması üzerine evine gelen yabancıya misafirperverlik göstermektedir.

Tüm bu özellikler ele alındığında metindeki kahramanların okuyucunun kendisiyle özdeşleştirebileceği yanlarının bulunduğu görülmekte ve metnin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

“Üç Soru” hikâyesinin başkahramanı padişah ve yardımcı kahramanı bilgindir. Kahramanların okuyucuya olumsuz örnek olacak davranışları bulunmamaktadır.

Metnin başkahramanları Vasili, yardımcı kahraman ise Nikita’dır. Vasili, hikâye boyunca paradan ve kendinden başka kimseyi düşünmeyen bir karakter portresi çizmektedir. Ancak metnin sonunda yaşadığı pişmanlıkla birlikte yaptığı fedakârlık okuyucuya örnek olacak bir davranıştır.

Kitaptaki hikâyeler genel olarak alındığında kahraman kadrolarının ve özelliklerinin hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu söylenebilmektedir.

Plan

Kitapta yer alan hikâyelerde mantık hatalarına rastlanmamıştır. Eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu görülmektedir.

Çevre

Her üç hikâyede de çevre olaylar ile bütünlük oluşturacak biçimde oluşturulmuştur. Örneğin, “Efendi İle Uşağı” adlı metinde sık sık yoğun kar yağışı ve soğuk havadan bahsedilmekte, bu tablo okuyucunun gözünde canlandırılmaya çalışılmaktadır. Nitekim metnin sonunda kahramanın ölümü de bu hava koşullarına bağlı olarak gerçekleşmektedir. Yine “İnsan Ne İle Yaşar?” metni karlı ve soğuk yerde geçmekte ve olaylar soğuk havaya bağlı olarak zor durumda kalan bir kişiye yapılan iyilikle başlamaktadır.

Kitaptaki olayların; yer, zaman ve kahraman unsurlarının dikkatle oluşturulduğu bir çevrede geçtiğini söylemek mümkündür. Eser, bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygundur.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, kapak, ciltleme, dil ve anlatım ölçütlerine uygun olmadığı görülmektedir. Yabancı kişi ve yer adlarının özgün şekliyle verildiği, ancak Türkçe okunuşlarının yer almadığı kitabın baskı özellikleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Karagöz ile Hacivat

Yazar: Anonim

Editör: Merve Nur Erdoğan

Yayınevi: Timaş Yayınları

Basım Tarihi: 2011

Sayfa Sayısı: 96

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında yer almadığı görülmekte, bu nedenle seviyeye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

2. kalite hamur kâğıdın mat olmadığı ve bu sebeple arka sayfadaki yazıların ön yüzden net bir biçimde görünerek gözü yorduğu tespit edilmiştir. Bu bakımdan kâğıt kalitesinin uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, sayfaların tek sütun olarak düzenlenmiş olduğu tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta, ön kapakta bulunanın haricinde görsele yer verilmemektedir. Bu durum, kitabın görseller ölçütü açısından 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğunu düşündürmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında kitabın içeriğiyle ilgi olarak Karagöz ve Hacivat karakterlerinin resmedildiği görülmektedir.

Ön kapakta ve sırtta kitabın ve yayınevini adı; arka kapakta, yayınevinden çıkan diğer çocuk kitaplarının listesi bulunmaktadır. Kitabın kapağında, eserin hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlanmış olduğunu belirten bilgiye yer verilmemekte, kitapta yazara ait bilgi yer almamaktadır.

Genel olarak ele alındığında kitap kapağında belirlenen ölçütler açısından seviyeye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin tercih edilmiş olduğu kitabın ciltlemesinde dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı; kitap kapağının karton olduğu görülmekte ancak yeterince sağlam olmadığı düşünülmektedir. Kitabın ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yanlış öğrenmelere yol açacak yazım ve noktalama yanlışları bulunmamaktadır.

Dil ve Anlatım

Karşılıklı konuşmalar şeklindeki metinlerin yer aldığı kitabın dilinin oldukça sade, açık ve anlaşılır olduğu görülmektedir. Kısa cümleler ve paragraflardan oluşan kitapta hedef kitleye olumsuz yönde etki edebilecek bazı durumların da olduğu göze çarpmaktadır.

Kitapta, Karagöz ve Hacivat dışında Osmanlı toplumunda yaşayan pek çok insan tipinin (Rum, Ermeni, Arap, Acem, Laz gibi) olduğu ve metinlerde bu şahısların konuşmalarının olduğu gibi yazıya aktarılmış olduğu tespit edilmiştir:

“*Uy Karagöz’üm nireyesun da.*” (s. 25)

“*Bene nesi bıkon?*” (s. 28)

“*Duydum ki buralarda bir kiralıh yir varmış.*” (s. 48)

Ayrıca kitapta, günümüz Türkçesinde kullanılmayan sözcük ve kalıpların da bulunduğu dikkat çekmektedir:

“*Sana kilimi mektepten kaldırdılar mı dedim, a eçhel-i cühela.*” (s. 46)

Verilen örneklerden ve bilgilerden hareketle, kitabın dil ve anlatım ölçütlerine uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta “*canı sıkılmak, mürekkep yalamak, bir kaşık suda boğmak, soyup soğana çevirmek, ödü patlamak, dişini sıkmak*” deyimleriyle “*Yaş kesen baş keser.*”, “*El öpmekle ağız aşınmaz.*” atasözlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Tema

Toplam 15 metinden oluşan kitapta, genel olarak bir mesaj verme kaygısı güdülmediği, amacın insanları eğlendirme olduğu dikkat çekmektedir. Bunun yanında kitabın ilk metni “Okuma Yazma” da yer alan “*Senin gibi kibar olup yalan söyleyeceğime, kaba olup doğru söylerim, daha iyi.*” (s. 16) ve “Kanlı Kavak” metninde geçen “*Aaa, sen yaş ağacı kesmişsin. Yaş kesen baş keser. Olmaz, olmaz. Al götür bunu.*” (s. 23) bölümleri bu eserlerin eğlendirmenin yanında okuyucuya yönelik bir ileti taşıdığına göstermektedir. Okuyucuya doğrudan ders veya öğüt veren unsurlar taşımayan metinlerin tema ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

Metinlerde, Karagöz ile Hacivat karakterlerinin birbirleriyle ve Osmanlı toplumunun birer parçası olan insan tipleriyle yaşadıkları olaylar konu edilmektedir. Örneğin “Karagöz Balıkçı” adlı metinde Karagöz’ün karısının evde yiyecek bir şey

kalmadığını ve kendisinin bir iş tutması gerektiğini söylemesi üzerine Hacivat'tan fikir ve Laz'dan kayığını alıp balıkçılık yapması; “Karagöz Bekçi” metninde ise Tuzsuz Deli Bekir'in Karagöz'ü mahalleye bekçi yapması, Karagöz'ün her geçenden kendilerini koruyacağını söyleyerek para alması ve kendisinden bu paraları çalmak isteyen hırsızın yakalaması konu edilmektedir.

Metinlerde işlenen konulardaki bazı unsurların (mahalle bekçiliği, ağalık gibi) günümüzde geçerliliğini yitirdiği, bu unsurların işlendiği konuların da çocuğu yaşama hazırlayıcı nitelikten uzak olduğu görülmektedir.

Kahramanlar

Kitaptaki metinlerin kahramanları Karagöz ve Hacivat'tır. Bu kahramanların yanı sıra Beberuhi, Tuzsuz Deli Bekir, Laz, Kayserili, Rum gibi tiplerin metinlerde rol aldığı görülmektedir.

Karagöz'ün saf, iyi niyetli, doğru sözlü, okumamış; Hacivat'ın ise kibar, okumuş ama çıkarıcı bir karakter olduğu bilinmekte; eserde karakterlerin ağzından mesaj niteliği taşıyan ifadelerin yer alması önemli bir özellik olarak dikkat çekmektedir.

Plan

Çocuğun ilgisini dağıtacak unsurların bulunmadığı eserde, plan ölçütleri yönüyle uygunsuz bir durum tespit edilmemiştir.

Çevre

Kitaptaki metinlerde mekâna ait detayların bulunduğu görülmektedir:

“Efendim biz kayıkçıyız. Sizi nereye isterseniz götürürüz. Eyüp Sultan'a, Üsküdar'a, Sütlüce'ye, Beşiktaş'a.” (s. 91)

İstanbul'un semtlerinin yer aldığı bölümlerden Karagöz ile Hacivat'ın bu şehirde yaşadığı ve olayların da burada geçtiği sonucunu çıkarmak mümkündür.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, kapak, ciltleme, dil ve anlatım, atasözleri ve deyimler ve konu ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Yöresel ağızların yazı diline aktarıldığı eserde bilhassa deyimlerden oldukça az yararlanılmış olduğu görülmektedir. Ayrıca kitabın baskı kalitesinin oldukça düşük olduğu dikkat çekmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Keloğlan Masalları

Yazar: Tahir Alangu

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

Basım Tarihi: Ocak 2011

Sayfa Sayısı: 216

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında bulunmadığı görülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Mat ve kalın olduğu görülen 1. kalite hamur kâğıdın ölçütlere uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı ve sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitaptaki görsellerde bire bir benzetme yapılmadığı ve süsleyici resimlere de yer verildiği ve bu resimlerin karmaşık olduğu görülmektedir. Açıklayıcı görsellerin sayfaları 1/2 oranında kapladığı ya da tam sayfada yer aldığı, süsleyici görsellerin oldukça az bir yer kapladığı göze çarpmakta; ilişkili oldukları metin bölümleriyle aynı yüzde olmayan görsellerin bulunduğu dikkat çekmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında Keloğlan resmedilmektedir. Kitabın içeriğiyle uyumlu olan resmin ilgi çekici olduğunu söylemek mümkündür. Ön kapakta ve sırtta kitabın ve yazarın adıyla yayınevinin logosuna yer verilmekte; arka kapakta kitabın içeriğiyle ilgili kısa bilgi ve ön kapağın içindeki ilk sayfada kitabın yazarına ait özet bilgiler bulunmaktadır.

Hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlandığına ilişkin bilgi bulunmayan kitabın ön kapağında eserin 100 Temel Eser Listesi'nde yer aldığına dair bir çıkartma bulunmaktadır.

Eserin kapak ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Ciltleme

Formalama yöntemiyle ciltlenmiş olan kitap kapağının kartondan olduğu; ciltlemede dikiş kullanılmadığı, formaların tutkalla yapıştırılmış olduğu görülmektedir. Kitabın ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta tespit edilen yazım yanlışlarından birkaçı şunlardır:

“*Buğdaylar ‘van, van, hışır, hışır’ ederek öğütüle dursun, gece olmuş.*” (s. 22)

“*‘Ulan Keloğlan, onbeş akçe için başıma bunca işleri getirdin.’*” (s. 28)

“*Arada bir karnı acıttıkça, anası ne verdiyse yer, ellerini koltukaltlarına sokar, yine kalkar uyurmuş.*” (s. 47)

Güncel Yazım Kılavuzu'na uygun olarak yazılmadığı görülen altı çizili sözcükler, eserin yazım ölçütlerine uygun olmadığını göstermektedir.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde yöresel ağız ve deyişlere rastlanmamaktadır. Yüklü ve yoğun anlatımdan kaçınıldığının görüldüğü kitapta paragrafların kısa, cümlelerin basit olduğu göze çarpmaktadır. Kitabın dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta “*canına yetmek, yola düşmek, kafa kafaya vermek, razı olmak, kellesini uçurmak, soluk soluğa kalmak, sopa atmak, laf dolandırmak, ortada kalmak, işe koşmak, yolunu tutmak, kan ter içinde, akli karışmak, gözleri fıldır fıldır olmak, yola çıkmak, boyun eğmek, konuk olmak, el ayak çekilmek, elden gitmek, elden kaçırmak, nerede akşam orada sabah, ekmeğini taştan çıkarmak, kanı kaynamak, gözden geçirmek, işin içinden çıkamamak, parmak ısırarak, esir almak, baş başa vermek, gözünü dört açmak, alt etmek, etek öpmek, dava etmek, ödü patlamak, dili tutulmak, ümüğünü sıkarak, bir köşeye çekilmek, muradına ermek, kuyruğu titretmek, çaresiz kalmak, kim vurduya gitmek, dil dökmek, aklını kaçırmak, nalları dikmek, etekleri zil çalması, oç almak, göz açıp kapayıncaya kadar, gözlerini dikmek, kendini naza çekmek, yalvar yakar olmak, bin dereden su getirmek, ağırdan*

almak, elinden bir kaza çıkmak, gözden geçirmek, akli başına gelmek, gözleri parlamak, diline dolamak, eline geçmek, elden ayaktan düşmek, takati kesilmek, içi sıkılmak, söz vermek, çil yavrusu gibi dağılmak, bir baltaya sap olamamak, darısı başına sabrı tükenmek, ağzı kulaklarına varmak, öne düşmek, kepaze olmak, el ayak çekilmek, eli böğründe kalmak, gözü yılmak, yolunu kesmek, gönli olmak, göz ucuyla bakmak, içini sıkmak, gözü doymak, peşine düşmek, atı alan Üsküdar'ı geçti, ağzı sulanmak, göz göre göre, içine kurt düşmek, el pençe divan, dediğim dedik çaldığım düdük, beti benzi sararmak, gözleri kamaşmak, ortadan kaybolmak” deyimleri ile “*Ne verirsen elinle, o gider seninle.*”, “*Yanlış hesap Bağdat'tan döner.*”, “*Azıcık aşım, ağrısız başım.*”, “*Yaş yetmiş iş bitmiş.*” atasözlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Tema

Kitapta yer alan 19 masalda genel olarak kurnazlık ve yoksulluk temaları iç içe işlenmektedir. Doğrudan mesajların verilmediği, iletilerin metinlerin geneline yayıldığı görülmektedir.

Metinlerde genel olarak kötülük yapanların sonun da kötü olacağı mesajı verilmektedir. Ancak bazı metinlerde hırsızlık yapan, şiddete başvuran, emanete hıyanet eden Keloğlan'ın mükâfatlandırılması, metnin sonunda zengin ve mutlu olması olumsuz bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Olumsuz iletilerin de yer aldığı metinlerin yer aldığı kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Konu

Metinlerde ele alınan konuların toplumun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine aykırı yanlarının bulunmadığı görülmektedir. Ancak, metinlerde şiddet ve kötülük içeren unsurların da bulunduğu göze çarpmaktadır:

“... Keloğlan'dır, yerden irice bir taş alır, kocakarını şavullayıp fırlatır. Taş vızlayarak gelip kocakarının kafasına vurunca, zavallı ikiye katlanıp hemen oracığa yıkılır. Keloğlan bakar ki, o da ölmüş, sırtarıp kalmış...” (s. 99-100)

“... Keloğlan, hocanın ardından seğirtip arkasından kafasına vurup düşürmüştü. Sirtına basıp kellesini kesmiş de, gödeğin üstüne koymuş...” (s.124)

Keloğlan ertesi sabah, alacakaranlıkta, daha gün doğmadan, şafak sökmeden kalkmış. Kenarı köşeyi, dolabı sekiyi, kuşağı keseyi, kimselere sezdirmeden birer birer dolaşmış da yoklamış. İşe yarar ne bulduysa torbasına aktarmış. Evi süpürüp,

süpürgeyi kapıya dayamış. Torbasını, dağarcığını sırtladığı gibi, tahta çıtırdatmadan, kapıları gıcırdatmadan yürümüş. (s. 149)

“ ‘Olur ağam, başüstüne ağam, demiş de, kızı almış dışarı çıkmış. Biçare kızın ayaklarından tutmuş da, bir şu duvara, bir de öteki duvara çarpmış. Kan revan içindeki kızın ölüsünü sırtladığı gibi doğru Camgöz Ağa'nın odasına götürmüş...’ ” (s. 164)

Hırsızlık ve cinayet gibi kötü davranışların konu edildiği metinlerin yer aldığı kitabın hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kahramanlar

Metinlerin başkahramanı Keloğlan'dır. Keloğlan'ın kurnaz ve akıllı bir karakter olduğu görülmektedir. Ancak tema ve konu ölçütlerinde de değinildiği gibi Keloğlan, her zaman iyilik ve doğruluk örneği bir karakter değildir.

Hırsızlık yapan, emanete hıyanet eden, cinayet işleyen, insanları aldatan Keloğlan'ın bütünüyle olumlu örnek teşkil eden bir kahraman olmadığını söylemek mümkündür. Başkahramanın kötü davranışlar sergilemesi olumsuz bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Plan

Masalların yer aldığı metinde mantık hatalarının aranmaması gerektiğini söylemek mümkündür.

Çevre

Gerçek ve kesin bir zaman ile mekânın yer almadığı masallardan oluşan kitapta çevre unsurunun aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, ciltleme, yazım ve noktalama, tema, konu ve kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı görülmektedir.

Bire bir benzetme yapılmadığı görülen görsellerin sayfalarda kapladığı alan yönüyle de ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Koçyiğit Köroğlu

Yazar: Ahmet Kutsi Tecer

Yayınevi: Bilge Sanat Yapım Yayınları

Basım Tarihi: Mart 2007

Sayfa Sayısı: 88

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

Kullanılan kâğıt 2. kalite hamurdandır, kâğıdın dayanıklı ve mat olduğu görülmektedir. Bu bakımdan kâğıt kalitesinin seviyeye uygun olduğu düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde bir buçuk satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Kitabın sayfaları tek sütun olarak düzenlenmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta, kapak resmi dışında görsel bulunmamaktadır. Bu yönüyle kitabın 7 ve 8. sınıf öğrencilerine hitap ettiği düşünülmektedir.

Kapak

Kitabın kapağında şaha kalkmış bir at resmi yer almakta ve resim hareket unsuru taşımaktadır. Resim ilgi çekici olması dolayısıyla belirlen ölçütlere uygun görülmektedir. Ön kapakta ve sırtta kitabın adı, yazarın adı ve yayınevini adına yer verilmekte; arka kapakta kitabın kısa bir tanıtımı; ön kapağın iç tarafında yazarın hayatına ve yayınlarına yer veren özet bilgi bulunmaktadır.

Kapakta kitabın hangi yaş seviyesine uygun olduğunu belirten bilgiye rastlanmamasına rağmen, genel itibarıyla kapağın belirlenen ölçütlere uygun olduğu düşünülmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin tercih edildiği kitapta dikiş olmadığı, formaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının karton olduğu görülmektedir. Kitabın ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Eserde yazım ve noktalama yanlışlarının bulunmadığı görülmektedir. Bu yönüyle eserin hedef kitleye uygun olduğu söylenebilir.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde paragraf ve cümlelerin uzun olması kitabın bu yönüyle ikinci kademe öğrencilerine daha uygun olduğunu düşündürmektedir. Tiyatro metni olan eserin bazı yerlerinde kahramanların konuşmalarının çok uzun olduğu göze çarpmaktadır. Örneğin kitabın 45. sayfasında başlayan Köroğlu'na ait bir konuşma bölümü, 46. sayfanın sonuna kadar devam etmektedir.

Genel olarak ele alındığı metnin dil ve anlatım özellikleri yönüyle ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine daha uygun olduğunu, 5. sınıf öğrencileri için ağır olabileceğini söylemek mümkündür.

Atasözleri ve Deyimler

Metinde Türk dilinin zenginliğini ortaya koyan, okuyucunun söz varlığına katkı yapabilecek nitelikte deyim ve atasözlerinin yer aldığı görülmektedir. “*Ortak olmak, küpünü doldurmak, acısını çıkarmak, canı çekmek, gönlünü kaptırmak, çile doldurmak, sırtı yere gelmemek, canını bağışlamak, kafa tutmak, yolunu gözlemek, yol göstermek, sözünden dönmek, benzi atmak, taş taş üstünde bırakmamak, göz koymak, altını üstüne getirmek, göze çarpmak, kendinden geçmek, boyun eğmek*” deyimleri ile “*Et turnaktan ayrılmaz.*”, “*Mal canın yongasıdır.*”, “*At ölür meydan kalır, yiğit ölür şan kalır.*” atasözlerinden metinde yararlanıldığı tespit edilmiştir. Eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu söylenebilmektedir.

Tema

Destan türündeki metinde kahramanlık temasının yoğun bir şekilde işlendiği görülmektedir. Metnin başkahramanı Köroğlu dostu Ayvaz'ı ve Oğuzları halka zulüm eden, halkı sömüren Bolu Beyi'nin elinden kurtarmak için mücadele vermektedir.

Metinde ayrıca arkadaşlık ve hasret temalarının işlendiğini söylemek mümkündür. Zira Köroğlu için silah arkadaşları dünyalara bedeldir. Arkadaşlarının salahiyeti Köroğlu için her şeyden önemlidir. Metnin başından sonuna kadar kahramanın yanında dostları bulunmakta ve o dostluğa büyük önem vermektedir. Köroğlu, hiç görmediği evladına da özlem duymakta ve bu hissini eserin bütününde yansıtmaktadır.

İyi ile kötü çatışmasının işlendiği metinde salt öğüt verici, mesaj kaygısı güden ifadelerin yer almadığı; iletilerin metnin tamamına yayılarak verilmeye çalışıldığı görülmektedir. Metinde ele alınan temaların bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Konu

Konusu toplumun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine uygun olan metinde Köroğlu'nun Çamlıbel mevkiinde Bolu Beyi'nin kervanına el koyması ve kervandaki malları halka paylaşması; Bolu Beyi'nin bu olaya hiddetlenerek Köroğlu'na diş bilemesi ve Köroğlu'nun arkadaşlarından Deli Kaman'ın Bolu Beyi'nin adamları tarafından öldürülmesi ve Ayvaz'ın da esir edilmesi; Köroğlu'nun Oğuzlarla bir olarak halka zulmeden ve arkadaşını esir eden Bolu Beyi'ne savaş açması konu edilmektedir. Savaşın sonunda Köroğlu Bolu Beyi'ni yakalayıp Oğuzlara teslim eder ve halkın zulümden kurtulması üzerine kendine düşen görevi yerine getirdiğine inanarak sırta kadem basar.

Çocukların hayal gücüne hitap edebilecek ve onlara olaylara eleştirel yaklaşma becerisi kazandırabilecek nitelikte bir konuya sahip olan eserin bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kahramanlar

Metnin başkahramanı Köroğlu'dur. Köroğlu yiğit kişiliğiyle okuyucunun kendisiyle özdeşleştirebileceği nitelikte bir kahramandır. Zulme karşı gelmesi, baskılardan yılmaması, yoksulların hakkını gözetmesi ve dostlarına bağlılığıyla örnek alınacak bir karakterdir.

Metinde geçen diğer önemli karakterler Bolu Beyi, Demircioğlu, Obabaşı, Ayvaz, Doğan Bey, Benli Nigar ve Arslan'dır. Olayların birkaç karakterin etrafında geçtiği görülmektedir. Kahraman kadrosunun çocuklarını dikkatini dağıtacak derecede kalabalık olmadığı görüldüğü eserin bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Plan

Kitapta olayların bütünlüğünü bozacak gereksiz geri dönüşlere ve kusurlara rastlanmamıştır. Bu bakımdan, belirlenen ölçütlere uygun olduğu düşünülmektedir.

Çevre

Eserde sıklıkla adın geçen iki mekân bulunmaktadır. Bunlardan birisi Köroğlu'nun arkadaşlarıyla birlikte yaşadığı Çamlıbel mevki, ikincisi ise Bolu Beyi'nin konağıdır. İslamiyet öncesi Anadolu'da yaşayan Oğuzların anlatıldığı destanda kahramanların yaşayışlarının ve inançlarının dönemi yansıttığı dikkat çekmektedir. Bu yönüyle metinde; olay, yer, zaman ve kahramanların dikkatle ele alındığı uygun bir çevrenin oluşturulmuş olduğu görülmektedir. Tasvir edilen çevre, olay ve kahraman unsurlarını destekleyerek zaman ve mekânı doğru bir şekilde yansıtmaktadır. Bu bakımdan, eserin çevre ölçütü yönüyle uygun olduğu düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut ve ciltleme ölçütlerine uygun olmadığı görülmektedir. Görsel bulunmayan kitapta yüklü ve yoğun bir anlatımın yanı sıra çok uzun cümle ve paragraflara yer verilmesi bu eserin ilköğretim ikinci kademe öğrencileri için uygun olduğunu göstermektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Kuklacı

Yazar: Kemalettin Tuğcu

Yayınevi: Damla Yayınevi

Basım Tarihi: Ağustos 2010

Sayfa Sayısı: 80

Kitap İncelemesi**Boyut**

13 x 19,5 olarak belirlenen kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında olmadığı tespit edilmiştir.

Kâğıt Kalitesi

2. kalite hamur kâğıdın ince olması sebebiyle arka sayfadaki yazıların kolaylıkla görülebildiği dikkat çekmekte ve bu durumun okuyucunun gözünü yorarak okumayı olumsuz etkileyebileceği düşünülmektedir. Bu sebeple kitabın kâğıt kalitesi yönüyle uygun olmadığı görülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta kullanılan görsellerin genel olarak sayfaların yarısından fazlasını kapladığı görülmektedir. Açıklayıcı nitelikte olan görsellerde bire bir benzetme yapılmaya çalışıldığı ve bir hareket unsuru bulunduğu görülmektedir.

Eserde ilişkili oldukları metin bölümüyle aynı sayfalarda yer almayan görsellerin olduğu tespit edilmiştir. Örneğin, kitabın 18. sayfasında yer alan resmin ilişkili olduğu metin bölümü bir önceki yüzde yer alan 17. sayfadadır. Benzer durumlar 27, 56 ve 80. sayfadaki görseller için de geçerlidir. Görsellerin, ilişkili oldukları metni bölümünden sonra yer alması önce görsel okuma yapılmasına engel olmakta ve metnin resimle birlikte düşünülmesini olanaksız hale getirmektedir.

Kitapta yer alan görseller genel olarak değerlendirildiğinde, bu görsellerin sayfada kapladıkları oran yönüyle hedef kitlenin seviyesinin altında kaldığı ve ilişkili oldukları metin bölümleriyle aynı yüzde yer almamaları sebebiyle de hedef kitleye uygun olmadığı söylenebilir.

Kapak

Kitabın ön kapağında metnin başkahramanlarından Recai Bey ile torunu Yıldız olduğu düşünülen kişiler resmedilmektedir. Görsellerin ilgi çekici ve metnin içeriğine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Ön kapakta yazarın, eserin, yayınevinin; sırtta da yazar ve eserin adı; ön kapaktan sonraki ilk sayfada yazara ait bilgi bulunmaktadır. Arka kapakta yayınevinden çıkan çocuk kitaplarının listesi bulunmakta ve elinde kitap bulunan bir çocuk resmedilmektedir. Kitabın hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlandığı belirtilmemekte, ancak 100 Temel Eser Listesi'nde yer aldığına ilişkin bir ibare bulunmaktadır.

Kitap kapağının belirlenen ölçütler açısından hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlendiği tespit edilen kitabın kapağının karton olduğu, ancak dayanıklı olmadığı görülmektedir. Kapağın iplikle dikilmemiş, ciltlemede sadece tutkal kullanılmış olduğu ve kitap sayfalarının daha okurken birbirinden ayrıldığı ve dikkat çekmektedir. Bu bakımdan kitabın ciltleme ölçütlerine uymadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta Güncel Yazım Kılavuzu'na uygun olmayan birçok kullanım olduğu tespit edilmiştir. Örneğin, kitabın 6. sayfasında ayrı yazılması gereken sayılar “oniki” biçiminde, yine 7. sayfada ayrı yazılması gereken sözcükler de “herşey” biçiminde karşımıza çıkmaktadır. Bir başka yanlış da aşağıdaki gibidir:

“Recai bey, bu Hayri bey'i basit bir memurken, kredisi sayesinde, kısa zamanda bir bankada şefliğe kadar yükseltmişti.” (s. 7)

Kişi adlarından sonra gelen saygı sözlerinin ve unvanların büyük harfle yazıldığı ve bu sözlere gelen eklerin de kesme işaretiyle ayrıldığı bilinmektedir (<http://www.tdk.gov.tr>). Yukarıdaki örnekte unvanın küçük harfle yazıldığı, bununla birlikte kesme işareti kullanıldığı görülmektedir. Kitabın 15. Sayfasında yer alan bir noktalama yanlışı da şu şekildedir:

“Yıldız, sus, şimdi fena olacak?” (s. 15)

Yukarıdaki örnekte de öfke bildiren bir cümlenin sonunda yanlış bir biçimde soru işaretinin kullanıldığı görülmektedir.

Kitapta, verilen örneklerden başka birçok yazım ve noktalama yanlışı bulunduğu tespit edilmiştir. Bu durum, eserin yazım ve noktalama ölçütleri açısından hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını göstermektedir.

Dil ve Anlatım

Eser, akıcı ve anlaşılır bir üsluba sahiptir. Genel olarak paragrafların 5-6 cümleyi geçmeyecek şekilde düzenlenmiş olduğu; ayrıca eserde, yüklü ve yoğun bir anlatımın tercih edilmediği, devrik ve birleşik cümlelere fazla yer verilmediği görülmektedir.

Standart bir Türkçenin kullanıldığı eserin hedef kitleye uygun olduğu, bilhassa ilköğretim 5 ve 6. sınıf öğrencilerine hitap eden bir dile sahip olduğu düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Metinde “*etliye sütlüye karışmamak, canı sıkılmak, içi bayılmak, eşek sudan gelinceye kadar dövmek, avazı çıktığı kadar, borusu ötmek, aklına koymak, nalıncı keseri gibi kendine yontmak, dinden imandan çıkmak, burnundan gelmek, ağzı var dili yok, çanak tutmak, yüzüne vurmak, yan gözle bakmak, patlak vermek, canından bezmek, şeytana külahı ters giydirmek, gözünü dikmek, aklını oynatmak, burnundan getirmek, yüz göz olmak, gözüne çarpmak, burnundan solumak, razı olmak, gönlünü almak, kan ter içinde, gözü tutmak, can atmak, canına yetmek*” deyimleri ile “*Besle kargayı oysun gözünü.*”, “*Alet işler el övünür.*”, “*Kör satıcının kör alıcısı olur.*”, “*Hangi dağda kurt öldü?*”, “*Yumuşak huylu atın çiftesi pek olur.*”, “*Ağaç yaş iken eğilir.*” atasözlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir. Metnin bu yönüyle atasözleri ve deyimlerin kullanımına ilişkin ölçüte uyduğu görülmektedir.

Tema

Metinde iyilik temasıyla birlikte sanat temasının da işlendiği görülmektedir. Recai Bey, metnin belirli yerlerinde sanata ilişkin konuşmalar yapmakta ve torunu Yıldız’ı bilgilendirmektedir.

- Ortaoyunu nedir?

- Ortada, ya da bir sahnede oynanan güldürücü oyundur. Bu da kukla oyununa benzer. Ama burada birtakım tekerlemeler, yutturmacalar, ibret alınacak sözler vardır. Bunlar yazılı, çizili de olmazlar. İki sanatçı bir araya gelir, hiç işitilmemiş nokteler bulurlar, bu bir zekâ ve kavrayış oyunudur. Bu oyun daha çok yetişkin adamlara oynanır. Oyuncular da tanınmış sanatçılardır. Kel Hasan, Apti. Kavuklu Hamdi filan. Oyunda bu adamlara başka adlar verilmiştir. Oyunu açan adam pişekârdır. Kadın rolü oynayan erkeğe Zenne derler. Bu erkek kadın kıyafetiyle, yaşmaklı, feraceli olarak ortaya çıkar. (s. 23-24)

Metinde kuklacılığa ve el sanatlarına ilişkin bilgiler bulunmaktadır. Metnin başkahramanı Recai Bey, çocuklara ve ailesine yaptığı iyiliklerle dikkat çekmektedir. Ayrıca Recai Bey ile torunu arasındaki sevgi de metindeki önemli unsurlardan biridir.

Eserde okuyucu olumsuz etkileyici fikirlere rastlanmamaktadır. İletilerin metnin içinde uygun bir şekilde ele alındığı eserin bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Konu

Metinde, vali yardımcılığından emekli Recai Bey’in ailesinde yaşanan sorunlar ve Recai Bey’in kuklacılığa olan ilgisi konu edilmektedir.

Damadı, oğlu ve eşiyle sorun yaşayan Recai Bey'in anlayabildiği kişiler torunu ve gelinidir. Damadının, kendi sırtından geçinmesine, eşinin müsrifliğine ve gelinine eziyet etmesine ve oğlunun tüm bunlara suskun kalmasına daha fazla dayanamayan Recai Bey torunu Yıldız'ın da desteğiyle bir atölye açar ve burada kukla yapmaya başlar.

Torunu ve gelini dışındakilerin burun kıvrıp küçük gördüğü Recai Bey, bu dükkânı adeta evdeki sorunlardan kaçtığı bir sığınak gibi görmektedir. Bu dükkân vesilesiyle yeni dostlar edinen Recai Bey, yoksul çocuklar ve onların ailelerine de birçok yardımda bulunur.

Metnin sonunda Recai Bey'in damadı kızıyla boşanır, kızı daha düzgün biriyle evlenir. Recai Bey, sanatını icra ederek ve insanlara yardım eli uzatarak amacına ulaştığını düşünür ve kuklacı dükkânını kapatır.

Metinde işlenen konunun çocukların hayal dünyasına hitap edecek ve onların eleştirel düşünme becerilerini geliştirebilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir. Toplumun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine uygun olduğu görülen konunun hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Kahramanlar

Metnin başkahramanları Recai Bey ile torunu Yıldız'dır. Diğer önemli kahramanlar Recai Bey'in oğlu Bedri, gelini Perihan, kızı Calibe, eşi Sahire ve damadı Hayri Bey'dir.

Başkahramanlar Recai Bey ile Yıldız'ın birbirlerine duydukları sevgi önemlidir. Yıldız, dedesine destek olarak ve ona saygıda kusur etmeyerek okuyucuya olumlu örnekler sunan bir kahramandır. Dedesinin sorunlarının çözümünde çocuk kahraman olan Yıldız'ın üstlendiği rol, okuyucunun kendisini bu kahramanla özdeşleştirebilecek olması bakımından önem taşımaktadır.

Kahraman kadrosunun okuyucu olumsuz etkileyecek biçimde geniş olmadığı görülmektedir. Metnin kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Plan

Ana düşüncenin açık ve anlaşılır olduğu metinde mantık hatalarına rastlanmamaktadır. Eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Çevre

Metindeki olaylar genel olarak Recai Bey ve ailesinin oturduğu apartman dairesi ile onun atölyesinde geçmektedir. Bu mekânların İstanbul’da olduğuna dair bilgileri metnin içerisinde bulmak mümkündür:

“-Bana bak Sahire, demişti. Burası Şişli’de Zümrüt apartmanı. Fatih, Yeniçeşme’de, Yumurtacı Sokağındaki ev değil. Çoluk çocuğun yanında benim ağzımı açtırma.” (s. 17)

Metnin geçtiği zamana ilişkin bilgilere yer verilmemektedir. Ancak metnin içindeki olaylar, mekânlar, kullanılan teknoloji gibi unsurlar metnin günümüze yakın bir zamanda işlendiğini göstermektedir.

Özetle, çevrenin kitaptaki olay ve kahraman unsurlarını desteklediği, zaman ve mekânı doğru bir biçimde yansıttığı görülmekte ve eserin çevre ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, görseller, ciltleme, yazım ve noktalama ölçütleri yönünden hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı görülmektedir. Konu, tema ve kahraman ölçütleri açısından eserin hedef kitlenin tüm seviyelerine uygunluk gösterdiği düşünülmektedir. Ayrıca, metnin atasözleri ve deyimlerin kullanımı yönüyle de oldukça zengin olduğunu söylemek mümkündür.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: La Fontaine’den Masallar

Yazar: Jean De La Fontaine

Yayınevi: Elips Kitap

Basım Tarihi: Aralık 2008

Sayfa Sayısı: 80

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 21,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçütler açısından alt sınırdaki bulunduğunu ve seviyeye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Kâğıt Kalitesi

Kitapta kullanılan 2. kalite hamur kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar, ön yüzden okunabilecek biçimde net görünmekte ve bu durum okuyucunun gözünün yorulmasına yol açmaktadır. Bu sebeple, kitabın

kâğıt kalitesi yönünden hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde normalden az satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir.

Satır aralığının normalden az olması yazıların birbirine çok yakın olmasına ve bu durumun da gözü yormasına neden olduğu görülmektedir. Bu bakımdan kitabın hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 13 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görsellere yer verilmemektedir. Bu durum, kitabın resim ölçütü açısından 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğunu düşündürmektedir.

Kapak

Kitap kapağında resim bulunmaktadır, resmin okuyucunun ilgisini çekecek nitelikte olduğu düşünülmektedir. Ön ve arka kapak ile sırtta kitabın ve yayınevinin adı yer almakta, arka kapakta 100 Temel Eser uygulamasının gerekliliği ile ilgili kısa bir yazı bulunmaktadır.

Kitapta yazara ait özet bilgiye yer verilmediği, ayrıca ön kapakta 100 Temel Eser dizisinde yer aldığı belirtilen kitabın ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlanmış olduğuna ilişkin bilgi bulunmadığı tespit edilmiştir. Bu bakımdan kitabın kapak ölçütleri açısından eksikliklerinin bulunduğu görülmektedir.

Ciltleme

Kapağı karton olan kitabın tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlendiği, ciltlemede dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı görülmektedir. Bu bakımdan kitabın ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Eserde yazım ve noktalama yanlısına rastlanmamaktadır.

Dil ve Anlatım

Manzum metinlerden oluşan kitapta akıcı ve anlaşılır bir dil kullanılmaktadır. Kısa metinlerden oluşan eserde yüklü ve yoğun bir anlatımın bulunmadığı görülmektedir. Öğrencilerin sıkılmadan ve yorulmadan okuyabileceğinin

düşünüldüğü kitabın dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Atasözleri ve Deyimler

Yabancı dilden çeviri olan eserde “*şaşıırıp kalmak, acı çekmek, sözünü tutmak, ant içmek, aklına gelmek, tetikte beklemek, ele vermek, göğsü kabarmak, can vermek, dil dökmek, yola çıkmak, baş edememek, aklını kaçırmak, kulak vermek, canını sıkmak, yollara düşmek, göze almak, kafa tutmak, elde etmek, gözü kamaşmak, ağız değiştirmek, yola koyulmak, el atmak, kol gezmek, hayran kalmak, aklında tutmak, yas tutmak, iş işten geçmek*” deyimlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Tema

Kitapta toplam 53 masal ve masalımsı hikâye bulunmaktadır. Bu hikâyelerin hepsinin birer mesaj içerdiği görülmektedir. Örneğin, “Horozla Tilki” metninde kurnazlık fikri işlenmekte ve başkalarını aldatmaya çalışanların da aldandığı; “Tavşanla Kurbağalar” adlı metinde korkaklık işlenmekte ve herkesin mutlaka korktuğu bir şeylerin bulunduğu mesajı verilmektedir.

Kitaptaki temaların doğrudan bir mesaj olarak verilmediği, çocuğun verilme istenen iletiye kendi başına ulaşmasının amaçlandığı görülmektedir. Temaların açık ve anlaşılır bir biçimde ele alındığı kitabın tema ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

Çocuğun hayal gücünü ve eleştirel düşünme becerisini geliştirecek konuların işlendiği metinlerden oluşan kitaptaki “İki Dost” metninde iki arkadaşın birbirlerine olan sevgisi konu edilmektedir. “Orman ve Oduncu” adlı metinde baltasının sapı kırılan oduncunun bir daha ağaç kesmeyeceği sözünü vererek ormandan bir dal alıp bunu baltasına sap yapması ve kendine iyilik eden ormandan ağaçları kesmeye devam etmesi; “İki Keçi” metninde ise, su üzerinde köprü vazifesi gören iki keçinin inatçılık edip birbirlerine yol vermemeleri ve ikisinin de suya düşüp boğulması konu edilmektedir.

Kitaptaki metinlerde işlenen konuların ilgi çekici ve çocuğu yaşama hazırlayıcı nitelikte olduğu görülmekte, eserin konu ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Kahramanlar

Masallar ve fabllardan oluşan kitaptaki kahramanların gerçek dışı varlıklar olduğu görülmektedir. Kahramanların başından geçen olayların ibretlik olaylar

olduğu ve metinlerdeki kahramanların bu olaylardan ders çıkardığı dikkat çekmektedir.

Kahramanlarının insan dışı varlıklar, hayvanları olduğu masalların bulunduğu kitabın kahraman ölçütleri yönüyle ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin ilgisini çekebilecek nitelikte olduğu düşünölmektedir.

Plan

Kitaptaki masallarda olayların bütönlüğü bozmayacak şekilde sıralandığı, ana düşünöcenin açık ve anlaşılır olduğu görölmektedir.

Çevre

Gerçek zaman, mekân ve kahramanların bulunmadığı metinlerden oluşan kitapta çevre ölçütlerinin aranmaması gerektiği düşünölmektedir.

Sonuç: Eserin kâğıt kalitesi, sayfa düzeni, harf büyüklüğü, kapak ve ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı görölmektedir.

Görsellerin yer almadığı kitabın bu yönüyle ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine, kahraman ölçütleri yönüyle ise ilköğretim birinci kademeye uygun olduğu düşünölmektedir.

Yabancı dilden çeviri olan eserde yer alan her bir metinde önemli mesajların bulunması olumlu bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Mehmet Akif'ten Seçmeler

Editör: Mehmet Dikmen

Yayınevi: Karanfil Yayınları

Basım Tarihi: 2011

Sayfa Sayısı: 120

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

2. kalite hamur kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar, ön yüzden görölmekte ve bu durum okuyucunun gözünü

yormaktadır. Bu bakımdan, kitabın kâğıt kalitesi yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde bir buçuk satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Şiirlerden oluşan eserde görsel bulunmamaktadır.

Kapak

Kitap kapağında Mehmet Akif Ersoy'un bir fotoğrafına yer verilmektedir. Kitabın ön kapağında kitabın ve yayınevinin adına ve sırtta ise kitabın adı ile yayınevinin logosuna yer verilmekte; arka kapakta, ön kapaktaki resmin küçültülmüş bir hali ve yayınevinden çıkan diğer eserlerin kapak fotoğrafları bulunmaktadır.

Ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu bildiren bir ibare bulunmaktadır, ancak eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten bilgiye rastlanmamaktadır.

Kitap kapağının genel itibarıyla belirlenen ölçütlere uyduğu görülmekte ve hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiş olan kitapta dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kapağın karton olduğu görülmektedir.

Genel olarak ciltleme ölçütleri yönüyle eksiklikleri bulunan kitabın ciltleme ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitaptaki yazım yanlışlarından ilki eserin kapağında kendini göstermektedir. Kapakta kitabın adı "Mehmet Akif'den Seçmeler" şeklinde yer almaktadır. Burada "Akif" sözcüğüne gelen ayrılma hal ekinin sert sessizlerin benzeşmesi kuralına aykırı (<http://www.tdk.gov.tr>) bir biçimde yazıldığı görülmektedir. Eserde yer alan diğer yazım yanlışlarına aşağıdakileri de örnek gösterebiliriz.

"Şiirlerinde Türkçe'nin inceliklerini iyi bilmesinden ve dilin bütün imkânlarını kullanmasından dolayı zenginlik görülür." (s. 18)

“Mesela bir adam iyidir, dediğimiz zaman şunu yapmaz, bunu yapmaz, kimseye bir fenalıkta bulunmaz manasını kasdederiz.” (s. 26)

Yazım yanlışlarının bulunduğu eserin yazım ve noktalama ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Dil ve Anlatım

Mehmet Akif'in eserlerinden seçmelerin yer aldığı kitapta metinlerin sonlarında sözlükçeler yer almakta, okuyucunun bilemeyeceği sözcüklerin anlamını buradan öğrenmesi amaçlanmaktadır. Ancak oldukça yüklü ve yoğun anlatımların yapıldığı metinlerden oluşan kitapta bu durum okuyucunun eseri anlamasına tümüyle yardımcı olamamaktadır. Örneğin, “Bayram” adlı metinde birçok Arapça tamlama ve sözcük olduğu, ancak bu sözcüklerin tamamının anlamına sözlükçede yer verilmediği görülmektedir:

“*Âfâk bütün hande, cihân başka cihandır;
Bayram ne kadar hoş, ne şetâretli zamandır!
Bayramda güler çehre-i ma'sûm-i sabâvet,
Ümmîd çocuk sûret-i sâfında iyândır.*” (s.71)

Eserin dil ve anlatım özellikleri yönüyle hedef kitlenin seviyesinin üstünde olduğu düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta, “*ele avuca sığmamak, esir düşmek, dile getirmek, dört elle sarılmak, söz vermek, taş kesilmek, eli böğründe kalmak, toprağa düşmek, dert çekmek, sıkıntı çekmek, aklından zoru olmak, peşine takmak, işi düşmek, gözünü dikmek, feda etmek, yüzünü ekşitmek, içi yanmak, benzine kan gelmek, el açmak, yüzü gülmek, veda etmek, boynunu bükmek, can vermek, akıl erdirememek*” deyimlerinden yararlanıldığı görülmektedir.

Tema

Kitapta Mehmet Akif'in İstiklal Marşı'ndan başka şiirleri ve düzyazılarına yer verilmektedir. Akif'in şiirlerinde vatan, millet, bayrak, kahramanlık, çalışkanlık, özgürlük ve yoksulluk temalarının işlendiği görülmektedir.

Konu

Mehmet Akif'in, yaşadığı dönemdeki fikirlerini, izlenimlerini ve olayları eserlerinde konu edindiği görülmektedir. Bir dönemi yansıtan konulardan bazılarının bugün de güncelliğini koruduğunu söylemek mümkün görünmektedir. Örneğin, “Hünersizler” adlı metinde Akif, ülkenin ihtiyaçlarını karşılamak için yetişmiş

kişilerin daha çok çalışması, böylelikle dışa bağımlılığın ortadan kaldırılması gerektiği düşüncesini konu edinmektedir.

Çocukta olumsuz duyguların oluşmasına neden olacak konuların işlenmediği eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Kahramanlar

Belli olayların konu edildiği eserlerde genellikle kahramanların yoksul insanlar olduğu dikkat çekmektedir. Mehmet Akif, bu metinlerde yaşadığı dönemdeki halkın sıkıntılarını ele almaktadır.

Metinlerde kahramanların durumlarının işlendiği göz önüne alındığına hedef kitlenin örnek alabileceği ya da kendisiyle özdeşleştirebileceği yönlerin bulunmadığını söylemek mümkün görünmektedir. Bunun yanında kurgulu metinlerin yer almadığı kitabın kahraman ölçütleri yönüyle değerlendirilmemesi gerektiği düşünülmektedir.

Plan

Şiirlerde mantık hataları aranmamıştır. Bunun yanında, metinlerde ana düşüncenin açık ve anlaşılır olduğu görülmektedir.

Çevre

Kitapta çevre ölçütleri aranmamaktadır. Bunun yanında Akif'in başında geçmiş gibi anlattığı olayların bulunduğu metinlerde mekân tasvirlerinin çevreye ilgili önemli detayları aktardığı görülmektedir.

Sonuç: Eserin boyut, kâğıt kalitesi, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Kurgulu metinlerin yer almadığı kitapta kahraman, plan ve çevre ölçütleri ile ilgili değerlendirme yapılmaması gerektiği düşünülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Memleket Şiirleri Antolojisi

Yazar: Osman Atilla

Yayınevi: Elips Kitap

Basım Tarihi: Kasım 2010

Sayfa Sayısı: 496

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 21,5 olan kitap boyutunun belirlenen ölçütlerin alt sınırında bulunduğu görülmekte ve bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Kitapta kullanılan 2. kalite hamur kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar, ön yüzden okunacak kadar net görülmekte ve bu durum okuyucunun gözünün yorulmasına yol açmaktadır. Bu sebeple, kitabın kâğıt kalitesi yönünden hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görsel bulunmamaktadır.

Kapak

Kitap kapağında eserin içeriğine uygun, çocuğun ilgisini kitaba çekecek nitelikte bir resim bulunmadığı; ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevının adına; arka kapakta 100 Temel Eser uygulamasının önemine ilişkin bilgiye yer verildiği görülmektedir.

Ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu bildiren bir ibare, kitabın ilk sayfalarında yazara ilişkin bilgiler bulunmaktadır. Kapak özellikleri yönüyle eksikleri bulunan eserin bu bakımdan hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin kullanılmış olduğu kitapta dikiş bulunmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir. Ciltleme ölçütleri bakımından eksiklikleri bulunan kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yer alan yazım yanlışlarından ikisi aşağıdaki dizelerle örneklendirilmektedir:

“*Kalelerin burcunda terkedilmiş.*” (s. 39)

“*Binbir dilek gizli tek bir niyette,*” (s. 167)

Altı çizili sözcüklerin yazılışlarının Güncel Yazım Kılavuzu’na uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Dil ve Anlatım

Çok sayıda şiirin yer aldığı kitapta sade ve anlaşılır bir üslubun kullanıldığı şiirlerin yanında yüklü ve yoğun anlatımların bulunduğu, Arapça tamlamaların yer aldığı, çocuklar için anlaşılması zor eserlerin de yer aldığı görülmektedir. Sırasıyla “Yurt Duyguları”, “İstanbul Kasidesi’nden” ve “Açılır Gafletten Gözü Dağların” adlı şiirlerden alınan mısralar bu duruma örnek gösterilebilir:

“*Ölmez bu vatan, farz-ı muhal, ölse de hatta,
Çekmez kürenin sırtı o tabut-ı cesimi.*” (s. 48),

“*Bu şehr-i Sitanbul ki bîmisl-ü bahâdır
Bir sengine yek-pâre Acem mülkü fedadır
Bir gevher-i yekpare iki bahr arasında
Hurşîdcihân-tâb ile tartılsa sezâdır.*” (s. 173)

“*Zeyn olur, açılır dört yanı lale,
Irmakları benzer ab-ı zülâlâ,
Kâtibî der: Şu cihanda oluna,
Şükür Hakk’a şimdi sözü dağların...*” (s. 447)

Kitapta çocukların seviyesine uygun olmayan bir dil ve üslubun kullanıldığı şiirlerin bulunduğu, eserin bu yönüyle hedef kitleye hitap edebilecek nitelikte olmadığı görülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Şiir kitabı olan eserde, “*yollara düşmek, dilinden düşürmemek, can vermek, muradına ermek, gözü dalmak, yer etmek, elinden düşürmemek, kulak vermek, ele geçmek, dile gelmek, gem vurmak, boy vermek, söz vermek, yola koyulmak, bağıryanmak, yüreği yanmak, yüzüne kan gelmek, söz açmak, el atmak, bağırina basmak, ayrı düşmek, yol vermek, bağırina taş basmak, mest olmak, el ele vermek, göz alabildiğine, akıl ermek, bel bağlamak, göğüs geçirmek, kaşlarını çatmak, gözleri dolmak, fark etmek, dilini yutmak, taş kesilmek, canına tak etmek, göz atmak, el etmek, gönlü kalmak, yüzü kızarmak, başı dara düşmek, paha biçilmez, içini açmak,*

söz etmek, kendinden geçmek, meydan okumak, öç almak, ayrı düşmek, içi içine sığmamak, canına can katmak, hasret çekmek, çile çekmek, yüz çevirmek, belini bükme, teselli vermek, yol kesmek, haraç almak, yola dizilmek, gözünü dört açmak, baş eğmek, zapt etmek” deyimlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Tema

Kitaptaki şiirlerde doğa, yurt sevgisi, millî kültür ve millî tarih fikirlerinin işlendiği görülmekte, şiir ve tema yönünden zengin olan eserin tema ölçütlerine uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

8 bölümden meydana gelen şiir kitabında Türkiye'nin bölgelere ayrılarak o bölgelerdeki şehirlerin şiirlere konu edildiği, eserdeki konuların Türkiye'nin doğal güzellikleri olduğu görülmektedir. Örneğin Faruk Nafiz Çamlıbel'in "Han Duvarları" adlı şiirinde, Orta Anadolu'ya yolculuk eden şairin yol boyunca karşılaştığı manzaralar ve konakladığı yerlerde yolcuların han duvarlarına yazmış olduğu sevgi ve hasret kokan yazılar konu edilmektedir.

Şiirlerin konularının toplumun gelenek ve göreneklerine uygun ve çocukların ilgisini çekebilecek nitelikte olduğunu söylemek mümkündür. Bu bakımdan kitabın konu ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun oldu düşünülmektedir.

Kahramanlar

Kurgulu metinlerden oluşmayan kitapta kahraman ölçütlerinin aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Plan

Şiirlerde ana düşüncenin açık ve anlaşılır olduğu görülmektedir.

Çevre

Olay, kahraman ve mekân unsurlarının bütünüyle yer almadığı şiirlerde çevre ölçütlerinin aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın kâğıt kalitesi, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Çok sayıda şiirin bir araya getirilmiş olduğu antolojide oldukça yoğun ve yüklü anlatımların bulunduğu, Türkçe olmayan sözcük ve tamlamaların yer aldığı dikkat çekmekte; ayrıca kitabın baskı kalitesi yönüyle de hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Mevlana'nın Mesnevisinden Seçmeler

Hazırlayan: Mehmet Zeren

Yayınevi: Parıltı Yayıncılık

Sayfa Sayısı: 160

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçütlere uymadığı görülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Kitabın sayfalarına bakıldığında arkadaki sayfada bulunan yazıların net bir şekilde görüldüğü, bu durumun arka sayfadaki yazıların dikkati dağıtmasına ve gözü yormasına yol açtığı görülmektedir. Kâğıdın kalitesinin düşük olduğunu ve bu kalitenin hedef kitlenin kullanımına uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Sayfa Düzeni

Kitabın tüm sayfalarında birbiriyle tutarlı ve uygun boşluklar bırakıldığı; satır aralıklarının tek, sayfaların tek sütun halinde düzenlenmiş olduğu ve görsellerin tamamının metinlerin üstünde yer aldığı görülmektedir. Kitabın sayfa düzeni açısından hedef kitlenin düzeyine uygun olduğu söylenebilir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf boyutunun 12 punto olduğu tespit edilmiş ve bu boyutun hedef kitlenin düzeyine uygun olduğu görülmüştür.

Görseller

Eserde toplam 77 adet metin ve bu metinlere ait yine 77 görsel olduğu tespit edilmiştir. Görsellerin buldukları sayfayı 1/3 oranında kapladığı, genel olarak metinde geçen bir kahramana ait olduğu görülmekte ve bu görseller açıklayıcı işlevleriyle ön plana çıkmaktadır. Görsellerin sayfada kapladığı alana bakılarak bu oranın 5. sınıf seviyesinin de altında olduğunu söylemek mümkündür.

Bire bir benzetme yapıldığı görülen görsellerin sayfayı kaplama oranının hedef kitle için belirlenen ölçütlere uymadığı tespit edilmiştir.

Kapak

Kapakta iki genç erkek, iki kız ve bir erkek çocuğunun, sol üst tarafta da Mevlana'nın silik bir şekilde resmedildiği; ön kapakta ve sırtta kitabı adı ve

yayınevinin logosunun bulunduğu, ancak herhangi bir yerde metni hazırlayana ait bilgi bulunmadığı görülmektedir.

Ön kapağın iç kısmında hazırlayanın adı ve Mevlana'ya ilişkin bilgiler bulunmakta; kitabın kapağında eserin hangi yaş grubu için hazırlanmış olduğu belirtilmemektedir.

Kapağın tasarımının genel olarak ele alındığında eksikliklerin bulunduğu ve hedef kitle için uygun olmadığı söylenebilir.

Ciltleme

Kitabın ciltlemesinde tek sayfa ciltleme yönteminin kullanıldığı, cilt kapağının karton olduğu; tutkalla yapıştırılan kapağın iplik kullanılmadığı için sağlam olmadığı görülmektedir. Bu açıdan kitabın belirlenen ölçütlere uygun olmadığı söylenebilir.

Yazım ve Noktalama

Kitap yazım ve noktalama açısından ele alındığında birçok hatanın bulunduğu göze çarpmaktadır. Örneğin kitaptaki 4. metnin başlığının “Leyla'nın Cevabi” (s. 17) şeklinde yazılması gerekirken (<http://www.tdk.gov.tr>) “Leylanın Cevabi” olarak yazıldığı, 18. metnin başlığının da “Bahçivanın Hilesi” (s. 43) olarak yazılması gerekirken, “Bahçavanın Hilesi” olarak yazıldığı tespit edilmiştir. Bu örnekler en genel ve basit yazım hataları olarak karşımıza çıkmaktadır. Kitaptaki metinler incelendiğinde neredeyse tamamında bir yazım veya noktalama hatası olduğu görülmektedir. Bu durum kitabın yazım ve noktalama ölçütü açısından, hedef kitleye uygun olmadığını göstermektedir.

Dil ve Anlatım

Kitaptaki paragrafların genel olarak 6-7 cümleyi geçmeyecek şekilde düzenlenmiş olduğu görülmektedir. Metnin dili akıcıdır, hedef kitlenin zorlanacağı türden cümlelerin bulunmadığı tespit edilmiştir. Metindeki dil ve anlatım özelliklerinin hedef kitledeki tüm seviyeler için uygun olabileceği düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta “yanıp tutuşmak, birbirine katmak, dili tutulmak, gözden kaybolmak, yere çalmak, dil dökmek, razı olmak, yan çizmek, sözünde durmak, özü kabahatinden büyük, akli başından gitmek, canı burnuna gelmek, hal hatır sormak, başından savmak, yolunu gözlemek, yola çıkmak, kendinden geçmek, göze almak, kan beynine sıçramak, gönül almak, azar işitmek, benzi sararmak, kin beslemek, yola koyulmak, akli başından gitmek, yan gözle bakmak, rıza göstermek, göze almak, yüze

çevirmek, can çekişmek, söze karışmak, değer vermek, nara atmak, yollara düşmek, bin pişman olmak, dile gelmek, can vermek, yas tutmak, canı sıkılmak, kaşla göz arasında, muradına ermek, yolunu tutmak” deyimlerinden yararlanıldığı, ancak atasözlerine yer verilmediği görülmektedir.

Tema

Kısa öykülerden oluşan kitapta yer alan “Sevginin Gücü” adlı metinde sevgi, “Sineğin Hayali”nde kibir, “Zünnun-u Mısırî’nin Tımarhaneye Düşmesi” metninde dostluk temalarının işlendiği bilgilerinden hareketle, eserde okuyucu kitlesine uygun fikirlerin ele alındığını söylemek mümkün görünmektedir. Ancak kitapta yer alan birçok metnin sonunda verilmek istenen iletilerin bir cümleyle özetlendiği, bu durumun okuyucunun mesajlara kendi başına ulaşmasını engellediği görülmektedir:

“Bu dünya bir dağdır, bizim yaptıklarımız ise ses, seslerin aksi yine dönüp bize gelir.” (s. 12)

“Duygu gözü ancak avuca benzer, avuç bütün fili birden elleyemez ki doğru bilebilir.” (s. 72)

“İsteneni isteyenlerin gözüyle gör.” (s. 84)

Kitapta okuyucu kitleye uygun fikirler işlenmesine rağmen, iletilerin okuyucuya doğrudan verildiği ifadelerin bulunması eserin belirlenen ölçütlere uygun olmadığını göstermektedir.

Konu

Kitaptaki metinlerde işlenen konular çocuğun eleştirel düşünme becerisini geliştirici ve onu hayata hazırlayıcı niteliktedir. Örneğin “Köylünün Şehirli Dostunu Köye Davet Etmesi” adlı metinde şehre her indiğinde misafir olduğu arkadaşını köyüne davet eden köylünün arkadaşı geldiğinde onu tanımadığını söyleyerek çocukları ve eşiyle sokakta bırakması, misafirine yalan söyleyerek onu ağırlamaktan kaçınması konu edilmektedir. Bu hikâyede insanların söyledikleri yalanların elbet ortaya çıkacağı konusu ele alınmakta ve bu yönde mesajlar verilmektedir. Bu bakımdan kitaptaki metinlerde işlenen konuların hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu görülmektedir.

Kahramanlar

Hikâyelerin ve masalsı hikâyelerin yer aldığı kitapta kahramanların da buna bağlı olarak insanlar ve hayvanlar olduğu görülmektedir. Kahramanların başından geçen olaylar yoluyla okuyucuya iletilerin verildiği kitabın kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu görülmektedir.

Plan

Kitaptaki metinlerde ana düşüncelerin açık ve anlaşılır olduğu tespit edilmiştir.

Çevre

Daha çok masalsı hikâyelerin yer aldığı kitapta çevre unsurlarının ölçütlere uygunluğunun aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, görseller, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, atasözleri ve tema ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

100 Temel Eser Listesi'nde bulunan bir kitap olmasına rağmen birçok yazım yanlışının bulunduğu, iletilerin doğrudan verilerek okuyucunun metinlerden çıkarımda bulunmasına olanak verilmediği, resimleme teknikleri bakımından eksiklerinin bulunduğu ve baskı kalitesinin düşük olduğu görülen eserin hedef kitleye hitap edebilecek nitelik olmadığını söylemek mümkündür.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Miskinler Tekkesi

Yayına Hazırlayan: Reşat Nuri Güntekin

Yayınevi: İnkılâp Kitabevi

Basım Tarihi:

Sayfa Sayısı: 208

Kitap İncelemesi**Boyut**

13,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında yer almadığı görülmekte, bu nedenle seviyeye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

2. kalite hamur olduğu belirlenen kâğıdın mat olmadığı ve arka sayfadaki yazıların rahatlıkla görünerek gözü yorduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle kâğıt kalitesinin uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Kitabın sayfaları tek sütun olarak düzenlenmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta, ön kapakta bulunanın haricinde görsele yer verilmemektedir. Bu durum, kitabın resim ölçütü açısından 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğunu düşündürmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında yazara ait bir fotoğraf bulunmaktadır. Kitabın içeriğiyle ilgili olmadığı görülen fotoğrafta yazarın elinde bir de sigara bulunduğu görülmektedir. Ön kapakta kitabın, yazarın ve yayınevinin adı; sırtta kitabın adı, yazarın adı ve yayınevinin logosuna yer verilmekte, arka kapakta, yazarın hayatına ve eserlerine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Kapakta eserin hangi yaş seviyesine uygun olduğunu belirten net bir bilgiye yer verilmemektedir.

Kitabın kapağında belirlenen ölçütlere göre birtakım eksiklikler bulunduğu görülmekte ve eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin kullanıldığı kitap kapağının kalın kartondan olduğu; ciltlemede dikiş bulunmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı görülmektedir. Kitabın ciltleme ölçütleri yönüyle eksiklerinin bulunduğunu ve hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Yazım ve Noktalama

Eserde tespit edilen bazı yazım yanlışları şu şekildedir:

“Hangisini istesem, evelallah, ayağımın altına alır evire çevire tepeliyebilirdim.” (s. 5)

“Lapacı mizacına çok uyan; kolay, rakipsiz ve kavgasız bir oyun icadetmişim: Dilencilik oyunu.” (s. 7)

“Bu Divan, baştanbaşa bir yalvarıp yakarma kitabıdır...” (s. 10)

Kitabın ilerleyen sayfalarında yazım yanlışları ve kural hatalarının artarak devam ettiği görülmektedir. Bu yönüyle eserin hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Dil ve Anlatım

Kitabın dilinin oldukça ağır ve yetişkin okuyucular için dahi anlaşılması güç olduğu görülmektedir. Eserin birçok bölümünde Türkçe olmayan tamlamalar ve

sözcükler yer almaktadır. Ayrıca kitabın bir yerinde kaba bir sözcüğün kullanıldığı bir cümlenin de bulunduğu tespit edilmiştir. Günümüz Türkçesine sadeleştirilmemiş eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır:

“Allah ömr-i şahanelerini müzdad eylesin. Abd-i fakir ancak say-i devletinde kaymak tadıyor. Yoksa kaymağa el sürmek biz gibilerin haddine mi düşmüş?” (s. 10)

“Çünkü mütemadiyen Kosti adında bir sarrafa gidilip gelindiğine göre aylık, kayd-ı hayat şartıyla kırdırılmış olacaktır.” (s. 18)

“Felek yeter daha mı vakf-ı ıstırap olayım
Bırak ki ben de ölüp tû-me-i gûrap olayım
Kemiklerim çürüsün bir avuç türab olayım

Safa-yı ömr gibi birden nakş-i ber’ab olayım...” (s. 27)

“Varayım anası .rospuyu arayayım şunun!..” (s. 63)

Yukarıdaki bölümler kitabın dil ve üslubunun hedef kitleye uygun olmadığını göstermektedir. Ayrıca metindeki paragraf ve cümlelerin bir hayli uzun ve karmaşık olduğu da göze çarpmaktadır.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta “boynunu bükmek, göze almak, gözleri dolmak, göğsü kabarmak, aklında kalmak, ele geçirmek, gözü dalmak, gözleri kararmak, turnayı gözünden vurmak, ağız kulaklarına varmak, can vermek, kim vurduya gitmek, içini boşaltmak, belini doğrultmak, canı sıkılmak, şeytana külahı ters giydirmek, canı istemek, gözüne kestirmek, yola çıkmak, fark etmek, yoluna girmek, ortaya çıkmak, ele vermek, akla sığmamak, yol açmak, aklına esmek, yolunu tutmak, pabucu dama atılmak, göze batmak, kendinden geçmek, ağızını aramak, başına ekşimek, akla gelmemek, yüzüne çarpmak, yüz bulmak, gözlerini kaçırmak, kuyusunu kazmak, içini çürütmek, haşır neşir olmak, baştan çıkarmak, pılıyı pırtıyı toplamak, başının etini yemek, kolaçan etmek, kesenin ağızını açmak, gönül eğlendirmek, mola vermek, kulak asmak, göz göze gelmek, ağız birliği etmek, aklından geçirmek, gözlerini dikmek, baş başa vermek, razı olmak, yerin dibine geçmek, vur abalıya, sineye çekmek, akli ermek, gözleri kamaşmak, canına tak demek, burnunu sokmak, gözden çıkarmak, yüreği ağzına gelmek, içini çekmek, kulak misafiri olmak, toprağa vermek, göğüs germek, dudak ucuyla söylemek, elifi mertek sanmak, gözüne kestirmek, etek öpmek, ele vermek, hor görmek, kafa tutmak, göz atmak, kan kusturmak, yüz tutmak, başını alıp gitmek, muradına ermek, kulak vermek, gözü dönmek, ağızına almamak, çil yavrusu

gibi dağılmak, ağzını bozmak, bir baltaya sap olamamak” deyimleri ile, “*İnsan yedisinde ne ise yetmişinde de odur.*” atasözünden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Deyimlerin oldukça fazla yer aldığı kitapta atasözlerinden yeterince yararlanılmaması olumsuz bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Tema

Kitabın genelinde yoksulluk temasının işlendiğini söylemek mümkündür. Varlıklı bir ailenin oğluyken Meşrutiyet’in ilanından sonra her şeyini kaybeden bir ailenin çocuğu olan başkahramanın çocukken taklit ettiği dilenciliği büyüdüğünde meslek edinmesinin işlendiği metinde, savaş yıllarındaki halkın yoksulluğu etkili bir şekilde ele alınmaktadır.

Kitabın teması ve temanın işlenişi yönüyle çocuklar için kaleme alınmamış bir eser olduğu düşünülmektedir. Zira kitapta çocuklara yönelik iletilerin de bulunmadığı görülmektedir. Bu bakımdan eserin tema ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Konu

Kitapta padişah dilencisi olan bir torunun çocukken taklit ederek eğlendiği dilenciliği, büyüyünce meslek edinmek zorunda kalması konu edilmektedir.

Meşrutiyet’in ilanından sonra İttihatçılar tarafından memurluk mesleğinden uzaklaştırılıp Sinop’a gönderilen başkahraman, üç yıl sonra buradan döner ve Talat adındaki arkadaşının aracılığıyla bir okulun muhasebe işlerine bakmaya başlar. Buradaki işi çok uzun sürmez ve askere alınarak Mısır’a gönderilir. Mısırdaki yaralanan başkahraman, Türkiye’ye büyük zorlukla, sıkıntılar çekerek döner.

İzmir’e ulaşan kahraman, burada bir kadının halini görüp acıması ve eline para tutuşturması neticesinde dilencilğe başlar. İzmir’in varoş bir semtinde dilencilikten kazandığı parayla yaşamaya başlar. Bazen o kadar çok para kazanır ki komşuları onu zengin bir adam olarak görür.

Burada, Mesule Bacı adındaki bir kadınla tanışır, Mesule Bacı onun ev işlerine bakar. Bir gün annesi zor durumda kalmış bir çocuk olan İsmail’ e bakıcılık etmeye başlarlar. Çocuğun annesi oğluna iyi bakıldığını görünce onu terk edip gider.

Aradan epey bir zaman geçtikten sonra bu çocuktan kurtulmayı kafasına koyan kahramanımız, İstanbul’a taşınmaya karar verir, İstanbul’da İsmail’i yatılı bir okula verir. Uzun yıllar sonra izin kaybettikleri İsmail, zengin olmuş, evlenmiş bir kişi olarak kapılarını çalar ve vefa örneği gösterir.

Günümüzden bir hayli zaman önceki dönemi ele alan, bir dönem romanı özelliği taşıyan eserde günümüz çocuklarını hayata hazırlayıcı, onların hayal gücünü geliştirici unsurların bulunduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Ayrıca dilenmenin püf noktalarının uzun uzadıya işlendiği metnin konu itibarıyla hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kahramanlar

Metnin başkahramanının adı metinde geçmemekte, yazar olayları kendi ağzından anlatmaktadır. Başkahraman, dilencilikle geçinen bir kişidir. Her ne kadar çevresine yardım etmekten hoşlanan, kazandığı parayı paylaşmaktan çekinmeyen bir karakter olsa da metinde onun ağzından dilenciliğin inceliklerinin anlatılması; bir dilencinin bir doktordan, memurdan ya da öğretmenden çok daha fazla para kazanabildiğinin sık sık vurgulanması olumsuz bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Çocuğun kendisiyle özdeşleştirebileceği, kendisine örnek alabileceği bir karakter bulunmayan eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Plan

Metinde mantık hatalarına rastlanmamaktadır. Olayların metin bütünlüğünü bozmayacak şekilde sıralandığı görülmektedir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu söylenebilir.

Çevre

Metinlerde yazarın yaşadığı dönemleri yansıttığı görülmektedir. Dolayısıyla metinlerdeki çevre unsurları yazarın çevresiyle paralellik göstermektedir. Metinlerdeki olayların İstanbul ve İzmir ve Mısır'da geçtiği göze çarpmaktadır. Bazen bir evin salonunda, bazen bir devlet dairesinde, bazen de bir sokakta geçen olayların, zaman ve kahraman unsurlarının dikkatle oluşturulduğu bir çevrede oluşturulduğunu söylemek mümkündür.

Eserde, zamanla ilgili detayları aktaran ipuçlarının bulunduğu bu bilgilerin zamanın yaşam şartlarını da yansıttığı göze çarpmaktadır:

“Yunanlılar tarafından yeni işgal edilen İzmir, kargaşalık içindeydi...” (s. 47)

“İzmir, gerçekten ticaret şehridir. Birkaç yılı evimi pek güzel geçindirmiş, epeyce de para yapmıştım...” (s. 77)

İlk geldiğim zaman mahalle dar ve eğri büğrü bir sokağın bozuk kaldırımları kenarına dizilmiş irili ufaklı iki sıra evden ibaretti. Boyaları dökülmüş, şahnişleri

çarpılmış, saçaklarının kırıklanmış kafeslerinde güvercinler yuva tutmuş eski zaman evleri; başka bir iddia ve heves, başka çeşit pencereler, kapılar ve balkonlarla tuğladan, taştan yapıldıkları halde onlar kadar sefil ve ihtiyar bir çehre bağlamış yeni zaman evleri ve aralarında yeni bir yangın veya zelzeleden çıkmışa benzeyen birkaç virane. (s. 177)

Kitaptaki çevre unsurunun ele alınışı yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, atasözleri, tema, konu ve kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Eserin bilhassa dilinin hedef kitle için ağır olduğu düşünülmektedir. Zira metinde günümüz Türkçesinde kullanılmayan birçok Arapça sözcük ve tamlama olduğu göze çarpmaktadır.

Metnin konusu ve teması itibariyle çocuğa yönelik iletiler taşımaması diğer bir olumsuz unsurdur. Ayrıca kitapta resim bulunmaması, eserin bu yönüyle ilköğretim birinci kademe öğrencilerine hitap etmeyeceğini düşündürmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Momo

Yazar: Michael Ende

Yayınevi: Kabalcı Yayınevi

Basım Tarihi: Eylül 2010

Sayfa Sayısı: 304

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında bulunmadığı görülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Kullanılan kâğıdın 2. kalite hamurdan, ince ve kalitesiz olduğu, arka yüzdeki yazıların ön yüzden görülerek okuma sürecinde gözü yorduğu dikkat çekmektedir. Kâğıdın bu yönüyle ölçütlere uymadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Kitabın sayfaları tek sütun olarak düzenlenmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta açıklayıcı ve süsleyici resimlerden yararlanıldığı görülmektedir. Görsellerin genellikle sayfanın 1/4'ünü kapladığı ve ilişkilendirildikleri metin bölümleriyle aynı yüzde yer aldığı dikkat çekmektedir.

Bire bir benzetme yapılmadığı görülen görsellerin bu yönüyle ilköğretim birinci kademe öğrencileri için daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında beş farklı saatin resmedildiği görülmektedir. Bu görsellerin metnin içeriğini yansıttığını söylemek mümkündür. Ön kapakta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına, ayrıca sırtta kitabın, yazarın adı ile yayınevinin logosuna yer verilmekte, kitabın arka kapağında eserin içeriğiyle ilgili kısa bilgi bulunmaktadır.

Kapakta eserin hangi yaş seviyesine uygun olduğuna ilişkin bir bilgiye yer verilmemektedir. Ayrıca ne kapakta ne de iç sayfalarda yazara ilişkin bilgi bulunmaktadır. Kitap kapağının ölçütler açısından eksikliklerinin bulunduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Ciltleme

Kitap, tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiştir. Ciltlemede dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın kartondan olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri açısından eksiklikleri bulunan eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta tespit edilen bazı yazım yanlışları şunlardır:

“Ufak tefek, cılız yapısı yüzünden yaşının sekiz mi yoksa oniki mi olduğuna karar verilemezdi.” (s. 14)

“Bir gün, ağır ve sıkıntılı bir havada, on onbir kadar çocuk taş basamaklara oturmuş Momo’yu bekliyorlardı.” (s. 28)

“Arkaplandaki güneş güvertesinde araştırma grubunun şefi Profesör Einstein ve son derece kuvvetli bellekleriyle bir kütüphaneye bedel olan asistan kızlar Maurin ile Sara görülmüyordu”. (s. 30)

Altı çizili sözcüklerde yapılmış olan yazım yanlışları dikkate alındığında, kitabın yazım ölçütlerine uygun olmadığı görülmektedir.

Dil ve Anlatım

Kitapta akıcı, anlaşılır ve sade bir dilin kullanıldığı dikkat çekmektedir. Eserde yüklü ve yoğun bir anlatımdan kaçınıldığı ve paragraf uzunluklarının genel olarak 6-7 cümleyi geçmediği görülmektedir.

Hedef kitleye uygun bir dilin kullanıldığı eserde, kişi ve yer adlarının özgün şekliyle yer aldığı, ancak bu sözcüklerinin Türkçe okunuşlarına yer verilmediği görülmekte, bu durumun ölçütler açısından olumsuz olduğu düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Yabancı dilden çeviri bir eser niteliği taşıyan metinde “*dikkat çekmek, göz kamaştırmak, iç çekmek, fark etmek, razı olmak, kıpkırmızı olmak, rayına oturtmak, gözden kaybolmak, ele geçmek, yol almak, dili çözülmek, kafa kafaya vermek, yola düşmek, göze çarpmak, ele avuca sığmamak, bıyık altından gülmek, canını sıkmak, elde etmek, ödü kopmak, açığa vurmak, kafa yormak, göz açıp kapayıncaya kadar, içini karartmak, aklından geçirmek, icat etmek, baş göstermek, rengi kaçmak, canı istemek, boş gezenin boş kalfası, aklını kaçırmak, gözüne çarpmak, gözlerini dikmek, göz ucuyla süzmek, başa çıkmak, gözden kaçmak, gözleri parlamak, paniğe kapılmak, meydan okumak, el koymak, medet ummak, gözleri fal taşı gibi açılmak, sözünü kesmek, ortadan kaybolmak, gözden çıkarmak, göz önüne getirmek, yol açmak, ele vermek, göz gezdirmek, dile getirmek, çileden çıkmak, avazı çıktığı kadar, yeğ tutmak, göz yummak, yolunu tutmak, yüzünü buruşturmak, göz göre göre, can atmak, dikkat kesilmek, akıl erdirmek, tüyleri diken diken olmak, göz kulak olmak” deyimleri ile “Denize düşen yılan sarılır.” atasözünden yararlanıldığı tespit edilmiştir.*

Tema

Metinde işlenen ana fikrin tüketicilik olduğu görülmektedir. Fantastik roman türündeki eserde zamanının insanlar tarafından bilinçsizce tüketilmesi fikri yoğun bir biçimde ele alınmaktadır.

Kitapta okuyucuya öğütler veren ve mesajları doğrudan bildiren ifadelere rastlanmamaktadır. Okuyucuyu olumsuz etkileyebilecek fikirlerin işlenmediği eserin tema ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

Metinde kimsesiz küçük bir kız olan Momo'nun çevresindeki insanların zamanını çalarak onları mutsuz ve bencil kişiler haline getiren Zaman Tasarruf Şirketi'yle olan mücadelesi konu edilmektedir.

Yaşadığı amfi tiyatroya gelerek dostlarını ve kendisini ziyaret etmeyi bırakan insanlardaki bu değişimi merak eden Momo, aradığı cevabı çok geçmeden bulmaktadır. Zira Zaman Tasarruf Şirketi insanları daha çok çalıştırıp, onların daha az eğlenmesine, dinlenmesine ve mutlu vakit geçirmesi engel olarak arta kalan zamanlarını çalmaktadır.

Momo, Hiçbir Zaman Sokağı'nda yaşayan Hora Usta ve Kaplumbağa'nın da yardımıyla insanların zamanlarını çalarak onları mutsuzluğa sürükleyen Duman Adamlar'ı yok ederek insanları bu durumdan kurtarır. Böylece, insanlar yeniden zamanlarını daha iyi şeyler için harcamaya başlarlar.

Fantastik roman türündeki eserde işlenen konunun çocuğun hayal gücünü ve eleştirel düşünme becerisini geliştirebilecek nitelikte olduğu görülmektedir. Eserin bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Kahramanlar

Metnin başkahramanı Momo'dur. Metindeki diğer önemli kahramanlar Hora Usta, Gigi, Beppo, Nino, Liliana, Nicola ve Duman Adamlar'dır.

Metnin başkahramanı Momo'nun bir çocuk olması ve eserdeki problemin çözümünde büyük bir rol oynaması önemli ve olumlu bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Kahraman kadrosu hedef kitleye uygun olacak biçimde düzenlenmiş olan eserin, kahraman ölçütleri açısından herhangi bir olumsuzluğunun bulunmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Plan

Fantastik roman türündeki eserde mantık hataları aranmamaktadır. Bununla birlikte eserin ana düşüncesinin açık ve anlaşılır olduğu söylenebilmektedir.

Çevre

Eserin türü yönüyle belirli bir zaman ve mekânın bulunmadığı görülmektedir. Bu bakımdan eserde çevre unsurlarının ölçütlere uygunluğunun aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Birçok deyimden yararlanıldığı görüldüğü eserin konusunun çocuğun hayal gücünü ve eleştirel düşünme becerisini geliştirebilecek nitelikte olduğu dikkat çekmektedir.

Bire bir benzetme yapılmayan, hem süsleyici hem de açıklayıcı görsellerin bulunduğu kitabın resimleme ölçütleri yönüyle ilköğretim 5. sınıf seviyesindeki öğrencilere daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Mutlu Prens

Yazar: Oscar Wilde

Hazırlayan: İbrahim Faruk

Yayınevi: Parıltı Yayıncılık

Sayfa Sayısı: 141

Kitap İncelemesi**Boyut**

13,5 x 19,5 olduğu tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçütlere uymadığı görülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Kitabın sayfalarına bakıldığında arkadaki sayfada bulunan yazıların net bir şekilde görüldüğü dikkat çekmektedir. Bu durum, arka sayfadaki yazıların dikkati dağıtmasına ve gözü yormasına yol açmaktadır.

Sayfa Düzeni

Tek satır aralığının tercih edildiği kitapta sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği ve sayfa kenarlarında kitabın tamamında tutarlık gösteren uygun boşlukların bırakılmış olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta kapak haricinde görsele yer verilmediği görülmektedir. Bu durum eserin görseller ölçütü açısından ilköğretim 7 ve 8. sınıflar için daha uygun olduğunu göstermektedir.

Kapak

Kapakta bir prens heykelinin resmedildiği, resmin metnin içeriğiyle uyumlu ve ilgi çekici olduğu görülmekte; kapağın üstünde yazarın ve yayınevinin adı, yine kitabın sırtında kitap ve yazar adına yer verilmektedir. Ancak kitapta yazarla ilgili bilgilere rastlanmamaktadır.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin kullanıldığı, kitap kapağının karton olduğu, ciltlemede dikiş kullanılmadığı, sayfaların ve kapağın tutkalla yapıştırıldığı tespit edilmiştir. Eserin ciltleme ölçütlerine uygun olmadığı görülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta çok fazla yazım yanlışının olduğu tespit edilmiştir. Daha ilk paragraftan başlayarak yanlış yazılan sözcükler bulunduğu, ayrı yazılması gereken sözcüklerin yanlış yazıldığı, noktalama yanlışlarının yapıldığı, birleşik bir sözcüğün iki farklı şekilde yazıldığı görülmektedir:

“Şehrin yukarısındaki yüksek bir yerde Mutlu Prens’in heykeli duruyordu. Baştanbaşa saf altın işlem ve desenlerle kaplıydı. Heykelin gözlerinin olduğu yerde iki parlak gök yakutu vardı. Kılıcının kabzasında da kocaman bir turuncu yakut parıl parıl parlıyordu.” (s. 7)

Yukarıdaki paragraf, eserin ilk paragrafıdır ve bu paragraf aynen nakledilmiştir. Görüldüğü gibi “*baştanbaşa*” bitişik yazılmıştır, bu sözcüklerin Güncel Yazım Kılavuzu’ndaki yazılışı “*baştan başa*” şeklindedir. Ayrıca “*işleme*” sözcüğü yanlış bir biçimde “*işlem*” olarak yazılmıştır. Yine bu paragrafta geçen “*gök yakutu*” sözcükleri, eserin 15. sayfasında “*gökyakut*” olarak yazılmış, bu durum tutarsız bir durum ortaya çıkarmıştır.

Çok sayıda yazım yanlışının bulunduğu eserin hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Dil ve Anlatım

Eserin dili sade, açık ve anlaşılırdır. Cümlelerin genellikle tek özne ve yüklemli olduğu, paragrafların da 6-7 cümleyi geçmeyecek şekilde düzenlenmiş olduğu görülmektedir. “*Granit, saten, som vb.*” gibi, öğrencilerin cümlelerin

yapısından kavrayabileceği sözcüklere yer verilmiştir. Eserin, basit cümlelerden kurulmuş olması ve üslubunun sadeliği genel olarak 5. sınıf öğrencilerine hitap edebilecek tarzda olabileceği fikrini uyandırmaktadır. Eserde yer alan “*Sans Souci, Baalbec Tapınağı, sfenks*” gibi sözcükler özgün yazılışlarıyla verilmiş ancak, Türkçe okunuşlarına yer verilmemiştir.

Atasözleri ve Deyimler

Yabancı dilden çeviri olan eserde “*elinden bir şey gelmemek, yan gelip yatmak, veda etmek, kalbini kırmak, elde etmek, kaşlarını çatmak, kıpkırmızı kesilmek, söz dinlemek, feda etmek, razı olmak, göz kulak olmak, içi içine sığmamak, aklına getirmek, yolunu tutmak, yola koyulmak, yerden göğe kadar, söz vermek, acı çekmek, dikkat çekmek...*” gibi birçok deyimden yararlanıldığı görülmektedir.

Tema

Kitaba adını veren “Mutlu Prens” adlı masalda fedakârlık teması ağır basmaktadır. Mutlu Prens, bulunduğu kasabadaki yoksullara yardım etmek için gök yakutu gözlerinden vazgeçmekte, Kırlangıç’ tan altın olan vücudunu sökerek insanlara vermesini istemektedir. Aynı şekilde Kırlangıç da havalar soğudu için Mısır’a göç etmek üzere yola çıkmış olmasına rağmen, bundan feragat ederek Mutlu Prens’in yapmak istediği iyiliklere katkı yapmaktadır. Ayrıca Kırlangıç, gözlerini yoksullara bağışladığı için göremeyen Mutlu Prens’in yanında kalarak soğuyan havaya aldırmanmış ve ölümü göze almıştır.

Eserde ayrıca yardımseverlik, iyilik ve sevgi gibi temalar da işlenmektedir. Masaldaki ana fikir ve yardımcı fikirlerin çocuklar için uygun olabileceğini söylemek mümkündür.

Konu

Mısır’a göç etmek için yola çıkan ve mola verdiği şehirde Mutlu Prens heykeliyle tanışan Kırlangıç ile Mutlu Prens’in insanlara yardım etmek için yaptıkları fedakârlıklar “Mutlu Prens” masalının konusunu oluşturmaktadır. Metnin konusunda hedef kitleye uygun olmayan unsurların bulunmadığı, eserin konusunun seviyeye uygun olduğu görülmektedir. Bu durumun kitapta yer alan diğer metinler için aynı şekilde olduğunu söylemek mümkündür.

Kahramanlar

“Mutlu Prens” masalının başkahramanları Mutlu Prens heykeli ve Kırlangıç’tır. Bunun haricinde belediye başkanı, üniversitede sanat profesörü, belediye görevlisi, saz, Mutlu Prens ve Kırlangıç’ın yardım ettikleri belde

sakinlerinin de adı yardımcı kahramanlar olarak masalda yer almaktadır. Kahraman sayısının azlığı ve başkahramanlar dışındaki karakterler için özel isim kullanılmaması olumlu bir durumdur.

Plan

“Mutlu Prens” masalında uygun bir giriş, gelişme ve sonuç planının olduğu görülmektedir. Masalın başında Mutlu Prens heykelinden ve insanların ona yönelik fikirlerinden, gelişme bölümünde Mutlu Prens ile Kırlangıç’ın yaptıkları fedakârlıklardan ve sonuç bölümünde bu iki kahramanın yaptıkları fedakârlıklar sonucunda nasıl mükâfatlandırıldığından bahsedilmektedir. Masal bütünlüğünün sağlanmış olduğu, mantık hatalarının bulunmadığı tespit edilmiştir.

Çevre

Eserin türü masal olduğundan belirli bir zaman ve mekân belirtilmemiştir. Bu bakımdan eserde çevre ile olay, kahraman, zaman bütünlüğü de aranmamıştır.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Görsellere yer verilmediği görülen eserin bu yönüyle ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin seviyesine; baskı ölçütleri yönüyle de hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir. Çocuklara tavsiye edilmiş bir kitap olmasına rağmen birçok yazım yanlışının bulunduğu tespit edilen kitabın dil ve anlatım ölçütleri yönüyle de hedef kitleye hitap edebilecek nitelikte olmadığı düşünülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Nasrettin Hoca Hikâyeleri

Yazar: Orhan Veli

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

Basım Tarihi: Şubat 2010

Sayfa Sayısı: 132

Kitap İncelemesi

Boyut

17 x 22,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçütler açısından üst sınırdaki bulunduğunu ve seviyeye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Kâğıt Kalitesi

Mat ve kalın olduğu görülen 1. kalite hamur kâğıdın ölçütlere uygun olduğu tespit edilmiştir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitaptaki görsellerde bire bir benzetme yapılmadığı görülmektedir. Görsellerin kitapta yarım ya da tam bir sayfa şeklinde yer aldığı, açıklayıcı nitelikte olan resimlerin ilişkili oldukları metin bölümleriyle aynı yüzde oldukları dikkat çekmektedir.

Kitabın resimleme ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesin altında kaldığı, bunun yanında bu yönüyle ilköğretim birinci kademe öğrencilerine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında Nasrettin Hoca'nın resmedildiği görülmektedir. Kitabın içeriğiyle uyumlu olan resmin ilgi çekici olduğunu söylemek mümkündür.

Ön kapakta ve sırtta kitabın ve yazarın adıyla yayınevının logosuna yer verilmekte, kitabın arka kapağında kitabın içeriğiyle ilgili kısa bilgi bulunmakta ve ön kapağın içindeki ilk sayfada kitabın yazarına ait özet bilgilere yer verilmektedir.

Hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlandığına ilişkin bilgi bulunmayan kitabın ön kapağında eserin 100 Temel Eser Listesi'nde yer aldığına dair bir ibare bulunmakta, kapak ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu görülmektedir.

Ciltleme

Kitap, formalama yöntemiyle ciltlenmiştir. Cilt kapağının mukavvadan ve iplikle dikilmiş olduğu görülmektedir. Kitabın ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyelerine uygun olduğu düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yanlış öğrenmelere yol açacak yazım ve noktala yanlışlarına rastlanmamaktadır.

Dil ve Anlatım

Manzum fıkralardan oluşan kitapta dilin akıcı ve anlaşılır olduğu, kafiyeli dizelerin şiirsel söyleyiş zevki tattırdığı görülmektedir.

Standart dilin kullanıldığı eserin dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Atasözleri ve Deyimler

Manzum biçimde kaleme alınmış olan fıkralardan oluşan metinlerde “*ziyafet çekmek, yol bulmak, yola çıkmak, rıza göstermek, elden gelmemek, yoluna koyulmak, deliye dönmek, kan beynine çıkmak, akli yatmak, beti benzi atmak, sabrı tükenmek, göz koymak, bozuntuya vermemek, akli başından gitmek, şafak atmak, kesip atmak, dişini tırnağına takmak, karnı zil çalmak, avaz avaz bağırarak, boynunu bükmek, hevesi kursağında kalmak, yollara düşmek, gemi aزیya almak, göz gözü görmez olmak, damarı tutmak, zıvanadan çıkmak, tatlıya bağlamak, canına tak etmek, burnunu sokmak, aklına esmek, elden gitmek, aklan gelmek, çene çalmak, akıl erdirememek, muradına ermek, göz kulak olmak, yüreğine dokunmak, istifini bozmamak, dımdızlak ortada kalmak, ağzı sulanmak, kaşla göz arasında, buyur etmek, dünyanın kaç bucak olduğunu göstermek, taşı gediğine koymak, yola düzülme, peşine düşmek, nevri dönmek, hasta düşmek.*” deyimleriyle, “*Çam sakızı çoban armağanı.*” ve “*El elin eşeğini türkü çağırarak arar.*” atasözlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir. Kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Tema

Kitaptaki metinlerde okuyucuya yönelik birçok ileti olduğu görülmektedir. Nasrettin Hoca fıkraları, okuyucu güldürme ve ona mesaj verme işlerine aynı anda görmektedir. Örneğin, “*Fil Hikâyesi*” adlı fıkrada, beraber çıkılan yolda, yoldaşını yalnız bırakanların başına gelebilecek olumsuzluklar çok güzel işlenmektedir. Yine, “*Öldüm*” adlı fıkrada da misafirperverliğin ve ikramın önemi üzerine ince bir mesaj bulunmaktadır.

Tümünde Nasrettin Hoca'nın kıvrak zekâsından izler bulunan fıkraların, 13. yüzyılda yaşadığı tahmin edilen olaylardaki mesajların günümüzde de geçerliliğini koruduğu dikkat çekmektedir.

Özetle, kitabın tema ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Konu

Kitaptaki metinlerde, Nasrettin Hoca'nın günlük hayatta başından geçenler konu edilmektedir. Hoca'nın yaşadığı olayların benzerlerinin bugün de yaşandığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Örneğin, “Kabahat Kimde” adlı fıkrada eşeği çalınan Hoca'nın komşuları tarafından tedbirsiz olduğu gerekçesiyle suçlanması konu edilmektedir. Yaşanan olumsuzluklar üzerine mağdur olanların suçlanması ya da tartışılması bugün de güncelliğini koruyan bir konu olarak kitapta yerini almaktadır.

Çocukların hayal dünyasını ve eleştirel düşünme becerisini geliştirebilecek, onları hayata hazırlayabilecek nitelikte konuların işlendiği eser, bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun görünmektedir.

Kahramanlar

Kitabın başkahramanı Nasrettin Hoca, kıvrak ve pratik zekâsı ile son derece önemli bir karakterdir. Hoca'nın bu özelliği, fıkraların hem güldürücü hem düşündürücü bir nitelik taşımasının en önemli unsurlarındandır.

Sorunları çözme şekli ve olaylara yaklaşımıyla Nasrettin Hoca, çocukların okumaktan zevk alacağı bir kahraman olarak dikkat çekmektedir.

Plan

Kitapta mantık hatalarına rastlanmamakta, olayların metnin bütünlüğünü bozmayacak şekilde sıralandığı görülmektedir. Ayrıca, fıkralardaki ana düşüncenin açık ve anlaşılır olduğu dikkat çekmektedir.

Çevre

Nasrettin Hoca'nın yaşadığı dönem ve yeri yansıtan fıkralarda gerek olaylar, gerek yaşayış biçimi gerekse kitaptaki görseller tüm unsurların birbirini destelediği bir çevre yaratmaktadır.

Sonuç: Görseller ölçütü yönüyle ilköğretim ikinci kademeye uygun olmadığı ve atasözlerinden yeterince yararlanılmadığı görülen eserin belirlenen diğer ölçütlere uygun olarak hazırlanmış bir kitap olduğunu söylemek mümkündür.

Kitabın boyutunun belirlenen ölçüt aralığında bulunmadığı, ancak sınırdan olması sebebiyle bu yönüyle de hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Oliver Twist

Yazar: Charles Dickens

Çeviren: Nalân Hızal

Yayına Hazırlayan: Umut Arslan

Yayınevi: Parıltı Yayıncılık

Basım Tarihi: Eylül 2005

Sayfa Sayısı: 112

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında olmadığı belirlenmiştir.

Kâğıt Kalitesi

Kitapta kullanılan 2. kalite hamur kâğıdın mat olmadığı ve arka sayfadaki yazıların ön yüzden net bir biçimde görünerek gözü yorduğu görülmektedir. Bu nedenle kâğıt kalitesinin uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta, kapağın üzerindeki resim dışında görsel öge bulunmamaktadır. Bu durum kitabın görseller ölçütü açısından 7 ve 8. sınıf öğrencilerine daha uygun olduğunu göstermektedir.

Kapak

Kapakta bir göletin başında üç kişinin resmedildiği görülmektedir. Bir çocuk bir kazı kovalamakta, diğerleri ise onu seyretmektedir. Kitabın içeriği düşünüldüğünde ve metnin herhangi bir yerinde böyle bir olayın geçmediği göz önünde bulundurulduğunda resmin metinle ilişkili olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Zira Oliver Twist kitabın son bölümüne kadar birçok acı yaşamıştır, ancak son bölümde mutlu olabilmıştır ve bu bölümde de resimdekine benzer bir sahne yaşanmamıştır. Resim, okuyucunun kafasında iyimser bir tablo

oluşmasına yol açmaktadır, ancak eser son bölüme kadar Oliver Twist'in çektiği acılarla doludur.

Kapakta ve sırtta eserin, yazarın adı, yayınevinin logosu bulunmaktadır. Kapak resmi küçültülerek kapağın arkasına da konulmuştur. Ne kapakta ne de eserin iç sayfalarında yazarla ilgili özet bilgiye yer verilmektedir. Kitabın kapağında, eserin hangi seviyeye hitap ettiğini belirten bir bilgi bulunmamaktadır.

Ölçütler açısından önemli eksikliklerin bulunduğu kitap kapağının seviyeye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Ciltleme

Kitabın ciltlenmesinde formalama yöntemi kullanılmıştır. Kartondan olan cilt kapağının sağlam olmadığı, kitabın ciltlenmesinde iplik kullanılmadığı, formaların tutkalla yapıştırıldığı görülmektedir. Kitabın ciltlemesinin belirlenen ölçütlere tam olarak uymadığı, bu durumun kitabın hitap ettiği öğrenciler açısından olumsuzluk yaratabileceği söylenebilir.

Yazım ve Noktalama

Kitabın bazı sayfalarında yazım hatalarının olduğu tespit edilmiştir. Bunların sayısının az olduğu görülmüştür, ancak çocuklar için hazırlanan eserlerin yazım ve noktalama açısından kusursuz olması gerektiği görüşleri dikkate alındığında eserin belirlenen ölçüte uymadığı düşünülmektedir. Yazım yanlışlarından bazıları şunlardır:

“Eğer çocuklardan birisi, müdüre gidip, verilen yemeğin kendilerine yetmediğini söylemeyecek olursa, bir gece, gözüne kestirdiği arkadaşlarından birisini parçalayıp yiyeceğini iddia etti.”(s. 15)

“Oliver, o geceyi bir yeldeğirmeninde geçireceklerini zannediyordu.” (s. 28)

“Simes, altınları cebine yerleştirdi. Bir dikişte, içkiyi bitirdi. Hiçbir şey söylemeden, dışarıya çıktı. Kemikleri sayılan köpekde, sessizce arkasından yürüdü.” (s.54)

Dil ve Anlatım

Kitabın dilinin açık ve anlaşılır olduğu, anlatımın 3. kişinin ağzından yapıldığı görülmektedir. Paragraflar kitabın genelinde 6-7 cümleyi geçmeyecek şekilde düzenlenmiştir. Cümleler, oldukça sade ve karmaşıklıktan uzaktır. Ancak çeviri türündeki eserde kahramanların adları özgün dilinde verilmiş ancak araç içerisinde bu sözcüklerin okunuşu verilmemiştir. Bu da olumsuz bir durum olarak dikkat çekmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Kitap, çeviri bir eser olduğu için Türk dilinin zenginliğini ortaya koyacak deyim ve atasözlerinin aranmasının doğru bir yaklaşım olmayacağı düşünülmektedir. Bununla birlikte, “*gözleri dönmek, dehşete kapılmak, göz hapsine almak, dilinin altındaki baklayı çıkarmak*” deyimlerinin eserde yer aldığı tespit edilmiştir.

Tema

Sevgi, vefa, hırs fikirlerinin eserde ele alındığı görülmektedir. Oliver, kendine iyilik yapanlara karşı büyük bir sevgi beslemekte ve bu iyiliklerini asla unutmamaktadır. Öyle ki, hasta yatağında dahi kendisine iyilikleri dokunan Bay Brownlow ile Bayan Bedwin’i düşünmekte ve onlara ulaşmak adına girişimde bulunmadığı için kendini suçlu hissetmektedir. Ayrıca zengin olduğunda, sevdiği bir arkadaşı olan Richard’ı yetimhaneden kurtarmak ve en iyi şekilde yaşamasına yardım etmek niyetindedir.

Eserdeki kötü kahraman Fagin’in gözünü para hırsı bürümüştür. Paradan başka bir şey düşünmeyen Fagin, eserde yer aldığı bölümlerin başından sonuna kadar, daha çok para sahibi olmak için türlü planlar yapmakta ve kanuna aykırı hareket etmektedir.

Yukarıdaki fikirlerin metnin içinde okuyucunun iletilere kendi başına ulaşmasını sağlayacak biçimde verildiğini söylemek mümkündür. Bu bakımdan metnin belirtilen ölçütlere uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

Bir kilise yetimhanesinde 9 yaşına kadar kalan Oliver Twist, Bay Sowerberry adında cenaze işleriyle uğraşan bir adamın yanına çırak olarak verilir. Burada Oliver’in dışında daha önce yetimhaneden gelmiş ancak artık buranın bir elemanı olmuş bir çocuk daha vardır. Bu çocuk Oliver’i kıskanmakta ve ona işkence etmektedir. Bu duruma dayanamayan Oliver oradan kaçır ve bir hırsız olan Fagin’in eline düşer. Fagin tarafından hırsızlıkta kullanılmak istenen Oliver, içinde kötülük bulunmayan birçok olduğu için daha ilk işinde yakalanır, suçsuz olduğu anlaşıldığında varlıklı bir aile tarafından himaye edilir.

İlerleyen günlerde Fagin, Oliver’ın temiz yüzlülüğü ve kalpliliğinden kötü işlerinde yararlanmak için onu kaçırtır. Oliver, başka bir hırsızlık olayında yaralanır ve yine varlıklı bir aile tarafından himaye edilir.

Kitabında sonunda, Oliver'in varlıklı bir ailenin varisi olduğu, kendisini ortadan kaldırmak isteyen bir kardeşinin olduğu ve yaşadığı acılarda bunun da payı olduğu, onu ikinci defa himaye eden ailenin üvey kızının kendisinin öz teyzesi olduğu ortaya çıkar.

Yukarıdaki özetten de anlaşılacağı gibi metinde türlü sıkıntılar çeken Oliver'in rahata ermesi konu edilmektedir.

Eser konu açısından ele alındığında hedef kitlenin ilgisini çekebilecek niteliktedir.

Kahramanlar

Eserin başkahramanı Oliver Twist'tir. İyiyle kötülüğün savaşının yoğun bir şekilde hissedildiği metinde Oliver, iyiliği temsil etmekte ve metnin tamamında gösterdiği olumlu tutumlarla okuyucuya iyi örnek olmaktadır.

Eserin diğer önemli kahramanları Fagin, Brownlow, Simes, Nancy, Monks ve Bumble'dır. Eserin kahraman kadrosunun kafa karışıklığına yol açacak kadar geniş olmadığını söylemek mümkündür.

Metnin sonunda kalbi temiz, iyilikle dolu ve sadece kendinin değil etrafındaki insanların mutluluğunu da düşünen kahramanların; bencil, kötülük yapmaktan zevk alan ve insanlara zarar vermekten çekinmeyen kahramanlara karşı galip gelmesi olumlu bir durumdur.

Genel olarak ele alındığında metnin kahramanların ele alınışı bakımından hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Plan

Metinde mantık hatalarının bulunmadığı; giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin uygun bir biçimde ele alındığı göze çarpmaktadır. Plan bakımından bütünlük gösteren metin, bu yönüyle hedef kitleye uygundur.

Çevre

Metindeki olaylar 1830'ların İngiltere'sinde geçmektedir. Metinde tasvir edilen mekânların, araçların dönemin şartlarını yansıttığını söylemek mümkündür. Örneğin vasita olarak fayton ve aydınlanmak için gaz lambası kullanılmaktadır. Londra'daki yoksul halkın yaşayışı etkili bir şekilde işlenmektedir.

Yukarıdaki özellikler dikkate alındığında eserin olay, yer, zaman, kahraman uyumunu etkili bir şekilde işlediği ve bu durumun belirlenen ölçütlere uyduğu söylenebilir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama ve dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Kitapta görsellere yer verilmemiş olması, eserin ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin seviyesine uygun olarak hazırlanmamış olduğunu göstermektedir.

Çocuklara yönelik kitaplarda bulunmaması gereken yazım yanlışlarına rastlanan kitabın bilhassa baskıya ilişkin ölçütler açısından hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Osmancık

Yazar: Tarık Buğra

Yayınevi: Ötüken Neşriyat A.Ş.

Basım Tarihi: Mayıs 2003

Sayfa Sayısı: 350

Kitap İncelemesi

Boyut

12,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

Kalın ve mat olan 2. kalite hamur kâğıdın seviyeye uygun olduğu görülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Kitabın sayfalarının tek sütun olarak düzenlenmiş olduğu, bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görsellere yer verilmemektedir. Bu durum, kitabın görseller ölçütü açısından 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğunu düşündürmektedir.

Kapak

Kitap kapağında görsel bulunmamaktadır. Ön kapakta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına, sırtta ise kitabın ve yazarın adına yer verilmektedir. Ne kapakta ne

de kapağın iç kısmında yazara ait özet bilgi bulunmaktadır. Arka kapakta, eserin nasıl ortaya çıktığı ve neyi konu edindiğine dair özet bilgiye yer verildiği görülmektedir. Tek yayınevinden çıkan telifli eserin hangi yaş grubuna hitap ettiğine dair bilgi bulunmamaktadır.

Kapak özelliklerine bakıldığında kitabın daha çok yetişkinlere hitap edebilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir. Eserin kapak ölçütü yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Ciltleme

Formalama yönteminin kullanıldığı kitabın ciltlemesinde dikiş olmadığı, formaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı, kapağın kalın karton olduğu görülmektedir. Kitabın ciltleme ölçütleri yönüyle eksiklerinin bulunması sebebiyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Eserde birçok yazım ve noktalama yanlışının bulunduğu tespit edilmiştir. Bu yanlışlardan ancak birkaçına örnek verilecektir. Kitabın 5. sayfasında bariz bir noktalama yanlışı karşımıza çıkmaktadır. Metinde “*Son göç’ün...*” sözcükleriyle başlayan cümlede, “*göç*” sözcüğünün özel isim olmadığı ancak, bu sözcüğe gelen ekin kesme işaretiyle ayrıldığı görülmektedir. Yine aynı sayfada geçen bir cümle “*O gün bu gün Allah’dan meyil diliyor...*” şeklinde başlamakta ve bu cümlede de ayrılma hal ekinin benzeşme özelliği göstermeyerek yanlış bir biçimde kullanıldığı dikkat çekmektedir. Hemen bir sayfa sonra “*gökyüzü*” sözcüğünün yanlış bir biçimde “*gök yüzü*” şeklinde yazıldığı görülmektedir.

Yukarıda belirtilen yazım ve noktalama yanlışlarının metnin sonuna kadar artarak devam ettiğini söylemek mümkündür. Bu yönüyle kitabın seviyeye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Dil ve Anlatım

Kitapta paragrafların genellikle 5-6 cümleyi geçmeyecek şekilde düzenlenmiş olduğu görülmektedir. Dilin akıcı ve anlaşılır olduğunun düşünüldüğü metinde devrik cümlelere sıklıkla yer verilmektedir. Ayrıca metinde, birleşik yapı ve sıralı cümlelerin basit yapı cümlelere tercih edildiği dikkat çekmektedir.

Bu yönüyle eserin ilköğretim ikinci kademe öğrencileri için daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Metinde “göz açıp kapayınca kadar, ele avuca sığmamak, kabına sığmamak, bir köşeye çekilmek, burnundan solumak, içi içini yemek, kanı kaynamak, benzi atmak, can atmak, yakasına yapışmak, gözden kaybolmak, boyun bükmek, gönül almak, nara atmak, göz yummak, eli kolu bağlı kalmak, çileden çıkarmak, burnundan kıl aldurmamak, diş bilemek, kulak kesilmek, yakasını bırakmamak, dile düşmek, boynunu bükmek, yüzüne vurmak, içi ısınmak, bir kulağından girip öbür kulağından çıkmak, ağızından kaçırmak, gözden kaçırmak, gözü arkada kalmak, gönül almak, gülmekten kırılmak, gözü arkada kalmak, kılı kırk yarmak, nabız yoklamak, dudak bükmek, kabına sığmamak, taş kesilmek, yola koyulmak, taşı gediğine koymak, göze almak, ocağı sönmek, karşı çıkmak, buyur etmek, yola düzülme, yolcu etmek, göz göze gelmek, gözleri çakmak çakmak olmak, aklını başına toplamak, yüz çevirmek, baş eğmek, iple çekmek, canı sıkılmak, sırt çevirmek, ortadan kaldırmak, bağına basmak, dile getirmek, dikkat kesilmek, alkış tutmak, toprağa vermek” deyimleri ile “Elçiye zeval olmaz.”, “Huy canın altındadır.”, “Sayılı gün tez geçer.”, “Baskın basanıdır.”, “Bugün bana ise yarın sana.”, “Yiğidin malı meydandadır.” atasözlerinden yararlanıldığı görülmektedir. Eserin bu yönüyle seviyeye uygun olduğu düşünülmektedir.

Tema

Metnin teması millî tarihtir. Metinde Osmanlı Devleti'nin tarih sahnesine çıkması yazarın bakış açısıyla ele alınmaktadır.

Eserde millî bilinç, arkadaşlık, sorumluluk, sevgi, saygı, vatanseverlik duygularını tetikleyen iletilerin yer aldığı ve bu iletilerin doğrudan mesaj kaygısı gütmeyen, metinde geçen olaylar aracılığıyla okuyucuya ulaştırılmaya çalışıldığı görülmektedir.

Metnin tema ve iletilerin ele alınışı yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

Türk millî tarihinin yansıtıldığı eserde Türk toplumunun ahlak kuralları, gelenek ve göreneklerinin de etkili bir şekilde işlendiği görülmektedir.

Metinde Osmanlı Devleti'nin kurucusu Osman Gazi'nin gençliğinden başlayarak ölümüne kadar geçen dönem anlatılmaktadır. Osman Gazi'nin Şeyh Edebalı'nın kızı Malhun Hatun'la evlenmesi öncesinde yaşadıkları, beyliğin başına geçişi, silah arkadaşlarıyla kazandığı zaferler, Türk boylarını bir araya toplayarak

devletin temellerini atması, ölüm döşeğindeyken en büyük emeli olan Bursa'nın fethini öğrenmesi kitapta konu edilmektedir.

Okuyucunun hayal gücüne hitap edebilecek nitelikteki eserin, konu bakımından bilhassa tarihe ilgi duyan ilköğretim ikinci kademe öğrencileri için uygun olacağı düşünülmektedir.

Kahramanlar

Eserin başkahramanı Osman Bey'dir. Bununla birlikte olayların işlenişinde önemli rolü olan birçok kahraman olduğu görülmektedir. Ayrıca metinde küçük rolleri bulunan karakterlerin de fazla olması ve isimleriyle anılması olumsuz bir durumdur.

Metnin başkahramanı Osman, gençliğinde hırsını dizginleyemeyen ve sorunları kaba kuvvetle çözebildiği için düşünmeden hareket eden bir karakterken, Şeyh Edebalı'nın öğütleriyle daha düşünceli ve olgun bir kişilik kazanmaktadır. Edebalı'nın kızıyla evlenen ve beyliğin başına gelen Osman, iyilik ve yardımsever kişiliğiyle; atasına, töresine, gelenek ve göreneklerine verdiği önemle örnek bir karakterdir.

Karakter kadrosu oldukça geniş olan metnin bu yönüyle, bilhassa 5. sınıf öğrencilerinin seviyesine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Plan

Kitapta, olayların bütünlüğünü bozacak gereksiz geri dönüşlere ve kusurlara rastlanmamıştır. Bu bakımdan, belirlenen ölçütlere uygun olduğu düşünülmektedir.

Çevre

Tarihi olayların ele alındığı metinde; olay, yer, zaman ve kahramanların dikkatle ele alındığı uygun bir çevrenin oluşturulmuş olduğu görülmektedir. Tasvir edilen çevre, olay ve kahraman unsurlarını destekleyerek, zaman ve mekânı doğru bir şekilde yansıtmaktadır.

Bu bakımdan, eserin çevre ölçütü yönüyle uygun olduğu düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama ölçütlerine uygun olmadığı tespit edilmiştir.

İlköğretim öğrencilerine tavsiye edilen eserde yazım yanlışlarının bulunması ve bu kitabın baskı kalitesinin düşük olması onun hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını göstermektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Ölümsüz Aile

Yazar: Natalie Babbitt

Çeviren: Bülent O. Doğan

Editör: Nevin Avan Özdemir

Yayınevi: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları

Basım Tarihi: Ocak 2011

Sayfa Sayısı: 108

Kitap İncelemesi

Boyut

13 x 19,5 olan kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında olmadığı tespit edilmiştir.

Kâğıt Kalitesi

Kitapta 2. kalite hamurdan kâğıt kullanılmakta, kâğıdın mat olmadığı ve arka sayfadaki yazıların ön yüzden görünerek gözü yorduğu dikkat çekmektedir. Bu nedenle kâğıt kalitesinin uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Görsellere yer verilmediği görülen kitabın bu yönüyle ilköğretim ikinci kademe, bilhassa 7 ve 8. sınıflar için hazırlanmış olabileceği düşünülmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında okuyucunun ilgisini çekebilecek nitelikte bir doğa resmi bulunmaktadır. Ön kapakta kitabın, yazarın, çevirmenin ve yayınevinin adına yer verilmekte, sırtta kitabın ve yazarın adı, ayrıca yayınevi logosu yer almaktadır. Arka kapakta eserle alakalı ön bilginin yer aldığı kısa bir özete yer verildiği görülmektedir. Arka kapaktan bir önceki sayfada kitabın yazarına ait bilgilerin bulunduğu göze çarpmaktadır.

Hangi yaş seviyesine hitap ettiği bilgisinin bulunmadığı kitap kapağında eserin 100 Temel Eser Listesi'nde bulunduğunu bildiren bir ibare yer almaktadır.

Genel olarak ele alındığında kitabın kapak ölçütü yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu görülmektedir.

Ciltleme

Kitabın ciltlenmesinde tek sayfa ciltleme yöntemi kullanılmıştır. Cilt kapağı kartondandır, ancak dayanıklı olmadığı düşünülmektedir. Kitabın ciltlenmesinde iplik kullanılmadığı, sayfaların ve kapağın tutkalla yapıştırıldığı görülmektedir. Kitabın ciltlemesinin belirlenen ölçütlere uymadığı, bu durumun kitabın hitap ettiği öğrenciler açısından olumsuzluk yaratabileceği söylenebilir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yanlış öğrenmelere yol açacak yazım ve noktalama yanlışlarına rastlanılmamıştır. Bu bakımdan, kitabın bu yönüyle seviyeye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Dil ve Anlatım

Metinde akıcı ve anlaşılır bir dil kullanıldığı görülmektedir. Genel olarak uzun paragrafların yer aldığı eserde konuşma bölümlerinin haricindeki paragrafların 8-9 cümle uzunluğunu bulduğu göze çarpmaktadır. Paragraf uzunlukları, metnin bu yönüyle ilköğretim ikinci kademe öğrencileri için daha uygun olduğunu düşündürmektedir.

Yabancı dilden çeviri olan eserde kişi ve yer adlarının özgün şekliyle yer aldığı, ancak bu sözcüklerin Türkçe okunuşlarına yer verilmediği görülmektedir. Kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Atasözleri ve Deyimler

Metinde “boynunu bükmek, kaşlarını çatmak, oralı olmamak, gözlerini fal taşı gibi açmak, alıp başını gitmek, çit çıkarmamak, ağzı açık kalmak, gönlünü kaptırmak, göz göze gelmek, bembeyaz kesilmek, ağzı bir karış açık kalmak, yola koyulmak, gözden geçirmek, aklına gelmek, gözden kaybolmak, faka basmak, göz açıp kapayıncaya kadar, üzerine titremek, tadını çıkarmak, dili tutulmak, gözlerini dikmek, takati kalmamak, hayal kırıklığına uğramak, içini çekmek, ağzını sıkı tutmak, karşı çıkmak, şansı yaver gitmek, içinden geçmek, rengi uçmak, ağzı açık kalmak, ayağa fırlamak, çit çıkmamak, dudağını bükmek, canı istemek, sözünü kesmek, kendini vermek, kulağına küpe olmak, kaşlarını çatmak, gözünü kırpmadan, kıpkırmızı kesilmek, kanı donmak, gözden düşmek” deyimlerinden yararlandığı tespit edilmiştir.

Yabancı dilden Türkçeye çevrilmiş eserde Türk atasözlerinin bulunmamasının bir olumsuzluk olarak değerlendirilmemesi gerektiği düşünülmektedir. Bu bakımdan, birçok deyimden yararlanıldığı görüldüğü eserin ölçütlere uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Tema

Metinde ölümsüzlük kavramıyla birlikte sevgi ve aile temalarının ele alındığı dikkat çekmektedir. Ölümsüz fertlerden oluşan Tuck ailesi, metin boyunca, misafir etmek zorunda kaldıkları Winnie'ye ölümsüz olmanın özenilecek bir şey olmadığını, tam tersine bu durumun tüm insanlık için çok tehlikeli olduğunu, her canlının bu dünyadaki görevini ve süresini tamamladıktan sonra mutlaka ölecek yerini yeni doğacaklara bırakması gerektiği savunmaktadırlar.

Eserde Winnie, önceleri korktuğu Tuck ailesine büyük bir sevgi duymaya başlar ve onlara yardımcı olur. Tuck ailesi, birbirlerine olan bağlılıklarıyla örnek bir aile portresi çizerek okuyucuya örnek olur.

Metinde iletilerin eserin içerisine yayılarak, etkili bir şekilde verilmeye çalışıldığı görülmektedir. Kitabın 41. sayfasındaki bir bölüm şu şekildedir:

“ ‘Uzun mu kısa mı olduğuna bakmadan hayatı sevmeli insan.’ dedi sakın bir sesle. ‘Sana verileni şikâyet etmeden kabul etmelisin. Biz de herkes gibi yaşayıp gidiyoruz işte.’ ” (s. 41)

Görüldüğü gibi insanın hayatı sevmesi gerektiği iletileri metindeki kahramanın ağzından metin içerisinde etkili bir şekilde işlenmektedir.

Metinde ele alınan temaların hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

Kitapta tesadüfen insanı ölümsüz yapan bir pınar suyundan içen Tuck ailesiyle, yine tesadüfen bu pınarın başında bu aileyle tanışan Winnie adlı küçük kızın başından geçenler konu edilmektedir.

Metinde bu pınarı saklamak gerektiğini düşünen Tuck ailesiyle bu pınarın peşinde olan ve bulduğunda suyunu insanlara fahiş fiyatla satmanın hayallerini kuran sarı takım elbiseli adamın mücadelesine yer verilmektedir.

Metnin konusu ilgi çekici ve uygunmuş gibi görünse de içinde şiddet unsuru barındırması bakımından konunun uygun olmadığı düşünülmektedir. Zira Mae Tuck, sarı takım elbiseli adamı, pınarı bulmaması için öldürmektedir. Bu kahramanın

çaresiz olduğunu düşündüğü anda şiddete başvurması, okuyucu kitlesi açısından olumsuz bir tutumdur.

Çocuklara olumsuz örnek olabilecek nitelikte şiddet unsuru içermesi yönüyle metnin konusunun hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Kahramanlar

Metnin başkahramanları Tuck ailesi fertleri, Winnie Foster ve sarı takım elbiseli adamdır.

Ailesinin kendisini çok fazla sıktığını düşünen Winnie'nin sürekli evden kaçıp kurtulmayı düşünmesi okuyucuya olumsuz örnek olacak bir tutum olarak görülmektedir.

Ayrıca, Mae Tuck adlı başkahramanın sarı takım elbiseli adamı öldürerek durdurmak istemesi ve bunu gerçekleştirmesi de olumsuz davranış olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte Tuck ailesi birbirine bağlı birbirini seven fertlerden oluşmaktadır. Bu durum başkahramanlarla ilgili olumlu bir durumdur.

Yine Winnie'nin zor durumda olan bu aileye yardım etmek istemesi de olumlu bir durum olarak görülmektedir. Ancak bu yardımın Mae Tuck'ın hapisten kaçması için yapıldığı dikkate alındığında bu kahramanın da olumsuz bir tutum sergilediği gözden kaçmamaktadır.

Kitapta olayların odağında bulunan kahramanların okuyucuya olumsuz örnek olacak davranışlar sergilemesi, eserin kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını göstermektedir.

Plan

Olağanüstülüklerin yer aldığı metinde mantık hatalarının aranmaması gerektiği düşünülmektedir. Bununla birlikte eserde ana düşüncenin açık ve anlaşılır bir biçimde ele alındığı görülmektedir.

Çevre

Metnin büyük bir bölümü Tuck ailesinin yaşadığı ormanın derinliklerindeki bir evde geçmektedir. Metindeki bilgiler ve tasvirlerden kahramanların özelliklerine ve mekânlar hakkındaki görüşlerine ulaşmak mümkün görünmektedir:

Winnie çok düzenli bir evde büyümüştü. Temiz ve derli toplu evlere alıştı. Annesinin ve büyükannesinin çifte saldırısı altında evleri her zaman tertemiz yikanmış, silinmiş ve süpürülmüş olurdu, öyle ki dikkatsiz bir kişinin kayıp düşmesi işten bile değildi. Asla özensiz iş yapılmaz, hiçbir şey sonraya bırakılmazdı. Foster

kadınları evlerini bir temizlik tapınağına dönüştürmüşlerdi. Temizliğe ve düzene sonsuz bir inançları vardı, Winnie'yi de kendileri gibi yetiştiriyorlardı.

Bu yüzden gölün yanındaki minicik şirin eve, evin her yerini kaplayan bir parmak kalınlığındaki toz tabakasına, gümüş renkli örümcek ağlarına, masanın çekmecesinde yaşayan –ve çok sevimli bulduğu –fare ailesine hazırlıklı değildi. (s. 38)

Metinde, olayların 19. yüzyılın sonlarında geçtiğine ilişkin ipuçları da bulmak mümkündür. Hatta eserin sonunda Winnie'nin mezar taşındaki tarih bunu açık bir şekilde ispatlamaktadır.

Kitaptaki çevre unsurunun olay ve kahraman unsurlarını desteklediği, yer ve zamanla ilgili detayları aktaran ipuçları bulunduğu, zaman ve mekânın doğru bir şekilde yansıtıldığı düşünüldüğünde, eserin çevre ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Sonuç: Kitabın kâğıt kalitesi, ciltleme, dil ve anlatım, konu ve kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı, resimleme ölçütü yönüyle de daha çok 7 ve 8. sınıf öğrencilerine uygun olduğu görülmektedir. Buna karşın yabancı dilden çevrilmiş olan eserde birçok deyimden yararlanılmış olması olumlu bir durum olarak dikkat çekmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Ömer'in Çocukluğu

Yazar: Muallim Naci

Yayınevi: Kardelen Yayınları

Basım Tarihi: Ağustos 2005

Sayfa Sayısı: 80

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında olmadığı görülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

2. kalite hamur olan kitap kâğıdının mat olmadığı ve arka sayfadaki yazıların net bir biçimde görünerek gözü yorduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle kâğıt kalitesinin uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta kapaktaki resim haricinde görsele yer verilmediği görülmektedir. Bu durum, kitabın 7 ve 8. sınıf seviyesi için uygun olduğu fikrini oluşturmaktadır.

Kapak

Kitabın ön kapağında kitap, yazar ve yayınevinin adı bulunmaktadır. Sırtta da aynı bilgileri bulmak mümkündür. Ön kapaktan sonraki ilk sayfada yazarla ilgili, arka kapakta da eseri kısaca tanıtan bilgilere yer verilmektedir. Kapakta eserin hangi yaş grubuna hitap ettiğini belirten bilgiye rastlanmamaktadır.

Kitap kapağında bir cami ve caminin önündeki şadırvan resmedilmektedir. Bu resmin kitabın içeriğini bire bir yansıttığını söylemek mümkün olamamaktadır. Eserde Ömer'in mektebe gittiğinden ve derslerin de mahallenin camisinde olduğundan bahsedilmektedir. Resimdeki cami, mahalle camisini yansıtmaktan uzaktır. Ayrıca eserdeki olayların ekseriyetle meydana geldiği mekân da cami değildir.

Genel olarak ele alındığında kitap kapağının belirlenen ölçütlere göre eksiklerinin bulunduğunu söylemek mümkündür.

Ciltleme

Kitabın ciltlenmesinde formalama yöntemi kullanılmıştır. Kapağı kalın karton olan kitabın ciltlenmesinde iplik kullanılmadığı, sayfaların ve kapağın tutkalla yapıştırılmış olduğu görülmektedir.

Kitabın ciltlemesinin belirlenen ölçütlere tam olarak uymadığını, bu durumun kitabın hitap ettiği öğrenciler açısından olumsuzluk yaratabileceğini söylemek mümkündür.

Yazım ve Noktalama

Kitapta Güncel Yazım Kılavuzu'na uymayan kullanımların bulunduğu görülmektedir. Örneğin, “bugün” sözcüğünün “bu gün”, “hiçbir”, sözcüğünün “hiç bir”, metindeki kullanımıyla “baştan başa” zarfının da “baştanbaşa” şeklinde yazıldığını görmekteyiz. Eserin tümünde “mek/mak” ekini alan isim-fiillerin sonuna

yönelme hali eki “e/a” aldığıında, “meğe, mağa” şeklinde kullanıldığını görmekteyiz. Örneğin, “giyilmeye” yerine “giyilmeğe”, “kırmaya” yerine “kırmağa”, “dökmeye” yerine “dökmeğe” biçimleri karşımıza çıkmaktadır. Bu kullanımların günümüzde bulunmadığı bilinmektedir.

Kitap yazım ve noktalama açısından ele alındığında, hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Dil ve Anlatım

Kitaptaki paragrafların tüm seviyelere uygun şekilde 6-7 cümleyi geçmeyecek şekilde düzenlenmiş olduğu görülmektedir. Öğrencilerin bilemeyeceğinin düşünüldüğü sözcükler için dipnotlarla açıklama yapılmıştır. Ancak bu uygulamanın dahi yetersiz olduğu düşünülmektedir. Zira eserde, Osmanlı Türkçesine ait çok fazla sözcüğe yer verildiği, hatta “*Yâ huliyye’l bâl; Kad belbelet bi’l bâl-i bal*” gibi Arapça ifadelerin yer aldığı görülmektedir. Bu bakımdan eserdeki sözcükler için daha fazla açıklamaya yer verilmiş olması gerektiği düşünülmektedir.

Eserin dili yalın gibi görünse de yukarıda belirtildiği gibi, Türkiye Türkçesinde bulunmayan sözcüklerin fazlaca yer alması okumayı ve bazı kısımlarda da anlamayı zorlaştırmaktadır. Bu durum bilhassa 5 ve 6. sınıfları zorlayabilecek bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Eserin dil ve anlatım yönü ele alındığında 7 ve 8. sınıflara daha uygun olabileceğini söylemek mümkün görünmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta, “*gözünden yaş boşanmak, içini çekmek, göze çarpmak, canı çekmek, kulağına çalınmak, boynunu bükmek, tabanları yağlamak, yüreğine su serpmek*” deyimlerinden yararlanıldığı görülmekte ve atasözlerinin yer almadığı eserin bu yönüyle ölçütlere uygun olmadığı düşünülmektedir.

Tema

Yazar kitapta kendi çocukluğunun bir bölümünü kaleme almakta ve başından geçenleri dile getirmektedir. Bu bakımdan eserde birden fazla hadisenin bulunduğu görülmektedir. Yazarın başından geçen olaylar ele alındığında, eserde bilhassa sevgi, saygı, aile ve kültüre bağlılık temalarının işlendiği göze çarpmaktadır.

Yazar, çocukluk anılarını anlatırken ekseriyetle babasına duyduğu saygıdan, anne, baba ve ağabeyine olan sevgisinden bahsetmekte, aile yapısı ve yaşayış biçimlerinden örnekler sunmaktadır. Bu kavramları metindeki bölümlerin hemen hemen tümünde görmek mümkündür.

Eserde öğüt ve ders verici ifadelere rastlanmamaktadır. Temanın işlenişı yönüyle eserin hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünölmektedir.

Konu

Eserde anlatılan hatıraların konu bakımından toplumun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine uygun olduğunu söylemek mümkündür. Ancak kitabın çocuğu yaşama hazırlayıcı nitelikte olduğunu söylemek doğru olmayacaktır. Eser muallim Naci'nin çocukluğundan kesitler sunan otobiyografik bir yapıttır. Kitaptaki olaylar cumhuriyet öncesi dönemde geçmektedir. Muallim Naci'nin yaşadığı çevre, okuduğu mektep ve başından geçen olaylar günümüz çocuklarına oldukça uzak unsurlardır.

Bilhassa ilköğretim ikinci kademe öğrencilerinin tarihi konu edinen kitaplara ilgi duyduğu bilinmektedir. Kitap, geçmiş zamanı anlatan bir eser olmasına rağmen, kurgulu bir yapıt olmaması ve otobiyografik özellik taşıması öğrencilerin ilgisini çekmesine engel oluşturabilir.

Konuların ilgi çekici ve çocuğu yaşama hazırlayıcı nitelikte olmadığının düşünöldüğu eserin bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Kahramanlar

Eserdeki kahramanlar, anlatılan olaylara göre çeşitlenmektedir. Doğal olarak tüm hatıralarda başkahraman yazarın kendisi, yani Ömer'dir. Eserde ailesine olan bağlılığı ve sevgisi sık sık vurgulanan Ömer'in bu yönüyle hedef kitleye iyi örnek olabileceği düşünölmektedir. Bu yönüyle eserin ölçütlere uygun olduğu söylenebilir.

Plan

Yazarın hayatından kesitler sunan eserde giriş, gelişme, sonuç bölümlerinin ve mantık hatalarının aranmaması gerektiği düşünölmektedir.

Çevre

Kitapta eski İstanbul'un çeşitli semtlerinin olayların yaşandığı mekân olarak geçtiği görölmektedir. Yazar, eserinde çocukluğundan kesitler sunduğundan o dönemdeki çevre unsurlarını en iyi şekilde tasvir etmektedir. Bu bakımdan eserde yer, zaman ve kahraman uyumu bakımından kusur aranmasının gereksiz olduğu düşünölmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım, atasözleri ve konu ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı görülmektedir.

Yazım yanlışlarının bulunduğu, günümüz Türkçesinin kullanılmadığı, konusunun güncel olmadığı ve okuyucuyu yaşama hazırlayıcı nitelikte unsurlar içermeyen kitabın bu özellikleriyle hedef kitleye hitap edemeyeceği düşünülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Ötleğen Kuşu

Yazar: Halil Kocagöz

Yayınevi: Boyut Yayın Grubu

Basım Tarihi: Mart 2010

Sayfa Sayısı: 160

Kitap İncelemesi

Boyut

14,5 x 21,5 olan kitap boyutunun belirlenen ölçütlerin aralığında bulunduğu görülmekte ve bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Mat ve gözü yorucu olmadığı görülen 2. kalite hamur kâğıt cinsinin belirlenen ölçütlere uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Kitabın sayfaları tek sütun olarak düzenlenmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 13 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görsel bulunmamaktadır. Eserin bu yönüyle ilköğretim 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitap kapağında metnin içeriğine uygun ve okuyucunun ilgisini çekebilecek nitelikte bir resme yer verilmediği görülmektedir. Kitabın ön kapağında kitabın,

yazarın ve yayınevinin adına; sırtta kitabın ve yazarın adı ile yayınevinin logosuna yer verilmektedir.

Arka kapakta kitap hakkında kısa bilgi yer almaktadır. Ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu bildiren bir ibare bulunmaktadır, ancak eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten bilgiye rastlanmamaktadır.

Yazarla ilgili bilgiye yer verilmeyen kitabın kapak özellikleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Ciltleme

Kitap, tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiştir. Ciltlemede dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri yönüyle eksiklikleri bulunan kitabın ciltleme ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yazım yanlışlarının bulunduğu tespit edilmiştir. Bu yanlışlardan birkaçı şu şekilde karşımıza çıkmaktadır:

“Buraya her gelişte babamı, camlı odada defterleri karalarken ya da sayısı onbeşi geçmeyen işçilere konut verirken bulurdum.” (s. 8)

“Çünkü bizlerden daha iti yapılı olması yüzünden, sınıfımızda onunla kimse başedemezdi.” (s. 12)

“- Amca, birşey soracağım.” (s. 27)

Yukarıdaki örneklerde altı çizili olan sözcüklerin Güncel Yazım Kılavuzu'na aykırı şekilde yazılmıştı olduğu görülmekte, bu sebeple kitabın yazım ölçütlerine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde paragrafların 6-7 cümleyi geçmeyecek şekilde düzenlenmiş olduğu görülmektedir. Yazarın üslubunun çocuklara hitap edebilecek şekilde sade ve açık olduğu dikkat çekmektedir. Okuyucu sıkmayan, sürükleyici bir dilin kullanıldığı kitabın bu yönüyle hedef kitlenin tüm yaş gruplarına uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Atasözleri ve Deyimler

Metinde kullanıldığı tespit edilen deyimler şunlardır: *“ardına düşmek, ele geçirmek, yerinde yeller esmek, gönül almak, işi başından aşkın olmak, dört gözle*

beklemek, iple çekmek, yola çıkmak, söz yetiştirmek, elinden düşmemek, önüne katmak, küplere binmek, baş edememek, göz atmak, çaba göstermek, aklına gelmek, boca etmek, taş kesilmek, yola koyulmak, göz ucuyla bakmak, göz gezdirmek, göz açtırmamak, gözlerini dikmek, kaşlarını çatmak, göz kulak olmak, canını dişine takmak, göz açıp kapayıncaya kadar, göz göze gelmek, göz kırpmak, tabanları yağlamak, gözleri parıldamak, cirit atmak, göze batmak, yüreği kabarmak, yüreğine su serpilmek, gözünü ayırmamak, boyun eğmek, söze başlamak, umudunu kesmek, hık demiş burnundan düşmüş, canını sıkmak, içini dökmek, tepeden bakmak, yollara düşmek, ağzının payını vermek, yol açmak, gözüne kestirmek, gözlerinin içi gülmek, kulak kabartmak, uykuya dalmak, soluk soluğa kalmak, iki ayağını bir pabuca sokmak, çeki düzen vermek, akli ermek, yüreği hop etmek, söz açılmak, ağzını bıçak açmamak, orali olmamak, arpacı kumrusu gibi düşünmek, gözünü dört açmak, kan ter içinde, ağzı bir karış açılmak, işi başından aşkın olmak, bana mısın dememek, gün ışığına çıkmak, yaygarayı basmak". Ayrıca, "Bülbülü altın kafese koymuşlar, 'ah vatanım' demiş." atasözü ve Mustafa Kemal Atatürk'ün "Yurtta barış, dünyada barış" özdeyişine yer verilmektedir.

Tema

Kitabın ana temasının doğa olduğu, bunun yanında aile, sevgi, milli tarih ve Atatürkçülük temalarına ilişkin iletilerin de bulunduğu görülmektedir. Örneğin, devrimlere ilişkin bir iletinin yer aldığı bölüm şu şekildedir:

"- Ne olacak işte, dedi; birkaç dar kafalı kişi, canımızı sıkıyor. Yok, devrimler törelerimize aykırıymış: yok şu, yok bu... Ne diye yazımızı değiştirmiş; çarşafı, fesleri atmışız... Elbet çağımıza uyacağız. Karanlıklar içinde kalacak değildik ya..." (s. 68-69)

Metinde yukarıdaki örneğe benzer birçok iletinin yer aldığı dikkat çekmektedir. Eserde çocuklara ders, öğüt ya da doğrudan mesaj veren ifadelerin bulunmadığı görülmektedir. Okuyucuyu olumsuz etkileyecek fikirlerin işlenmediği kitabın tema ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

Metinde İstiklal Savaşı sonrasındaki yıllarda Ege'de yaşayan Nihat ve ailesinin hayatın akışı içerisinde başlarından geçen olaylar konu edilmektedir.

Eserde Nihat'ın Ötleğen Kuşu'nun sesini çok beğenmesi, bir gün tesadüfen bir yavru kuşu bulup eve getirmesi ve evde beslemeye başlaması; Nihat'ın arkadaşlarıyla arasında geçen olaylar; Nihat'ın müziğe olan ilgisi; Nihat ve babasının

Ege'yi ziyaret eden Atatürk'ü görmeye gitmesi; Atatürk'ün ölümü ve bu olayların akışı içerisinde Nihat'ın duyguları, hayalleri ve yaşadıkları konu edilmektedir.

Metnin konusunun güncel olmadığı, ancak millî tarihe ait unsurlar taşıdığı görülmektedir. Bir çocuğun hayatının bir bölümünün konu edildiği eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Kahramanlar

Metnin başkahramanı Nihat'tır. Diğer önemli kahramanlar Nihat'ın arkadaşları Nuri ile Metin; kardeşleri Ayşe ile Hasan ve annesi ile babasıdır. Eserin kahraman kadrosunun hedef kitleye uygun olarak çok geniş olmadığı görülmektedir.

Başkahraman Nihat, ailesine, arkadaşlarına ve doğaya olan sevgisi, içindeki merhamet duygusu ve yardımseverliği ile okuyucunun kendisiyle özdeşleştirebileceği, kendisine örnek alabileceği bir karakter olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bakımdan, kitabın kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Plan

Mantık hatalarının bulunmadığı, olayların kitabın bütünlüğünü bozmayacak şekilde sıralandığı, ana düşüncenin açık ve anlaşılır olduğunun görüldüğü metnin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu görülmektedir.

Çevre

Metinde yer ve zamanla ilgili detayları aktaran bilgilerin yer aldığı görülmektedir:

Burası, parsların dolaştığı Beşparmak dağlarından, Söke ilçesine kadar uzanan bir ovanın ucundadır. Ulu Beşparmakların yanında daha kısa kalan Samsun dağlarının Sisam adasına boynunu uzattığı bir çıkıntı vardır; Dipburun derler oraya. Yüksekten bakılınca, Sisam adasını yutmak için, denize yeni atlayan bir timsah gibidir. (s. 5)

“Şimdi kolayca hatırlıyorum; o gün, 1938 yılının 29 Ekim'iydi. Bayramın önceden içimize yerleşen sevinciyle uyanmıştık...” (s. 104)

Kitapta anlatılan kahramanların ve onların yaşam tarzının mekân ve zamana uygun ele alındığı tespit edilmiştir. Bu bakımdan, kitabın çevre ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Sonuç: Kitabın kapak, ciltleme, atasözleri ve yazım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Görsellerin yer almadığı kitabın bu yönüyle ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine uygun olarak hazırlanmış olduğu düşünülmektedir. Birçok deyimın yer aldığı kitapta sadece bir atasözünden yararlanılması olumsuz bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Peri Kızıyla Çoban Hikâyesi

Yazar: Orhan Seyfi Orhon

Yayınevi: Everest Yayınları

Basım Tarihi: Ekim 2010

Sayfa Sayısı: 262

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçütlerin alt sınırında bulunduğu görülmekte ve bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Kitapta kullanılan 2. kalite hamur kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar, ön yüzden rahatlıkla görülmekte ve bu durum okuyucunun gözünün yorulmasına neden olmaktadır. Bu bakımdan, kitabın kâğıt kalitesi yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı ve sayfaların tek sütun olarak düzenlenmiş olduğu tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görsel bulunmamaktadır. Eserin bu yönüyle ilköğretim 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitap kapağında bir peri kızının resmedildiği görülmektedir. İlgi çekici olduğu düşünülen resmin kitabın adını aldığı şiirle ilişki olduğunu söylemek

mümkündür. Kitabın ön kapağında ve sırtta yazarın ve kitabın adı ile yayınevının logosu; arka kapakta, kitabın içeriğine ilişkin kısa bilgi yer almaktadır. Ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu bildiren bir ibare bulunmaktadır, ancak eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten bilgiye rastlanmamaktadır.

Ön kapağın iç kısmında şairin hayatına ilişkin özet bilgi, ayrıca kitabın içinde eserlerine ve sanat anlayışına dair ayrıntılı bilgiler bulunmaktadır. Kitabın kapak özellikleri yönüyle ölçütlere uygun olduğu düşünülmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin tercih edildiği kitapta dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri yönüyle eksiklikleri bulunan kitabın ciltleme ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Yazım ve Noktalama

Metinde yazım yanlışlarının yapıldığı tespit edilmiştir. Güncel Yazım Kılavuzu'na uygun olarak yazılmayan sözcüklerin bulunduğu bölümlere birkaç örnek şunlardır:

“*Kimbilir belki de yok*” (s. 51)

“*Vücudu hafıfti kuştüyü gibi;*” (s. 53)

“*Baktım bir gözücüyla*” (s. 200)

Yazım yanlışları bulunması sebebiyle eserin yazım ölçütlerine uymadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Dil ve Anlatım

“Peri Kızıyla Çoban Hikâyesi” adlı şiirde 7’li hece ölçüsünün kullanıldığı tespit edilmiştir.

Sade ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı bu şiirde, şairin üslubunun çocuklara hitap edebilecek nitelikte akıcı, duru olduğu ve kafiyenin bulunduğu göze çarpmaktadır. Ancak kitapta yer alan diğer şiirler için bunu söylemek pek mümkün görünmemektedir. Zira kitapta hedef kitlenin anlamakta zorluk çekeceği şiirlerin bulunduğu görülmektedir. Örneğin “Fırtına ve Kar” adlı şiirden alınan bazı dizeler şu şekildedir:

“*Şu hücremden çekil, hülyamı bozma,*

Benim rüyamı bozma!

*Nedir tehevürün ey bat,
 Bu bitmeyen feryat,
 Bu sayhalar, bu gırîv?
 Ey dîv,
 Kudurmuşsan denizden intikam al!
 Ufuklardan zalâm al!” (s. 3)*

Hedef kitlenin seviyesine uygun olmayan bir dilin kullanıldığının düşünüldüğü şiirlerin de yer aldığı kitabın dil ve anlatım ölçütlerine uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Şiir kitabı olan eserde “*üimde kapılmak, el ele vermek, darısı başına, murada ermek, sevinç yaşları dökmek, yüreğine ateş düşmek, can vermek, kendinden geçmek, kül olmak, veda etmek, kalbini kırmak, baş başa vermek, kendine gelmek, eceline susamak, gönül vermek, bağına basmak, can vermek, aklından geçmek, gönlünü çalmak, göz ucuyla bakmak, nesli tükenmek, gözü dalmak, eline doğmak, gözleri parlamak, dikkat çekmek, iç çekmek, dalıp gitmek, akla gelmek, kulak kesilmek, yüz yüze getirmek, göz koymak, göğüs germek, azap çekmek, baş eğmek, dize gelmek, fark etmek*” deyimlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Tema

Birçok şiirin bulunduğu kitabın adını taşıyan “Peri Kızıyla Çoban Hikâyesi” adlı eserin teması sevgidir. Bu şiirin temasının işleniş yönüyle ölçütlere uyduğu görülmektedir. Ancak kitapta yer alan şiirlerin tamamı için bu ifadeyi kullanmak mümkün görünmemektedir. Zira kitapta temasının açık ve anlaşılır olmadığı veya hedef kitleye uygun olmadığı düşünülen şiirler yer almaktadır. Örneğin, “Ölüm ve İhtiyarlık”, “Grafik”, “Ben Ölürsem”, “Vasiyet”, “Şairin Ölümü”, “Ecel”, “Var Olmak Yok Olmak Meselesi” gibi şiirlerde ölüm temasının işlendiği ve bu şiirlerde ilköğretim çağındaki öğrencilerin anlamakta güçlük çekeceği felsefi öğeler bulunmaktadır.

Şairin toplu şiirlerinin yer aldığı kitapta hedef kitleye hitap edebilecek, temaların uygun bir şekilde işlendiği şiirler de bulunmaktadır. Ancak, kitapta tema ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı düşünülen birçok şiirin bulunması, kitabın bu yönüyle ilköğretim öğrencilerine uygun olmadığı görüşünü uyandırmaktadır.

Konu

“Peri Kızıyla Çoban Hikâyesi” adlı şiirde birbirlerini severken ayrılan Çoban ile Peri Kızı’nın uzun bir ayrılıktan sonra birbirlerine tekrar kavuşması konu edilmektedir.

Şiirin konusunda toplumun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine aykırı unsurlar bulunmamaktadır.

Kitapta yer alan “Ölüm ve İhtiyarlık” adlı şiirde ihtiyarlık ile ölümün benzerliği konu edilmektedir. Şiire göre, ihtiyarlık insanın ölmeden önce ölmesidir. Yine, “Şairin Ölümü” şiirinde şairi, ölüm sonrası bekleyen yalnızlık konu edilmektedir. Şair, şiirde dostları tarafından terk edildiğinden, insanlar tarafından unutulduğundan bahsetmekte; öldükten sonra bunların da bir anlamının olmadığını dile getirmektedir. Ölüm temasının işlendiği şiirlerde benzer konulara rastlamak mümkündür. Bu konuların çocuğu yaşama hazırlayıcı, onun hayal gücünü ve eleştirel düşünme becerisini geliştirici nitelikte olmadığı düşünülmektedir. Hedef kitlenin ilgisini çekmeyecek nitelikteki konuların ölçütlere uygun olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Kahramanlar

Kitapta olayların gerçekleştiği az sayıdaki şiirlerden biri olan “Peri Kızıyla Çoban Hikâyesi” şiirinin kahramanları Peri Kızı, Çoban ve Oğuz Han’dır. Oğuz Han, adaletli bir hükümdar profili çizmektedir. Peri Kızı ile Çoban da birbirine aşık iki karakterdir.

Kahramanlardan Peri Kızı’nın olağanüstü özellikleri bulunduğu göz önüne alındığında, ilköğretim seviyesine uygun çocukların kendisiyle özdeşleştirebileceği bir karakter olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu bakımdan başkahramanın özellikleri yönüyle, hedef kitleye hitap edebilecek düzeyde olmadığı düşünülmektedir. Bununla birlikte, şiirin masal özelliği taşıdığı dikkate alındığında bunun olumsuz bir durum olarak değerlendirilmemesi gerektiği fikri savunulmaktadır.

Plan

Şiirlerde ana düşüncenin açık ve anlaşılır olduğu görülmektedir.

Çevre

“Peri Kızıyla Çoban Hikâyesi” adlı şiirinin masalımsı özellik taşıması nedeniyle, zaman ve mekân kavramları gerçekliği yansıtmamaktadır. Eserin türü yönüyle çevre unsurlarının aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım, tema ve konu ölçütleri bakımından hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

İçerisinde görsel bulunmayan kitabın bu yönüyle ilköğretim ikinci kademe öğrencilerine uygun olarak hazırlandığı düşünülmektedir.

Toplu şiirlerin yer aldığı eserde kitaba ismini veren “Peri Kızıyla Çoban Hikâyesi” dışındaki metinlerden teması ve konusu yönüyle çocuk gerçekliğiyle örtüşmeyen, içerisinde çocuklara uygun iletiler bulunmayan ve dili bir hayli ağır olan birçok şiirin yer aldığı görülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Peter Pan

Yazar: James Matthew Barrie

Yayına Hazırlayan: Anıl S. Türer

Yayınevi: Mors Yayınevi

Basım Tarihi: Mart 2006

Sayfa Sayısı: 132

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

Kullanılan kâğıt 1. kalite hamurdandır, ancak kâğıdın yeterince kalın ve mat olmaması, arka sayfadaki yazıların sayfanın ön yüzünden rahatlıkla görünerek ön sayfadaki yazıyla karışmasına yol açmakta ve ayrıca gözü yormaktadır. Bu bakımdan kâğıt kalitesinin seviyeye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Sayfaları tek sütun olarak düzenlenmiş olan kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta ön kapakta bulunanın haricinde görsele yer verilmemektedir. Bu durum, kitabın görseller ölçütü açısından 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğunu düşündürmektedir.

Kapak

Kitabın kapağında bulunan resmin hareket unsuru taşıdığı ve eserin içeriğine uygun olduğunu söylemek mümkündür. Kapakta başkahramanların resmedildiği ve bu resmin, çocuğun ilgisini çekebilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına yer verilmekte, kapağın iç tarafında yazara ait özel bilgi bulunmaktadır. Arka kapakta ön kapaktaki resmin küçültülmüş halinin ve metinle ilgili kısa bilginin bulunduğu kitabın hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlanmış olduğunu belirten bilgiye rastlanmamaktadır.

Kapak tasarımında önemli eksiklerin bulunmadığının düşünüldüğü kitabın, bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Ciltleme

Kitap, tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiştir. Ciltlemede dikiş olmadığı, formaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı görülmüştür. Kitap kapağının karton olduğu görülmekte ancak yeterince sağlam olmadığı, bu yönüyle kitabın ciltleme ölçütlerine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitabın 8. sayfasına “*bir gün*” sözcükleri “*birgün*”, 9. sayfasında ilgi eki olan –ki “*önünde ki*”, 16. sayfasında “*her şey*” sözcüklerinin “*herşey*” şekliyle yanlış yazıldığı, bu yazılış biçimlerinin güncel yazım kılavuzuna uymadığı tespit edilmiştir. Bu yanlışlıklar ilerleyen sayfalarda artarak devam etmektedir.

Yazım yanlışlarının bulunması kitabın yazım ve noktalama açısından seviyeye uygun olmadığını göstermektedir.

Dil ve Anlatım

Sade bir dilin kullanıldığı eserde anlatımda tutarsızlıklar olduğu tespit edilmiştir. Bu durumu kitabın son sayfalarından aldığımız bir bölümle örneklendirmek mümkündür:

“Wendy, Peter’in gidişine çok üzüldü. Annesine dönerek:

-Gidebilir miyim, anne? dedi.

Annesi:

-Hayır, dedi.

-Ama anne, onun bir anneye ihtiyacı var, dedim.” (s. 126)

Görüldüğü gibi karşılıklı konuşmaların yer aldığı bir bölümde önce 3. kişili, sonra 1. kişili anlatım kullanılmaktadır. Bu durum, metinde anlatım bakımından tutarsızlıklar bulunduğunu göstermektedir. Bu örnek, kitabın daha önceki sayfalarında birçok defa karşımıza çıkmaktadır.

Çeviri metin türündeki eserde, şahıs ve yer adlarının özgün şekliyle verilerek Türkçe okunuşlarının ayraç içinde bertilmesi olumlu bir durum olarak görülmektedir.

Paragrafların genel olarak 5-6 cümleyi geçmeyecek şekilde kısa olduğu, devrik, çok özneli ve yüklemlerle cümlelerin yer almaması nedeniyle 5. sınıflara uygun gibi görünen kitapta yukarıda belirtilen anlatım yanlışları bulunduğundan, bu eserin seviyeye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Çeviri türündeki metinde “*çileden çıkmak, taviz vermek, taviz vermek, dört gözle beklemek, göz göze gelmek, gözleri parlamak, gözünden kaçmak, içine kurt düşmek, gözlerinden okumak, içi cız etmek, burnundan gelmek, gözlerinin içi gülmek, dört dönmek, katıla katıla gülmek, gözü dönmek, göz açıp kapayana kadar, bir taşla iki kuş vurmak, avazı çıktığı kadar, gözleri yaşarmak, canı sıkılmak, can çekişmek, yola koyulmak, karnı zil çalmak, dilini yutmak*” deyimlerinin yer aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca “*Açtı ağzını, yumdu gözünü.*” atasözünden de yararlanılan metnin bu yönüyle belirlenen ölçütlere uygun olduğu düşünülmektedir.

Tema

Kitapta kardeşlik, arkadaşlık, sevgi, iyilik yardımseverlik kavramlarının ele alındığı, iletilerin bu temalar üzerinden verilmeye çalışıldığı görülmekte ayrıca kibir temasının da metnin işleyişinde yer bulduğu dikkat çekmektedir.

Metinde, Düşler Adası’na giden Wendy, John ve Michael kardeşlerin, oradaki çocukların Kaptan Kanca’nın zulmünden kurtulmasına yardım ettiği, John ve Michael’in çocuklara kardeş muamelesi yaptığı Wendy’nin ise anne gibi davranarak onlara karşılıksız sevgiyi tattırduğu görülmektedir. İyi ve kötü çatışmasında iyinin galip geldiği metinde başkahramanlardan Peter Pan’ın kibirli bir yanı olduğu dikkat çekmektedir. Sürekli kendini düşünen ve kahramanlığıyla övünerek kibirlenen Peter Pan’ın bu özelliğinin metnin sonunda ortadan kalktığı görülmektedir.

Metnin temalarının ele alınışı bakımından hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

Masal türündeki metinde, her gece odalarına Düşler Adası'ndan gelerek kendilerine kaval çalan Peter Pan'ın peşine düşerek Düşler Adası'na giden Wendy, John ve Michael kardeşlerin başına gelenler konu edilmektedir.

Bir gece uçarak Düşler Adası'na ayak basan kardeşler, oradaki çocuklara Kaptan Kanca'yı alt etmelerinde yardım eder. Adayı Kaptan Kanca'dan kurtaran çocuklar, başlarından geçeni ailelerine anlatırlar. Daha önce çocuklarının Peter Pan'la görüşmelerine izin vermeyen aileleri, onlara inanarak büyük çocuklarının yılda bir kez Düşler Adası'na giderek oradaki çocukları ziyaret etmesine izin verir.

Okuyucunun hayal gücünü geliştirebilecek nitelikte olan eserin konu itibarıyla 5 ve 6. sınıf öğrencilerine hitap edebilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Kahramanlar

Metnin başkahramanı Wendy ve Peter, yardımcı kahramanlar John, Michael, Kaptan Kanca'dır. Ayrıca metinde adı geçen çok sayıda karakter bulunmaktadır. Bu durum, okuyucunun dikkatini dağıtıp kafa karışıklığına yol açabileceğinden olumsuzdur.

Metnin başkahramanı Wendy, sorumluluk sahibi, iyiliksever bir çocuk olması sebebiyle okuyucunun kendisiyle özdeşleştirebileceği ve örnek alabileceği özellikler taşımaktadır.

Peter Pan, metnin başında gösterdiği kibirli davranışlardan sonunda vazgeçerek örnek bir kahraman haline gelmesi bakımından önemlidir.

Genel olarak ele alındığı, metin kahramanların özellikleri yönüyle seviye uygun görünmektedir.

Plan

Kitapta, olayların bütünlüğünü bozacak gereksiz geri dönüşlere ve kusurlara rastlanmamıştır. Bu bakımdan, belirlenen ölçütlere uygun olduğu düşünülmektedir.

Çevre

Masal türündeki metinde mekânlar ve kahramanların bir kısmı olağanüstü özellikler taşımaktadır. Zaman kavramı yer almayan metinde, tür yönüyle yer, zaman ve kahraman uyumunun uygun bir çevrede oluşturulması özelliğinin aranılmaması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç: Eserin boyut, kâğıt kalitesi, ciltleme, yazım ve noktalama ve dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Yabancı dilden çeviri olan metnin anlatımında tutarsızlıklar olduğu, bu durumun metinde anlatılanları anlaşılmasız kıldığı görülmektedir. Ayrıca birçok yazım yanlışının bulunduğu eserin baskı kalitesi yönüyle de hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı dikkat çekmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Pinokyo

Yazar: Carlo Collodi

Çeviren: Nurcihan Kesim

Yayınevi: Elips Kitap

Basım Tarihi: Ekim 2005

Sayfa Sayısı: 192

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 21,5 olduğu tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçütlerin alt sınırında bulunduğu görülmekte ve bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Kitapta kullanılan 2. kalite hamur kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar, ön yüzden rahatlıkla okunabilecek derecede net görülmekte ve bu durum okuyucunun gözünün yorulmasına yol açmaktadır. Bu sebeple, kitabın kâğıt kalitesi yönünden hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde normalden az satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir.

Satır aralığının normalden az olması yazıların birbirine çok yakın olmasına ve bu durumun da gözü yormasına neden olduğu görülmektedir. Bu bakımdan kitabın hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 13 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görsel bulunmamaktadır. Eserin bu yönüyle ilköğretim 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitap kapağında metnin başkahramanı olan Pinokyo resmedilmektedir. Resmin okuyucunun ilgisini çekebilecek nitelikte olduğunu söylemek mümkündür. Kitabın ön kapağında ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adı; arka kapakta, ön kapaktaki resmin küçültülmüş bir hali ve 100 Temel Eser uygulamasının önemine ilişkin bilgi yer almaktadır.

Ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu bildiren bir ibare bulunmaktadır, ancak eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten net bir bilgiye rastlanmamaktadır.

Kitapta yazara ait bilgilere rastlanmamaktadır. Bu durum kapak ölçütleri açısından bir eksiklik olduğundan kitabın kapak özellikleri bakımından hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin kullanılmış olduğu kitapta dikiş bulunmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı, bunun yanında kitap kapağının kalın karton olduğu tespit edilmiştir.

Ciltleme ölçütleri bakımından eksiklikleri bulunan kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Yazım ve Noktalama

Eserde öğrencilerde yanlış öğrenmelere yol açacak yazım ve noktalama yanlışlarına rastlanmamıştır. Kitabın yazım ve noktalama ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olduğu görülmektedir.

Dil ve Anlatım

Metnin oldukça basit ve anlaşılır bir üsluba sahip olduğu görülmektedir. Yüklü ve yoğun bir anlatıma başvurulmadığı, paragrafların da metnin daha çok diyaloglar şeklinde geçmesi nedeniyle genel olarak 6-7 cümle uzunluğunu geçmeyecek şekilde düzenlenmiş olduğu dikkat çekmektedir.

Çeviri türündeki metinde Pinokyo, Geppetto, Antonyo özel isimleri geçmekte, bu isimler de görüldüğü üzere Türkçe okunuşlarıyla verilmektedir. Kitabın dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Eserde “*canı yanmak, icabına bakmak, kulak vermek, beyninden vurulmuşu dönmek, mosmor kesilmek, düşman kesilmek, aklına bir şey gelmek, el sıkışmak, ant içmek, gözü görmez olmak, canı sıkılmak, dört dönmek, avazı çıktığı kadar, gözden kaybolmak, katıla katıla gülmek, her kafadan bir ses çıkmak, arkasından atlı ovalamak, karşı gelmek, iş işten geçmek, karnı zil çalmak, gözleri dönmek, dört dönmek, can vermek, gözlerini dikmek, ağzı bir karış açık kalmak, söz vermek, kaşlarını çatmak, içi yanmak, yolunu tutmak, dudak bükme, canı istemek, dikkat kesilmek, göz atmak, içi burkulmak, gözleri dolmak, dizlerinin bağı çözülme, iki gözü iki çeşme ağlamak, ağzı sulanmak, gözlerini fal taşı gibi açmak, burnunu sokmak, tüyleri diken diken olmak, dert yanmak, yola çıkmak, aklından geçirmek, ayal diremek, ateşe vermek, ateş almak, can çekişmek, kafasına dank etmek, söz dinlemek, kaskatı kesilmek, göz açıp kapayıncaya kadar, neşesi kaçmak, akli ermek, eşek sudan gelinceye kadar dövme, dili damağına yapışmak, sözünü kesmek, can atmak, dilini tutmak, dem vurmak, taş kesilmek, kulak kabartmak” deyimleriyle “*Hangi rüzgâr attı?*”, “*Ne ekersen onu biçersin.*” yararlanıldığı tespit edilmiştir.*

Yabancı dilden Türkçeye çevrilmiş bir eser olan kitapta Türk atasözleri ve deyimlerinden oldukça fazla yararlanılmış olduğu görülmekte, kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Tema

Eğitim, fedakârlık, pişmanlık fikirlerinin ele alındığı metinde; söylenen yalanların yol açtığı olumsuz sonuçlar da etkili bir şekilde işlenmektedir.

Metinde Pinokyo’nun kimlik arayışı göze çarpmaktadır. Metnin başında boş boş gezinen, sürekli okuldan kaçan ve büyüklerinin sözlerine itibar etmeyen Pinokyo’nun metnin sonuna doğru kişiliğinin oturmaya başladığı dikkat çekmektedir.

Eserde, arkadaş baskısı ve bu baskı yüzünden yapılan yanlış tercihlerin getirdiği sonuçların da örnekleri bulunmaktadır. Ayrıca metnin sonunda Pinokyo’nun yaptığı hatalardan ders çıkarması da önemli bir ayrıntı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Temaların doğrudan bir mesaj olarak verilmediğinin görüldüğü eserde, bunların metnin geneline yayılarak okuyucunun verilmek istenen iletiye kendi başına ulaşmasının amaçlandığı görülmektedir. İletilerin oldukça açık olduğu ve bu iletilerin metnin işlenişine uygun olarak, kahramanların ağzından verilmeye çalışıldığı da dikkat çekmektedir. Kitabın 125. sayfasındaki bir bölüm şu şekildedir:

“-Teşekkür etmene lüzum yok, diye cevap verdi. Sen benim hayatımı kurtarmıştın, ben de senin hayatını kurtardım, ödeştik. Bu dünyada hepimiz birbirimize yardım etmeliyiz.” (s. 125)

Birçok düşüncenin ve iletinin birlikte ele alındığı eserin olumlu yönlerinin yanında, olumsuz bir yönünün de bulunduğu tespit edilmiştir. Kitabın 165. sayfasında yer alan bir bölüm şu şekildedir:

“Bu deniz canavarının kim olduğunu biliyor musunuz?

Kitabın başında birkaç defa bahsettiğimiz köpek balığı. Çok cana kıydığı, birçok hayat söndürdüğü için ona ‘Balık ve Kayıkçıların Atilla’sı’ denirdi.” (s. 165)

Görüldüğü gibi yukarıdaki metin bölümünde Hun İmparatoru Atilla’ya gönderme yapılmakta, o birçok cana kıyan ve hayat söndüren bir canavar olarak nitelendirilmektedir. Politik olduğu düşünülen bu ifadelerin metnin vermek istediği iletilerden biri olması nedeniyle, eserin belirlenen tema ölçütlerine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Konu

Metinde yoksul bir usta olan Geppetto tarafından yapılan Pinokyo adlı kuklanın başından geçenler konu edilmektedir.

Pinokyo, babası olarak gördüğü Geppetto’nun kendisine aldığı alfabeyle satarak kukla seyretmeye gider, burada kukla tiyatrosunun sahibi onu ateşte yakarak kuzusunu kızartmak ister, sonra Pinokyo’ya acıyan bu adam kendisine beş altın vererek bunu yoksul babasına götürmesini söyler. Yolda karşısına çıkan Tilki ile Kedi’nin yalanlarına inanan Pinokyo altınlarını kaybeder. Sürekli zor durumlara düşen Pinokyo her defasında Mavi Saçlı Peri tarafından kurtarılır.

Metnin sonunda babası Geppetto’yla köpek balığının midyesinden kurtulan Pinokyo, babasının kendisine duyduğu sevgi sayesinde gerçek bir çocuğa dönüşür.

Çocuğu yaşama hazırlayıcı nitelikte olduğu düşünülen metnin konu ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Kahramanlar

Metnin başkahramanı Pinokyo, birçok hata yapan, kötü arkadaşlarının sözüne kanan, okuldan kaçan, kendine verdiği sözleri tutamayan bir kahraman olarak karşımıza çıkmaktadır. Metnin sonunda bu kahramanın olgunlaşarak, yaptığı hatalardan ders çıkarması ve pişmanlık duyması olumlu bir durum olarak görülmektedir.

Başkahramanın insan olmadığı metnin bu yönüyle ilköğretim birinci kademe öğrencileri için daha uygun olduğu düşünülmektedir. Zira ilköğretim ikinci kademe öğrencileri için insan dışı figürler, özdeşim kurulabilecek karakterler olmayabilir.

Plan

Masal türündeki eserde ana düşüncenin ve iletilerin açık bir şekilde ele alındığı görülmektedir. Ayrıca olağanüstü olayların meydana geldiği metinde mantık hatalarının aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Çevre

Belirsiz ve genel bir çevrede ele alınan eserde Mucizeler Tarlası, Ahmaklar Ülkesi gibi mekân isimlerine rastlanmaktadır. Ancak, bu mekânların gerçekte var olmadığı bilinmektedir. Bu bakımdan eserde çevre uyumu aranmaması gerektiği söylenebilir.

Sonuç: Kitabın kâğıt kalitesi, sayfa düzeni, harf büyüklüğü, kapak, ciltleme ve tema ölçütlerine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Metnin politik bir yönünün bulunduğu dikkat çekmektedir.

Eserin resimleme ölçütü yönüyle ilköğretim 7 ve 8. sınıf seviyelerine, kahraman ölçütleri yönüyle de daha çok ilköğretim 5. sınıf öğrencilerine uygun olduğu düşünülmektedir. Buradan eserin belirli bir seviyeye hitap edecek bir bütünlüğe sahip olmadığı sonucunu çıkarmak mümkün görünmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Pollyanna

Hazırlayan: Eleanor Porter

Yayıncı: İlhan Bahar

Yayınevi: Turna Yayınları

Basım Tarihi: 2005

Sayfa Sayısı: 192

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 21 olduğu tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçütlerin alt sınırında bulunduğu görülmekte ve bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

2. hamur kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar ön yüzden net bir biçimde görülmekte ve bu durum okuyucunun gözünü yormaktadır. Bu bakımdan, kitabın kâğıt kalitesi yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Sayfa Düzeni

Sayfaları tek sütun olarak düzenlenmiş olduğu tespit edilen kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı; bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 13 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görsel bulunmamaktadır. Eserin bu yönüyle ilköğretim 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Kapak

İlgi çekici ve metinle ilişkili bir resmin bulunduğu ön kapakta ve ayrıca sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına yer verilmekte; arka kapakta, ön kapaktaki resmin daha büyütülmüş ve biraz da silik bir kopyası yer almaktadır.

Ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu bildiren bir ibare bulunmakta, ancak eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten net bir bilgiye rastlanmamaktadır.

Yazar hakkında bilgiye yer verilmeyen kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiş olan kitapta dikiş kullanılmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri yönüyle eksiklikleri bulunan kitabın, ciltleme ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Yazım ve Noktalama

Yazım ve noktalama yanlışlarının bulunduğu metinde, yazım yanlışlarının aşağıdaki cümlelerle örneklendirilmesi mümkün görünmektedir:

“Bu güne kadar parası olan kimse tanımadım.” (s. 17)

“*Ama Polly teyzemin halıları vardır her halde?”* (s.17)

“*İnsan alıştımı, elinde olmadan her şeyde kendini mutlu edecek bir yan bulabiliyor.*” (s. 39)

“*Bir kaç kadın soğuk davranışlarla Pollyanna’yı sorguya çektiler.*” (s. 78)

Birçok yazım yanlışının bulunduğu kitapta yukarıda altı çizili bulunan sözcüklerin Güncel Yazım Kılavuzu’na uygun olarak yazılmadığı tespit edilmiştir. Kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde yüklü ve yoğun anlatımlardan kaçınıldığı, cümle ve paragrafların hedef kitlenin seviyesine uygun olarak gözü yormayacak şekilde düzenlenmiş olduğu görülmektedir; ancak metindeki yabancı yer ve kişi adlarının özgün şekliyle verildiği bu sözcüklerin Türkçe karşılıklarının yer almadığı dikkat çekmektedir.

46 ve 48. sayfalarda aynı bölümlerin tekrarlandığı metinde baskı hatasının bulunduğu, bu durumun dil ve anlatım unsurlarını olumsuz etkilediği görülmektedir. Bu bakımdan metnin hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Yabancı dilden Türkçeye çevrilmiş olan metinde “*gözden geçirmek, yola çıkmak, iç geçirmek, ağzıyla kuş tutsa, aklına gelmek, çaba göstermek, akli karışmak, yüreği çarpmak, düş kırıklığına uğramak, aklının köşesinden geçmemek, söz etmek, destek olmak, sözünü kesmek, göz gezdirmek, donup kalmak, işi başından aşkın olmak, göz alabildiğine, gözleri parlamak, içini dökmek, canı sıkılmak, farkına varmak, yüzünü buruşturmak, canı çekmek, yüzünü ekşitmek, ağzı açık kalmak, aralarından su sızmamak, kafasına koymak, kıpkırmızı kesilmek, yüzü kireç gibi olmak, sorguya çekmek, yüreğine sur serpmek, vakit öldürmek, akli ermek, göz atmak, göz kırpmak, başından savmak, yüzü asılmak, yol almak, söz açmak, yeğ tutmak, gözü takılmak, canı yanmak, hasret kalmak, dil dökmek, düşman kesilmek, bardağı taşıran damla, acı çekmek, kulak misafiri olmak, incir çekirdeği doldurmamak”* deyimlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Tema

“Mutluluk Oyunu”nun oynandığı kitapta sevgi temasının işlendiği, çocuklara yönelik iletilerin bulunduğu; ancak okuyucuyu olumsuz etkileyecek biçimde misyonerlik fikrinin ele alındığı ve görülmektedir.

Babası öldükten sonra misyoner bir derneğin sahip çıktığı ve orada misyonerliğe ilişkin bilgi edindiği görülen Pollyanna'nın ağzından dinsizliğe ilişkin olumsuz mesajların da verildiği dikkat çekilmektedir.

Metnin olumlu bir tema yanında olumsuz fikirler işlediği göz önüne alındığında hedef kitleye uygun olmadığı açıkça görülmektedir.

Konu

Metinde annesi öldükten sonra Papaz olan babasıyla yaşayan Pollyanna'nın babasının da ölmesi üzerine teyzesinin yanına gönderilmesi; Pollyanna'nın annesiyle görüşmeyen ve suratsız bir insan olan Polly teyzenin Pollyanna'yı ilk önceleri olumsuz karşılaması, ancak sonradan onu sevmeye başlaması ve Pollyanna'nın gittiği yerdeki mutsuz insanlara mutluluk oyunu vasıtasıyla her şeyden mutlu olmayı öğretmeye çalışması konu edilmektedir.

Eserde misyonerlikle ilgili fikirlerin işlendiği ve misyonerlerin yaptığı faaliyetlerin tekrar tekrar anlatıldığı dikkate alındığında konunun ideolojik unsurlar içerdiği görülmekte ve hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kahramanlar

Kahraman kadrosu kalabalık olmayan eserde başkahraman Pollyanna'nın idealize edilmiş uç bir karakter olduğu, bu sebeple metnin kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı görülmektedir.

Plan

Ana düşüncenin açık ve anlaşılır olduğu metinde okuyucuyu sıkacak, onun ilgisini dağıtacak betimleme ve çözümlemelerin yer almadığı görülmektedir.

Çevre

Metinde olay, zaman ve mekân unsurlarının bir bütünlük içinde ele alındığı; çevrenin olay ve kahraman unsurlarını desteklediği görülmektedir.

Sonuç: Kitabın kâğıt kalitesi, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım, tema, konu ve kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı görülmektedir.

Görsellerin yer almadığı eserin bu yönüyle ilköğretim 7 ve 8. sınıf seviyelerindeki öğrenciler için uygun olduğu düşünülmektedir. Metinde çocuklara yönelik iletilerin bulunmadığı, hatta onlara kötü örnek olacak davranışları bulunduğu görülmüş, bu durum kitabın bu yönüyle, hedef kitleye uygun olmadığı şeklinde değerlendirilmesine neden olmuştur.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Robin Hood

Hazırlayan: Howard Pyle

Yayıncı: İlhan Bahar

Yayınevi: Turna Yayınları

Basım Tarihi: 2005

Sayfa Sayısı: 184

Kitap İncelemesi

Boyut

13 x 21,5 olan kitap boyutunun belirlenen ölçütlerin alt sınırında bulunduğu görülmekte ve bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Kullanılan kâğıt 2. kalite hamurdandır. Kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar, ön yüzden rahat bir biçimde okunacak kadar net görünmekte ve bu durum okuyucunun gözünün yorulmasına neden olmaktadır. Bu bakımdan, kitabın kâğıt kalitesi yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Kitabın sayfaları tek sütun olarak düzenlenmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 13 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görsel bulunmamaktadır. Eserin bu yönüyle ilköğretim 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitap kapağında metnin içeriğiyle uyumlu olduğu düşünülen, elindeki yayla bir ağacın tepesinde duran bir kişi resmedilmektedir. Kitabın ön kapağında ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına; arka kapakta ön kapaktaki resmin daha büyütülmüş ve biraz da silik bir haline yer verilmektedir.

Ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu bildiren bir ibare bulunmaktadır, ancak eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten net bir bilgiye rastlanmamaktadır.

Yazar hakkında bilgiye ne kapakta ne de kitabın içinde rastlanmaktadır. Kapak ölçütleri açısından birtakım eksiklikleri bulunan kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Ciltleme

Kitap, tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiştir. Ciltlemede dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri yönüyle eksiklikleri bulunan kitabın ciltleme ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Yazım ve Noktalama

Yazım ve noktalama yanlışlarının bulunduğu metinde, yazım yanlışlarının aşağıdaki cümlelerle örneklendirilmesi mümkün görünmektedir.

“Benden daha iyi bir okçu varsa şurada, o zaman senin gurubuna girmeyi belki düşünebilirim!” (s. 15)

“Bundan önceki bölümde Robin Hud’un başını getirene iki yüz altını mükâfat vaadedildiğini...” (s. 18)

“Sen benim, namuslu bir sanat erbabının senin hanına onunla geldiğini gördün de, onun kim olduğunu bildiğin halde bana hiç bir şeycikler söylemedin ha!” (s. 28)

Birçok yazım yanlışının bulunduğu kitapta yukarıda altı çizili bulunan sözcüklerin Güncel Yazım Kılavuzu'na uygun olarak yazılmadığı tespit edilmiştir. Kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Dil ve Anlatım

İngiliz edebiyatı eseri olan kitabın çevirisi niteliğindeki eserde dilin genel anlamda basit olduğunu söylemek mümkündür. Ancak eserin bazı sayfalarında, çevirme aşamasında meydana geldiği düşünülen anlaması güç bölümler bulunmaktadır. Örneğin, metnin 79-81 sayfalarında Aşçı ve Küçük Con karakterlerinin dövüşürken birden yemek yemeye, birbirlerine şarkı söylemeye ve seslerinin çok güzel olduğunu söyleyerek, birbirlerini övemeye başladıkları görülmektedir. Birbirlerine şarkı söyleyen karakterler arasında daha sonra şu konuşmalar geçmektedir:

Küçük Con:

-Sen çok zeki bir adamsın, dedi. Seni kardeşim gibi sevdim.

-Ben de seni çok sevdim. Fakat vakit geçiyor. Efendimiz dönmeden önce yemekleri pişirmem lazım. Haydi şimdi gidip de dövüşümüzü tamamlayalım.

Küçük Con:

-Sahi, diye haykırdı. Yemek ve içkiden aklıma dövüş etmek gelmemiştir.

Hemen koridora gidelim. Orada tam bize göre kılıç çekecek bir oda var. Orada arzunu yerine getirmeye çalışacağım. (s. 80-81)

Kitapta genel olarak çok uzun paragrafların bulunmadığı göze çarpmaktadır. Yabancı yer ve kişi adlarının tutarsız bir biçimde yazıldığı görülmektedir. Örneğin, başkahramanın adı Türkçe okunuşuyla Robin Hud şeklinde yazılmaktayken, olayların geçtiği mekânları adları Nottingham, Shenvood biçiminde karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca özgün haliyle yazılan kişi adlarının da bulunduğu dikkat çekmektedir.

Kitabın dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Yabancı dilden Türkçe çevrilmiş olan metinde “*yola çıkmak, ağız süt kokmak, çileden çıkmak, kanı kaynamak, içi içine sığmamak, yol almak, gözden kaybolmak, yola çıkmak, kanına girmek, canı acıtmak, deli olmak, eşek sudan gelinceye kadar dövmek, söze başlamak, kulak kesilmek, gözünü daldan budaktan sakınmamak, dudak bükmek, dilini tutmak, dilinin ucuna gelmek, göz atmak, ayın on dördü gibi, tepeden tırnağa süzmek, göz açıp kapayıncaya kadar, önüne düşmek, canını acıtmak, ele geçirmek, başa çıkmak, tuzağa düşmek, gözden geçirmek, boy ölçüşmek, kan beynine çıkmak, göğsü kabarmak, yüreği ağızına gelmek, gözü dönmek, yola koyulmak, göz gezdirmek, avazı çıktığı kadar bağırarak, utancından yerin dibine geçmek, avazı çıktığı kadar bağırarak, gözüne kestirmek, har vurup harman savurmak, göz kırpmak, gözleri parlamak, bir ayağı çukurda olmak, göç etmek, gözü ısırarak, karnı zil çalması, ağızından çıkanı kulağı duymamak, dili tutulmak, kulağına küpe olmak, kulak asmak, kulak kabartmak, nefes nefese kalmak, kan ter içinde, dikkat kesilmek, kaşlarını çatmak, boynunu bükmek, yüzü kireç gibi olmak, söze karışmak, ağız kulaklarına varmak, göz göre göre, tuşa getirmek, ağız bir karışık açık kalmak, öbür dünyayı boylamak, kıpkırmızı kesilmek, yerden göge kadar” deyimleri ile “Aç ayı oynamaz.”, “Yerin kulağı var.” atasözlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir.*

Tema

Metinde kahramanlık, yardımseverlik, arkadaşlık temalarının ele alındığı görülmektedir. Ancak, zor durumda olan yoksula yardım etmek için başkalarından para çalmak, başkalarının malını gasp etmek, hatta cinayet işlemek gibi olayların sıradanlaştırıldığı görülmektedir. Kuşkusuz eserde, okuyucuya uygun iletiler bulunmaktadır, ancak metnin şiddet içeren bölümlerinin bulunması ve kanunsuz davranışların sergilenmesi, temanın hedef kitle için olumsuz unsurlar taşıdığını düşündürmektedir.

Metinde, yoksulların koruyucusu Robin Hud'un misafirlik anlayışını ortaya koyan şu bölüm önemli bir örnektir:

-Şimdi nerede olduğumu anlar gibi oldum, dedi. Sen Robin Hud'sun değil mi?

-Tam üstüne bastın. Mademki beni tanıyorsun, benimle yemek yemeğe gelenin de ziyafet masraflarını çekeceğinden haberin vardır o halde. Herhalde kesen doludur, delikanlı!

-Nerde o talih! Ne param var, ne pulum!

Bu sözler üzerine, etraftan bir kahkaha fırtınasıdır koptu. Delikanlı, utancından yerin dibine geçmişti.

Robin Hud, hırsla Vill'e döndü:

-Bu da ne demek? dedi. Getirdiğiniz misafirin parası, pulu yokmuş! Buraya aç doyurmaya mı getirdiniz? (s. 107)

Metinde kötü davranışların normalleştirildiği, cinsellik ve şiddet içerikli bölümlerin bulunması, eserin tema ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını düşündürmektedir.

Konu

Metnin konusu, kendini kanıtlamak için girdiği bir iddiada yanlışlıkla önemli birini öldüren Robin Hud'un bu olay sonrasında asi olması, ormanda yaşamaya başlayarak yanına arkadaşlar toplaması ve bu arkadaşlarıyla yoksullara yardım etmek için zenginlerin mallarını çalması, gasp etmesi hatta onların canını alması konu edilmektedir.

Robin Hud, bazen dövüşerek alt ettiği, bazen de tesadüfen yanına topladığı yoldaşlarıyla kanundan kaçır ve zenginlerin mallarını çalarak yoksullara dağıtmayı amaç edinir. Ancak, Robin Hud'un kötü biri olduğunu düşündüğü her zengin malına göz dikmesi, her ne kadar şiddetten hoşlanmadığını her fırsatta ifade etse de,

insanları gasp etmesi, onlara zarar vermesi çocukta bu duyguların oluşmasına neden olabileceği için olumsuz bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Çocukta şiddet, kin ve nefret duyguları oluşturabilecek unsurların bulunduğu metnin, konusu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür..

Kahramanlar

Metnin başkahramanı Robin Hud, Küçük Con, Vill, Nottingham Şerifi ve Arthur'dur.

Metinde okuyucunun ilgisini dağıtacak ve konudan kopmasına neden olacak kadar çok kahraman adına yer verilmediği görülmektedir.

Başkahraman Robin Hud'un istemeden de olsa birini öldürmesi, bu cinayetten sonra teslim olmayıp kaçması ve kendisine kötülük yaptığını düşündüğü, zalim kişiler olarak bilinen insanların parasını çalması ve onlara zarar vermesi olumsuz bir durum olarak düşünülmektedir.

Metnin başkahramanın olumsuz davranışlarının bulunduğu göz önüne alındığında, kitabın kahramanlar ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Plan

Metinde anlamsız ve mantıksız bölümlerin bulunduğu dil ve anlatım ölçütlerinde değinilmiştir. Eserde, ana düşüncenin açık ve anlaşılır olduğunu söylemek mümkün görünmemektedir.

Metnin bir bölümünde alta alta iki paragrafta zamanın bir anda bir yıl ileri gittiği görülmektedir:

"-Benim işim bitti, Başrahip hazretleri, dedi. Borcumu ödedim. Artık aramızda bir şey kalmadı. Huzurlu kalple buradan ayrılıyorum.

Emmet Başrahabinin verdiği ziyafetin üzerinden tam bir yıl, bir gün geçmiş ve yeni bir sene çalışmıştı. Bu yeni yıl, birçok değişiklikler getirmişti..." (s. 133)

Ayrı bölümlerde ele alınmayan bu durum, metnin planı ile ilgili olumsuz bir durum olarak değerlendirilmektedir. Zira bir yıl, metnin içinde aniden geçtiği ve kurguyu zayıflattığı düşünülmektedir.

Birtakım aksaklıkları bulunan planın hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Çevre

Metindeki olayların Shenvood Ormanı'nda geçtiği görülmektedir. Olayların yaşandığı mekânlar ve kahramanlarla ilgili ipuçlarının ve zamana ilişkin bilgilerin

bulunduğu, zamanın kahramanların yaşıyış tarzından anlaşılabilirdiği dikkat çekmektedir:

“Çok eski yüzyıllarda İngiltere’de İkinci Henri kıraldı. O dönemde Nottingham şehri civarındaki Shenwood ormanlarının yemyeşil ağaçları arasında, Robin Hud adında çok ünlü olmuş bir asi yaşıyordu.” (s. 5)

Sonuç: Kitabın kâğıt kalitesi, sayfa düzeni, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım, tema, konu ve kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı görülmektedir.

Görsellerin yer almadığı eserin bu yönüyle ilköğretim 7 ve 8. sınıf seviyelerindeki öğrenciler için uygun olduğu düşünölmektedir. Metinde, çocuklara yönelik iletilerin bulunmadığı, hatta onlara kötü örnek olacak davranışları bulunduğu görölmüş, bu durum kitabın bu yönüyle, hedef kitleye uygun olmadığı şeklinde değerlendirilmesine neden olmuştur.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Seçme Hikâyeler

Yazar: Sait Faik Abasıyanık

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

Basım Tarihi: Mayıs 2008

Sayfa Sayısı: 128

Kitap İncelemesi

Boyut

17 x 22,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçütler açısından üst sınırdaki bulunduğunu ve seviyeye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Kâğıt Kalitesi

Kullanılan kâğıt 1. kalite hamurdandır. Mat ve kalın olduğu görölen kâğıdın ölçütlere uygun olduğu düşünölmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı ve sayfaları tek sütun olarak düzenlenmiş olduğu tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görölmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitaptaki görsellerde bire bir benzetme yapılmadığı ve süsleyici resimlere de yer verildiği görülmektedir. Açıklayıcı resimlerin sayfaları 1/2 oranında kapladığı, süsleyici resimlerin oldukça az bir yer kapladığı göze çarpmaktadır. Açıklayıcı resimlerin ilişkili oldukları metin bölümleriyle aynı yüzde oldukları dikkat çekmektedir. Kitabın resimleme ölçütleri yönüyle ilköğretim birinci kademe öğrencilerine daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında “Stelyanos Hrisopulos Gemisi” metnine ait bir resmin bulunduğu görülmektedir. Kitabın içeriğiyle uyumlu olan resmin ilgi çekici olduğunu söylemek mümkündür.

Ön kapakta ve sırtta kitabın ve yazarın adıyla yayınevının logosuna; ön kapağın içindeki ilk sayfada kitabın yazarına ait özet bilgilere yer verilmektedir, ayrıca arka kapakta kitabın içeriğiyle ilgili kısa bilgi bulunmaktadır.

Hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlandığına ilişkin net bilgi bulunmayan kitabın ön kapağında eserin 100 Temel Eser Listesi’nde yer aldığına dair bir ibare bulunmaktadır.

Eserin kapak ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu görülmektedir.

Ciltleme

Kitap, formalama yöntemiyle ciltlenmiştir. Cilt kapağının mukavvadan ve iplikle dikilmiş olduğu görülmektedir. Kitabın ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyelerine uygun olduğu düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Metinde çok az sayıda da olsa yanlış öğrenmelere yol açabilecek yazım yanlışlarının bulunduğu görülmektedir. Bu yazım yanlışlarının bulunduğu cümleler şunlardır:

“*Kimbilir* güzellik dediğimiz garip, müdafaası müşkül, çoğu zaman haksız şey belki sesimizde, belki kokumuzda, belki ellerimizin sıcaklığında ve titreyişindedir.”

(s. 67)

“*Papazın oğlu çirkin, apdal, otuzbirli bir yüzle baktı.*” (s. 121)

Yukarıdaki altı çizili sözcüklerin Güncel Yazım Kılavuzu'na uygun olmadığı tespit edilmiştir. Bu bakımdan eserin yazım ölçütlerine uygunluk göstermediği düşünülmektedir.

Dil ve Anlatım

Kitapta genel olarak çok uzun ve boğucu paragraflara rastlanmamaktadır. Metinlerin dilinin genel olarak akıcı ve anlaşılır olduğunu söylemek mümkündür.

“Haritada Bir Nokta” metninin bir bölümünde kaba bir sözcüğe yer verildiği görülmektedir. Bu cümlede aslı “kırmızı dipli mum” olarak bilinen ve eskiden şehir ve köylerdeki kahvehanelere asılarak halkın Kırkpınar Güreşleri’ne davet edildiği bir simge olarak kullanılan deyimleşmiş bir simgenin (<http://wikipedia.org>)* kaba bir sözcükle değiştirilerek kullanıldığı göze çarpmaktadır:

“-Ne yapalım gelmesinler. Kırmızı g.tlü ile davet mi ettik biz onları?” (s. 117)

Metinde, bu deyimden değiştirilmesi ve yerine kaba bir sözcük kullanılması, ayrıca yabancı kişi adlarının Türkçe okunuşlarının yer almaması, dil ve anlatım ölçütlerine uygunsuz bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta “kaşlarını çatmak, düşünceye dalmak, göze çarpmak, pestilini çıkarmak, yüz vermek, aklından geçmek, söz açmak, küçük dilini yutmak, canı sıkılmak, helal süt emmek, kulak misafiri olmak, nalları dikmek, kalıbı dinlendirmek, cartayı çekmek, dişe dokunmak, göz kırpmak, kulağına gelmek, küçük görmek, yola çıkmak, yola düşmek, yan gözle bakmak, kılı kırk yarmak, ağzı kulaklarına varmak, salık vermek, içi cız etmek, canavar kesilmek, kanı donmak, dağdan gelip bağdakini kovmak, yalın ayak başı kabak, dişini sıkmak” deyimlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Deyimlerin yer aldığı kitapta atasözlerinden yararlanılmaması, eserin atasözleri ölçütüne uygun olmadığını düşündürmektedir.

Tema

Yazarın çeşitli yayınlarda yayımlanmış hikâyelerinin bulunduğu kitapta genel olarak sevgi temasının işlendiği görülmektedir. Yazar, eserlerinde insan, hayvan ve doğa sevgini ele almaktadır. Eserde yoksulluk fikrinin de işlendiği metinlere yer verildiği görülmektedir.

* <http://tr.wikipedia.org/wiki/K%C4%B1rpk%C4%B1nar>

Temaların doğrudan bir mesaj olarak verilmediği kitapta bazı metinlerin çocuklara yönelik iletiler taşımadığı görülmektedir. Örneğin “Havuz Başı” adlı metinde bir tramvaydaki üç kişinin konuşmalarına yer verilmekte, yazarın kendisi olduğunu düşündüğümüz karakter kendisine gördükleri ile ilgili sorular soran karı kocaya cevap vermektedir. Bu metinde çocuk okuyucuya yönelik bir iletiye rastlanmamaktadır.

Kısacası, kitaptaki metinlerde belli bir tema işlendiği, ancak genel olarak iletilere yer verilmediği, bu metinlerin okuyucuyu hem eğlendirip hem de düşünmeye sevk etmeyi amaçlandığı görülmektedir.

Çocukları olumsuz etkileyecek ideolojik veya politik unsurların bulunmadığı kitabın tema ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Konu

Kitaptaki metinlerin genelinde yoksul insanların konu edildiği görülmektedir. Konularda toplumun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine uygun olmayan unsurlar bulunmamaktadır.

Gerçek yaşamdan kesitler sunan konuların çocuğun hayal gücünü ve eleştirel düşünme becerisini geliştirecek ve onu hayata hazırlayabilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir. Bu bakımdan, kitaptaki metinlerin konu ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Kahramanlar

Kitaptaki metinlerin başkahramanlarının genellikle yetişkin insanlar olduğu görülmektedir. 21 metnin yer aldığı kitapta, kahramanlardan çok olayların ön plana çıktığını söylemek yanlış olmayacaktır. Bununla birlikte olayların odağındaki kahramanların olumsuz örnek teşkil edecek davranışlar sergilemediğini söylemek mümkündür.

Özetle, kitapta yer alan metinlerde kahraman unsurunun ön planda tutulmadığı, okuyucuyu düşünmeye yönelten metinlerde kahramanların olayların akışı içinde uygun davranışlar sergilediği görülmektedir. Bu bakımdan, kitabın kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Plan

Kitapta mantık hatalarına, okuyucunun ilgisini dağıtacak betimleme ve çözümlemelere rastlanmamakta, olayların metnin bütünlüğünü bozmayacak şekilde sıralandığı görülmektedir.

Çevre

Kitaptaki metinlerde olayların geçtiği mekânlara ve kahramanların yaşam tarzına ilişkin detayları aktaran bilgilerin bulunduğu görülmektedir. Örneğin, “Son Kuşlar” adlı metnin çevre unsuruna ilişkin bilgileri şu cümlelerden almak mümkündür:

Herkesin yeni başlayacak olan altı yedi aylık soğuk hayata kendini şimdiden alıştırmak ve hazırlamak için bir şeyler yapmaya çalıştığı öyle günlerde ben, tembelliğim, hep kaçanı kovalayan huyumla, yazın, o güzel göçmenin peşine düşmüşümdür. Nerede yakalarsam orada kucaklarım onu. Kimi bir çamın gölgesinde durgun ve güneşsizdir. Kimi bir çalıhın kenarındaki çimenlikteki bütün eski ihtişamıyla daha yeni başlamıştır.

Yazın daha parça parça, lime lime, bohça bohça eşyalarıyla gitmek için fazla telaş etmediği Ada'nın bu yakasında, hiçbir ev yoktur. Yalnız bir terk kır kahvesi vardır. (s. 100)

Çevrenin, metinlerdeki olay ve kahraman unsurlarını desteklediğinin görüldüğü kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın yazım ve noktalama, dil ve anlatım, atasözleri ve deyimler ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı görülmektedir.

Bire bir benzetme yapılmadığı görülen görsellerin sayfalarda kapladığı alan yönüyle de ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Seçme Öyküler

Yazar: Anton Çehov

Yayınevi: Zambak Yayınları

Yayına Hazırlayan: Murat Aydoğdu

Basım Tarihi: Ekim 2003

Sayfa Sayısı: 110

Kitap İncelemesi

Boyut

13 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

Kullanılan kâğıt 2. kalite hamurdandır. Kâğıdın ince ve kalitesiz olması sayfanın arka yüzündeki yazıların ön yüzden görülmesine ve okuyucunun dikkatinin dağılmasına yol açmaktadır. Bu bakımdan, kitabın kâğıt kalitesi yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde bir buçuk satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Kitabın sayfaları tek sütun olarak düzenlenmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitabın içindekiler bölümünde, metinlerin isminin altında bu metinlerin her birine ait küçük resimler bulunmaktadır.

Kitapta yer alan görsellerin yazılı olarak anlatılanları açıklayıcı nitelikte olduğu görülmektedir. Kitaptaki görseller, bir tam sayfayı kaplamaktadır. Bu oranın seviye olarak belirlenen ölçütlerin altında kaldığını söylemek mümkündür.

İlişkili oldukları metin bölümleriyle aynı yüzde olmayan görseller bulunmaktadır. 1. sayfadaki bölüme ait resim 3. sayfada, 5. sayfadaki bölüme ait resim 7. sayfada, 6. sayfadaki bölüme ait resim 9. sayfada, 13. sayfadaki bölüme ait resim bir sonraki yüzde yer alan 14. sayfada, 25. sayfadaki bölüme ait resim bir sonraki yüzde yer alan 26. sayfada, 31. sayfadaki bölüme ait resim 33. sayfada, 57. sayfadaki bölüme ait resim 55. sayfada yer almaktadır.

Genel olarak ele alındığında, kitabın resimleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Kapak

Kitap kapağında ağaç altında kaval çalan bir adam ile onun yanına gelmekte olan başka bir adam ve köpeği resmedilmektedir. Resmin fotoğrafik olmadığı ve ilgi çekici olduğu görülmektedir.

Kitabın ön kapağında ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevini adına; ön kapağın iç tarafında yazarla ilgili ayrıntılı bilgilere yer verilmektedir, ayrıca arka kapakta, ön kapaktaki resmin küçültülmüş bir hali ve kitabın yazarına ait özet bilgi bulunmaktadır. Kapakta eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten net bir bilgiye rastlanmamaktadır.

Kitap kapağının genel itibarıyla belirlenen ölçütlere uyduğu görülmekte ve hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Ciltleme

Kitap, tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiştir. Ciltlemede dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kapağın kalın karton olduğu görülmektedir. Genel olarak ciltleme ölçütleri yönüyle eksiklikleri bulunan kitabın, ciltleme ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta birçok yazım yanlışının bulunduğu görülmektedir. Bunlardan birkaçına örnek olarak şu cümleleri gösterebiliriz:

“*Bildiği bir kaç duayı içinden mırıldandı ve cesaretini topladı.*” (s. 5)

“*Kendi güzelliğimi daha önce farketseydim kocam olacak bu çirkin adamla evlenir miydim?*” (s. 23)

“*Biraz dikkatli bakınca herşey aydınlanabiliyordu.*” (s. 23)

Yukarıda altı çizili olan sözcüklerin Güncel Yazım Kılavuzu’na uygun olmadığı görülmekte ve bu şekilde başka yazım yanlışlarının da bulunduğu eserin bu yönüyle, hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Dil ve Anlatım

Kitapta akıcı ve anlaşılır bir dil kullanılmaktadır. Kitaptaki paragrafların kısa olduğu ve uzunluklarının genel olarak 5-6 cümleyi geçmediği görülmektedir.

Çeviri bir metin türündeki eserde yabancı yer ve kişi adlarının özgün şekliyle yazıldığı, ancak bu sözcüklerin Türkçe okunuşlarına yer verilmediği tespit edilmiştir. Kitabın bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta “*çalım satmak, yüreği burkulmak, eşek sudan gelinceye kadar dövmek, koltukları kabarmak, söz etmek, içini dökmek, akıl sır ermemek, dile getirmek, yol almak, beti benzi atmak, tüyleri diken diken olmak, yemeden içmeden kesilmek, canı sıkılmak, göz kulak olmak, gözden kaybolmak, tabanları yağlamak, gözdağı vermek, Nuh deyip peygamber dememek, yol göstermek, dünyadan el etek*

çekmek, iç çekmek, ağzı kulaklarına varmak, pabuç bırakmamak, illallah etmek, bıyık altından gülmek, yoluna koymak, yola düşmek, içini kurt kemirmek, aklına koymak, yüzünü ekşitmek, can vermek, göz atmak, salık vermek, cirit atmak, baş etmek, dikkat kesilmek, göz ardı etmek” deyimlerinden yararlandığı tespit edilmiştir

Çeviri eser türündeki kitapta deyimlerden yararlanılmasının anlatımı zenginleştirmek adına olumlu olduğunu söylemek mümkündür. Eserin yabancı menşeli bir kitap olduğu göz önüne alındığında Türk atasözlerine rastlanmamanın olumsuz bir durum olarak görülmemesi gerektiği düşünülmektedir. Eserin bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Tema

Kısa hikâyelerin yer aldığı kitapta her metnin farklı iletiler taşıdığı görülmektedir.

Çocuklara ders veren, onlara ne yapmaları ya da ne yapmamaları gerektiğini bildiren cümleler bulunmamaktadır. Metinlerde belirli bir temadan çok ilerilerin ön plana çıktığı dikkat çekmektedir.

Hikâyelerin her birinin vermek istediği bir mesaj olduğu ve bu mesajların da metinlerde yer alan olayların içinde uygun bir şekilde yer aldığı dikkate alındığında, kitabın tema ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Konu

Kitapta yer alan metinlerde işlenen konuların toplumun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine uygun olmayan bir yönü bulunmamaktadır.

Metinlerde ele alınan konuların ilgi çekici olduğu, politik veya ideolojik unsurlar içermediği görülmektedir.

Çocuğu yaşama hazırlayıcı ve çocuğun eleştirel düşünme becerisini geliştirecek nitelikte olduğu düşünülen konuların bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Kahramanlar

Kitaptaki metinlerde çoğunlukla iki ya da üç kahraman olduğu görülmektedir. Bu kahramanların tümünün eşit derecede öneme sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Metinlerde kahramanlar aracılığıyla mesajlar verildiği dikkat çekmektedir. Kendisini bu kahramanlarla özdeşleştirecek çocukların, örnek alabileceği ve ders çıkarabileceği olumlu davranışlar olduğu göze çarpmaktadır.

Metinlerin kahramanlardan çok olaylar üzerine kurulmuş olduğu ve kahramanların yaşadıkları ve davranışlarıyla okuyucuya mesaj verebilecek nitelikte olduğu dikkate alındığında, eserin kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Plan

Kitapta masalsı hikâyelerin de bulunduğu, bu hikâyelerde olağanüstü olayların da yaşandığı görülmektedir. Bu bakımdan, eserde mantık hatalarının aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Ana düşüncelerin açık ve anlaşılır olduğu kitapta olayların metinlerin bütünlüğünü bozmayacak şekilde sıralandığı görülmektedir.

Çevre

Belirli bir zaman ve mekânın belirtilmediği hikâyelerde, metinlerin türü dikkate alındığında, çevre ölçütlerinin aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, görseller, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Yabancı dilden Türkçeye çevrilmiş olan eserde, birçok deyimden yararlanılmış olması olumlu bir durum olarak değerlendirilmektedir. İncelenen birçok kitapta olduğu gibi bu eserin de baskı kalitesi yönüyle hedef kitleye hitap etmediği tespit edilmiştir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Serçekuş

Yazar: Cahit Zarifoğlu

Yayınevi: Beyan Yayınları

Basım Tarihi: Ekim 2005

Sayfa Sayısı: 96

Kitap İncelemesi

Boyut

12,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında olmadığı görülmekte ve bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

2. kalite hamur kâğıdın mat olduğu ve okuma esnasında herhangi bir olumsuzluğa yol açmadığı görülmektedir. Bu bakımdan, kâğıt kalitesinin belirlenen ölçütlere uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Sayfa Düzeni

Sayfaların tek sütun olarak düzenlenmiş olduğu eserde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Görseller, kitapta tam sayfa şeklinde yer almaktadır. Bu oran, görsellerin sayfada kapladığı yerin hedef kitlenin seviyesinin altında olduğunu göstermektedir.

Metnin 33. sayfasında yer alan resim 30. sayfadaki bir bölümle, 37. sayfadaki resim 49. sayfadaki bölümle, 53. sayfadaki resim 69. sayfadaki bölümle, 71. Saydaki resim 94. sayfadaki bir bölümle ilişkilidir. Bu durum, görsellerin ilişkili oldukları bölümlerle birlikte düşünülmesine engel olduğunu söylemek mümkündür.

Açıklayıcı özellik taşıyan ve bire bir benzetme yapılmadığı görülen resimlerin belirlenen ölçütler açısından birtakım eksiklikleri bulunduğu, bu sebeple hedef kitleye uygun olmadıkları düşünülmektedir.

Kapak

Kitap kapağında bir serçenin resmedildiği görülmektedir. Fotoğrafik özellik taşımayan resmin kitabın içeriğine uygun ve ilgi çekici olduğu düşünülmektedir.

Kitabın ön kapağında kitabın, yazarın ve yayınevinin adına; sırtta ise kitabın ve yazarın adıyla yayınevinin logosuna yer verilmektedir. Arka kapakta, ön kapaktaki resmin küçültülmüş bir hali ve metnin konusuna ilişkin bir özet; ön kapağın iç sayfalarında yazarın hayatına ve eserine ilişkin bilgiler bulunmaktadır.

Ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu bildiren bir ibare bulunmaktadır, ancak eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten bilgiye rastlanmamaktadır.

Sonuç olarak kitabın kapak özellikleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Ciltleme

Kitap, tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiştir. Ciltlemede dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri yönüyle eksiklikleri bulunan kitabın ciltleme ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yazım yanlışlarının bulunduğu görülmektedir. Bunlardan birkaçını şu şekilde örneklendirmek mümkündür:

“*Uyku serin havayla yüzyüze gelir gelmez sersemleyip yere düştü.*” (s.11)

“*Küçük kurbağa bir saz demetinin yanıbaşından başını çıkarınca kimsenin kendine katılmadığını şaşkınlıkla farkediyor.*” (s. 15)

“*Kimbilir nasıl biri.*” (s. 22)

“*Birazdan ateşin üzerinden alınıp yandaki boş sacayağının üzerine konacak, suyun, tarhananın ve ateşin içindeki bütün lezzetler, iyice birbirine sinsin diye bekletilecekler (noktalama işareti kullanılmamış)*” (s. 27)

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü üzere kitapta okuyucuda yanlış öğrenmelere yol açacak yazım ve noktalama yanlışlarının bulunduğu görülmekte ve bu yönüyle eserin hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde paragrafların genel olarak 5-6 cümleyi geçmeyecek şekilde düzenlenmiş olduğu görülmekte, yazarın üslubunun çocuklara hitap edebilecek şekilde sade ve açık olduğu dikkat çekmektedir.

Okuyucu sıkmayan, sürükleyici bir dilin kullanıldığı ve genellikle basit cümlelerin tercih edildiği eserin bu yönüyle hedef kitlenin uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Atasözleri ve Deyimler

Metinde “*fark etmek, yol almak, aklına takmak, gözden kaçırmak, göz atmak, göz ucuyla bakmak, göz kamaştırmak, göz açıp kapayıncaya kadar, başı dönmek, yüreğinin yağı erimek, gözden geçirmek, pes etmek, bıyık altından gülmek, yola koyulmak, ödü patlamak, gözden çıkarmak, içinden geçirmek, hapı yutmak, canını almak, koltukları kabarmak, ağızından baklayı çıkarmak, kan ter içinde, can atmak, gözlerini fal taşı gibi açmak, göze almak*” deyimlerinden yararlanıldığı, ancak

atasözlerine yer verilmediği tespit edilmiştir. Metnin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Tema

Metinde temanın doğrudan bir mesaj olarak verilmediği, bunların eserin geneline yayılarak çocuğun verilmek istenen iletilere kendi başına ulaşmasının amaçlandığı göze çarpmaktadır.

Eserde doğa ve çevre bilinci temalarının ele alındığı görülmekte, bilinçsiz ve amaçsızca avlanarak doğadaki canlılara zarar vermenin, onları öldürmenin yanlışlığı üzerinde durulmaktadır. Bu durumun insana bir şey kazandırmayacağı, sırf zevk için bir canlıya kıymanın ileride onun sağlayabileceği faydaların da önüne geçtiği düşüncesi vurgulanmaktadır.

Metinde her canlının bir yaşam süresi olduğu ve bu süreyi yine bir başka canlının hiçbir gerekçe yokken sona erdirmesinin ne kadar yanlış bir durum olduğu fikri işlenmektedir. İnsanların doğaya ve doğadaki canlılara verdiği zarar üzerinde de durulmaktadır:

“İnsan köpeğin de tabiatını değiştirdi. Onlara kanlarında var olmayan bir davranış belletti.” (s. 64)

Metindeki tema ve iletilerin açık ve anlaşılır bir biçimde ele alındığı, politik veya ideolojik unsurlar içermediği görülmektedir. Eserin, tema ölçütleri yönüyle, hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

Metinde Serçekuş'un bir avcının hedefinde, tam namlusunun ucunda bulunmasına rağmen, bu avcı tarafından avlanmaya değer olarak görülmemesinin yanında, kuşun avcıya kendisini öldürmemesi gerektiğini verdiği örneklerle izah etmesi, avcı tarafından vurulmayan kuşun bir gün bataklığa saplanan bu avcıyı ölümden kurtararak neden yaşaması gerektiği hususunda haklı çıkması konu edilmektedir.

Eserde işlenen konunun oldukça öğretici ve ibret verici, ayrıca hedef kitlenin ilgisini çekebilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir. Çocuğun eleştirel düşünme becerisine de katkı yapabilecek olan konunun hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Kahramanlar

Metnin başkahramanları Serçekuş ile avcıdır. Eserde kahramanların özelliklerinden çok konunun ön plana çıktığı görülmektedir.

Eserin başkahramanlarından avcının Serçekuş'a acıması ve onu avlamaktan vazgeçmesi olumlu bir durumdur. Ayrıca bu kahramanın yaptığı hatayı anlayarak namlusunun ucuna kadar gelen Serçekuş'u bir barış güvercini gibi salması da anlamlıdır.

Eserde verilen iletilerde kahramanların oynadığı rolün önemli olduğu, eserin kahraman ölçütleri yönüyle uygunsuz bir durumunun olmadığı düşünülmektedir.

Plan

Masalımsı hikâye özelliği taşıyan eserde mantık hatalarının aranmaması gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca metinlerdeki olayların kitabın bütünlüğünü bozmayacak şekilde sıralandığı ve ana düşüncenin açık ve anlaşılır olduğu görülmektedir.

Çevre

Zamanın açık bir şekilde belirtilmediği eserde mekâna ilişkin ipuçlarının ve bilgilerin bulunduğu görülmektedir:

“Peş peşe gelincik tarlaları, fundalıklar, küçük korular, meyve ağaçlarıyla dolu bağlar ve tarlalar, civarındaki birkaç köyün yanlarına kadar sokularak ve yeryüzünü doldurarak kuzeydeki büyük gölün kıyıları boyunca uzanıp gidiyor.” (s. 6)

“Şehrin Gölbaşı yolu üzerindeki kenar semtlerden birinde, bir telefon kulübesinin önünde, diğer üç avcı farların ışığında belirdiler.” (s. 61)

Yukarıdaki ilk bölümden Serçekuş'un yuvasının bulunduğu yer ile avcılarının yaşadığı yer hakkında bilgi edinmenin mümkün olduğu görülmektedir. Ayrıca, ikinci bölümde kullanılan teknolojiyen hareketle olayların günümüze yakın bir zamanda geçtiğini söylemek mümkündür.

Çevrenin zaman ve mekânı yansıttığı görülen metnin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, görseller, ciltleme, yazım ve noktalama, atasözleri ve deyimler ölçütlerine uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Türk edebiyatı ürünü olan eserde, dilimizin temel zenginliklerinden olan atasözlerinden yararlanarak kitabın çocuklarımıza dil ve estetik zevki aşılması gerektiği hususu düşünüldüğünde, metinde atasözlerinin bulunmamasının önemli bir eksiklik olarak değerlendirildiği söylenebilmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Sevdalı Bulut

Yazar: Nazım Hikmet

Yayınevi: Yapı Kredi Yayınları

Basım Tarihi: Eylül 2008

Sayfa Sayısı: 112

Kitap İncelemesi

Boyut

17 x 22,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçütler açısından üst sınırdan bulunduğunu ve seviyeye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Kâğıt Kalitesi

Kullanılan kâğıt 1. kalite hamurdandır. Mat ve kalın olduğu tespit edilen kâğıdın ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı ve sayfaları tek sütun olarak düzenlenmiş olduğu tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitaptaki görsellerde bire bir benzetme yapılmadığı ve açıklayıcı görsellerin yanında süsleyici görsellere de yer verildiği görülmektedir. Açıklayıcı görsellerin sayfaları 1/2 oranında kapladığı, süsleyici görsellerin ya tam bir sayfayı ya da sayfanın küçük bir bölümünü kapladığı göze çarpmakta, açıklayıcı görsellerin ilişkili oldukları metin bölümleriyle aynı yüzde oldukları dikkat çekmektedir.

Kitabın resimleme ölçütleri yönüyle ilköğretim birinci kademe öğrencilerine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında “Sevdalı Bulut” metnine ait bir resmin bulunduğu görülmektedir. Kitabın içeriğiyle uyumlu olan resmin ilgi çekici olduğunu söylemek mümkündür.

Ön kapakta ve sırtta kitabın ve yazarın adıyla yayınevinin logosuna; ön kapağın içindeki ilk sayfada kitabın yazarına ait özet bilgilere yer verilmekte ve kitabın arka kapağında kitabın içeriğiyle ilgili kısa bilgi bulunmaktadır.

Hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlandığına ilişkin bilgi bulunmayan kitabın arka kapağında eserin 100 Temel Eser Listesi'nde yer aldığına dair bir ibare bulunmaktadır. Eserin kapak ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu görülmektedir.

Ciltleme

Kitap, formalama yöntemiyle ciltlenmiştir. Cilt kapağının mukavvadan ve iplikle dikilmiş olduğu görülmekte, kitabın, ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyelerine uygun olduğu düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yazım yanlışlarının bulunduğu tespit edilmiştir. Bu yazım yanlışlarının bulunduğu cümlelerden bazıları şunlardır:

“Yanı başında, sağında tavşan, sol omuzunda şu demin Kara Seyfi'nin elinden kurtulan ak güvercin.” (s. 27)

“Gecelerden bir gece, Ayşe kız bahçede, küçükçük evinin önünde, havuz kıyısında oturuyordu.” (s. 28)

“Geceyle gündüz farkedilmez olmuş sarayın içinde.” (s.59)

Yukarıdaki altı çizili sözcüklerin Güncel Yazım Kılavuzu'na aykırı olarak yazılmış olduğu görülmekte, kitabın bu yönüyle ölçütlere uygun olmadığı düşünülmektedir.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı metinde bazı sayfalarda çok uzun paragraflara yer verildiği görülmektedir. Öyle ki, kitabın 31, 32, 33, 34, 35, 36. sayfalarının tek bir paragraftan oluştuğu dikkat çekmekte ve bu durumun, okuma sürecinde gözün yorulmasına yol açabileceği düşünülmektedir.

Kitabın dil ve anlatım ölçütleri yönüyle ilköğretim ikinci kademe öğrencileri için daha uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta *“yola çıkmak, göze almak, kafa tutmak, razı olmak, küplere binmek, göz atmak, yola koyulmak, canına kıymak, gözden geçirmek, tabanları yağlamak, yol almak, dile gelmek, akıl etmek, dil dökmek, iki gözü iki çeşme ağlamak, içini çekmek, gözlerinin içi gülmek, küplere binmek, ayın on dördü gibi, karşı koymak, yaka*

silmek, umudunu kesmek, yola düzölmek, ağız değiştirmek, kulak asmak, dert yanmak, gözden kaybolmak, taş kesilmek, can kulağıyla dinlemek, yol almak, göz açıp kapayınca kadar, yoluna çıkmak, yerine getirmek” deyimleri ile “İyilik eden, iyilik bulur.”, “Lafla peynir gemisi yürümez.” atasözlerinden yararlanıldığı görölmekte ve eserin bu yönüyle ölçütlere uygun olduğu görölmektedir.

Tema

Kitapta yer alan “Sevdalı Bulut” adlı metinde iyilik ve fedakârlık temalarının işlendiği görölmektedir. Metinde iyilik ve kötölüğe ilişkin iletilerin bulunduğu göze çarpmaktadır:

“Sözü uzatmayalım, arası çok geçmeden gökyüzünün maviliğinde, bulut belirmeye başladı yine, tam da eski halini alınca, yukardan Ayşe’ye baktı, bahçeye baktı, kocaman bir ağız oldu, yayıldı, gülümsedi, böylece de iyiler iyilik buldu. Ney ülkesinde kötüler çekti cezasını.” (s. 37)

Kitapta yer alan metinlerde temaların doğrudan bir mesaj olarak verilmediği, eserin geneline yayılarak okuyucunun verilmek istenen iletilere kendi başına ulaşmasının amaçlandığı görölmektedir. Örneğin, “Kör Padişah” metninde yer alan bir bölüm şu şekildedir:

“İçki öyle kötü şeydir ki, filleri bile yıkar, fillikten çıkarır, tavuğa döndürür. Sarhoş fillerin dişlerini kolayca sökersin askerlerinle.” (s. 61-62)

Yukarıda göröldüğü gibi metinde gerçekleşen bir olaydan hareketle kötü alışkanlıkların önüne geçilmeye çalışılmaktadır. Kitapta yer alan metinlerin, temaların ele alınışı yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Konu

“Sevdalı Bulut” metninde Ayşe adlı iyi kalpli bir kızın, gözünü para hırsı bürümüş kötü bir adam olan Kara Seyfi’yle başından geçenler konu edilmektedir. Metindeki Bulut, Kara Seyfi’nin kötölüklerine karşı koyma konusunda Ayşe kıza yardımcı olmaktadır.

Kitapta yer alan metinlerde işlenen konuların çocuğun hayal gücünü ve eleştirel düşünme becerisini geliştirebilecek nitelikte olduğu görölmektedir. Toplumun ahlak kurallarına aykırı unsurların bulunmadığı konuların hedef kitleye uygun olduğu düşünölmektedir.

Kahramanlar

“Sevdalı Bulut” adlı masalın başkahramanları Ayşe kız, Bulut ve Kara Seyfi’dir.

Metinde, Ayşe kız iyiliği temsil eden, fedakâr ve yüreği sevgi dolu bir karakter olması yönüyle örnek bir kahraman olarak karşımıza çıkmaktadır. Her ne kadar bir insan olmasa da Bulut'un Ayşe kızı kötülüklerden korumak adına yaptığı fedakârlıklar önemlidir.

Kitaptaki metinlerde olayların odağında bulunan kahramanların yanlış örnek teşkil edecek davranışlarının bulunmadığı dikkate alındığında eserin kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Plan

Masalların yer aldığı kitapta mantık hatalarının aranmaması gerektiği düşünülmektedir. Bununla birlikte, metinlerde ana düşüncenin açık ve anlaşılır olduğu, olayların metnin bütünlüğünü bozmayacak şekilde sıralandığı görülmektedir.

Çevre

Gerçek zaman ve mekânın bulunmadığı metinlerde çevre unsurunun aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın yazım ve noktalama ölçütü yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Süsleyici resimlerin yer aldığı kitabın, sayfadaki resim oranı da göz önüne alındığında ilköğretim birinci kademe öğrencilerine uygun olarak hazırlanmış olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte, kitabın dil ve anlatım ölçütleri yönüyle ilköğretim ikinci kademe seviyesindeki öğrenciler için daha uygun olduğu görülmektedir.

Bilhassa ciltleme, kapak, kâğıt kalitesi ölçütlerinin uygunluğu yönüyle ön plana çıkan kitabın resimleme ile dil ve anlatım ölçütleri açısından bütünlük sağlayamadığını söylemek mümkündür.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Sol Ayağım

Yazar: Christy Brown

Yayınevi: Nemesis Kitap

Basım Tarihi: Ağustos 2009

Sayfa Sayısı: 192

Kitap İncelemesi

Boyut

13 x 19 olduğu tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında bulunmadığı görülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Kullanılan 2. kalite hamur kâğıdın ince ve kalitesiz olduğu, arka yüzdeki yazıların ön yüzden görülerek okuma sürecinde gözü yorduğu dikkat çekmektedir. Kâğıdın bu yönüyle ölçütlere uymadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Sayfa Düzeni

Sayfaların tek sütun olarak düzenlenmiş olduğu kitapta birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görsellere yer verilmediği tespit edilmiştir. Eserin bu yönüyle 7 ve 8. sınıf seviyesine uygun olarak hazırlanmış olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında iki küçük çocuğa ait fotoğraf bulunmaktadır. Kapakta yer alan bu fotoğrafın kitabın içeriğiyle uyumlu olmadığı düşünülmektedir.

Ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına; ön kapağın içindeki ilk sayfada kitabın yazarına ait özet bilgilere yer verilmekte, kitabın arka kapağında eserin içeriğiyle ilgili kısa bilgi bulunmaktadır.

Eserin hangi yaş seviyesine uygun olduğuna ilişkin bir bilgiye yer verilmemekte, bununla birlikte ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde bulunduğu ilişkin bir ibare yer almaktadır.

Kitap kapağının hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiş olan kitapta dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kapağın kalın kartondan olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri açısından eksiklikleri bulunan eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yazım ve noktalama yanlışlarına rastlanmamaktadır.

Dil ve Anlatım

Kitapta akıcı, anlaşılır ve sade bir dilin kullanıldığı dikkat çekmektedir. Sıralı cümlelerin oldukça sık yer aldığı eserde yüklü ve yoğun bir anlatımdan kaçınıldığı ve paragraf uzunluklarının genel olarak 7-8 cümleyi geçmediği görülmektedir.

Hedef kitleye uygun bir dilin kullanıldığı eserde, kişi ve yer adlarının özgün şekliyle yer aldığı, ancak bu sözcüklerinin Türkçe okunuşlarına yer verilmediği görülmekte, bu durumun ölçütler açısından olumsuz olduğu düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Yabancı dilden çeviri olan metinde “*yoluna girmek, umudunu kesmek, ele almak, söz etmek, yol açmak, can atmak, aklından çıkmak, ele vermek, akıl etmek, başı derde girmek, içini çekmek, yola çıkmak, göz kırpmak, aklına koymak, kıpkırmızı olmak, söz vermek, dört gözle beklemek, deli olmak, gözlerini dikmek, kafa kafaya vermek, yüzü kızarmak, gözden kaybolmak, gözlerini kaçırmak, yol açmak, elde etmek, yola koyulmak, acı çekmek, özlemini çekmek, kulak kabartmak, eli kolu bağlı kalmak, canını acıtmak, dili tutulmak, içine işlemek, el sıkılmak, işine koyulmak, farkına varmak, gözleri parlamak*” deyimlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Tema

Otobiyografik bir roman türündeki eserin ana fikrinin cesaret olduğunu söylemek mümkün görünmektedir. Zira yazarın hayatının anlatıldığı eserde çevresindeki insanların cesaretlendirmeleriyle doğuştan engelli bir kişi, engelleri ortadan kaldırma çabasına girişmektedir.

Eserde aile bütünlüğünün ve birlikteliğinin önemi bir başka fikir olarak karşımıza çıkmaktadır. Zira yazar, karşılaştığı zorluklara ailesinin yardımıyla göğüs germektedir. Aile sevgisi, anne sevgisi, evlat sevgisi ve arkadaş sevgisi fikirlerinin de işlendiği metinde bu fikirleri ele alan iletilerin eserin geneline hakim olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Kitabın işlediği fikirler ve temanın ele alınışı yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

Yazarın hayatının bir bölümünün ele alındığı eserde kişisel becerilerini keşfeden ve bu becerileri geliştirmek için mücadele eden bedensel engelli bir kişinin yaşadıkları konu edilmektedir.

Doğuştan bedensel engelli olan yazarın iyileşmesinin doktorlar tarafından mümkün görülmemesi üzerine annesi devreye girmekte ve oğlunun sağlığına kavuşması için çaba sarf etmektedir.

Oğlunun iyileşmesi için onunla zaman geçirmeye ve onu cesaretlendirmeye özen gösteren anne, bu hayalinin bir gün gerçekleştiğini görür. Yazar, tebeşirle yazı yazan kardeşlerini seyrettiği bir gün bu tebeşiri sol ayak parmaklarıyla kavrar ve onları taklit etmeye çalışır, bu durumu gören annesi ondan tahtaya yazdığı “A” harfini kopya etmesini ister. Uzun süre uğraşan yazar, bu harfi yazmayı başarır ve uzun süre devam edecek mücadele bundan sonra başlar.

Yazar, hayatının ilerleyen yıllarında okuma ve yazmayı öğrenir, resim yapar, özel bir klinikte tedavi görmeye başlar ve otobiyografisini yazarak yazarlığa adım atar.

Yazarın hayatının çocuklar için birçok olumlu mesajlar içerdiği ve onu hayata hazırlayacak nitelikte olduğu düşünüldüğünde, metinde işlenen konunun hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Kahramanlar

Eserin başkahramanı yazarın kendisi, diğer önemli kahramanların yazarın annesi, kardeşleri, Bayan Delahunt, Doktor Warnants, Dr. Collis'tir.

Yazarın hayatından kesitler sunan eserde başkahramanın azmi, cesareti ve zorluklara karşın gösterdiği mücadele oldukça önemlidir. Başkahramana ait bu özelliklerin okuyucuya olumlu örnek olabilecek, onu hayata hazırlayabilecek nitelikte davranışlar olması eserin kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu düşündürmektedir.

Plan

Eserde plan ölçütleri açısından olumsuz bir özelliğe rastlanmamaktadır.

Çevre

Gerçek olay, şahıs ve mekânların bulunduğu eserde çevre ölçütleri aranmamıştır.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, kapak, ciltleme, dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Birçok deyimden yararlanıldığı görüldüğü eserin konusunun çocuğu yaşamaya hazırlayıcı ve ilgi çekici olduğu düşünülmektedir. Bilhassa 5. sınıf öğrencilerine yönelik bir çocuk kitabında resim olması gerektiği düşünüldüğünde, içinde resim bulunmayan kitabın resimleme ölçütleri yönüyle ilköğretim ikinci kademe seviyesine hitap ettiğini söylemek mümkündür.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Şamatalı Köy

Yazar: Astrid Lindgren

Yayınevi: Pegasus Yayınları

Basım Tarihi: Nisan 2011

Sayfa Sayısı: 104

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olan kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

Kullanılan kâğıt 2. kalite hamurdandır. Kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar on yüzden görülerek okuyucunun gözünün yorulmasına neden olmaktadır. Bu bakımdan, kitabın kâğıt kalitesi yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde bir buçuk satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Kitabın sayfaları tek sütun olarak düzenlendiği ve kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta yer alan görsellerin anlatılan olayları açıklayıcı nitelikte olduğu görülmekte, görsellerde bire bir benzetme yapılmadığı ve farklı boyutlardaki görsellerin kitap sayfalarını 1/2, 1/3 ve 1/4 oranlarında kapladığı göze çarpmaktadır.

Görsellerin metnin ilişkilendirildiği bölümleriyle aynı yüzde oldukları ve çocukların anlayamayacağı ölçüde karışık olmadığı dikkat çekmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında eserdeki başkahramanların resmedildiği ve bu resmin ilgi çekici olduğu görülmektedir. Kapakta yer alan bu resim, kitabın içeriğiyle de uyum sağlar niteliktedir.

Ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına, yer verilmekte, kitabın arka kapağında kitabın içeriğiyle ilgili kısa bilgi bulunmaktadır. Ayrıca arka kapağın içindeki sayfada kitabın yazarına ait özet bilgi yer almaktadır. Eserin kapak ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu görülmektedir.

Ciltleme

Ciltlemede dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı tespit edilen kitapta tek sayfa ciltleme yönteminin kullanıldığı ve kapağın kalın kartondan olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri açısından eksiklikleri bulunan eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Eserde yazım ve noktalama yanlışlarının bulunmadığı tespit edilmiştir.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde paragrafların okuyucu yormayacak, sıkılmayacak şekilde düzenlendiği ve uzunluğunun ortalama 5-6 cümleyi geçmediği görülmektedir. Ancak çeviri türündeki kitapta kişi adlarının özgün şekliyle verildiği, bu adların Türkçe okunuşlarının yer almadığı dikkat çekmektedir.

Eserin bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Atasözleri ve Deyimler

Yabancı dilden çeviri olan kitapta “*yüreği ağzına gelmek, avaz avaz bağırarak, karar vermek, aklının ucundan bile geçirmemek, mis gibi, bembeyaz olmak, söz vermek, dil dökmek, yola koyulmak, söz etmek, göz kırpmak, canı sıkılmak, avazı çıktığı kadar, gözlerinden yaşlar boşanmak, kafa yormak, fark etmek, kaşla göz arasında, ok gibi fırlamak, kolaçan etmek, gözden kaybetmek, yer yarılıp içine girmek, yola çıkmak, iki büklüm olmak, iki büklüm olmak, aklından geçirmek, gözünü kırpmadan*” deyimlerinden yararlandığı tespit edilmiştir. Eserin bu yönüyle, hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Tema

Metinde aile ve arkadaşlık temalarının birlikte işlendiğini söylemek mümkündür. Ayrıca metinde hayvan sevgisinin ele alındığı göze çarpmaktadır.

Metnin başkahramanı Lisa'nın hayvanlara olan sevgisini ve merhametini gösterdiği bir bölüm şu şekildedir:

“Elbiselerimiz kurduğunda kedi yavrularıyla birlikte evlerimize döndük. Anne kedinin yanında bir yavru kaldığı için mutluydum. Yoksa hiç yavrusu kalmayacaktı.” (s. 38)

Kitapta çocuklara doğrudan ders veya öğüt veren cümlelere rastlanmamaktadır. Temanın açık ve anlaşılır bir biçimde ele alındığı ve eserin tümüne yayıldığı kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

Metinde sadece üç çiftlikten oluşan bir köyde yaşayan Lisa, ailesi ve arkadaşlarının hayatı konu edilmektedir.

Lisa'nın Lasse ve Bosse adında iki erkek kardeşi, Olle, Brita ve Anna adında da üç arkadaşı bulunmaktadır.

Eserde bu çocukların okul yaşamı, yazın çalıştıkları şalgam tarlasında yaşadıkları ve birbiriyle ilişkileri ele alınmaktadır.

Eserin ilk bakışta, konu yönünden oldukça basit ve uygun olduğu görülmektedir. Ancak, metnin bir bölümünde Lisa ve Anna'nın sırf macera olsun diye yaşlı bir adamdan fikir alarak uygulamaya koydukları evden kaçma girişimi başarısız da olsa olumsuz bir örnek olarak değerlendirilmektedir. Zira bu durumun okuyucu tarafından masum bir davranış olarak görülerek sıradanlaştırılabileceği düşünülmektedir. Bu bakımdan metnin konusunda yer alan bu olumsuzluk sebebiyle metnin hedef kitleye uygun olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Kahramanlar

Metnin başkahramanı Lisa, diğer önemli kahramanlar Lasse, Bosse, Olle, Brita ve Anna'dır.

Kahramanların çocuk olması ve kahraman kadrosunun geniş olmaması olumlu bir durum olarak değerlendirilebilir. Ancak metnin konusunda da değinildiği gibi, Lisa ve Anna karakterlerinden evden kaçma girişimleri hedef kitleye olumsuz örnek oluşturabilecek bir davranış olarak görülmektedir. Bu sebeple, eserin kahraman ölçütleri yönüyle uygun olmadığı düşünülmektedir.

Plan

Kitapta olayların bütünlüğünü bozacak gereksiz geri dönüşlere ve kusurlara rastlanmamıştır. Ayrıca, metnin ana düşüncesinin açık ve anlaşılır olduğunu söylemek mümkün görünmektedir. Bu bakımdan, belirlenen ölçütlere uygun olduğu düşünülmektedir.

Çevre

Metindeki olaylar küçük bir köyde geçmektedir. Kitapta mekâna ve kahramanların özelliklerine dair detayları aktaran bilgilerin bulunduğu ver görsellerin de bu bilgileri desteklediği görülmektedir. Örneğin, mekânla ilgili bilgileri aktaran bir bölüm şu şekildedir:

“Biz Orta Çiftlik denilen bir yerde yaşıyoruz. Bizim evimiz iki ayrı çiftlik evinin ortasında olduğu için böyle adlandırılıyor. Diğer ikisinin adları Kuzey Çiftliği ve Güney Çiftliği. Üç ev yan yana duruyor...” (s. 6)

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, görseller, ciltleme, dil ve anlatım, konu ve kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Kitapta yer alan görsellerde bire bir benzetme yapılmadığı dikkat çekmekte ve görsellerin sayfaları kaplama oranlarının ölçütler doğrultusunda ancak ilköğretim birinci kademe öğrencilerine uygun olabileceği düşünülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Şeker Portakalı

Yazar: Jose Mauro De Vasconcelos

Yayınevi: Can Sanat Yayınları

Basım Tarihi: Ocak 2011

Sayfa Sayısı: 184

Kitap İncelemesi**Boyut**

12,5 x 19,5 olan kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

Kullanılan kâğıt 2. kalite hamurdandır. Mat ve gözü yorucu olmadığı görülen kâğıt cinsinin belirlenen ölçütlere uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Sayfa Düzeni

Sayfaları tek sütun olarak düzenlenmiş olan kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görsellere yer verilmemektedir. Bu durum, kitabın resim ölçütü açısından 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğunu düşündürmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında bir resim bulunmakta ve bu resmin ilgi çekici olduğu düşünülmektedir. Kapakta yer alan bu resim, kitabın içeriğiyle de uyum sağlar niteliktedir.

Ön kapakta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına, ayrıca sırtta da yine kitabın ve yazarın adıyla yayınevinin logosuna yer verilmekte, kitabın arka kapağında yazara ait bir fotoğraf, yazarın hayatına ve eserlerine ilişkin kısa bilgi bulunmaktadır. Yine ön kapağın içindeki ilk sayfada kitabın yazarına ait özet bilgiye yer verilmektedir. Eserin kapak ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Ciltleme

Kitabın tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlendiği, ciltlemede dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın kartondan olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri açısından eksiklikleri bulunan eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Eserde yanlış öğrenmelere yol açacak yazım ve noktalama yanlışlarının bulunmadığı tespit edilmiştir.

Dil ve Anlatım

Eserin dilinin akıcı ve anlaşılır olduğu, genellikle diyalogların yer aldığı kitapta paragraf uzunluklarının 6-7 cümleyi geçmeyecek şekilde düzenlendiği görülmektedir. Yüklü ve yoğun anlatımın bulunmadığı eserde küfürlü ve argo sözcüklerin kullanılmış olduğu dikkat çekmektedir.

“*.rospu çocuğu! Görürdü gününü o!*” (s. 99)

“Nesin sen biliyor musun? *.rospunun tekisin!*” (s. 133)

Sade, akıcı ve anlaşılır bir üsluba sahip eserde küfürlü sözcüklerin yer alması, ayrıca özgün şekliyle verilen yabancı yer ve kişi adlarının Türkçe okunuşlarının yer almaması olumsuz bir durum olarak değerlendirilmekte ve kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Yabancı dilden çeviri olan kitapta “*canı istemek, söz vermek, öç almak, dili tutulmak, fark etmek, kendinden geçmek, gözlerini dikmek, göz atmak, akıl etmek, söz etmek, yola koyulmak, yola çıkmak, yol açmak, sabrı taşmak, pes etmek, çene yormak, canından bezmek, göz kulak olmak, hayal kırıklığına uğramak, umudu kırılmak, yolunu tutmak, içini çekmek, tabanları yağlamak, göze almak, gönlünü almak, göğsü kabarmak, ağzı açık kalmak, gözdağı vermek, kulak vermek, acı çekmek, tozu dumana katmak, canını yakmak, görmezden gelmek, akıl etmek, yol almak, akli başına gelmek, göz koymak, razı olmak, hapı yutmak, söz kesmek, başına kakmak, soğuk ter dökmek*” deyimlerinin yer aldığı tespit edilmiştir. Eserin bu yönüyle, hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Tema

Metinde sevgi teması altında insan, hayvan ve doğa sevgisi fikirleri yoğun bir şekilde işlenmektedir. Eserin tümüne hâkim olan bu fikirlerin doğrudan bir mesaj olarak verilmediği, metnin tamamına yayılarak çocuğun verilme istenen iletilere kendi başına ulaşmasının amaçlandığı görülmektedir.

“*Bak, buna hayır derim. Hayvanların hırpalanmasını sevmem.*” (s. 120)

“*Benimle birlik olursun, değil mi Totoca? Savaşmak için bir sürü insan bulurum. Kimse küçük portakal fidanımı kesemez...*” (s. 163)

Konu

Metinde ailesiyle birlikte yoksul bir hayat yaşayan çok akıllı bir çocuk olan Zeze'nin yaramazlık yaptığı gerekçesiyle ebeveynleri ve kardeşleri tarafından sürekli cezalandırılması; Zeze'nin önceleri nefret ettiği Portekizli Manuel ile bir kaza sonucu dost olması, Portekizli Manuel'i çok seven Zeze'nin dostlukları; Zeze'nin yaşadığı tüm sevinçleri ve kederleri Minguinho adını verdiği şeker portakalı ağacıyla paylaşması; son olarak Zeze'nin çok sevdiği Manuel'in trafik kazası sonucu ölmesi ve Zeze'nin şeker portakalı ağacının kesilmesi konu edilmektedir.

Kitabın konusunda toplumun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine aykırı unsurlara rastlanmamaktadır. Çocuğu yaşama hazırlayıcı nitelikte olduğu

düşünülen konunun hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Kahramanlar

Metnin başkahramanı Zeze, diğer önemli kahramanlar Portekizli, Totoca, Luis, Edmundo dayı, Gloria ve Ariovaldo'dur.

Eserde başkahraman Zeze'nin küçük bir çocuk olması, onun başından geçen olayların ele alınması ve bu olayların çocuğu yaşama hazırlayıcı nitelikte olması olumlu bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Kahraman kadrosunun hedef kitlenin kafasını karıştıracak, metindeki iletilerin anlaşılmasına olumsuz etki edecek derecede kalabalık olmadığına görüldüğü eserin bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Plan

Kitapta, olayların bütünlüğünü bozacak gereksiz geri dönüşlere ve mantık hatalarına rastlanmamaktadır. Ana düşüncenin açık ve anlaşılır olduğu görülen kitabın bu yönüyle belirlenen ölçütlere uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Çevre

Metinde çok fazla tasvire yer verilmemekle birlikte zaman, mekân ve yaşam tarzının eserdeki olayların geçtiği çevreyle uyum içerisinde olduğu görülmektedir. Çevrenin kitaptaki olay ve kahraman unsurlarını desteklediği, zaman ve mekânı doğru bir şekilde yansıttığını söylemek mümkün görünmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, ciltleme, dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Metinde argo ve küfürlü sözcüklerin yer alması ve yabancı yer ile kişi adlarının özgün şekliyle yazılarak Türkçe okunuşlarına yer verilmemesi olumsuz bir durum olarak değerlendirilmektedir.

İçerisinde görsel bulunmayan kitabın bu yönüyle ilköğretim birinci kademe öğrencilerine uygun olarak hazırlanmamış olduğu düşünülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Şermin

Yazar: Tevfik Fikret

Yayınevi: Akvaryum Yayınevi

Basım Tarihi: 2005

Sayfa Sayısı: 64

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 21 olduğu tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçütlerin alt sınırında bulunduğu görülmekte ve bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Kullanılan kâğıt 2. kalite hamurdandır. Kâğıdın kalın ve mat olduğu görülmekte, ölçütlere uygun olduğu düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde bir buçuk satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı ve sayfaların tek sütun olarak düzenlenmiş olduğu tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görsellere yer verilmediği görülmektedir.

Kapak

Kitap kapağında aynada kendine bakan bir bayan ile onun terzisi olduğu düşünülen başka bir bayan resmedilmektedir. Resmin kitabın içeriğiyle uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Kitabın ön kapağında ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına yer verilmekte, arka kapakta, ön kapaktaki resmin küçültülmüş bir kopyası bulunmaktadır.

Ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu bildiren bir ibare bulunmaktadır, ancak eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten bilgiye rastlanmamaktadır. Ön kapağın iç sayfalarında yazarın hayatına ve eserine ilişkin detaylı bilgilerin bulunduğu görülmektedir.

Kitabın kapak ölçütleri yönüyle birtakım eksiklikleri bulunduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Ciltleme

Kitabın tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiş olduğu, ciltlemede dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri yönüyle eksiklikleri bulunan kitabın, ciltleme ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta Güncel Yazım Kılavuzu'na uygun yazılmamış sözcüklerin bulunduğu tespit edilmiştir:

“*Baban asker uzak yerde;*

Kimbilir, hangi illerde” (s. 16)

“*İsterseniz, haydi tekrar Yarışırız...*

Uçun kuşlar” (s. 23)

“*Kara, zifir gibi kara,*

Ve soğukmuş... Arasıra” (s. 32)

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde şairin üslubunun çocuklara hitap edebilecek şekilde sade ve açık olduğu dikkat çekmekte, şairlerin genel olarak 8’li hece ölçüsüyle yazıldığı ve kafiyeli olduğu görülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Şairlerden oluşan kitapta atasözleri ve deyimler ölçütüne uygunluk aranmaması gerektiği düşünülmektedir. Bunun yanında eserde “*içini çekmek, dünyaya gelmek, söz etmek, surat asmak, başı göğze ermek, aklına gelmek, gözleri karamak*” deyimleri ile “*Alet işler, el övünür.*”, “*Yolcu yolunda gerek.*”, “*Biri yer biri bakar kıyametten ondan kopar.*”, “*Az tamah çok ziyan getirir.*” atasözlerinin yer aldığı görülmektedir.

Tema

Kitaptaki şairlerde aile, anne sevgisi, hayvan sevgisi, temizlik, vatan sevgisi, okul sevgisi, çalışkanlık, doğa, cömertlik, iyilik ve dayanışma temalarının işlendiği tespit edilmiştir.

Konu

Kitaptaki seçme şiirlerin konularının toplumun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine aykırı unsurlar taşımadığı görülmektedir. Şiirlerin uzun bir zaman önce yazılmış olduğu bilinmesine karşın, kitapta güncel olmayan konuların işlendiği şiir bulunmamaktadır.

Çocukların çıkarımda bulunabileceği konuların işlendiği şiirler dikkat çekmektedir. “Ağustos Böceği İle Karınca” şiirinde çalışkan bir hayvan olan karınca ile yazın çalışmayıp kışa hazırlanmayan ağustos böceğinin başından geçenler konu edilmektedir. Bu şiirde ağustos böceğinin tembelliğinin cezasını çekmesi konusu üzerinde durulurken, karıncanın da bencil ve paylaşmayı bilmeyen bir hayvan olduğu vurgulanmaktadır:

“Karıncayı tanırsınız:

Minimini bir hayvandır,

Ama pek çalışkandır.

Çok da tutumludur, yalnız

Pek bencildir, bu bir kusur:

Bencil olan zalim olur.” (s. 44)

Özetle, 20. yüzyılın başında yazılmış olmasına rağmen, güncel olabilecek şiirlerin yer aldığı kitabın çocuğun estetik zevkine hitap edebilecek ve onu yaşama hazırlayabilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Kahramanlar

Şiirlerde Şermin adlı kahramanın başından geçenler ya da düşünceleri işlenmektedir. Şermin’in “Lokumum ve Okulum” şiirinden okulunu sevdiği ve onu başka şeylere tercih ettiği, “Rengin” şiirinden hayvanları sevdiği, “Sunu” şiirinden ailesini ve evini, “Düş” şiirinden ise annesini sevdiği anlaşılmaktadır.

Başkahraman Şermin’in çocuk olması ve bu karakterin duygularının açıkça ifade edilmesi, okuyucuya örnek olabilmesi ve okuyucunun kendisiyle özdeşleştirebilmesi açısından önemlidir.

Plan

Şiirlerde mantık hataları aranmamıştır. Bunun yanında, metinlerde ana düşüncenin açık ve anlaşılır olduğu görülmektedir.

Çevre

Bir olayın ya da durumun işlendiği şiirlerde mekâna ilişkin detayları bilgilerin ve kahramanların özellikleri ile ilgili ipuçlarının bulunduğu görülmektedir:

Marangoz

Marangozum ben beş gündür...

Çalışan her işi görür;

İnsan için sanat çoktur.

Elim işler, işim ürer;

Aletlerim birer birer

Geçerler her gün elimden;

Onları pek severim ben.

...

Bir bıçkım, bir testerem var;

Birkaç rendem, güsterem var;

Ölçülerim, pergellerim

Gönyelerim, cetvellerim,

Kıskaçlarım, kerpetenim. (s. 50)

Yukarıdaki şiirde de görüldüğü gibi, bir marangozhanenin için olanlar okuyucunun gözünde canlandırılmakta, marangoz da işini severek yapmaktadır.

Sonuç: Kitabın kapak, ciltleme ile yazım ve noktalama ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Eserin kapağında içeriğe uygun bir resim bulunmaması bir eksiklik olarak değerlendirilmektedir. Kitapta yer alan seçme şiirlerin güncel konuları işleme, kitabın önemli özelliklerinden biri olarak görülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Tanrı Misafiri

Yayına Hazırlayan: Reşat Nuri Güntekin

Yayınevi: İnkılâp Kitabevi

Basım Tarihi:

Sayfa Sayısı: 176

Kitap İncelemesi***Boyut***

13,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında yer almadığı görülmekte, bu nedenle seviyeye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Kitapta kullanılan 2. kalite hamur kâğıdın mat olmadığı ve arka sayfadaki yazıların ön yüzden net bir biçimde görünerek gözün yorulmasına neden olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle kâğıt kalitesinin uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Sayfaların tek sütun olarak düzenlenmiş olduğu kitapta tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta, ön kapakta bulunanın haricinde görsele yer verilmemektedir. Bu durum, kitabın görseller ölçütü açısından 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğunu düşündürmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında yazara ait bir fotoğraf bulunmaktadır. Kitabın içeriğiyle ilgili olmadığı görülen fotoğrafta, yazarın elinde bir de sigara bulunduğu görülmektedir.

Ön kapakta kitabın, yazarın ve yayınevinin adı bulunmakta, kitabın sırtında kitabın adı, yazarın adı ve yayınevinin logosuna yer verilmektedir. Arka kapakta, yazarın hayatına ve eserlerine ilişkin bilgilere yer verildiği görülmekte; kitabın kapağında, eserin hangi yaş seviyesine uygun olduğunu belirten bilgiye yer verilmemektedir.

Kitabın kapağında, belirlenen ölçütlere göre birtakım eksiklikler bulunduğu görülmekte ve eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Ciltleme

Kitap, tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiş olduğu, ciltlemede dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının sağlam kartondan olduğu görülmektedir. Kitabın, ciltleme ölçütleri yönüyle eksiklerinin bulunduğunu ve hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yazım yanlışlarının olduğu tespit edilmiştir. Güncel Yazım Kılavuzu'na uygun olarak yazılmayan sözcükler bulunmaktadır. Örneğin, kitabın 20.

sayfasında “hiçbir” sözcüğünün “hiç bir”, 26. sayfada “ara sıra” sözcüklerinin “arasıra”, 29. sayfada “herhalde” sözcüğünün “her halde”, 33. sayfada “hitap eder” sözcüklerinin “hitabeder” şeklinde yanlış kullanıldığı görülmektedir.

Ayrıca, kitapta ünlü düşmesine aykırı kullanımlar olduğu dikkat çekmektedir. Kitabın 53. sayfasındaki “*İnayet Seza, bileğini yanındaki kayaya dayadı, başını yorgun bir vaziyette omuzuna bıraktı.*” cümlesinde “*İkinci hecesinde dar ünlü bulunan iki heceli kelimeler ünlüyle başlayan bir ek aldıklarında ikinci hecelerindeki dar ünlüler genellikle düşer...*” (<http://www.tdk.org.tr>) kuralına aykırı bir kullanım olduğu göze çarpmaktadır.

Kitabın ilerleyen sayfalarında yazım yanlışları ve kural hatalarının artarak devam ettiği görülmektedir. Bu yönüyle eserin hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Dil ve Anlatım

Kitabın dilinin oldukça ağır ve yetişkin okuyucular için dahi anlaşılması güç olduğu düşünülmektedir. Eserin birçok bölümünde Osmanlı Türkçesi ve Arapçaya ait ifadeler yer almaktadır. Günümüz Türkçesine sadeleştirilmemiş eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Örneğin, kitabın 8. sayfasında:

“*-Hani sanki... Söz temsili... Alâ kaderilistitaa... Min tarafillah!..*”

ve 34. sayfasında:

“*-Maamañih ben, karanlık gecelerin denizini daha ziyade severim. Gökyüzünde serv-i sîmînler yerine pul pul yıldızlar dökülür. Benliğim, manevra-yı leyalîn esrarenğiz ışıkları gibi sulara parça parça dağılır.*”

şeklinde yer alan bölümler kitabın dil ve üslubunun hedef kitleye uygun olmadığını göstermektedir.

Ayrıca metindeki paragrafların uzun olmamasına rağmen, cümlelerin bir hayli uzun ve karmaşık olduğu da göze çarpmaktadır.

Atasözleri ve Deyimler

Kitaptaki metinlerde “*dudak bükmek, rüyasında görse hayra yormamak, çene çalmak, dilinden düşürmemek, malum olmak, adını ağzına almamak, dili varmak, taşı gediğine koymak, canı sıkılmak, yüz çevirmek, göz koymak, namusu iki paralık olmak, tereyağından kıl çeker gibi, dişini sıkmaq, yola çıkmak, yüreği göz göz olmak, kan beynine çıkmak, canı çıkmak, sözünü kesmek, gözleri kamaşmak, baştan çıkarmak, omuz silmek, göz ucuyla bakmak, göğüs geçirmek, yola düşmek, başını*

döndürmek, akli ermek, takip etmek, gözünün içine bakmak, kendini vermek, ağzından kaçırmak, can çekişmek, boynunu bükmek, söz vermek, yolu düşmek, yan gelip oturmak, yükünü tutmak, şeytana külahı ters giydirmek, aklına getirmek, kulağını çekmek, göz gezdirmek, yüreğine inmek, Nuh deyip peygamber dememek, renkten renge girmek, kelle kulak yerinde, göz göre göre, yüreği ezilmek, gözleri kararmak, el kaldırmak, dili tutulmak, aklına yatmak, aklına sığmamak, el açmak, canı burnundan gelmek, kaşlarını çatmak, çileden çıkmak, baş göstermek, ortadan kaybolmak, ekmeğini taştan çıkarmak, iki ayağını bir pabuca sokmak, dilini tutmak, salık vermek, razı olmak, renk vermemek” deyimleri ile “*Tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer kürkçü dükkânıdır.*”, “*Kör ölür badem gözlü olur, kel ölür sırma saçlı olur.*” atasözlerinden yararlanıldığı görülmektedir. Ayrıca, kitapta Ziya Paşa’ya ait “*İdrak-ı meali bu küçük akla gerekmez/ Zira bu terazi bu kadar sıkleti çekmez*” beyitinin son dizesinin yer aldığı tespit edilmiştir.

Kitapta deyimlerden oldukça yararlanıldığı görülmektedir. Yararlanılan atasözü sayısının az olduğu görünse de kitabın bu özellikleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu söylenebilir.

Tema

Kitapta kısa hikâyelerden ve tiyatrolardan oluşan 23 metin yer almaktadır. Bu metinlerin 13’ünün hikâye, 10’unun tiyatro türünde olduğu görülmektedir.

Kitapta yer alan metinlerde ele alınan temaların çocuk gerçekliğiyle örtüşmediği görülmekte, metinlerin yetişkinler için kaleme alındığı düşünülmektedir. Metinlerde çocuklara yönelik iletilere rastlanmamaktadır. Örneğin, “Tanrı Misafiri” adlı metinde misafirperverlik teması ele alınmaktadır, ancak metindeki misafirin olumsuz tutumları ve hatta evin hizmetçine yönelik tacizi bu temayı uygunsuz hale getirmektedir. Bu metinde “misafirperverlik” temasının çocuklara bu davranışı kazandırmak veya sevdirmek için ele alınmadığı açıktır. Ayrıca eserde, cinsellik içeren bölümler de başka bir olumsuzluktur.

Yine, “Yaseminli Yuva” metninde ihanet teması ele alınmakta ve bir gencin evli ve genç bir kadını kendisine âşık etmek için sergilediği davranışlar ayrıntılı bir biçimde yansıtılmaktadır.

Genel olarak ele alındığında, kitapta yer alan metinlerde çocuklara hitap eden, onların seviyesine uygun iletiler bulunmadığı düşünülmekte ve temaların hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Konu

Eserdeki metinlerin bazılarında toplumun ahlak kurallarına aykırı konuların işlendiği düşünülmektedir. Bu metinler ve ele alınan konular kitap için olumsuz bir durum olarak görülmektedir. Örneğin, “Deniz Banyosu” adlı metinde amcasının evinde yaşayan üniversite öğrenci Arif’in yengesiyle olan ilişkisi konu edilmektedir. Afife, kocasını yeğeniyle aldatmaktadır.

“Porselen Çay İbriği” metninde, arkadaşı Mümeyyiz İzzet Bey’in kızına düğün hediyesi alacak olan Murtaza Efendi’nin fazla parası olmaması üzerine, kırık bir çay ibriği olarak paketlemesi ve bu hediyeği düğün evine göndermek istemesi konu edilmektedir. Murtaza Efendi, hediyesinin paketi taşıyan kişi yüzünden kırıldığını arkadaşına söyleyerek onu kandıracak, böylelikle para harcamadan da kurtulacaktır.

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü üzere, kitapta konuları ahlak kurallarına aykırı olan metinler bulunmaktadır. Bu durum, kitapta işlenen konuların hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını düşündürmektedir.

Kahramanlar

“Tanrı Misafiri” adlı metindeki başkahramanlardan Hafız İlyas, “Yaseminli Yuva” metninin başkahramanlarından İnyet Seza, “Deniz Banyosu”ndaki Arif, davranışlarıyla çocuklara olumsuz örnek olacak karakterlerdir. Bu kahramanların, metinlerdeki olayların odak noktasında olduğu görülmektedir. Hafız İlyas, misafirliğini uzatarak ev sahiplerine yük olan, evin hizmetçisine de cinsel saldırıda bulunan bir karakterdir. İnyet Seza, evli bir kadını kocasından soğutmaya çalışarak kandırmaya çalışan ve Arif de yengesini kandırarak, amcasını yengesiyle aldatan bir kahramandır.

Çok kısa metinlerin yer aldığı kitapta kahraman kadrolarının geniş olmadığı görülmektedir.

Yukarıda adı geçen metinlerdeki kahramanların başkahramanlardan olduğu ve olumsuz örnek oluşturan davranışlar sergilediği göz önüne alındığında, kitaptaki kahramanların hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür. Kitapta çocukların kendileriyle özdeşleştirebilecek başkahramanlar bulunmadığını söylemek yanlış olmayacaktır. Çocuklar için yazılmadığı düşünülen metinlerin kahramanlarının da çocuklara uygun olarak oluşturulmamış olduğu söylenebilmektedir.

Plan

Hikâye ve tiyatro türündeki metinlerde mantık hatalarına rastlanmamaktadır. Olayların metin bütünlüğünü bozmayacak şekilde sıralandığı görülmektedir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu söylenebilir.

Çevre

Metinlerde yazarın, yaşadığı dönemleri yansıttığı görülmektedir. Dolayısıyla metinlerdeki çevre unsurları yazarın çevresiyle paralellik göstermektedir. Metinlerdeki olayların İstanbul ve çevresi ile Anadolu'da geçtiği göze çarpmaktadır. Bazen bir evin salonunda, bazen bir devlet dairesinde, bazen de bir vapurda geçen olayların, zaman ve kahraman unsurlarının dikkatle oluşturulduğu bir çevrede oluşturulduğunu söylemek mümkündür.

Kitabın metinlerdeki çevre unsurunun ele alınışı yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım, atasözleri, tema, konu ve kahraman ölçütleri bakımından hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Yazarın zamanına ayna tuttuğu, yaşadığı dönemdeki ahlaki çöküntüyü ve insanların hayat tarzını yansıttığı eserde hedef kitleye uygun olmayan cinsel konuların işlendiği ve metinlerde uygun davranışlar sergilemeyen kahramanların bulunduğu görülmekte, baskı kalitesi yönüyle belirlenen ölçütleri sağlamayan kitabın hedef kitleye hitap edebilecek nitelik olmadığı düşünülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Tom Sawyer

Yazar: Mark Twain

Yayınevi: Parıltı Yayıncılık

Basım Tarihi: Eylül 2005

Türkçesi: Nalân Hızal

Yayına Hazırlayan: Umut Arslan

Sayfa Sayısı: 128

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olduğu tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında olmadığı görülmektedir. Kitap boyut ölçütü yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

Kitapta kullanılmış olan 2. kalite hamur kâğıdın mat olmadığı ve arka sayfanın kâğıdın ön yüzüne yansiyarak okumayı zorlaştırdığı tespit edilmiştir. Bu nedenle, kâğıt kalitesinin uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, sayfaların tek sütun olarak düzenlenmiş olduğu tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta ön kapakta bulunanın haricinde görsele yer verilmemektedir. Bu durum, kitabın görseller ölçütü açısından 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğunu düşündürmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında balık tutan iki çocuk resmedilmektedir. Resmin hareket unsuru taşıdığı ve çocukların ilgisini kitabın içeriğine çekebilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adı bulunmakta, kitabın arka kapağında ön kapaktaki resmin küçültülmüş şekliyle yer aldığı görülmektedir. Kitapta yazara ait bilgi bulunmamakta, ayrıca kitabın hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten bilgi de yer almamaktadır.

Belirlenen ölçütler bakımından eksiklikleri olan kitap kapağının seviyeye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Ciltleme

Kitabın formalama yöntemiyle ciltlendiği, ciltlemede dikiş olmadığı, formaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının karton, ancak yeterince

sağlam olmadığı görülmektedir. Bu bakımdan kitabın ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Eserde birçok yazım ve baskı hatasının olduğu görülmektedir. Örneğin, “*bir an*” şekliyle doğru olan kullanımın 10. sayfada “*biran*” biçiminde, doğru yazılışı “*hak etmek*” olan deyimmin 11. sayfada “*haketmiş*”, yine doğru biçimi “*fark etmek*” olan deyimmin de 15. sayfada “*farketmiş*” şeklinde yer aldığı görülmektedir. Ayrıca, 14. Sayfada “*bilya*” şeklinde yazılan sözcüğün hemen bir alt satırında doğru biçimiyle “*bilye*” şeklinde yazıldığı ve bu durumun da tutarsızlık gösterdiği dikkat çekmektedir. Bu örnekleri çeşitlendirerek çoğaltmak söz konusu kitap için mümkündür.

Genel olarak ele alındığında kitabın yazım ve noktalama ölçütleri açısından hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı görülmektedir.

Dil ve Anlatım

Çeviri türündeki eserde yer ve şahıs adları özgün şekliyle yer almakta ancak, bu adların Türkçe okunuşları kitapta bulunmamaktadır. Eserde akıcı ve anlaşılır bir dil kullanıldığı, paragrafların 5-6 cümleyi geçmeyecek şekilde kısa, cümlelerin tek özne ve yüklemli olduğu, devrik ve karmaşık cümlelere yer verilmediği görülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Çeviri metin türündeki bir eser olmasına rağmen kitapta birçok deyimden yararlanıldığı görülmektedir. Eserde “*göz gezdirmek, baş etmek, hesap sormak, gözünde büyütmek, gözden kaybolmak, göz ucuyla bakmak, gönlünü almak, kulak kabartmak, yolunu tutmak, dili tutulmak, bel bağlamak, can atmak, göz göze gelmek, çil yavrusu gibi dağılmak, üstü başı dökülmek, kulak kesilmek, göz atmak, ağzını sıkı tutmak, gözleri parlamak, göz kulak olmak, umutsuzluğa kapılmak, gözünü yıldırım*” deyimlerinin metnin anlatımını zenginleştiren unsurlar olarak yer aldığı tespit edilmiştir. Yabancı edebiyat kaynaklı eserde Türk atasözlerinin bulunmamasının bir eksiklik olarak düşünülmemesi gerektiği düşünülmektedir.

Tema

Kitapta macera, sevgi, aile, arkadaşlık ve cesaret kavramlarının bir arada ve metnin bütününe yayılmış bir şekilde işlendiği söylenebilir. İletilerin doğrudan bir mesaj kaygısı güdülmeden metnin içine adapte edildiği görülmektedir.

Eserin başından sonuna kadar Tom ve arkadaşlarının maceraları, Tom'un teyzesi ve kardeşiyle arasındaki ilişki ve bilhassa teyzesine olan sevgisi, arkadaşlarıyla olan ilişkileri ve cesur bir şekilde kötülüğe karşı gelmesi ele alınmaktadır.

Kitabın, temaların işleniş yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

Kitapta teyzesi ve kardeşiyle birlikte yaşayan Tom'un yaramazlıkları, macera olsun diye evden kaçarak 3 gün ormanda yaşaması, yine bir gün siğillerinden kurtulmak için Huckleberry Finn adındaki haylaz bir çocuğa takılarak gece vakti ellerindeki ölü kediyi gömmek için mezarlığa gitmesi ve burada bir cinayete tanık olmaları, daha sonra bu cinayeti gün yüzüne çıkarmaları, katilin kaçması üzerine korku dolu günler yaşamaları ve sonunda katilin ölmesi Tom'un da Huckleberry Finn ile bulduğu hazine sayesinde çok zengin olması konu edilmektedir.

Metnin konusu çocukların hayal gücüne katkı yapabilecek niteliktedir. Bol macera içermesi ve sürekli bir hareket unsurunun bulunması bakımından kitabın konusunun hedef kitlenin tüm seviyeleri için uygun ve ilgi çekici olduğu düşünülmektedir.

Kahramanlar

Metnin başkahramanı Tom ve diğer önemli kahramanlar Huckleberry Finn, Polly teyze, Becky Thacher, Joe Harper, Kızılderili Joe ve Potter'dır. Metnin kahraman kadrosunun karışıklığa yol açacak kadar kalabalık olmadığını söylemek mümkündür.

Başkahraman Tom, metindeki sorunların çözümünde önemli bir rol oynamakta ve her ne kadar yaramaz bir çocuk olsa da cesaretiyle iyi örnek olmaktadır. Tom'da okuyucunun kendisiyle özdeşleştirebileceği ve kendisine örnek alabileceği olumlu yönlerin olduğu görülmektedir.

Kitabın, kahramanların ele alınışı yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Plan

Eserde mantık hatalarına rastlanmamış, olayların metnin bütünlüğüne uygun bir şekilde ele alındığı görülmüştür. Bu yönüyle metnin seviyeye uygun olduğu söylenebilir.

Çevre

Metinde oluşturulan çevrenin olay ve kahraman unsurlarıyla uyum içinde olduğunu ve bu unsurları desteklediğini söylemek mümkündür. Eser, çevre yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygundur.

Sonuç: Eserin boyut, kâğıt kalitesi, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama ve dil ve anlatım ölçütlerine uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Resim bulunmayan kitabın bu yönüyle ilköğretim birinci kademeye, yazım yanlışlarının bulunması sebebiyle de hedef kitlenin hiçbir seviyesine uygun olmadığı, ayrıca kitabın baskı kalitesi yönüyle ilköğretim öğrencilerine hitap edemeyecek nitelikte olduğu görülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Türk Manilerinden Seçmeler

Derleyen: Enver Otak

Yayınevi: Cümle Yayıncılık

Basım Tarihi: 2006

Sayfa Sayısı: 80

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

2. kalite hamur kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar, ön yüzden net bir biçimde seçilmekte ve bu durum okuyucunun gözünü yormaktadır. Bu bakımdan, kitabın kâğıt kalitesi yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görsellere yer verilmemektedir.

Kapak

Kitap kapağında üç kız öğrenci resmedilmektedir. Kitabın ön kapağında ve sırtta kitabın ve yayınevini adına yer verilmekte; arka kapakta, yayınevinden çıkan diğer eserlerin kapak fotoğrafları bulunmaktadır.

Ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu bildiren bir ibare bulunmaktadır, ancak eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten net bir bilgiye rastlanmamaktadır. Ayrıca eseri derleyen kişinin hakkında bilgi de bulunmamaktadır.

Kitap kapağının ölçütler yönünden birtakım eksikliklerinin bulunduğu, bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiş olan kitapta dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kapağın karton olduğu görülmektedir. Genel olarak ciltleme ölçütleri yönüyle eksiklikleri bulunan kitabın ciltleme ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yazım yanlışları olduğu görülmektedir. Bu yazım yanlışlarından bazıları şunlardır:

“*Herşey yalan aşk gerçek*” (s. 14)

“*Binbir mâni çıkıyor*” (s. 17)

“*Yaz gidüp te, güz gele*” (s. 65)

“*Erzurum'dan kalk ta gel*” (s. 67)

Yukarıda altı çizili olarak verilen sözcüklerin Güncel Yazım Kılavuzu'na uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Dil ve Anlatım

Sade ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı, dizelerin sonunun kafiyeli olduğu manilerin bazılarında yöresel ağız ve deyişlere yer verildiği tespit edilmiştir:

“*Kurban olayım yâra*

Saçlarını öriyir

Ben gitmeden oraya

Evde beni bekliyor” (s. 21)

“Urfalıyam ağam ben
Her yerde ortağam ben
Yârime heber edin
Ölmemişem sağam ben” (s. 35)

Konuşma dilinin yazı diline bire bir aktarıldığının görüldüğü manilerin yer aldığı kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta “yüz bulmak, zahmet çekmek, yola vurmak, aklından geçmek, yola düzülme, akıl ermek, gönül vermek, azap çekmek, ipe çekmek, eline su dökemez, yola vurmak, murada ermek, ağzı açık kalmak, gam çekmek, alıp başını gitmek, ile düşmek, yüz vermek, söz vermek, rastık çekmek, canı çekmek, göz dikmek, canı çıkmak, yazık olmak, razı olmak, el açmak, dile düşmek, feda etmek, akli durmak, hiçe saymak, canından bezmek, mest etmek” deyimlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Tema

Kitaptaki manilerin büyük bir çoğunluğunda sevgi teması altında insan sevgisi fikrinin ele alındığı, temaların işleniş yönüyle hedef kitleye uygun olduğu görülmektedir.

Konu

Kitapta sevgiliye duyulan sevginin ve hasretin konu edildiği birçok mani olduğu görülmektedir. Ancak bazı manilerde şiddet ve cinsellik içeren, okuyucuyu olumsuz etkileyecek konuların işlendiği tespit edilmiştir:

“Çek bıçağı vur beni
Artık biktım bu candan” (s. 41)
“Hey dereleler dereleler
Neler bilirim neler
Can derdine ilaçtır
Koyundaki memeler” (s. 71)

Yukarıdaki manilerden hareketle kitabın konu ölçütlerine uygun olmayan unsurlar taşıdığını söylemek mümkündür.

Kahramanlar

Kitapta kahraman ölçütleri aranmamıştır.

Plan

Manilerde mantık hataları aranmamıştır. Bunun yanında, metinlerde ana düşüncenin açık ve anlaşılır olduğu görülmektedir.

Çevre

Kitapta çevre unsurunun aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım ve konu ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Çocuklara yönelik bir kitapta yazım hatalarının olmaması ve dilin standart bir biçimde, yöresel ağızlara yer verilmeden kullanılması gerektiği dikkate alındığında kitabın hedef kitleye hitap edebilecek nitelikte olmadığı görülmektedir. Ayrıca baskı kalitesi yönüyle ölçütlere uygun olmayan eserin konu ölçütleri yönüyle de hedef kitleye olumsuz örnek olabilecek unsurlar taşıdığı göze çarpmaktadır.

Görsellere yer verilmeyen kitabın bu yönüyle ilköğretim 5. sınıf öğrencilerine uygun olmadığını da söylemek mümkün görünmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Türk Ninnilerinden Seçmeler

Hazırlayan: Zeynep Güleç

Yayınevi: Akvaryum Yayınevi

Basım Tarihi: 2005

Sayfa Sayısı: 112

Kitap İncelemesi**Boyut**

13,5 x 21 olduğu tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçütlerin alt sınırında bulunduğu görülmekte ve bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

2. kalite hamur kâğıdın yeterince kaliteli, mat ve kalın olmadığı; bu nedenle arka sayfadaki yazıların ön yüzden görülerek okumayı olumsuz etkilediği tespit edilmiştir. Kâğıt kalitesinin bu yönüyle uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde bir buçuk satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı ve

sayfaların tek sütun olarak düzenlenmiş olduğu tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görsel bulunmamaktadır.

Kapak

Kitap kapağında bir çiçek fotoğrafı bulunmakta, bu görselin kitabın içeriğiyle uyumlu olmadığı düşünülmektedir. Kitabın ön kapağında ve sırtta kitabın ve yayınevinin adına yer verilmekte, arka kapakta ön kapaktaki resmin küçültülmüş bir kopyası bulunmaktadır.

Ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu bildiren bir ibare bulunmaktadır, ancak eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten bilgiye rastlanmamakta ve ayrıca kitabı hazırlayanla ilgili bilgilere yer verilmemektedir.

Kitabın kapak ölçütleri yönüyle birtakım eksiklikleri bulunduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Ciltleme

Kitabın tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiş olduğu, ciltlemede dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri yönüyle eksiklikleri bulunan kitabın ciltleme ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta Güncel Yazım Kılavuzu'na uygun yazılmamış sözcüklerin bulunduğu tespit edilmiştir:

“*Ellerde yavruma doymuyor*” (s. 8)

“*Benim çağam nartanesi*

Nartanesi nurtanesi...” (s. 25)

“*Bir birine karşılar,*” (s. 87)

Dil ve Anlatım

Kitapta yöresel ağız özelliklerinin bulunduğu, bunların standart yazı diline uygun olmadığı tespit edilmiştir:

“*Atem tutem men seni*

Şekere katem ben seni
Akşam baben gelende
Önüne atam men seni” (s. 22)

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta “*murada ermek, oç almak, can vermek, murat almak, boynunu bükmek, göz süzmek, can atmak, başını alıp gitmek*” deyimlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Tema

Kitaptaki ninnilerde sevgi, hasret, eğitim temalarının ele alındığı, bu temaların işlenişinde hedef kitleye uygun olmayan unsurların bulunmadığı görülmektedir.

Konu

Ninnilerde bir annenin, babanın çocuğuna duyduğu sevgi; annenin eşine duyduğu hasret, çocuğun büyüdüğüde alacağı eğitim gibi konular işlenmektedir. Konuların toplumun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine uygun unsurlar taşıdığını söylemek mümkündür.

Kahramanlar

Kitap, kahraman ölçütleri yönüyle değerlendirilmemiştir.

Plan

Kitapta mantık hataları aranmamıştır. Bunun yanında, metinlerde ana düşüncenin açık ve anlaşılır olduğu görülmektedir.

Çevre

Kitapta çevre unsurlarından bahsetmek mümkün görünmemektedir.

Sonuç: Kitabın kâğıt kalitesi, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Çocuklara tavsiye edilmiş bir eserde resim bulunmaması olumsuz bir durum olarak görülmekte; yazım yanlışlarının bulunması, konuşma dilindeki yöresel söyleyişlerin yazı diline bire bir aktarılması ve kitabın baskı kalitesinin düşük olması hedef kitleye hitap edebilecek nitelikte olmadığını göstermektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Türkülerden Seçmeler

Hazırlayan: Yavuz Selim Pınarbaşı

Yayınevi: Karanfil Yayınları

Basım Tarihi: Eylül 2005

Sayfa Sayısı: 128

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olan kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

2. kalite hamur kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar ön yüzden net bir biçimde seçilmekte ve bu durum okuyucunun gözünü yormaktadır. Bu bakımdan, kitabın kâğıt kalitesi yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde bir buçuk satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitabın birçok sayfasında küçük boyutlarda süsleyici resme rastlanmaktadır. Özellikle 7 ve 8. sınıflarda genellikle açıklayıcı görsellere yer verilmesi gerektiği göz önünde bulundurulduğunda eserin bu yönüyle bilhassa ilköğretim 5. sınıf öğrencileri için daha uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Kapak

Kitap kapağında iki farklı saz fotoğrafı yer almakta, eserin türkülerden oluştuğu göz önünde bulundurulduğunda kitap kapağındaki görselin içerikle uyumlu olduğu görülmektedir. Kitabın ön kapağında kitabın ve yayınevini adına ve sırtta ise kitabın adı ile yayınevini logosuna yer verilmekte; arka kapakta, ön kapaktaki resmin küçültülmüş bir hali ve yayınevinden çıkan diğer eserlerin kapak fotoğrafları bulunmaktadır.

Ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu bildiren bir ibare bulunmaktadır, ancak eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten net bir bilgiye rastlanmamaktadır. Ayrıca kitabı hazırlayanla ilgili bilgilere de yer verilmemektedir.

Kitap kapağının ölçütler yönünden birtakım eksikliklerinin bulunduğu, bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiş olan kitapta dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kapağın karton olduğu görülmektedir. Genel olarak ciltleme ölçütleri yönüyle eksiklikleri bulunan kitabın ciltleme ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yazım yanlışları olduğu tespit edilmiştir. Bu yazım yanlışlarından bazıları şunlardır:

“*Henüz girmiş onüç ondört yaşına*” (s. 10)

“*Beşyüz altın yedirdim bir ayda*” (s. 74)

“*Emirdağdan bir geçme ile yol olmaz*” (s. 95)

Yukarıda altı çizili olarak verilen sözcüklerin Güncel Yazım Kılavuzu'na uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Dil ve Anlatım

Sade ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı, dizelerin sonunun kafiyeli olduğu türkülerin bazılarında yöresel ağız ve deyişlere yer verildiği tespit edilmiştir:

“*Uzahtır yolların dolandım geldim*

Datlıdır dillerin bağlandım kaldım” (s. 11)

“*Hopla da gel gel yanıma*

Vallah gıyarım canıma” (s. 13)

“*Vurmayın arkadaşlar ben yaralıyam*

El alem al giymiş ben karalıyam” (s. 26)

Konuşma dilinin yazı diline özgün şekliyle aktarılması sebebiyle standart Türkçenin kullanılmadığı görülmekte, eserin dil ve anlatım ölçütlerine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta “*derde düşmek, canı sıkılmak, murat almak, murada ermek, hasret çekmek, umudunu kesmek, canını almak, hor görmek, mola vermek, aklını başından almak, hasret kalmak, gözü yolda kalmak, göç eylemek, göz etmek, cana kıymak, gönül vermek*” deyimlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Tema

Kitaptaki türkülerde sevgi, hasret, dostluk, kahramanlık, aile gibi birçok temanın işlendiği tespit edilmiştir. Örneğin “Şad Olup Gülmedim” türküsünde hasret, “İki Büyük Nimetim Var”da sevgi, “Kiziroğlu”nda kahramanlık, “Bugün Ben Dostu Gördüm”de dostluk fikirlerinin ele alındığı, temaların işlenişinde hedef kitleye uygun olmayan unsurların bulunmadığı görülmektedir.

Konu

Metin çeşitliliğine bağlı olarak kitapta birçok konunun işlendiği görülmektedir. Örneğin “Yüksek Yüksek Tepelere” türküsünde uzak bir memlekete gelin giden kızın çektiği aile hasreti konu edilmektedir. “Çanakkale İçinde” adlı türküde Çanakkale’ de savaşan bir gencin hisleri ve yaşadıkları konu edilmektedir. Genel olarak uygun konuların işlendiği kitapta çocuğa olumsuz örnek teşkil eden bölümlerin de olduğu tespit edilmiştir:

“Telgrafın tellerini arşınlamalı

Yar üstüne yar seveni kurşunlamalı” (s. 114)

Yukarıdaki örnekte şiddet içerikli sözlerin yer aldığı görülmekte, bu sözlerin hedef kitlenin davranışlarını olumsuz yönde etkileyebileceği düşünülmektedir.

Kahramanlar

Tek bir metnin ve konudan oluşmadan eserde kahraman ölçütlerinin aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Plan

Türkülerde mantık hataları aranmamıştır. Bunun yanında, metinlerde ana düşüncenin açık ve anlaşılır olduğu görülmektedir.

Çevre

Kitapta çevre unsurunun aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, ciltleme, kapak, yazım ve noktalama, dil ve anlatım ve konu ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Çocuklara yönelik bir kitapta yazım hatalarının olmaması ve dilin standart bir biçimde, yöresel ağzılara yer verilmeden kullanılması gerektiği dikkate alındığında kitabın hedef kitleye hitap edebilecek nitelikte olmadığı görülmektedir. Ayrıca baskı kalitesi yönüyle ölçütlere uygun olmayan eserin konu ölçütleri yönüyle de hedef kitleye olumsuz örnek olabilecek unsurlar taşıdığı göze çarpmaktadır.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Uç Minik Serçem

Yazar: Necati Cumalı

Yayınevi: Cumhuriyet Kitapları

Basım Tarihi: Şubat 2011

Sayfa Sayısı: 127

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olan kitap boyutu belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

Kullanılan kâğıt 1. kalite hamurdandır. Kalın ve mat olan kâğıdın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde bir buçuk satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, kitap sayfalarının tek sütun olarak düzenlenmiş olduğu tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta renkli ve birbirinden farklı boyutlarda birçok resim bulunmaktadır. Görsellerin sayfaları genellikle 1/2 oranında kapladığı, bunun yanında sayfaları 1/4 oranında kaplayan ve tam sayfada yer alan görsellerin de olduğu görülmektedir. Oranlara bakıldığında, görsellerin ilköğretim birinci kademe öğrencileri için hazırlanmış olduğu düşünülmektedir.

Görsellerin genel olarak ilişkili oldukları metinle yan yana ya da aynı sayfada yer aldığı görülmekte ancak bunun aksinin olduğu durumlar da göze çarpmaktadır.

Örneğin, kitabın 10 ve 11. sayfasında yer alan görseller 9. sayfada yer alan cümlelerin açıklayıcısıdır. Aynı durumun örnekleri ilerleyen sayfalarda da bulunmaktadır. Ayrıca görsellerin altında ilişkili oldukları metinlerin bir iki cümlesinin de yer aldığı dikkat çekmektedir. Bu durum, okuyucunun görsel okuma ve resmi metinle ilişkilendirme sürecine olumsuz etki edebilecek nitelikte görülmektedir.

Kitapta ilişkili oldukları bölümlerle aynı sayfada yer almayan görseller bulunması, görsellerin altında açıklama bulunması olumsuz bir durum olarak görülmektedir. Görsellerin sayfadaki oranlarına bakıldığında, eserin resim ölçütleri yönüyle ilköğretim birinci kademe öğrencileri için daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında metnin içeriğine uygun bir resim bulunmaktadır. Resimde, metnin başkahramanı Sonçiçek, leylekler ailesi ve serçe yer almaktadır. Fotoğrafik özellik taşımayan kapak resminin çocuklarının ilgisini çekebilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adı bulunmaktadır. Arka kapakta kitapla ilgili kısa bir bilgiye ve yazara ait küçük bir fotoğrafa yer verilmekte, ancak ne kapakta ne de kapağın iç tarafında yazarı okuyucuya tanıtan, yazarın hayatına ve eserlerine dair özet bilgiler yer almaktadır. Ayrıca kapakta kitabın hangi yaş seviyesi için hazırlanmış olduğunu belirten bilgiye de rastlanmamaktadır.

Genel olarak kapak ölçütleri yönüyle önemli eksikleri bulunan kitabın bu bakımdan hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Ciltleme

Kitabın tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiş olduğu, ciltlemede dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın kartondan olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri açısından birtakım eksiklikleri bulunan eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta noktalama işaretlerinin tutarlı bir şekilde kullanıldığı ve sözcüklerin güncel yazım kılavuzuna uygun olarak yazıldığı görülmektedir. Bu yönüyle eserin hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Dil ve Anlatım

Kitapta akıcı ve anlaşılır bir dil kullanıldığı görülmekte, genel olarak paragrafların kısa olduğu ve 5-6 cümle uzunluğunu geçmediği dikkat çekmektedir. Devrik cümleler bulunmasına rağmen, bu cümlelerin ilköğretim birinci kademe öğrencilerini zorlayacak derecede anlaşılması güç olmadığı düşünülmektedir.

Hedef kitlenin tüm seviyelerindeki öğrencilerin rahatlıkla ve keyifle okuyabileceğinin düşünüldüğü eserin dil ve anlatım ölçütleri yönüyle uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta, “*dünyaya gelmek, kaşla göz arasında, gözünden düşmek, göz kulak olmak, üste çıkmak, diline dolamak, burun kıvrırmak, göz açıp kapayıncaya kadar, aklından geçmek, canı sıkılmak, hasta düşmek, aklının ucundan bile geçirmemek, gözü tutmak, arkası kesilmek, akıl etmek, gözden kaybetmek, hoş tutmak, göz kulak olmak, can vermek, kulak kesilmek, bildiğini okumak, yağ çekmek, göz göze gelmek, surat asmak, gönlü olmak, yüreği daralmak, canı acılamak, kulak vermek, özlem gidermek, sözünü kesmek, söz kesmek, boyun eğmek, akli ermek, iç çekmek, gözden kaybolmak, yola çıkmak, sözü ağızından almak*” deyimlerinden yararlanıldığı görülmektedir. Deyimlerin kullanılışı açısından oldukça zengin olan metinde atasözlerinin bulunmaması, olumsuz bir durum olarak karşımıza çıkmakta ve ölçütlere uygunluk göstermemektedir.

Tema

Sevgi temasının işlendiği metinde doğa, arkadaşlık ve kıskançlık kavramlarının da ele alındığı görülmektedir.

Hayvan sevgisi alt teması, metnin genelinde yoğun bir biçimde işlenmektedir. Zira metnin başkahramanı Sonçiçek, bahçelerinde yaşayan kedi, köpek, leylek, serçe ve daha birçok hayvanın barınması ve beslenmesi için özveride bulunmaktadır.

Metnin teması kitabın 94. sayfasında yer alan cümlelerle açıkça kendini göstermektedir:

“*Evet, unutmayacağız! Çünkü özlemini duyduğumuz hep sevgidir! Hele senin gibi bir sevgi, yaşayanı her anımsayışında yeniden mutlu eder!..*” (s. 94)

Ele alınan fikirlerin eserin geneline yayılarak çocuğun verilmek istenen iletiye kendi başına ulaşmasına imkân veren eserin bu yönüyle belirlenen ölçütlere uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

Metinde çiftçi bir ailenin en küçük kızı olan Sonçipek'in hayvanlara olan sevgisi ve kendi arazilerinde barınan hayvanları korumak için yaptıkları konu edilmektedir.

Sonçipek, okula giden küçük bir kızdır. Sonçipek'in Sürmeli ve Kınalı adında bir köpek ve bir de kedisi vardır. Sonçipek, arazilerinde yaşayan serçelere zarar gelmemesi için bu hayvan dostlarını tembihlemekte ve onlardan yardım istemektedir.

Sonçipek ve ailesinin yaşadığı arazinin etrafı yeni apartmanlarla dolmaktadır. Buradaki çiftçiler arazilerini satıp başka yere göç etmektedirler, ancak Sonçipek'in ailesi ile arkadaşı Yeşim'in ailesi hala bu arazide yaşamaktadırlar.

Sonçipeklerin arazisi leyleklerin ve serçelerin uğrak yeridir. Çünkü bu aile bu hayvanları çok sever ve onların barınması için yardım ederler.

Bir gün, iki kardeşinden birkaç gün sonra yumurtadan çıkan küçük bir serçe ağabeyi ve ablasının kıskançlığına daha fazla dayanamaz ve yuvadan aşağı atlar. Bu serçeyi bulan Sonçipek, onu evinde besleyerek büyötmeye başlar ve ona Minik Serçe adını takar. Minik Serçe, büyür, uçmayı öğrenir ve kendine bir eş bularak buradan ayrılır. Minik Serçe'nin yuvadan ayrıldığı gün Sonçipek'in babası arazisini sattığı için bu aile başka bir araziye göç etmektedir. Sonçipek ve ailesi taşınırken eşiyile birlikte onları uğurlamaya gelen Minik Serçe ona olan sevgisini göstermiş olur.

Metnin konusunun özellikle ilköğretim 5 ve 6. sınıf öğrencilerinin ilgisini çekebilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir. Konuların ele alınışı yönüyle eserin hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Kahramanlar

Metnin başkahramanı Sonçipek'tir. Diğer önemli kahraman ise Minik Serçe'dir. Sonçipek'in bilhassa hayvanlara olan sevgisiyle örnek bir karakter olduğu düşünülmektedir.

Kahraman kadrosunun geniş olmadığı eserde okuyucunun kendisiyle özdeşleştirmekten keyif alabileceği bir başkahraman bulunması olumlu bir durumdur. Bu bakımdan eserin kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu söylenebilir.

Plan

Kitapta olayların bütünlüğünü bozacak gereksiz geri dönüşlere ve kusurlara rastlanmamıştır. Metinde hayvanların kendi aralarındaki konuşmalarına yer verilmekte ve insanlarla da konuşup anlaşabildikleri görölmektedir. Ancak çocuklar

için yazılmış olan bir eserde bunun olumsuz bir durum olarak görülmemesi gerektiği düşünülmektedir. Bu bakımdan, kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu düşünülmektedir.

Çevre

Metin Sonçiçek ve ailesinin yaşadığı arazide geçmektedir. Mekân, günümüze yakın olan bir zamanda, “*Marmara’nın doğu kıyısında İstanbul’a pek uzun olmayan bir yerde*” (s.7), şeklinde ifade edilmektedir.

Yazar, metinde çiftçi ailenin yaşadığı araziye etkili bir şekilde tasvir etmektedir. Ayrıca kitapta yer alan kitaplar, okuyucunun mekânla ilgili bazı bilgileri edinmesine de olanak sağlanmaktadır.

Sonçiçek’in ailesi, yaşadıkları mekâna uygun olarak çiftçilikle uğraşmaktadır. Bu durum da kahramanların yaşadıkları mekâna uygun olarak oluşturulduklarını göstermektedir.

Genel olarak ele alındığında, çevre, kitaptaki olay ve kahraman unsurlarını desteklemekte ve zaman ile mekânı doğru bir şekilde yansıtmaktadır.

Sonuç: Eserin boyut, görseller, kapak, ciltleme ve atasözleri ölçütlerine uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Çocuklara tavsiye edilen kitapta resimleme tekniğinde eksikliklerin bulunması, atasözlerinden yararlanılmaması ve kitabın baskı kalitesinin düşük olması bu eserin hedef kitleye hitap edebilecek nitelikte olmadığını göstermektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Uçan Sınıf

Yazar: Erich Kastner

Çeviren: Şebnem Sunar

Yayınevi: Can Sanat Yayınları

Basım Tarihi: Nisan 2011

Sayfa Sayısı: 192

Kitap İncelemesi

Boyut

12,5 x 19,5 olan kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

Kullanılan kâğıt 2. kalite hamurdandır. Kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar, ön yüzden net bir biçimde seçilmekte ve bu durum okuyucunun dikkatini dağıtmakta ve gözünü yormaktadır. Bu bakımdan, kitabın kâğıt kalitesi yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu düşünülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitaptaki görsellerde bire bir benzetme yapılmadığı görülmektedir. Görsellerin tam bir sayfayı kaplayacak biçimde yer aldığı kitabın bu yönüyle ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin seviyesine uygun olarak hazırlanmış olduğu düşünülmektedir.

Kitapta yer alan görseller açıklayıcı resim özelliği taşımaktadır. Eserde birçok resmin ilişkilendirildikleri metin bölümleriyle aynı yüzde yer almadığı görülmektedir. Öyle ki 41. sayfadaki resim 39. sayfadaki bölümün, 103. sayfadaki resim 101. sayfadaki bölümün, 111. sayfadaki resim 108. sayfadaki bölümün, 125. sayfadaki resim 123. sayfadaki bölümün, 157. sayfadaki resim 153. sayfadaki bölümün ve 165. sayfadaki resim de 163. sayfadaki bölümün açıklayıcısıdır.

İlişkilendirildikleri bölümle aynı yüzde yer almayan görsellerin bulunduğu kitabın bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Kapak

Kitabın ön kapağında eserdeki bir bölümün resmedildiği ve bu resmin ilgi çekici olduğu görülmektedir. Kapakta yer alan bu resim, kitabın içeriğiyle de uyum sağlar niteliktedir.

Ön kapakta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına, ayrıca sırtta da yine kitabın ve yazarın adıyla yayınevinin logosuna; ön kapağın içindeki ilk sayfada kitabın yazarına ait özet bilgiye yer verilmekte ve kitabın arka kapağında başkahramanlara ait küçük bir resim, kitabın ve yazarın adı ile kitabın içeriğiyle ilgili kısa bilgi bulunmaktadır.

Kitabın hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlanmış olduğuna ilişkin bilgiye yer verilmemesine rağmen, genel olarak eserin kapak ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Ciltleme

Kitabın tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiş olduğu, ciltlemede dikiş kullanılmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın kartondan olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri açısından eksiklikleri bulunan eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Metinde aşağıdaki cümlelerde altı çizilen sözcüklerin bu biçimleriyle Güncel Yazım Kılavuzu'na aykırı bir şekilde yazıldığı tespit edilmiştir:

“Alelacele bavulumu hazırladım, tenis raketlerimi, mayomu, yeşil kurşunkalemimi...” (s. 7)

“Neredeyse tarihöncesinden bu yana bizlerle sürtüşüyorlar.” (s. 46)

Bu bakımdan eserin yazım ve noktalama ölçütlerine uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde paragrafların okuyucu yormayacak, sıkmayacak şekilde düzenlendiği ve uzunluğunun ortalama 5-6 cümleyi geçmediği görülmektedir. Ancak çeviri türündeki kitapta kişi adlarının özgün şekliyle verildiği, bu adların Türkçe okunuşlarının yer almadığı dikkat çekmektedir.

Eserin bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Atasözleri ve Deyimler

Yabancı dilden çeviri olan kitapta “*söz etmek, kan ter içinde, icabına bakmak, selam vermek, dilinin ucuna gelmek, gözlerini dikmek, canı istemek, fark etmek, yüz tutmak, söz vermek, canı yanmak, ortadan kaybolmak, dikkat kesilmek, tepeden bakmak, yola koyulmak, kıpkırmızı kesilmek, küçük dilini yutmak, yola çıkmak, çığına dönmek, sözünü kesmek, razı olmak, yok devenin nalı, el koymak, suspus olmak, oralı olmamak, dikkat çekmek, göz önünde bulundurmak, nöbet tutmak, çit çıkmamak, yere yığılmak, sözünden dönmek, yüzünü buruşturmak, tabanları yağlamak, aklından geçmek, dört gözle beklemek, işi tatlıya bağlamak, baş başa vermek, ağzı bir karış açık kalmak, yüzünü ekşitmek, beyni sulanmak, dilinin*

altındaki baklayı çıkarmak, ele vermek, istifini bozmamak, acı çekmek, göz kulak olmak, taş kesilmek, silip süpürmek, tereyağından kıl çeker gibi, dizlerinin bağı çözülmek, karşı çıkmak, suya düşmek, başından aşağı kaynar sular dökülmek, yas tutmak, gözden geçirmek, kulak vermek, sırtı yere gelmemek, iple çekmek, keçileri kaçırmak, yumurta kapıya dayanmak, Nuh Nebi'den kalma, akli başka yerde olmak, eline tutuşturmak, avazı çıktığı kadar bağırarak, sapsarı olmak, kolaçan etmek, gözlerine inanmamak” deyimleri ile “İş bilen kılıç kuşananın.”, “Korkunun ecele faydası yoktur.” atasözlerinin yer aldığı tespit edilmiştir.

Tema

Arkadaşlık temasının işlendiği metinde yoksulluk, aile, sevgi temalarına ilişkin iletiler bulunmaktadır. Bu iletilere şu örneği vermek mümkündür:

“Annemi ve babamı çok seviyorum, onlar da beni çok seviyorlar, yine de Noel akşamı birlikte olamıyoruz. Peki ama neden? Parasızlık yüzünden.” (s. 134)

Temaların açık ve anlaşılır biçimde ele alındığı eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

Metinde, bir yatılı okulda okuyan ve sıkı dostlar olan Johnny, Martin, Matz, Uli ve Sebastian'ın başından geçen olaylar konu edilmektedir.

Hikâyenin çıkış noktası Johnny'nin daha bir bebekken hem annesi hem de babası tarafından terk edilmesidir. Anne ve babasız kalan Johnny bir kaptanın kızı tarafından büyütülür ve eğitimi için yatılı olan bu okula gönderilir.

Metinde yukarıda adı geçen kahramanların birbirleriyle olan ilişkileri, okul yaşantıları ve aileleriyle olan ilişkileri işlenmektedir.

Metnin konusunda herhangi bir ideolojik ya da politik unsura rastlanmamaktadır. Çocuğu yaşama hazırlayıcı nitelikte olan konunun hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Kahramanlar

Metnin başkahramanları Johnny, Martin, Matz, Uli ve Sebastian'dır. Güzel Theodor, Justus ve Sigara İçmez de metnin diğer önemli kahramanlarıdır.

Johnny ailesi tarafından terk edilmiş, şiir yazmayı seven ve ileride iyi bir yazar olma hayali kuran bir karakterdir. Sınıf birincisi olan Martin, yoksul bir ailenin çocuğudur. Arkadaşları tarafından adil biri olarak bilinmektedir. Matz, parlak bir öğrenci değildir ama oldukça güçlüdür. Bu kahraman, ileride ünlü bir boksör olmayı hayal etmektedir. Uli, bu çocukların arasında en cılız ve sönük karakterdir.

Arkadaşlarının kendisiyle dalga geçmesinden hoşlanmayan Uli, kendini kanıtlama çabasındadır. Sebastian ise bu grup içerisindeki en yalnız karakterdir. Arkadaşlarıyla samimi olamamakta, sosyalleşmemekte ve sürekli genetik ve felsefeyle ilgili kitaplar okumaktadır.

Başkahramanların kişiliklerine bakıldığında hepsinin farklı karaktere sahip olduğu ve bir öğrencinin bu kahramanlarda kendilerine dair çok fazla özellik bulabileceği düşünülmektedir. Kahramanların çocuk olduğu eserin okuyucunun kendisiyle özdeşleştirebilecek yönlerinin bulunması bakımından hedef kitleye uygun olduğu söylenebilir.

Plan

Kitapta olayların bütünlüğünü bozacak gereksiz geri dönüşlere ve kusurlara rastlanmamakta, ana düşüncenin açık ve anlaşılır bir biçimde ele alındığı görülmektedir.

Çevre

Olayların bir yatılı okulda geçtiği eserde zaman, mekân ve kahramanlara ilişkin bilgilerin yer aldığı birçok bölüm bulunmaktadır:

“Dışarıda kar yağıyordu. Noel yaklaşıyordu. İnsan havayı koklayınca bile anlayabiliyordu bunu. Öğrencilerin çoğu bahçede koşuşturup birbirlerine kartopu atıyor ya da dalgın yürüyen birini gördüklerinde, var güçleriyle ağaçları sallıyorlardı, dallara yığılan kar da olanca ağırlığıyla yoldan geçen üzerine dökülüyordu elbette.” (s. 23)

Spor salonunun önünde üç çocuk onları bekliyordu. İlginç başlığıyla Noel’de oynanacak oyunun yazarı Johnny Trotz, sahne dekorlarını yapan sınıf birincisi Martin Thaler ve karnı her zaman aç olan, özellikle de her öğünde sonra yedikçe yiyesi gelen ve günün birinde boksör olmak isteyen Matthias Selbmann. (s. 25)

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, görseller, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Öte yandan, Alman edebiyatı eseri olan kitapta birçok deyimden ve ayrıca atasözünden yararlanılması kitabın bu ölçüt yönüyle oldukça başarılı olduğunu düşündürmektedir. Bunun yanında, eserin bilhassa baskı kalitesi yönüyle hedef kitleye hitap edebilecek nitelikte olmadığı tespit edilmiştir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Uluç Reis

Yazar: Cevat Şakir Kabaağaçlı (Halikarnas Balıkcısı)

Yayınevi: Bilgi Yayınevi

Basım Tarihi: Ekim 2005

Sayfa Sayısı: 536

Kitap İncelemesi

Boyut

11 x 19 olduğu tespit edilen kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

Kitapta kullanılan 2. kalite hamur kâğıdın mat olmadığı ve arka sayfadaki yazıların ön yüzden seçilerek okumayı olumsuz etkilediği ve gözü yorduğu görülmektedir. Bu nedenle kâğıt kalitesinin uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı ve sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

İçerisinde görsel bulunmayan kitabın bu yönüyle ilköğretim 7 ve 8. sınıf öğrencileri için daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında eserin içeriğine uygun olarak bir gemi resmi olduğu görülmekte; ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevini adı; arka kapakta kitapla ilgili kısa bilgiye yer verilmektedir. Ayrıca ön kapağın iç kısmında yazarın hayatına ve eserlerine dair özet bilgiler de yer almaktadır. Kitabın hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlanmış olduğuna dair bilgiye yer verilmeyen kapakta eserin 100 Temel Eser listesinde yer aldığını belirten ibare bulunmaktadır.

Kitap kapağının genel olarak ele alındığında, hedef kitleye uygun olarak hazırlanmış olduğunu söylemek mümkündür.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin kullanıldığı kitapta dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın kartondan olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri açısından birtakım eksiklikleri bulunan eserin, bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yazım yanlışlarına rastlanmaktadır:

“*Arasına göğse veya surata değdirircesine patlatılan piştovların sesleri bile gök gibi gürleyen savaş gümbürtüsünün ortasında duyulmaz oluyordu.*” (s. 14)

“*Gözlerinin önünde uzayan ova hararet tütüyor ve binbir böceğin çağrışıyla gürlüyordu.*” (s. 18)

“*Ve hemen onun ardısıra: “karanlık!” diyen kamçı gibi bir çığlık!*” (s. 26)

Altı çizili sözcüklerin Güncel Yazım Kılavuzu’na uygun olmadığı ve eserin yazım ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Dil ve Anlatım

Kitapta çok uzun cümlelerin ve buna bağlı olarak uzun paragrafların bulunduğu görülmektedir. Öyle ki eserin birçok sayfası tek bir paragraftan oluşmaktadır. Metinde “bocaalabanda, laçkaskuta, kargafunda” (s. 62) gibi çok sayıda okuyucu kitlenin bilemeyeceği denizci terimi bulunduğu göze çarpmaktadır. Türk tarihinin bir bölümünün ele alındığı eserde çok fazla yer, unvan ve şahıs ismine yer verilmesi anlatımın akıcılığını ve anlaşılabilirliğini olumsuz yönde etkilemektedir. Ayrıca eserde Türkçe olmayan sözcük ve kalıplar ile kaba sözlerin yer aldığı da görülmektedir:

“*Olup ateş saçan gemilerimiz tıpkı ejderhâ.*

Tam altmış sene bezm-i vegada olduk âmâde,

Yine âmâdeyiz cenge Neriman ile bipervâ

Eğerce sureta piriz ve lâkin bezmü rezm içre,

şu gence görmüşüz kim görmemiştir dide-i

derya” (s. 50)

“*Hastir ulan, b.k! Ne duruyorsun? Durma ateş et! Vuracaksın sanki*” (s. 156)

Yukarıdaki örneklerden ve bilgilerden hareketle eserin dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Atasözleri ve Deyimler

Kitabın ilk iki yüz sayfasında “gözlerini dikmek, gözlerini dikmek, boy ölçüşmek, fark etmek, yol almak, canına tak demek, göç etmek, köküne kibrit suyu dökmek, caka satmak, el pençe divan, gözlerini fal taşı gibi açmak, gözleri kan çanağına dönmek, kaşları çatılmak, külahıma anlat, eline düşmek, gökten zembille mi indi, razı olmak, göze almak, canını yakmak, ağzından baklayı çıkarmak, elde etmek, maruz kalmak, yola getirmek, göz kulak olmak, akli ermek, canı sıkılmak, içini çekmek, göz göze gelmek, yüz tutmak, beti benzi kireç kesilmek, yol vermek, canına kıymak, can atmak, gözleri parlamak, göz hapsine almak, kulak vermek, içi içine sığmamak, göz dikmek, kulak kesilmek, başından aşağı kaynar sular dökülmek, hasret çekmek, ağzı açık kalmak, köküne kibrit suyu dökmek, dikkat kesilmek, kolaçan etmek, akıl erdirmek, süt dökmüş kedi gibi, tepeden tırnağa süzmek, farkına varmak, kaşla göz arasında, turnayı gözünden vurmak, gönlünü almak, gönül eğlendirmek, canı istemek, el ele vermek, kana susamak, göz atmak, kıpkırmızı kesilmek, kafa patlatmak, nalları dikmek, can vermek, bin pişman olmak, tereyağından kıl çeker gibi, tüyleri diken diken olmak, aklını çelmek, canından bezmek, etekleri zil çalmak, rol almak, dil uzatmak, hoşuna gitmek, gam yememek” ve “Can boğazdan gelir.”, “Atın ölümü arpadan olsun.”, “Kambersiz düğün olmaz.”, “Çocuktan al haberi.” atasözlerinden yararlanıldığı görülmekte, eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Tema

Kanuni Sultan Süleyman devrinde yaşamış ve deniz savaşlarında birçok kahramanlık göstermiş olan Uluç Ali (Kılıç Reis)’nin hayatının kurgulandığı eserde millî tarih temasının işlendiği görülmektedir. Metinde sevgi, vatanseverlik, özgürlük, aile kavramlarının da ele alındığı çocuğa göre iletilerin bulunduğunu söylemek mümkün görünmemektedir. Zira eserin mesaj vermekten çok, tarihi bir kahramanı ölümsüzleştirmek kaygısını taşıdığı düşünülmektedir.

Sayfa sayısı 531 olan eserde, kahramanların ve tarihi olayların iletilerin önüne geçtiği ve eserin bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı görülmektedir.

Konu

Bir yetim olarak büyüyen ve Türk korsanları tarafından yetiştirilerek büyük bir denizci olan Uluç Ali’nin doğumundan ölümüne kadar başından geçen olayların ele alındığı eserin konusu, bu denizcinin Osmanlı Devleti’nin denizlerde verdiği mücadelelerde gösterdiği kahramanlıklardır.

Uluç Ali'nin yaşadığı dönemin tüm ayrıntılarıyla ele alındığı ve çok fazla tarihî bilgi ve şahsiyetin yer aldığı eserin bir romandan çok bir tarih kitabı özelliği gösterdiğini söylemek yanlış olmayacaktır. Kitabın uzunluğu okuyucuyu konudan uzaklaştırmakta, dikkatin dağılmasına neden olarak konunun anlaşılmasını olumsuz yönde etkilemektedir.

Kitaptaki konuların ele alınışı yönüyle hedef kitlenin seviyesinin üzerinde kaldığı, çocukların ilgisini çekecek nitelikte olmadığı görülmektedir.

Kahramanlar

Kitabın başkahramanı Uluç Ali'dir, ancak eserde Kanuni Sultan Süleyman, II. Selim ve III. Murat döneminde görev almış birçok üst düzey yönetici ve Türk korsanların da zaman zaman ön plan çıktıkları, hatta birçok sayfada Uluç Ali'nin geri plana çekilerek diğer kahramanların başından geçen olayların ayrıntılı bir biçimde işlendiği görülmektedir. Kahraman kadrosunun oldukça geniş olduğu eserde kahramanların isimlerini hafızada tutmak bir yetişkin için bile oldukça güçtür. Başkahraman Uluç Ali, örnek bir karakter olmasına rağmen eserin kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesinin üstünde kaldığı düşünülmektedir.

Plan

Tarihî roman özelliği taşıyan metinde geri dönüşlerin çok fazla yer aldığı, tarih verilerle baştan alınan ya da öncesi açıklanan durumların çocukların dikkatini dağıtabilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir. Örneğin metnin 428. Sayfasında yer alan “*Şövalyelerin 1561 yılına doğru, bu saldırılarına artırmalarının sebepleri vardı.*” cümlesi bulunmakta, aynı sayfanın en altındaki paragrafta ise “*1522'de Rodos'un fethi üzerine şövalyeler 1530'da Malta'ya gelmişlerdi*” (s. 428) cümlesi yer almaktadır. Bu tarihe geri dönüş yapılan eserde belirtilen bir sonraki tarih ise bir sonraki paragrafta şu şekilde yer almaktadır: “*1585 yılı kışında, Malta adası için hazırlananlar 32'şer okkalık gülle atan 20 büyük top, 20 külverin ve şahidarpzen topu...*” (s.429). Eserin birçok yerinde bulunan bu geri dönüşler okuyucunun olay bütünlüğünden kopmasına yol açabilecek niteliktedir. Ayrıca kahramanlarla ilgili dikkat dağıtacak şekilde fazla bilgilere yer verilen kitabın plan ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Çevre

Tarihi olayların ele alındığı metinde zaman, kahraman ve mekân unsurlarının açık bir biçimde ele alındığı ve bu unsurlara yönelik bilgileri içeren detayların birçok sayfada yer aldığı görülmektedir:

“1557 yılının Haziran sonuydu. Karanlık basmak üzereydi. Datça yarımadasının güney yamaçlarının bütün halkı, evlerinden dışarıya uğramışlar...” (s. 7)

“Haziran 1451 tarihinde emperyal majeste Şarlken, artık deniz korsanlarının edepsizliklerine bir son vermek işine başladı.” (s. 376)

“1554 yılı, Piyale Bey “Kapudan-Derya” tayin edildi. O yıl Piyale, Turgut Reis ve Uluç Ali ile beraber Elbe adasını zaptetti. Korsika adası da işgal edildi.” (s. 416)

Eserde gerçek kahramanların, mekânların ve zamanın işlendiği düşünüldüğünde, metnin çevre unsurlarının olaylarla uyumlu olduğu görülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım, tema, konu, kahramanlar ve plan ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

İçerisinde görsel bulunmayan eserin ilköğretim 5. Sınıf öğrencilerinin ilgisi çekemeyeceği, sayfa sayısı nedeniyle çocuğu sıkacağı ve onun dikkatini dağıtacağı düşünülmektedir. Bir roman olmasına rağmen çok fazla tarihi bilginin, kahramanın ve olayın yer aldığı kitabın bu yönüyle çocuklardan çok yetişkinlere yönelik olduğu görülmektedir. Ayrıca baskı kalitesi çok düşük olan eserin hedef kitleye hitap edemeyeceğini söylemek mümkündür.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Üç Silahşorlar

Yazar: Alexandre Dumas

Yayınevi: Timaş Yayınları

Basım Tarihi: Şubat 2011

Sayfa Sayısı: 96

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında yer almadığı görülmekte, bu nedenle seviyeye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

2. kalite hamur kâğıdın mat olmadığı ve bu sebeple arka sayfadaki yazıların ön yüzden rahatlıkla görünerek gözü yorduğu tespit edilmiştir. Bu bakımdan kâğıt kalitesinin uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, sayfaların tek sütun olarak düzenlenmiş olduğu tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta ön kapakta bulunanın haricinde görsele yer verilmemektedir. Bu durum, kitabın görseller ölçütü açısından 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğunu düşündürmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında bir şövalyenin resmedildiği görülmektedir. Resmin ilgi çekici ve kitapla ilişkili olduğunu söylemek mümkündür.

Ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevini adı; arka kapakta, yayınevinden çıkan diğer çocuk kitaplarının listesi bulunmaktadır. Kitabın kapağında, eserin hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlanmış olduğunu belirten bilgiye yer verilmemekte, kitapta yazara ait bilgi yer almamaktadır.

Genel olarak ele alındığında kitap kapağında belirlenen ölçütler açısından eksik unsurlar bulunduğu, böylelikle kapağın seviyeye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin tercih edilmiş olduğu kitabın ciltlemesinde dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı; kitap kapağının karton olduğu görülmekte ancak yeterince sağlam olmadığı düşünülmektedir. Kitabın ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yanlış öğrenmelere yol açacak yazım ve noktalama yanlışları bulunmamaktadır.

Dil ve Anlatım

Kitaptaki cümle yapılarının genellikle basit, cümlelerin tek özne ve yüklemli olduğu, paragraf uzunluklarının genellikle 5-6 cümleyi geçmediği görülmektedir. Eserin dil ve anlatım yönüyle daha çok 5. sınıf öğrencilerine hitap ettiği, ancak çeviri eser türündeki kitapta yabancı kişi ve yer adlarının özgün şekliyle verildiği, bu isimlerin okunuşlarının ise ayraç içinde belirtilmediği görülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Çeviri türünde bir kitap olmasına rağmen “*boyun eğmek, pamuk ipliğiyle bağlanmak, sözünü kesmek, göze almak, yola koyulmak, yolcu etmek, gözden kaçmak, göze çarpmak, ipe çekmek, gözü takılmak, gözü ısırarak, ağzını sıkı tutmak, dünyadan el etek çekmek, içine doğmak, suya düşmek, caneviden vurmak, dili damağı kurumak, dünyanın kaç bucak olduğunu göstermek, renk gelmek, kara kara düşünmek, can atmak, surat ekşitmek, boyun bükmek, karnı zil çalmak, kulak arkası etmek, ele geçmek*” deyimleri ile “*Açtı ağzını yumdu gözünü.*” atasözünün anlatımı zenginleştirmek adına kullanıldığı görülmektedir.

Tema

Kitapta yasak aşk, intikam ve sadakat kavramları bir arada ele alınmaktadır. Bu temaların kitabın bütününe yayıldığı görülmektedir.

Athos, Portos ve Aramis silah arkadaşları Dartanyan’a ihtiyacı olduğu zamanda yardım ederek ve onun yanında olarak sadakatlerini ispatlamaktadırlar. Dartanyan’ın, Bayan Bonacieux’ a olan yasak aşkı ve onu kaçıranlardan intikam almak arzusu metinde yoğun bir şekilde işlenmektedir.

Eserdeki olayların ortaya çıkış noktasının bu yasak aşk teması olduğu düşünüldüğünde eserin hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Konu

Metinde kral ve kraliçenin sadık bir adamı olan Dartanyan’ın, krala karşı savaş veren kardinal tarafından tehlikeli görülerek cezalandırılmak istenmesi, bu amaçla sevdiği kadının kaçırılması ve Dartanyan’ın sevgilisini bulmak için verdiği mücadele konu edilmektedir.

Dartanyan’ın sevgilisi Bayan Bonacieux’nun evli olduğu bilinmektedir. Dartanyan başkasıyla evli olan bir kadınla gizli gizli görüşmektedir. Bu durumun, bilhassa Türk toplumunun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Bu yönüyle metnin konusunun hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kahramanlar

Kitabın başkahramanı Dartanyan'dır. Ayrıca Athos, Portos ve Aramis'te Dartanyan'la birlikte önemli rolleri olan kahramanlardır.

Dartanyan cesur bir karakter olmasına karşın evli bir kadına ilgi duyarak olumsuz örnek olmaktadır. Ayrıca evli olan sevgilisini kötülerin elinden kurtarmak isteyen Dartanyan'ın bu sırada gördüğü başka bir kadına aşık olması da düşündürücüdür.

Metinde çok fazla ismin geçtiği, bu isimlerin akılda tutulamadığından karışıklığa yol açabileceği düşünülmektedir.

Kahraman kadrosunun kalabalık olması ve başkahramanın olumsuz örnek olacak davranışlar sergilemesi nedeniyle kitabın ilköğretim ikinci seviye öğrencileri için daha uygun olduğu söylenebilir.

Plan

Metnin hem kısaltılmış hem de çeviri olması birtakım problemler ortaya çıkarmaktadır. Öyle ki metinde geçen bölümler arasında kopukluk olduğu ve olayların karmaşık bir biçimde ele alındığı görülmektedir. Bir yetişkinin dahi olaylar arasındaki bağlantıyı sezmekte zorluk çekebileceği düşünülmektedir. Bu bakımdan eserin plan yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Çevre

Metin, 1600'lü yılların Fransa'sında geçmektedir. Yazarın dönemin çevre özelliklerini etkili bir şekilde yansıttığını söylemek mümkündür. Eserden dönemin yaşayış biçiminden giyim tarzına, mekânların özelliklerinden yiyecek çeşitlerine kadar birçok bilgiyi edinmek mümkündür. Yazarın eserinde olay, yer, zaman ve kahraman unsurlarını çevreyle uyumlu bir biçimde oluşturduğu görülmekte ve kitabın bu yönüyle seviyeye uygun olduğu düşünülmektedir.

Sonuç: Eserin boyut, kâğıt kalitesi, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım, tema, konu ve kahraman ölçütlerine uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Başkahramanın evli bir kadınla ilişki yaşadığı, yasak aşkın konu edildiği, birçok yazım yanlışının bulunduğu kitabın baskı ölçütlerine de uygun olmadığı; bu bakımdan hedef kitleye hitap edebilecek özellikler taşımadığı görülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Ülkemin Efsaneleri

Yazar: İbrahim Zeki Burdurlu

Yayınevi: Tudem Yayınları

Basım Tarihi: Mart 2011

Sayfa Sayısı: 88

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olduğu tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında olmadığı görülmekte ve bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Kitapta kullanılan 2. hamur kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar, ön yüzden görülmekte ve bu durum okuyucunun gözünün yorulmasına yol açmakta ve okuma sürecini olumsuz etkilemektedir. Bu bakımdan, kitabın kâğıt kalitesi yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Kitabın sayfaları tek sütun olarak düzenlenmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Görseller, kitapta tam sayfa şeklinde yer almaktadır. Görsellerin sayfada kapladığı oranın hedef kitlenin seviyesinin altında olduğu, açıklayıcı özelliği bulunan görsellerde bire bir benzetme yapılmadığı görülmektedir. İlişkili oldukları metin bölümleriyle aynı yüzde yer aldığı görülen görsellerin metnin içeriğine uygun olarak çizilmiş olduğu dikkat çekmektedir.

Kitaptaki görsellerin sayfada kapladıkları alan ve çizim özellikleri yönüyle daha çok ilköğretim birinci kademe öğrencilerine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitap kapağında ilgi çekici ve metnin içeriğiyle uyumlu olduğu düşünülen bir resim yer almaktadır.

Kitabın ön kapağında ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına yer verilmekte, arka kapakta kitabın içeriğine ilişkin bilgiler bulunmaktadır. Kitabın arka kapağında ve ön kapağın iç kısmında eserin 10 yaş üstü çocuklara uygun olduğunu belirten bilgiye rastlanmakta, arka kapağın iç sayfalarında yazarın hayatına ve eserine ilişkin bilgilerin bulunduğu görülmektedir.

Sonuç olarak kitabın kapak özellikleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Ciltleme

Kitap, tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiştir. Ciltlemede dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri yönüyle eksiklikleri bulunan kitabın ciltleme ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yanlış öğrenmelere yol açacak yazım ve noktalama yanlışlarına rastlanmamıştır.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde paragrafların 5-6 cümleyi geçmeyecek şekilde düzenlenmiş olduğu görülmektedir. Yazarın üslubunun çocuklara hitap edebilecek şekilde sade ve açık olduğu dikkat çekmektedir.

Okuyucu sıkmayan, sürükleyici bir dilin kullanıldığı ve genellikle basit cümlelerin tercih edildiği eserin bu yönüyle ilköğretim birinci kademe öğrencilerine daha uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Atasözleri ve Deyimler

Kitapta “yola çıkmak, yurt tutmak, ilgi görmek, ortaya koymak, yer vermek, kucak açmak, taş kesilmek, içine işlemek, söz etmek, nöbet tutmak, canı sıkılmak, gözleri parlamak, tuz buz etmek, sorguya çekmek, göz göze gelmek, gönül vermek, iş işten geçmek, bağına taş basmak, canı istemek, gün yüzü görmemek, salık vermek, göze almak, can vermek, boyun eğmek, canını yakmak, aklını kaçırmak, ele avuca sığmamak, dile gelmek, kulak vermek, yolunu kesmek, derdine derman olmak, kulak kesilmek, kulak kabartmak, yüz çevirmek, söz kesmek, tabanları yağlamak, elde etmek, ağzını açıp gözünü yummak, gözü tutmak, küplere binmek, yüreği sızlamak, şaşkına dönmek, ant içmek, ölç almak, yol kesmek, yolu düşmek, baş kesmek, kaşlarını çatmak, boynunu bükmek, başından savmak, göz gezdirmek, yol almak, ağzı

açık kalmak, sözü geçmek, söze karışmak, karar vermek, söz birliği etmek, kendinden geçmek, gözleri dolmak” deyimlerinden yararlanıldığı görülmektedir.

Birçok deyim yer aldığı eserin atasözleri ölçütüne uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Tema

Efsanelerden oluşan kitapta kahramanlık, sevgi, iyilik temalarının işlendiği görülmektedir. Örneğin, “Koçyiğit Köroğlu” metninin teması kahramandır. Babasının gözleri zalim Bolu Beyi tarafından işlenen Köroğlu, haksızlıklara göğüs geren, halkın hakkını eşkıyalara yedirmeyen bir yiğittir. İyilik temasının işlendiği “Lokman Hekim’in Masalı” adlı efsanede ise Lokman Hekim insanların hastalıklarına çare bulmak, onlara iyilik yapabilmek için dağ bayır dolaşmakta, şifalı bitkiler aramaktadır.

Anadolu’da anlatılan efsanelerin derlenmiş olduğu kitapta çocuğa olumsuz etki edecek ifadelerin ve fikirlerin bulunmadığı, eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Konu

Kitapta millî kültürün önemli bir unsuru olan efsanelerimiz yer almakta ve bu efsanelerde Anadolu’nun çeşitli bölgelerinde anlatılan olaylar konu edilmektedir.

Örneğin, “Ağrı Dağı” efsanesinde kendisine ihanet eden küçük Kaf Dağı’yla onun nişanlısı olan Küçük Ağrı Dağı’nın evlenmesine ve görüşmesine izin vermeyen Büyük Ağrı Dağı’nın sürekli kardeşinin dizinde yayması ve bu dağların böylelikle sıralanmış olması konu edilmektedir. “Gazlı Göl” efsanesinde ise Kral Midas’ın vücudundaki yaralardan mustarip kızının bir gün bir su kaynağı bulup bundan içmesi, içinde yıkanması ve şifa bulması, bunu öğrenen kralın bu sudan bir göl yaptırması konu edilmektedir.

Konularının çocuğun hayal gücünü geliştirebilecek nitelikte olduğu görülen efsanelerin yer aldığı eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Kahramanlar

Kitaptaki kahramanların efsanevi kahramanlar olduğu gerçeği göz önünde bulundurulduğunda, eserin kahraman ölçütleri yönüyle değerlendirilmemesi gerektiği düşünülmektedir.

Plan

Efsanelerden oluşan kitapta mantık hatalarının aranmaması gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca metinlerdeki olayların kitabın bütünlüğünü bozmayacak şekilde sıralandığı görülmektedir.

Çevre

Belli bir zamanın yer almadığı, mekânın ise Anadolu toprakları olduğu efsanelerden oluşan kitapta olayların olağanüstülük özelliğine de bağlı olarak çevre unsurunun aranılmaması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, ciltleme ve atasözü ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı görülmektedir.

Bire bir benzetme yapılmayan ve bir tam sayfayı kaplayan görsellerin bu yönüyle ilköğretim birinci kademe öğrencilerine uygun olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte, görsellerin sayfayı kaplama oranının belirlenen ölçüt aralığında bulunmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Vatan Toprağı

Yazar: Mükerrerem Kâmil Su

Yayınevi: Elips Kitap

Basım Tarihi: Aralık 2010

Sayfa Sayısı: 144

Kitap İncelemesi**Boyut**

13,5 x 21,5 olarak tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçütlerin alt sınırında bulunduğu görülmekte ve bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Kullanılan kâğıt 2. kalite hamurdandır. Kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle ön yüzden net bir biçimde seçilen arka yüzdeki yazılar, okuyucunun dikkatini dağıtmakta ve okuma sürecini olumsuz etkilemektedir. Bu bakımdan, kitabın kâğıt kalitesi yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde normalden az satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı, sayfaların tek sütun olarak düzenlendiği tespit edilmiştir.

Satır aralığının normalden az olması yazıların birbirine çok yakın olmasına ve bu durumun da gözü yormasına neden olduğu görülmektedir. Bu bakımdan kitabın hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 13 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görsel bulunmamaktadır. Eserin bu yönüyle ilköğretim 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitap kapağında İstiklâl Savaşı resmedilmektedir. Resmin okuyucunun ilgisini çekebilecek nitelikte olduğunu söylemek mümkündür. Kitabın ön kapağında ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına yer verilmekte, arka kapakta ön kapaktaki resmin küçültülmüş bir hali ve 100 Temel Eser uygulamasının önemine ilişkin bilgi yer almaktadır.

Ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi'nde olduğunu bildiren bir ibare bulunmaktadır, ancak eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten bilgiye rastlanmamaktadır. Arka kapağın iç sayfalarında yazarın hayatına ve eserine ilişkin bilgilerin bulunduğu görülmektedir.

Kitabın kapak özellikleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Ciltleme

Tek sayfa ciltleme yönteminin kullanılmış olduğu kitapta dikiş bulunmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri bakımından eksiklikleri bulunan kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Yazım ve Noktalama

Eserde öğrencilerde yanlış öğrenmelere yol açacak yazım ve noktalama yanlışlarına rastlanmamıştır. Kitabın yazım ve noktalama ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olduğu görülmektedir.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde paragrafların 6-7 cümleyi geçmeyecek şekilde düzenlenmiş olduğu tespit edilmiştir. Yazarın üslubunun çocuklara hitap edebilecek şekilde sade ve açık olduğu dikkat çekmektedir. Okuyucu sıkmayan, sürükleyici bir dilin kullanıldığı kitabın bu yönüyle hedef kitlenin tüm yaş gruplarına uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Atasözleri ve Deyimler

Metinde kullanıldığı tespit edilen deyimler şunlardır: “*çileden çıkmak, gözüne girmek, boynunu bükmek, canı yanmak, içi sızlamak, yola koyulmak, teslim bayrağı çekmek, önüne katmak, karar kılmak, içine doğmak, içinden gelmek, söz almak, akli ermek, çıt çıkarmamak, ele almak, göze çarpmak, musallat olmak, dile getirmek, söz etmek, aklından geçirmek, yol açmak, canı acılamak, başa çıkmak, gözden geçirmek, kılıçtan geçirmek, bozguna uğramak, esir düşmek, şaşkına çevirmek, ant içmek, gözü tutmak, astığı astık, kestiği kestik, çürüğe çıkmak, bir uçtan bir uca, razı olmak, kasıp kavurmak, rahat vermemek, yatağa düşmek, gözü arkada kalmak, canı sıkılmak, akli ermek, dilini tutamamak, canından bezmek, ateş saçmak, köprüleri atmak, içi sızlamak, görmezlikten gelmek, el koymak, aslan kesilmek, canını dişine takmak, göz dikmek, kuş uçurmamak, iş işten geçmek, kol gezmek, içi titremek, yolcu etmek, kulağına gelmek, gözden çıkarmak, düş kırıklığına uğramak, yol kesmek, eli kolu bağlı kalmak, ok yaydan çıkmak, ok gibi yerinden fırlamak, önünü kesmek, can vermek, yüreğine ateş düşmek, şaha kalkmak, el ele vermek, kafa tutmak, kulak vermek, gözünü daldan budaktan sakınmamak, yola getirmek, taş kesilmek, dize gelmek, içi burkulmak, göze almak, gözü açık gitmek, göz gezdirmek, yollara dökülmek, göz açıp kapayıncaya kadar, ün salmak, mahcup kalmak”. Birçok deyim kullanıldığı kitapta sadece “*Yerin kulağı var.*” atasözünün yer aldığı tespit edilmiştir, ayrıca Mustafa Kemal Atatürk’ün “*Yurtta barış, dünyada barış.*” gibi özdeyişlerinden de eserde yararlanılmaktadır.*

Atasözlerinden yeterince yararlanılmadığının görüldüğü eserde deyimlerin oldukça fazla yer aldığı tespit edilmiştir.

Tema

Kitapta beş ayrı metin yer almaktadır. Bunların birincisi olan “*Vatan Toprağı*” adlı metinde kahramanlık teması işlenmektedir.

“Millet Malı” adlı metnin teması, millî servettir. Metinde, ülkenin sahip olduğu yer altı ve yer üstü zenginliklerinin tüketilmesinde duyarlı olunması gerektiği fikri vurgulanmaktadır.

“Malazgirt Zaferi” metnin millî tarih teması işlenmekte ve Türklerin bu zaferin kazanılmasında gösterdiği kahramanlık ele alınmaktadır.

“En Büyük Türk’ten Bize” adlı metninde işlenen temalar Atatürkçülük ve demokrasidir.

“Atatürk Bizimle” metninde Atatürkçülük teması işlenmektedir.

Kitapta yer alan metinlerde temaların doğrudan bir mesaj olarak verilmediği, bunların metinlerin geneline yayılarak okuyucunun verilmek istenen iletiye kendi başına ulaşmasının sağlanması amaçlanmaktadır. Metinlerde doğrudan öğüt veya ders verici ifadelerle rastlanmamaktadır.

Kitabın temalarının işlenişi yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu görülmektedir.

Konu

“Vatan Toprağı” adlı metinde, Kore’de vatani görevini yapmakta olan Yüzbaşı Cahit’in daha küçük bir çocukken yaşadıkları yeri işgal eden düşmanın geri püskürtülmesinde aldığı sorumluluk ve bu sorumluluğu kahramanca yerine getirişi konu edilmektedir.

“Millet Malı” metninin konusu, bir okulda ders işlemekte olan öğrencilerin, ülkedeki kaynakların tüketiminde nasıl davranılması gerektiği hususunda fikirlerini paylaşmalarıdır. Beyin fırtınası yapan öğrenciler, kaynakların tüketiminde tasarruflu ve duyarlı olmak gerektiği sonucuna ulaşırlar.

“Malazgirt Zaferi” adlı metinde Türklerin Malazgirt Savaşı’ndan galip çıkarak Anadolu’yu yurt edinmeleri ve dünya ölçüsünde bir imparatorluk olan Bizans’ın bu gücünü ellerinden alarak büyük bir başarıya imza atmaları konu edilmektedir.

“En Büyük Türk’ten Bize” metninin konusu Mustafa Kemal Atatürk’ün Cumhuriyetin ilan edildiği gün yaşadığı iç muhasebedir. Atatürk, Cumhuriyetin ilan edilip kendisinin Cumhurbaşkanı seçildiği günün gecesi, ülkeyi bu duruma getirene kadar yaşanan sıkıntıları ve bundan sonra yapılması gerekenleri düşünerek sabahlamaktadır.

“Atatürk Bizimle” metninde doğumundan ölümüne kadar Mustafa Kemal Atatürk’ün vatanına yaptığı hizmetler konu edilmektedir. Metinde Atatürk’le ilgili birkaç anı da yer almaktadır.

Kitaptaki metinlerin konuları öğrencileri hayata hazırlayacak nitelikte, onlara millî tarihlerinden kesitler sunarak bu hususta bilgilenmelerini sağlayacak özelliktedir. Konular, tamamıyla Türk toplumunun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerini yansıtmaktadır. Metinlerde işlenen konuların hedef kitlenin tüm yaş grupları için uygun olduğu görülmektedir.

Kahramanlar

“Vatan Toprağı” metninin başkahramanı Cahit’tir. Cahit, küçük yaşına rağmen, vatanına hizmet ederek kahramanlık gösteren örnek bir karakterdir.

“Millet Malı” adlı metinde kahramanlar bir sınıfı oluşturan öğrencilerin tümüdür. Bu öğrenciler, ülkenin millî servetiyle ilgili yaptıkları konuşmalar ve insanların bu zenginliklerin değerini bilmesi gerektiği yönündeki açıklamalarıyla örnek alınacak karakterlerdir.

“Malazgirt Zaferi” adlı metninin başkahramanı Alparslan’dır. Alparslan, kendilerinden çok daha kalabalık olan düşman karşısında gösterdiği liderlikle Anadolu’yu Türklere açmaktadır. Bu yönüyle Alparslan Türk çocuklarını kendileriyle özdeşleştirmekten zevk alacağı bir karakterdir.

“En Büyük Türk’ten Bize” ve “Atatürk Bizimle” adlı metinlerin başkahramanı Mustafa Kemal Atatürk’tür. Mustafa Kemal, başarılı öğrenciliği, ailesine olan düşkünlüğü, içindeki vatan sevgisi, ülkenin düşmandan kurtarılmasında gösterdiği askerlik ve liderlik becerisi ve devrimleriyle sadece Türk milleti değil tüm dünyaya örnek olacak bir kahramandır. Bu bakımdan kitapta Atatürk’ün konu edildiği metinlerin yer alması oldukça önemlidir.

Kitaptaki metinlerde yer alan başkahramanların okuyucu tarafından örnek alınacak çok önemli özellikleri bulunmaktadır. Kahraman kadrolarının ilköğretim öğrencilerine uygun olarak düzenlendiğinin düşünüldüğü eserin bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine göre olduğu görülmektedir.

Plan

Genel olarak millî tarihin konu edildiği metinlerde tarihi kronolojinin doğru bir şekilde sıralandığı görülmektedir. Metin bütünlüğünü bozacak unsurların bulunmadığı kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Çevre

Millî tarih ve millî kahramanların ele alındığı kitapta, çevre unsurlarının olay ve karakter unsurlarını desteklediği, zaman ve mekânı doğru bir şekilde yansıttığı görülmüştür.

Eserin çevre ölçütleri açısından hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın kâğıt kalitesi, sayfa düzeni, harf büyüklüğü, ciltleme ve atasözleri ölçütlerine uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Baskı kalitesine ilişkin ölçütler bakımından hedef kitleye uygun olmadığı görülen kitapta atasözlerinden yeterince yararlanılmaması hedef kitleye, görsellerin bulunmaması ilköğretim birinci kademe öğrencilerine hitap edebilecek nitelikte olmadığını göstermektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Vatan Yahut Silistre

Yazar: Namık Kemal

Editör: Sezgin Akçay

Yayınevi: Zambak Yayınları

Basım Tarihi: Ocak 2006

Sayfa Sayısı: 88

Kitap İncelemesi

Boyut

13 x 19,5 olduğu tespit edilen kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

Kullanılan kâğıt 2. kalite hamurdandır, ancak kâğıdın yeterince kalın ve mat olmaması, arka sayfadaki yazıların sayfanın ön yüzünden rahatlıkla görünerek ön sayfadaki yazıyla karışmasına yol açmakta ve ayrıca gözü yormaktadır. Bu bakımdan kâğıt kalitesinin seviyeye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta, ön kapakta bulunanın haricinde görsele yer verilmemektedir. Bu durum, kitabın görseller ölçütü açısından 7 ve 8. sınıflara daha uygun olduğunu düşündürmektedir.

Kapak

Kitabın kapağında bulunan resmin eserin içeriğine uygun olduğunu söylemek mümkündür. Kapakta bir askerin resmedildiği görülmekte ve bu resmin çocuğun ilgisini çekebilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına yer verilmekte, ayrıca kapağın iç tarafında yazara ait özel bilgi bulunmaktadır. Arka kapakta da ön kapaktaki resmin küçültülmüş halinin ve metinle ilgili kısa bilginin bulunduğu kitabın hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlanmış olduğunu belirten net bir bilgiye rastlanmamaktadır.

Kapak tasarımında önemli eksiklerin bulunmadığının düşünüldüğü kitabın, bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Ciltleme

Kitabın formalama yöntemiyle ciltlenmiş olduğu, ciltlemede dikiş olmadığı, formaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının karton olduğu görülmekte ancak yeterince sağlam olmadığı düşünülmektedir. Kitabın, ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Türk Dil Kurumu İmla Kılavuzu'na göre hazırlandığı özellikle belirtilen kitabın 40. sayfasında bağlaç görevindeki “ki”nin yanlış bir biçimde “*O vakitki...*” şeklinde yazıldığı, ancak bu durumun diğer sayfalarda tekrar etmediği görülmektedir. Baskı hatasından kaynaklanan bir olumsuzluk olarak düşünülen bu durumun, genel olarak hatasız olan yazım ve noktalamanın uygunluğuna önemli etkide bulunmadığı düşünülmektedir.

Dil ve Anlatım

Eserin dil ve anlatımın ağır olduğu görülmektedir. Tiyatro türündeki metinde tek bir karaktere ait konuşmaların çoğu neredeyse tam bir sayfayı kaplamakta ve okurken güçlüğe yol açmaktadır.

Kitabın okunmasına olumsuz etki eden bu durum, eserin hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını düşündürmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Metinde “*yüreğine ateş düşmek, gam yememek, göz gezdirmek, gözleri dolmak, gönül kırmak, zeval vermemek, yüz çevirmek, can vermek, gözü korkmak, taş kesilmek, sözünü tutmak, göze almak, gözden çıkarmak, can çekişmek, kanına girmek, ağzı süt kokmak, günahına girmek*” deyimlerinin yer aldığı tespit edilmiştir. Türk edebiyatının önemli ürünlerinden biri olan eserde atasözlerinin yer almadığı görülmekte, deyimlerden ise yeterince yararlanılmadığı düşünülmektedir. Bu bakımdan eserin, atasözleri ve deyimler ölçütüne uygun olmadığını söylemek yanlış olmayacaktır.

Tema

Kitabın ana teması vatanseverliktir. Ayrıca sevgi ve kahramanlık kavramlarının da metinde yoğun bir şekilde işlendiğini söylemek mümkündür.

Metinde İslam, sevdiği kız Zekiye’yi bırakarak vatan savunmasına katılmakta, vatani dünyadaki tüm değerlerden daha üstün tutmaktadır.

Zekiye ise sevdiği adamın yanında olmak uğruna erkek kılığına girerek İslam’ın bulunduğu yerde askerlik yapmayı göze almaktadır.

Metinde iletilerin doğrudan verildiği, mesajlara okuyucunun kendi başına ulaşmasına imkân tanınmadığı görülmektedir. Eserde yoğun bir mesaj verme kaygısı dikkat çekmektedir. Bu sebeple, metnin temaların işleniş yönünden seviyeye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Konu

Kitapta vatani savunmak için sevgilisi Zekiye’yi bırakarak silâh altına giren İslam ile aşkından kılık değiştirip asker olarak vatan savunmasına katılmayı göze alan Zekiye’nin başından geçenler konu edinilmektedir.

Zekiye, asker olan babasını hiç görmemiş, annesi ve kardeşi ise vefat etmiş genç bir kızdır. Sevgilisi İslam’ın kendisini bırakıp vatan savunmasına katılması üzerine erkek kılığına girerek onun peşinden gitmiştir. Askerde sevgilisi İslam’la birlikte kahramanca savaşan Zekiye, komutanları Sıtkı Bey’in babası olduğunu öğrenir. Silistre’nin savunulmasında büyük payları olan bu iki genç, silâh altındayken evlenir.

Metinde vatanseverlik kavramı tekrar tekrar ele alınsa da kahramanlığın konu edildiği eserin bilhassa ikinci kademe öğrencilerinin ilgisini çekebilecek nitelikte olduğu ve bu seviyeye uygun olduğu düşünülmektedir.

Kahramanlar

Metnin başkahramanları Zekiye ve İslam'dır. Diğer önemli kahramanlar Ahmet Sıtkı Bey, Rüstem Bey, Abdullah ve Hanife Hanım'dır.

Başkahramanlar Zekiye ve İslam'ın kahramanlıkları ve bilhassa İslam'ın yoğun vatan sevgisi hedef kitleye örnek olabilecek niteliktedir.

Eserin kahraman kadrosunun kalabalık olmadığı, bunun dikkat dağınıklığına yol açmadığı görülmekte, kahramanlar ölçütü yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu söylenebilmektedir.

Plan

Kitapta, olayların bütünlüğünü bozacak gereksiz geri dönüşlere ve kusurlara rastlanmamıştır. Bu bakımdan, belirlenen ölçütlere uygun olduğu düşünülmektedir.

Çevre

Tarihi olayların ele alındığı metinde; olay, yer, zaman ve kahramanların dikkatle ele alındığı uygun bir çevrenin oluşturulmuş olduğu görülmektedir. Tasvir edilen çevre, olay ve kahraman unsurlarını destekleyerek, zaman ve mekânı doğru bir şekilde yansıtmaktadır. Bu bakımdan, eserin çevre ölçütü yönüyle seviyeye uygun olduğu düşünülmektedir.

Sonuç: Eserin boyut, kâğıt kalitesi, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım, atasözleri ve tema ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Kitabın aranılan ölçütlerin birçoğuna uygunluk göstermediği, yazım yanlışlarının bulunması, atasözlerinden yeterince yararlanılmaması ve hedef kitleye hitap edebilecek iletilerin bulunmaması yönüyle büyük eksiklerinin bulunduğu görülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Yağmur Yağdıran Kedi

Yazar: Marcel Ayme

Yayınevi: Can Sanat Yayınları

Basım Tarihi: Ocak 2008

Sayfa Sayısı: 100

Kitap İncelemesi

Boyut

12,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

Mat ve dayanıklı olduğu görülen 2. kalite hamur kâğıt cinsinin belirlenen ölçütlere uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Sayfa Düzeni

Sayfaların tek sütun olarak düzenlenmiş olduğu kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Görsellerin tam sayfa şeklinde ya da sayfayı 1/2 oranında kaplayacak biçimde yer aldığı kitabın bu yönüyle ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin seviyesine uygun olarak hazırlanmış olduğu düşünülmektedir.

Kitapta yer alan görseller açıklayıcı resim özelliği taşımaktadır ve bu görsellerin ilişkili olduğu metin bölümleriyle aynı yüzde olduğu görülmektedir. Bire bir benzetme yapılmadığı görülen görsellerin sayfada kapladığı alan yönüyle ilköğretim birinci kademe öğrencileri için daha uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Kapak

Kitabın ön kapağında eserdeki başkahramanların resmedildiği ve bu resmin ilgi çekici olduğu görülmektedir. Kapakta yer alan bu resim, kitabın içeriğiyle de uyum sağlar niteliktedir.

Ön kapakta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına, ayrıca sırtta da yine kitabın ve yazarın adıyla yayınevinin logosuna yer verilmekte, kitabın arka kapağında başkahramanlara ait küçük bir resim, kitabın ve yazarın adı ile kitabın içeriğiyle ilgili kısa bilgi bulunmaktadır. Ön kapağın içindeki ilk sayfada kitabın yazarına ait özet bilgi ve ayrıca ön kapakta eserin 7 yaş ve üzeri çocuklara uygun olduğunu gösteren bir ibareye yer verilmektedir. Eserin kapak ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu görülmektedir.

Ciltleme

Kitabın tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiş olduğu, ciltlemede dikiş kullanılmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın kartondan olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri açısından eksiklikleri bulunan eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Eserde yanlış öğrenmelere neden olacak yazım ve noktalama yanlışlarının bulunmadığı tespit edilmiştir.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde paragrafların okuyucu yormayacak, sıkılmayacak şekilde düzenlendiği ve uzunluğunun ortalama 5-6 cümleyi geçmediği görülmektedir. Ancak çeviri türündeki kitapta kişi adlarının özgün şekliyle verildiği, bu adların Türkçe okunuşlarının yer almadığı dikkat çekmektedir.

Eserin bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Atasözleri ve Deyimler

Yabancı dilden çeviri olan kitapta “*zeytinyağı gibi üste çıkmak, bundan iyisi can sağlığı, göz göze gelmek, yan bakmak, yola çıkmak, yeğ tutmak, razı olmak, içi rahat etmek, aklına yatmak, içini çekmek, söz almak, kulak asmak, ağzından kaçırmak, pestili çıkmak, göz atmak, göze almak, gözünü dört açmak, aklını bozmak, canını acıtmak, ateş saçmak, canı sıkılmak, kıpkırmızı kesilmek, ağzı kulaklarına varmak, can atmak, koltukları kabarmak, dert yanmak, göz kulak olmak, yüksekte konuşmak, burnundan solumak, gözden kaçmak, hakkından gelmek, ağzına almak, soluğu kesilmek, gözleri kamaşmak*” deyimleri ile “*Eğri oturup doğru konuşalım.*” atasözünün yer aldığı tespit edilmiştir.

Tema

Kitapta aynı kahramanların başından aynı mekânda geçen üç farklı olayın anlatıldığı görülmektedir.

“Kedinin Ayağı” adlı metnin teması sevgidir. Delfin ile Marinet kardeşlerin çiftliklerinde bulunan hayvanlara gösterdikleri sevgi ve bilhassa Yağmur Yağdıran Kedi’yi ölümden kurtarmak için gösterdikleri çaba ele alınmaktadır.

“Kara Horoz” metninin teması ise kurnazlıktır. Metinde horozları kandırarak yemek isteyen tilkinin yaptığı kurnazlıklar ve tilkinin yalanlarına körü körüne inanan horozun bunun sonucunda başına gelenler ele alınmaktadır.

“Tavus Kuşu” adlı metinde kendini beğenmişlik ve kibir temaları işlenmektedir. Metinde kendini diğer hayvanlardan daha güzel ve üstün gören tavus kuşunun güzelliğinin sırrını öğrenmek isteyen hayvanların sonunda kendi vücutlarıyla barışık hale gelmeleri ele alınmaktadır.

Metinlerde ele alınan temaların doğrudan bir mesaj olarak verilmediği, bunların metinlerin geneline yayılarak, okuyucunun verilmek istenen iletilere kendi başına ulaşmaya çalışmasının amaçlandığı görülmektedir. Eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür. Ancak metinlerde Delfin ile Marinet ebeveynleri için “büyükler” tabirini kullanmakta ve “Kara Horoz” adlı metinde de büyüklerin sürekli çocuklarını cezalandıran onları aç bırakan kişiler olarak gösterildiği göze çarpmaktadır. Kitabın aile temasının işlenişi bakımından olumsuz unsurlar içerdiği düşünülmektedir.

Konu

“Kedinin Ayağı” metninde evin kedisinin ayağını kulağının üstünden geçirerek yağmur yağdırdığı görülmektedir. Metinde, “büyükler” diye tabir edilen Delfin ve Marinet’in ebeveynlerinin bu küçük kızları cezalandırarak Melina teyzelerine göndermek istemesi üzerine bu kedinin sürekli yağmur yağdırması ve kızları evde tutması üzerine yaşananlar konu edilmektedir.

Kızların yola çıkmaması için kedi her gün yağmur yağdırmaktadır. Bu durum çiftçi olan ebeveynlerin durumunu olumsuz etkilemektedir. Zira tarladaki mahsul, uzun süredir yağın yağmurdan dolayı çürümeye başlamıştır.

Delfin ve Marinet’in ebeveynleri, bu duruma bir son vermek için kediyi bir çuvala koyarak nehre atmak isterler, ancak bu durumu diğer hayvanlarla istişare eden kızlar bir çözüm bulup kediyi bu zor durumdan kurtarırlar.

Kedinin kurtulduğunu bilmeyen ebeveynler, uzun süre kuraklık olması dolayısıyla pişman olurlar ve bu sırada kedi ortaya çıkarak bu kuraklığa bir son verir.

“Kara Horoz” adlı metinde tilkinin yalanlarına inanan horozun başından geçenler konu edilmektedir.

Delfin’le Marinet’in okula giderken bir köprünün ağzında gördükleri horoz, kümesine saldıran tilkiye cezasını vermek istediğini, bu amacına ulaşmak için çok

uzun yol aldığını söyler. Horozun yanından ayrıldıktan sonra tilkiyle karşılaşan kızlar tilkinin dostça söylemlerine inanır, ona horozun yerini tarif ederler.

Tilki, horozu bir ağacın tepesinde bulur ve onu söylediği yalanlarla kandırır. Horoz, artık tilkinin zararsız olduğuna, en büyük düşmanlarının insanlar olduğuna ve insanlar olmasa sonsuza dek yaşayacağına inanmaktadır. Bu sebeple horoz, tüm kümeslere haber verir ve yaşamak için insanlardan kaçmaları gerektiği söyler.

Horoz ve beraberindeki kalabalık sürü tilkinin yanında yaşamaya başlar. Günler geçtikçe sayılarının azaldığını gören horoz, tilkinin kendilerini aldattığını ve her gün içlerinden üçünü yediğini öğrenir.

Yaptığı hatadan pişman olan horoz diğer kümes hayvanlarını uyarır. Tilki bunun üzerine horozu çok kızar ve onu öldürür.

“Tavus Kuşu” adlı metinde kuzenleri Flora’nın okulu bitirip güzel kıyafetler giymesine özenen Delfin’le Marinet’in başından geçenler ile kendini hayvanların en güzeli sana tavus kuşu ve çiftlikteki diğer hayvanların yaşadığı olaylar konu edilmektedir.

Kuzenleri Flora’ya özenen küçük kızlar onun gibi giyinmek isterler ancak anneleri buna kızar ve izin vermek. Bunun üzerine kızlar çiftlikteki çitin kenarına oturarak hayvanlarla vakit geçirmeye başlarlar.

Çiftlikteki hayvanların her biri kendisini en güzel hayvan olarak görmekte ve kendisiyle övünmektedir. Ancak bu durum uzun sürmez, zira renkli tüyleriyle tavus kuşu oraya gelir ve tüm hayvanları kendine hayran bırakır.

Güzelliğinden ötürü kibirlenen tavus kuşu güzelliğinin sırrının az yemek ve spor yapmak olduğunu söyler. Bunu duyan hayvanların hepsi az yemeye ve spor yapmaya başlar ama domuz haricinde hiçbiri bu duruma dayanamaz.

Domuz, zayıfladığında tavuk kuşuna benzeyeceğini düşünmekte ve çok yiyip sürekli spor yapmaktadır. Zamanla bir hayli zayıflayıp daha çirkinleşen domuzla diğer hayvanlar tavus kuşuna benzediğini söyleyerek onun yemek yemesini ve sağlığına kavuşmasını sağlarlar.

Kitaptaki metinlerde ele alınan konuların bilhassa ilköğretim birinci kademe öğrencilerinin ilgisini çekebilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir.

Kahramanlar

Üç farklı olayın anlatıldığı metinlerde başkahramanlar Delfin ile Marinet’tir. Bununla birlikte “Kedinin Ayağı” metninde kedi, “Kara Horoz” metninde horoz ve

tilki, ‘‘Tavus Kuşu’’ metninde de domuz ve tavus kuşunun ön plana çıktığı görülmektedir.

Metnin başkahramanları Delfin il Marinet birbirleryile çok iyi anlaşılan birbirlerini ve hayvanları çok seven iki örnek karakterdir. Kahramanların bu yönüyle belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir. Ayrıca, yazar eserinde hayvanların ağzından mesajlar vermeye çalışmaktadır. Metinlerde kahraman kadrosunun da karışıklığa yol açacak şekilde kalabalık olmadığı göze çarpmaktadır.

Plan

Kitapta, olayların bütünlüğünü bozacak gereksiz geri dönüşlere ve kusurlara rastlanmamıştır. Bu bakımdan, belirlenen ölçütlere uygun olduğu düşünülmektedir. Masalımsı metinlerden oluşan eserde mantık hatalarının aranmaması gerektiği düşünülmektedir.

Çevre

Bir çiftlikte geçen olayların anlatıldığı metinlerin masalımsı bir özellik taşıdığı görülmekte, bu nedenle çevre unsurlarının gerçeği yansıtmayacağından dikkate alınmaması gerektiği savunulmaktadır.

Sonuç: Kitabın boyut, ciltleme, dil ve anlatım ve tema ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Eserdeki metinlerde ebeveynlerden yetişkinler diye bahsedilmesi ve yetişkinlerin de sürekli çocuklara cezalandıran kötü insanlar olarak nitelendirilmesi, aile temasının olumsuz bir biçimde işlendiğini göstermektedir. Baskı kalitesi yönüyle de ölçütlere uygun olmadığı tespit edilen eserin hedef kitleye hitap edebilecek nitelikte olmadığı düşünülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Yalnız Efe

Yazar: Ömer Seyfettin

Yayınevi: Parıltı Yayınları

Basım Tarihi: Eylül 2005

Sayfa Sayısı: 160

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olduğu tespit edilen kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

Kullanılan kâğıt 2. kalite hamurdandır. Ancak kalın ve mat olmayan kâğıdın ön sayfasından arka sayfadaki yazıların rahatlıkla görüldüğü, bu durumun ön sayfadaki yazıların okunmasını güçleştirdiği ve gözü yorduğu tespit edilmiştir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde tek satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Kitabın sayfaları tek sütun olarak düzenlenmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta, kapak resmi dışında görsel bulunmamaktadır. Bu yönüyle kitabın 7 ve 8. sınıf öğrencilerine hitap ettiği düşünülmektedir.

Kapak

Kitabın kapağında at üstünde bir bayan resmedilmektedir. Resimdeki bayanın efe kıyafetleri içerisinde olduğu görülmektedir. Hareket unsuru taşıyan resim, ilgi çekici ve “Yalnız Efe” adlı hikâyeyi destekleyici niteliktedir.

Ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevının adına yer verilmektedir. Arka kapakta da ön kapaktaki resmin küçültülmüş bir kopyası yer almaktadır. Sadece 100 Temel Eser’den olduğu belirtilen kitabın hangi yaş seviyesine uygun olduğuna ilişkin bilgi bulunmamakta ve ne kapakta ne de kapağın iç kısmında yazar ile ilgili özet bilgi yer almaktadır.

Genel itibarıyla kitap kapağında önemli eksikler bulunduğu ve eserin bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Ciltleme

Formalama yöntemiyle ciltlenmiş olan kitapta dikiş kullanılmadığı, formaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının karton olduğu görülmekte ancak yeterince sağlam olmadığı düşünülmektedir. Kitabın, ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta birçok yazım ve noktalama yanlışı bulunmaktadır. Kitabın 23. sayfasında yer alan bir bölüm aşındaki gibidir:

“İşte Çınarlılar köyünün bu macerası, Anadolu’nun henüz silahı elinde kalan çocuklarını çok güldürmüştü. Zavallıların atalarının:

Gülme komşuna

Gelir başına!” dediğini unutmuşlardı.” (s. 23)

Yukarıdaki bölümde, “Kıta, deniz, nehir, göl, dağ, boğaz, geçit, yayla; ülke, bölge, il, ilçe, köy, semt, bulvar, cadde, sokak vb. coğrafyayla ilgi özel yer adlarına getirilen iyelik, durum ve bildirme ekleri kesme işaretiyle ayrılır.” (<http://www.tdk.org.tr/>) maddesine uygun olmayarak “köy” sözcüğü küçük harfle başlamış ve bu sözcüğe getirilen iyelik ve ilgi ekleri kesme işaretiyle ayrılmamıştır. Ayrıca, ilgili bölümdeki konuşma metninin tırnak işareti içinde gösterilmeye çalışıldığı ancak tırnak işaretinin eksik kullanıldığı ve bu konuşma metninin gereksiz bir biçimde bölünerek alt alta iki satıra yazıldığı görülmektedir.

Kitabın ilerleyen sayfalarında buna benzer yazım ve noktalama yanlışları ile basım hataları artarak devam etmektedir.

Bu bilgilerin ışığında kitabın yazım ve noktalama ölçütü açısından hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün olmaktadır.

Dil ve Anlatım

Kitabın dilinin akıcı ve anlaşılır olduğu, kitapta yer alan hikâyelerde devrik ve karmaşık cümlelere yer verilmediği görülmektedir. Eserdeki paragrafların cümle sayısının genel itibarıyla fazla ve bu paragrafların gözü yoracak bir biçimde uzun olduğu dikkat çekmektedir. Öyle ki, kitabın 37, 67, 79, 88, 91, 97, 101, 106, 114, 115, 124, 127, 145, 155 ve 156. sayfalarında neredeyse bir tam sayfayı kaplayacak uzunlukta paragrafların bulunduğu, 87. sayfanın ise sadece bir paragraftan oluştuğu tespit edilmiştir.

Kitabın 37 ve 38. sayfalarında anlamı bilinmeyen “*Hesto diyavolo., Omorfo koriçe, diyavolo.*” gibi Rumca olduğu söylenen ifadeler ve kitabın tamamında kahramanların genellikle köylü olması hasebiyle sık sık yöresel olan deyişlere yer verilmektedir.

Genel olarak ele alındığında eserin dil ve anlatım ölçütleri yönüyle ilköğretim ikinci kademe öğrencileri için daha uygun olacağı düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

“Gözlerinden yaşlar boşanmak, ağzından düşmemek, can çekişmek, yüzünü buruşturmak, razı etmek, can yakmak, başına bela almak, bir deri bir kemik kalmak, elde avuçta kalmamak, benzi solmak, taş kesilmek, bin dereden su getirmek, can vermek, hasıraltı etmek, yüzü gülmek, faka basmak, emanet etmek, razı olmak, ayın on dördü gibi, canına tak demek, salık vermek, etek öpmek, tepeden turnağa süzmek, akli ermek, canı sıkılmak, yola düzülme, dünyayı zindan etmek, boyun eğmek, el etek öpmek, kulak vermek, sapsarı kesilmek, anasının ak sütü gibi helal olsun, gözü kamaşmak, canı yanmak, avazı çıktığı kadar, göz gezdirmek, dili tutulmak, gözleri parlamak, kanı kaynamak, göğsü kabarmak, eline düşmek, kanaat getirmek, dizlerinin bağı çözülmek” ile “Gülme komşuna, gelir başına.” , “Emanete hıyanet olmaz.”, “Anca beraber kanca beraber.” atasözlerinden anlatımı zenginleştiren unsurlar olarak kitaptaki metinlerde yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Tema

Kitapta 9 kısa hikâye bulunmaktadır. İlk hikâye olan “Yalnız Efe” de kahramanlık, yoksulluk temaları işlenmekte ve iyi-kötü çatışması ele alınmaktadır. Metinde kötüyü temsil eden Eseoğlu’na karşı mücadele eden Yalnız Efe (Kezban), babasının öcünü almakta ve halkı sömüren bu derebeyine karşı mücadele ederek kahramanlık göstermektedir. Ancak Kezban’ın haksızlığa şiddetle karşılık vermesi olumsuz bir durumdur. Bu tutum, okuyucuyu şiddete yöneltebilecek bir durum olarak görülmektedir.

“Vire” adlı metnin teması vatanseverlik ve kurnazlıktır. Hikâyede Türkler için önemli olduğu düşünülen kaleyi askerleriyle birlikte savunan Barhan Bey, içinde taşıdığı vatan sevgisiyle, üzerlerine saldıran düşmanlara karşı kurnazca bir hamle yapmakta ve düşmanın elindeki tüm kozları kendi lehine çevirmektedir.

“Üç Nasihat” hikâyesinde sabır teması ile aklın önemi ele alınmaktadır. Para kazanmak için köyden İstanbul’a giden Durmuş, kendisine iş veren ustasının ona para yerine nasihat vereceğini ve söylemesi üzerine sabırla 3 yıl bu ustanın yanında çalışmakta ve nasihatlerini alarak köyüne dönmektedir. Bu nasihatlerin faydasını ve ustasının verdiği aklın önemini köyüne döndükten sonra anlamaktadır.

“Pembe İncili Kaftan” metninde vatanseverlik ve tevazu temaları işlenmektedir. Kendisinden, Şah İsmail’e elçi olarak giderek padişahın mesajını iletmesi istenen Muhsin Çelebi, hiçbir maddi yardım almamak koşuluyla bu görevi kabul etmektedir. Vatanını çok seven Muhsin Çelebi, önüne gelen tüm elçileri

öldürten Şah İsmail'den korkmadan bu görevi yerine getirir ve görevini tamamladıktan sonra ne maddi bir yardım bekler ne de yaptığı bu hizmetten bir yerde bahseder.

“İlk Namaz” adlı hikâyede, özlem ve sevgi temaları ele alınmaktadır. Metinde, bir sabah annesi tarafından erkenden kaldırılarak kendisine öğretildiği şekilde ilk namazını kılan Ömer'in o günlere duyduğu özlem ve annesine olan sevgisi işlenmektedir.

“Perili Köşk” metninde sahtekârlık teması ele alınmakta, evini kiraya veren Hacı Niyazi Efendi'nin geceleri peri gibi görünerek kiracılarını korkutması, korkuttuğu kiracılarını evden kaçırarak peşin aldığı 3 yıllık kirayı cebine indirmek istemesi ve bu sahtekârlığı ortaya çıktıktan sonra yaşadığı utanç işlenmektedir.

“Topuz” hikâyesinde kahramanlık teması ele alınmaktadır. Eflak Beyi'nin Türkleri aşagılmasına daha fazla dayanamayan elçi, padişahın hediyelerinden bir olan topuzla bu beyi öldürüp yerine geçmekte ve tahta oturmaktadır.

“Aleko (Bir Çocuk)” adlı metinde vatanseverlik ve kahramanlık temaları işlenmektedir. Ancak hikâyede politik söylemlerin yer aldığı dikkat çekmektedir. Metinde Rumlar ile Türklerin kıyaslandığı bir bölümlerde şu ifadelere yer almaktadır:

Her sabah kilisede Türklerin perişan olması için dua edilirdi. Bütün iki köy halkının ihtiyar, genç, her sabah bu duaları canı yürekten tekrarlayışları, sanki Ali'yi derin bir uykudan uyandırıyor. Köydeki hocanın:

“Hıristiyanlar da Allah'ın kuludur, onlara fenalık etmek, Müslümanlara fenalık etmekten daha günahtır.” diye vaaz ettiğini hatırlıyor, “Acaba aklımda yanlış mı kaldı?” şüphesine düşüyordu. (s. 133)

“Ali yemekleri yerken bu adamların alçakça niyetlerini düşünmeye başladı. Hâlbuki Türk paşası böyle kalleşçe bir oyun düşünmemiş, teklif etmemişti.” (s. 149)

Yukarıda geçen ifadeler bilhassa henüz soyut işlemler dönemine yeni geçmekte olan 5. sınıf öğrencilerini bir genellemeye yönelterek, bu yaş grubundaki öğrencilerin Türk-Rum kıyaslaması yapmasına ve olumsuz fikirlere kapılmasına yol açabilecek nitelikte olduğu görülmektedir. Bu nedenle bilhassa bu metnin ilköğretim 5. sınıf öğrencileri için uygun olmadığı düşünülmektedir.

“Forsa” adlı hikâyede vatana olan özlem ve sevgi ile esaret temaları ele alınmaktadır. Metinde kırk yıllık kürek mahkûmluğu ve hizmetçilikten sonra

soydaşları tarafından kaldığı adada bulunan Kara Memiş'in içindeki vatan sevgisi ile vatanına hasreti işlenmektedir.

Metindeki temaların genel olarak mesaj verme kaygısı güdülerek doğrudan bir ders ve nasihat gibi ele alınmadığı görülmektedir. “Aleko (Bir Çocuk)” metni ve “Yalnız Efe” dışındaki metinlerin teması hedef kitleye uygun görünmektedir. Ancak bu metinlerin bilhassa ilköğretim birinci kademe seviyesindeki öğrenciler için uygun olmadığı düşünülmektedir.

Konu

Konuların ele alınışında toplumun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine aykırı bir durumun bulunmadığı görülmüştür.

“Yalnız Efe” adlı hikâyede, Yörük Hoca'nın alacağını tahsil etmek üzere Eseoğlu adlı derebeyine gitmesi, Eseoğlu'nun adamlarına Yörük Hoca'yı öldürtmesi, Kezban'ın, babası Yörük Hoca'yı öldürenleri bulup jandarmaya bildirmesine rağmen bir sonuç elde edememesi ve bunun üzerine ortadan kaybolması, daha sonra da bir efenin çıkıp köylüye zulmeden Eseoğlu ve onun gibileri öldürmesi konu edilmektedir.

“Vire”nin konusu, merkezden yardım bekleyen Barhan Bey ve askerlerinin korudukları kalede kısıp kalmaları, en fazla 3 ay yetecek yiyeceklerinin bulunması nedeniyle huzursuz olmaları ve buna çare aramalarıdır. Barhan Bey, bu durum için ne yapacaklarını düşünürken askerlerinin iki katı sayısındaki düşmanın kaleye saldırması önce büyük bir sorun gibi görünse de, daha sonra Barhan Bey ve askerlerini düşükleri durumdan kurtaran bir mucize halini almaktadır.

“Üç Nasihat” metninin konusu, tarlasını dahi süremeyecek derecede yoksul olan Durmuş'un hem kendi hem de annesini bu sefaletten kurtarmak için İstanbul'a gitmesi ve bundan sonra yaşadıklarıdır. Durmuş, İstanbul'a gittiği onuncu günün sonunda bir iş bulur. Durmuş'a iş veren Müstakim Efendi, bu gence yıllık sadece 1 kuruş verebileceğini ama bu 1 kuruşun yanında çok değerli bir de nasihatinin olduğunu söyler. İlk önce kabul etmek istemeyen Durmuş'un merakı daha baskın çıkar ve 3 yıl yanında çalıştığı ustasından her yılın sonunda 1 kuruş ve 1 nasihat alır. Bu 3 yılın sonunda köyü dönen Durmuş, almış olduğu nasihatlerin karşılığını burada görür.

“Pembe İncili Kaftan” metninde cesur bir adam olan Muhsin Çelebi'nin sadrazamın ricasıyla Sah İsmail'e elçi olarak gitmeyi kabul etmesi ve bundan sonra yaşadıkları konu edilmektedir. Yapacağı vazife için para istemeyen Muhsin Çelebi,

üstüne bir de tüm malını mülkünü satarak kendine çok değerli bir kaftan alır. Bu kaftanı giyerek Şak İsmail'in huzuruna çıkan Çelebi, onun önünde baş eğmez, sultanın mesajını büyük bir cesaret ve gururla iletir. Hatta Şah İsmail'in huzurunda, oturmak için altına serdiği kaftanı da orada bırakarak döner. Tüm parasını harcadığı için fakir bir hayat sürmeye başlar ancak, kimseden yardım kabul etmez.

“İlk Namaz”ın konusu bir sabah namaza kalktığında çok üzüyen Ömer'in annesinin ona kıldırıldığı ilk namazı hatırlaması ve bu namazı kıldığı gün hissettikleridir. Çocukken, bir sabah annesi tarafından erkenden kaldırılan Ömer, önce annesinin tarif ettiği şekilde abdest alır ve daha sonra namaz kılar. O sabah yaşadıklarını bir türlü unutamayan Ömer, her hatırladığında şimdiki günlerinin o günleri arattığını fark eder.

“Perili Köşk” metninde kalabalık ailesi için kiralık ev aramakta olan Sermet Efendi'nin Hacı Niyazi Efendi adındaki zatın evini kiralaması ve bundan sonra başından geçenler konu edilmektedir.

Sermet Efendi, Hacı Niyazi Efendi'ye evini tutmak istediğini söylediğinde Hacı Niyazi Efendi, 3 yıllık kirayı peşin istediğini, çünkü evinin perili olduğu şeklinde söylentiler ortada dolaştığı için kiracıların bir aya kalmadan evden çıktığını ve kendisinin de mağdur olduğunu söyler. Bu şartı kabul eden Sermet Efendi, ailesiyle birlikte eve taşındıktan sonra her gece bahçede bir peri gezinmeye ve ev sakinlerini rahatsız etmeye başlar. Bu durumdan iyice sıkılan Sermet Bey, evden çıkmayı düşünmektedir, ancak yine de bu işin aslını öğrenmek için bir akşam bahçedeki bir ağaca çıkar ve perinin gelmesini bekler. Peri geldikten sonra, onu yakalayan Sermet Bey, perinin yüzünü açtığında bunun Hacı Niyazi Efendi olduğunu görür.

“Topuz” adlı hikâyede Eflâk'ı ele geçiren prene birçok hediyeyle Türkler tarafından elçi olarak gönderilen gencin bu prensin huzuruna çıktıktan sonra, hediyelerden biri olan topuzu kapıldığı gibi prensi öldürmesi ve onun yerine geçmesi konu edilmektedir.

“Aleko (Bir Çocuk)” adlı metnin konusu Çanakkale'de bir ustanın yanında çalıştıktan sonra savaşın patlak vermesi üzerine köyüne dönmek isteyen Ali'nin gördüğü bir Rum kafilesine katılması ve çok iyi Rumca konuşabildiği için kendini Aleko adında bir Rum çocuğu olarak tanıtmaması ve bundan sonra yaşanan olaylardır. 1 yılı aşkın bir zaman bu Rum kafilesiyle yaşayan Ali, kendini onlara iyice kabul ettirir ve onların güvenlerini kazanır. Rum papaz, Ali'nin eline bir not tutuşturarak

Çanakkale'ye gitmesini ve notu İngilizlere ulaştırmasını söyler. Çanakkale'ye ulaşan Ali doğruca Türklerin karargâhına gider ve durumu anlatır. Ali'nin Rumca bilmesinde ve bu nottan faydalanmak isteyen Türk komutanlar Ali'yi İngilizlerin karargâhına gönderir. Burada notu okuyan İngilizler Ali'ye bir saatli bomba verir ve bunu Türk karargâhı yakınında kurup hemen oradan uzaklaşmasını söyler. Bombayı alan Ali, İngiliz komutanının çadırında bombayı patlatarak hem kendini hem de karargâhı havaya uçurur.

Metinde Türk çocuğu Ali'nin gösterdiği kahramanlık konu edilmektedir. Ancak, metnin konusunda sakıncalı durumlar olduğu görülmektedir. Zira Ali, hikâyenin sonunda bir "inti har komandosu" gibi hareket etmektedir. Çocuk yaştaki Ali'nin bu davranışının, hedef kitle için kesinlikle uygun olmadığı düşünülmektedir. Dolayısıyla metnin konusunun hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığını söylemek mümkündür.

"Forsa" adlı metinde korsanlar tarafından kürek çekmeye mahkûm edilen Kara Memiş'in yaşlandıktan sonra köle olarak satılması, on yıl da burada hizmet ettikten sonra daha fazla işe yaramayacağı düşünülerek sokağa atılması, bu sürede bulunduğu bir kulübede insanlardan dilenerek yaşamaya çalışması ve nihayetinde kaldığı adaya gelen Türk leventleri tarafından kurtarılması konu edilmektedir. İçi vatan sevgisiyle dolu olan Kara Memiş, ilerlemiş yaşına rağmen bu leventlere savaşa katılır.

Kitapta bulunan metinlerin genel olarak konularının türü ve ele alınışı yönüyle hedef kitlenin hayal gücünü geliştirebilecek, onları yaşama hazırlayabilecek nitelikte olduğu görülmektedir. Ancak "Aleko (Bir Çocuk)" ve "Yalnız Efe" adlı metinlerin konusunun hedef kitleye kesinlikle uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kahramanlar

"Yalnız Efe" adlı hikâyenin başkahramanı Kezban, baskıya boyun eğmemesi yönüyle olumlu bir karakterdir. Ancak, Kezban'ın dağa çıkarak suçluların cezalarını bizzat vermesi, onun hedefe kitleye uygun bir kahraman olmadığını düşündürmektedir. Metnin kahraman kadrosunun kalabalık olmadığı, bu durumun okuyucuda oluşacak olası bir motivasyon kaybını ortadan kaldırdığını söylemek mümkündür.

"Vire" metninin başkahramanı Barhan Bey'dir. Barhan Bey vatanseverliği ve kıvrak zekâsıyla okuyucuya iyi örnek olabilecek bir karakterdir. Bu metindeki

olayların birkaç karakter etrafında gerçekleştiği, bu durumun hedef kitle için olumlu olduğu görülmektedir.

“Üç Nasihat” adlı metindeki başkahraman Durmuş, sabrı, büyüklerine olan saygısı ve çalışkanlığıyla, hedef kitlenin kendisiyle özdeşleştirebileceği ve kendisine örnek alabileceği bir karakterdir. Kahraman kadrosunun geniş olmadığı metnin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

“Pembe İncili Kaftan” metninin başkahramanı Muhsin Çelebi cesareti ve tevazusuyla örnek bir karakterdir. Metnin kahraman kadrosu ve başkahramanın özellikleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

“İlk Namaz” hikâyesindeki başkahraman Ömer, geçmişine özlem duyan ve annesine büyük bir sevgi duyan bir karakterdir. Metnin kahramanında, okuyucunun kendisiyle özdeşleştirebileceği özellikler bulunduğu görülmektedir. Metnin bu yönüyle, hedef kitleye uygun olduğu söylenebilir.

“Perili Köşk” adlı metnin başkahramanı Sermet Efendi’dir. Kahraman sayısının az olduğu metinde başkahramanın olumsuz örnek olabilecek özellikleri bulunmamaktadır.

“Topuz” adlı metindeki başkahraman, cesur ve vatansever bir elçidir. Elçi, milletin ve devletin daha fazla aşağılanmasına dayanamayarak büyük bir cesaret örneği sergiler. Başkahramanın bu yönüyle hedef kitleye örnek olabilecek nitelikte olduğu söylenebilir.

“Aleko (Bir Çocuk)” adlı hikâyenin başkahramanı Ali, küçük bir çocuktur. Akıllı ve vatansever özellikleriyle örnek bir karakter olan Ali metnin sonunda yaptığı olumsuz davranışla bu özelliğini kaybetmektedir. Zira Ali, kendisiyle birlikte yüzlerce düşman askerini de öldürebileceğini düşünerek, üzerinde bulunan saatli bombayı patlatmaktadır. Bu yönüyle, Ali’nin hedef kitleye örnek bir karakter olmadığı, hatta sakıncalı bir kahraman olduğu düşünülmektedir.

“Forsa” metninin başkahramanı Kara Memiş, içindeki vatan sevgisi ile örnek bir kahraman olarak karşımıza çıkmaktadır. Metinde kahraman kadrosunun oldukça dar olduğunu söylemek mümkündür.

Kitapta yer alan metinler genel olarak ele alındığında, başkahramanların hedef kitleye iyi örnek olabilecek karakterler olduğu görülmektedir. Ancak, “Aleko (Bir Çocuk)” metninin başkahramanı Ali için bu durum geçerli değildir. Bu metnin kahraman özellikleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı söylenebilir.

Plan

Kitaptaki metinlerde olayların bütünlüğünü bozacak gereksiz geri dönüşlere ve kusurlara rastlanmamıştır. Bu bakımdan, belirlenen ölçütlere uygun olduğu düşünülmektedir. Hikâye türündeki metinlerin giriş, gelişme ve sonuç bölümlerinin uygun bir şekilde sıralandığı; olayların metinlerdeki konu bütünlüğünü bozmadan ele alındığı görülmektedir. Kitabın plan ölçütü yönüyle hedef kitleye uygun olduğu söylenebilir.

Çevre

Hikâyelerin genellikle Osmanlı Devleti'ne ait topraklarda geçtiği görülmektedir. Mekânların olayların geçtiği dönemleri yansıttığı yazarın tasvirlerinden anlaşılabilir. Örneğin “Pembe İncili Kaftan” metninde divan toplantısının yapıldığı mekân şu şekilde betimlenmektedir:

Büyük kubbeli serin divan, daha gölgeliydi. Pencerelerinden süzülen mavi, mor, sincabi bahar ışıkları, çinilerinin yeşil derinliklerinde birikiyor, koyulaşıyordu. Yüksek ipek şiltelere diz çökmüş yorgun vezirler, önlerindeki halının renkli nakışlarına bakıyorlar, uzun beyaz sakalını zayıf eliyle tutan ihtiyar sadrazamın sönük gözleri, gayet uzak, gayet karanlık şeyler düşünüyor gibi, mevcut olmayan noktalara dalıyordu. (s.85)

Eserde yer alan hikâyelerde olayların yer, zaman ve kahramanların dikkatle oluşturulduğu uygun bir çevrede oluşturulduğu görülmektedir. Çevrenin, metinlerde geçen olaylar ve kahraman unsurlarını desteklediği, zaman ve mekânı doğru bir şekilde yansıttığı düşünülmektedir. Yazar, hikâyelerde yaptığı tasvirlerle okuyucu adeta bir zaman yolculuğuna çıkarmaktadır.

Kitabın çevre ölçütü yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Sonuç: Eserin boyut, kâğıt kalitesi, kapak, ciltleme, yazım ve noktalama, dil ve anlatım, tema, konu ve kahraman ölçütleri yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Kitapta yer alan “Yalnız Efe” ve “Aleko Bir Çocuk” adlı metinlerin şiddet içeren unsurlar taşıdığı, bilhassa “Aleko Bir Çocuk” adlı metindeki çocuk kahramanın intihar komandosu gibi hareket ederek düşmanı yok etmek için üzerindeki bombayı patlatması eserin hedef kitleye kesinlikle uygun olmadığını

göstermektedir. Eserin baskı kalitesi yönüyle de ölçütlere uymadığı görülmekte ve hedef kitleye hitap edebilecek nitelikte olmadığı düşünülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Yankılı Kayalar

Yazar: A. Yılmaz Boyunağa

Yayınevi: Timaş Yayınları

Basım Tarihi: Ekim 2009

Sayfa Sayısı: 128

Kitap İncelemesi

Boyut

12,5 x 19,5 olduğu tespit edilen kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

Kullanılan kâğıt 2. kalite hamurdandır, ancak kâğıdın yeterince kalın ve mat olmaması, arka sayfadaki yazıların sayfanın ön yüzünden rahatlıkla görünerek ön sayfadaki yazıyla karışmasına yol açmakta ve ayrıca gözü yormaktadır. Bu bakımdan kâğıt kalitesinin seviyeye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde bir buçuk satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta 6 resim bulunmaktadır. Bu görseller tam sayfa şeklinde ve her biri ilişkilendirildiği metinle yan yana yer almaktadır. Görsellerin sayfayı kaplama oranı ilköğretim birinci kademe öğrencileri için daha uygun olduğunu düşündürmektedir. Görsellerin, ilişkilendirildikleri bölümleri özetler nitelikte oldukları ve hareket unsuru taşıdıkları dikkat çekmektedir.

Kitabın resim özellikleri yönüyle ilköğretim birinci kademe öğrencileri için daha uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Kapak

Kitabın kapağında ders çalışan bir çocuk fotoğrafı yer almaktadır. Ön kapakta ve sırtta kitabın adı, yazarın adı ve yayınevinin adına yer verilmekte, arka kapakta yazara ait diğer çocuk yayınlarının kitap kapakları bulunmaktadır.

Ön kapağın iç tarafında yazarın hayatına ve yayınlarına yer veren özet bilgiye yer verilmekte, kapakta kitabın hangi yaş seviyesine uygun olduğu belirten bilgiye rastlanmamaktadır.

Kitabın hangi yaş seviyesine göre hazırlandığını belirten net bir bilginin yer almaması olumsuz bir durum olarak görülmektedir.

Ciltleme

Kitap, tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiştir. Ciltlemede dikiş olmadığı, formların birbirine tutkalla yapıştırıldığı görülmüştür. Kitap kapağının karton olduğu görülmekte ancak yeterince sağlam olmadığı düşünülmektedir. Kitabın ciltleme ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Eserde yazım ve noktalama yanlışlarının bulunmadığı görülmektedir. Bu yönüyle eserin hedef kitleye uygun olduğu söylenebilir.

Dil ve Anlatım

Metinde akıcı ve anlaşılır bir dil kullanıldığı, genel olarak devrik ve birleşik cümlelere yer verilmediği; paragraflardaki cümle sayısının genel olarak 5-6 cümleyi geçmeyecek şekilde düzenlenmiş olduğu görülmektedir. Ancak standart yazı dilinin kullanılmadığı, çocuksu dilin yazıya aynen aktarıldığı bölümler bulunan kitabın bu yönüyle belirlenen ölçütlere uygun olmadığını söylemek mümkündür:

“-Ağabeyciğim! Ben onlayı çok özledim. Çağrı da gelsinley!” (s. 29)

“-Neden gidemeyiz ama? Ben onları çok seviyorum!” (s. 35)

“-Ağabeyciğim anamız neyede? Neyede? diye sordu.” (s. 53)

Atasözleri ve Deyimler

Metinde “yollara düşmek, taş kesilmek, deliye dönmek, ekmeğini taştan çıkarmak, saçını süpürge etmek, toprağa vermek, içi yanmak, teselli etmek, tadı tuzu kalmamak, göz atmak, bağına basmak, kanı donmak, yüreği cız etmek, iç geçirmek, canı sıkılmak, canını vermek, içini açmak, ağzının tadı kaçmak, baş edememek, boğazına dizilmek, gözlerini dikmek, gözden geçirmek, yüzü gülmek, ok yaydan çıkmak, ağzı dili bağlanmak, gözleri parlamak, yüreğine su serpmek, yük olmak” deyimleri ile “Ayrılan yok içmeye atla gider s.çmaya.”, “Eski camide dilenir, yeni

camide sadaka verir.”, “*El atar, ev atmaz.*” atasözlerinin yer aldığı görülmekte, eserin bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Tema

Metinde sevgi, dayanışma ve çalışkanlık kavramları ele alınmaktadır. Kitabın başkahramanı Mehmet, çevresindeki insanlar tarafından sevilmektedir. Mehmet’in ölen anne ve babasına, kardeşine, arkadaşlarına ve ona iyi davranan herkese büyük sevgisi vardır.

Anne ve babası ölen Mehmet’e tüm köy halkı sahip çıkmakta, Mehmet’e sürekli yardımda bulunmaktadırlar.

Tüm olumsuzluklara rağmen yılmayan Mehmet, çok çalışarak sonunda çok arzuladığı üzere doktor olmaktadır.

Metinde temaların, metnin bütününe yayıldığı ve iletilerin uygun bir şekilde verilmeye çalışıldığı görülmektedir. Eser, tema yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygundur.

Konu

Metinde önce babası, daha sonra da annesi vefat eden Mehmet’in küçük kardeşi Hatice’yle hayata karşı verdiği mücadele konu edilmektedir.

Kardeşiyle bir süre köyde kalan Mehmet, daha sonra dayısının yanına, İstanbul’a gitmektedir. Dayısı tarafından çok iyi karşılanan Mehmet ve kardeşini yengelerinin onlara yapacağı kötülükler beklemektedir. Yengesi tarafından sürekli hor görülüp, azarlanan Mehmet, daha sonra kızlarının hayatını kurtardığı Selim Beylerin evine yerleşir. Kardeşiyle birlikte Selim Beyin yeni çocukları olan bu talihsiz yavrucaklar, bu evde büyürler. Mehmet, büyüyünce doktor olur ve köydeki öğretmeninin kızı Serpil’le evlenerek mutlu bir hayat sürer.

Metnin konusu toplumun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine uygun görünmektedir. Çocukları hayata hazırlayıcı nitelikte olan metnin, bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kahramanlar

Metnin başkahramanı Mehmet’tir. Diğer önemli kahramanlar Hatice, Mehmet’in öğretmeni, çocukların dayıları ve yengeleri, Selim Bey ve eşidir.

Mehmet, çalışkanlığı, akıllığı, büyüklerine duyduğu saygı, çevresindeki insanlara verdiği güven ve ailesine olan sevgisiyle okuyucunun kendiyile özdeşleştirebileceği özellikleri bulunan, örnek bir kahramandır.

Metnin kahraman kadrosunun kalabalık olmadığı görülmektedir. Eserin bu yönüyle belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Plan

Kitapta olayların bütünlüğünü bozacak gereksiz geri dönüşlere ve kusurlara rastlanmamıştır. Bu bakımdan, belirlenen ölçütlere uygun olduğu düşünülmektedir.

Çevre

Metinde olay, yer, zaman ve kahramanların dikkatle ele alındığı uygun bir çevrenin oluşturulmuş olduğu görülmektedir. Tasvir edilen çevre, olay ve kahraman unsurlarını destekleyerek zaman ve mekânı doğru bir şekilde yansıtmaktadır.

Sonuç: Eserin boyut, kâğıt kalitesi, görseller, ciltleme, dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Kitabın baskı ölçütleri yönüyle eksiklerinin bulunduğu, bu bakımdan hedef kitleye hitap edebilecek nitelikte olmadığı görülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Yaşlı Adam ve Deniz

Yazar: Ernest Hemingway

Yayınevi: Bilgi Yayınevi

Basım Tarihi: Şubat 2011

Sayfa Sayısı: 136

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olarak tespit edilen kitap boyutu, belirlenen ölçüt aralığında olmadığından seviyeye uygun değildir.

Kâğıt Kalitesi

Kullanılan kâğıt 2. kalite hamurdandır. Mat olduğu ve olumsuzluklara yol açacak niteliklere sahip olmadığı belirlenen kâğıt cinsinin ölçütlerle uygunluk gösterdiğini söylemek mümkündür.

Sayfa Düzeni

Sayfaların tek sütun olarak düzenlenmiş olduğu kitabın sayfa düzeninde bir buçuk satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

İçerisinde görsel bulunmayan kitabın bu yönüyle ilköğretim 7 ve 8. sınıf öğrencileri için daha uygun olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitabın kapağında, denizde yüzen bir sandal ve sandalda da bir balıkçının bulunduğu küçük bir fotoğraf yer almaktadır. Görselin fotoğrafik olması olumsuz bir durum olsa da metnin içeriğiyle uyum sağladığı görülmektedir.

Ön kapakta ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adı bulunmaktadır. Arka kapakta yazarın bir fotoğrafı; arka kapağın iç kısmında yazarın hayatına ve eserlerine dair özet bilgiler de yer almaktadır. Burada yazarla ilgili kısa bir bilgiye de yer verilmektedir.

Kitabın hangi yaş seviyesine uygun olarak hazırlanmış olduğuna dair net bir bilgiye yer verilmeyen kapakta eserin 100 Temel Eser Listesi'nde yer aldığını belirten ibare bulunmaktadır.

Kitap kapağının genel olarak ele alındığında, hedef kitleye uygun olarak hazırlanmış olduğunu söylemek mümkündür.

Ciltleme

Kitabın tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiş olduğu, ciltlemede dikiş kullanılmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın kartondan olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri açısından birtakım eksiklikleri bulunan eserin, bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Eserde yazım ve noktalama yanlışlarının bulunmadığı tespit edilmiştir.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde paragrafların okuyucu yormayacak, sıkmayacak şekilde düzenlendiği ve uzunluğunun ortalama 7-8 cümleyi geçmediği görülmektedir. Ancak çeviri türündeki kitapta yer ve kişi adlarının özgün şekliyle verildiği, bu adların Türkçe okunuşlarının yer almadığı dikkat çekmektedir.

Hedef kitlenin tüm seviyelerindeki öğrencilerin rahatlıkla ve keyifle okuyabileceğinin düşünüldüğü eserin dil ve anlatım ölçütleri yönüyle uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Yabancı dilden Türkçeye çevrilen kitapta Türk atasözlerinin bulunmadığı görülmekte ancak bu durumun bir olumsuzluk olarak algılanmaması gerektiği düşünülmektedir. Bunun yanında metinde “*aldırış etmemek, göze almak, göz göze gelmek, gözünü ayırmamak, gözden kaybolmak, dikkat kesilmek, can vermek, canını sıkmak, huy edinmek, gözden kaçırmak, aklından geçirmek, canı yanmak, gözlerini dikmek, göz önüne almak, akli ermek, yola gelmek, göz atmak, yeğ tutmak, dişini sıkmak, farkına varmak, gözü dönmek, gözüne ilişmek, kaldırış etmemek, kısmeti kapanmak*” deyimlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir.

Tema

Kitabın genelinde azim, cesaret ve sabır fikirlerinin etkili bir şekilde işlendiği görülmektedir. Yaşlı bir balıkçı olan Santiago, seksen dört gündür umduğu şekilde balık avlayamamasına rağmen ümidini kaybetmemektedir. Seksen beşinci gün başarılı olacağını düşünen yaşlı adam, oltasına takılan kılıç balığının peşinden sürüklenerek kıyıdan oldukça uzaklaşmasına rağmen korkmadan ve pes etmeden mücadelesini sürdürmektedir. Kötü talihini yenmek isteyen Santiago büyük bir sabır örneği göstererek okyanusun ortasında günlerce bu balığın yorulup su yüzüne çıkmasını bekler.

Salt mesaj verme kaygısı gütmeyen, doğrudan öğüt ve ders veren ifadelere rastlanmayan eserin temalarının ele alınışı yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu görülmektedir.

Konu

Metinde seksen dört gündür büyük bir balık tutamamış olan yaşlı balıkçı Santiago'nun seksen beşinci gün denizde yaşadıkları konu edilmektedir.

Santiago, uzun süredir istediğini elde edememiş olmanın üzüntüsünü yaşamaktadır. Diğer balıkçılar kendisiyle dalga geçmekte ve bu durum kendisinin gururunu kırmaktadır. Santiago'nun küçük dostu Manolin ona sürekli destek olmakta ve moral vermeye çalışmaktadır.

Seksen beşinci gün büyük bir umutla denize açılan Santiago uzun bir bekleyişin ardından sandalından daha büyük olduğunu düşündüğü bir kılıç balığına zokayı yutturmayı başarır. Ancak inatçı balık pes etmez ve üç gün boyunca kendisini sürükleyerek yaşamaya devam eder.

Okyanusun ortasında tuttuğu çığ balıklarla beslenen Santiago artık iyice güçten düşmüştür ama azminden hiçbir şey kaybetmemiştir. Üçüncü günün sonunda

suyun yüzüne çıkan balığı zıpkınıyla avlayan Santiago, onu sandalının arkasına bağlayarak eve dönmek üzere yol koyulur. Ancak yol boyunca bu büyük balığın kokusunu alan köpek balıkları sürekli sandala saldırarak yaşlı adamı oldukça güç durumda bırakırlar. Santiago eve döndüğünde kılıç balığının sadece devasa iskeleti ve kuyruğu kalmıştır. Bunu gören diğer balıkçılar hayvanın bu büyüklüğüne çok şaşırır. Uyuyup dinlendikten sonra yorgunluğunu üzerinden atan Santiago küçük dostu Manolin'in de verdiği destekle büyük bir balığı mutlaka yakalayacağını dile getirir.

Metinde Santiaogu'nun denizde yalnız başına kaldığı üç gün boyunca kendi kendine konuşarak geçmişte yaşadıklarını düşerek yeniden değerlendirdiği bir nevi kendi iç muhasebesini de yaptığı göze çarpmaktadır.

Eserde ele alınan konu oldukça ilgi çekicidir, bu yönüyle sürükleyici olan metin, okuyucunun hayal gücüne de hitap etmektedir. Metnin konusu bakımından hedef kitleye uygun olduğu görülmektedir.

Kahramanlar

Metnin başkahramanı Santiago ve yardımcı kahramanı da Manolin'dir. Sadece bu iki karakterin başından geçen olaylara yer verilen eserde bu kadar kısıtlı bir kahraman kadrosu bulunmasına rağmen, okuyucuya örnek olabilecek birçok olumlu davranış olması dikkat çekicidir.

Manolin, denize dair bildiği her şeyi yaşlı adama borçludur. Santiago'nun içinde bulunduğu zor durum onu oldukça üzmektedir. Bu yüzden, kendisine elinden geldiğince yardım etmekte ve destek olmaktadır. İçinde sevgi ve yardımseverlik duygularının oldukça yoğun olduğu görülen Manolin, bu yönüyle örnek bir karakterdir.

Santiago, yaşadığı tüm olumsuzlulara rağmen cesaretini kaybetmemekte ve başarmak için azimle mücadele etmektedir. İsteddiği şeyi elde etmek için büyük bir sabır örneği sergileyen Santiago sahip olduğu özellikler yönüyle okuyucuya iyi örnek olacak bir karakterdir.

Eserin, kahraman ölçütü yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Plan

Kitapta olayların bütünlüğünü bozacak gereksiz geri dönüşlere ve kusurlara rastlanmamıştır. Bu bakımdan, belirlenen ölçütlere uygun olduğu düşünülmektedir.

Çevre

Metnin büyük bir bölümü denizde geçmektedir. Denizi tasvir eden yazarın denizcilikle ilgili terimlere vakıf olduğu görülmektedir. Oldukça etkili ele alınan mekân unsuru, yazarın ustalığıyla okuyucunun gözünde adeta canlı hale gelmektedir.

Yazar kahramanların zihnindekileri, içinde kopan fırtınaları mekân unsuruyla birleştirerek oldukça etkili bir şekilde yansıtmaktadır. Bu bakımdan, metindeki çevrenin olay ve kahraman unsurlarını destekler nitelikte olduğu ve mekânı doğru bir şekilde yansıttığı görülmektedir. Kitabın bu yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut ve ciltleme ölçütlerine uygun olmadığı tespit edilmiştir. Birtakım özellikleriyle hedef kitleye hitap edebilecek nitelikte olduğu düşünülen eserin baskı kalitesi yönüyle eksiklerinin bulunduğu görülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Yeraltında Bir Şehir

Yazar: Kemalettin Tuğcu

Yayınevi: Nokta Yayıncılık

Basım Tarihi: Şubat 2008

Sayfa Sayısı: 160

Kitap İncelemesi

Boyut

13,5 x 19,5 olduğu tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında olmadığı tespit edilmiştir.

Kâğıt Kalitesi

2. kalite hamurdan kâğıdın kullanıldığı kitapta yaprakların ince olduğu görülmektedir. Bu durumun,arka yüzdeki yazıların ön yüzdeki yazıların okunmasını güçleştirdiği ve gözü yorduğu dikkate alındığında kâğıt kalitesinin hedef kitleye uygun olmadığı söylenebilir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde bir buçuk satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 12 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Eserde, kitap kapağı dışında görsele yer verilmemektedir. Kitapta görsellerin kullanılmaması onun 7 ve 8. öğrencilerinin seviyelerine daha uygun olduğunu düşündürmektedir.

Kapak

Kitap kapağında bir mağaranın içinde biri ihtiyar 3 kişinin resmedildiği dikkat çekmektedir. Animasyon özelliği taşıyan resmin metnin içeriğiyle ilişkili ve ilgi çekici olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Ön kapakta kitabın, yazarın ve yayınevinin; sırtta ise kitabın ve yazarın adına ayrıca kitabın yazarıyla ilgili özet bilgiye yer verilmektedir. Arka kapakta kitabın, yazarın ve yayınevinin adı; ön kapakta, eserin 100 Temel Eser listesinde yer aldığını belirten bir ibare yer almaktadır. Burada kitabın hangi yaş seviyesi için hazırlanmış olduğu bilgisi yoktur.

Genel olarak ele alındığında kitap kapağının ölçütlere ve hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Ciltleme

Kitabın ciltlenmesinde tek sayfa ciltleme yöntemi kullanılmıştır. Cilt kapağı kartondandır; ciltlemede dikiş kullanılmadığı, yaprakların tutkalla yapıştırıldığı görülmektedir.

Cildi sağlam olmayan kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitabın tamamında noktalama işaretlerinin tutarlı bir şekilde kullanıldığı ve sözcüklerin yazılışının Güncel Yazım Kılavuzu'na uygun olduğu görülmektedir. Bu yönüyle kitabın hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Dil ve Anlatım

Kitapta sade ve akıcı bir dil kullanılmaktadır. Olayların yazarın ağzından anlatıldığı eserde paragrafların boğucu ve gözü yoracak şekilde uzun olmadığı görülmektedir. Paragraflardaki cümle sayısının genel olarak 6-7'yi geçmediği söylenebilir.

Genellikle kurallı ve basit cümlelerin yer aldığı eserin bu yönüyle hedef kitlenin tüm seviyelerine uygun olduğu düşünülmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Metinde “*dişini sıkmak, ele geçirmek, göz kulak olmak, yakayı ele vermek, dermanı kesilmek, gözden geçirmek, canına yetmek, içini çekmek, içi yanmak, yola çıkmak, kafa tutmak, göz dikmek, göz koymak, yüzü sararmak, gözüne kestirmek, benzi sararmak, akli ermek, kulak kabartmak, gözleri kamaşmak, öne düşmek, aklına gelmek, seyre dalmak, akli almamak, hayrete düşmek, musallat olmak, göç etmek, yorgun düşmek, kaşla göz arasında, kendi yağıyla kavrulmak, ağzının tadı bozulmak, rahatı kaçmak, ateşe vermek, ağzını bıçak açmamak, gözüne ilişmek, yola koyulmak, razı olmak, sözü geçmek, gözleri yaşarmak, kaşlarını çatmak, kıpkırmızı kesilmek, açığa vurmak, içini çekmek, gözü dalmak, canını yakmak, iki gözü iki çeşme ağlamak, el çekmek, kılıçtan geçirmek, peşine düşmek, kulak vermek, çil yavrusu gibi dağılmak, ümidini kesmek, yüz vermemek, külahları değişmek, göz koymak, bir yastıkta kocamak, kolaçan etmek, göz gözü görmemek, akli başına gelmek, gözdağı vermek, telaşa düşmek, diş geçirmek, renk vermemek, kulağına gitmek, sözü ağzından almak, lafa tutmak, öfkesi başına vurmak, gözü dönmek, koltukları kabarmak, burnundan solumak, göz göre göre, damdan düşer gibi, canı çekmek, göz gözü görmemek, kendinden geçmek, ateş kesilmek, canını dişine takmak” deyimleri ile “Göz görmeyince gönül katlanır.”, “Kurt dumanlı havayı sever.”, “Yolcu yolunda gerek.” atasözlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir.*

Eserde Türk dilinin temel zenginlikleri atasözleri ve deyimlerinden yararlanması, kitabın bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu göstermektedir.

Tema

Metinde vatan hasreti teması işlenmekte, ayrıca kahramanlık ve dayanışma temaları ele alınmaktadır.

Osman Baba ve beraberindekiler yurt dışında yaşamaktadırlar. Burada Türklere zulmeden askerlerden kaçmakta ve vatanlarına dönmek için mücadele etmektedirler.

Türkiye’ye gelmek için yola çıkan Osman Baba, Celil ve Sadık kendileri gibi Türklerin yaşadığı bir yeraltı şehrini rastgele keşfederler. Bu şehirde yaşayan insanların gösterdiği dayanışma örneği okuyucuya verilmek istene mesaj açısından önem taşımaktadır.

Metinde Osman Baba ve diğer Türklerin şehirlerini düşmana karşı kahramanca savundukları görülmektedir.

Doğrudan mesaj verme kaygısı güdülmediği düşünülen eserde okuyucunun iletilere kendi başına ulaşmasının amaçlandığı görülmektedir. İdeolojik ve politik söylemlerin yer almadığı metnin temaları yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkündür.

Konu

Kitapta yurt dışında yaşayan Türklerin burada gördükleri baskı ve zulüm neticesinde hasretini çektikleri vatanlarına dönme mücadelesi konu edilmektedir.

Osman Baba, Celil ve Sadık, düşman askerlerinden kaçmakta ve Türkiye sınırına ulaşmaya çalışmaktadırlar. Osman Baba, kendilerinden önce yola çıkan torunları Ali ve Nazlı'yı merak etmekte, bir an önce onları bulmayı ümit etmektedir.

Osman Baba ve beraberindekiler, düşmanın izlerini bulduğu bir anda saklanmak için geldikleri kayalıklarda bir mağara keşfederler. Bu mağarayı gözetleyen grup, oradan insanların çıktığını görür. Bundan sonra mağaraya girerek içeride ne olduğunu öğrenmek isterler.

Osman Baba, Celil ve Sadık, içeri girdiklerinde buranın yeraltına kurulmuş bir şehir olduğunu görür. Burada yaşayanlar, uzun yıllar önce düşmandan kaçan Türklerdir. Şehrin yöneticisi Selim Dede, onları çok iyi ağırlar ve buraya girdikten sonra bir daha çıkamayacaklarını söyler.

Osman Baba, kaçma planları yapmaktadır, çünkü onun esas ulaşmak istediği yer vatanıdır. Bu planı için acele etmemek gerektiğini düşünen Osman Baba, yoldaşlarıyla birlikte burada yaşamaya ve şehre hizmet etmeye başlar. Bu zaman içerisinde torunlarının da burada olduğunu öğrenir ve onlara kavuşur.

Yeraltındaki şehirde geçirdiği zaman süresince buradaki insanlara birçok iyiliği dokunan Osman Baba, gitmen zamanının geldiğini düşündüğü anda yoldaşlarına haber verir ve buradan habersizce kaçarlar.

Düşmanla çarpışmaların yaşandığı uzun ve zorlu bir yolculuktan sonra Osman Baba ve beraberindekiler Türkiye sınırına ulaşır ve özlemini çektikleri vatanlarına kavuşurlar.

Çocukların hayal gücüne hitap edebilecek, onların ilgisini çekecek ve onları hayata hazırlayıcı nitelikte olan eserin konusunun hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kahramanlar

Metnin başkahramanı Osman Baba, diğer önemli kahramanlar Celil, Sadık, Ali, Nazlı, Selim Dede, Demir ve Kaya'dır.

Metnin kahramanlarının çocuklara olumsuz örnek olacak herhangi bir davranışına rastlanmamaktadır. Tam aksine bu kahramanlar çalışkanlıkları, yardımseverlikleri ve içlerindeki vatan sevgisiyle okuyucunun kendisiyle özdeşleştirebileceği örnek karakterlerdir. Bu bakımdan kitabın, kahramanların özellikleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu görülmektedir.

Plan

Metinde olayların kitabın bütünlüğünü bozmayacak şekilde sıralandığı görülmektedir.

Çevre

Metindeki olayların büyük bölümü sıra dışı bir mekânda geçmektedir. İnsanların içinden çıktığı mağaraları gören metnin başkahramanı Osman Baba, bu durum karşısındaki şaşkınlığını ifade etmekte ve ayrıca okuyucuya mekânla ilgili ön bilgi vermektedir:

-Bu dağın eteğinde koca bir şehir vardı. Ben kervancılık yaparken Isikent adını taşıyan bu şehre uğradım. Hep Müslümanlar otururdu burada. Isikent demelerine sebep şehirde insanı bunaltacak kadar sıcak su kaynaklarıydı. Sonradan, düşmanın eline geçince halkı birer birer eksildi. Sonunda şehir ortadan kalktı. Buralarda böyle yeraltında, karınca gibi yaşayan insanlar bulunduğunu hiç duymamıştım. (s.23)

Yukarıdaki bölümde yazar, Osman Baba'nın ağzından verdiği bilgilerle mekânın olağanüstülüğüne açıklık getirmekte, insanların burada yaşayabilmelerine olanak sağlayan şartın ne olduğuna açıklık getirmektedir.

Metinde, kahramanların yaşadıkları mekânın etkisiyle vücutlarında meydana gelen değişiklikler de okuyucuyla paylaşılmaktadır:

“Delikanlının renksiz bir yüzü vardı. Ağzındaki dişlerin çoğu çürümüş ve dökülmüştü. Buna karşılık epeyce kuvvetli görünüyordu.” (s. 33)

Görüldüğü gibi yazar, metinde mekân ve kahraman unsurlarını uyum içerisinde ele almaktadır. Çevrenin kitaptaki olay ve kahraman unsurlarını desteklediği düşünülen eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi ve ciltleme ölçütleriyle uygunluk göstermediği tespit edilmiştir. Eserin baskı kalitesi yönüyle hedef kitleye hitap edebilecek nitelikte olmadığı görülmektedir. İçerisinde resim bulunmayan kitabın bu yönüyle de

ilköğretim 7 ve 8. sınıf öğrencilerine uygun olarak hazırlanmış olduğu düşünülmektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Yonca Kız

Yazar: Kemal Bilbaşar

Yayınevi: Can Sanat Yayınları

Basım Tarihi: Mart 2011

Sayfa Sayısı: 192

Kitap İncelemesi

Boyut

12,5 x 19,5 olduğu tespit edilen kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında bulunmadığı görülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

Kullanılan kâğıt 2. kalite hamurdandır. Kâğıdın ince ve kalitesiz olduğu, arka yüzdeki yazıların ön yüzden görülerek okuma sürecinde gözü yorduğu dikkat çekmektedir. Kâğıdın bu yönüyle ölçütlere uymadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı ve sayfaların tek sütun olarak düzenlenmiş olduğu tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Kitapta görsellere yer verilmediği görülmektedir. Eserin bu yönüyle 7 ve 8. sınıf seviyesine uygun olarak hazırlanmış olduğu düşünülmektedir.

Kapak

Kitabın ön kapağında metnin bir bölümünün resmedildiği ve bu resmin ilgi çekici olduğu görülmektedir. Kapakta yer alan bu resim, kitabın içeriğiyle uyum sağlar niteliktedir.

Ön kapakta kitabın, yazarın ve yayınevinin adı, ayrıca sırtta da yine kitabın ve yazarın adıyla yayınevinin logosu; kitabın arka kapağında başkahramanlara ait küçük

bir resim, kitabın içeriğiyle ilgili kısa bilgi bulunmaktadır. Ön kapağın içindeki ilk sayfada kitabın yazarına ait özet bilgilere yer verilmekte, eserin kapak ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Ciltleme

Kitabın tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiş olduğu, ciltlemede dikiş bulunmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın kartondan olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri açısından eksiklikleri bulunan eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta birçok yazım yanlışına rastlanmaktadır. Bu yazım yanlışlarının bulunduğu bölümlerden birkaçı şunlardır:

“Avludaki hayvanları görünce *Yonca Kız* sevincinden kimbilir nasıl çıldıracaktı.” (s. 90)

“Daha önce geçen alaylardan hiç biri bu kadar alkışlanmamıştı.” (s. 110)

“Hosça kal Ethem Ağa!’ dedi, el salladı.” (s. 117)

Yukarıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin Güncel Yazım Kılavuzu’na uygun olarak yazılmadığı tespit edilmiştir. Eserin yazım ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde paragrafların okuyucu yormayacak, sıkılmayacak şekilde düzenlendiği ve uzunluğunun ortalama 5-6 cümleyi geçmediği görülmektedir.

Metinde standart Türkçenin kullanılmadığı, yöresel konuşma dilinin yazıya aynen aktarıldığı göze çarpmaktadır:

“ ‘Geçen aşam, İbrahim sofrada söylemedi mi, kızım? Deyze oğlum buldum, yakında gelecek yanımıza, demedi miydi? Küçük bir kızı varmış, Şehvar da yalnızlıktan bunaliyo, kızımıza yoldaş olur, demedi miydi?’ ” (s. 47)

Kitabın bu yönüyle dil ve anlatım ölçütlerine uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Atasözleri ve Deyimler

Metinde “kulak vermek, yolunu tutmak, çile doldurmak, elinden gelmek, gözden kaybolmak, parmağı ağzında kalmak, kolu kanadı kırılmak, sözünü kesmek, kafa şişirmek, fark etmek, kanı kaynamak, tepeden tırnağa, akli kesmek, razı olmak,

baş edememek, göz kulak olmak, söze karışmak, gönül almak, söz kesmek, dil dökmek, söz geçirmek, göz göze gelmek, etek öpmek, işi tatlıya bağlamak, nispet vermek, içi kabarmak, ateş saçmak, bağına basmak, ayağını kesmek, ant vermek, gözü arkada kalmak, yolunu gözlemek, yas tutmak, dizlerini dövmek, yola çıkmak, karşılık vermek, bir dediğini iki etmemek, canını vermek, kanı kaynamak, yola koyulmak, göz kırpmak, gözleri sulanmak, içi gıcıkklanmak, burnunu çekmek, akıl erdirememek, akıl etmek, içi içine sığmamak, gözden geçirmek, göz kamaştırmak, muradına ermek, ele avuca sığmamak, kefeni yırtmak, ağzı kulaklarına varmak, kurşuna dizmek, yol almak, can atmak, gözden geçirmek, gözü ilişmek, göz kulak olmak, punduna getirmek, müjde vermek, soluğu kesilmek, kendini alamamak, gözleri parlamak, yolcu etmek” deyimleri ile “Azıcık aşım, kaygısız başım.”, “Açtı ağzını, yumdu gözünü.”, “Eden bulur, inleyen ölür.” atasözlerinden yararlanıldığı tespit edilmiştir. Eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Tema

Metnin ana temasının sevgi olduğu görülmektedir. Metinde, hırsın ve kibrin insanları düşürdüğü olumsuz durumlar, iyilik-kötülük çatışması, yoksulluk ve Atatürkçülük’e ilişkin iletilerin bulunduğu göze çarpmaktadır. Bununla birlikte metinde toplumun bir kesimiyle ilgili genellemelere gidilmektedir ve bu topluluğun tümünün hırsız ve kötü insanlar olarak algılanmasına yol açabilecek düşünceler yer almaktadır. Metnin bir bölümünde Çingeneler ile ilgili olarak söylenen şu sözler durumun vahametini ortaya koymaktadır:

“ ‘O gözü kör olasıcalar önlerine çıkan her şeyi çalarlar. Fırsat bulurlarsa, torbalarına koyup şojukları bile kaçıırırlar, ’ dedi.” (s. 122)

Yukarıdaki cümlede bir kişinin yaptığı kötülüğün bir topluluğun tümüne genellendiği görülmektedir. Okuyucuyu olumsuz etkileyecek bir fikrin işlendiğinin düşünüldüğü metnin tema ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Konu

Metinde, köylerinde yoksul bir hayat süren Yonca Kız ve ailesinin İzmir’e taşınmaları ve bundan sonra İzmir’de yaşadıkları konu edilmektedir.

Yonca Kız’ın babası Torlak Mehmet, ailesini İzmir’deki teyze oğlu İbrahim Bey’in yanına yerleştirir. Torlak Mehmet ve ailesi burada, teyzesi dışında kimse tarafından hoş karşılanmaz. İbrahim Bey, Torlak Mehmet’e kapıcılık görevi verir, aynı evde yaşamaya başlarlar.

Bir zaman sonra İbrahim Bey'in eşinin tepkilerine dayanamayan aile bu evden taşınır, başka bir yere yerleşir, Torlak Mehmet bir gecekondu yapıp kendi evine sahip olmanın hayallerini kurar.

Gecekondu yapacağı arsayı görmeye giden Torlak Mehmet, bir anlaşmazlık yüzünden öldürülür, bundan sonra Yonca Kız ve annesine Torlak Mehmet'in Bursa'daki teyzesi Hatice Hanım sahip çıkar. Burada yaşamaya başlayan Yonca Kız ve annesi Hatice Hanım tarafından çok sevilirler, mutlu bir şekilde yaşamlarını sürdürmeye devam ederler. Ancak bir gün Yonca Kız bir Çingene tarafından kaçırlır, adı değiştirilerek panayirlarda çalıştırılır. Aradan bir yıl geçtikten sonra buradan kaçarak Ali adındaki bir urgancının evine sığınan Yonca Kız, bu şahıs tarafından ailesine teslim edilir.

Yonca Kız ailesine kavuşur, babasının öldürülmesi ve kaçırlması olaylarının arkasında İbrahim Bey'in olduğu anlaşılır. Yaptıklarından dolayı hapse atılan İbrahim Bey'in kızı Şehvar ile Yonca Kız öz kardeş gibi birbirlerini severler ve Hatice Hanım'ın yanında büyürler.

Metnin konusunda toplumun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine aykırı bir durum olmadığı, konunun yaşama hazırlayıcı ve ilgi çekici olduğu görülmektedir. Bu bakımdan kitabın konu ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Kahramanlar

Metnin başkahramanı Yonca Kız'dır. Diğer önemli kahramanlar Gonca Ana, Torlak Mehmet, İbrahim Bey, Ayşe teyze, Hatice Hanım, Urgancı Ali ve Çingene Hasan'dır. Metinde adı geçen kahramanların büyük bir kısmının olayların akışında önemli rol oynadığı, kahraman kadrosunun çok geniş olmadığı görülmektedir.

Başkahraman Yonca Kız, saygılı, içi sevgiyle dolu, yardımsever bir kahraman olarak örnek bir karakterdir. Herhangi olumsuz bir davranışı bulunmamaktadır. Bu yönüyle, metnin kahraman ölçütlerine uygunluk gösterdiğini söylemek mümkündür.

Plan

Kitapta mantık hatalarına, okuyucunun ilgisini dağıtacak betimleme ve çözümlemelere rastlanmamakta, olayların metnin bütünlüğünü bozmayacak şekilde sıralandığı görülmektedir.

Çevre

Metinde, mekânları ve mekânlarla ilgili detayları aktaran ifadelerin bulunduğu görülmektedir:

“Uludağ’ın eteğine yaslanmış Yeşil Bursa’ya vardıklarında camilerin minarelerinde ikindi ezanı okunuyordu. Yonca Kız bu şehirde neden bu kadar çok minare olduğuna pek şaşıtı.” (s. 86)

Metinde tasvir edilen mekânların özellikleri ve kullanılan taşıtlar, teknoloji gibi ayrıntılar dikkate alındığında günümüze yakın bir zaman olduğunu anlamak mümkündür. Çevrenin kitaptaki olay ve kahraman unsurlarını desteklediği görülen metnin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu düşünülmektedir.

Sonuç: Kitabın boyut, kâğıt kalitesi, ciltleme, görseller, yazım ve noktalama, dil ve anlatım ve tema ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı görülmektedir.

Birçok deyimden yararlanıldığı görüldüğü eserin konusunun çocuğu yaşamaya hazırlayıcı ve ilgi çekici olduğu düşünülmektedir. Bilhassa 5. sınıf öğrencilerine yönelik bir çocuk kitabında resim olması gerektiği düşünüldüğünde, içinde resim bulunmayan kitabın resimleme ölçütleri yönüyle ilköğretim ikinci kademe seviyesine hitap ettiğini söylemek mümkündür. Bir kişinin yaptığı kötülüğün o kişinin yaşadığı topluluğun tümüne mal edilmesi eserin vermek istediği iletiler bakımından hedef kitleye hitap etmediğini göstermektedir.

Kitap Künyesi

Kitabın Adı: Yürekdede İle Padişah

Yazar: Cahit Zarifoğlu

Yayınevi: Beyan Yayınları

Basım Tarihi: Eylül 2005

Sayfa Sayısı: 88

Kitap İncelemesi

Boyut

12,5 x 19,5 olan kitap boyutunun belirlenen ölçüt aralığında bulunmadığı görülmekte ve bu yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Kâğıt Kalitesi

2. hamur kâğıdın ince ve kalitesiz olması sebebiyle sayfanın arka yüzündeki yazılar, ön yüzden net bir biçimde seçilmekte ve bu durum okuyucunun gözünün yorulmasına yol açmaktadır. Bu bakımdan, kitabın kâğıt kalitesi yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkün görünmektedir.

Sayfa Düzeni

Kitabın sayfa düzeninde birden çok satır aralığının tercih edildiği, sayfa kenarlarında ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşlukların bırakıldığı ve sayfaların tek sütun olarak düzenlenmiş olduğu tespit edilmiştir. Bu yönüyle kitabın belirlenen ölçütlere uygun olduğu görülmektedir.

Harf Büyüklüğü

Kitaptaki harf büyüklüğünün 11 punto olduğu tespit edilmiştir.

Görseller

Görseller, kitapta tam sayfa şeklinde yer almaktadır. Bu oran, görsellerin sayfada kapladığı yerin hedef kitlenin seviyesinin altında olduğunu göstermektedir.

Metnin 65. sayfasında yer alan resim 66. sayfadaki bir bölümle ilişkilidir. Aynı durum 67. sayfadaki resim için de geçerlidir. Bu resimle ilişkili metin bölümü de 71. sayfada yer almaktadır.

Açıklayıcı özellik taşıyan ve bire bir benzetme yapılmadığı tespit edilen görsellerin belirlenen ölçütler açısından birtakım eksiklikleri bulunduğu görülmekte, bu sebeple hedef kitleye uygun olmadıkları düşünülmektedir.

Kapak

Kitap kapağında diz çökmüş, ellerini açarak dua etmekte olan yaşlı biriyle, bir padişahın resmedildiği görülmektedir. Fotoğrafik özellik taşımayan resmin, kitabın içeriğine uygun ve ilgi çekici olduğu düşünülmektedir.

Kitabın ön kapağında ve sırtta kitabın, yazarın ve yayınevinin adına yer verilmekte, arka kapakta, ön kapaktaki resmin küçültülmüş bir hali ve “Yürekdede İle Padişah” masalının konusuna ilişkin bir özet bulunmaktadır.

Ön kapakta kitabın 100 Temel Eser Listesi’nde olduğunu bildiren bir ibare bulunmaktadır, ancak eserin ilköğretimin hangi seviyesine uygun olarak hazırlandığını belirten net bir bilgiye rastlanmamakta, arka kapağın iç sayfalarında yazarın hayatına ve eserine ilişkin bilgilerin bulunduğu görülmektedir.

Sonuç olarak kitabın kapak özellikleri yönüyle hedef kitleye uygun olduğunu söylemek mümkün görünmektedir.

Ciltleme

Kitap, tek sayfa ciltleme yöntemiyle ciltlenmiştir. Ciltlemede dikiş olmadığı, sayfaların birbirine tutkalla yapıştırıldığı ve kitap kapağının kalın karton olduğu görülmektedir.

Ciltleme ölçütleri yönüyle eksiklikleri bulunan kitabın ciltleme ölçütleri açısından hedef kitleye uygun olmadığı düşünülmektedir.

Yazım ve Noktalama

Kitapta yazım ve noktalama yanlışlarının olduğu tespit edilmiştir. Kitabın 21. sayfasında “*bin bir*” şeklinde ayrı yazılması gereken sayı “*binbir*” olarak, 44. sayfada “*yirmi beş*” sayısı “*yirmibeş*” olarak, 61. sayfada da “*hiçbir*” sözcüğü “*hiç bir*” olarak yanlış yazılmıştır. Ayrıca 21. ve 51. Sayfada yer alan cümlelerin sonunda herhangi bir noktalama işaretinin bulunmadığı görülmektedir: “*Bir kez kıbleye yönelen derin dikkat, değişik mekânın verdiği enerjilerle dolu*” (s. 21), “*Bir kaba artan etten birazını koydular*” (s. 51)

Yukarıdaki örneklerde görüldüğü üzere kitapta okuyucuda yanlış öğrenmelere yol açacak yazım ve noktalama yanlışlarının bulunduğu görülmekte ve bu yönüyle eserin hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı düşünülmektedir.

Dil ve Anlatım

Akıcı ve anlaşılır bir dilin kullanıldığı eserde paragrafların 5-6 cümleyi geçmeyecek şekilde düzenlenmiş olduğu, yazarın üslubunun çocuklara hitap edebilecek şekilde sade ve açık olduğu görülmektedir.

Okuyucu sıkmayan, sürükleyici bir dilin kullanıldığı ve genellikle basit cümlelerin tercih edildiği eserin bu yönüyle ilköğretim birinci kademe öğrencilerine daha uygun olduğunu söylemek mümkündür

Atasözleri ve Deyimler

“*Yola vurmak, söz etmek, yola çıkmak, ağzının içine bakmak, gönlünü hoş etmek, hoş tutmak, nalları dikmek, ağzının suyu akmak, ayağının türabı olmak, kurban vermek, diline dolamak, defterden silmek, başına devlet kuşu konmak, açığa vurmak, akıl vermek, göz göze gelmek, gam yememek, murada ermek, kulak kabartmak, razı olmak, kulak kesilmek*” deyimleri ile “*Yolcu yolunda gerek.*” atasözünün kitapta yer aldığı görülmektedir. Kısa masallardan oluşan kitapta, deyimlerden yeterince yararlanıldığı söylenebilirken, atasözlerinin yeterince yer almadığı düşünülmektedir. Bu durum belirlenen ölçütler açısından olumsuz bir durum olarak görülmektedir.

Tema

Masallardan oluşan kitapta üç farklı tema bulunmaktadır. “*Yürekdede İle Padişah*” adlı metinde işlenen tema, iyiliktir. Yürekdede ve eşi Ayşe kadın, içlerinde taşıdıkları iyilik ve yardımseverlik sayesinde mükâfatlandırılmaktadırlar.

“Hazreti Süleyman’la Kirpi” adlı metnin teması ise merhamettir. Bu metinde merhametli olmanın Eremlî bir davranış olduğuna dair iki farklı hikâye anlatılmaktadır. Merhametli olmanın öneminin bu hikâyelerle kavratılmaya çalışılması olumlu bir durumdur.

“Köyümüze Yağdı Karlar” adlı metinde iyi ahlak teması işlenmektedir. Kışın erken bastırması sebebiyle yakacaksız kalan bir köyde, gençlerin büyüklerine saygısızca davrandığı, ihtiyaçların ise ilerlemiş yaşlarına rağmen olgunluk göstermediği görülmektedir. Metinde imamın köylülere Allah’a ihtiyaçları için dua etmeleri gerektiğini söylemesi, yakacak temin etmek için hiçbir çaba sarf etmeyen köylülerin camiden çıkar çıkmaz onlara odun getirmiş adamlarla karşılaşması, okuyucuya çalışmadan, emek sarf etmeden isteklerimizin yerine gelebileceğini gösteren olumsuz bir örnek olarak görülmektedir.

Kitaptaki son metinde ele alınan fikrin çocuklara olumsuz etki edebileceği düşünüldüğünden eserin temanın ele alınışı yönüyle hedef kitleye uygun olmadığını söylemek mümkündür.

Konu

“Yürekdede İle Padişah” adlı metinde eşi Ayşe kadınla yaylaya çıkmak için yola koyulan Yürekdede’nin bu yolculuk esnasında başından geçenler konu edilmektedir.

Eşği ölen Yürekdede pazardan “bir güzel söz ve bir sevgi” karşılığında kendisine hediye edilen küçük bir deve alır. Yürekdede ile Ayşe kadının yaptıkları yolculuktaki yardımcıları bu devedir. Eşyalarını deveye yükleyerek yola çıkan ihtiyar çift uygun gördükleri bir yerde konaklar. Burada, kendilerine bir grup atlı misafir olur. Buna çok sevinen Yürekdede ile Ayşe kadın misafirlerini doyurmak için develerini keser ve etinden ikram ederler. Oradan ayrılmadan önce misafirlerinin beyi olan zat, Yürekdede’yi uzakta görülen şehre Cuma namazı kılmaya davet eder. Burada padişahın ihtiyacı olan şeyleri isteyebileceğini söyler. Ertesi gün bu camiye giden Yürekdede padişahı görür. Padişah bir gün önce misafir ettiği beydir ancak Yürekdede tanıyamaz. Namaz sırasında padişahın duasını duyan Yürekdede padişahın hiçbir şey isteyemeden orandan ayrılır. Daha sonra çadırına dönen Yürekdede eşiyi birlikte tekrar yol koyulur. Yoruldukları bir yerde, konaklamaya karar verirler. Çadırlarını tekrar kurarken kazdıkları yerden bir küp dolusu altın çıkar, Yürekdede bu altınları ihtiyacı olanlarla paylaşır.

“Hazreti Süleyman’la Kirpi” metninde Hazreti Süleyman’ın yüzünü kurulamak için kirdiden yumuşak bir şey istemesi, bunun üzerine kirdinin yavrusunu getirmesi ve anne kirdinin yavrusunu dünyadaki en yumuşak şey olarak görmesi konu edilmektedir.

“Köyümüze Yağdı Karlar” adlı metinde, düzensiz bir hayatları olan, birbirlerine saygılarını ve inançlarına kaybetmiş olan köylünün köyün imamı tarafından uyarılarak düzene sokulması konu edilmektedir.

Metinlerde ele alınan konuların toplumun ahlak kurallarına, gelenek ve göreneklerine uygun olduğu görülmektedir. Okuyucunun hayal gücüne hitap eden ve eleştirel düşünme becerisine katkı yapabilecek nitelikte olan konuların hedef kitlenin seviyesine uygun olduğu düşünülmektedir.

Kahramanlar

“Yürekdede İle Padişah” metninin başkahramanları Yürekdede, Ayşe kadın ve padişah; “Hazreti Süleyman’la Kirpi” metninin başkahramanları ise Hazreti Süleyman ve anne kirdidir. “Köyümüze Yağdı Karlar” adlı metinde köyün imamının öne çıktığı görülse de olaylarda genel olarak tüm köylünün yer aldığı dikkat çekmektedir.

Yürekdede, Ayşe Kadın, padişah ve kirdi karakterlerine, okuyucuya örnek olabilecek görevlerin ve niteliklerin yüklendiği görülmektedir.

Yürekdede il eşi yardımsever ve yürekleri iyilik dolu kişilerdir. İhtiyaçları olmasına rağmen, misafirlerini ağırlamak için develerini keserek etini onlara yediren bu ihtiyar çift, aynı zamanda misafirperverlik örneği de göstermektedir. Padişah ise kendisine yapılan iyiliği karşılıksız bırakmayacak, vefakâr bir zattır.

Diğer bir kahraman kirdi ise, içindeki evlat sevgisi ve merhamet duygusuyla Hazreti Süleyman’ı şaşırtan bir karakterdir. Bu durum onun, önemli duygulara sahip, örnek bir karakter olduğunu göstermektedir.

Genel olarak ele alındığında kitaptaki kahramanların, okuyucuya olumlu örnek olacak özellikler taşıdığı ve eserin bu yönüyle hedef kitleye uygun olduğu görülmektedir.

Plan

Masallardan oluşan kitapta mantık hatalarının aranmaması gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca metinlerdeki olayların kitabın bütünlüğünü bozmayacak şekilde sıralandığı görülmektedir.

Çevre

Gerçek bir zaman ve mekânın yer almadığı masallardan oluşan metinlerde, olayların olağanüstülük özelliğine de bağlı olarak çevre unsurunun aranılmaması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç: Eserin boyut, kâğıt kalitesi, görseller, ciltleme, yazım ve noktalama, atasözleri ve tema ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Baskı kalitesi yönüyle hedef kitleye hitap edebilecek nitelikte olmayan kitapta sadece dua etmekle istenen bir şeyin elde edilebileceği fikri işlenmekte, bu fikrin hedef kitlenin seviyesi açısından uygunsuz olduğu düşünülmektedir. Birçok yazım yanlışının bulunduğu kitapta atasözlerinden yeterince yararlanılması kitabın ilköğretim öğrencilerine uygun olmadığını göstermektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TARTIŞMALAR

Bu bölümde 100 Temel Eser uygulamasına yönelik diğer çalışmaların bulgularının elde edilen bulgularla karşılaştırılarak tartışılması, çalışmayı diğer çalışmalardan farklı kılan bulguların genel değerlendirmesinin yapılması amaçlanmaktadır.

Çalışmada tema, konu, dil ve anlatım ölçütleri kapsamında elde edilen bulgular, İnce (2008)'nin 100 Temel Eser Listesi'nden rastgele seçtiği 20 kitap ile yaptığı çalışma sonucu ulaştığı bulgularla benzerlik göstermektedir. İnce (2008)'nin yaptığı çalışmada, 100 Temel Eser Listesi'nden rastgele seçtiği 20 kitabın 15'inde tema, konu, dil ve anlatım, kahramanlar, ileti, çevre ve eğitsel ilkeler yönüyle çocuklara uygun olmayan unsurlar bulunduğu sonucuna ulaştığı bilinmektedir. Bu çalışmada da, araştırmacının ilgili kitapları incelediği bölümde kullandığı başlıklarla aynı adı taşıyan başlıklar bulunmakta, ancak bu başlıklar altında farklı özellikler aranmaktadır.

Çocuk kitaplarında akıcı ve anlaşılır bir dil kullanmaya dikkat edilmeli, yüklü ve yoğun anlatımlar içeren çok uzun cümle ve paragraflar bulunmamalı, yöresel ağız ve deyişler ile argo ve küfürlü sözcükler kullanılmamalı, çeviri kitaplarda yabancı yer, kişi vb. adları özgün şekliyle yazılmalı ve sözcüğün Türkçe okunuşu ayrıç içinde verilmelidir. Taranan eserlerden 49'unun bu duruma aykırı olduğu tespit edilmiştir. Bu kitapların arasında yer alan çeviri eserlerde yabancı isimlerin özgün şekliyle yazıldığı, ancak bu isimlerin Türkçe okunuşlarına yer verilmediği; birçok kitapta oldukça yoğun ve yüklü bir anlatımın tercih edildiği ve tam bir sayfayı kaplayan paragrafların yer aldığı; yöresel konuşma dilinin yazı diline bire bir aktarıldığı ve bazı eserlerde de küfürlü sözcüklerin kullanıldığı görülmüştür.

Çocuklar için hazırlanmış kitaplarda ana fikrin açık ve anlaşılır olması, ancak verilmek istenen iletilerin doğrudan bir öğüt ya da dikte etme aracı şekline büründürülmemesi gerekmektedir. Çocuğa ne yapması veya ne yapmaması gerektiğini söyleyen ifadelerden kaçınılmalı, ideolojik ve politik unsurlar bulunmamalı ve çocuğun gelişimine zararlı fikirler işlenmelidir. İncelenen kitapların

28'inin belirtilen özelliklere aykırı unsurlar taşıdığı; politik ve ideolojik fikirlerin işlenmesi, çocuğa uygun iletilerin ve fikirlerin yer almaması, çocuğu şiddete ve toplumu ayrıştırmaya yönlendirecek fikirlerin ele alınması ve cinselliğin ön plana çıkarılması gibi nedenlerle tema ölçütlerine uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Kılıç (2009)'ın, 100 Temel Eser Listesi'nde yer alan 10 kitabı dinî ve ahlaki değerler açısından incelediği çalışmasında, ilgili eserlerde olumluların yanında olumsuz ahlaki niteliklerin de bulunduğu sonucuna ulaştığı bilinmektedir. Bu çalışmada da taranan kitaplardan 29'unda toplumun ahlak kurallarına uygun olmayan, bir ideolojinin empoze edilmeye çalışıldığı konuların işlendiği; çocuğun hayal gücünü ve eleştirel düşünme becerisini geliştirecek, onu yaşama hazırlayacak nitelikte konuların bulunmadığı; çocukta korku, acı, şiddet, kötülük, kin ve nefret duyguları oluşturabilecek unsurlar yer aldığı tespit edilmiştir. Bu kitaplarda işlenen konular, ilgili eserlerin çocuklar için hazırlanmadığını, onların düzeyine uygun olmadığını göstermektedir.

Kitaplardaki başkahramanlarda çocuğa olumlu örnek olabilecek tutum ve davranışlar aranmış, kahraman kadrosunun çocuğun ilgisini dağıtacak ve onun verilmek istenen iletilere yoğunlaşmasını engelleyecek nitelikte kalabalık olmaması gerektiği üzerinde durulmuştur. İncelenen kitapların 18'inde kahramanların şiddet içerikli ve uygunsuz davranışlar sergilemesi, çocuğun kendisiyle özdeşleştirebileceği nitelikte özellikler taşımaması ve kahraman kadrosunun isimlerin akıl tutulmasını zorlaştıracak şekilde kalabalık olması gibi nedenlerle hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Taranan kitaplar içinde yer alan roman ve hikâyelerin çevre unsurlarına uygun olduğu, 5 eserde ise plan ölçütleri açısından uygunsuz durumlar bulunduğu tespit edilmiştir.

Çalışmamız sonucunda elde ettiğimiz bulguların benzerlik gösterdiği bir başka çalışmayı da Tozoğlu (2009) yapmıştır. Tozoğlu, yaptığı çalışmada 100 Temel Eser Listesi'nde yer alan romanlarda kullanılan atasözleri ve deyimleri tespit etmeyi amaçlamış, incelediği 9 romanda deyimlerden oldukça fazla yararlandığı, ancak atasözlerinin yeterince yer almadığı bulgularına ulaşmıştır.

Yaptığımız çalışmada 94 kitabın tümünde atasözleri ve deyimler taranmıştır. Ancak yabancı edebiyata ait çeviri eserler atasözleri ve deyimler ölçütünün dışında tutulmuş, atasözleri ve deyimlerin bu kitaplardaki kullanım durumu olumlu ya da olumsuz olarak yorumlanmamıştır. Ayrıca, Türk edebiyatına ait manzum eserler ile

olay odaklı kurgusal metinlerin yer almadığı kitaplar da atasözleri ve deyimler ölçütü yönüyle değerlendirilmemiştir. Buna göre örnekleme de yer alan roman, öykü, masal ve efsane türündeki 36 kitapta deyimlerden oldukça fazla yararlanıldığı, ancak bu eserlerin 22'sinde atasözlerinden hiç yararlanılmadığı ya da sadece bir atasözünün yer aldığı tespit edilmiştir. Elde edilen bulguların Tozoğlu'nun yaptığı çalışma sonucunda elde ettiği bulgularla paralellik gösterdiği, 100 Temel Eser Listesi'ndeki kitaplardan birçoğunun çocuğa temel dil zenginliklerini ve söz varlığının güzelliklerini tattırabilecek nitelikte olmadığı görülmektedir.

Çalışmanın örneklemini oluşturan 94 kitaptan 69'unun 11-14 yaş aralığındaki çocuklar için hazırlanacak kitapların belirlenen 14x21 ile 16x23 boyut aralığında bulunmadığı tespit edilmiştir.

Çocuklar için hazırlanan kitaplarda kullanılan kâğıdın en az 2. kalite hamurdan olması gerektiği, kâğıt kalitesinin sayfanın arka yüzündeki yazıların okunma durumuyla tespit edilebileceği ölçütüne bağlı olarak yapılan taramada kitapların 65'inin kâğıt kalitesinin oldukça düşük olduğu, bu kitaplarda sayfaların arka yüzündeki yazıların ön yüzden görünerek okuma esnasında gözün yorulmasına ve dikkatin dağılmasına yol açtığı görülmüştür.

100 Temel Eser listesinin önerildiği hedef kitle olan 5-8. sınıflarda en az tek satır aralığının tercih edilmesi, sayfaların tek sütun olarak düzenlenmesi, sayfa kenarlarında uygun ve kitabın tamamında tutarlılık gösteren boşluklar bırakılması şeklinde belirlenen ölçütlere uygunluk göstermeyen 12 kitap olduğu tespit edilmiştir. Bu kitaplarda tek satır aralığından daha az aralık bırakıldığı, bu durumun harflerin birbirine girerek yazının okunmasını güçleştirdiği görülmektedir. Ayrıca bu eserlerin bir kısmında da sayfa kenarlarında tutarlı boşluklar bırakılmadığı, satır başları ve sonlarında cümleleri ve paragrafları bölen, sayfa düzenini bozan baskı hatalarının bulunduğu göze çarpmaktadır.

100 Temel Eser listesinin hedef kitlesi için uygun olan harf büyüklüğü 10-12 punto aralığı olarak belirlenmiş, incelenen 94 eserden 13'ünün harf büyüklüğünün belirlenen ölçüt aralığında olmadığı görülmüştür. Bu veriler, 100 Temel Eser Listesi'ndeki kitaplarda genel olarak hedef kitleye uygun harf büyüklüğünün kullanıldığını göstermektedir.

100 Temel Eser'in tavsiye edildiği hedef kitle için resimleme ölçütlerinin sınıf düzeyine göre farklılık gösterdiği görülmektedir. Belirlenen ölçütlere göre ilköğretim öğrencilerine yönelik kitaplarda mutlaka görsel bulunması gerektiği, 12

yaşına kadar bire bir benzetme zorunluluğu bulunmadığı, bu sebeple 5 ve 6. sınıf seviyelerinde resimlerin gerçeğe yakın olmamasının olumsuz bir durum olarak değerlendirilemeyeceği, 5. sınıf seviyesindeki öğrencilere yönelik kitaplarda görsellerin sayfada 1/4 oranından daha büyük olmaması ve daha üst sınıflara çıkıldıkça bu oranın daha da düşürülmesi gerektiği literatür taraması ve uzman görüşleri doğrultusunda elde edilen ölçütlerdir. Ayrıca, görsellerin ilişkilendirildikleri metin bölümleriyle aynı sayfalarda yer alması gerektiği ve bilhassa 7 ve 8. sınıf seviyelerinde süsleyici resimlerin değil, açıklayıcı resimlerin tercih edilmesinin uygun olduğu bilinmektedir. Bu ölçütlere göre taranan 94 kitaptan 63'ünde görsel bulunmadığı; geriye kalan kitapların 27'sinde yer alan görsellerin sayfada kapladığı alan, ilişkili oldukları metinlerle aynı sayfalarda yer almaması, anlaşılacak kadar karmaşık olması gibi sebeplerle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı; yazarların anılarından oluşan 2 kitapta bu yazarlara ait fotoğraflara yer verildiği; sadece 2 eserin resimleme ölçütleri yönüyle hedef kitlede bulunan 5. sınıf öğrencilerine uygun şekilde hazırlanmış olduğu tespit edilmiştir.

İncelenen kitapların 49'unun kapağında çocuğun ilgisini kitaba çekebilecek, kitabın içeriğiyle bağdaşan bir resim bulunmaması, yazar ile ilgili bilgilere yer verilmemesi ve eserin hangi yaş grubuna yönelik olduğunu belirten net bir bilgi yer almaması gibi sebeplerle hedef kitleye uygun bir dış görünüme sahip olmadığı tespit edilmiştir. Reşat Nuri Güntekin'in Tanrı Misafiri ve Miskinler Tekkesi adlı eserlerinin kapağında, yazarın sigara içerken çekilmiş fotoğraflarının yer alması kitapların kapak özellikleri açısından hedef kitlenin ne kadar uzağında kaldığını açık bir şekilde ortaya koymaktadır.

Taranan kitapların 3'ünün ciltlenmesinde dikiş kullanıldığı, dolayısıyla sadece bu kitapların cildinin sağlam olduğu görülmüştür. Geriye kalan 91 kitapta formalama yönteminden çok tek sayfa ciltlemenin tercih edildiği, sayfaların ve kapağın tutkalla yapıştırıldığı, kitap sayfalarının daha okunurken dağılmaya başladığı tespit edilmiştir.

Çocuklara yönelik kitaplarda yazım ve noktalama yanlışı bulunmaması, sözcüklerin Güncel Yazım Kılavuzu'na uygun olarak yazılması gerektiği bilinmektedir. Bu çalışmada, İnce (2008)'nin çalışmasında elde ettiği bulgulara benzer bulgular elde edilmiş, buna göre taranan 94 kitaptan 60'ında yazım veya noktalama yanlışı bulunduğu, bu eserlerin yazım ve noktalama ölçütleri yönüyle hedef kitleye uygun olmadığı tespit edilmiştir.

Çalışmada elde edilen bulgular, Yıldız (2009)'ın, ilköğretim öğrencilerinin çocuk kitaplarına ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla yaptığı çalışmada ulaştığı çocukların kitapları kapak, cilt, kâğıt, resim, yazı ve baskı kalitesi ile konuların yaşamla ilişkilendirilmesi, şiddet içeren konular ile argo, bilinmeyen kelime, deyim ve atasözlerine yer verilmesi, kahramanların yaşamla ilişkilendirilmesi, kurgulanan olaylar arasında gereksiz ayrıntılara yer verilmesi özellikleri yönüyle çok fazla olumlu bulmadıkları sonuçları göz önünde bulundurulduğunda büyük önem kazanmaktadır. Ayrıca çalışmamızın bulguları, Arıcan (2010)'ın, 100 Temel Eser uygulamasının öğrencilerin kitap okuma alışkanlığı üzerindeki etkilerini incelemek ve uygulamanın aksaklıklarını ortaya koymak amacıyla yaptığı çalışmada ulaştığı, 100 Temel Eser uygulamasının okuma alışkanlığı kazandırmak açısından çok başarılı olmadığı sonucunun sebeplerine de açıklık getirmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

100 Temel Eser Listesi'ndeki eserlerin hedef kitlenin okuma ve ilgi düzeylerine uygunluğunu belirlemek amacıyla listedeki kitapların 94'ünün literatür taraması ve uzman görüşleri yoluyla belirlenmiş ölçütlere göre incelendiği çalışmada şu tespitlere varılmıştır:

1. Çocuk kitaplarının ilgi çekici ve kullanmaya elverişli biçimde olması bu kitapların boyutuyla doğrudan ilişkilidir. Çocuklar için hazırlanmış bir kitabın öncelikle çocuğun yaşına uygun boyutta, hacim ve ağırlık yönünden taşınabilir, kolay elde tutulabilen tarzda olması gerekmektedir. 100 Temel Eser Listesi'nin tavsiye edildiği hedef kitle için uygun kitap boyutunun 14x21 ile 16x23 olarak belirlendiği çalışmada, incelenen kitapların 69'unun boyutunun bu ölçüt aralığında bulunmadığı, dolayısıyla bu eserlerin boyut ölçütü yönüyle hedef kitlenin seviyesine uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

2. İncelenen eserlerin 65'inde kullanılan kâğıdın okuma esnasında gözün yorulmasına ve dikkatin dağılmasına yol açabilecek nitelikte, ince ve kalitesiz olduğu görülmüştür. Bu durum bizi, listedeki kitapların birçoğunun kâğıt kalitesi ölçütlerine uygun olmadığı sonucuna ulaştırmaktadır.

3. En az tek satır aralığının tercih edilmesi, sayfanın akışını bozacak baskı hatalarının bulunmaması gerektiği şeklindeki ölçütlere uygun olmayan 12 kitabın bulunduğu, bu kitapların sayfa düzenlerinin okumayı olumsuz yönde etkilediği görülmektedir. Geriye kalan 82 kitabın sayfa düzeninde bu tür hataların ve hedef kitleye uygun olmayan durumların bulunmadığı dikkate alındığında eserlerin genel olarak, sayfa düzeni ölçütlerine uygun olduğu sonucuna ulaşmak mümkündür.

4. Kitapların tavsiye edildiği öğrenciler için belirlenen 10-12 punto aralığındaki harf büyüklüğüne uygun olmayan 13 kitabın bulunduğu, listedeki kitaplarda tercih edilen harf büyüklüğünün genel olarak hedef kitlenin düzeyine uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5. Çocuğun ilgisini kitaba çekecek en önemli unsurlardan biri olan görsellerin incelenen kitapların 63'ünde bulunmadığı, görsellerin yer aldığı kitaplardan da

27'sinin resimleme ölçütleri yönüyle hedef kitlenin düzeyine uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

6. Kapak bir kitabın vitrinidir. Çocuklara yönelik kitaplarda kapağın çocuğun ilgisini kitaba çekecek birtakım özellikler taşıması gerekmektedir. Taranan kitapların 49'unda bu duruma aykırı unsurlar olduğu tespit edilmiş, bu eserlerin kapak özellikleri yönüyle hedef kitlenin düzeyine uygun olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

7. Bir kitabın fiziksel olarak dayanıklı olması ve birden çok kişinin ondan yararlanabilmesi onun cildinin sağlamlığıyla doğrudan ilişkilidir. Ayrıca sağlam ve kaliteli bir cilt, kitabın rahat okunmasına olanak sağlamaktadır. İncelenen kitapların 91'inde cildin belirlenen ölçütlere uygun özellikler taşımadığı görülmüştür.

8. İncelenen kitapların 60'ında yazım ve/veya noktalama yanlışı bulunduğu, anadili öğretiminde olumlu katkılar yapması beklenen 100 Temel Eser'in çocuklarda yanlış öğrenmelere yol açabilecek olumsuz unsurlar barındırdığı sonucuna varılmıştır.

9. Dil ve anlatım ölçütleri yönüyle hedef kitlenin düzeyine uygun özelliklere sahip olması gereken eserlerin 49'unda bu duruma aykırı unsurlar bulunduğu tespit edilmiştir. Kitapların genel itibariyle çocuklara uygun dil ve üslupla yazılmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

10. Roman, öykü, masal, efsanelerden oluşan 36 kitaptan 22'sinde atasözlerinden yararlanılmadığı ya da bu kitaplarda sadece bir atasözüne yer verildiği görülmüş; söz varlığı unsurlarımızdan atasözlerinin 100 Temel Eser Listesi'ndeki kitaplar yoluyla öğrencilere öğretilmeyeceği sonucuna varılmıştır.

11. 100 Temel Eser Listesi'ndeki kitapların 28'inde tema ölçütleri açısından hedef kitlenin düzeyine aykırı unsurlar bulunduğu, çocukların düzeyine uygun olmayan ideolojik ve politik mesajlar yer aldığı görülmektedir.

12. Kitaplardan 29'unun konusunun hedef kitlenin ilgi düzeyine uygun olmadığı; bu kitaplarda toplumun ahlak kurallarına aykırı unsurlar bulunduğu, belli bir ideolojinin tekrar tekrar anlatıldığı; çocuğu yaşama hazırlayıcı konuların işlenmediği görülmüştür.

13. İncelenen kitaplardan 18'inde kahraman kadrosunun çocuğun ilgisini dağıtacak derecede kalabalık olduğu ve/veya çocuğun kendisiyle özdeşleştirebileceği, kendisine örnek alabileceği davranışlar sergilemeyen kahramanlar bulunduğu tespit edilmiştir.

14. Roman ve hikâyelerde zaman, mekân, olay ve kahraman unsurlarının çevre ölçütlerine uygunluk gösterdiği, bunun yanında kitaplardan 5'inin planında hedef kitlenin düzeyine uygun olmayan yönler bulunduğu görülmüştür.

15. Listedeki kitapların düzey açısından bir bütünlüğe sahip olmadığı, örneğin resimleme ölçütleri bakımından ilköğretim birinci kademe öğrencilerine uygun olabilecek bir eserin dil ve anlatım yönüyle ikinci kademe öğrencilerine yönelik olduğu tespit edilmiştir.

16. 100 Temel Eser Listesi'nde yer alan 94 kitabın taranmasında elde edilen bulgular eğitsel ve sosyolojik açıdan, dil ve basım açısından hedef kitlenin ilgi ve okuma düzeyine bütünüyle uyan tek bir eser dahi bulunmadığı sonucunu ortaya çıkarmıştır.

Çalışmada ulaşılan sonuçlar, 100 Temel Eser uygulamasında MEB, yayınevleri ve öğretmenlere önemli görevler düştüğünü göstermektedir. İlgili kurum ve kişilere yönelik önerileri şu şekilde sıralamak mümkündür:

1. Küfürlü ve argo sözlerin yer aldığı; çocukların ilgi düzeyiyle örtüşmeyen cinsel, politik ve pedagojik açıdan olumsuz sonuçlar doğuracak konuların işlendiği, çocuklara uygun iletilerin yer almadığı kitaplar MEB tarafından oluşturulacak bir komisyonca gözden geçirilmeli, gerekirse listeden çıkarılmalıdır.

2. MEB, 100 Temel Eser Listesi'nde yer alan yabancı edebiyata ait eserlerin çevirmenlerini bizzat belirlemeli ve bunu kamuoyuyla paylaşmalıdır.

3. Yabancı edebiyata ait eserlerin yayınevleri tarafından ideoloji malzemesi haline getirildiği, bu eserlerde bilhassa İslami unsurların bulunduğu tespiti, MEB tarafından yayınevlerini denetleme mekanizması oluşturulmasının gerekliliğini gün yüzüne çıkarmaktadır.

4. 100 Temel Eser Listesi'ndeki kitapları yayına hazırlayan yayınevleri, çocuk edebiyatı alanında uzman kişilerle çalışmalı, ticari ve ideolojik kaygılar bir tarafa bırakılarak hedef kitlenin düzeyine uygun basım kalitesine sahip kitaplar çocuklarla buluşturulmalıdır.

5. Öğretmenler, içerik yönünden çocuklara sakıncalı olabilecek kitapların da yer aldığı listedeki eserlerin tamamını okumalı, okumadığı kitapları öğrencilerine kesinlikle önermemelidir.

KAYNAKÇA

- Akçay, E. (2009). *100 Temel Eser'in Kelime Kazanımı Açısından Değerlendirilmesi (Meb Tarafından İlköğretim II. Kademe İçin Önerilen 100 Temel Eser'den Seçilen Beş Eser Örneğinde)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu.
- Apaydın, N. (2010). *6. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Söz Varlığı Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Aral, N., Gürsoy, F: (2000). Kitabın Çocuğun Gelişiminde Yeri ve Önemi. Sever, S. (Ed.), *I. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* (s. 321-333). Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Arıcan, S. (2010). *100 Temel Eser Uygulamasının Öğrencilerin Okuma Alışkanlıklarına Etkileri Konusunda Öğretmen Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Arslan, Kutlu, H. (2006). *Meb İlköğretim 6, 7. ve 8. Sınıf Türkçe Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Söz Varlığı Açısından Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Ataseven, F. ve İnandı, Y: (2000). Çocuk Kitaplarının Çeşitli Yönleriyle İncelenmesi. Sever, S. (Ed.), *I. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* (s. 187-206). Ankara Üniversitesi Basımevi. I. Ulusal Çocuk Kitapları Sempozyumu
- Azak, G. (1987). *Çocuk Edebiyatı El Kitabı*. Şirin, M. R. (Ed.) *Çocuk edebiyatı yillığı*. İstanbul: Gökyüzü Yayınları
- Baş, B: (2010a). Türkçe Öğretimine Katkıları Açısından İlköğretim Yüz Temel Eser. Yazar, İ. (Ed.), *III. Uluslar arası Dünya Dili Türkçe Sempozyumu* (s. 171-181). Bildiri Kitabı.
- Baş, B. (2010b). Söz Varlığının Oluşumu ve Gelişiminde Çocuk Edebiyatının Rolü, *TÜBAR*, (27),137-159.
- Batur, Z. (2010). Ana Dili Öğretiminde Gösterge Biliminin Yeri: Ana Dili Ders Kitaplarındaki Sözel Metinlerle Görsel Metinleri Bütünselliğinin Analizi. *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 5 (4).

- Baykurt, F. (1977). Çocuk Edebiyatı. *Yeni Toplum*, 2 (21), 88-93.
- Birkan Baydan, E. (2008). *Visibility of Translation Through Conflicting Ideologies: The "Islamic" Retranslations of "100 Essential Readings"*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Brown, C. L. ve Tomlinson, C. M. (1999). *Essentials of Children's Literature* (3. baskı). A Viacom Company
- Bozdağ, F: (2000) Çocuk Kitaplarında Metin, Dil ve Resimleme İlişkisi, Sever, S. (Ed.), *I. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* (s. 365-378). Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Ciravoğlu, Ö. (2000). *Çocuk Edebiyatı* (4. baskı). İstanbul: Esin Yayınevi.
- Çakmak Güleç, H. ve Geçgel, G. (2006). *Çocuk Edebiyatı* (2. baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Demiray, K. (1953). *Türkçe Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Demirel, Ş. (2010). *Çocuk Edebiyatı*. Demirel, Ş. (Ed.), *Edebi metinlerle çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Demircan, C. (2006). Tübitak Çocuk Kitaplığı Dizisindeki Kitapların Dış Yapısal Ve İç Yapısal Olarak İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1),12-27.
- Dilidüzgün, S. (1996). *Çağdaş Çocuk Yazını Yazın Eğitime Atılan İlk Adım*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları Limited Şti.
- Dilidüzgün, S. (2006). Eğitim Gerçeği Açısından 100 Temel Eser Tartışmaları, *Varlık Dergisi*, 74(1189), 23-26.
- Erdal, G: (2007). Milli Eğitim Bakanlığı Çocuk Kitaplarının Resimlemelerine Genel Bakış. Sever, S. (Ed.), *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* (s. 405-412). Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Erdal, K. (2008). Çocuk Edebiyatı ve Çocuk Kitapları. *Milli Eğitim Dergisi*, (178), 156-165.
- Erkul, R., Başöncül, N. ve Sezer, H: (2007). Çocuk Edebiyatının Sorunları ve Çözüm Önerileri. Sever, S. (Ed.), *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* (s. 233-236). Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Gamble, N. ve Yates, S. (2002). *Exploring Children's Literature*. A Sage Publications Company
- Gönen, M. (1998). Bir Çocuk Kitabı Nasıl Değerlendirilir?. Şirin, M. R. (Ed.), *Çocuk Edebiyatı* (2. baskı). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.

- Gönen, M: (2000). Resimli Çocuk Kitaplarının İçerik, Resimleme, Fiziksel Özellikleri ve Türkiye’de Son On Yılda Çocuk Kitapları Alanında Yapılmış Tezler. Sever, S. (Ed.), *I. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* (s. 379-386). Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Gönen, M., Kantarcı, M., Uygun, M. ve Uçuş, Ş. (2011). İlköğretim Birinci Kademe Öğrencilerine Yönelik Çocuk Kitaplarının, İçerik, Biçimleme ve Fiziksel Özellikleri Açısından İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 36 (160), 250-265.
- Güneş, F: (2000). Çocuk Kitaplarının Okunabilirlik Ölçütleri Açısından İncelenmesi. Sever, S. (Ed.), *I. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* (s. 334-349). Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Güleryüz, H. (2006). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı* (3. baskı). Ankara: Pegem A Yayıncılık
- Gürel, Z., Temizyürek, F., Şahbaz, N. K. (2007). *Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Öncü Basımevi, Basım, Yayım; Tanıtım, Ltd. Şti
- İnan, Kılıç, A. (2010). *Yüz Temel Eserde Dini ve Ahlaki Değerler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun.
- İnce, A. Ö. (2008). *“100 Temel Eser”in Çocuk Edebiyatının Temel İlkeleri Bağlamında İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Kantemir, E. (1979). Çocuk Kitapları Sorunu. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12 (1-4), 191-202.
- Kaplan, M: (2000). Çocuk Kitaplarında İçerik, Resimleme, Dil ve Anlatım Özellikleri, Sever, S. (Ed.), *I. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* (s. 551-565). Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Karakuş, I. Ş. (2006). *Çocuk Edebiyatı Ürünlerinin Okuma Gelişimine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Karakuş, İ. (2005). *Türkçe Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi* (3. baskı). Ankara: Can Rek. Bas. Yay.
- Kavcar, C., Oğuzkan, F. ve Sever, S. (1995). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Engin Yayınevi.
- Karasar, N (2008). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (18. baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

- Kıbrıs, İ. (2006). *Çocuk Edebiyatı* (3. baskı). Ankara: Tekağaç Eylül Kitap Yayın Dağıtım Pazarlama Ltd. Şti.
- Lüle, E. (2007). Yedi Farklı Çocuk Kitabının Çocuk Yazını İlkelerine Uygunluğunun Değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(14), 17-30.
- Mardi, H. Ö. (2006). *Çocuk Kitapları Resimlemede Karakter Yaratma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- MEB (2005). *Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu (1-5. sınıflar)*, Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- Nas, R. (2003). *Çocuk Edebiyatı*. Bursa: Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Neydim, N. (2006). 100 Temel Eser Üzerine. *Varlık Dergisi*, 74(1189),3-7.
- Oğuzkan, F. (1987). *Çocuk Edebiyatı* (4. baskı) Ankara: Emel Matbaacılık Sanayii.
- Oğuzkan, F. (1998). İyi Bir Çocuk Kitabı Dil, Anlatım, Konu Bakımından Nasıl Olmalıdır?. Şirin, M. R. (Ed.), *Çocuk edebiyatı* (2. baskı). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Okur, A. (2007). *Serbest Okuma Etkinliğinin Sözcük Hazinesi ve Kavram Gelişimine Etkisi* (Meb Tarafından İlköğretim II. Kademe Öğrencilerine Önerilen 100 Temel Eser Örneğinde). Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Oy, A. (1958). Çocuk Edebiyatı Kitapları. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 7(78) 309-310.
- Öz, M. F. (2003). *Uygulamalı Türkçe Öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özbay, M. (2006). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Öncü Basımevi.
- Özdemir, F. (2000). Kitapların Dünyasında Çocuk Çocuğun Dünyasında Kitaplar. *Türk Kütüphaneciliği*, 14(2), 226-232.
- Özkan, N. ve Yılmaz, B: (2007). Çocuk Kitaplarında Dil Sorunları. Sever, S. (Ed.), *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* (s. 767-778). Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Özünel, Ş. Ç: (2000). Çocuk Kitaplarındaki Görsel Anlatımın Eğitimdeki Önemi, Sever, S. (Ed.), *I. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* (s. 169-177). Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Seuling, B. (2005). *How To Write A Children's Book and Get It Published* (3. baskı). New Jersey: John Wiley & Sons, Inc., Hoboken.

- Seven, S. (2010). Çocuk Kitapları. Demirel, Ş. (Ed.), (s.105-114). *Edebi Metinlerle Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi Yay.
- Sever, S. (1995) Çocuk Kitaplarında Bulunması Gereken Yapısal ve Eğitsel Özellikler. *Abece Dergisi*, 107, 14-15.
- Sever, S. (2006). Türkçe Öğretiminin Çözölemeyen Sorunları. *Varlık Dergisi*, 74(1189), 8-16.
- Sever, S. (2010). *Çocuk ve Edebiyat*. (5. baskı) İzmir: Erdem Matbaa
- Sezgin, N. S: (2007). Çocuk ve Gençlik Edebiyatında Yayınevlerinden Kaynaklanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri. Sever, S. (Ed.), *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* (s. 373-378). Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Sınar Çılgın, A. (2007). *Çocuk Edebiyatı*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Sivrikaya, Ü. (2010). *İlköğretimde Küresel Değerler 100 Temel Eser Üzerine Bir İnceleme*. Yayılanmamış Yüksek Lisans Tezi, Niğde Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Niğde.
- Sürmeli, K: (2007). Masal Kitaplarında Grafik Tasarım Sorunları ve Çözüm Önerileri, Sever, S. (Ed.), *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* (s. 553-558). Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Şen, Ü. (2007). *Milli Eğitim Bakanlığının 2005 yılında Tavsiye Ettiği 100 Temel Eser Yoluyla Türkçe Eğitiminde Değerler Öğretimi Üzerine Bir Araştırma*. Yayılanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Temizyürek, F. (2003). Türkçe Öğretiminde Çocuk Edebiyatının Önemi. *Tubar* 13, 161-167.
- Tekin, H: (2000). Çocuk Kitaplarında Bütünsellik, Sever, S. (Ed.), *I. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* (s. 448-458). Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Tozoğlu, S. (2009). *T.C. Milli Eğitim Bakanlığınca İlköğretim İçin Tavsiye Edilen 100 Temel Eser İçerisindeki Türk Edebiyatına Ait Romanların Atasözleri ve Deyimler Bakımından İncelenmesi*. Yayılanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Tuncer, N. (1998). Çocukların Değişik Yaşlarda İlgi Duydukları Konular ve Bunları Karşılatabilecek Kitap Türleri Nelerdir?. Şirin, M. R. (Ed.), *Çocuk edebiyatı* (2. baskı). İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları
- Tosunoğlu, M. ve Kayadibi, N: (2007). Türkiye’de 2000-2005 Yıllarında Devlet Tarafından Yayımlanmış Çocuk Kitaplarının Biçim ve İçerik Analizi. Sever, S. (Ed.),

II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu (s. 339-348). Ankara Üniversitesi Basımevi.

Uludağ, M. E. (2010). Çocuk Edebiyatında Tema ve Sevgi Teması Bağlamında Anne ve Baba Sevgisi. Demirel, Ş. (Ed.), *Edebi metinlerle çocuk edebiyatı*. Ankara: Pegem Akademi Yay.

Üzel, Ö. (2007). *Serpil Ural'ın Çocuk Kitaplarının İncelenmesi*. Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Yalçın, A. Aytaş, G. (2008). *Çocuk Edebiyatı* (4. baskı). Ankara: Akçağ Basım Yayım Pazarlama AŞ

Yılar, Ö. ve Celepoğlu, A. (Ed.). (2007). *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Yörükoğlu, A. (1976). Çocuk Kitapları. *Türk Dili Dil ve Edebiyat Dergisi*, 33(292), 18-21.

Zengin, A. Y. ve Zengin, N. (2009). *Eğitim Fakülteleri İçin Çocuk Edebiyatı* (5. baskı). İstanbul: Truva Yayınları.

Zivtci, F: (2007). Çocuk Kitaplarında Kahramanın Yeri Ve Önemi. Sever, S. (Ed.), *II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* (s. 245-248). Ankara Üniversitesi Basımevi.

İnternet Kaynakları

100 Temel Eser Raporu. (2009). <http://www.cocukvakfi.org.tr/Rapor/100temeleser.pdf> adresinden 30.04.2010 tarihinde alınmıştır.

Adalı, B: (2005). Şermin'in Elifbesi...Radikal Gazetesi 2. http://www.radikal.com.tr/ek_haber.php?ek=r2&haberno=4917 adresinden 10.01.2011 tarihinde alınmıştır.

Aktaş Salman, U: (2006, Ağustos 19). Hayırlı Sabahlar Hans....Radikal Gazetesi 3. <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=196195> adresinden 10.01.2011 tarihinde alınmıştır.

Berkan, İ: (2006, Ağustos 24). Her Olumlu Çaba Sonuç Verse Keşke....Radikal Gazetesi 4. <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=196690> adresinden 10.01.2011 tarihinde alınmıştır.

Evrım = Tümevarım = Bilim=Yaratımcılık=Tümdengelim=Metafizik. (Yaz. Bulu, A.). (2011, Nisan). <http://www.atilbulu.okan.edu.tr/Evrım.pdf> adresinden 28.04.

2011 tarihinde alınmıştır.

Hızlan, D: (2006, Ağustos 29). Proje İyi Niyetliydi Ama....Hürriyet Gazetesi1. <http://www.hurriyet.com.tr/yazarlar/4995464.asp?yazarid=4&gid=61> adresinden

11.01.2011 tarihinde alınmıştır.

Hızlan, D: (2006, Ağustos 22). Tek Sahtekârlık Çeviri Değil....Hürriyet Gazetesi2. <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=4957911&yazarid=4> adresinden

11.01.2011 tarihinde alınmıştır.

Güncel Yazım Kılavuzu. (2011).

<http://www.tdk.gov.tr/TR/Genel/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFFAAF6AA849816B2EF9DAC10DE3DF29AC6> adresi, 01.02.2011 ile 25.05.2011 tarihleri arasında ziyaret edilerek ulaşılmıştır.

Kırkpınar Yağlı Güreşlerinin Öğeleri. (2011).

<http://tr.wikipedia.org/wiki/K%C4%B1rkp%C4%B1nar> adresinden 25.04.2011

tarihinde alınmıştır.

Kotan, B: (2006, Mayıs 23). Çocuklara Kırmızı Noktalı Bilmeceler...Hürriyet Gazetesi3.<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=4965585&tarih=2006-08-23> adresinden 11.01.2011 tarihinde alınmıştır.

Küçük Prens Çıktı, Necip Fazıl ve Mehmet Akif Listeye Girdi. (2005, Ağustos 2).

<http://www.zaman.com.tr/haber.do?haberno=198019&keyfield=6BC3BCC3A7C3BC6B207072656E7320C3A7C4B16B74C4B1> adresinden 28. 06. 2010 tarihinde

alınmıştır.

Neydim, N: (2006, Ağustos 30). Masumiyetini Kaybeden Seçki...Radikal Gazetesi

5. <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=197202> adresinden 11.01.2011

tarihinde alınmıştır.

Ortak Türk Kültürü Ürünlerinin Çocuk Edebiyatına Katkıları. (Yaz. Artun, E.) (2011, Mart).

http://turkoloji.cu.edu.tr/halkbilim/erman_artun_ortak_turk_kulturu_cocuk_edebiyati_na_katkilari.pdf adresinden 03.03.2011 tarihinde alınmıştır.

Şirin, M. R: (2006, Ağustos 24). Öğretmenim Kral Hala Çıplak...Radikal Gazetesi

1. <http://www.radikal.com.tr/haber.php?haberno=196638> adresinden 11.01.2011

tarihinde alınmıştır.

Ural, Y: (2005, Temmuz 23). Ölünce Biz De İyi Adam Oluruz....Milliyet Gazetesi. <http://www.milliyet.com.tr/-olunce-biz-de-iyi-adam-oluruz--/cumartesi/haberdetayarsiv/23.07.2005/124958/default.htm> adresinden 11.01.2011 tarihinde alınmıştır.

Yılmaz, N: (2006, Eylül 3). Bir Varmış Bir Yokmuş Masal Anlatan Çokmuş....Radikal Gazetesi 6. <http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalEklerDetayV3&ArticleID=874135&Date=21.05.2011&CategoryID=42> adresinden 11.01.2011 tarihinde alınmıştır.

İncelenen Eserler

- Abasıyanık, S. F. (2008). *Seçme Hikâyeler* (9. baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Alangu, T. (2011) *Keloğlan Masalları* (4. baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Andersen, H. C. (2009). *Andersen Masalları*. (Haz. Ü. Demirhan). İstanbul: Zambak Yayınları.
- Arolat, A. M. (2011). *Bir Gemi Yelken Açtı* (8. baskı). İstanbul: Dünya Yayıncılık.
- Aşkun, V. C. (2010). *Çocuklara Şiirler* (8. baskı). Ankara: Elips Kitap.
- Atçakarlar, N. (Haz.). (2011). *Karagöz İle Hacivat* (7. baskı). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Atila, O. (2010). *Memleket Şiirleri Antolojisi* (4. baskı). Ankara: Elips Kitap.
- Ayme, M. (2008). *Yağmur Yağdıran Kedi* (4. baskı). (Çev. T. Yücel). İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Babbitt, N. (2011). *Ölümsüz Aile* (17. baskı). (Çev. B. O. Doğan). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Barrie, J. M. (2006). *Peter Pan*. (Haz. A. S. Türer). Ankara: Mors.
- Bilbaşar, K. (2011) *Yonca Kız* (16. baskı). İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Boratav, P. N. (2011). *Az Gittik Uz Gittik* (8. baskı). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Boyunağa, A. Y. (2009). *Yankılı Kayalar* (12. baskı). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Brown, C. (2009). *Sol Ayağım* (2. baskı). (Çev. F. Kahraman). İstanbul: Nemesis Kitap.
- Buğra, T. (2003). *Osmancık*. İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Burdurlu, İ. Z. (2011). *Ülkemin Efsaneleri* (10. baskı). İzmir: Tudem.

- Canat, H. N. (2011). *Bir Küçük Osmancık Vardı* (27. baskı). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Carrol, L. (2009). *Alice Harikalar Diyarında*. (Çev. S. Ezber). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Collodi, C. (2005). *Pinokyo*. (Çev. N. Kesim). Ankara: Elips Kitap.
- Cumalı, N. (2011). *Uç Minik Serçem* (19. baskı). İstanbul: Cumhuriyet Kitapları-Yeni Gün Haber Ajansı Basın ve Yayıncılık.
- Çalapala, R. ve Çalapala, N. (2006). *87 Oğuz*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yapım Yayın.
- Çamlıbel, F. N. (2010). *Akın*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Çehov, A. (2003). *Seçme Öyküler*. (Haz. M. Aydoğdu). İstanbul: Zambak Yayınları.
- Daudet, A. (2011). *Değirmenimden Mektuplar*. (Haz. M. Çakıcı. E. Bağaç). İstanbul: Menekşe Yayınları.
- Dickens, C. (2005). *Oliver Twist*. (Çev. N. Hızal). İstanbul: Parıltı Yayıncılık.
- Dikmen, M. (Haz.). (2011). *Mehmet Akif'ten Seçmeler*. İstanbul: Karanfil Yayınları.
- Dumas, A. (2011). *Üç Silahşörler* (8. baskı). (Haz. Ş. Terzioğlu). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Ekinci, B. (Haz.) . (2011). *Cumhuriyet Öncesi Doğumlu Yazarlardan Hikâyeler* (2. baskı). Ankara: Elips Kitap.
- Enç, M. (2010). *Bitmeyen Gece* (13. baskı). İstanbul: Ötüken Neşriyat.
- Ende, M. (2010). *Momo* (3. baskı). (Çev. L. Çalışkan). İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Ezop. (2010). *Ezop Masalları* (3.baskı). Ankara: Elips Kitap.
- Fikret, T. (2005). *Şermin*. İstanbul: Akvaryum Yayınevi.
- Gökalp, Z. (2006). *Altın Işık*. Ankara: Mors Yayınevi.
- Gövsa, İ. A. (2009). *Çocuk Şiirleri* (2. baskı). Ankara: Elips Kitap.
- Guillot, R. (2005). *Beyaz Yele*. (Haz. E. Hilal). İstanbul: Tomurcuk Yayınları.
- Güleç, Z. (Haz.). (2005). *Türk Ninnilerinden Seçmeler*. İstanbul: Akvaryum Yayınevi.
- Güney, E. C. (2005). *Evvel Zaman İçinde*. İstanbul: Nehir Yayınları.
- Güntekin, R. N. (2007). *Miskinler Tekkesi*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Güntekin, R. N. (2007). *Tanrı Misafiri*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Gürpınar, H. R. (2007). *Gulyabani Gönül Ticareti*. İstanbul: Everest Yayınları.
- Hemingway, E. (2011). *Yaşlı Adam ve Deniz* (30. baskı). (Çev. O. Azizoglu). Ankara: Bilgi Yayınevi.

- Hikmet, N. (2008). *Sevda Bulut* (10. baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Ilgaz, R. (2007). *Halime Kaptan* (14. baskı). İstanbul: Çınar Yayınları.
- Kabaağaçlı, C. Ş. (Halikarnas Balıkcısı) (2005). *Uluç Reis* (7. baskı). Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Kansu, C. A. (2010). *Balım Kız Dalım Oğul* (12. baskı). Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Karaosmanoğlu, Y. K. (2008). *Hep O Şarkı* (15. baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Kastner, E. (2011). *Uçan Sınıf* (31. baskı). (Çev. Ş. Sunar). İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Kemal, N. (2006). *Vatan Yahut Silistre*. İstanbul: Zambak Yayınları.
- Kemal, O. (2010). *İnci'nin Maceraları* (8. baskı). İstanbul: Büyülü Fener.
- Kocagöz, H. (2010). *Ötleğen Kuşu* (5. baskı). İstanbul: Boyut Yayın Grubu.
- Konar, E. (Haz.) (2011). *Billur Köşk Hikâyeleri*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- La Fontaine, J. D. (2008). *La Fontaine'den Masallar* (3. baskı). Ankara: Elips Kitap.
- Lindgren, A. (2011). *Şamatalı Köy*. (Çev. A. Arda). İstanbul: Pegasus Yayınları.
- Naci, M. (2005). *Ömer'in Çocukluğu*. İstanbul: Kardelen Yayınları.
- Nihal, Ş. (2005). *Domaniç Dağlarının Yolcusu*. İstanbul: Leyla ile Mecnun Yayıncılık.
- Orakçı, C. (Haz.). (2010). *Arif Nihat Asya'dan Seçme Şiir ve Yazılar* (4. baskı). Ankara: Elips Kitap.
- Orhon, O. S. (2010). *Peri Kızıyla Çoban Hikâyesi* (5. baskı). İstanbul: Everest Yayınları.
- Otak, E. (Der.). (2006). *Türk Manilerinden Seçmeler*. İstanbul: Cümle Yayıncılık.
- Önder, M. (2007). *Aldı Sözü Anadolu* (2. baskı). Ankara: Elips Kitap.
- Örs, İ. (2010). *Göl Çocukları*. İstanbul: Şimşek Yayınları.
- Pınarbaşı, Y. S. (Haz.). (2005). *Türkülerden Seçmeler*. İstanbul: Karanfil Yayınları.
- Porter, E. (2005). *Polyanna*. (Çev. H. Tekinoğlu). İstanbul: Turna Yayınları.
- Pyle, H. (2005). *Robin Hood*. (Çev. H. Tekinoğlu). İstanbul: Turna Yayınları.
- Rado, Ş. (2011). *Eşref Saat*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yayın Dağıtım.
- Ramazan, A. (Haz.). (2005). *Dede Korkut Hikâyeleri*. İstanbul: Parıltı Yayıncılık.
- Rasim, A. (2005). *Falaka*. Ankara: Elips Kitap.
- Safa, P. (2007). *Havaya Uçan At* (3. baskı). İstanbul: Akvaryum Yayınevi.
- Seyda, M. (2008). *Gururlu Peri* (5. baskı). Ankara: Elips Kitap.
- Seyfettin, Ö. (2005). *Yalnız Efe*. İstanbul: Parıltı Yayıncılık.
- Spyri, J. (2005). *Heidi*. (Çev. H. Yılmaz). İstanbul: Parıltı Yayıncılık.

- Steinbeck, J. (2011). *İnci*. (Haz. S. Özkal). İstanbul: Remzi Kitabevi. (Orijinal kitabın yayın tarihi 1945).
- Stevenson, R. L. (2008). *Define Adası*. (Çev. N. Elhüseyni). İstanbul: Türkiye İş Bankası Yayınları.
- Su, M. K. (2010). *Vatan Toprağı* (6. baskı). Ankara: Elips Kitap.
- Süreya, C. (2011). *Aritmetik İyi Kuşlar Pekiyi* (20. baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Swift, J. (2010). *Guliver'in Seyahatleri*. (Haz. M. Mat). İstanbul: Zambak Yayınları.
- Tansel, O. (2009). *Al'lı İle Fırfırı*. Ankara: Elips Kitap.
- Tecer, A. K. (2007). *Koçyiğit Köroğlu*. İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yapım Yayın.
- Tolstoy. (2011). *İnsan Ne İle Yaşar?*. (Haz. M. Mat. ve N. Mat). İstanbul: Zambak Yayınları.
- Tuğcu, K. (2008). *Yer Altında Bir Şehir*. İstanbul: Nokta Yayıncılık.
- Tuğcu, K. (2010). *Kuklacı*. İstanbul: Damla Yayınevi.
- Tülbentçi, F. F. (2008). *Barbaros Hayreddin Geliyor*. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Twain, M. (2005). *Tom Sawyer*. (Çev. N. Hızal). İstanbul: Parıltı Yayıncılık.
- Uçuk, C. (2006). *Gümüş Kanat* (7. baskı). İstanbul: Bilge Kültür Sanat Yapım Yayın.
- Ünaydın, R. E. (2010). *Damla Damla*. Konya: Mola Kitap.
- Vasconcelos, J. M. (2011). *Şeker Portakalı* (106. baskı). (Çev. A. Emeç). İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Veli, O. (2010). *Nasrettin Hoca Hikâyeleri* (17. baskı). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Verne, J. (2011). *80 Günde Dünya Turu* (9. baskı). (Haz. Ö. Baldık). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Yesari, M. (2005). *Bağrı Yanık Ömer*. İstanbul: Meram Yayıncılık.
- Yıldız, B. (2010). *Arılar Ordusu*. İstanbul: Özyürek Yayıncılık.
- Wilde, O. (2005). *Mutlu Prens*. (Haz. İ. Faruk). İstanbul: Parıltı Yayıncılık.
- Zarifoğlu, C. (2005). *Yürekdede İle Padişah*. İstanbul: Beyan Yayınları.
- Zarifoğlu, C. (2005). *Serçekuş*. İstanbul: Beyan Yayınları.
- Zeren, M. (Haz.). (2005). *Mevlana'nın Mesnevisinden Seçme Hikâyeler*. İstanbul: Parıltı Yayıncılık.
- Zorlutuna, H. N. (2010). *Benim Küçük Dostlarım* (21. baskı). İstanbul: Timaş Yayınları.

İLKÖĞRETİM 100 TEMEL ESER LİSTESİ

1. Dede Korkut Hikâyeleri (İlköğretim İçin Uyarlama)
2. Mevlana'nın Mesnevisinden Seçme Hikâyeler (İlköğretim Çocukları İçin Seçme Hikâyeler)
3. Vatan Yahut Silistre (Namık Kemal)
4. Ömer'in Çocukluğu (Muallim Naci)
5. Falaka (Ahmet Rasim)
6. Gulyabani (Hüseyin Rahmi Gürpınar)
7. Şermin (Tevfik Fikret)
8. Tiryaki Sözleri (Cenap Şahabettin)
9. Mehmet Akif Ersoy'dan Seçmeler
10. Altın Işık (Ziya Gökalp)
11. Yalnız Efe (Ömer Seyrettin)
12. Çocuk Şiirleri (İbrahim Alaaddin Gövsa)
13. Miskinler Tekkesi (Reşat Nuri Güntekin)
14. Tanrı Misafiri (Reşat Nuri Güntekin)
15. Hep O Şarkı (Yakup Kadri Karaosmanoğlu)
16. Peri Kızı ile Çoban Hikâyesi (Orhan Seyfi Orhon)
17. Uluç Reis (Halikarnas Balıkcısı-Cevat Şakir Kabaağaçlı)
18. Damla Damla (Ruşen Eşref Ünaydın)
19. Bağrıyanık Ömer (Mahmut Yesari)
20. Domaniç Dağlarının Yolcusu (Şükufe Nihal)
21. Evvel Zaman İçinde (Eflatun Cem Güney)
22. Bir Gemi Yelken Açtı (Ali Mümtaz Arolat)
23. Akın (Faruk Nafiz Çamlıbel)
24. Havaya Uçan At (Peyami Safa)
25. Koçyiğit Köroğlu (Ahmet Kutsi Tecer)
26. Benim Küçük Dostlarım (Halide Nusret Zorlutuna)
27. Sevdalı Bulut (Nazım Hikmet)
28. Kuklacı (Kemalettin Tuğcu)
29. Yer Altında Bir Şehir (Kemalettin Tuğcu)

30. Arif Nihat Asya'dan Seçme Şiirler (Arif Nihat Asya)
31. Necip Fazıl Kısakürek'ten Seçmeler
32. Sait Faik Abasıyanık'tan Seçme Hikâyeler (Sait Faik Abasıyanık)
33. Vatan Toprağı (Mükerrem Kamil Su)
34. Az Gittik Uz Gittik (Pertev Naili Boratav)
35. Çocuklara Şiirler (Vehbi Cem Aşkun)
36. 87 Oğuz (Rakım Çalapala)
37. Yonca Kız (Kemal Bilbaşar)
38. Bitmeyen Gece (Mithat Enç)
39. Halime Kaptan (Rıfat Ilgaz)
40. Gümüş Kanat (Cahit Uçuk)
41. Barbaros Hayrettin Geliyor (Feridun Fazıl Tülbentçi)
42. Eşref Saati (Şevket Rado)
43. Nasreddin Hoca Hikâyeleri (Orhan Veli)
44. İnci'nin Maceraları (Orhan Kemal)
45. Allı ile Fırfırı (Oğuz Tansel)
46. Keloğlan Masalları (Tahir Alangu)
47. Billur Köşk Masalları (Tahir Alangu)
48. Osmancık (Tarık Buğra)
49. Balım Kız Dalım Oğul (Ceyhun Atuf Kansu)
50. Cumhuriyet Öncesi Yazarlardan Çocuklara Hikâyeler (Mehmet Seyda)
51. Gururlu Peri (Mehmet Seyda)
52. Uç Minik Serçem (Necati Cumalı)
53. Memleket Şiirleri Antolojisi (Osman Atilla)
54. Ülkemin Efsaneleri (İbrahim Zeki Burdurlu)
55. Aldı Sözü Anadolu (Mehmet Önder)
56. Göl Çocukları (İbrahim Örs)
57. Ötleğen Kuşu (Halil Karagöz)
58. Aritmetik İyi Kuşlar Pekiyi (Cemal Süreya)
59. Arılar Ordusu (Bekir Yıldız)
60. Yankılı Kayalar (Yılmaz Boyunağa)
61. Yürekdede ile Padişah (Cahit Zarifoğlu)
62. Serçe Kuş (Cahit Zarifoğlu)
63. Bir Küçük Osmancık Vardı (Hasan Nail Canat)

-Hazırlatılacak Eserler-

64. Tekerlemeler
65. Türkçede Deyimler
66. Türk Atasözlerinden Seçmeler
67. Türk Bilmecelerinden Seçmeler
68. Türk Ninnilerinden Seçmeler
69. Türkülerden Seçmeler
70. Türk Manilerinden Seçmeler
71. Karagöz ile Hacivat (İlköğretim İçin Seçme Hikâyeler)

-Dünya Edebiyatı-

72. Şeker Portakalı (Jose Mauro de Vasconcelos)
73. Oliver Twist (Charles Dickens)
74. Alice Harikalar Ülkesinde (Lewis Carrol)
75. Gülliver'in Gezileri (Swift)
76. Define Adası (Robert Louis Stevenson)
77. Robin Hood (Howard Pyle)
78. Tom Sawyer (Mark Twain)
79. Ezop Masalları
80. Andersen Masalları I-II
81. Üç Silahşörler (Alexander Dumas)
82. La Fontaine'den Seçmeler (La Fontaine)
83. Pinokyo (Carlo Collodi)
84. 80 Günde Devr-i Alem (Jules Verne)
85. İnci (John Steinbeck)
86. Beyaz Yele (Rene Guillot)
87. Peter Pan (James Matthew Barrie)
88. Uçan Sınıf (Erich Kastner)
89. Yağmur Yağdıran Kedi (Marcel Ayme)
90. Ölümsüz Aile (Natalie Babbitt)
91. Yaşlı Adam ve Deniz (Ernest Hemingway)
92. Mutlu Prens (Oscar Wilde)
93. Şamatalı Köy (Astrid Lindgren)
94. Momo (Michael Ende)

95. Heidi (Johanna Styri)
96. İnsan Ne ile Yaşar (Leo Tolstoy)
97. Sol Ayağım (Christy Brown)
98. Hikayeler (Anton Çehov)
99. Değirmenimden Mektuplar (Alfonse Daudet)
100. Pollyanna (Elaanor Porter)